Victor von Falk

GROZĂVIILE SIBERIEI

Volumul 6

Victor von Falk

GROZĂVIILE SIBERIEI

roman foileton

Volumul 6

Capitolele 128 – 157

Roman foileton publicat
în „Ora Literară”,
Ziar cotidian pentru literatură modernă
de Librăria IG. HERTZ
BUCUREŞTI, 1933

Ediţie electronică RIF, 2024
ROMANIA INEDIT

Romanul foileton „GROZĂVIILE SIBERIEI”
de Victor fon Falk,
a fost publicat de către ziarul „Ora Literară”
(Ziar cotidian pentru literatură modernă)
în perioada 08 oct. 1933 – 17 apr. 1934
în 236 fascicule (3329 pagini)

Director şi proprietar: MARTON HERTZ
Redactor responsabil: ŞT. FREAMĂT
BUCUREŞTI, Calea Victoriei, nr. 5

Digitalizare şi adaptare text: Proiect RIF, 2024
Ediţia electronică este structurată în 6 volume.

Versiune electronică:
[V1.0]

Corectură [V1.0]: iulie 2024

CUPRINS

Capitolul 128 – Menirea lui Vladimir 6
Capitolul 129 – Răzbunarea vrăjitoarei 18
Capitolul 130 – Fuga lui Vladimir 33
Capitolul 131 – În primejdie de moarte 53
Capitolul 132 – În satul Iakuţilor 59
Capitolul 133 – Spre minele de argint 66
Capitolul 134 – La Algaşi 77
Capitolul 135 – Pivniţa cadavrelor 91
Capitolul 136 – Spre Gorni Zerentui 96
Capitolul 137 – Fuga din temniţă 102
Capitolul 138 – Gorni Zerentui 111
Capitolul 139 a – Ocrotitoarea lui Vladimir 116
Capitolul 139 b – Îngropaţi de vii 119
Capitolul 139 c – Taina lui Dimitrie 125
Capitolul 140 – Prin galeriile ocnei 133
Capitolul 141 a – Pedepsirea ispravnicului 141
Capitolul 141 b – Răzbunarea condamnatei 147
Capitolul 142 – O descoperire înfiorătoare 153
Capitolul 143 – În spitalul de leproşi 171
Capitolul 144 – Povestirea bătrânului 175
Capitolul 145 – Moartea Fedorei 197
Capitolul 146 – În drum spre patrie 204
Capitolul 147 – Între mamă şi fiu 212
Capitolul 148 – Cea din urmă plimbare 240
Capitolul 149 – Sfârşitul lui Alexandru al II-lea 254
Capitolul 150 – Prea târziu 267
Capitolul 151 – Fuga lui Bakunin 278
Capitolul 152 – Un vânat preţios 286
Capitolul 153 – În Insula Heligoland 301
Capitolul 154 – Mort pentru libertate! 321
Capitolul 155 – Suprema jertfă 333
Capitolul 156 – Falsa prinţesă 344

Capitolul 157 – Mormântul din Gatcina 365
EPILOG 369

Capitolul 128 – Menirea lui Vladimir

Casa guvernatorului din Krasnoiarsk, care prin înfăţişarea ei se deosebea de celelalte clădiri din oraş, avea o grădină mare, împărţită în două părţi; în prima erau semănate flori, iar a doua era plantată cu arbori fructiferi.

În aceasta din urmă se jucau câţiva copii, băieţi şi fete, în vârstă de patru până la zece ani.

Micuţii se desfătau, doborând fructele unui pom încărcat cu mere frumoase.

Deodată, un glas răsună îndărătul lor:

— Ce faceţi aici, copii? Nu ştiţi că e păcat să smulgi roadele unui copac, înainte de a fi coapte?

— Ah, mamă, vrem să ne jucăm cu merele astea frumoase, strigă băiatul cel mai în vârstă, alergând spre o femeie îmbrăcată într-o rochie de vară, care tocmai păşise în grădină.

— Dragii mei, merele vor fi ale voastre când va veni timpul. Nu trebuie niciodată să ceri un lucru necopt.

— Dar totul se coace, mamă? întrebă mezinul.

— Da, copilul meu, trebuie numai să ştii să aştepţi.

Deodată, făptura unui bărbat se ivi din frunziş şi un glas puternic strigă:

— Lydia, Lydia!

Desigur că cititorii noştri au înţeles că femeia nu era nimeni alta decât Lydia Daniceff, nevasta maiorului cu acelaşi nume, guvernatorul Krasnoiarskului.

Cei doi soţi se îmbrăţişară cu dragoste.

— O, ce fericită sunt! exclamă ea.

— Da, răspunse guvernatorul, şi eu sunt fericit… Lydia, nu-i aşa că nu te-ai căit niciodată ca m-ai urmat în această provincie neospitalieră?

— Scumpul meu, cum aş fi putut să mă căiesc? murmură frumoasa femeie.

Maiorul o sărută cu căldură, apoi îi oferi braţul şi o conduse într-un chioşc, unde se aşezară. Servitoarea umplu ceştile cu cafea neagră, care răspândea în aer o aromă plăcută.

Copiii se jucau înaintea pavilionului.

— N-am crezut niciodată, zise Daniceff, adresându-se Lydiei, că poţi duce în Siberia o viaţă atât de plăcută. Fireşte că aceasta n-ar fi fost cu putinţă, dacă nu ne-am fi unit… Şi, Lydia, îţi mărturisesc sincer că sunt fericit că te-am scos din vâltoarea Petersburgului şi te-am adus aici, în această tăcere a singurătăţii. Aruncând o privire asupra celor şaptesprezece ani, de când suntem căsătoriţi, şi în timpul cărora am trăit şi muncit laolaltă, aş putea spune că opera vieţii noastre e înfăptuită.

— Ai făcut şi mai mult, dragul meu, adăugă Lydia. Ai îndulcit soarta sutelor şi miilor de condamnaţi; unde te arăţi, eşti respectat şi iubit.

— Şi tu, scumpa mea soţie, zise Daniceff, tu m-ai ajutat la aceasta.

Maiorul îi întinse mâna şi, cu o privire plină de dragoste, Lydia îi dădu dreapta.

Sosirea unui funcţionar îi întrerupse.

— Tocmai acum a venit această depeşă printr-un curier, zise el.

În timp ce citea, maiorul se făcu din ce în ce mai palid. Apoi făcu semn subalternului să se retragă.

— S-a întâmplat vreo nenorocire? întrebă Lydia, înspăimântată.

— Nu tocmai o nenorocire, draga mea, răspunse Daniceff, totuşi e ceva care te va întrista şi pe tine tot astfel cum mă mâhneşte pe mine.

— Te rog, spune-mi despre ce e vorba.

— Ei bine, făcu Daniceff, îţi voi destăinui totul, dar trebuie să-mi făgăduieşti că vei păstra o tăcere absolută asupra acestui fapt, deoarece datoria îmi cere ca el să nu ajungă la cunoştinţa publicului.

— Ai suferit vreo dezamăgire din parte-mi în această privinţă? întrebă Lydia.

— În această privinţă, tot atât de puţin ca şi în celelalte, replică soţul ei. Şi, acum, ascultă: Mihail Bakunin este urmărit…

— Bine, dar a fost doar întotdeauna urmărit, răspunse Lydia. Cel mai bun prieten al tatălui meu se aseamănă cu un vânat care e veşnic gonit.

— Da, e adevărat, încuviinţă guvernatorul din Krasnoiarsk, dar de astă dată zbirii sunt pe urmele sale. Şi, din nefericire, această vânătoare înverşunată se face în apropierea noastră. Dar citeşte tu însăţi, draga mea.

Cu mâini tremurânde, Lydia luă hârtia din mâinile soţului ei şi-şi aruncă privirile asupra rândurilor scrise. Apoi citi cu jumătate de glas:

„Se aduce la cunoştinţa Excelenţei Voastre că faimosul conspirator Mihail Bakunin, pe al cărui cap guvernul a pus un premiu de zece mii de ruble, se află actualmente în Siberia şi anume în împrejurimile Krasnoiarskului.

Din informaţiile culese, rezultă că numitul Mihail Bakunin e travestit ca negustor de mărunţişuri.

Nu încape îndoială că scopul călătoriei sale e să atragă de partea lui noi aderenţi şi, mai ales, exilaţii şi ţăranii din Siberia.

Prin aceasta sunteţi înştiinţat să luaţi toate măsurile pentru arestarea lui şi, dacă nu se va putea altfel, conspiratorul să fie ucis.

Dacă veţi izbuti să-l prindeţi viu, sunteţi rugat să-l trimiteţi la Petersburg, sub paza cea mai severă cu putinţă.

Credem că nu e necesar să atragem atenţia Excelenţei Voastre să vă străduiţi din răsputeri să puneţi mâna pe cel urmărit, deoarece el este cel mai primejdios duşman el Majestăţii Sale.

PRISTOV

Guvernatorul districtului Volga”

Lydia scoase un strigăt de spaimă şi puse hârtia pe masă.

— Sărmanul Bakunin, murmură ea, cel mai bun prieten al tatălui meu…

— Şi mie mi se pare că e pierdut, zise Daniceff, căci sunt silit să pornesc o vânătoare înverşunată împotriva lui, dacă nu vreau să-mi pierd slujba. Şi, afară de asta, datoria mea este să urmăresc pe vrăjmaşii Majestăţii Sale.

— Dar ce ai face, dacă l-ai avea în puterea ta?

Daniceff se ridică anevoie.

— Ce aş face? zise el. Nu-mi pot călca datoria de oştean şi funcţionar.

— Aşadar, l-ai trimite la Petersburg?

— Asta nu, replică maiorul, dar nici nu m-aş încumeta să-i redau libertatea.

— Vorbeşti în enigme… Căci, altfel, cum vrei să vii în ajutorul nenorocitului?

Daniceff trase pe soţia lui foarte aproape de dânsul.

— Tot ce voi putea face, va fi să-i dau o otravă ca să-şi ia viaţa el însuşi, şopti guvernatorul. Căci, vai de nenorocitul care încape pe mâna autorităţilor din Petersburg. Nicio minte omenească nu şi-ar putea închipui chinurile la care ar fi supus marele conspirator. Şi acum, rămâi eu bine, draga mea! adăugă guvernatorul. Eu mă duc să dau poruncile necesare.

Dar înainte ca maiorul să ajungă la intrarea chioşcului, se auziră paşi uşori şi un bărbat zvelt se ivi în prag.

— Ah, Vladimir!... exclamă Daniceff.

Şi într-adevăr, acela care sosise era Vladimir, fiul marelui duce şi al Soniei de Pahlen.

Tânărul mergea îmbrăcat civil şi, cu toate că era cam palid la faţă, arăta destul de bine.

Lydia îi strânse mâna, prieteneşte.

— Fii binevenit, zise ea. Ai sosit tocmai la timp ca să iei cu noi o ceaşcă de cafea neagră.

— Vă mulţumesc, stimată doamnă, răspunse Vladimir, dar de astă dată n-am venit în vizită la prietenul meu, ci la guvernatorul Krasnoiarskului.

— Cum, vrei să-mi vorbeşti în calitatea mea oficială? întrebă maiorul.

— Da, răspunse tânărul.

— Atunci, urmează-mă în biroul meu.

— Nu-i nevoie, pot să-ţi spun şi aici ceea ce m-a adus încoace.

— Cu atât mai bine, replică Daniceff. Ia loc, te rog.

De abia acum observă că depeşa rămăsese pe masă şi o luă în grabă.

Totuşi, privirile lui Vladimir se opriseră câteva clipe pe hârtie, dar tot ceea ce putuse zări fusese numele lui Bakunin.

Ca un fulger trecu prin mintea sa gândul că marele conspirator era ameninţat de vreo primejdie.

Şi, atunci se hotărî să afle de la guvernator dacă bănuiala sa era întemeiată.

Maiorul Daniceff îi oferi o ţigară, iar soţia lui îi puse dinainte o ceaşcă plină cu cafea neagră şi câteva bucăţi de cozonac.

— Şi acum, să auzim ce te aduce la mine? întrebă guvernatorul din

Krasnoiarsk.

— O rugăminte, pe care ţi-am mai făcut-o de câteva ori, răspunse tânărul. Ştii că toate scrisorile adresate mie, trebuie să fie deschise de dumneata sau, mai bine zis, de funcţionarii dumitale. Fireşte că oricărui om cult îi este penibil ca tot ce i se încredinţează prin scris, să fie văzut şi de ochi străini. Şi, deoarece îmi eşti prieten bun, şi-ţi cunosc nu numai înfăţişarea, ci şi inima, am venit să te întreb dacă nu s-ar putea ca, atunci când e vorba de mine, să nu se ţină seamă de acest obicei înjositor.

Maiorul clătină capul, cu tristeţe.

— Regret din suflet că trebuie să-ţi dau un răspuns negativ, zise el. Guvernul ne impune să deschidem toate scrisorile pe care exilaţii siberieni le primesc din patrie. Apoi, un scurt rezumat al cuprinsului lor este trecut într-un registru. Şi, dacă se întâmplă cel mai mic lucru suspect sau deportatul fuge, putem şti imediat cu cine se afla în legătură. La aceste persoane va fi el căutat mai întâi, iar dacă e vorba de o conspiraţie avem putinţa să descoperim pe cei ce au luat parte la ea.

— Dar toate acestea sunt excluse la mine, replică Vladimir. Nici nu-mi trece prin minte să uneltesc ceva împotriva Ţarului, iar în ce priveşte o evadare nu poate fi vorba de aşa ceva. Căci, am dat marelui duce cuvântul meu de onoare că nu-mi voi părăsi reşedinţa fără încuviinţarea sa. Şi te rog să mă crezi că aş prefera moartea, decât să-mi calc cuvântul dat.

— Da, sunt sigur de asta, căci te cunosc prea bine, dragul meu, răspunse guvernatorul. Însă în ceea ce priveşte scrisorile, n-am puterea să fac nimic.

— Atunci, să nu mai vorbim despre asta, zise tânărul. Dar, te rog să-mi răspunzi la o întrebare.

— Cu plăcere, dacă situaţia îmi îngăduie.

— Această măsură se mărgineşte numai la deschiderea lor, sau anumite scrisori sunt reţinute şi distruse?

Daniceff îşi întoarse privirile.

— Trebuie să-ţi dau un răspuns precis? întrebă el.

— Da.

— Ei bine, îţi mărturisesc că două din scrisorile ce ţi-au fost adresate au trebuit să fie reţinute de mine.

Vladimir sări în sus.

— Şi cine trimisese aceste scrisori? zise el cu glas tremurător.

— Vrei s-o spun înaintea soţiei mele? întrebă guvernatorul.

— Da, căci o respect ca pe cea mai nobilă dintre femei.

— Scrisorile pe care le-am oprit, răspunse Daniceff, cu gravitate, veneau de la prinţesa Vera, fiica Alteţei Sale Imperiale marele duce Constantin.

Tânărul se prăbuşi în scaun, cu un suspin adânc.

— Sărmană Vera, murmură el. Aşadar, taina ta cea mai sfântă a fost descoperită…

— Numai de mine, adăugă maiorul, şi nădăjduiesc că nu te îndoieşti de faptul că ştiu să păstrez un secret.

— Şi ai putea să-mi spui ce-mi scria prinţesa?

— Mai trebuie să spun? Nu-ţi închipui dumneata însuţi?

— Da, îmi închipui, zise Vladimir, dar aş vrea s-o aud din gura dumitale. O, spune-mi că prinţesa mi-a scris că mă iubeşte. Astfel vei face din mine un om fericit.

— Ascultă-mă, răspunse guvernatorul Krasnoiarskului, dacă aceasta te fericeşte într-adevăr, îţi destăinui că prinţesa Vera te asigură că-ţi va fi veşnic credincioasă. Ea scria că nu se va căsători niciodată, din pricină că nu se poate uni cu dumneata.

— Scumpă, iubită Vera, şopti Vladimir.

Lydia îi întinse mâna.

— Trebuie să fii un om bun, prietene, zise soţia guvernatorului, căci altfel n-ai fi putut încătuşa o inimă atât de nobilă ca a prinţesei Vera.

Acum, tânărul socoti că a venit momentul să iscodească ce s-a întâmplat cu Bakunin.

— Da, doamnă, răspunse el, am numai doi prieteni pe lume. Primul e prinţesa Vera, iar celălalt un bărbat al cărui nume n-ar trebui să-l rostesc aici. Sau să-l rostesc totuşi? adăugă el, uitându-se la Daniceff.

— Poţi să-l spui fără teamă, replică acesta, căci acum te afli înaintea prietenului şi nu înaintea guvernatorului.

— Ei bine, celălalt este Mihail Bakunin.

Maiorul se ridică.

— E timpul să mă duc la birou, zise el, încheindu-şi tunica. Draga mea, te rog să ţii tu de urât domnului Raşinski.

— Vrea să scape, îşi zise Vladimir, dar trebuie să aflu cu tot dinadinsul ce primejdie îl ameninţă pe Bakunin.

Însă, pe semne că era scris ca dorinţa lui să nu poată fi înfăptuită în acea seară.

Căci, Lydia îşi ceru şi ea scuze şi se retrase.

Tânărul părăsi cu capul plecat, grădina guvernatorului.

Gândurile îl duseră îndărăt la Petersburg, lângă Vera.

— Aşadar, mai e în viaţă şi mă iubeşte. O, dacă aş putea să părăsesc această ţară neospitalieră! N-o voi mai vedea pe Vera niciodată, căci am făgăduit tatălui meu că nu voi pleca de aici, fără îngăduinţa lui… Şi, el n-o va îngădui… Ştiu că ea este sora mea, că avem acelaşi tată şi, totuşi, mi se pare că aş avea dreptul s-o iubesc ca pe o logodnică. O, dac-aş putea să-i trimit o scrisoare prin care s-o încredinţez că-i port o dragoste ce nu se va spulbera niciodată… Poate că-şi închipuie c-o voi uita aici, în depărtata Siberie… Nori, care plutiţi colo sus, luaţi cu voi suspinele mele, duceţi-le şi spuneţi-i că dragostea mea va dăinui şi după moarte…

— Nu doreşte domnul să cumpere o armă frumoasă? auzi, deodată, un glas lângă el. Sau poate aveţi nevoie de creioane, carnete ori altceva?

Vladimir se uită în jurul său.

Cine era individul care-i tulbura gândurile?

Alături de el se afla un bărbat care purta, atârnată de gât, o lădiţă cu diferite obiecte.

Pe semne că era evreu, judecând după barba lungă şi ochii săi vicleni.

Tânărul nu răspunse nimic, ci porni mai departe, dar negustorul de mărunţişuri se ţinu după el.

— Dar de ce se depărtează domnul de mine? întrebă el. Credeţi cumva că marfa mea e proastă? Ar trebui să vă încredinţaţi mai întâi dacă aşa este şi apoi să luaţi o hotărâre.

— Lasă-mă în pace, n-am nevoie de nimic.

— N-aveţi nevoie de nimic? repetă celălalt. Aşa au spus şi alţii, iar apoi şi-au schimbat părerea, după ce au văzut marfa.

Şi zicând acestea se apropie de tânărul bărbat.

— Nu doriţi să cumpăraţi un revolver încrustat cu argint? Am şi gloanţele necesare… Un revolver este foarte necesar în Siberia. Nu se

ştie la ce-ţi foloseşte… poate spre apărare, poate la un atac… pe scurt, au fost mulţi care au binecuvântat clipa când au făcut o astfel de cumpărătură…

— Ţi-am spus o dată că nu-mi trebuie nimic, se răsti Vladimir. Lasă-mă, pleacă de aici!

— Fireşte că voi pleca, replică evreul, dar mă voi îndrepta spre locuinţa dumneavoastră.

— Ascultă-mă, eşti prea îndrăzneţ.

— Domnule, eu nu fac negoţ numai cu mărfurile care se află în lădiţa mea, zise negustorul, netulburat, ci am şi lucruri care nu se pot vedea cu ochiul liber. De pildă, am de vânzare noutăţi…

Aceste cuvinte îl puseră în uimire pe Vladimir, care se opri şi aruncă o privire cercetătoare asupra negustorului.

— Eşti, într-adevăr, ceea ce pari? întrebă el.

— Cine poate să ştie?

— Înfăţişarea dumitale să fie doar o travestire?

— Posibil, făcu negustorul. Ar trebui să mă vedeţi mai de aproape…

— Bine, urmează-mă! zise Vladimir, cu hotărâre.

După câteva minute ajunseră la locuinţa tânărului, care conduse înăuntru pe negustorul de mărunţişuri, trecând prin faţa servitorilor surprinşi că stăpânul lor lăsa în casă un astfel de om.

Însă Vladimir duse pe evreu în biroul său şi încuie uşa.

— Şi, acum, vorbeşte, omule!… Vii, cumva, din Petersburg şi-mi aduci veşti de la prietenii mei?

— Nu, n-aduc nicio veste, răspunse celălalt, dar îţi aduc în schimb, un prieten…

— Omule, nu-mi mai vorbi în enigme, nu mă chinui… Hai, spune-mi ce vrei ce-mi aduci şi cine eşti?

— Vladimir Raşinski, vei afla îndată ce vreau, strigă evreul, îndreptându-se de mijloc. Ce-ţi aduc? continuă el. Ei bine, asta îţi voi spune în câteva cuvinte: îţi aduc o coroană imperială. Şi cine sunt? Priveşte, Vladimir, şi vei vedea tu însuţi.

Zicând acestea, negustorul de mărunţişuri îşi smulse barba.

Tânărul se dădu înapoi, scoţând un ţipăt.

— Mihail Bakunin! vru el să strige, dar se reţinu, ştiind cât de primejdios ar fi fost să rostească numele prietenului său.

Primul lucru pe care-l făcu tânărul, fu să se ducă la uşă şi să se încredinţeze dacă aceasta era încuiată.

Apoi alergă cu braţele desfăcute, spre omul ca caftan.

— Prietene, strigă el, dumneata eşti, ai venit aici, în singurătatea unde trăiesc?

— Da, eu sunt, răspunse marele conspirator aşezându-se într-un scaun. O, nici nu poţi să-ţi închipui ce piedici am întâmpinat până să ajung la tine… Căci Siberia este ţara spionilor.

— Şi pot să-ţi spun că autorităţile sunt pe urmele dumitale. Vin tocmai acum din casa guvernatorului Krasnoiarskului; acolo am văzut pe masă o depeşă în care era scris numele dumitale.

— Da, ştiu, ştiu totul, răspunse Bakunin, dezbrăcându-şi caftanul. S-a aflat că cutreier Siberia travestit în negustor de mărunţişuri şi au trimis copoii pe urmele mele. Dar Bakunin e viclean şi nu se va lăsa el prins cu una cu două.

— Înainte de toate, vei găsi la mine ocrotire şi adăpost, zise Vladimir.

— Ocrotire, poate, pentru câteva zile, răspunse Bakunin. În ce priveşte adăpostul, acesta va dura numai o zi. Apoi mă voi întoarce în Rusia, unde trebuie să pun la cale lucruri mari.

— Dar, spune-mi, te rog, ce te aduce aici? întrebă tânărul.

— Îţi declarasem adineauri că-ţi aduc o coroană imperială.

Vladimir nu mai putu să se stăpânească.

— O coroană imperială? strigă el. Dumneata, care urăşti şi lupţi să înlături orice suveran?

— Şi, totuşi, vreau să-ţi aşez pe cap o coroană, Vladimir Raşinski, răspunse conducătorul nihiliştilor, cu glas solemn. Căci, sunt încredinţat că vei şti să înlături toate nemulţumirile. Este vorba de coroana Rusiei.

— Cum, coroana Romanovilor? strigă tânărul.

— Da, zise marele conspirator, ridicându-se de pe scaun. Şi acum, ascultă-mă, continuă el, luând mâinile lui Vladimir. O scânteie a căzut în pulberăria pe care se sprijine de atâta timp familia Romanov… Vulcanul pe care s-a clădit tronul lui Alexandru al II-lea a început să arunce scântei. În curând se va produce o erupţie atât de înfiorătoare cum nu s-a mai văzut alta. Împăratul nu mai are de trăit decât cel mult două luni. Dar de ce mă priveşti astfel? întrebă Mihail Bakunin.

Nu faci şi tu parte din asociaţia noastră, nu eşti prietenul nostru? Gândeşte-te la chinurile pe care mama ta şi chiar tu însuţi le-ai îndurat din pricina Romanovilor.

— Dar sunt şi eu un Romanov, replică tânărul.

— Da, aşa este, încuviinţă marele conspirator, dar tocmai aceasta va fi norocul tău. Familia imperială va fi nimicită, astfel ca să nu mai rămână decât amintirea domniei sale. Alexandru al II-lea va cădea şi, odată cu el, toţi membrii familiei Romanov.

— Groaznic, groaznic, murmură Vladimir.

— Şi, de astă dată încercarea noastră nu va da greş, căci nu mai avem niciun trădător printre noi.

— Niciun trădător, repetă Vladimir, cu glas tremurător, niciun trădător, care să poată salva viaţa sărmanului împărat!

— Cum, îl mai compătimeşti? N-are el destule pe conştiinţă? N-a nesocotit libertatea, asuprind poporul cu o cruzime fără seamăn? Şi toate păcatele sale va trebui să le ispăşească acum… Ochi pentru ochi, dintre pentru dinte.

— Dar nu vreţi să fiţi îndurători cu el? zise Vladimir, şovăind.

— A fost vreodată îndurător cu noi? răspunse Bakunin, cu asprime. Nu, el ne-a chinuit de moarte, când ne avea în mână. O, Vladimir, eşti tânăr încă şi nu ştii totul. Dar dacă ţi-aş arăta lista tuturor nenorociţilor care au căzut răpuşi de sabia Romanovilor, atunci vei înţelege de ce îi urâm atâta… În ce te priveşte, Vladimir Raşinski, tu ai fost stabilit să iei locul lui Alexandru al II-lea.

— Cum, să mă ridic printr-o crimă? strigă tânărul, surprins.

— Da.

— Şi tovarăşii dumitale, care luptă pentru libertate, au încuviinţat una ea asta?

— Libertate vom avea şi sub domnia ta, replică marele conspirator. Căci, eu voi fi alături de tine. Tu eşti un Romanov, un vlăstar al familiei imperiale, astfel că avem dreptul să te alegem împărat, dacă nu mai există niciun urmaş al actualului Ţar. Ce-i drept, acum n-ai prea mulţi tovarăşi în jurul tău; dar apoi, după ce încercarea va izbuti, milioane de oameni vor alerga în jurul steagului şi te vor duce în triumf la Palatul Imperial, iar de acolo la Kremlin, unde vei îngenunchea şi poporul îţi va aşeza coroana pe cap. Tu vei fi primul împărat al Rusiei iubit de popor, primul Ţar care va sta pe tron nu din

voinţa Domnului, ci din aceea a supuşilor săi.

Ochii lui Vladimir scânteiară.

Era tânăr şi cuvintele lui Bakunin îl entuziasmau.

Va dobândi coroana imperială, va conduce destinele a milioane de oameni.

O perdea căzu dinaintea sa şi în faţa ochilor săi se zugrăvi un viitor strălucit.

Se vedea pe tronul ţării, înconjurat de bărbaţii cei mai de seamă şi apoi, cutreierând lumea în fruntea unei armate victorioase, întocmai ca Alexandru cel Mare. El, Vladimir, era sărbătorit, zeificat, iar istoria îl înscria cu litere de aur în cartea ei.

Dar acestea toate erau doar simple năluciri care ar fi putut să ademenească numai pe un tânăr.

Însă, în acelaşi timp, o imagine îngrozitoare îi apărea în minte, astfel că tânărul scoase un ţipăt de spaimă.

— Ce-i cu tine? întrebă Bakunin. Priveşti în gol… ce vezi?

— Ce văd? răspunse tânărul, cu glas tremurător. Înaintea mea zace un trup însângerat, e cadavrul lui Alexandru al II-lea… Şi alături de el, cadavrul marelui duce Constantin, tatăl meu. Iată, ele se ridică şi mă ameninţă… privirile lor se îndreaptă spre mine, pline de ură… buzele lor se deschid şi-mi strigă… ha, ha, aud foarte lămurit… e un blestem împotriva mea, deoarece au murit din pricina mea… da, din pricina mea…

Vladimir se prăbuşi, acoperit de năduşeală, într-un colţ al divanului.

Marele conspirator se apropie şi-i puse mâna pe umăr.

— Vino-ţi în fire, dragul meu, zise el, măreţia priveliştii pe care ţi-am zugrăvit-o te-a tulburat peste măsură. Ridică cu mândrie capul şi păşeşte cu paşi siguri spre tron… Însă trebuie să-mi juri că nu vei răpi drepturile poporului, că nu vrei să asupreşti, ci să ocroteşti. Juri, Vladimir? Îndată ce-mi vei face această făgăduială solemnă, continuă Bakunin, toată chestiunea o terminată. Vom pleca împreună la Petersburg – socot că nu va fi prea greu să fugi din Siberia şi apoi, face să-ţi primejduieşti viaţa pentru atingerea scopului urmărit – şi, după ce încercarea noastră va izbuti, te vei încorona. Istoria va înscrie un nou împărat în cartea ei: Vladimir I. Dă-mi mâna şi repetă ce ţi voi spune.

— Şi dacă mă împotrivesc să depun jurământul? întrebă el.

— Atunci, aş spune că eşti un prost, dragul meu. Dintre milioane de oameni, numai unuia i se oferă o coroană; şi dacă el o refuză, dacă nu întinde mâna s-o ia, atunci sau este un netrebnic – ceea ce nu-i cazul – sau un visător.

— Poate că sunt un visător, răspunse tânărul, dar trebuie să-ţi declar că resping propunerea dumitale.

— Vorbeşti serios, Vladimir?

— Nu m-aş încumeta să glumesc în asemenea chestiuni, răspunse fiul marelui duce, dar îţi voi explica pe scurt de ce nu pot să primesc propunerea dumitale. Ştii că sunt îndrăgostit de prinţesa Vera şi ea mă iubeşte la rândul ei.

— Cu atât mai bine, exclamă Bakunin, căci astfel, te vei putea căsători cu dânsa.

— Îţi închipui, oare, că m-ar lua de soţ dacă ar şti că sunt ucigaşul tatălui ei? zise Vladimir, punând mâna pe umărul marelui conspirator. Sunt sigur că nobila fată m-ar dispreţui, m-ar alunga cu dezgust. Însă chiar dacă n-aş ţine seamă de dragostea mea, tot nu m-aş învoi să ajung la putere, făptuind o crimă.

— Acesta e ultimul tău cuvânt? întrebă Bakunin.

— Da, ultimul meu cuvânt, răspunse tânărul. Nu vreau să îmbrac nici chiar o haină de purpură, dacă aceasta e pătată de sânge.

Marele conspirator îşi puse repede caftanul şi-şi lipi barba la loc.

— Atunci, îmi pare rău că mi-am pierdut timpul cu un visător, zise el. Cu primejdii de nedescris am făcut această călătorie în Siberia, spre a ajunge la tine şi a-ţi oferi coroana imperială. Şi, acum, nesocoteşti jertfa mea. Aşadar, există şi oameni care n-au ambiţie. Mi-ai produs o groaznică dezamăgire, Vladimir.

Şi fără să-şi ia rămas bun, se îndreptă spre uşă.

— Bakunin, mă ierţi? strigă Vladimir.

— Da, răspunde marele conspirator, dar te compătimesc. Căci, vai de acela care n-are ambiţie… el se aseamănă cu o stâncă ce nu simte nimic. Şi, încă ceva, continuă el, ţi-am încredinţat cele mai mari secrete ale asociaţiei noastre, fiindcă eşti fiul unei femei pe care atât eu cât şi tovarăşii mei o respectăm mai mult decât pe oricare alta. Ştiam că nu eşti în stare să ne trădezi. Dacă totuşi, eşti atât de josnic încât s-o faci, pentru ca să te poţi apropia de Vera, atunci nu uita că,

după ce vom muri de mâna călăului, vor veni alţii care te vor pedepsi cu asprime. Gândeşte-te la asta, Vladimir… Şi, acum, rămâi cu bine!

Marele conspirator se strecură ca o umbră din camera tânărului.

Acesta însă, rămase locului şi privi în pământ, posomorât. Fruntea-i era acoperită de năduşeală.

— Ce să fac? strigă el. Cine ar putea să-mi dea un sfat? Mă aflu înaintea unei prăpăstii şi nu ştiu dacă să înaintez sau nu. Să rabd ca împăratul să cadă victimă asasinilor, să aştept până ce tatăl meu, sărmanul meu tată, va fi ucis de ei? Nu-i, oare, datoria mea să-i împiedic şi să vin în ajutorul celor primejduiţi?

Tânărul se plimbă prin cameră, agitat.

— Şi aceşti ucigaşi, continuă el, sunt cei mai buni prieteni ai mei, care s-au jertfit pentru mine şi au ajutat-o pe mama, când era în nevoie. Să-i dau, oare, pe mâna călăului? Mă simt încolţit din toate părţile şi, totuşi, am mâinile legate, neputându-mă apăra. Dumnezeule, trimite-mi o rază care să lumineze întunericul ce mă înconjoară!

Apoi, tânărul se prăbuşi pe divan şi rămase câtva timp nemişcat.

Deodată, sări în sus. Chipul îi era acoperit de o paloare cadaverică, iar buzele-i tremurau.

Părea că luase o hotărâre eroică.

Capitolul 129 – Răzbunarea vrăjitoarei

Cititorii noştri îşi amintesc, desigur, de noaptea când Ivan Kardoff arătase ura şi gelozia bătrânei sale tovarăşe.

După ce Tania părăsise locuinţa ologului, vrăjitoarea rămase singură cu fostul prefect.

Acum, avu loc o scenă între cei doi, cu care prilej blestemele nu mai încetară.

În cele din urmă, Kardoff se trânti pe canapeaua ruptă şi murdară, zicând:

— Urlă cât vrei, eu nu mai aud ce spui… Vreau să dorm, căci rachiul m-a cam ameţit; mâine-dimineaţă, când mă voi trezi, vom sta de vorbă. Socot că n-are niciun rost să încerci să mă ţii legat de tine, căci de acum înainte îţi voi refuza ajutorul. Aşadar, vom împărţi în linişte banii şi, dacă nu se va putea altfel, îţi voi da două părţi, iar eu

mă voi mulţumi cu restul.

— În acest caz, mai putem sta de vorbă, răspunse vrăjitoarea, îmbunată.

— Ei vezi că ne înţelegem, mătuşico? Ce dracu, doar nu sunt atât de bătrân încât să nu mă pot îndrăgosti de o fată frumoasă ca Tania. Şi, apoi nici n-ai trebui să fii geloasă, ci dimpotrivă, să te bucuri că mai ştiu să preţuiesc frumuseţea şi tinereţea.

— Da, mă şi bucur, răspunse zgripţuroaica.

Dacă Ivan Kardoff n-ar fi închis cehii, ar fi văzut chipul schimonosit de furie al bătrânei.

Însă rachiul avusese o înrâurire puternică asupra ologului, care îşi simţea membrele grele ca plumbul. Fostul prefect se întinse pe canapea, mai căscă o dată, apoi o tăcere adâncă învălui încăperea.

Vrăjitoarea se retrăsese într-un colţ ai camerei, unde rămase ghemuită câtva timp, ca ochii împăienjeniţi de lacrimi.

Deodată, italianca se ridică hotărâtă. Cu trupul încovoiat, întocmai ca un animal de pradă, ea se apropie de cel adormit.

— Doarme parcă ar fi mort, murmură bătrâna. Parc-ar fi mort, repetă ea.

Apoi, ridică pumnul, ameninţător.

— Îţi închipui că Valloni uită aşa uşor? şopti dânsa. Crezi că ea se mulţumeşte cu banii murdari pe care vrei să-i dai? Mie două părţi şi ţie una… Nu, dragul meu, mie totul, iar ţie pieirea, moartea… Dar nu o moarte obişnuită, ci una pe care numai diavolul ar putea-o născoci.

Îi luă protezele, le duse în bucătărie, le aruncă în foc şi rămase acolo, dusă pe gânduri, până ce flăcările transformară în cenuşă lemnul uscat.

Pe urmă părăsi încăperea şi după ce puse banii la loc sigur, se îndreptă spre mansarda unde erau închise femeia turbată şi sărmana fiică a lui Pahlen.

Aruncă o privire asupra copilei răpite şi se încredinţă că doarme. Nefericita soţie e lui Iso de Margenta era şi ea cufundată într-un somn adânc.

Bătrâna se apropie de uşa cuştii şi o dădu de perete; apoi, părăsi în grabă mansarda lăsând deschisă atât uşa acesteia, cât şi pe aceea din camera unde dormea Kardoff.

În cele din urmă, intră din nou în bucătărie de unde se întoarse cu

un cărbune aprins, pe care-l aruncă spre femeia turbată.

Folosindu-se de clipa în care nenorocita căuta să-şi dea seama ce se întâmplase, bătrâna părăsi casa.

În acest timp, turbata ieşi din cuşcă şi privi cu ochi scânteietori, spre încăperea unde dormea ologul.

Cu curiozitatea caracteristică a nebunilor ea căută să pătrundă întunericul şi, în cele din urmă, îl descoperi pe Kardoff.

La vederea lui scoase un răcnet înfiorător.

Fostul prefect se trezi, îşi frecă ochii şi aruncă în jurul său o privire cercetătoare.

În această clipă, razele lunii pătrunseră în cameră, astfel că fiecare obiect putea fi deosebit.

Kardoff văzu pe turbată înaintea sa; doar masa îl mai despărţea de primejdioasa făptură. Un strigăt pe jumătate înăbuşit îi scăpă din gâtlej. Ologul vru să se dea jos de pe canapea şi să fugă; dar, spre groaza lui, observă că-i lipseau picioarele de lemn.

Fedora îl privea cu ochi scânteietori. Deodată întinse braţele spre fostul prefect, care începu să strige după ajutor.

Însă, nimeni nu-l auzi.

Tot astfel nu se sinchisise nici el de ţipetele victimelor sale, tot astfel le lăsase să răcnească şi nu le întinsese mâna să le scape.

Turbata se urcă pe masă şi-şi aţinti din nou privirea asupra fostului prefect.

Ologul chibzui ce să facă. Dacă rămânea pe loc, fără îndoială că urma să cadă victimă, căci Fedora se şi pregătea să se năpustească spre el.

În cele din urmă, Kardoff se azvârli de pe canapea, rostogolindu-se sub masă, unde rămase nemişcat, nădăjduind că turbata îşi va îndrepta atenţia în altă parte.

Dar se înşelase.

Fedora începu să spumege de mânie, văzând că victima ei îşi părăsise locul.

Apoi, sări jos ca o panteră şi, apropiindu-se de el, îl trase afară de sub masă.

— Sunt pierdut, îngână fostul prefect.

Turbata începu să-l târască prin cameră. Deodată se opri şi străpunse cu privirea pe olog, care tremura din tot trupul.

— Ticălosule, scrâşni ea.

Kardoff se simţi străbătut de un fior de gheaţă.

Soarta lui era pecetluită – nenorocitul îşi dădea prea bine seama de asta. Însă, dacă o licărire de lumină s-ar fi aprins în mintea turbatei, dacă l-ar fi recunoscut, fără îndoială că răzbunarea ar fi fost şi mai groaznică.

Şi, totuşi, ologul încercă să scape din ghearele Fedorei. În cele din urmă, izbuti să se rostogolească până într-un colţ al încăperii.

Însă turbata îl urmări şi se năpusti cu furie asupra lui, izbindu-l fără milă.

— Tu eşti doctorul Kaltcef, strigă dânsa, vrei să mă închizi iar în ospiciu, dar eu te voi face nevătămător.

Nenorocitul îşi pierdu cunoştinţa. Fedora aduse în grabă lemne şi surcele, pe care le îngrămădi în jurul trupului său.

Apoi îşi privi opera rânjind.

În cele din urmă, se îndreptă spre sobă şi scoase un tăciune. Turbata nici nu luă în seamă că-şi arsese braţele, părea oţelită împotriva oricărei dureri.

Râzând sălbatic, Fedora aruncă tăciunele la mijlocul lemnelor, care, fiind uscate, se aprinseră numaidecât.

În timp ce moartea se apropia de el – o moarte pe care nicio minte omenească n-ar fi putut-o născoci – Kardoff îşi aminti de toţi nenorociţii pe care el îi chinuise, îşi aminti toate ticăloşiile pe care le făptuise în viaţa sa.

— Să nu fie nicio scăpare? strigă el, în cele din urmă, făcând o ultimă încercare să se târască din mijlocul flăcărilor, ceea ce nu izbuti. Am păcătuit atât de mult, încât mi-a fost hărăzit un sfârşit aşa de groaznic?

Şi, deodată i se păru că un glas îi răspunde:

— Da, ai păcătuit şi aceasta e pedeapsa pe care o meriţi. Ai făptuit atâtea ticăloşii, astfel că tot printr-o ticăloşie vei muri.

— Adio, Kardoff, strigă în acea clipă turbata apropiindu-se de foc, adio… Ha, ha, o mai iubeşti pe Fedora? continuă ea. Ai vrut să mă iei de soţie… iată, înainte-ţi stă logodnica focului… vino în patul ei, care e făcut din cărbuni încinşi.

Dar Kardoff nu mai auzea nimic. Flăcările îl acoperiseră, nenorocitul era aproape scăpat de chinuri.

Văzând că opera ei se înfăptuise, turbata se strecură afară din încăperea care se umpluse de fum. Instinctul îi spunea că trebuie să fugă, dacă nu vrea să piară şi dânsa.

Soţia diplomatului coborî în grabă treptele şi după câteva momente părăsi lăcaşul mizeriei, tocmai în clipa când flăcările izbucniră prin ferestre.

— Foc, foc, se auzi deodată, strigându-se.

Vrăjitoarea se afla în colţul străzii, aşteptând să vadă în ce chip turbata îl va ucide pe olog.

Zărind flăcările, bătrâna izbucni în râs.

— Turbata şi-a făcut datoria, murmură ea. Kardoff trebuie să fi avut un sfârşit groaznic.

Şi începu să râdă din ce în ce mai tare.

— Zgripţuroaico, strigă un bărbat, care tocmai trecea pe acolo, cum îţi vine să râzi, văzând primejdia ce ameninţă pe sărmanii care locuiesc în această casă?

Italianca nu se urni din loc.

— Las' să ardă, răspunse ea, cu sânge rece, ajutorul dumitale vine prea târziu.

Trecătorul se îndepărtă.

— Da, să piară toţi, continuă vrăjitoarea. Dar, înaintea tuturor, ticălosul acela căruia i-am acordat toată încrederea şi m-a înşelat.. Şi, apoi, şi americana pe care am răpit-o… Căci, ia ce-mi trebuie bani acum? Am doar destul ca să pot muri în singurătate… Da, da, şi dânsa va pieri în flăcări, astfel că nu mă va trăda. Turbata se va înăbuşi de asemenea; ce rost mai are ea pe pământ? Toţi să piară, toţi, toţi, strigă ea cu hotărâre, numai eu să rămân în viaţă.

Mulţimea se adunase în faţa casei, dar nimeni nu se încumeta să sară în ajutorul nenorociţilor.

După puţin timp sosiră pompierii.

Acum începu opera de stingere, dar comandantul pompierilor declară că orice ajutor ere de prisos.

— Aici nu mai există scăpare, zise el, toată casa e cuprinsă de flăcări şi arde ca iasca.

— Mai este cineva înăuntru? întrebă un bărbat care se afla printre cei din faţă.

— Să nădăjduim că locatarii au părăsit clădirea, răspunse

comandantul.

— N-ar fi mai bine ca oamenii dumneavoastră să cerceteze interiorul ei?

— Cum, domnule, vrei să-i trimit la o moarte sigură?

— Dar am auzit un glas de femeie, venind dinăuntru…

— Eşti sigur? întrebă comandantul.

— Da, sunt sigur, răspunse necunoscutul. Glasul a răsunat foarte lămurit.

— Drace, atunci ce-i de făcut? Dar nu, nu se poate să mai fie vreun om acolo, adăugă conducătorul pompierilor.

— Domnule comandant, strigă celălalt, arătând spre acoperiş, vedeţi că am avut dreptate? Iată, uitaţi-vă sus…

Comandantul îşi îndreptă privirile spre direcţia arătată şi se dădu înapoi îngrozit.

Într-un loc al acoperişului, care nu fusese încă cuprins de flăcări, se ivise un obiect mic, alb.

Dar, privit cu atenţie, acest obiect nu era altceva decât o mână delicată, o mână de femeie.

Aceasta se mişca necontenit, ca şi cum ar fi cerut ajutor.

— Puneţi scările, strigă comandantul. Trebuie să încercăm s-o salvăm…

Pompierii se apropiară cu o scară care ajungea până la acoperiş.

— Doi oameni să se urce sus, cu târnăcoape şi securi, porunci conducătorul lor. Cine se încumetă s-o facă?

Dar nimeni nu îndrăznea să înfrunte primejdia.

— Cum, n-aveţi curaj? strigă comandantul. Gândiţi-vă, e vorba de o viaţă omenească…

Un bătrân pompier se apropie.

— Domnule comandant, zise el, cine se urcă sus e un copil al morţii. Clădirea se va prăbuşi din clipă în clipă.

— Aşadar, lăsaţi ca un om să piară în flăcări? întrebă celălalt.

Pompierii dădură din umeri.

— Dac-ar mai exista vreo scăpare, ne-am primejdui bucuros viaţa, strigă unul dintre ei, dar aici ar fi o nebunie să încercăm ceva.

*

Vom întrerupe puţin povestirea noastră, spre a ne întoarce în

parcul Caterina, unde Pahlen şi Bakunin – care încă nu făcuse călătoria fu Siberia –, aşteptau revenirea Taniei.

Bogătaşul era pradă unei tulburări de nedescris. Sărmanul părinte ducea mereu mâinile la cap, ca şi cum ar fi vrut să alunge gândurile ce se zbăteau în mintea sa.

— Eşti încredinţat că Tania se va întoarce? întrebă el, în cele din urmă, adresându-se prietenului său.

— Fireşte, de vreme ce ne-a făgăduit, răspunse marele conspirator.

— Şi dacă ne-a înşelat?

— Fii liniştit, zise Bakunin, o cunosc prea bine, Tania îşi ţine cuvântul.

— Îşi ţine cuvântul? repetă Pahlen, neîncrezător. Această fetişcană zvăpăiată, care trăieşte în mijlocul răufăcătorilor?

— Şi, totuşi, Tania nu e atât de rea cum pare la prima privire, replică marele conspirator. E o fată foarte ciudată. Dacă s-ar fi născut şi ar fi trăit în alt mediu, ar fi devenit o femeie care ar fi pus lumea în uimire prin hotărârea şi originalitatea ei. Aşa, însă, tânăra se aseamănă cu o floare care a crescut într-o mlaştină. Ea se va deosebi întotdeauna de o floare cultivată în grădină sau seră. De altfel, cum îţi place fata? E frumoasă?

Această întrebare făcu pe Pahlen să-şi îndrepte gândurile în altă direcţie.

— Da, e frumoasă, murmură bogătaşul, e o copilă plină de farmec şi, totuşi, se deosebeşte atât de mult de sărmana mea Lo. Ah, Lo era frumoasă, nobilă, bună… scumpa mea copilă avea toate calităţile ce le poate întruni o fiinţă. Dar acum ce s-o fi făcut cu dânsa?

Pahlen ridică mâinile.

— Curaj, prietene, curaj, îi mângâie Bakunin, încă nu e totul pierdut. Căci dacă bănuiala mea se adevereşte şi Lo se află în locuinţa celor doi răufăcători, atunci înseamnă că putem nădăjdui.

— Ce te face să crezi asta? întrebă Pahlen, îndurerat.

— Faptul că îi cunosc pe cei doi ticăloşi, replică marele conspirator. Ei nu răpesc o fată ca s-o ucidă… Nu, numai lăcomia de bani îi împinge să săvârşească astfel de fapte. Socot că răpirea a avut drept scop vânzarea fiicei tale. Fără îndoială că vreun desfrânat şi-a pus ochii pe dânsa şi i-a dat lui Kardoff însărcinarea să i-o aducă. Să nădăjduim că vom sosi la timp ca să răpim victima din ghearele

acestui nemernic.

— Ticălosul ar trebui să se păzească, strigă Pahlen cu ochii scânteietori şi pumnii încleştaţi, căci dacă presupunerile tale se dovedesc întemeiate, atunci îl voi căuta şi chiar dacă voi fi silit să colind întreaga lume, tot îl voi găsi şi mă voi răzbuna. Dar, stai, mi se pare că vine Tania…

Un zgomot uşor se auzea pe alee.

— Da, ea trebuie să fie! exclamă Pahlen. O, simt că inima îmi bate cu atâta putere, de parc-ar vrea să-mi spargă pieptul.

Frunzişul se desfăcu şi Tania, fiica birtaşului, se apropie de cei doi prieteni.

Tânăra alergase atât de repede, încât nu scoase nicio vorbă şi-şi apăsă mâinile pe pieptul care tresălta cu putere.

Cât de frumoasă era în tulburarea ei!

— Ei ce s-aude? strigă Pahlen, nerăbdător. Dar nu-mi ascunde nimic, spune-mi unde e fiica mea?

— Acolo unde bănuiţi, domnule.

Bakunin scoase o exclamaţie de triumf.

— Ei vezi, nu ţi-am spus eu? Ticăloşii au răpit-o! strigă el.

— E în locuinţa ologului şi a bătrânei vrăjitoare? cercetă Pahlen.

— Da, domnule, a fost închisă în mansarda casei, răspunse Tania.

— Din ce pricină a fost închisă? continuă bogătaşul.

— Asta n-aş putea să vă spun… Dar socot că e destul că ştiţi unde se află. Şi dacă vreţi să mă ascultaţi pe mine, grăbiţi-vă, căci fiecare minut de întârziere poate fi hotărâtor.

— Dar cum ai izbutit să afli că e acolo? Ce vicleşug ai întrebuinţat să-l descoşi pe Kardoff?

Tania râse, lăsând să se vadă două şiruri de dinţi albi.

— Când un bărbat e orbit de patimă, atunci e în stare să-şi trădeze şi părinţii, zise ea. Kardoff însuşi m-a dus la el acasă şi mi-a mărturisit că tânăra americană se află acolo.

— Şi ce au făcut ticăloşii cu dânsa? întrebă Pahlen. Sărmana n-a avut nimic de suferit?

— Deocamdată nu i s-a întâmplat nimic. Şi nădăjduiesc că veţi sosi la timp să împiedicaţi o nenorocire înfiorătoare. Căci, dacă nu mă înşel, Kardoff a răpit-o ca s-o vândă. În ultimele zile, am văzut în cârciuma tatălui meu pe olandezul cel lung, care vine întotdeauna la

Petersburg ca să cumpere marfă proaspătă şi s-o transporte în Olanda.

— Atunci, să nu mai pierdem nicio clipă, exclamă Pahlen. Vii cu mine, prietene?

— Fireşte.

— Dar cum vom găsi locuinţa ologului? reluă bogătanul.

— Vă conduc eu, domnule, răspunse Tania.

— Îţi mulţumesc, copila mea, strigă Pahlen. Fii sigură că te voi răsplăti cum se cuvine.

Tânăra făcu semn celor doi bărbaţi s-o urmeze şi porniră spre „Mahalaua întunecoasă”. Din nefericire, nu întâlniră nicio trăsură, astfel că fură nevoiţi să meargă pe jos.

— Să ne grăbim, zise Tania, căci, altminteri, s-ar putea să ajungem prea târziu.

— Te temi că ologul şi bătrâna vrăjitoare ar putea să-i facă vreun rău fetei? întrebă marele conspirator.

— Asta nu, dar poate că olandezul cel lung a şi venit s-o ia cu dânsul, răspunse fiica birtaşului. Şi ar fi greu s-o scoatem din mâna lui. Aşadar, să gonim cât ne ţin picioarele.

Acum cotiră în „Mahalaua întunecoasă”. Deodată Tania rămase locului, arătând cu mâna în sus:

— Nu vedeţi colo, pe cer, o văpaie? întrebă ea.

Cei doi prieteni ridicară privirile.

— Pe aici, prin apropiere, trebuie să fi izbucnit un mare incendiu, continuă Tania.

Străbătură în grabă câteva ulicioare şi ajunseră în colţul străzii unde se afla locuinţa vrăjitoarei şi a lui Kardoff.

Deodată, fiica birtaşului scoase un ţipăt.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce-i asta? strigă ea. Focul e chiar în această stradă…

— În aceeaşi stradă unde e ţinută închisă copila mea? întrebă Pahlen.

— Şi bordeiele astea mizerabile se aprind atât de lesne! adăugă Bakunin. Ce uşor s-ar putea ca focul să se întindă şi asupra casei unde se află Lo…

— Repede, repede, strigă Tania.

Şi fără să mai schimbe o vorbă, cei trei oameni se năpustiră înainte, apropiindu-se din ce în ce mai mult de locul incendiului.

La un moment dat, tânăra se opri şi-şi acoperi faţa cu mâinile.

— Prea târziu, prea târziu, murmură ea, casa lui Kardoff e cuprinsă de flăcări.

Pahlen scoase un strigăt nearticulat. Şi s-ar fi prăbuşit, desigur, dacă Bakunin nu l-ar fi sprijinit.

— Curaj, Pahlen, îi şopti el, fiica ta trebuie să fi fost demult salvată.

— Dar cine să se fi gândit la dânsa? murmură nefericitul părinte. Ah, oamenii aceştia neîndurători nu se sinchisesc dacă o fată fără apărare e mistuită de flăcări…

— Înainte, strigă marele conspirator, trebuie să vedem dacă se mai poate face ceva.

Când ajunseră în faţa casei incendiate, comandantul pompierilor tocmai întreba dacă se încumetă cineva să pornească în ajutorul nenorocitei.

Pahlen se agăţă de prietenul său.

— N-am nimic de pierdut, îngână el, sunt tatăl ei şi n-o pot lăsa să piară în flăcări…

— Eşti nebun? strigă marele conspirator. Imobilul ameninţă să se prăbuşească şi te va îngropa sub dărâmături.

— Mă va îngropa împreună cu Lo, scumpa mea copilă.

Şi se smulse din strânsoarea lui Bakunin.

În aceeaşi clipă, Tania i se aşeză în cale.

— Nu, domnule, zise tânăra, cu ochii scânteietori, rămâi aici, trebuie să trăieşti… Eu, însă, sunt atât de singură şi nenorocită, încât moartea ar fi pentru mine o uşurare. Acum a sosit clipa în care năzuiam de atâta timp. În sfârşit, voi putea, printr-o singură faptă, să şterg toate ticăloşiile pe care le-am făcut în viaţa mea… Te rog, lasă-mă să încerc salvarea fiicei dumitale.

— Tania, eşti în stare să faci una ca asta? întrebă Bakunin, uimit.

— N-avem timp de pierdut, răspunse fiica birtaşului. Domnule comandant, daţi-mi voie să mă urc ca să-mi salvez sora…

Tania născocise această minciună, căci altfel nu i s-ar fi îngăduit să pornească la o asemenea întreprindere.

Comandantul pompierilor dădu din umeri.

— Dacă ţii atât de puţin la viaţa dumitale, n-ai decât să încerci, zise şeful pompierilor.

Curajoasa fată urcă primele trepte ale scării.

— Rămâneţi cu bine, îngână ea.

— Nenorocita se duce la moarte, murmură Bakunin.

— Dacă vei izbuti s-o scapi cu viaţă te voi lua cu mine şi te voi face fericită, strigă bogătanul.

Tânăra porni înainte, cu hotărâre. Pompierii începură să pompeze apa spre locul unde se îndrepta curajoasa fată.

Şi, într-adevăr, flăcările se mai potoliră.

*

Desigur că cititorii noştri îşi amintesc că sărmana Lo adormise pe paiele putrede ce-i serveau de culcuş.

Tânăra era cufundată într-un somn binefăcător, astfel că nu auzise când bătrâna intrase în mansardă şi deschisese cuşca în care era închisă turbata.

Vise trandafirii o făcură să se simtă fericită. Frumoasa fată se vedea alături de tatăl ei, înapoiată în America, ţara libertăţii şi a adevărului.

Deodată, un ţipăt sălbatic o trezi din somn; biata copilă se ridică şi privi buimăcită în jurul ei.

Dar nu văzu pe nimeni; chiar cuşca era goală.

Tânăra se simţi însufleţită de curaj şi alergă spre uşă. Însă aceasta era încuiată. Lo auzi cum zăvorul fu împins pe din afară.

— Veţi pieri în foc, strigă turbata, toată lumea arde, iar eu dansez în mijlocul flăcărilor.

Fiica lui Pahlen tresări la auzul acestui glas înfiorător. Apoi, auzi cum Fedora coboară scara în grabă.

Urmă o tăcere adâncă.

Peste puţin timp, un fum gros umplu încăperea. Fumul pătrundea prin toate crăpăturile şi devenea din ce în ce mai înăbuşitor. Şi, apoi, o căldură dogoritoare se răspândi în îngusta mansardă.

Lo îşi duse mâinile la frunte încercând să-şi adune gândurile.

Ce se întâmplase ca dânsa? De ce se învârtea totul în jurul ei?

Fumul devenise de nepătruns.

Arde casa!

Acest gând îngrozitor străbătu ca un fulger prin mintea tinerei fete.

Lo alergă spre uşă şi începu să izbească cu pumnii în ea.

— Daţi-mi drumul! striga nenorocita. Casa arde… foc!…

Dar totul rămase cufundat în tăcere.

Deodată auzi un scârţâit ca şi cum mii de şobolani ar fi ros grinzile.

Lo căzu în genunchi.

— Moartea se apropie, strigă ea, Da, da, acum voi fi scăpată de chinuri. Mai bine să pier în flăcări, decât să cad în ghearele ruşinii. Rămâi cu bine, tată, rămâneţi cu bine, voi, toţi aceia pe care îi iubesc… sărmana Lo trebuie să moară.

Lacrimi fierbinţi şiroiau pe obrajii ei. Capul îi căzu înainte, atingând pământul.

Biata copilă rămase câtva timp în această stare.

Dar deodată, se trezi în dânsa dorul de viaţă.

De ce să nu facă o încercare de a se salva?. Poate există, totuşi, vreo ieşire din această încăpere înfiorătoare? Nu era, oare, cu putinţă să sfarme uşa?

Scândurile nu erau prea groase şi dacă se va folosi de puterea pe care ţi-o dă deznădejdea, va izbuti, poate…

Însufleţită de această hotărâre, Lo sări în sus şi se năpusti în uşă.

Dar încercările ei fură zadarnice. Scândurile erau mai tari decât îşi închipuise.

Deznădăjduită, sărmana copilă aruncă din nou o privire în jurul ei.

Nu era, oare, prin încăpere vreun obiect care să-i folosească la spargerea uşii?

Fumul era de nesuferit şi deodată se produse un zgomot asurzitor, ca şi cum toată casa s-ar fi prăbuşit.

În cele din urmă, frumoasa copilă descoperi într-un colţ un cleşte, care desigur că rămăsese acolo, de când fusese construită cuşca.

Fiica lui Pahlen scoase un strigăt de bucurie. Cleştele putea să-i deschidă drumul spre libertate.

Încordându-şi puterile, Lo începu să lucreze la sfărâmarea uşii. Năduşeala îi îmbrobonea fruntea; mâinile ei delicate, neobişnuite cu o asemenea îndeletnicire, începură să tremure. Dar biata copilă nu ţinu seama de nimic şi continuă să lucreze de zor.

După câtva timp, broasca fu spartă şi tânăra izbuti să deschidă uşa.

Dar priveliştea ce se înfăţişă ochilor ei o înspăimântă.

Limbi uriaşe de foc ieşeau din camera unde locuiau Kardoff şi bătrâna vrăjitoare, iar toată casa era plină de un fum gros.

În zadar încercă Lo să-şi dea seama dacă scara ducea afară, căci aceasta era învăluită într-un fum atât de dens încât ar fi însemnat o

moarte sigură dacă se avânta pe dânsa.

Aici nu mai încăpea gândire multă.

— Dacă mai există vreo scăpare pentru mine, îşi zise tânăra fată, atunci ea poate să fie numai prin acoperiş.

Lo sui, cât putu de repede scara ce ducea la pod şi, după câteva clipe intră într-o încăpere unde aerul mai era de suportat. Sărmana căută să descopere o ferestruică sau vreo deschidere prin care să se poată strecura afară.

În cele din urmă zări o fereastră. Dar aceasta era atât de înaltă, încât îi era cu neputinţă să ajungă până acolo.

Atunci, nenorocita se prăbuşi la pământ şi-şi ascunse faţa în mâini.

— Dumnezeu e împotriva mea, îngână Lo. Aşadar, trebuie să pier în chip atât de groaznic?

În această clipă un zgomot ciudat se produse deasupra capului ei.

Desigur că flăcările ajunseseră sus şi mistuiau grinzile.

Deodată, o parte din acoperiş se prăbuşi; dar, din fericire, aceasta era la oarecare depărtare de Lo, astfel că frumoasa fată scăpă neatinsă.

Fiica lui Pahlen se căţără spre locul unde gaura uriaşă se deschise în acoperiş. În cele din urmă, izbuti să scoată o mână afară, iar cu cealaltă se agăţă de o grindă. Flăcările o înconjurau din toate părţile. Nenorocita se mai gândi o dată la tatăl ei, apoi simţi că puterile o părăsesc. Mâna scăpă sprijinul dar, din fericire, Lo îşi înfăşurase rochia în jurul unui cârlig al grinzii, astfel că nu se prăbuşi, ci rămase atârnată de stâlp.

În acest timp, Tania ajunsese în vârful scării şi se avântă pe acoperiş cu o îndemânare, care ar fi făcut cinste oricărui acrobat.

— Înainte, mereu înainte, îşi zise ea, e vorba de o viaţă omenească.

În sfârşit ajunse la deschiderea din acoperiş.

O exclamaţie de bucurie scăpă din pieptul curajoasei fete.

Fiica lui Pahlen îşi reveni în fire.

— Dă-mi mâna repede, zise Tania.

Tânăra fată se supuse. Salvatoarea o ridică pe acoperiş, însă, deodată începu să se clatine şi simţi că puterile îi slăbesc.

— Ajutor, strigă ea.

Câţiva pompieri se urcară pe scară pentru a lua pe fata salvată. În cele din urmă, unul dintre ei izbuti s-o ia în braţe şi porni înapoi, nădăjduind că aceea care salvase pe altul de la moarte, va putea să

ajungă jos cu uşurinţă.

Dar Tania făcuse o sforţare supraomenească. Curajoasa fată merse clătinându-se până la marginea acoperişului. Aici vru să se apuce de un olan, dar era prea târziu.

Nenorocita îşi pierduse echilibrul, un ţipăt, apoi un trup se prăbuşi în gol.

— Atenţie! strigă comandantul pompierilor, cu glas tunător.

Mulţimea se retrase îngrozită.

În clipa următoare, Bakunin se afla lângă corpul sărmanei fete.

— Un doctor, repede, strigă marele conspirator, poate mai există vreo scăpare.

Tania deschise ochii.

— E în zadar, murmură ea, s-a sfârşit ca mine…

— Tania, exclamă Bakunin, curajoasă copilă, trebuie să trăieşti…

Fiica birtaşului clătină capul în semn de împotrivire.

— Am păcătuit, îngână ea, dar mi-am ispăşit păcatele.

Apoi se întinse, un şiroi de sânge îi ţâşni pe gură şi în clipa următoare nenorocita fată îşi dădu sufletul.

Bakunin se ridică tulburat, spre a se întoarce la prietenul său.

Între timp, acesta trimisese să i se aducă o trăsură şi luând în braţe pe Lo o urcă într-însa. Bakunin şi Pahlen se aşezară şi ei alături şi, în goana cailor, trăsura porni spre hotel.

După ce ajunseră acolo, sărmana copilă fu culcată într-un pat şi medicul care fusese chemat, se strădui s-o readucă în simţiri.

Dar trecură trei ore până ce tânăra deschise ochii.

Mihail Bakunin se depărtase, astfel că la căpătâiul ei se afla numai Pahlen.

— Copila mea, exclamă acesta, copila mea, eşti salvată!

— Salvată! repetă Lo. Dar am îndurat atâta… Ce răi sunt oamenii!…

— Linişteşte-te, draga mea, linişteşte-te, nu te mai gândi la asta.

— Ah, tată nu voi putea să uit niciodată ca am pătimit…

Tânăra se prăbuşi în perne şi trecură câteva minute până ce fu în stare să continue.

— Dar unde e curajoasa fată care m-a salvat? întrebă Lo.

Pahlen înclină capul, întristat.

— A murit, murmură el. A plătit cu viaţa fapta ei îndrăzneaţă.

Ochii frumoasei copile se umplură de lacrimi.

— Singurul lucru pe care-l mai poţi face pentru dânsa este să-i împodobeşti mormântul, continuă bogătaşul.

— Tată, făgăduieşte-mi că vei pune să i se facă un mormânt ca al unei prinţese, strigă tânăra.

— Da, copila mea, ţi-o făgăduiesc… Dar aş fi preferat să fi trăit ca s-o răsplătesc aşa cum merita…

— Se vede că astfel i-a fost scris, zise Lo. Acum, nu-mi rămâne decât să mă rog pentru dânsa.

Frumoasa copilă îşi împreună mâinile şi rosti o rugăciune pentru odihna sufletului salvatoarei sale.

Apoi se uită la tatăl ei şi-l îmbrăţişă cu dragoste.

O, ce fericit era Pahlen, căci iubita lui copilă se afla din nou lângă dânsul.

— Tată, nu-i aşa că acum ne vom întoarce în America? întrebă Lo. Vreau să părăsim cât mai repede această ţară, unde nu ne putem aştepta decât la nenorociri. Făgăduieşte-mi că vom pregăti cuferele imediat şi vom pleca de aici chiar astă-seară, dacă se poate.

Pahlen clătină capul.

— Nu, draga mea, zise el, trebuie să ne amânăm plecarea cu câteva zile.

— Cum, ai afaceri atât de însemnate?

— Da, trebuie să aranjez o chestiune care nu suferă nicio amânare, răspunse tatăl ei.

Zicând aceasta, o cută adâncă se întipări pe fruntea lui Pahlen.

— Şi ce chestiune, anume? cercetă Lo.

Bogătaşul luă mâinile fiicei sale şi le strânse cu căldură.

— Trebuie să mă răzbun! zise el, cu glas solemn.

— Vrei să te răzbuni? strigă ea. Tată, oamenilor nu le e îngăduit să pedepsească pe cei ce au greşit împotriva lor! Acest drept aparţine numai lui Dumnezeu.

— Copila mea, să nu mai vorbim despre asta, replică Pahlen. Ai răbdare câteva zile şi apoi vom porni din nou spre ţara libertăţii. Dar până atunci, roagă-te pentru mine, Lo, roagă-te să izbândesc.

Apoi o sărută pe frunte şi se îndepărtă în grabă, ca şi cum s-ar fi temut că spusese prea multe.

Capitolul 130 – Fuga lui Vladimir

După plecarea lui Bakunin, Vladimir se năpusti afară din casă.

Tânărul voia să fie singur, să se reculeagă, să chibzuiască ce-i de făcut.

Fiul marelui duce se îndreptă spre un parc umbrit de arbori înalţi.

Ajungând acolo, Vladimir se prăbuşi pe o bancă, obosit.

— O, Doamne, Dumnezeule, arată-mi ce să fac!... murmură el. Se pune la cale asasinarea împăratului şi a părintelui meu… şi eu, care ştiu despre toate acestea, sunt silit să tac. Nu, nu, astea nu se vor întâmpla, trebuie să le împiedic cu orice preţ. Dar cum să procedez ca să nu-mi nenorocesc prietenii? Căci dacă se va afla că nihiliştii pun la cale un atentat, desigur că li se va întinde o cursă şi vor fi măcelăriţi. Şi blestemele lor vor fi îndreptate împotriva mea. Toţi mă vor privi ca pe un trădător şi numele meu va fi tot atât de dispreţuit ca şi al diavolului. Ce ar fi să aduc totul la cunoştinţa lui Daniceff? El va putea să trimită un curier la Petersburg şi să informeze pe Ţar de ceea ce se pregăteşte. Dar tocmai asta nu trebuie să fac, îşi zise Vladimir. Căci, în acest caz, prietenii mei sunt pierduţi. Nu, trebuie să păşesc eu însumi înaintea împăratului şi să-i spun: „Sire, se plănuieşte ceva groaznic împotriva Majestăţii Voastre şi a Alteţei Sale Imperiale marelui duce Constantin. Se urmăreşte distrugerea familiei Romanov. În aşa chip ca niciun vlăstar al ei să nu mai rămână în viaţă… Eu, vă voi arăta mijlocul ca să scăpaţi de nenorocirea ce vă ameninţă. Dar, cu o singură condiţie: Trebuie să daţi prilej de fugă acelora care urmăresc să vă suprime, sărmanii oameni nechibzuiţi vor pleca în America şi se vor lega prin jurământ să nu se mai întoarcă niciodată în patrie.” Poate că astfel voi izbuti să fac pace între cele două tabere, continuă Vladimir monologul său. Da, da aceasta ar fi o operă într-adevăr măreaţă.

Ochii tânărului scânteiau, făcând acest plan mare.

Dar el nu se gândea că proiectul său era tot atât de imposibil, ca şi cum ar fi vrut şi coboare soarele pe pământ.

Însă Vladimir era tânăr, astfel că totul i se părea cu putinţă.

— Aşadar, voi întreprinde călătoria spre Capitală, zise el, sărind în sus, nu mă voi lăsa împiedecat de nimic şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, mă voi întoarce cu bine în Krasnoiarsk. Atâta timp cât Bakunin se află

în Siberia, nihiliştii nu vor înfăptui nimic. Aşadar, trebuia să procedez cu grabă.

Însufleţit de această hotărâre, Vladimir porni spre casă, dar deodată se opri ca ţintuit locului. Un gând înfiorător se născuse în mintea sa.

— Ce vreau să fac? strigă el. Nu, nu pot pleca, deoarece sunt legat prin cuvântul de onoare pe care l-am dat tatălui meu. Şi un cuvânt de onoare trebuie respectat cu sfinţenie; acela care îl calcă e un ticălos. Totuşi, nu se poate altfel, căci o vorbe de viaţa împăratului şi a părintelui meu.

Aşadar, îmi voi încălca făgăduiala.

O paloare cadaverică acoperi chipul lui Vladimir, luând această hotărâre, căci ştia prea bine ce înseamnă să nu-ţi respecţi cuvântul de onoare.

— Voi fi dispreţuit, continuă tânărul. Nici chiar tatăl meu, pe care vreau să-l salvez, nu-mi va ierta că mi-am încălcat cuvântul. Şi, totuşi, nu pot şovăi, căci e vorba de vieţi omeneşti… Nu, voi părăsi Siberia şi, chiar dacă voi fi dispreţuit, rămân cu conştiinţa împăcată că am făcut o faptă nobilă, salvând viaţa împăratului Rusiei.

*

Vladimir porni cu toată energia la înfăptuirea planului său.

Tânărul îşi spuse că nimeni nu trebuia să afle ceva despre cele puse la cale, nici chiar Daniceff. Căci, îndată ce guvernatorul ar fi aflat că Vladimir vrea să fugă, datoria lui era să-l reţină.

Prin urmare, tânărul era hotărât să plece fără să-şi ia rămas bun. Ceea ce-l preocupa era doar mijlocul. Îi trebuia neapărat un cal şi el n-avea niciunul: iar, pe de altă parte, ştia că nimeni nu i-ar vinde aşa ceva. De asemenea, locuitorii din împrejurimi n-aveau voie nici măcar să-i împrumute vreunul.

Vladimir îşi frământă mult timp creierul ca să găsească un mijloc să se depărteze din Krasnoiarsk. În cele din urmă ajunse la o hotărâre.

Înainte de a se însera, tânărul se duse la locuinţa maiorului, pe care îl găsi în birou, foarte ocupat.

— Închipuie-ţi, dragul meu, îi zise Daniceff, întâmpinându-l, am avut acum cel mai bun prilej să mă disting şi să atrag asupra mea atenţia împăratului. Dar n-am izbutit… Este vorba de arestarea unuia dintre cei mai însemnaţi nihilişti.

— Un nihilist care e prizonier în Siberia? întrebă Vladimir, cu toate că ştia prea bine că Daniceff vorbea de Mihail Bakunin.

— În Siberia se află el, zise guvernatorul, numai că nu-i prizonier, ci cutreieră ţara travestit. Mi-am dat toate silinţele să pun mâna pe el, dar până acum mi-a fost cu neputinţă să-l arestez, căci e mai viclean decât noi.

— Slavă Domnului, îşi zise în gând Vladimir. Desigur că Bakunin se şi află în drum spre Petersburg. Dumnezeu să-i ajute să fugă, atât lui cât şi mie.

— Dar ce te aduce la mine, Vladimir? întrebă guvernatorul. Ai vreo rugăminte?

— Da, răspunse tânărul. Voi pune mărinimia dumitale la o mare încercare. Ştii că am fost ofiţer de cavalerie…

— Fireşte, şi încă unul dintre cei mai îndemânatici…

— Să lăsăm asta, îl întrerupse fiul marelui duce, timpul acela a trecut demult. Nădăjduiesc că-ţi aminteşti că un ofiţer de cavalerie îşi iubeşte calul mai mult decât orice. Şi apoi, mai ştii că multă vreme am fost lipsit de plăcerea de a mai călări niţel. Astăzi, această dorinţă s-a trezit în mine ca atâta putere, încât nu m-am putut reţine să vin la dumneata şi să te rog să-mi dai prilejul de a-mi reaminti de vremurile trecute.

— Cu ce aş putea să-ţi fiu de folos? întrebă Daniceff, îndatoritor.

— Ai în grajdul dumitale câţiva cai foarte frumoşi… Îngăduie-mi să aleg unul dintre aceste animale şi să fac diseară o plimbare în jurul oraşului.

Daniceff privi câtva timp la prietenul său.

— Ştii că e strict interzis să se împrumute cai deportaţilor, zise el în cele din urmă.

— Doar nu vei fi crezând că vreau să mă arunc în şa ca să fug de aici? replică Vladimir. Cine o duce aşa de bine în Siberia nu se gândeşte să plece. Aceasta ar putea s-o facă deţinuţii din ocne sau închisori, eu însă mă simt destul de bine.

— Ştiu, ştiu, răspunse Daniceff, totuşi, dorul de ţară e atât de mare… Sunt sigur, însă, dragul meu Vladimir, că nu vrei să mă nenoroceşti.

Tânărul se făcu roşu ca sfecla.

— Aşadar, ne-am înţeles, reluă maiorul, îţi voi împrumuta un cal.

Dar îmi făgăduieşti că nu vei fugi.

Fiul marelui duce întinse mâna, vrând să strângă dreapta guvernatorului, dar simţi un fior străbătându-i trupul şi un glas interior îi şopti: „Vrei să-ţi încalci pentru a doua oară cuvântul de onoare?”

Însă dorinţa de a-l salva pe Ţar, era mai puternică decât orice. Vladimir îşi dădu cuvântul.

— Îţi promit că nu voi fugi, zise el, dar neîncrederea dumitale mă îndurerează nespus. S-ar fi putut să-mi împlineşti rugămintea fără să-ţi fi făcut această făgăduială solemnă.

— Să lăsăm acum asta, replică maiorul. Vino în grajd şi alege-ţi calul care îţi place.

— Cum, vrei să mergi cu mine?

— Da, îmi va face o deosebită plăcere să iau parte le alegerea dumitale.

Cei doi bărbaţi părăsiră încăperea şi coborâră în curte unde se afla un grajd bine îngrijit.

Înăuntru se găseau patru armăsari frumoşi, pe care Vladimir îi cercetă cu luare-aminte.

Căci, nu orice cal era bun pentru scopul său. Cel mai potrivit i se păru un armăsar kirghiz, care cu toate că era cam mic, făcea impresia că e foarte rezistent.

— Pot să-l iau pe acesta? întrebă tânărul.

Guvernatorul îl privi uimit.

— Calul pe care l-ai ales e un animal pentru drum lung, un altul mi s-ar părea mai nimerit pentru plimbare.

— Nu, nu, tocmai ăsta îmi place.

— Bine, nu-ţi refuz dorinţa. Vrei să fie înşeuat chiar acum?

— Da, sunt hotărât să pornesc numaidecât.

Guvernatorul dădu poruncile trebuincioase şi după un sfert de oră, calul era în curte, gata de drum.

Vladimir sări în şa şi întinse mâna prietenului său.

— La revedere, zise el. Te rog să ai încredere în mine.

Daniceff îi strânse mâna. Deodată, Vladimir observă că ochii maiorului erau înlăcrimaţi.

— Cum, plângi? Ce să însemne asta? întrebă tânărul.

— Nu-i nimic, nu-i nimic, făcu guvernatorul, hai, dă pinteni calului.

— Întâi vreau să aflu adevărul! De ce plângi?

Maiorul se apropie de călăreţ.

— Vladimir, şopti el, îţi dau înapoi cuvântul.

— Nu înţeleg ce vrei să spui…

— În schimb, înţeleg eu… Hai, nu mai sta de vorbă, du-te cu Dumnezeu.

Tânărul îi strânse din nou mâna, apoi guvernatorul porni în grabă spre casă.

După câteva minute, fiul marelui duce se afla pe şosea.

Luase ceva bani cu dânsul, dar îi lipsea un paşaport.

— Voi avea mult de suferit din această pricină, îşi zise el.

Dar acum nu mai încăpea şovăială, trebuia să caute să ajungă cu orice preţ la Petersburg.

Prima noapte o trecu în linişte. Nu i se întâmplă nici cea mai mică neplăcere.

Pământul îngheţat, acoperit de zăpadă era cufundat într-o tăcere de moarte.

Vladimir evită locurile unde se aflau oameni. Cum zărea vreo casă făcea un ocol mare şi se aţinea mai ales pe la marginea pădurilor, neîncumetându-se să pătrundă în desişuri de teama lupilor şi ca să nu se rătăcească.

Ziua se odihnea, iar noaptea gonea din răsputeri.

Din când în când arunca priviri cercetătoare în jur, ca să se încredinţeze dacă nu e urmărit.

Dar nu întâlni niciun jandarm. Întreaga regiune părea moartă.

În cele din urmă, tânărul se mai linişti.

Noaptea următoare, Vladimir călărea liniştit înainte. Foamea începuse să-l chinuie, căci nu mâncase nimic de două zile.

La brâu purta un revolver încărcat. Până acum n-avusese prilejul să se folosească de armă.

Era cam pe la miezul nopţii, când o făptură întunecată se ivi înaintea lui.

Înainte ca Vladimir să-şi dea seama de ceva, răsună o detunătură.

Poliţia!

Acesta fu primul său gând.

În clipa următoare, tânărul îşi smulse revolverul de la brâu.

Dar, înainte de a trage, întunericul fu sfâşiat de o nouă rază de

lumină şi o detunătură se auzi în noapte.

Calul se poticni şi apoi se prăbuşi la pământ.

Vladimir făcu o săritură îndemânatică, altfel ar fi fost strivit sub trupul animalului.

La lumina împuşcăturii îşi zărise adversarul. Era un om mai în vârstă, cu hainele murdare şi zdrenţuite. După cât se părea, un evadat din vreo mină.

— Vrea să mă jefuiască, îşi zise tânărul. În orice caz, nenorocitul o fi flămând, ca şi mine, şi nădăjduia să-şi facă rost de mâncare pe această cale. Dracu' să-l ia, mi-a ucis calul… Ei, prietene, strigă Vladimir, dă-ţi seama ce faci…

— Cum, m-am înşelat? răsună glasul necunoscutului. Cine eşti?

— Un om nenorocit, ca şi tine…

Evadatul înţelese că teama lui fusese neîntemeiată şi se hotărî să se apropie de acela care se afla la o mică depărtare de el şi care, fără îndoială că era şi el urmărit.

Vladimir aprinse bricheta şi, la flacăra ei, cercetă faţa nenorocitului.

Suferinţele pe care le îndurase se întipăriseră adânc pe chipul său. Umerii obrajilor erau ieşiţi în afară. Părul începuse să încărunţească. Dar ochii săi păstraseră o strălucire de inteligenţă şi bunătate.

— De unde ai fugit? întrebă necunoscutul, în cele din urmă.

— Din Krasnoiarsk, răspunse Vladimir. Dar tu?

— Din Algaşi, zise bătrânul. Acum însă, nădăjduiesc să pot ajunge în patrie, căci, deşi drumul e foarte lung şi anevoios, socot că vom putea să-l străbatem dacă ne vom ajuta unul pe altul.

Bătrânul vorbea cu atâta linişte, din glasul său se desprindea atâta blândeţe, încât Vladimir se simţi atras de îndată de acest om pe care deşi îl vedea pentru prima dată, nu-l credea în stare să săvârşească o faptă rea.

După ce adunară crengi uscate, cei doi oameni aprinseră un foc şi se aşezară în jurul tău.

— Cum te numeşti? întrebă Vladimir, după un răstimp, adresându-se noului său tovarăş.

— Dimitrie, răspunse acesta. N-am avut niciodată alt nume…

— Şi de unde eşti?

— Nu ştiu… încă de mic copil am fost dus departe de oameni.

Totuşi, ca prin vis, îmi mai aduc aminte de o femeie cu bucle blonde, care se apleacă spre mine şi-mi şopteşte cu dragoste: „Vino, dragul meu! Vino să te duc înaintea tatălui tău”. Şi, parcă-l văd înaintea mea… acesta era un bărbat înalt, zvelt, cu trăsături fine, cu glasul blând. El vine spre mama şi o îmbrăţişează cu dragoste, zicând: „Priveşte, draga mea, fiul nostru se face din ce în ce mai mare şi mai frumos.” „Da, seamănă cu tine,” răspunde mama. Încolo nu mai ştiu nimic despre copilăria mea, continuă Dimitrie. Rămăsei singur… nimeni nu mă iubea… nimeni nu mă dezmierda. Părinţii nu i-am mai văzut niciodată…

Vladimir ascultase cu deosebit interes cuvintele bătrânului. Fiecare oftat, fiecare suspin, sfâşia inima simţitoare a nefericitului tânăr.

— Şi mai târziu, când te-ai făcut mai mare? întrebă el, curios.

— Atunci… atunci, am rămas tot atât de singur şi părăsit… Locuiam într-un castel vechi, eram tratat cu respect, dar n-am auzit niciun cuvânt de iubire, de dragoste părintească. Aveam profesori învăţaţi, dar când îi întrebam cine-i trimite la mine, ei zâmbeau misterios şi-mi răspundeau: „Stăpânul cel puternic”… Banii pentru întreţinerea mea îi plătea un bancher al Curţii Imperiale…

— Dar acel stăpân?

— Nu l-am văzut niciodată. Astfel, am ajuns la vârsta de douăzeci de ani. Eram dornic de libertate… voiam să văd oameni, lumea… mi se urâse în singurătatea mea… Într-o zi o trăsură închisă se opri în faţa castelului; un bărbat cu privirea încruntată coborî dintr-însa. Acesta scoase o hârtie pe care o întinse profesorilor mei, care o citiră. Apoi unul dintre ei se apropie de mine, zicându-mi: „Adio, fiule! Oameni influenţi s-au unit spre a te depărta de lume; supune-te, căci eşti prea slab ca să te poţi lupta cu ei”. Ce era să fac – tânăr fără experienţă, necunoscut de nimeni? Mi-au adus o mască neagră, pe care trebuia s-o port cât ţinea drumul. Numai seara îmi era îngăduit s-o scot.. Atunci, vedeam înaintea mea numai pe acela care mă luase şi pe servitorul său.

— Şi unde te-au dus?

— Într-un castel aşezat pe vârful unei stânci de la marginea mării. Departe, la răsărit, se înălţau munţi înalţi, acoperiţi de zăpadă. Trăiam acolo, ca un adevărat pustnic; profesori nu mi s-au dat, în schimb aveam cărţi nenumărate. Singurul om pe care-i vedeam era un

servitor posomorât, care părea mut. Într-una din zile, acesta se îmbolnăvi. Răsuflai uşurat, căci nădăjduiam că de astă dată voi putea să vin şi eu între oameni… Dar mă înşelasem… După puţin timp, am fost transportat într-o fortăreaţă. Drumul l-am făcut mai întâi pe apă şi apoi, cu trăsura… Nici acolo n-am avut de suferit lipsuri. Însă nu-mi era îngăduit să vorbesc cu nimeni…

— Nenorocitule, n-ai aflat numele aceluia care a poruncit să ţi se răpească libertatea şi contactul cu oamenii?

— Nu, răspunse evadatul, clătinând capul, cu tristeţe. Într-una din zile, continuă el, mă pomenii într-o trăsură. Pe semne că mi se pusese un narcotic în mâncare, căci nu ştiu cum am ajuns acolo. La început eram ameţit, mă cuprinsese frigul, faţa îmi era vânătă, mâinile şi picioarele mă dureau îngrozitor. Dar toate vaietele mele nu-mi folosiră la nimic… Zburam ca o săgeată pe pământul acoperit de zăpadă. În cele din urmă, ne oprirăm în Algaşi, un mic orăşel şi, după formalităţile cuvenite, am fost transportat în mina de argint de acolo… Zece ani am lâncezit în acest iad înfiorător, unde am îndurat chinuri nespuse… Într-una din zile, o parte din ocnaşi puseră la cale o evadare; dar nenorociţii nu izbutiră să fugă şi conducătorul lor, un anume Rogal, fu condamnat la moarte. În clipa când i se puse ştreangul de gât, sosi nevasta lui, care, plină de groază, luă parte la execuţia soţului ei nefericit. Sărmana femeie, care se numea Lola, încercă să vină în ajutorul lui, dar în zadar. Călăii îşi făcură datoria… „Fie-vă milă, ucideţi-mă şi pe mine!” strigă biata femeie. Inspectorul minei izbucni într-un râs batjocoritor, spoi zise: „Ehei, draga mea, tu eşti prea frumoasă ca să mori. Mai bine am să te iau la mine acasă.” Nenorocita îşi pierdu cunoştinţa. Cazacii o transportori la spital, de unde, după câteva zile fu dusă la locuinţa inspectorului minei… Această întâmplare mă făcu să iau hotărârea de a scăpa din mâinile acestor oameni fără inimă. Zilele trecute mă folosii de un prilej şi izbutii să evadez, după ce doborâi la pământ pe santinela mea şi-i luai revolverul… De atunci, rătăcesc în pădure…

Tânărul se simţi însufleţit de curaj, auzind povestea sărmanului om. Acum avea un prieten în care se putea încrede şi, în tovărăşia căruia, desigur că va izbuti să termine cu bine primejdioasa călătorie.

— Aşadar, amândoi avem acelaşi ţel, zise el. Trebuie să scăpăm din ţara asta îngrozitoare… Să ne legăm prin jurământ că nu ne vom

despărţi până în clipa în care ne vom atinge ţinta.

— Da, da, exclamă Dimitrie, cu înfrigurare.

Cei doi oameni îşi strânseră mâinile, făgăduindu-şi că vor rămâne împreună până vor păşi pe pământul Rusiei. Apoi, bătrânul se culcă, iar Vladimir rămase de veghe, urmând ca peste două ore tovarăşul său să-i ia locul.

A doua zi porniră înainte. Începuse să ningă. Spre seară, văzură în depărtare nişte coline acoperite cu zăpadă.

— Într-acolo să ne îndreptăm, zise Vladimir, cu însufleţire. Desigur că ne vom găsi un adăpost.

Fulgii de zăpadă cădeau din belşug. Deşi ninsoarea împiedeca pe fugari să înainteze repede, totuşi tânărul se bucură, căci urmele paşilor nu se mai puteau deosebi de către eventualii urmăritori.

Acum păşiră într-o vale, care se îngusta din ce în ce mai mult; câte un tufiş uscat şi sărăcăcios se vedea ici-colo.

— Nu poate să existe un colţ de pământ mai pustiu decât acesta, murmură Vladimir; parcă suntem în gheţurile Groenlandei.

Deodată, fiul marelui duce îngălbeni. Prin tăcerea misterioasă a asfinţitului, un tropot de cai se auzea în depărtare.

— Dumnezeule, suntem urmăriţi, strigă el, tremurând. Încotro să fugim?

Nenorocitul aruncă priviri cercetătoare în jur. Dimitrie, slăbit prin închisoarea îndelungată, se închina.

— Înainte, înainte, strigă Vladimir. Să ajungem în văgăuna ce se vede colo, în dreapta… Aici, pe câmp deschis, suntem în ghearele lor. Poate vom găsi un colţ unde să ne adăpostim în văgăună.

Dimitrie îşi adună puterile.. Tânărul său tovarăş avea dreptate. Numai acolo puteau găsi o ascunzătoare.

Vladimir îşi trecu braţul pe după mijlocul bătrânului evadat. Acesta se îndreptă, însufleţit de dorinţa de a se salva.

Cei doi porniră înainte, grăbindu-şi paşii. Din când în când, Vladimir se uita îndărăt. Deodată, nişte puncte mici se iviră în zare.

Erau cazacii.

Deznădăjduiţi, fugarii se avântară pe drumul pieziş ce ducea în fundul văgăunii.

— Nu mai pot, puterile mi-au slăbit cu totul, nu sunt în stare să mă mai ţin pe picioare, murmură Dimitrie.

— Rabdă, rabdă, şopti Vladimir, gândeşte-te ce ne aşteaptă dacă vom cădea în ghearele acelor fiare sălbatice…

— Da, da, ai dreptate… să mergem, îngână celălalt, adunându-şi ultimele puteri.

Înaintară încet, deoarece Vladimir trebuia să-şi susţină tovarăşul, dar nicio clipă nu trecu prin mintea inimosului tânăr gândul de a părăsi pe Dimitrie. Picioarele lor se răneau de bolovanii ascuţiţi ce se aflau în cale, totuşi mergeau neîncetat; teama le dădea puteri noi.

— Pe aici în jos au luat-o ticăloşii, căci altfel s-ar vedea urmele lor pe şesul acoperit de zăpadă, se auzi un glas răguşit.

Vladimir se uită cu groază în jurul său, căutând un loc unde să se poată ascunde.

Urmăritorii descălecară, deoarece altfel un puteau coborî în adâncime.

— Nemernicilor, sunteţi prinşi, predaţi-vă! strigă conducătorul cazacilor.

Vladimir tremura de tulburare, situaţia lor era îngrozitoare. În urma lui prigonitorii, aici el cu nenorocitul Dimitrie care de abia se mai târa.

— Lasă-mă să mor aici, oftă bătrânul, prăbuşindu-se pe pământul acoperit de zăpadă.

Spre norocul lor, ningea mereu, căci altfel erau pierduţi negreşit. Deodată, înaintea lor se ivi intrarea unei peşteri. Vladimir cercetă cu luare-aminte grota, care se îngusta mereu. În mijlocul ei se afla un pârâiaş acoperit cu sloiuri de gheaţă.

Inima tânărului începu să zvâcnească cu putere. O năduşeală rece îi îmbroboni fruntea, picioarele îl dureau îngrozitor. Cu multă greutate, izbuti să-l târască pe Dimitri până la malul pârâiaşului.

Cazacii începură să coboare în prăpastie.

În acest timp, zorile se iviră la răsărit; Vladimir îşi dădu seama că urmăritorii lor erau în număr de douăzeci.

Dincolo de pârâiaş se înălţau nişte stânci crăpate.

— Nu cumva există vreo ascunzătoare pe acolo? se întrebă fiul marelui duce.

Rămase pe gânduri câteva momente, apoi şopti ceva la urechea tovarăşului său.

Cei doi se aruncară la pământ şi începură să se târască spre ţărmul

apei. După ce trecură pe malul celălalt, se opriră înaintea unei deschizături din stâncă. Dar aceasta era atât de îngustă, încât cu mare greutate izbutiră să se strecoare înăuntru.

— Unde or fi ticăloşii? se auzi în această clipă glasul comandantului. Peştera se termină aici, n-au unde să ne scape.

Soldaţii se opriră lângă conducătorul lor, privind cu uimire la stâncile ce se ridicau deasupra.

— Jur că am văzut două făpturi dispărând într-acolo, continuă comandantul, furios. Ah, iată o despicătură în stâncă… Ia vedeţi, nu s-or fi ascuns înăuntru?

Vladimir simţi sângele îngheţându-i în vine. Încordându-şi puterile tânărul se sili să se vâre mai adânc în văgăună, târând după sine, pe tovarăşul său.

Deodată rămase încremenit. Pereţii erau acoperiţi cu gheaţă de jur-împrejur.

Inima începu să-i bată de părea că i va sparge pieptul.

— Iată şi aici o crăpătură, strigă un cazac, dar e prea îngustă ca un om să poată pătrunde înăuntru.

— Ia încearcă, zise conducătorul lor.

Vladimir simţi că totul se învârteşte în jurul său.

— Nu se poate, domnule comandant, răspunse soldatul, deodată, am încercat să mă strecor în crăpătură; dacă o mai fac o dată, risc să rămân încleştat pe veci între stâncile acestea blestemate.

Urmă o înjurătură sălbatică.

Vladimir auzi zgomot de paşi; primejdia trecuse.

— Ticăloşilor, v-am pierdut urma. Las' că ajungeţi voi pe mâinile mele şi atunci, veţi vedea ce dulce e cnutul, scrâşni comandantul.

Tânărul se cutremură. Ştia prea bine ce soartă îl aştepta dacă ar fi fost prinşi de aceşti oameni fără milă.

Căci nu avea paşaport şi, fără îndoială că l-ar fi luat şi pe el drept un evadat din vreo mină siberiană. Şi apoi, nici nu-i era îngăduit să dezvăluie adevărata lui identitate, căci astfel tot planul său ar fi fost zădărnicit.

— Doi oameni vor rămâne aici, până când ticăloşii, siliţi de foame, vor ieşi din ascunzătoarea lor, porunci comandantul. Vă fac răspunzători pentru ei. Vreau să statornicesc o pildă pentru ceilalţi exilaţi, cărora le-ar trăsni prin minte să evadeze.

— Am înţeles, domnule comandant, răspunseră soldaţii care urmau să stea de pază.

Apoi se auziră paşi depărtându-se. Cazacii se sfătuiră unde să se aşeze.

Cei doi fugari erau închişi în crăpătura din stâncă. La început aceasta nu-i nelinişti; ba dimpotrivă, căci aerul din peşteră deşi rece, era curat totuşi.

Orele treceau una după alta. De abia acum îşi dădură seama bieţii oameni că armele nu mai erau la locul lor. Pe semne că le pierduseră pe drum, sau le alunecaseră de la brâu în timp ce se târau pe stâncile colţuroase.

Vladimir îşi rezemă capul în mâini şi se uită în jur la grota ce le servea de închisoare. Ţurţuri de gheaţă atârnau deasupra capetelor lor. Totul sclipea ca şi cum s-ar fi aflat într-o mare de diamante.

— Ciudat, nu văd nicio crăpătură pe unde să intre lumină şi, totuşi, peştera e luminată ca ziua, îşi zise el deodată. Stai, nu cumva mai există vreo ieşire?

Fiul marelui duce aruncă o privire spre tovarăşul său, care, de obosit ce era, aţipise. Atunci, Vladimir se hotărî să cerceteze ciudata grotă în care se aflau.

La dreapta lui găsi un fel de coridor săpat în stâncă. Un om putea să-l străbată, numai târându-se. Gangul ducea în jos. Tânărul apucă un sloi de gheaţă şi-l rostogoli pe coridor. În cele din urmă, bulgărele se opri. Coridorul nu era prea lung.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, voi încerca să ajung la capătul gangului, îşi zise tânărul. Tovarăşul meu doarme. Sărmanul e trudit de oboseală…

Apoi, tânărul se întoarse şi porni ca hotărâre spre intrarea coridorului subteran.

Se aruncă pe burtă şi se vârî în deschizătura întunecoasă. După ce se târî astfel câtva timp i se păru că gangul începea să se lărgească; deodată, făcu o cotitură şi dădu de nişte trepte săpate în gheaţă. Vladimir se odihni puţin, apoi porni mai departe.

În cele din urmă ajunse la capătul scării, unde se afla un fel de grotă destul de înaltă ca să poată sta în picioare. În tavanul acestei grote se găsea o deschidere în formă de pâlnie, făcută din întâmplare sau de mână omenească. Deşi nu era prea largă, totuşi lumina putea

să străbată printr-însa, astfel că Vladimir izbuti să deosebească cele ce se aflau în jurul său.

Într-un colţ se găsea o grămadă de pietre, peste care era întinsă o blană învechită şi zdrenţăroasă, cum purtau de obicei deţinuţii.

Deasupra acesteia se afla cadavrul unei femei. Mâinile-i erau încrucişate pe piept. Un păr blond îi cădea pe umeri ca o manta.

După ce îşi stăpâni groaza ce-l cuprinsese, Vladimir se apropie de trupul neînsufleţit.

Femeia trebuie să fi fost frumoasă, căci trăsăturile erau foarte fine şi rămăseseră neatinse.

Fiul marelui duce se opri la căpătâiul ei.

— Cum o fi ajuns aici nenorocita asta? se întrebă el. S-o fi ascuns în peşteră fiind urmărită?

Vladimir se aplecă peste dânsa. Ciudat, femeia părea că doarme. Cercetând-o cu luare-aminte, tânărul îşi dădu seama că sărmana trecuse demult în lumea de apoi.

Fiul marelui duce se ridică şi examină grota cu băgare de seamă. Într-un colţ descoperi o pilă şi un ciocan, iar alături două lanţuri groase.

Vladimir îşi ţinu răsuflarea.

Aşadar, doi oameni se adăpostiseră aici?

Cine să fi fost a doua persoană? O fi izbutit ea să scape, după ce femeia murise din cauza oboselii şi a lipsurilor?

— Peştera trebuie să mai aibă vreo deschidere pe undeva, îşi zise tânărul, în cele din urmă.

Urmând acest gând, Vladimir începu să ciocănească pereţii. Unul dintre bolovani care se aflau la stânga cadavrului, se mişcă puţin din loc. Fiul marelui duce se opinti şi, după puţin timp, piatra fu dată la o parte, lăsând să se vadă o deschidere prin care se zărea un câmp nesfârşit.

Plin de bucurie, tânărul porni înapoi, spre a duce vestea tovarăşului său.

Un zâmbet uşor plutea pe buzele lui, gândindu-se la mutrele soldaţilor care vor fi nevoiţi să se întoarcă fără nicio ispravă la comandantul lor.

Dimitrie se afla în acelaşi loc. Se deşteptase şi privea buimăcit în jurul său.

Când dădu cu ochii de Vladimir, se înveseli.

— Ah, am dormit tot atât de bine ca şi odinioară, când eram liber, murmură el.

Tovarăşul său zâmbi.

— Las' că de acum vei putea să dormi fără grijă, răspunse tânărul.

— Ce vrei să zici cu aste? întrebă celălalt surprins peste măsură.

— În timp ce dormeai, eu am făcut o descoperire foarte însemnată, reluă fiul marelui duce. Urmează-mă!…

Cei doi tovarăşi se târâră în grota de dedesubt.

Când ajunseră jos, Dimitrie rămase încremenit. Nu se aşteptase la o asemenea descoperire.

— Cine o fi nenorocita? întrebă el, tremurând.

— Nu ştiu, răspunse Vladimir.

— Dar iată, moarta are un bilet legat cu o sfoară de mâna dreaptă, strigă bătrânul, deodată.

Într-adevăr, de braţul cadavrului era prinsă o sfoară subţire, la capătul căreia atârna o bucată de hârtie.

Vladimir luă biletul, care era acoperit cu praf, îl desfăcu şi începu să citească:

„Oricine vei fi tu, acela care vei găsi acest bilet, respectă memoria moartei şi rosteşte un Tatăl Nostru la căpătâiul ei.

Eu nu pot să îngrop cadavrul nefericitei femei, deoarece îmi lipsesc uneltele ca să pot săpa acest pământ îngheţat.

Aşadar, sărmana e sortită să doarmă în peştera asta, până ce vor răsuna şi aici sunetele trâmbiţelor din ziua de apoi…"

Vladimir se opri.

— Ce-i cu tine, tovarăşul suferinţelor mele? Ai îngălbenit, tremuri? întrebă el.

— Da, fiindcă aceste rânduri îmi amintesc toate suferinţele şi chinurile îndurate din ziua când am fost aruncat în temniţă, răspunse Dimitrie, cu glas stins. Dar nu-i nimic, continuă…

„Atunci, va fi chemat înaintea judecăţii şi el, ticălosul, care ne-a împins în ghearele mizeriei.

Da, şi astăzi, – deşi dânsa a rostit înainte de moarte: «Blagosloveşte pe

aceia care îţi fac rău!» – şi astăzi te blestem Ivan Kardoff… pierdut să fie sufletul tău pentru vecie…

Blestemul meu să te ajungă în orice clipă când te vei bucura de viaţă…

Serghie de Şidovski.”

Vladimir privi la tovarăşul său.

— Vechea tânguire împotriva tiraniei şi a nedreptăţilor, murmură el. Când va bate ceasul şi pentru acest popor nenorocit?

— Da, şi eu sunt victima despotismului, şi eu am fost transportat aici fără judecată, îngână Dimitrie. Unde e dreptatea?

Zicând acestea, glasul îi tremura, ochii i se aprinseră de o văpaie ciudată. Bătrânul îşi plecă încetişor capul şi o lacrimă se prelinse pe obrajii săi.

— Cine sunteţi voi? se auzi deodată îndărătul lor.

Cei doi tovarăşi se întoarseră speriaţi. Înaintea lor stătea un bărbat cu părul alb şi zbârlit. O blană de oaie acoperea trupul lui scund.

Dimitrie şi Vladimir holbară ochii.

Cine era străinul acesta? Cum ajunsese el în peşteră?

Necunoscutul înaintă spre Vladimir şi-i luă mâna.

Tânărul răsuflă din greu.

Credea că urmăritorii lor se aflau prin apropiere. În curând, atât el cât şi Dimitrie vor fi legaţi şi transportaţi într-o mină siberiană, unde vor suferi caznele cele mai cumplite.

Aşadar, încercarea lui de a salva viaţa împăratului, rămăsese zadarnică?

Fiul marelui duce se hotărî să-şi vândă viaţa cât mai scump. Bătrânul său tovarăş avea un pumnal asupra lui. Să i-l smulgă de la brâu şi să-l înfigă în pieptul străinului?

O clipă şi ar fi făcut-o…

Deodată, necunoscutul rupse tăcerea.

— De unde veniţi? Cum aţi găsit intrarea grotei? zise el.

Glasul acesta blând făcu pe Vladimir să se mai potolească.

— Fie-ţi milă, se rugă tânărul. Ai îndurare, suntem nişte fugari urmăriţi…

— Ah, aşadar şi voi aţi sfărâmat jugul tiraniei? strigă bătrânul. Tovarăşi de nenorocire, fiţi bineveniţi în peştera fugarilor. Nu, nu mă priviţi aşa uimiţi! Şi eu am scăpat din ghearele demonilor! Mai bine

liber aici, în iadul de gheaţă decât să trăiesc acolo, în iadul de otrăvuri unde cruzimea nu mai cunoaşte margini. Cum, nu vă trece mirarea? O, desigur că ea s-ar spulbera într-o clipă, dacă aţi fi văzut ceea ce ochii mei au fost blestemaţi să vadă.

Străinul se însufleţi din ce în ce mai mult, privirile îi străluceau de furie.

— E mult de atunci, continuă el, de când am fugit… Am trecut prin bucurii şi necazuri, totuşi somnul îmi e tulburat şi acum de amintirea ţipetelor acelor nenorociţi legaţi cu lanţuri înţepenite în perete şi chinuiţi ca în iad.

Bătrânul îşi acoperi faţa cu mâinile, ca şi cum ar fi vrut să alunge imaginile ce i se înfăţişau înaintea ochilor minţii.

Dimitrie şi Vladimir îl priveau mişcaţi.

— Încotro vreţi s-apucaţi acum? întrebă necunoscutul, după un răstimp. V-aţi făcut vreun plan de fugă?

— Nu, n-am avut timp încă. Dar mai bine să murim de foame sau să fim sfâşiaţi de fiare decât să ne lăsăm prinşi.

— Cred că sunteţi flămânzi, zise bătrânul. Întâi să mâncaţi ceva şi apoi vom vorbi despre asta.

Străinul le dădu o cină foarte sărăcăcioasă, dar sărmanii oameni erau lihniţi de foame, astfel că li se păru că niciodată nu mâncaseră lucruri atât de bune.

— De ce te-ai oprit în această peşteră? zise Dimitrie, în cele din urmă, adresându-se ciudatului bătrân. Nu-ţi era dor să-ţi revezi patria?

— Nu, patria mea e aici… aici unde biata mea soţie doarme somnul de veci, răspunse acesta. Grota e uscată şi cadavrul nu putrezeşte… E tot aşa ca în noaptea când sufletul a zburat din trup. Dumnezeu a făcut această minune pentru mine. Aş fi murit şi eu, dacă n-aş mai fi putut să privesc faţa ei îngerească… Nimeni nu va pângări patul ei veşnic…

Vladimir îl privi uimit.

— Sunt din Petersburg, continuă bătrânul. Prefectul poliţiei, Ivan Kardoff, îşi pusese ochii pe averea mea… Într-o noapte, zbirii au pătruns în locuinţa noastră… A doua zi, am pornit spre Siberia împreună cu sărmana mea soţie. După un drum chinuitor, am ajuns în localitatea unde trebuia să ne petrecem restul zilelor în adâncul

ocnei… Au trecut câţiva ani… Într-una din zile mi se oferi prilejul să fug. N-am mai stat la gânduri şi, alături de soţia mea, pornii spre patrie… Dar îmi era scris să nu ajung acolo… Tovarăşa mea muri pe drum. Atunci, părul mi s-a făcut alb ca zăpada… îmbătrânisem de durere… Astfel, peştera aceasta a devenit patria mea, lumea din afară mi-e străină…

Suferinţele acestui om dădură curaj lui Vladimir. Aşadar, existau fiinţe şi mai nenorocite decât el? Şi, apoi, dacă planul lui ar fi izbutit, nu i s-ar fi deschis căi noi?

Însufleţit de nădejde, tânărul exclamă:

— Trebuie să ajung în patriei. Da, da trebuie…

— Ai dreptate, frate, încuviinţă tovarăşul său, nenorocirea noastră ne face fraţi şi, cu puteri unite, vom reuşi să ne ajungem ţinta… Prietenul acesta ne va spune încotro să ne îndreptăm paşii întâi.

Şidovski se uită lung la cei doi fugari care se hrăneau cu nădejdea că-şi vor revedea ţara. El nu dorea decât să găsească o moarte blândă, un loc de odihnă veşnică alături de sărmana lui soţie.

— Înainte de toate, răspunse el apoi, trebuie să încercaţi să ajungeţi la Stretinsk. Desigur, drumul până acolo e lung şi plin de primejdii. Un ţinut pustiu, cam de vreo mie de kilometri se află între acest loc şi oraşul de care vă vorbesc. Drumul e primejdios şi apoi, trebuie să ocoliţi satele.

Vladimir oftă; piedici de neînvins i se puneau în cale; totuşi se hotărî să încerce această faptă îndrăzneaţă. Trebuia să facă orice ca planul său să izbândească. Era doar vorba de viaţa împăratului.

Fugarii se mai odihniră puţin, apoi îşi luară rămas bun de la noul lor prieten. Acesta rămase la intrarea peşterii, uitându-se lung după cei ce plecau. Drumul lor ducea peste stepe acoperite cu zăpadă, peste munţi şi râuri, fiare sălbatice îi ameninţau, dar mai mult aveau să se teamă de oameni, de semenii lor – aceştia constituiau pentru ei primejdia cea mai mare.

Cei doi tovarăşi se depărtară, bucuroşi că urmăritorii lor nu-i vor mai găsi, deoarece porniră în direcţie opusă.

Fireşte, trebuiau să fie cu multă băgare de seamă, ca să nu cadă în mâinile zbirilor.

Soarele era pe asfinţite, când ajunseră în apropierea unui sătuleţ.

Drumul ducea printre coline acoperite de zăpadă.

— Ascunde-te pe aici, Dimitrie, zise Vladimir însoţitorului său, eu mă duc înainte şi, când vei auzi de trei ori la rând ţipătul bufniţei poţi şi mă urmezi. În caz contrar nu te vei mişca din loc.

Bătrânul evadat urmări plin de îngrijorare drumul prietenului său. Trupul zvelt ai lui Vladimir dispăru în sat.

Fiul marelui duce privi uimit în jurul sân. Locul părea mort. Ferestrele erau oblonite. Nu se auzea niciun zgomot, nici măcar lătratul unui câine.

Îngrijorarea tânărului creştea din ce în ce mai mult.

Oare să-şi ia îndrăzneala să bată în uşa vreunei colibe?

Dar dacă poliţia îl prindea?

Vladimir stătea nehotărât, când deodată un geamăt îi ajunse la ureche.

Nu, nu se înşelase, era plânsetul unui copil. Apoi, un glas de femeie.

Aşadar, tot se aflau oameni în acest sat?

Vladimir prinse curaj şi se îndreptă spre locul de unde auzise geamătul. Umbrele înserării coborâseră pe pământ, totuşi se putea deosebi câte ceva. Deodată, o lumină se ivi la o fereastră.

Tânărul se strecură într-acolo. Lumina se vedea la coliba din marginea satului.

Fiul marelui duce aruncă o privire pe fereastră. În colibă se afla o femeie tânără îmbrăcată ţărăneşte; aceasta ţinea pe genunchi un copilaş, pe care-l legăna.

Vladimir privi cu luare-aminte chipul femeii. Durerile lăsaseră urme adânci pe obrajii ei.

Cu mâna tremurândă, tânărul bătu în geam.

Femeia scoase un ţipăt de spaimă, făcu semnul crucii şi se uită speriată spre fereastră.

Vladimir ciocăni din nou.

Ţăranca se apropie clătinându-se şi deschise fereastra pe jumătate.

— Cine e? întrebă ea, cu glas tremurător.

— Un biet rătăcit care cere adăpost, murmură Vladimir.

— Aici nu e adăpost pentru oameni sănătoşi, răspunse femeia. Jumătate din locuitorii satului au pierit; cealaltă jumătate au părăsit casele lor. În locul aceste bântuie vărsatul negru – fugi, străinule, până mai e timp!

Şi închise fereastra.

Vladimir se cutremură. Satul era pustiit, molima înfiorătoare a Siberiei, vărsatul negru, se încuibase în el.

O clipă, tânărul se gândi să fugă, dar foamea şi frigul îl hotărâră să înfrunte primejdia şi să se adăpostească peste noapte în vreo colibă.

Bineînţeles, putea să se molipsească de grozava boala, dar n-avea încotro.

Dădu semnalul convenit şi, după puţin timp, Dimitrie se apropie de el.

— Uf, ce ger! exclamă bătrânul. Parcă mi-a îngheţat sângele în vene… Aş vrea să mă adăpostesc undeva, fie chiar într-un grajd… Dar, suntem în siguranţă aici?

— Da, fii fără grijă, răspunse Vladimir, niciun om n-o să se apropie de noi, satul e contaminat de vărsat negru…

Dimitrie se cutremură de spaimă. Vru să fugă, dar auzi şuieratul crivăţului printre crengile copacilor.

— N-avem încotro, trebuie să poposim aici, zise el. Nu pot să mai merg, sunt istovit… Într-adevăr, e groaznic să te adăposteşti într-o casă ai cărei locuitori au murit de această boală teribilă. Dar nevoia nu cunoaşte poruncă – trebuie şi ne supunem sorţii.

Vladimir se îndreptă spre coliba cea mai apropiată. Era în stare mai bună, decât aceea unde bătuse înainte. Uşa nu era încuiată, deoarece oamenii nu se temeau de hoţi – aveau, doar, un păzitor pe care nimeni nu se încumeta să-l înfrunte: vărsatul negru.

Înăuntru era întuneric. Fiul marelui duce gâfâia de tulburare. În fiecare clipă se aştepta să dea peste un cadavru.

Trupul îi fu străbătut de un fior rece, dar tânărul păşi înainte, în căutarea vetrei.

Colibele ţăranilor din Siberia erau simple şi uniforme, astfel că Vladimir găsi repede ceea ce căuta.

Fugarii aprinseră focul şi, la lumina flăcărilor, cercetară încăperea unde se găseau. În odaie nu se afla nicio vieţuitoare; pe semne că şi animalele părăsiseră casa.

Dimitrie se întinse pe laviţa de lângă vatră.

Aerul era greu, dar cei doi oameni nici nu luară în seamă aceasta.

Fireşte, gândul că s-ar putea molipsi de grozava boală îi frământa neîncetat. Totuşi, nu se puteau hotărî să părăsească locul.

În cele din urmă, Vladimir descoperi de-ale mâncării. Uitând orice primejdie, sărmanii oameni se ospătară şi apoi se pregătiră de culcare.

Laviţa de lângă vatră i se păru lui Dimitrie mai moale decât toate pernele în care se culcase odinioară. Bătrânul se simţea fericit.

În acest timp, se făcuse târziu. Osteniţi, cei doi tovarăşi aţipiră, mângâiaţi de căldura focului din vatră.

Cam vreo două ore după miezul nopţii, Vladimir fu trezit din somn de nişte urlete răguşite. Tânărul se frecă la ochi şi, după ce se mai dezmetici, încercă să-şi dea seama de unde vin urletele; nu trecu mult şi Dimitrie deschise şi el ochii.

— Vladimir, auzi cum urlă? întrebă bătrânul. Sunt lupi flămânzi, care au pornit în căutarea hranei.

Dintr-o săritură, evadatul fu la fereastră şi privi afară.

Luna lumina cu razele ei blânde, covorul alb de zăpadă.

Îngrozit, Dimitrie zări trupul unui lup uriaş, cu ochii scânteietori. Fiara încerca să deschidă uşa cu laba.

Bătrânul îşi dădu seama că dacă animalele izbuteau să pătrundă înăuntru, atât el cât şi tovarăşul său erau pierduţi, deoarece n-aveau arme cu care să se poată apăra.

Urletele se înmulţiră; fiarele deveniră din ce în ce mai numeroase şi râcâiau cu labele în uşă, încercând s-o deschidă.

Vladimir şi însoţitorul său, cuprinşi de spaimă, auzeau sforţările animalelor care trebuie să fi fost răzbite de foame, căci altfel nu s-ar fi încumetat să se apropie atât de mult de locuinţa oamenilor.

Acum nu mai putea fi vorbă de somn. Bieţii oamenii se uitau încremeniţi la lupii ce înconjurau casa, urlând.

Tremurând din tot trupul, Dimitrie stătea la fereastră, cu mâna încleştată pe mânerul pumnalului. Uşa începu să se clatine. Urletele deveneau din ce în ce mai furioase.

Deodată, o rază de lumină alunecă pe zăpada sclipitoare. Ca atinşi de o baghetă magică, lupii rămaseră o clipă locului, apoi o luară la goană.

Soarele alungase fiarele, care peste câteva minute ar fi sfâşiat pe sărmanii fugari.

Cei doi prieteni îşi strânseră mâinile. Astrul zilei îi scăpase de la o moarte sigură.

Dar acum, o altă primejdie îi ameninţa.

Se putea ca locuitorii să se întoarcă peste zi şi să-i găsească aici.

Aşadar, cei doi bărbaţi luară hotărârea să pornească în grabă. Scoaseră dintr-un coş nişte haine, le lăsară să se afume o oră, pentru ca microbii să moară, apoi le îmbrăcară şi părăsiră coliba.

Capitolul 131 – În primejdie de moarte

Dimitrie şi Vladimir înaintau mereu. Acum se încumetau să meargă pe şosea, deoarece hainele luate din coliba molipsită de vărsat, nu trezeau bănuielile drumeţilor.

Era un ger straşnic, zăpada scârţâia sub picioarele lor; munţii din depărtare aveau o culoare violetă, ceea ce se întâmplă întotdeauna când temperatura e scăzută.

Ţurţuri de gheaţă atârnau de barba lui Dimitrie.

În jurul lor niciun copac, niciun obiect care să întunece albeaţa câmpiei de zăpadă.

Pe la amiază, cei doi drumeţi scoaseră din traistă pâinea îngheţată şi, cu ajutorul cuţitului luat de la bătrânul Şidovski, izbutiră să rupă câteva bucăţi, pe care le ţinură în gură până ce gheaţa se topi.

Demult nu mai sorbiseră un pahar cu ceai cald.

Sărmanii oameni se aşezară pe zăpadă. Razele soarelui n-aveau putere să-i încălzească. Mai ales Dimitrie era istovit.

Bătrânul ajunsese la capătul forţelor.

Totuşi, după câtva timp, porniră înainte. Dar, deodată, Dimitrie se opri.

— Cu mine s-a isprăvit… Nu mai pot, murmură el.

Picioarele îi erau umflate, ochii îi ieşiră din orbite; bătrânul scoase un oftat slab, apoi se prăbuşi în zăpadă.

— Oh, de ce vrea Dumnezeu să mă chinui atâta? De ce, de ce? îngână el.

Vladimir îl mângâie şi-i puse mâna pe umăr.

— Mii şi mii de oameni, care au fost sortiţi să treacă prin atâtea nenorociri, au vorbit la fel, zise tânărul. Dar, în cele din urmă au proslăvit numele Domnului.

Dimitrie îşi plecă încet capul. Simţi că tovarăşul său are dreptate. Însă ce se va alege acum de el? Să piară de foame şi frig în pustietăţile acelea, tocmai când nădejdea încolţise din nou în sufletul său?

Vladimir ghici ceea ce se petrecea în inima bătrânului evadat şi se uită în jur, pentru a vedea dacă nu se zăreşte vreo colibă sau un loc de adăpost.

— Ridică-te, Dimitrie, trebuie să mergem, fii bărbat, zise el în cele din urmă, apucându-l de mijloc pe însoţitorul său.

Acesta se clătină, ca un om beat dar, sprijinindu-se de braţele tânărului, îşi continuă drumul.

Deodată, însă, Vladimir observă că forţele începeau să-l părăsească şi pe el, că slăbea din ce în ce mai mult. Soarele, roşu ca sângele, era pe asfinţite şi ultimele sale raze dădeau stepei un colorit roz-pal. Se părea că întreg ţinutul e scăldat în sânge.

Vladimir simţi că-i ţiuie în urechi, picioarele îi deveneau din ce în ce mai greoaie.

— Oare astea să fie semnele morţii? se întrebă tânărul. Cum, să nu-mi fie dat să-mi înfăptuiesc planul?

În acest timp, ajunseră la ţărmul unui râu larg acoperit cu gheaţă.

Cu tot gerul grozav, tânărul se simţi copleşit de o căldură nespusă.

Gheaţa va fi oare, destul de tare ca să suporte greutatea lor? Fiul marelui duce se hotărî să încerce singur trecerea râului. Dar tovarăşul său nu se învoi.

— Bine, să pornim împreună, încuviinţă Vladimir.

Cei doi tovarăşi păşiră înainte. Deodată se auzi o trosnitură şi gheaţa plesni sub povara trupurilor lor.

— Sfinte Dumnezeule, se rupe gheaţa, exclamă Vladimir. Dimitrie, fii cu băgare de seamă!

Bătrânul rămase locului ascultând. Trosniturile se repetau una după alta. Cei doi fugari simţiră fiori străbătându-i la gândul că se putea desface o bucată mai mare şi totul să se surpe sub dânşii.

— În zadar, în zadar fuga noastră, oftă Dimitrie. Aşa ne-a fost scris… Trebuie să pierim în râul îngheţat şi colo… colo, ţărmul salvator e atât de aproape.

Vladimir nu răspunse nimic. Privea înainte, cu ochii holbaţi, o groază de moarte era întipărită pe chipul lui.

Deodată, apucă de mijloc pe tovarăşul său şi făcu o săritură sălbatică pe un sloi de gheaţă. Apoi se avântă înainte ca mânat de furii.

În cele din urmă, ajunse la ţărm. Deznădăjduit, tânărul se agăţă de

mal. Dimitrie fu aruncat pe uscat. O ultimă sforţare şi Vladimir căzu pe pământul îngheţat. Un oftat adânc scăpă din pieptul lui, ochii i se împăienjeniră şi tânărul rămase în nesimţire.

Dimitrie scoase un ţipăt sfâşietor şi se repezi la tovarăşul său?

Cum, sărmanul om să moară jertfindu-şi ultimele puteri pentru salvarea altuia? Îl strigă pe nume, dar tânărul nu răspunse şi ochii îi rămaseră închişi.

În cele din urmă, începu să-i frece cu zăpadă fruntea şi tâmplele, însă celălalt nu-şi revenea în simţiri. Trecură secunde, una după alta, secunde lungi ca veacurile… deodată Vladimir începu să se mişte şi deschise ochii săi frumoşi.

Dimitrie ridică mâinile la cer, un strigăt de bucurie scăpă din pieptul său. Apoi îşi îmbrăţişă prietenul, începu să plângă, să râdă, neştiind cum să-şi arate bucuria ce-l copleşea.

— Vladimir, Vladimir, exclamă el. Acum nădăjduiesc şi eu că vom izbuti să ajungem în patrie… Da, da, Dumnezeu nu vrea să murim în această pustietate.

Tânărul se ridică anevoie, căci era foarte slăbit din pricina sforţărilor făcute, şi porni înainte, tăcut. Tovarăşul îl urmă.

Se făcuse noapte, vântul bătea cu putere pe câmpul troienit.

Nicăieri nu se vedea un copac sau o tufă care să le ofere adăpost.

Deodată… o lumină străluci în zare.

Vladimir începu să se frece la ochi.

Nu era, oare, o închipuire a minţii sale înfierbântate?

Nu, nu, licărirea există aievea.

Fiul marelui duce se simţi însufleţit de curaj, deoarece acum aveau să găsească adăpost. Îşi iuţi paşii, târând pe Dimitrie după sine.

Lumina devenea din ce în ce mai lămurită. Inima lui Vladimir începu să zvâcnească, ameninţând să-i spargă pieptul.

Fugarii păşiră printre nămeţii de zăpadă. Adesea cădeau, dar se ridicau imediat, ţinându-şi ochii aţintiţi spre acea lumină, întocmai cum cei trei crai de la Răsărit îi ţineau îndreptaţi spre steaua care îi călăuzea la Mântuitorul lumii.

În sfârşit ne opriră la câţiva paşi de colibă.

O linişte de moarte domnea pretutindeni. Gerul care se înteţea mereu avea un efect groaznic asupra fugarilor. Dinţii le clănţăneau.

— Să bat la uşă? întrebă Vladimir.

— Da, da, trebuie să găsim adăpost… altfel ne îngheaţă şi măduva în oase.

Tânărul îşi făcu curaj şi ciocăni în uşă.

După câteva clipe, aceasta se deschise. O femeie înfăşurată într-o blană groasă se ivi în prag.

— Ce doriţi? întrebă ea.

Câteva clipe, ţăranca privi uimită la cei doi oameni care voiau să intre. Apoi îşi veni în fire şi şopti:

— Sunteţi fugari?

Niciunul nu se încumetă să răspundă; dar din tăcerea lor, femeia înţelese destul.

Îi trase înăuntru şi încuie uşa cu grijă. Trecură printr-un coridor întunecos şi ajunseră într-o odăiţă fără duşumea şi al cărei tavan era făcut din lemne necioplite; pereţii, tot din lemn, sărăcăcios văruiţi, aveau două ferestruici.

Mobila camerei se compunea dintr-o masă simplă şi un pat, pe care se aflau câteva pături rupte. Totuşi, o mare curăţenie domnea în încăpere. Dar ceea ce atrăgea mai mult pe fugari, era căldura plăcută a sobei. Femeia stătea lângă ei, zâmbind. Mişcările ei distinse, pline de graţie, trădau o fiinţă care fusese crescută în lumea mare.

Vladimir făcu un pas spre dânsa:

— Fie-ţi milă de noi…

Dar se întrerupse deodată. Necunoscuta se întorsese şi alergă spre fereastră.

— Staţi, vreau să închid întâi obloanele, exclamă ea.

— Dumnezeu să te răsplătească, strigă Dimitrie.

— Ei, acum spune ce ai de spus, continuă femeia, după ce se întoarse de la fereastră.

— Am evadat din închisoare, zise bătrânul, care se hotărâse să-i destăinuiască adevărul, căci nu mai încăpea îndoială că femeia era şi ea condamnată, însă lăsată să trăiască în libertate.

Cei doi bărbaţi o priviră cu luare-aminte. Era tânără încă şi pe chipul ei se întipărise o blândeţe îngerească. Deodată, un zâmbet trecu pe faţa-i şi necunoscuta întinse mâinile noilor sosiţi, zicând:

— Nici nu vă puteţi închipui teama în care trăim; în fiecare clipă poate să treacă pe aici o patrulă de cazaci sălbatici. De aceea v-aş ruga…

Cei doi fugari se priviră abătuţi. În mintea amândurora se născuse gândul că sărmana nu se încumeta să le dea adăpost.

— Nu, nu veţi pleca, continuă ea, văzând îngrijorarea ce se zugrăvise pe chipurile lor, rămâneţi aici. Suntem tovarăşi de suferinţă; o să vă ajut după puterile mele, care, ce-i drept, nu sunt mari…

Un murmur ciudat curmă vorba lui Vladimir. Tânărul se uită mirat la exilată, care se întoarse spre sobă.

— Mamă, fii liniştită, nu-i nimic rău, zise ea, cu blândeţe.

O femeie gârbovită se ivi de după vatră.

— E mama mea, şopti condamnata.

Vladimir simţi ochii umezindu-i-se la vederea acestei făpturi, icoana tuturor suferinţelor din ocnă.

Era o femeie de vreo cincizeci de ani; ochii-i umflaţi dovedeau că nenorocita petrecuse multe nopţi plângând.

— Sărmana mea mamă e foarte bolnavă, reluă tânăra. Lipsurile şi chinurile i-au întunecat mintea. Uneori stă nemişcată zile întregi, privind ţintă înaintea ei. Caznele pe care le-a suferit numai din pricina mea, ca să-mi uşureze soarta – căci ea m-a urmat de bună voie – au adus-o în această stare…

Femeia se opri, biruită de durere.

— O, e atât de crud s-o văd stingându-se astfel, să ştiu că groapa ne este…

Lacrimile îi înăbuşiră glasul.

— Dar dumneata de ce ai fost trimisă aici? întrebă Dimitrie, înduioşat.

— Am fost învinovăţită de a fi luat parte la agitaţii politice, motiv îndestulător ca să fii exilată, răspunse ea. Doi ani am stat în închisoare, apoi am fost strămutată în Siberia sub comandă liberă. Ce-i drept, acum zbirii nu mai stau la spatele meu cu cnuturile în mână, dar în fiecare clipă se poate ivi o patrulă de cazaci, care să-mi răscolească toată casa. O, e îngrozitor ce chinuri am îndurat aici!

Glasul tinerei femei răsuna tânguitor. Sărmana spunea adevărul. Mulţi nevinovaţi luau drumul acelor pustietăţi.

Existau două texte din lege, care vorbeau despre aceasta:

„Persoanele cărora li se hotărăşte o reşedinţă, stau – în puterea acestei legi – sub supravegherea directă a poliţiei.”

În acest articol nu se arăta între ce limite să se stabilească locul de exil. Acesta putea fi la orice depărtare de lumea civilizată.

Al doilea paragraf cuprindea următoarele:

„Persoanele vătămătoare ordinii sociale pot fi trimise pe cale administrativă şi obligate să locuiască în anumite locuri.”

Aceste două articole din lege dădeau putere autorităţilor să deporteze în regiunile îngheţate ale Siberiei pe toţi aceia care erau socotiţi dăunători sau stăteau în calea unor funcţionari superiori. Prin urmare, nimic nu putea să pună o stavilă abuzurilor.

Vladimir şi Dimitrie se aşezaseră ca să-şi mai dezmorţească membrele îngheţate.

Deodată săriră în sus, îngălbenindu-se.

În uşă se auziseră nişte bătăi, iar glasuri bărbăteşti răsunau de afară.

Tânăra femeie începu să tremure.

— Cazacii! murmură ea, plimbându-şi prin cameră privirile rătăcite. Ce să fac cu dumneavoastră acum?

Bătăile în uşă se înteţiră. Cei doi fugari încremeniseră de spaimă. Nu numai că aveau să cadă ei în mâinile zbirilor, dar împinseseră la pieire şi pe acea femeie miloasă.

Cazacii începură să devină nerăbdători şi strigară să li se deschidă.

— Repede sub pat; celălalt să se vâre între sobă şi perete, şopti exilata.

Vladimir se îndesă după vatră; acolo căldura era de nesuferit, dar n-avea încotro. Dimitrie se repezi sub pat.

În sfârşit femeia deschise uşa. Doi cazaci cu înfăţişare sălbatică se năpustiră în cameră.

— De ce n-ai deschis uşa îndată? strigă unul dintre ei, învârtind un bici deasupra capului.

Tânăra femeie se dădu îndărăt.

— Ei, nu poţi vorbi? răcni celălalt, aruncând asupra ei priviri pline de patimă. Hai, deschide gura, porumbiţo, continuă cazacul, zâmbind cu neruşinare şi încercând s-o atragă spre el ca s-o sărute.

Vladimir era foarte tulburat, fiind silit să asiste la această scenă

fără să poată interveni.

Dar sărmana femeie nu rămase fără ajutor.

Bătrâna ei mamă sări deodată în sus şi se opri în faţa cazacului. Ridică mâna ei uscată, ca de schelet şi rosti un blestem înfiorător.

Superstiţiosul soldat (mai toţi ruşii erau foarte superstiţioşi) se făcu galben ca ceara şi se retrase împleticindu-se.

— Cheam-o îndărăt, strigă el către tânăra femeie.

Apoi părăsi casa, împreună cu tovarăşul său, şi dispărură în noapte.

Sărmana exilată apucă mâna mamei sale şi o sărută.

— Mamă, scumpă mamă, iar m-ai scăpat de ruşine, îngână ea. Dumnezeu să te răsplătească.

Vladimir şi Dimitri se încumetară să iasă din ascunzătorile lor.

— Acum puteţi să vă culcaţi fără grijă, zise tânăra. În noaptea asta nu ne va mai supăra nimeni. Fireşte că mâine, înainte de răsăritul soarelui, va trebui să plecaţi, nu numai ca să mă cruţaţi pe mine de o pedeapsă crudă, ci şi pentru a vă pune la adăpost de neplăcerile ce le-aţi putea avea şi dumneavoastră dacă aţi rămâne aici.

Vladimir clătină capul în semn de aprobare; era prea tulburat ca să mai fie în stare să vorbească.

Tânărul se aşeză lângă sobă, unde rămase încă mult timp cu ochii deschişi, frământându-şi mintea.

În cele din urmă adormi. Un vis frumos îl duse în patrie.

Şi, în acest timp, buzele şale şopteau:

— Vera, scumpa mea Vera, te voi iubi întotdeauna…

Capitolul 132 – În satul Iakuţilor

Cu mult înainte de ivirea zorilor, Vladimir şi Dimitrie se aflau pe drum.

Tânăra care îi găzduire, cu primejdia vieţii, le dăduse câte ceva de-ale mâncării.

— Dumnezeu să vă conducă paşii, îngânase ea la plecare. Şi de veţi ajunge la Petersburg, să spuneţi tuturor ce viaţă sunt nevoiţi să ducă sărmanii exilaţi.

Lacrimi fierbinţi îi înăbuşiseră glasul. Deodată un strigăt aspru, răguşit, cum scot nebunii, răsunase la urechea ei.

— Mamă, nenorocita mea mamă, ce soartă grea ţi-a fost hărăzită!

murmurase tânăra exilată, care fiind smulsă din cea mai bună societate şi deportată fără nicio vină, era acum silită să trăiască într-un bordei în mijlocul gheţurilor.

Cu puteri noi, fugarii apucară spre nord-est.

Trebuiau să înconjoare locul unde se aflau colibele de sub comandă liberă. Căci, cazacii aveau ochi buni şi vai de sărmanii evadaţii care cădeau în ghearele zbirilor; zilele lor se sfârşeau, odată cu suferinţele, sub biciul călăului.

Cei doi bărbaţi înaintară neîntrerupt; gerul era de nesuferit, zăpada scânteia la razele soarelui. Dimitrie simţea în ochi o durere sfâşietoare; strălucirea aceea îl orbea.

Dar ce erau toate acestea pentru fugari? Înainte, mereu înainte! Aveau de străbătut o distanţă foarte mare până să ajungă la liman.

Trecură peste dealuri, văi, râuri şi pâraie; colibele risipite cu nenorociţii lor locuitori, rămaseră mult în urma lor. Vladimir încercă să-şi dea seama de drumul parcurs; făcuseră vreo zece kilometri. – Nicio casă, niciun copac, nu întrerupea întinsul nesfârşit al stepei acoperite de zăpadă.

Deodată, ţintitul deveni deluros.

Fără merinde sărmanii oameni n-ar fi izbutit să-şi continue drumul. Şi apoi, amândoi erau însufleţiţi de nădejde, amândoi erau siguri că vor ajunge în patrie.

Vladimir puse mâna pe umărul tovarăşului său, care era cufundat în visare.

— Dimitrie, acum vom urca povârnişul acestui deal, zise el. Fii cu băgare de seamă!

Într-adevăr, urcuşul era foarte primejdios; deşi dealul nu era tocmai înalt, totuşi cei doi drumeţi puteau să alunece pe zăpada îngheţată şi să se rostogolească în vale.

Începuse să se întunece; gerul se înteţise. Vântul bătea cu putere, aruncând bucăţi mici de gheaţă în feţele călătorilor.

Înaintau încet. Se sfătuiră dacă n-ar fi fost mai bine să caute adăpost în vreo adâncitură a dealului; însă planul nu era bun, căci s-ar fi putut lesne întâmpla cu până la răsăritul soarelui să îngheţe amândoi.

— Nu, nu, trebuie să înaintăm cu orice preţ, zise bătrânul evadat. Poate vom avea norocul să găsim un adăpost…

Fiul marelui duce se învoi.

Astfel, sărmanii oameni îşi târâră mai departe picioarele obosite; cizmele începură să se rupă.

— Ah, se pare că vom trece prin tot felul de chinuri la care sunt supuşi exilaţii, strigă Dimitrie, deodată. Dacă nu mă înşel, avem înaintea noastră un *ulus*.

— Ce-i asta? întrebă Vladimir, curios.

— Ulusul este un sat de iakuţi. Pentru a se înăspri şi mai mult pedeapsa unora dintre exilaţi, răspunse bătrânul evadat, sărmanii au fost aduşi aici şi siliţi să locuiască la un loc cu iakuţii, care garantează de ei şi, prin urmare, îi ţin într-o necontenită supraveghere. Aici nenorociţii n-au nici măcar putinţa să vorbească ani întregi niciun cuvânt rusesc. Iakuţii nu vorbesc limba noastră şi nu vor s-o înveţe. Temându-se de pedeapsa ce-i aşteaptă, dacă un condamnat ar fugi, aceşti observă cu deosebită luare-aminte toate mişcările nenorociţilor.

— Aşadar, bieţii oameni sunt chinuiţi şi pe această cale? întrebă Vladimir, cutremurându-se şi aruncând o privire în vale.

— Iakuţii locuiesc la un loc cu animalele, continuă Dimitrie. Închipuie-ţi murdăria care domneşte în colibele lor… şi, totuşi, trebuie să pătrundem într-unul dintre aceste bordeie, spre a ne petrece noaptea

Tovarăşul său oftă; lucrul i se părea de nesuportat; însă n-aveau încotro, dacă nu voiau să rămână afară în acel ger cumplit.

Porniră încet la vale spre colibele risipite; căutau să facă zgomot cât mai puţin, spre a nu fi simţiţi de iakuţi, care, ca toţi sălbaticii, aveau auzul foarte fin.

Razele lunii căzură pe o colibă cu acoperişul aproape dărâmat.

Vladimir se opri lângă această colibă, căci auzise un geamăt prelung, care-l făcuse să tresară.

— Un om cu mintea limpede nu poate să geamă astfel, zise tânărul. Nu cumva…

Se opri, temându-se parcă să-şi termine gândul.

Cei doi fugari înconjurară coliba. Niciun zgomot nu se auzea afară de vaietul întrerupt.

Încurajaţi, drumeţii se îndreptară spre intrarea bordeiului. Razele lunii pătrundeau prin spărturile acoperişului, împrăştiind o lumină slabă.

Deodată, Vladimir rămase locului.

În fundul colibei, de unde se auzeau gemetele, se afla un maldăr de paie putrede, aşternute pe pământul umed.

Tânărul se simţi scuturat de un fior de groază, căci în acest culcuş mizerabil stătea întinsă o fiinţă omenească, un bărbat cu barbă lungă, îmbrăcat în zdrenţe; o plapumă murdară îi acoperea trupul, care părea un schelet. Capul îi era tuns pe jumătate, aşa cum purtau exilaţii; părul cărunt, încâlcit îi fâlfâia în bătaia vântului care pătrundea în colibă.

Şuieratul vântului, amestecat cu gemetele şi suspinele nenorocitului dădea naştere unui zgomot care umplea de groază inimile celor doi fugari.

Acum văzură aceştia din nou cum mizeria şi cruzimile pot transforma un om, care înainte era înzestrat, desigur, cu toate darurile naturii.

Sărmanul nu era prea bătrân, dar suferinţele lăsaseră urme adânci pe chipul său. Exilatul era aproape paralizat şi abia putea să-şi ridice mâinile ca să alunge gângăniile ce încercau să se târască pe faţa lui.

Şi, numai cruzimea oamenilor îl adusese în această stare. Bătăile, lipsurile, închisoarea mizerabilă în care zăcuse, îl slăbiseră în aşa măsură, încât nenorocitul nu se mai putea mişca.

Vladimir stătea locului cu ochii plini de lacrimi. Dimitrie gâfâia de tulburare; zgomotul acesta trebuia să fi trezit atenţia sărmanului deportat. Făcând o sforţare dureroasă, bietul om îşi ridică puţin capul şi privirile sale se aţintiră asupra celor doi fugari.

În cele din urmă, Vladimir îşi mai veni puţin în fire şi întrebă pe ruseşte:

— Cine eşti? Cum ai ajuns aici?

O strălucire de bucurie se aprinse în ochii nenorocitului. Vru să vorbească, să răspundă; buzele sale îngălbenite se depărtară de câteva ori, însă nu izbutiră să prindă cuvinte între ele. Se vedea lămurit cum se lupta din răsputeri să-şi descleşteze limba, dar totul fu în zadar.

Vladimir privi înduioşat la chinurile bătrânului, însă nu putea să-i ajute cu nimic. Tânărul se plecă şi mângâie mâinile sale osoase.

Exilatul îi aruncă o privire plină de recunoştinţă.

Fiul marelui duce nu mai putu să se stăpânească văzând mizeria în care se zbătea nenorocitul; lacrimi fierbinţi îi alunecară, pe obraji.

Bolnavul făcea sforţări deznădăjduite să vorbească. În cele din urmă şopti, de abia auzit:

— Ah, acum mor bucuros… am văzut oameni… din ţara mea…

Îşi trecu mâna peste frunte, o rază de inteligenţă păru că sclipeşte în ochii săi, apoi îngână:

— De unde… de unde veniţi?

Vladimir nu mai ţinu seama de nimic şi se apropie de bolnav, zicând:

— Suntem fugari, vrem să ajungem în patrie.

— În patrie? murmură nenorocitul. Ce mult e de când n-am mai auzit acest cuvânt! Am părăsit ţara de multă vreme…

— De unde eşti? îl întrebă Vladimir.

— Am locuit la Petersburg… M-au depărtat de trei ori… o dată, dintr-o greşeală a autorităţilor… O, acum m-au îngropat de viu… pentru că n-am vrut să-mi trădez tovarăşii.

Muribundul răsuflă din greu.

— Am trăit aici ani îndelungaţi, murmură el, eram singur, nimeni nu înţelegea limba mea. Mintea mi s-a întunecat… Nu-mi era îngăduit să fac nimic… n-aveam voie nici măcar să iau în mână o secure… ca să-mi tai un băţ. Dacă mă depărtam puţin, mă trimiteau îndărăt la colibă.

Sărmanul se opri, istovit. Ochii i se închiseră, inima îi zvâcnea cu putere. O ultimă scânteie de viaţă se aprinsese în trupul său.

— Hrana de aici m-a chinuit nespus, continuă el. Iakuţul mănâncă toate fără sare, care nici nu se găseşte prin aceste locuri… Ah, ce chinuri am îndurat!… M-am îmbolnăvit de scorbut… am suferit îngrozitor… Şi trebuia să tac, să tac mereu…

Bolnavul duse din nou mâna la frunte ca şi cum ar fi vrut să-şi adune amintirile.

— Da, da, aşa a fost… şi, acum, mor aici singur… Când n-am mai putut să merg, m-au aruncat în acest grajd… Nu vor să-mi vadă chinurile… Le e teamă de privirile mele, care se sting… toţi cred că ele atrag şi pe ceilalţi în mormânt.

Ultimele cuvinte fuseseră mai mult un murmur.

Însă fugarii aflaseră de acum de ce nenorocitul zăcea părăsit în acest loc.

— Dacă ajungeţi în patrie… aşa… O, Doamne, aşteptaţi, ascultaţi,

ce vreau să vă spun… ah, Dumnezeule, am uitat… mintea mi se întunecă iarăşi.

Vladimir încercă să-l îmbărbăteze:

— Dă-ţi silinţa, continuă! Unde să mă duc când voi ajunge în patrie?

— Totul se învârteşte în jurul meu, îngână exilatul, închizând ochii, istovit cu desăvârşire. Xenia… aşa se numeşte soţia mea… să-i vorbiţi de mine… să-i spuneţi că i-am fost credincios şi…

Glasul i se stinse de tot; capul îi căzu pe piept, sărmanul începu iar să geamă, însă mult mai încet. Pieptul de abia se mai ridica.

Vladimir îşi dădu seama că nenorocitul trăia ultimele clipe. Tânărul ar fi vrut să-i aducă o uşurare. Dar aruncându-şi privirea în jurul său, un zâmbet amar îi flutură pe buze. Acolo nu era decât gunoi şi murdărie.

Deodată, muribundul deschise iar ochii; o sclipire ciudată strălucea în ei. Adunându-şi ultimele puteri, sărmanul se ridică în capul oaselor.

— Xenia, vin, vin! bolborosi el.

Strălucirea dispăru din ochii săi; exilatul căzu pe spate, o ultimă răsuflare şi rămase nemişcat pentru vecie.

Vladimir şi Dimitrie îngenunchează lângă el şi-i închiseră ochii care deveniseră sticloşi; un zâmbet de fericire plutea pe buzele nenorocitului. Moartea nu-i fusese dureroasă; prezenţa compatrioţilor săi făcuse uşoară despărţirea de această lume.

Multă vreme fugarii rămaseră îngenuncheaţi lângă cadavru: grajdul murdar devenise pentru ei un loc de rugăciune.

Mai târziu, când primele raze ale soarelui înroşiră cerul la răsărit, când zorii învăluiră ţinutul într-o lumină de culoarea sângelui, cei doi tovarăşi porniră din nou la drum.

Îndărătul lor lăsară singur, dormindu-şi somnul de veci, pe acel sărman fiu al patriei, care murise între sălbaticii stepelor.

*

Mihail Bakunin, marele conspirator, pornise şi el spre Petersburg pentru a-şi înfăptui planul urmărit de atâta vreme.

Cu toate că fiul Soniei de Pahlen refuzase să primească propunerea făcută, totuşi, conducătorul nihiliştilor se hotărî să suprime viaţa lui Alexandru al II-lea, pentru a pune capăt abuzurilor ce se făceau în

ţară, pentru a face să renască o viaţă nouă în patria sa oropsită.

Însă măsurile luate de autorităţi îi împiedecau drumul din ce în ce mai mult.

După cum am văzut, guvernatorul Krasnoiarskului primise şi el instrucţiuni din capitală, prin care i se atrăgea luarea-aminte că marele conspirator se află în Siberia şi, prin urmare, autorităţile statului trebuie să facă tot ce le va sta în putinţă ca primejdiosul nihilist să fie prins.

Toate aceste măsuri erau cunoscute de Mihail Bakunin, care îşi schimba mereu travestirea ca să nu fie recunoscut.

În cele din urmă, izbuti să ajungă într-un sat de kirghizi a căror căpetenie îi era prieten.

Petab – acesta era numele căpeteniei – îl primi cu mare bucurie şi organiză o serbare în cinstea lui.

Apoi şeful nihiliştilor se retrase în cortul prietenului său, căci voia să se odihnească. Kirghizul îl însoţi acolo şi, înainte de culcare, cei doi bărbaţi începură să vorbească despre ultimele întâmplări, cât şi despre planurile puse la cale de conspirator..

— În scurt timp, ţelul nostru va fi atins, zise Mihail Bakunin. Patria va fi scăpată de jugul tiraniei…

— Da, aşteptăm de atâta vreme această clipă, oftă kirghizul.

— Dacă voi ajunge cu bine în capitală, nu se poate ca încercarea noastră să dea greş, continuă marele conspirator. Dar, ceea ce se cere e să ajung teafăr în ţară.

— Lucrul acesta nu va fi tocmai uşor, răspunse căpetenia, căci în ultima vreme urmăritorii au devenit din ce în ce mai primejdioşi şi cercul lor se strânge mereu. Mai ales de când s-a aflat că eşti în Siberia, patrule de cazaci colindă toate locurile în căutarea ta.

— Da, e adevărat, încuviinţă Bakunin, însă nădăjduiesc că voi scăpa eu cumva.

— Ascultă-mă, prietene, reluă căpetenia, aş vrea să-ţi fac o propunere…

— Şi anume? întrebă celălalt, curios.

— Nu s-ar putea să-ţi amâni plecarea? Căci, zbirii vor scormoni toate locurile. Acum, când se ştie pe unde te aţii, vor cerceta cu multă băgare de seamă fiecare colţişor şi, până în cele din urmă, poate că vor izbuti să pună mâna pe tine. N-ar fi mai bine să rămâi câtva timp

aici, unde nimeni nu va fi în stare să te găsească?

Marele conspirator căzu pe gânduri. Căpetenia avea dreptate.

Însă, putea el să amâne înfăptuirea planului său?

— Sunt ostenit, prietene, zise el, în cele din urmă. Vreau să dorm; mâine vom mai vorbi despre asta.

Cei doi se culcară şi după puţin timp adormiră.

A doua zi dimineaţa marele conspirator se trezi foarte devreme. Gândurile sale se îndreptară spre Petersburg, unde tovarăşii îl aşteptau pentru a încerca lovitura pusă la cale.

Deodată, un tânăr kirghiz se ivi la intrarea cortului. Noul sosit se apropie de Petab şi vorbi cu el câtva timp în şoaptă, apoi se depărtă.

După plecarea acestuia, prietenul lui Bakunin se îndreptă spre conducătorul nihiliştilor, zicându-i:

— Călăreţul a sosit tocmai acum din Rusia şi mi-a destăinuit că pădurile şi şoselele sunt împânate de cazaci care au pornit în căutarea ta. Socot că cel mai bun lucru ar fi să primeşti propunerea pe care ţi-am făcut-o şi să rămâi la noi câtva timp până ce urmăritorii tăi se vor împrăştia.

Marele conspirator îşi dădu seama că n-avea niciun rost să primejduiască planul său. Căci, dacă el ar fi fost prins, nihiliştii rămânând fără conducător, n-ar fi cutezat să încerce lovitura. Aşadar, se hotărî să asculte sfatul prietenului său.

— Bine, primesc, zise el. Voi rămâne aici până ce drumul va fi mai sigur. Însă, până atunci, trebuie să trimit un om la Petersburg, care să anunţe pe tovarăşii mei că deocamdată vom sta liniştiţi până la întoarcerea mea.

Chiar în dimineaţa acelei zile, un călăreţ porni spre fosta capitală a Rusiei, cu însărcinarea să aducă la cunoştinţa lui Pahlen hotărârea marelui conspirator.

Capitolul 133 – Spre minele de argint

Cei doi fugari înaintau mereu prin pustietăţile îngheţate ale Siberiei.

Însă nădejdea nu-i părăsise. Tot ceea ce văzuseră în cale nu făcu decât să le mărească forţele.

Căci, dacă s-ar fi lăsat doborâţi de oboseală, îi aştepta o soartă

groaznică.

Aşadar, îşi adunară puterile şi porniră înainte.

În cele din urmă, ajunseră într-o pădure. Nicio vietate nu se vedea prin apropiere. Locul părea cu totul ocolit de oameni. Cei doi fugari se hotărâră să aprindă un foc, deoarece n-aveau de ce să se teamă.

La căldura flăcărilor, sărmanii îşi dezmorţiră membrele îngheţate şi, după puţin timp, copleşiţi de oboseală, aţipiră.

Trecuseră vreo două ore când un strigăt sălbatic îi trezi din somn.

Buimăciţi, fugarii se uitară în jurul lor şi o groază de nedescris îi cuprinse.

Lângă ei se aflau câţiva cazaci înarmaţi, iar ceva mai încolo un şir de oameni ferecaţi în lanţuri.

Într-o singură clipă, Vladimir şi Dimitrie îşi dădură seama de situaţia lor. N-avea niciun rost să se împotrivească, deoarece erau fără arme. Şi apoi, ce puteau face doi oameni împotriva soldaţilor care îi înconjuraseră.

— Ce vreţi de la noi? întrebă Vladimir, revenindu-şi un pic în fire.

— Răspundeţi de unde aţi evadat! se răsti unul dintre cazaci.

— Noi? făcu tânărul, cu o nedumerire bine jucată.

— Ia lăsaţi, nu mai faceţi pe proştii! strigă soldatul. Unde sunt actele voastre?

Tânărul aruncă o privire întrebătoare asupra tovarăşului său.

În acest timp, conducătorul convoiului se apropiase de ei.

Văzând că niciunul dintre cei doi drumeţi nu răspunsese la întrebarea cazacului, conducătorul dădu o poruncă scurtă şi câţiva soldaţi se năpustiră asupra bieţilor oameni, care fură ferecaţi într-o clipă.

— Înainte! strigă el, apoi.

Convoiul se puse încet în mişcare.

Pe drum, fiul marelui duce se gândi dacă n-ar fi mai bine să mărturisească adevărul.

Dar, în acest caz, urma să fie trimis la Krasnoiarsk. Şi, atunci, pe lângă durerea că planul său nu izbândise, ar fi fost nevoit să dea ochii cu maiorul Daniceff, prietenul său!

La acest gând tânărul se simţi cuprins de o mâhnire fără margini şi se hotărî să nu destăinuiască nimic asupra identităţii sale, preferând să piară în adâncul unei ocne, decât să fie silit să-l vadă pe Daniceff.

Şi apoi, poate că izbutea să fugă şi, astfel să ducă la bun capăt planul său de a salva viaţa împăratului?

După un marş de câteva ore, convoiul ajunse într-un orăşel, unde trebuia să se facă popas.

Exilaţii fură închişi în temniţa orăşelului, unde sărmanii erau nevoiţi să se odihnească după un drum atât de anevoios.

A doua zi, când razele soarelui pătrunseră prin ferestrele închisorii, Vladimir se trezi şi aruncă o privire în jurul său.

Feţele bieţilor oameni erau acoperite de o paloare cadaverică, din pricina aerului greu care domnea acolo. Şi, lucrul acesta nu era de mirare, deoarece în loc de şaizeci, câţi încăpeau în sală, de astă dată se aflau înăuntru o sută şaizeci de oameni, înghesuiţi ca sardelele.

Deodată, uşa se deschise, poliţaiul intră în sală şi strigă numele acelora, care urmau să plece, mai departe.

Vladimir şi Dimitrie se aflau şi ei printre aceştia.

Cei doi fugari fuseseră ferecaţi în acelaşi lanţ. Li se luaseră hainele, în schimbul cărora li se dăduse costume de ocnaşi: câte un cojoc murdar şi plin de insecte, o cămaşă atât de strâmtă la gât încât nu se putea încheia şi o pereche de pantaloni rupţi, care nu fuseseră spălaţi niciodată şi care ajungeau doar până la genunchi.

Vreo două sute cincizeci de bărbaţi şi vreo sută de femei şi copii se pregătiseră de drum, aşteptând să fie transportaţi mai departe.

Nenorociţii se adunaseră în altă sală, fiecare ţinând în mână bocceaua cu zdrenţe care alcătuia „bagajul” lor. Căci, lucrurile mai bune le vânduseră cazacilor ca să-şi poată cumpăra rachiu.

Băutura îi ameţea şi, astfel, sărmanii mai uitau mizeria în care se zbăteau.

Condamnaţii fură scoşi în curte. După puţin timp, se iviră şi cazacii călări pe caii lor mici şi sprinteni. Se încărcară mai multe căruţe. În apropierea uneia dintre ele se afla ofiţerul care conducea convoiul, un om voinic, cu ochii căprui, pătrunzători şi o cută de cruzime în jurul buzelor sale groase.

Femeile, copiii şi bărbaţii slabi se îngrămădeau lângă el, cerând învoirea de a fi duşi în căruţe.

— Formaţi şirurile! strigă ofiţerul, după câtva timp.

Se făcu o tăcere adâncă, întreruptă doar de zăngănitul lanţurilor. Soldaţii îşi aruncară puştile pe umeri. Exilaţii îşi făcură cruce.

Apoi convoiul se puse în mişcare. Sărmanii păşeau înainte ca o turmă de animale duse la abator.

Alături de Vladimir şi Dimitrie mergea un bătrân, pe al cărui chip mizeria lăsase urme adânci. Acesta se sprijinea de braţul unei femei tinere, care nu era ferecată în lanţuri, ca însoţitorul ei.

— Maşinca, oare mai ai mult de îndurat? murmură bătrânul, ştergându-şi o lacrimă pe furiş. Ar fi fost mai bine dacă nu m-ai fi urmat..

— Tată, nu vorbi astfel, răspunse tânăra. Ce te-ai fi făcut dacă ai fi fost singur? Mulţumeşte lui Dumnezeu că mai suntem împreună.

— Să mulţumesc lui Dumnezeu? exclamă bătrânul cu amărăciune. O, câtă ironie se ascunde în vorbele tale, Maşinca? De ce am fost deportat? Nimeni nu ştie, nimeni nu mă poate lămuri… Am stat doi ani în închisoarea din Moscova. Timpul acela, petrecut în temniţa subterană, mi-a răpit toate puterile, m-a îmbolnăvit… Am plecat de acolo istovit cu desăvârşire…

— Totuşi, mi s-a îngăduit să te însoţesc şi, de atunci, împărtăşesc durerile tale…

— Da, copilă dragă, iubirea ta mă mai ţine în viaţă… Aş vrea să ştiu însă, cine a fost ticălosul care m-a denunţat poliţiei, pe mine, un om nevinovat? Trăiam atât de liniştiţi în castelul nostru! O, Maşinca, mi se sfâşie inima gândindu-mă că erai adorată, că oameni de seamă îţi aduceau omagii, iar acum păşeşti lângă mine cu încălţămintea ruptă, cu hainele murdare.

— Tată, nu te mai tulbura, nu te mai gândi la trecut, se rugă fata.

Vladimir şi Dimitrie priviră înduioşaţi spre tânăra copilă căreia nu i se cântase la leagănul aurit că va ajunge în atâta mizerie şi care, totuşi, avea curajul să îmbărbăteze pe părintele ei.

Fiul marelui duce se gândi la soarta lui, la iubita sa mamă şi… la prinţesa Vera. Avea să le mai revadă vreodată?

Totuşi, nu pierdu curajul.

Popasul de amiază se terminase; soarele se lăsa spre asfinţit; gerul se înteţea; deportaţii tremurau de frig, căci zdrenţele lor nu-i apăra de vântul îngheţat care sufla cu putere.

Începu să ningă, dar gerul era atât de mare, încât fulgii cădeau sub forma unor ace de gheaţă care înţepau carnea nenorociţilor oameni.

Condamnaţii înaintau cu greu; chinuitorii lor îi mânau, cu bicele în

mâini, ca pe nişte animale.

— Ei, mai repede! Nu cumva credeţi că puteţi dormi în mers? răcneau cazacii.

Şi cnuturile lor se abăteau peste trupurile sărmanilor exilaţi.

O femeie ducea în braţe un copil, pe care îl înfăşurase în toate zdrenţele ce le avea. Micuţul începu să plângă; biata mamă auzea gemetele copilaşului şi inima i se sfâşia de durere, dar trebuia să meargă mereu, mereu.

— Dormi, copilaşul meu, şopti ea.

Băiatul o privi cu ochii lui stinşi. Un zâmbet uşor pluti pe buzele sale învineţite de frig: încercă să ridice braţul, dar nu izbuti.

Deodată femeia îl strânse la sân.

Ce schimbare se produsese pe chipul lui?

Micuţul era galben ca ceara; deschise încă o dată ochii şi, apoi, trupul său se întinse. Sărmanul scăpase de chinuri… murise.

Biata mamă începu să ţipe sfâşietor; se prăbuşi în zăpadă, smulse cârpele care înveleau corpul micuţului, dar în zadar… copilaşul era îngheţat.

— Ce-i aici? strigă conducătorul convoiului, alergând la faţa locului.

Ridică mâna dreaptă, biciul vâjâi în aer şi izbi în obraz pe femeia îngenuncheată.

Turbată de durere şi mânie, nenorocita sări în sus.

Ce ajunsese ea, care fusese odinioară atât de mândră şi frumoasă?

O strălucire ciudată i se aprinse în ochi. Biata femeie strânse la piept trupul neînsufleţit al copilaşului şi, intonând un cântec de leagăn, păşi înainte, alături de tovarăşii ei de suferinţă.

Nenorocita înnebunise.

Convoiul înainta mereu. Cazacii, care voiau să ajungă cât mai curând la locul de popas, sileau pe nenorociţi să meargă mai repede.

În sfârşit, câteva puncte negre se iviră la orizont; era locul de popas.

Deportaţii se simţiră însufleţiţi de curaj.

Vladimir, însă, scoase un geamăt şi se prăbuşi în zăpadă. Sărmanul nu putea să meargă mai departe.

— S-a sfârşit cu mine, murmură tânărul. Tată, Daniceff, iertaţi-mă!

Conducătorul convoiului se apropie de el şi începu să-l izbească

fără milă.

Dimitrie ridică pumnul amenințător, apoi se repezi spre el.

— Cum, vrei să te împotriveşti? răcni ofiţerul.

Loviturile căzură peste trupurile celor doi prieteni. Însă Vladimir nu se ridică.

— Ticălosul nu vrea să mai înainteze; iată iar o întrerupere, strigă conducătorul. Dar las' că ispăşeşti tu asta.

Zicând acestea, legă pe Vladimir de mijloc cu o curea al cărei capăt îl prinse de şa. Astfel nenorocitul fu târât înainte.

Convoiul porni din nou.

Dimitrie fu pus sub pază severă, deoarece urma să fie pedepsit chiar în acea zi.

— Nu te alegi tu numai c-o bătaie, scrâşni soldatul, care fusese atacat de curajosul bătrân. Aşteaptă, nemernicule, c-ai să auzi îngerii cântând.

Cu această amenințare, ofiţerul îşi reluase locul în capul coloanei.

După puţin timp, ajunseră la locul de popas.

*

Temniţa unde exilaţii trebuiau să petreacă noaptea, era situată afară din orăşel, pe malul unui râu.

Lângă închisoare se ofta locul unde se depozita gunoiul. Din această pricină o duhoare de nesuferit domnea în temniţă.

Clădirea era construită din lemn şi putea să adăpostească vreo sută cincizeci de arestaţi.

Totuşi, în acea noapte, aproape patru sute de oameni fură în îngrămădiţi acolo.

Gerul era de nesuferit; câţiva nenorociţi muriră degeraţi.

Dar o viaţă omenească n-avea prea mare preţ!

Deodată Dimitrie fu strigat şi un cazac îl conduse la comandantul lor.

Soldaţii fuseseră adăpostiţi într-o căsuţă de lemn cam murdară, ce-i drept, însă o căldură plăcută domnea înăuntru.

Bătrânul se simţi înviorat de căldură. Dar cazacul nu-l adusese aici, ca să i se producă o plăcere, ci dimpotrivă.

— Stai la uşă, ticălosule, răcni comandantul.

Dimitrie se supuse.

— Ia uitaţi-vă la boierul ăsta, strigă ofiţerul. A încercat să se împotrivească… dar las' că-l învăţăm noi minte cum să se poarte.

Zicând acestea, izbucni într-un hohot de râs.

Bătrânul îşi dădu seama că-l aştepta ceva înfiorător. Cazacii goliseră câteva sticla cu rachiu şi, ameţiţi de băutură, cruzimea lor nu mai cunoştea margini.

— Râzi şi tu, se răsti comandantul la el. Ce te zgâieşti aşa? Hai râzi!… Vasăzică, nu vrei să execuţi ordinul? Stai, că-ţi arăt eu ţie!

Făcu semn unui cazac, care sări pe masă şi îndoi un cui mare ce era înfipt în tavan.

Dimitrie privea cu groază la aceste pregătiri.

— Aşa, acum aduceţi o frânghiei strigă comandantul.

Acum bătrânul începu să priceapă ce urmăreau ticăloşii.

Zbirii voiau să-l omoare, să-l spânzure de tavanul camerei.

Chipul nenorocitului se acoperi de o paloare cadaverică; broboane reci de sudoare i se iviră pe frunte.

Aşadar, acesta îi era sfârşitul?

Într-o clipă toată viaţa îi trecu pe dinaintea ochilor minţii; era un lanţ nesfârşit de chinuri şi mizerii.

Cu cât dor îşi amintea de anii copilăriei!

Ce mult îl iubea bărbatul acela înalt, frumos! De câte ori îl mângâiase, zicând: „Fiul meu!". Şi atunci, ochii frumoasei femei se aprindeau de o strălucire îngerească.

Pe urmă, trecuseră toate. Dimitrie îndurase din ce în ce mai multe chinuri.

Să fi murit, oare, părinţii săi?

Bătrânul nu putea să-şi răspundă la această întrebare.

— Ticălosule, n-ai urechi? Nu auzi că vorbesc cu tine? răcni comandantul.

Dimitrie se trezi ca dintr-un vis; gândurile îl duseseră departe. Plin de groază, condamnatul îşi dădu seama de situaţia lui nenorocită, de nedreptatea ce i se făcea ţinându-l exilat acolo, fără nicio vină, lăsându-l pe mâna unor oameni fără inimă.

În acest timp, comandantul scoase din buzunar o hârtie murdară, plină de pete de grăsime şi începu s-o citească, silabisind.

— Ce-i cu hârtia asta? întrebă unul dintre soldaţi.

— Nimic pentru tine, se răsti cel întrebat, eu, fiind conducător al

convoiului, am secrete de serviciu.

Ceilalţi izbucniră în râs.

— Secrete de serviciu? exclamă unul dintre ei. Ei lasă, nu mai face glume de astea, că nu te prind, zău… Cine dracu' ţi-ar încredinţa secrete de serviciu?

Cazacii nu-l prea respectau pe superiorul lor. Aşadar, tonul cu care soldaţii vorbeau cu ofiţerul era foarte firesc. Şi apoi, toţi erau ameţiţi de băutură.

Conducătorul convoiului simţi nevoia să se ridice în ochii subalternilor săi. Prin urmare, zise, cu mândrie:

— Nătărăilor, eu sunt comandantul vostru şi de aceea mi s-a încredinţat un secret de mare însemnătate. Ha, ha! Dacă nihiliştii ar bănui că această hârtie se află la mine, sunt sigur că ar încerca să mi-o cumpere cu grămezi de aur.

Acum se trezi curiozitatea celorlalţi; simţurile lor, înnegurate de alcool, se înfierbântară. Soldaţii începură să-şi bată joc de comandantul lor, care era tot atât de beat ca şi dânşii.

— Hm! Ia dovedeşte că spui adevărul. Poţi să îndrugi multe, dar nu eşti nici tu decât un biet beţivan, care îşi face slujba în Siberia, la marginea cea mai îndepărtată a imperiului… Ha, ha! tu şi secrete de stat…

Cazacul, care se urcase pe masă, sări jos şi alergă spre ceilalţi.

Comedia cu arestatul mai avea timp; voia să afle şi el cuprinsul hârtiei cu care se fălea comandantul.

— Ei, nu strica petrecerea, arată hârtia, dă o dovadă de înţelepciunea ta, zise râzând, unul dintre cazaci, adresându-se ofiţerului.

Acesta, îmbătat de rachiu, întorcea hârtia pe toate părţile; în zăpăceala sa uitase că Dimitrie era de faţă.

— Ei, dacă-mi făgăduiţi că vă ţineţi gura, am să vă citesc ce-i scris în acest document, care-i de la ispravnicul din Algaşi.

— Da, da, îţi făgăduim, răspunseră toţi într-un glas.

— Bine, ascultaţi!

„Către ispravnicul din Satorin,

De câteva zile a fugit de aici un condamnat, care trebuie să se fi îndreptat spre Satorin, deoarece toţi evadaţii caută să ajungă la mare.

Ia toate măsurile ca să-l prinzi şi trimite-mi-l înapoi la Algaşi, cu cel dintâi transport de exilaţi.

Să fiţi cu băgare de seamă asupra acestui condamnat, care se numeşte Dimitrie. Ieri am primit de la Petersburg un ordin trimis printr-un curier special; în acest ordin mi se porunceşte ca exilatul cu pricina să fie ţinut într-o celulă deosebită şi nimeni să nu poată vorbi cu el, dar să nu fie bătut.

În afară de asta nu mi se dă nicio lămurire; socot, însă, că la mijloc trebuie să fie un secret de mare însemnătate pentru persoane de seamă, ba poate chiar pentru cea mai de seamă persoană din ţară. Întemniţarea acestui exilat s-a făcut într-un chip foarte ciudat. Nu-i cunosc nici numele de familie, nici anul naşterii, nici locul unde s-a născut. În listă era însemnat „necunoscut" şi se prevedea să se caute în arhivele secrete datele cu privire la el.

Aşadar, urmăriţi-l, puneţi mâna pe el şi trimiteţi-mi-l îndărăt. Cât despre tratamentul la care să-l supuneţi, puteţi să-i faceţi orice, numai să nu-l bateţi.

S. Şikitin,

Ispravnic de Algaşi."

Încet, silabisind fiecare cuvânt, beţivii terminaseră scrisoarea. Dimitrie auzise totul.

— Un curier trimis din Petersburg special pentru mine? murmură el. Ce să mai fie şi asta?

Deodată, privirile ofiţerului căzură asupra bătrânului exilat.

— Ce stai aici? răcni el. Ne spionezi? Las că-ţi iei tu răsplata! Ai, aţi pregătit totul? se adresă el, soldaţilor.

— Da, putem începe.

Dimitrie se cutremură. Ce soartă îi pregătiseră?

Sărmanul fu împins în mijlocul camerei. Cazacii traseră masa deoparte.

— Daţi-mi o frânghie, strigă comandantul, dar vedeţi să fie trainică…

Ceilalţi aduseră o funie groasă al cărei capăt fu trecut prin cuiul îndoit.

— Aduceţi încoace păpuşa, rânji ticălosul, aşa, acum băgaţi de seamă căci începe reprezentaţia.

Dimitrie tremura ca varga. Chipurile chinuitorilor săi nu prevesteau nimic bun.

Deodată, un cazac îl înşfăcă, îl trânti la pământ şi-i legă picioarele.

— Ha, ha! n-avem voie să-l batem? strigă unul dintre zbiri. În schimb, ne e îngăduit să-i facem altceva… La cazuri de nevoie putem să ne ajutăm şi în alt chip. Acuş, când s-o legăna în aer, o s-audă îngerii cântând.

În acest timp, călăii legaseră picioarele nenorocitului de celălalt capăt al funiei. Deodată începură să tragă de frânghie, astfel că bietul om rămase atârnat cu capul în jos.

Sărmanul îndura dureri neînchipuite; la fiecare smucitură i se părea că picioarele i se lungesc iar carnea e sfâşiată în bucăţi.

Sângele îi năvăli în creier; o perdea roşie se aşternu dinaintea ochilor săi. Nenorocitul începu să strige, să geamă: dar vaietele lui nu făceau decât să desfete pe aceste animale cu chip de om, care priveau cu bucurie la chinurile condamnatului.

— Ia te uită cum îi ies ochii din cap! strigă unul.

— Acum vede lumea de dincolo, zise un altul, râzând.

— Lăsaţi-l jos să mai răsufle puţin, căci, altfel… zise comandantul.

Cazacul execută ordinul, căci altminteri nenorocitul şi-ar fi dat sufletul.

Încă o clipă şi s-ar fi produs o congestie cerebrală care ar fi pricinuit moartea exilatului.

Dar cazacii nu urmăreau să-l ucidă, ci să-l tortureze, să se bucure la vederea chinurilor sale. Dacă l-ar fi omorât ar fi sfărâmat jucăria lor, şi tocmai asta nu voiau.

— Ei, acum, iar sus! porunci comandantul.

Dimitrie horcăia. Sângele îi ţâşnise pe gură şi pe nas, însă călăul îl trase sus.

Deodată un tumult de nedescris se auzi din locul unde erau închişi exilaţii.

Cazacul lăsă funia din mână; beţia se risipise ca prin farmec; soldaţii se repeziră la puştile atârnate de perete.

Zgomotul de afară se apropia.

Comandantul stătea la fereastră şi privea în curte.

Deşi luna era acoperită de nori, totuşi o lumină slabă domnea afară, pricinuită de zăpada albă. Umbre ameninţătoare se îndreptau spre

căsuţă. Deţinuţii se răzvrătiseră.

Deodată, ofiţerul pufni de râs; pe chipul său se zugrăvi o bucurie diabolică. Soldaţii, văzându-l astfel, se întoarseră speriaţi.

— Staţi pe loc, sau trag! strigă el pe fereastră.

Răspunsul fu un urlet sălbatic.

— Condamnaţii s-au răzvrătit! La ochi! Foc! răcni ofiţerul de cazaci.

O clipă fu tăcere adâncă; apoi răsună o salvă.

Aerul se umplu de strigăte de moarte; ici-colo cădea câte un om grămadă.

Un bărbat voinic, din ai cărui ochi ţâşneau sclipiri de furie, îndemna pe arestaţi să pornească un al doilea atac asupra casei unde erau adăpostiţi cazacii.

— Înainte! înainte! răcnea el, din răsputeri. Scoateţi fiarele din vizuină, faceţi-i bucăţi! Destul ne-au chinuit, destul ne-au sfâşiat carnea, cu cnuturile lor. Răzbunaţi-vă! Eu sunt…

Mai mult nu putu să strige condamnatul; un glonte bine ţintit pusese capăt vorbelor şi vieţii sale.

Ceilalţi exilaţi, văzându-l oprindu-se, apoi clătinându-se şi căzând, se retraseră încet. Cazacii, însă, trăgeau mereu, nebuneşte, în grămadă.

Ţipete deznădăjduite, blesteme sălbatice, gemete răsunau în noapte.

Soldaţii se repeziră afară. Câteva gloanţe culcară la pământ alţi răsculaţi; apoi cazacii ridicară armele şi începură să izbească în dreapta şi în stânga cu paturile puştilor. Sărmanii condamnaţi se prăbuşiră, scoţând gemete sfâşietoare. Soldaţii loveau neîncetat; în multe locuri, sângele topise zăpada.

În cele din urmă, arestaţii ajunseră la uşa închisorii. Fiecare voia să intre înaintea celuilalt; se produse o învălmăşeală de nedescris, pe care cazacii o mai măriră prin împuşcături şi lovituri cu cnuturile. Cei mai slabi căzură; mulţimea înnebunită trecu peste ei, zdrobindu-i cu picioarele; nimeni nu se uita unde calcă, fiecare vrând să se pună la adăpost, căci urmăritorii erau din ce în ce mai înverşunaţi.

În sfârşit, după ce exilaţii intraseră în închisoare, cazacii se repeziră printre ei.

Trebuia să li se dea o pedeapsă exemplară.

Urlete, gemete, vaiete răsunară de pretutindeni, amestecându-se cu înjurăturile soldaţilor, şuieratul vântului şi vâjâiturile cnuturilor.

— Îndurare! Fie-vă milă! Noi n-am pornit răscoala… am fost luaţi cu sila, strigau cei bătuţi.

Cazacii râdeau batjocoritor şi loveau neîncetat; în cele din urmă, osteniră. Arestaţii începură să se târască spre culcuşurile lor; bieţii oameni nu se mai puteau ţine pe picioare.

Dimitrie rămăsese, mai mult mort decât viu în căsuţa unde fuseseră adăpostii soldaţii. După ce potoliră răscoala, aceştia se întoarseră înapoi şi-l aruncară pe uşă afară.

Nenorocitul rămase întins pe zăpadă.

Capitolul 134 – La Algaşi

Ningea; fulgi groşi cădeau din norii plumburii care acopereau cerul. Câmpia nesfârşită de gheaţă se întindea, tristă şi pustie, înaintea condamnaţilor care, în acea zi, trebuiau să ajungă la staţia cea mai apropiată de Algaşi.

Vladimir se târa cu mare greutate. Tânărul nu voia să rămână în stepa acoperită de zăpadă. Se înfiora de groază, gândindu-se că odată cu noaptea, fiarele se vor apropia de trupul său şi-l vor sfâşia. Pe Dimitrie nu-l mai văzuse şi nu mai auzise nimic despre el din noaptea când exilaţii încercaseră să se răzvrătească; această răscoală nu avusese alt rezultat decât că nenorociţii, înainte bătuţi fără milă, erau acum chinuiţi de moarte.

Cea mai mare parte dintre condamnaţi trebuiau să rămână în Algaşi. Acolo, moartea făcuse multe victime printre ocnaşi, astfel că era nevoie de oameni care să-i înlocuiască pentru ca lucrările să nu fie stânjenite.

În urma convoiului venea o căruţă acoperită; nimeni nu ştia cine se află înăuntru. Pătura groasă, care împiedeca privirile, nu se mişca din loc; doar din când în când se părea că un geamăt vine din căruţă; dar nimeni nu era sigur.

Spre seară, când convoiul ajunse la locul de popas, căruţa se opri în faţa unei case, care se afla lângă temniţa unde fuseseră adăpostiţi condamnaţii.

O umbră se ridică de pe paiele umede, murdare, aşternute pe

fundul căruţei.

Era o făptură omenească.

Hainele-i atârnau în zdrenţe; nenorocitul era atât de slab, încât, dacă nu s-ar fi sprijinit de un baston, n-ar fi putut să străbată distanţa ce-l despărţea de „spitalul” localităţii.

Ajungând înăuntru, sărmanul se prăbuşi pe un pat murdar; răsufla din greu. Era scuturat de friguri.

Singurul om care să primească pe bolnavi era un îngrijitor beat. Încolo nimeni.

Sala rezervată deţinuţilor cuprindea vreo zece paturi joase, cu cearşafuri murdare, unele pline de sânge; paturile erau ocupate de condamnaţi, slabi ca nişte schelete.

Noul sosit, căruia nici nu i se scoseseră lanţurile măcar, rămase nemişcat pe pernele tari; când deschise ochii chipul său părea şi mai înspăimântător ca înainte.

Umerii obrajilor erau ieşiţi în afară, ochii adânciţi în orbite, iar gura schimonosită de o trăsătură de durere nespusă.

Nimeni dintre acei care-l cunoscuseră înainte, n-ar fi putut recunoaşte în el pe Dimitrie.

Se îmbolnăvise atunci când cazacii îl aruncaseră pe zăpadă, după ce-l chinuiseră fără îndurare.

În acea noapte, bătrânul crezuse că moartea e aproape; gerul îi amorţise urechile. Dar omul poate să rabde mai mult decât îşi închipuie. Dimitrie nu muri nici din pricina frigului, nici din pricina chinurilor suferite.

În schimb, rămăsese gârbovit pentru toată viaţa. De acum înainte, sărmanul bătrân nu va mai putea să-şi îndrepte trupul.

Dar chinuitorii săi vor rămâne nepedepsiţi?

Fireşte, căci cine să-i tragă la răspundere? Superiorii lor?

Doar aveau atâtea mijloace pentru a se sustrage judecăţii! Cine întreba de viaţa şi starea unui exilat?

Sărmanul era mort… mort pentru oameni; existenţa lui înceta de îndată ce trecea graniţa Siberiei.

Cu atât mai mult Dimitrie, care era singur în lume, de care nimeni nu se interesa şi al cărui nume nici nu fusese trecut măcar în condica exilaţilor, era la bunul plac al cazacilor.

Un somn binefăcător puse stăpânire pe sărmanul bătrân. Dimitrie

visă că se afla într-un castel mare; un coridor lung se întindea înaintea lui şi mergea cu paşi repezi, căci ştia că la capătul coridorului se afla o sală unde erau părinţii lui.

Gâfâind, plin de năduşeală, alerga mereu; dar, cu cât înainta, cu atât coridorul părea mai lung.

Deodată, un fior îi scutură trupul, căci o mulţime de viermi şi insecte începură să se târască înaintea lui, ca şi cum ar fi vrut să-l oprească din mers. Apoi, auzi un fâlfâit deasupra capului său; un monstru înaripat – un vultur cu două capete – se repezi de sus, înfigându-şi gherete în carnea sa, încercând să-l doboare la pământ.

Un glas tunător răsună de sus:

— În iad cu tine! Tu n-ai ce căuta aici! N-ai niciun drept să trăieşti; jos, jos!

Dimitrie fugi, însă cu faţa întoarsă, deoarece cu toată primejdia, ţinea să afle secretul naşterii sale.

— Cine eşti tu? se auzi din nou glasul acela puternic. Din cine te tragi? Cine e tatăl tău? Străin fără nume, n-ai să cunoşti niciodată pe aceia care ţi-au dat viaţă!

În această clipă, zidurile se prăbuşiră peste Dimitrie şi-l îngropară sub dărâmături.

Adormitul suspina în somn; i se părea că are pe piept o greutate apăsătoare. Deschise ochii; un ţipăt sălbatic îl trezise. La început crezu că mai visează; apoi, însă, observă cu groază ceea ce se petrecea.

Un om se afla deasupra lui; acesta îl privea cu nişte ochi care străluceau ca doi cărbuni aprinşi.

— Trebuie să mori, trebuie! strigă necunoscutul, cu un glas ca ieşit din mormânt.

Dimitrie vru să se elibereze din strânsoarea acelui om, care fără îndoială că era nebun sau vreun bolnav în delir; însă, groaza îi paraliza membrele; sărmanul abia izbuti să scoată un ţipăt pătrunzător, nearticulat.

Dar nimeni nu-i sări în ajutor.

Nenorocitul văzu cum nebunul ridică braţul şi simţi o mână, rece ca gheaţa, apucându-l de gâtlej. Dimitrie începu să horcăie, căci degetele osoase îi împiedecau răsuflarea.

— Acum trebuie să mori… Peste câteva clipe îţi dai sufletul, scrâşni bolnavul, cu ochi strălucitori.

— Fie-ţi milă! se rugă bătrânul, încercând să scape din strânsoare. Ajutor! Ajutor! strigă el, repede, văzând că celălalt îl mai slăbeşte puţin.

Dar nimeni nu răspunse. Cine să sară în ajutor?!...

Îngrijitorul bolnavilor stătea lungit, desigur, într-un colţ, beat mort; nenorociţii trebuiau să-şi facă singuri cele necesare.

Toţi bolnavii, fie că aveau boli molipsitoare sau nu, stăteau la un loc; nici chiar nebunii sau cei care erau răniţi nu aveau o îngrijire mai deosebită.

Cine ar fi fost smintitul care să se ocupe de nişte condamnaţi?

Deşi Dimitrie era foarte slăbit, încercă totuşi să se apere: vru să se desprindă din strânsoarea nebunului, dar în zadar.

Atunci, nenorocitul îşi adună ultimele puteri şi o luptă deznădăjduită se porni între cei doi; în cele din urmă, bătrânul îşi dădu seama că nu poate face nimic potrivnicului său, ale cărui forţe erau îndoite de friguri.

Din fericire, bolnavul de alături observă lupta.

— Ah, Ivan nebunul iar vrea să omoare un om, strigă el, înspăimântat.

Dintr-o săritură, fu lângă patul lui Dimitrie. Bolnavul numit Ivan, se întoarse spre acela care sărise în ajutorul nenorocitului. Degetele sale osoase se desprinseră de pe gâtul bătrânului, care răsuflă uşurat.

Era şi timpul, căci deja începuse să i se întunece pe dinaintea ochilor.

Vecinul lui Dimitrie apucă pe Ivan de ceafă: acesta voi să se apere, să-l muşte, dar celălalt se feri cu îndemânare, apoi îl înşfăcă deodată şi-l duse în patul lui, unde îl legă cu nişte curele.

Ivan începu să răcnească din răsputeri; încercă să rupă legăturile, dar în zadar.

— Cine e omul acesta? zise Dimitrie, adresându-se salvatorului său, care se aşezase liniştit în patul lui, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. vrut să mă ucidă, fără să-i fi făcut ceva.

— Nici nu era nevoie, răspunse celălalt. Ivan e în spital de cinci ani. Nu poate fi trimis mai departe, deoarece picioarele îi sunt degerate. Din când în când, e cuprins de friguri şi atunci se dă jos din pat, mânat de dorinţa de a ucide. Până acum a sugrumat două femei.

— Şi e lăsat să umble liber? întrebă Dimitrie, pipăindu-şi gâtul,

acolo unde nebunul îşi încleştase mâinile.

— Îngrijitorul are datoria să-l închidă seara, însă de cele mai multe ori uită, din pricină că se îmbată. Şi cine vrei să ţină seamă de toate acestei? Rusia e mare, împăratul e departe; plângerile nu pot să ajungă până la urechea lui. Dar acum, culcă-te şi dormi liniştit; nebunul e legat zdravăn, să nu te sperii de ţipetele sale…

Dimitrie rămase încă multă vreme cu ochii deschişi.

Visul său ciudat, întâmplarea cu nebunul îi alungaseră somnul.

Trecutul său îi apăru din nou înaintea ochilor.

Dar cine era el? Ce origine avea? De ce fusese trimis în această ţară îngrozitoare? Voiau, oare, să-l omoare cu încetul?

Însă, bătrânul gârbovit îşi frământă zadarnic mintea, căci nu putu găsi răspuns la niciuna din aceste întrebări.

*

Condamnaţii se opriră, ca să se odihnească, pe culmea dealului de lângă Algaşi; de jur-împrejur se întindea covorul alb de zăpadă, presărat ici-colo, cu câteva ridicături.

În depărtare, între două dealuri, se vedea un grup de case; era Algaşi, ţinta convoiului de exilaţi.

După un scurt popas, condamnaţii începură să coboare povârnişul primejdios.

Vladimir abia se mai mişca. Picioarele îl dureau îngrozitor. Lanţul cu care era ferecat pătrundea în carne.

Convoiul se opri înaintea închisorii împrejmuită de un gard cu ţepi. Ofiţerul de cazaci stătea în poartă, încruntat, măsurând cu privirea pe arestaţi. Alături de el se afla inspectorul temniţei.

— Ah, iată un condamnat foarte îndărătnic, zise deodată conducătorul convoiului, arătând spre Vladimir. Las’ că te învăţăm noi minte, ticălosule!

Ridică biciul şi-l izbi cu toată puterea.

Tânărul scoase un ţipăt de durere; lovitura îi deschise rănile care abia se cicatrizaseră.

Deznădăjduit, fiul marelui duce era cât p-aci să destăinuie totul cu privire la el; dar chipul prinţesei Vera se ivi înaintea ochilor săi şi frumoasa fată îi şopti: „Vladimir, viaţa împăratului şi a tatălui tău o primejduită”.

Sărmanul se simţi însufleţit şi porni înainte.

Dar unde era bătrânul evadat?

Nu-l mai văzuse din noaptea când cu răscoala deportaţilor. Poate că acum îi va fi dat să afle ceva despre soarta bunului său prieten?

Tânărul se uită cu luare-aminte la şirul de condamnaţi. Dar Dimitrie nu se vedea nicăieri.

Să fi fost, oare, trimis la altă ocnă?

Vladimir se întristă de moarte.

Nădăjduise să-şi regăsească aici tovarăşul şi, acum, nădejdile sale se spulberau.

Căruţele se opriră înaintea porţii închisorii; bolnavii începură să coboare.

Tânărul se uită cu spaimă la chipurile nenorociţilor, dintre care unii aveau boala molipsitoare.

În cele din urmă, sosi şi ultima căruţă, care era acoperită cu o pătură groasă. Lângă vizitiu se afla un cazac.

Vladimir se uită cu băgare de seamă: învelitoarea fu dată deoparte şi o făptură omenească coborî din căruţă, clătinându-se.

Fiul marelui duce scoase un strigăt de spaimă şi, fără să se sinchisească de cei din jurul său şi de greutatea lanţului cu care era legat, se repezi înainte.

Nenorocitul care coborâse din căruţă era Dimitrie.

Ce se întâmplase cu dânsul?

Numai pielea şi oasele rămăseseră din el; şi, mai ales la faţă se schimbase îngrozitor.

Privirea aceea mândră, care strălucise în ochii săi, dispăruse. Cearcăne mari, vinete, arătau că nenorocitul nu dormise multe nopţi şi suferise chinuri înfiorătoare.

Vladimir simţi inima sfâşiindu-i-se.

În ce hal ajunsese sărmanul om!

Inspectorul se repezi la Vladimir şi, îmbrâncindu-l cât colo, îl opri de a vorbi cu bătrânul evadat.

— Marş de aici, ticălosule! scrâşni el. Las’ că-ţi vine şi ţie rândul să te legeni în aer.

Apoi se întoarse spre Dimitrie. Chiar acest om crud se miră de transformarea nenorocitului. Dar nu simţi compătimire pentru sărmanul bătrân; dimpotrivă, îi părea rău că nu-l adusese el în această

stare.

— Acest condamnat să fie dus în celula secretă, porunci el, adresându-se unui cazac.

— Dar a fost în spital, domnule inspector, răspunse soldatul.

— N-are a face! strigă inspectorul. Acum va fi dus acolo unde am ordonat! Ai înţeles? Sau nu cumva te-ai molipsit şi tu de obrăznicie? Las' că voi curăţa eu locul de buruieni; cine nu se pleacă, va fi doborât! Pricepi?

Cazacul nu se încumetă să mai răspundă, întinse mâna, arătând condamnatului drumul pe care s-apuce.

Şchiopătând, abia putându-şi târî picioarele, bătrânul porni înainte. Cunoştea drumul, precum şi celula secretă. Sărmanul nu scoase nicio vorbă, nici un murmur măcar. Cu cât era chinuit mai mult, cu atât se apropia de scăparea tuturor nenorociţilor de moarte.

În cele din urmă, bietul om ajunse în celulă. Aceasta era umedă şi rece; avea pereţii acoperiţi cu muşchi; locul era atât de îngust, încât nici nu se putea aerisi; ce-i drept, încăperea avea o fereastră, însă, aceasta nu se putea deschide.

Un aer greu, apăsător, domnea în celulă; şi, în afară de toate acestea, tavanul era atât de jos, încât Dimitrie, deşi gârbovit de suferinţă, nu putea să stea în picioare.

Tocmai din această pricină, celula secretă era atât de temută. Niciun deţinut nu rezista multă vreme unui astfel de tratament.

Cazacul se depărtă. Dimitrie auzi uşa încuindu-se. Rămăsese singur. O sete arzătoare îl chinuia; buzele şi limba i se uscaseră. Nenorocitul se prăbuşi la pământ, unde rămase chircit, aşteptându-şi moartea.

Bietul om trăise mereu singur. Duşmanii săi îl ţinuseră departe de lume. Abia în ultimele săptămâni cunoscuse bucuria de a avea un prieten.

Vladimir era singura fiinţă, care se apropiase de el, care-l înţelesese.

O dorinţă nespusă îl cuprinse; voia să-şi vadă prietenul, să vorbească cu dânsul, să asculte cuvintele sale de mângâiere.

Era oare sortit să moară singur, aşa cum trăise?

Cine-l condamnase să se chinuiască astfel? Bietul om nu-şi cunoştea duşmanii. Ce trebuia să ispăşească el, care niciodată nu-şi încărcase cugetul cu vreo faptă rea?

Foamea începu să-l chinuie.

Oare n-au să-i aducă nici măcar mâncarea destinată condamnaţilor? Voiau să-l lase să moară de foame?

Nenorocitul se cutremură; această moarte era prea groaznică.

Umbrele nopţii învăluiseră natura în mantia lor neagra. Şi în sufletul bietului om era noapte adâncă.

Încercă să adoarmă; tot trupul îl durea. Chinurile pe care le suferise când fusese spânzurat cu capul în jos. Atunci, în Satorin, îi micşorase de tot puterea de rezistenţă; acum, el era umbra bătrânului Dimitrie.

Deodată, condamnatul tresări.

Nu se auzea zgomotul unor paşi ce se apropiau? Veneau călăii să-l ducă la moarte?

Cheia scârţâi în broască.

Dumnezeule, sunase oare ceasul său din urmă?

Sărmanul se uita la uşă cu ochii holbaţi de groază.

O rază de lumină sfâşie întunericul; uşa se deschide şi o făptură omenească se ivi în prag.

Făptura purta haine bărbăteşti, dar avea chip de femeie.

— Cine eşti? Ai venit să mă omori? bolborosi Dimitrie.

— Arăt eu a duşmană? se auzi an glas obosit. Nu se cunoaşte oare pe fruntea mea că sunt şi eu o nenorocită ca şi tine?

Dimitrie îşi dădu seama după voce că avea de-a face cu o femeie.

Aceasta oftă şi o lacrimă se prelinse pe faţa-i slăbită.

— Da, da, eu sunt cea mai nefericită femeie de pe pământ, continuă necunoscuta. Suferinţa-mi este nemăsurată…

— Cine eşti? întrebă Dimitrie, mângâind obrajii supţi ai nenorocitei. Spune-mi, ţi-a fost milă de mine şi ai venit aici să alini durerea victimei cruzimilor omeneşti?

— Da, tocmai de asta am şi venit Căci tu eşti o victimă ca şi mine, ca aproape toţi… Chinuitorul tău doarme adânc; e cufundat în somnul beţiei… eu i-am dat băutura care l-a adormit… Sunt soţia lui Rogal.

Aceste cuvinte ieşiseră de pe buzele ei ca un murmur.

— Soţia lui Rogal, a condamnatului executat? întrebă Dimitrie în şoaptă.

— Da, nenorocita care e blestemată să ţină casă călăului soţului ei… Ah, inima-mi e sfâşiată de durere… Am vrut să fug, să mă omor, dar tiranul m-a împiedecat… Acum am luat asupră-mi îndatorirea de

a alina chinurile nenorociţilor aduşi şi torturaţi în aceste pustietăţi.

Glasul sărmanei femei – care se numea Lola – exprima o durere nemărginită dar, în acelaşi timp, o adâncă milă. Nenorocita voia să se răzbune în acest chip pentru tot răul ce i se făcuse, ajutând pe bieţii condamnaţi, ea lovea în asupritorii lor.

— Iată, ţi-am adus ceva de mâncare, ca să-ţi mai refaci forţele; se înţelege că nu pot să-ţi dau libertatea, căci sunt şi eu prizonieră aici, zise Lola.

— Îţi mulţumesc, copila mea, murmură bătrânul. De ieri n-am mai luat nimic în gură. Am fost uitat şi ştii că foamea chinuie nespus…

Apoi, Dimitrie începu să mănânce cu lăcomie.

Trecuse mult timp de când nu mai avusese o cină atât de îmbelşugată!

Soţia condamnatului executat se uita lung la Dimitrie, care părea că se îneacă, înghiţind.

Felinarul fusese aşezat în aşa fel ca razele sale să nu cadă pe fereastră şi s-o trădeze.

N-avea ce să se teamă din partea inspectorului temniţei; acesta zăcea lungit, beat turtă. Lola îi pregătise un „punch” foarte tare, care-l adormise imediat. Apoi, miloasa femeie luase cheile din dulap şi venise în celula secretă, spre a alina chinurile celui închis acolo.

Bătrânul se săturase. El mulţumi plin de recunoştinţă protectoarei sale, care, ca un înger trimis din cer, îi adusese mângâiere. Acum, nădejdea încolţi din nou în sufletul sărmanului bătrân.

— Ce s-a hotărât în privinţa mea? întrebă el, după câteva clipe.

— Deocamdată trebuie să rămâi aici, fără să lucrezi, fără să vezi pe cineva. Vei fi silit să-ţi duci viaţa în celula asta îngustă… Ştiu prea bine că nu e deloc plăcut, căci lucrul, oricât de greu ar fi, face ca timpul să treacă mai repede. Şi, afară de asta, cine a lucrat ziua, găseşte odihnă noaptea, are câteva ceasuri când uită de situaţia în care se află; altminteri, nopţile sunt chinuitoare, amintirile te frământă, te gândeşti ce-ai fost şi ce eşti…

Deodată Lola începu să plângă, acoperindu-şi cu mâinile faţa-i slăbită. Nimeni n-ar mai fi recunoscut în această făptură palidă ca un cadavru, cu ochii duşi în fundul capului, pe frumoasa Lola de odinioară. În răstimpul de când se afla în Algaşi, ea se transformase cu totul, devenise umbra aceleia ce fusese înainte.

— Aş vrea să-ţi fac o mare rugăminte, nobilă femeie, zise Dimitrie, după câtva timp. Spune-mi, vrei să mi-o împlineşti?

— Desigur, numai să stea în puterea mea. Ce-i drept, inspectorul e în mâinile mele; totuşi nu pot să-ţi îmbunătăţesc situaţia decât pe ascuns.

— Nu-ţi cer asta. Aş vrea doar, să aflu ce s-a făcut cu Vladimir, tânărul acela cure a fost prins odată cu mine.

Lola rămase pe gânduri.

— Da, da, l-am văzut… Tânărul acela a fost închis…

— Continuă, te rog, stărui bătrânul, văzând că femeia se opreşte. Spune-mi, unde a fost închis?

Pe chipul ei se zugrăvi o durere adâncă; întredeschise buzele, ca şi cum ar fi vrut să vorbească, însă aruncându-şi privirile pe faţa lui Dimitrie, se opri din nou.

— Spune, spune ce s-a întâmplat cu el, exclamă acesta.

— Tânărul a fost închis în temniţa cea mai mizerabilă din câte există aici, în Algaşi, răspunse femeia, în cele din urmă. Razele soarelui nu pătrund niciodată acolo, apa curge pe pereţi, e o încăpere înspăimântătoare…

— Sărmanul, îngână Dimitrie. Vladimir e şi el nevinovat şi are o inimă atât de nobilă…

Chipul bătrânului se roşise de indignare, rostind aceste cuvinte.

— Voi încerca să pătrund la el, zise Lola, dar trebuie să fiu cu mare băgare de seamă, ca inspectorul să nu bănuiască ceva; căci în acest caz, n-aş mai putea să vin în ajutorul bieţilor oameni.

Deodată, femeia tresări. N-ajunsese, oare, la urechea ei glasul aspru al asupritorului?

Biata prizonieră se făcu şi mai galbenă decât era înainte.

Acum era în joc nu numai viaţa ei, ci şi a lui Dimitrie. Şi, apoi, dânsa ar fi murit bucuroasă; s-ar fi lepădat de viaţă, ca de o povară nesuferită; dar acum o ameninţa un sfârşit înspăimântător, cu chinuri groaznice, aşa cum numai un om de o cruzime nemaipomenită poate să le născocească.

Să fi observat, oare, inspectorul temniţei că lipsea din dulap legătura de chei?

— Rămâi cu bine, mă voi întoarce imediat ce voi avea putinţa, şopti ea bătrânului.

Apoi dispăru.

Dimitrie rămase iar singur. Inima-i bătea cu putere, amenințând să-i spargă pieptul.

Dacă nobila femeie ar fi fost prinsă, atunci…

Exilatul nu se încumetă să-şi sfârşească gândul.

Deodată, o împuşcătură răsună în liniştea nopţii; se auziră ţipete, apoi încă o detunătură; pe urmă se făcu iar tăcere.

Dimitrie ascultă câtva timp cu încordare, dar nu se mai auzi niciun zgomot.

O linişte adâncă învălui totul.

Zorile se iviseră; era o zi ceţoasă de iarnă.

Exilaţii din Algaşi se pregăteau să se ducă la ocnă, spre a munci.

O mare neliniște domnea printre cei trei sute de condamnaţi, toţi auziseră împuşcăturile din noaptea trecută, dar nimeni nu ştia care să fi fost pricina lor.

Nerăbdători şi plini de îngrijorare, sărmanii aşteptau apelul de dimineaţă, unde aveau să afle dacă lipsea vreunul dintre ei. Dar deocamdată nu se produsese nimic deosebit. Inspectorul ocnei părea că petrecuse noaptea ca de obicei! Ochii-i erau înroşiţi de alcool. De câtva timp, nu se mai trezea cumsecade şi, din această pricină, cruzimile sale nu mai cunoşteau margini.

Bieţii oameni începeau să tremure privindu-i numai ochii lui injectaţi de sânge.

În această dimineaţă, inspectorul se repezi, cu biciul în mână printre arestaţi şi începu să lovească în dreapta şi în stânga.

Apoi, se mai potoli şi citi numele acelora care urmau să înceapă în ocnă săpături noi. Aceasta era o muncă foarte grea, care, pentru condamnaţii ferecaţi în lanţuri, devenea şi mai grea.

După gustarea de dimineaţă, care se compunea din ceai şi pâine pe jumătate crudă, ocnaşii se adunară în grupe.

Al doilea dejun, alcătuit tot din pâine şi ceai, îl luară cu dânşii.

Oricum ar fi fost vremea, acest dejun se mânca la intrarea ocnei, în aer liber.

Seara târziu, nenorociţii se întorceau, zdrobiţi de oboseală, aproape îngheţaţi şi atunci li se dădea adevărata mâncare, ce trebuia să se alcătuiască din pâine, carne şi supă; dar, în realitate, carnea nu era decât nişte bucăţi de seu, ca acelea din care se fabrică săpunul, iar

pâinea era crudă, ca să tragă cât mai greu la cântar.

Lanţurile zornăită; condamnaţii porniseră spre ocnă, care se afla la o depărate de un kilometru şi jumătate la nord de Algaşi.

Era un ger de crăpau pietrele. Dimitrie se găsea şi el printre ocnaşi. Vladimir, însă, lipsea; pe semne că sărmanul era foarte prăpădit, altminteri nu căpăta un condamnat atât de lesne învoirea să rămână în temniţă.

Pământul era acoperit de zăpadă, astfel că sărmanii oameni înaintau cu foarte mare greutate.

În cele din urmă, ajunseră la intrarea în ocnă. Dimitrie privi cu groază la clădirea care ameninţa să se dărâme şi pe care nădăjduise că n-o va mai vedea niciodată.

După ce luară dejunul, începu coborârea, în grupe de câte doisprezece, conduse de câte un cazac…

Bieţii oameni erau ameninţaţi să se prăbuşească în fiecare clipă, deoarece scara ce ducea în adâncime avea treptele rupte şi, apoi, din pricina gerului cumplit, care domnea de câteva zile, se acoperise cu o pojghiţă de gheaţă.

Dimitrie coborî printre cei dintâi. Genunchii îi tremurau; nenorocitul de-abia putea să răsufle. Deodată simţi că se înăbuşe.

— Ia seama, strigă cazacul, altfel ne rostogolim cu toţii! Nu vezi unde calci?

De slăbiciune, bătrânul făcuse un pas greşit; tovarăşul de lângă dânsul se poticni; însă, fiind un om voinic, avu puterea să se ţină pe picioare, sprijinindu-l şi pe Dimitrie.

În cele din urmă ajunseră jos.

Aerul era apăsător, dar nenorociţii se obişnuiseră cu el.

Începură să ciocănească stânca cu cazmalele lor ascuţite. Loviturile răsunară sinistru în adâncimea ocnei; printre ele se amestecau strigătele şi înjurăturile brutalilor supraveghetori şi zornăitul lanţurilor cu care erau ferecaţi deţinuţii. Apa picura din tavan, astfel că, încetul cu încetul, hainele sărmanilor condamnaţi se udară.

Mai ales locul unde lucra Dimitrie era foarte umed; nenorocitul se simţea străbătut de fiori de gheaţă; nici munca silită, neîntreruptă, nu putu să-l încălzească.

Bieţii oameni lucrau din răsputeri; dăduseră peste un strat foarte tare, în care nu se afla decât o îngustă vână de argint. Cea mai mare

parte din minereul scos până acum era minereu de plumb.

Apoi, se făcu o groapă în stâncă, spre a fi umplută cu praf de paşcă.

Deodată, bătrânul scăpă cazmaua din mână; nenorocitul se prăbuşi pe spate.

— Nu mai pot, murmură el şi o lacrimă alunecă pe obrajii săi slăbiţi.

Dimitrie avea o înfăţişare înspăimântătoare, dar nimeni nu se sinchisi de el acum.

— Atenţiune! strigă deodată supraveghetorul.

Condamnaţii săriră în lături cât putură de repede.

O detunătură asurzitoare răsună în ocnă.

Când fumul se risipi, deţinuţii se apropiară din nou. Un strigăt de spaimă izbucni din piepturile tuturor; printre bucăţile de stâncă sfărâmate de explozie, se afla un trup omenesc.

Exilaţii priviră cu groază spre sărmanul om; un bolovan mare stătea pe piciorul său drept, faţa nenorocitului era întoarsă spre pământ.

— Ridicaţi bolovanul, strigă unul dintre ocnaşi.

Braţele tuturor se îndreptară spre bucata de stâncă. O femeie – căci şi femeile lucrau în ocnă, dar făceau numai munci mai uşoare şi anume, sfărâmau minereul –, îngenunche la căpătâiul nenorocitului, şi-i întoarse capul.

Doi ochi ficşi din care se ştersese orice urmă de viaţă, o priviră nesimţitori.

Femeia ridică încetişor partea de sus a trupului şi o sprijini de genunchii ei. Un geamăt de abia auzit ieşi de pe buzele condamnatului.

— Nu e mort! Hm, ticălosul e rezistent, nu glumă! rânji un cazac.

Exilaţii îl priviră cu ură; călăul mai avea chef să facă glume pe socoteala bietului om!

— Dobitocul, de ce nu s-a dat îndărăt, când s-a aprins fitilul? zise alt soldat. Asta s-a întâmplat numai din vina lui… Şi, la urma urmei, atâta pagubă! Mai scapă statul de o gură!

— Taci, răutăciosule, strigă femeia. Mai bine dă o mână de ajutor să-l scoatem de aici.

— Da, da, o să-l scoateţi… dar va fi prea târziu, răcni cazacul.

În acest timp, condamnaţii izbutiseră să înlăture bolovanul.

— E Dimitrie, prizonierul misterios, murmurară ei.

— Priviţi ce slăbit e sărmanul om, adăugă femeia, cuprinsă de milă.

— Ascultă, dă-i o înghiţitură din votca ta, se rugă un bătrân, adresându-se cazacului. Nenorocitul şi-a pierdut cunoştinţa. Iată, e aproape mort.

— Să-i dau din votca mea? strigă soldatul. Hm, băutura asta e prea scumpă pentru un astfel de câine!

— Fie-ţi milă şi Sfânta Fecioară din Cazan te va binecuvânta, stărui femeia, pe un ton rugător.

În cele din urmă, cazacul se înduplecă.

După ce înghiţi câteva picături de rachiu, Dimitrie se simţi mai înviorat şi deschise ochii.

— Ce s-a întâmplat cu mine? îngână el. Da, da, acum îmi aduc aminte că n-am putut să fug şi o izbitură groaznică m-a doborât la pământ.. Ah, mă simt atât de slab… picioarele mă dor îngrozitor.

— Linişteşte-te, căci acum vei fi scos şi dus la spital, zise un condamnat.

— Nu, nu, mai bine să mor aici, în adâncul pământului, şopti bătrânul. Căci, acolo, Ivan nebunul mă va sugruma…

Privirea şi gesturile sale exprimau o teamă nespusă. O paloare cadaverică acoperi chipul lui; i se păru că i se opreşte inima, iar simţurile îl părăsesc.

— Ăsta n-o mai duce mult, rânji un cazac.

Apoi, doi oameni ridicară trupul nenorocitului şi-l duseră în galeria de ieşire.

Acolo se aflau două căldări legate cu frânghii, care erau trase sus cu ajutorul scripeţilor şi serveau la scoaterea minereului.

Dimitrie fu aşezat întruna din aceste căldări; nenorocitul începu să ţipe, simţea la picior o durere sfâşietoare.

Cazacii nici nu se sinchisiră de vaietele bătrânului. Traseră de funie şi căldarea se ridică.

— Doamne, Dumnezeule, pune capăt chinurilor mele, lasă-mă să mor, se rugă sărmanul om, cu glas tremurător. Nu, nu mai pot să trăiesc astfel… Aş vrea să fiu mort, îngropat, să mă odihnesc în pământul rece… numai acolo voi găsi liniştea atât de mult dorită…

Dar Dimitrie avea o constituţie foarte robustă.

Un altul ar fi murit desigur; el, însă, rămase în viaţă.

Ce-i drept, zăcu câteva ore pe patul murdar, părând mai mult mort

decât viu. Dar, în cele din urmă, îşi mai veni în fire şi medicul porunci ca rănitul să fie dus la spital.

Capitolul 135 – Pivniţa cadavrelor

Două împuşcături răsunaseră în noaptea când Lola plecase înspăimântată din celula lui Dimitrie.

Nefericita femeie se strecură în locuinţa inspectorului temniţei: lumânarea mai ardea în camera acestuia. Intrând înăuntru, soţia lui Rogal îşi găsi chinuitorul în aceeaşi poziţie în care îl lăsase.

Un zâmbet dispreţuitor flutură pe buzele sărmanei prizoniere. Acest om care nu se deosebea întru nimic de animale, avea asupra exilaţilor o putere nemărginită, iar pe dânsa, care venise în inima Siberiei să-şi vadă soţul iubit, o supusese poftelor sale.

O tulburare nespusă cuprinse pe nenorocita femeie.

În perete strălucea lama unul pumnal.

Nu era mai bine, oare, să-şi pună capăt zilelor, să-şi urmeze soţul în mormânt?

Dar, atunci, ce s-ar face sărmanii exilaţi care lâncezeau în mizerie şi sufereau chinuri groaznice?

Nu, nu trebuia să moară; avea datoria să ducă povara vieţii, să trăiască pentru alţii.

Însă, dacă s-ar răzbuna, omorându-şi asupritorul?

Lola apucă pumnalul şi se apropie în vârful picioarelor de inspectorul ocnei.

O flacără ciudată strălucea în ochii ei.

Beţivul visa, pe semne, căci striga în somn:

— Pune-i funia de gât! Spânzură-l! Trage frânghia! Aşa… acolo se cuvine să stea ticălosul!

Prizoniera se întoarse.

Moartea aceasta n-ar fi prea uşoară pentru monstru, prea fără dureri?

Nemernicul era beat şi, prin urmare, n-avea să simtă nimic din chinurile pe care le hărăzise altora.

— Nu, nu, voi găsi cazne mai înfiorătoare, decât cele născocite de el, zise Lola, cu ochii scânteietori.

Şi, după ce aruncă asupra beţivului o privire plină de dispreţ, părăsi

încăperea, încuind uşa.

În acea zi ea descoperise ceva de mare însemnătate; acum trebuia să-şi urmeze cercetările.

— Iată prilejul cel mai bun, când pot lucra nestingherită, îşi zise ea. Inspectorul e ameţit de băutură; în curte e linişte adâncă. Dar ce-or fi însemnat împuşcăturile de adineauri? Să se fi sinucis vreun condamnat?

Însă sărmana femeie n-avea timp de stat la gânduri; luă un felinar, o cutie cu chibrituri, vârî pumnalul în sân şi, apoi, coborî în bucătărie.

Podeaua acesteia era formată din bucăţi de pământ ars, însă din pricina murdăriei, culoarea roşie nu se mai deosebea.

Lola se înfioră de scârbă, dar trebuia şi meargă până la capăt.

Îngenunche într-un colţ al încăperii şi puse felinarul jos.

În acea dimineaţă, lovind din întâmplare locul, auzise răsunând a gol.

Tremurând de tulburare, ea ridică pumnul şi bătu din nou.

Într-adevăr, dedesubt trebuia să se afle un spaţiu gol.

Milostiva femeie îşi încordă puterile şi încercă să ridice o lespede.

Dar încercarea ei rămase zadarnică căci n-avea uneltele necesare.

În cele din urmă, descoperi în bucătărie un cuţit şi o daltă.

Lola îngenunche şi se puse iar pe lucru; năduşeala începu să-i şiroiască pe frunte, dar lespedea nu se mişca.

— Bucăţile de pământ ars trebuie să fie cimentate aici, zise ea, oftând. Dar fără îndoială că locul ascunde o taină… şi a cui ar putea să fie taina decât a beţivului de inspector? Ah, dac-aş putea să-l pedepsesc după cum vreau!...

Acest gând îi dădu puteri. Lola începu din nou să bată la marginea lespezii.

În cele din urmă, bucata de pământ ars se mişcă puţin din loc; puse dalta drept pârghie în crăpătura formată şi se opinti cu toată greutatea trupului, pe capătul rămas afară.

De astă dată, lespedea se ridică încet.

Lola nu-şi putu stăpâni un strigăt. Sub lespede se afla o tablă groasă de fier – o uşă, probabil.

Nobila femeie îşi adună puterile şi, în cele din urmă, izbuti să scoată din loc bucata de pământ ars.

— Aşadar, nu m-am înşelat? îşi zise ea. Dar ce o fi ascuns aici cu

atâta grijă?

Oblonul de fier nu era încuiat. Ajutându-se cu dalta, Lola reuşi să-l întredeschidă; dar se dădu îndărăt, tremurând.

— Doamne, oare ce să fie înăuntru? bolborosi ea.

Un miros respingător o izbise.

Ascuţi câteva lemne ce se aflau în bucătărie şi le puse în crăpătura oblonului; apoi vârî dalta în cealaltă parte şi apăsă cu putere. Se auzi o trosnitură şi uşa de fier se deschise.

Soţia lui Rogal văzu, atunci, o gaură înainte-i; apropie felinarul şi deosebi o scară foarte îngustă care ducea în adâncime.

Mirosul era de nesuferit, însă Lola avea o voinţă neclintită şi, odată ce-şi pusese în gând să descopere taina inspectorului, trebuia să meargă până la capăt, cu orice preţ.

Se repezi până la uşa camerei unde dormea asupritorul ei şi, după ce auzi sforăitul acestuia, se întoarse, luă felinarul în mână şi începu să coboare scara.

Curajoasa femeie abia putea să respire din pricina aerului apăsător. În cele din urmă, ajunse la capătul scării. Se afla într-o pivniţă. Deodată se împiedică de un obstacol.

Apropie felinarul de pământ dar, de spaimă, era cât p-aci să-l scape din mână. La picioarele sale erau câteva oase omeneşti, iar ceva mai departe, într-un colţ, văzu cadavrul, pe jumătate conservat, al unei femei.

Lola simţi fiori de groază străbătându-i trupul.

— Aşadar, în pivniţa inspectorului se află o femeie moartă? îşi zise ea. Aici se ascunde o crimă… de aceea nu cutează el să calce în bucătărie… da, da, nenorocita e o victimă a cruzimilor sale…

Deodată soţia condamnatului tresări.

Cadavrul avea ceva în mână… Erau rămăşiţele pământeşti ale unui copil.

Ce se întâmplase, oare, pentru ca omul setos de sânge, care nu se dădea înapoi de la nicio crimă, să ţină aici ascunse cadavrele victimelor sale?

Alungându-şi teama, Lola privi scheletele mai de aproape; dar nu găsi nimic care s-o poată lămuri cine erau aceşti exilaţi – căci, nu mai încăpea îndoială că sărmanii fuseseră exilaţi. Aceasta se putea cunoaşte foarte uşor după zdrenţele ce acopereau scheletele.

Lola examină locul cu băgare de seamă, dar toate cercetările ei rămaseră zadarnice. Deznădăjduită, voia tocmai să urce scara, când văzu ceva strălucind pe pământ.

Era un inel de aur.

Soţia condamnatului îl ridică. Inelul era fin lucrat şi se cunoştea că stătuse mult timp acolo, pe pământ. Îl curăţă şi deosebi câteva figuri gravate pe partea dinăuntru.

Nobila femeie rămase pe gânduri, privind semnele săpate în inel.

Deodată scoase un ţipăt. Făcuse o descoperire uimitoare. Semnele formau o coroană imperială, înconjurată de nişte linii care alcătuiau o literă ce nu se putea deosebi, deoarece era foarte veche.

— Poate că voi izbuti să aflu de la inspector vreun amănunt care să mă ducă la descoperirea stăpânului acestui inel, îşi zise Lola, în cele din urmă, vârând verigheta în buzunar.

Pivniţa era destul de spaţioasă; se întindea aproape sub toată casa şi avea şi ganguri laterale.

Porni mai departe. Deodată se opri. Auzise un zgomot deasupra. Inspectorul se trezise, pe semne, din beţie, căci răsunară câteva izbituri ca piciorul în podea şi o înjurătură groaznică ajunse la urechile Lolei.

— Dacă mă prinde aici, s-a sfârşit cu mine, îşi zise ea.

Urcă scara în grabă, străbătu bucătăria şi vru să intre în încăpere, tocmai când asupritorul ei pusese mâna pe clanţă.

Acesta se dădu înapoi.

— Ce ai? De ce eşti atât de schimbată? întrebă el, trăgând-o spre sine.

— Eu… bolborosi Lola, eu… ah… am tras o spaimă grozavă.

— Cum, te-ai speriat, draga mea? zise inspectorul, cu glas răguşit.

Apoi începu să râdă.

— Nu… nu îndrăznesc să-ţi spun, continuă ea, făcând pe înspăimântata.

— Nu fi copil, o încurajă inspectorul. Hai, vorbeşte…

— Mi se părea… că aud o bătaie în podeaua bucătăriei; la început, mai slab, apoi din ce în ce mai tare…

Inspectorul păli, buzele începură să-i tremure; de abia se mai ţinea pe picioare.

— Ce tot vorbeşti acolo? bolborosi el.

— Nu mă crezi, nu-i aşa? Urmează-mă în bucătărie şi te vei încredinţa că într-un colţ ciocăneşte cineva.

— În bucătărie? strigă el, deodată, ca trezit din somn. În bucătărie?

— Da, răspunse Lola, încercând să-l târască după sine.

— Nu cumva te-ai înţeles cu diavolul şi, acum, îmi spui poveştile astea că să mă înspăimânt? zise inspectorul, căutând să-şi stăpânească teama ce-l cuprinsese. Ia lasă-mă în pace cu prostiile astea, care sunt pentru copii şi babe…

Inspectorul temniţei se opri şi ascultă, ţinându-şi răsuflarea. Dar liniştea nu fu tulburată de niciun zgomot.

— Vezi, zise el, triumfător, redobândindu-şi curajul. Vezi că te-ai înşelat? Ha, ha! De unde ar fi putut să vină zgomotele de care vorbeai?

Zicând acestea, îşi aţinti privirea spre Lola, aşteptând cu încordare răspunsul.

Dar nobila femeie rămase tăcută, privind gânditoare înaintea ei.

— Ei, hai, vorbeşte odată! De unde crezi că veneau zgomotele? stărui el.

— Vrei să ştii de unde? îngână Lola, prefăcându-se cuprinsă de teamă. Ascultă-mă. Am să-ţi spun totul… Eram în bucătărie; cunoşti colţul acela unde podeaua o ceva mai ridicată?

— Da, da, continuă…

Pe buzele femeii pluti un zâmbet de satisfacţie, căci vedea bine că-şi va atinge scopul; beţivul tremura din tot trupul.

— Aşadar, cum îţi spuneam, stăteam în bucătărie, continuă ea. Deodată mi s-a făcut somn şi am adormit. După câtva timp, nişte bătăi şi zgârieturi mă treziră…

— Ei, şi pe urmă, o zori el, ţi-ai dat seama că ai visat?

Inspectorul se sili să râdă. Dar pe chipul său se vedea prea bine teama ce-l cuprinsese.

— Nu, n-am visat, răspunse soţia lui Rogal. Am auzit lămurit, tot aşa cum mă auzi şi tu pe mine… Bătăile continuară; apoi, am auzit un glas.

— Un glas? strigă el.

— Da, glasul unui copil.

Lola se opri, spre a vedea efectul cuvintelor sale. Şi acest efect era înspăimântător; ochii inspectorului se holbară, sângele dispăru din

buzele sale şi picioarele începură să tremure atât de tare, încât fu nevoit să se sprijine de colţul mesei, ca să nu cadă.

— Nu. Nu-i adevărat… Spui aşa, numai ca să mă sperii, îngână el.

— De unde aş putea să ştiu ea toate astea? zise Lola cu nepăsare.

— Şi, pe urmă, ce ai mai auzit? cercetă inspectorul temniţei.

Beţia îi dispăruse cu totul.

— Hai, vino cu mine în bucătărie, ca să descoperim pricina zgomotelor pe care le-am auzit, zise Lola, deodată.

— Nu vreau, du-te singură: n-am să-mi stric eu somnul pentru asemenea copilării, răspunse el. Mai bine mă duc să mă culc în patul meu; hai, vino şi tu.

— Bine, bine, făcu soţia lui Rogal, du-te înainte şi vin şi eu îndată. Acum mă întorc în bucătărie, căci trebuie să pregătesc ceva pentru mâine.

— Vrei să te întorci în bucătărie? întrebă inspectorul ocnei. La urma urmei, n-ai decât!

Mai stătu s-asculte câtva timp şi, neauzind nimic, se ridică, trase o înghiţitură de rachiu, apoi porni cu paşi grăbiţi sure camera alăturată.

— Votca risipeşte gândurile negre, draga mea, zise inspectorul.

Şi trânti uşa cu atâta putere, încât casa se cutremură. Lola rămase locului şi începu să râdă.

Întâmplarea o făcuse să descopere un mijloc prin care putea să pedepsească pe chinuitorul ei, să-l pedepsească mai aspru decât dacă l-ar fi ucis cu o lovitură de pumnal.

— Da, da, murmură ea, pedeapsa lui Dumnezeu vine încet, dar sigur. Şi vei ispăşi toate cruzimile pe care le-ai săvârşit, ticălosule…

Apoi, se duse în bucătărie, coborî scara ce ducea la pivniţă şi rămase acolo câtva timp.

Capitolul 136 – Spre Gorni Zerentui

Dimitrie fu transportat în spitalul din Algaşi.

— N-avem niciun pat liber, bombăni bătrânul îngrijitor, văzând că i se aduce un nou bolnav.

— Trebuie să se găsească vreunul, omul s-a nenorocit în ocnă, strigă cazacul, dându-i un pumn zdravăn.

Bătrânul scrâşni, apoi se ridică şi alergă spre cel mai apropiat pat,

în care se afla un bolnav, palid ca un mort.

— Jos de acolo, şarlatanule, strigă el, ţi-am spus să laşi patul liber! Ajunge atâta lene; hai, scoală de aici!

Bolnavul nu se mişcă.

Îngrijitorul îl zgâlţâi de picioare, îl trase de păr, îl pişcă... În sfârşit, întrebuinţă toate mijloacele ca să-l aducă în simţiri, dar degeaba.

Cazacul înjura de zor, căci voia să iasă cât mai curând din aerul aceia infect, plin de microbi.

— Ei, s-a liberat locul? strigă el. Grăbeşte-te, pacientul cel nou e aici, mult n-o duce el, fii pe pace; apoi, vei putea să dai patul bolnavului dintâi.

Dimitrie auzea toate acestea: piciorul îl durea îngrozitor, cârpa cu care îl legase în ocnă prizoniera miloasă, era leoarcă de sânge.

— Apă, ah, daţi-mi o înghiţitură de apă, mă topesc de sete, murmură el.

Dar cuvintele lui nu fură auzite, din pricina zgomotului pe care-l făcea îngrijitorul ca să dea jos din pat pe bolnav.

Văzând că n-o scoate la capăt, îl luă ia braţe şi-l trânti la pământ.

— Aşa, stai aici, dacă n-ai vrut să te ridici de bună voie! Ţi-am spus de atâtea ori să eliberezi patul, răcni el.

Gemând, vânăt la faţă, nenorocitul rămase nemişcat pe pământul umed. Frigurile îi scuturau trupul.

Bietul om putea să-şi dea sufletul dintr-o clipă în alta. Dar cui îi păsa de atâta lucru?

Se făcea în listă o cruce în dreptul numelui său şi aceasta era singura cruce, care dovedea moartea nenorocitului. Nimeni n-avea timp pentru altceva.

Doar exilaţii de sub comandă liberă aveau mângâierea că vor fi îngropaţi creştineşte. Tovarăşii de suferinţă înfigeau o cruce la mormântul răposatului; dar şi aceasta rămânea acolo până ce crivăţul începea să sufle cu putere şi, atunci, dărâma tot ce-i stătea în cale.

În cele din urmă, Dimitrie fu întins în pat, care mai era cald de la trupul celuilalt, se cunoştea încă adâncitura pe care o făcuse corpul nenorocitului.

Doar gândindu-ne la aceasta ne înspăimântăm. Dar în Siberia cine se sinchisea de aceste fapte?

Din această pricină bolile molipsitoare făceau ravagii în spitale.

Îngrijitorul smulse cârpa de pe rana lui Dimitrie. În această clipă intră şi doctorul.

Era un fost medic veterinar, care din cine ştie ce motive, fusese strămutat în Siberia.

Acesta se aplecă spre rănit, apoi strigi îngrijitorului:

— Ia vino şi spală rana, osul nu e rupt. Hm, ştrengarul o fi având oase tari; un cal e mai plăpând decât un asemenea om.

Bătrânul aduse un vas cu apă şi un burete; apa trebuie să fi stat de câteva zile acolo, căci pe suprafaţa ei se deosebea o strălucire albăstruie; dar acest lucru nu-l băgară în seama nici medicul, nici îngrijitorul.

Buretele era foarte murdar şi lucios din pricină că fusese mult întrebuinţat.

Cei doi începură să spele rana lui Dimitrie.

— Ah, mă doare, se tângui bătrânul.

— Ce, nu cumva ai vrea să-mi pun mănuşi când te ating? strigă doctorul.

Apoi, apucă piciorul bolnav şi-l bandajă.

Dimitrie se zvârcolea de durere; i se părea că-l înţepau cu ace înroşite în foc. Nenorocitul suferea chinuri de moarte, sub mâna medicului veterinar, pentru care un cal preţuia mai mult decât toţi bolnavii din jurul său.

Astfel, sărmanul bătrân rămase pe patul plin de sânge. El, care îşi petrecuse copilăria într-un castel, care fusese slujit de servitori în fireturi, stătea acum în patul greţos, pe un cearşaf plin de pete roşietice – şi, asta, în câmpiile de zăpadă ale Siberiei, departe de lumea civilizată, înconjurat de cazaci răi şi de prizonieri, din care unii îşi primeau soarta cu o resemnare animalică, iar alţii luaseră patima beţiei, ca să uite, măcar în unele momente, cât de mare era ticăloşia vieţii lor.

Aerul din „spital” de abia se putea respira; clădirea nu fusese curăţită demult şi din această pricină, toate lucrurile era scorojite de murdărie.

Sărmanul bătrân era nevoit să trăiască în această încăpere dezgustătoare.

Nenorocitul tocmai aţipise, când fu trezit de nişte paşi grei.

Dimitrie se cutremură.

Venea, oare, inspectorul ocnei să-l chinuiască din nou? Nu îndurase destul?

Şi nu se înşela.

Fiara cu chip de om se apropia, învârtind cnutul.

Dar, lucru ciudat, ispravnicul se transformase. Ochii-i erau intraţi în orbile, nişte tremurături nervoase îi schimonoseau trăsăturile, făcându-l şi mai groaznic la vedere decât era de obicei.

— Hm, Lola a vrut să mă tragă pe sfoară, murmură el. Morţii nu se trezesc ca să vină să bată la uşile pivniţelor; sau femeia are pe dracu' în ea, sau… Dar dac-o fi adevărat, totuşi?

Din noaptea trecută, mintea ispravnicului era preocupată numai de povestirea Lolei.

Deodată, dădu cu ochii de Dimitrie şi gândurile sale se îndreptară în altă direcţie.

— Ha, ha, vasăzică aici a ajuns fugarul? exclamă, el, râzând. Aşadar, s-a terminat cu plimbarea lui?

Bătrânul se ghemui în pat, căci biciul şuieră deasupra lui.

— Ţi-e frică, ticălosule? Las' n-avea grijă, că nu te bat, căci n-am timp pentru asta; hai, scoală, pregăteşte-te de plecare.

Dimitrie holbă ochii.

Ce voia să zică ispravnicul?

— Ei n-auzi? strigă acesta. Tot îţi place ţie să te plimbi; peste două minute, căruţa va fi aici… ai să călătoreşti ca un boier.

Bătrânul condamnat se simţi străbătut de un fior de groază.

— Domnule, dar nu pot să plec, îngână el, ştiţi, doar, ce mi s-a întâmplat… piciorul…

Celălalt izbucni într-un râs batjocoritor.

— Ce-mi pasă mie de piciorul tău? Ordinul e ordin; l-am primit adineauri şi trebuie să mă supun. Vei fi trimis la Gorni Zerentui.

— Ah, lăsaţi-mă să mor aici liniştit, se rugă sărmanul om, cu ochii plini de lacrimi.

— Nu se poate, răspunse ispravnicul, cu asprime. Peste câteva clipe, căruţa va fi înaintea uşii.

— Dacă porneşte acum la drum, nu mai ajunge la destinaţie, interveni îngrijitorul bolnavilor.

— Atâta pagubă!... făcu inspectorul, dând din umeri.

— Dar ce-o fi făcut nenorocitul de vor să-l împingă la o moare

sigură? întrebă îngrijitorul.

— Habar n-am şi, nici nu-i treaba mea. Eu nu fac decât să execut ordinul primit şi cu asta am terminat! Hai, scoală, pregăteşte-te de drum, se adresă el sărmanului Dimitrie.

Acesta ştia prea bine că ispravnicul nu poate fi înduplecat nici prin vaiete, nici prin rugăminţi; totuşi se hotărî să încerce. Îşi împreună mâinile-i osoase şi zise, cu glas tremurător:

— Domnule, fie-vă milă… nu mai încape îndoială că voi muri… lăsaţi-mă cel puţin să-mi sfârşesc viaţa aici, în patul acesta.

— Nu-ţi dai seama că spui prostii? replică ispravnicul. Unul mai mare porunceşte, iar eu ascult…

— Dumnezeule, ce am făcut, ca să fiu pedepsit atât de aspru? murmură Dimitrie.

Celălalt îşi strâmbă chipul într-un râs diabolic.

— Întrebi ce ai făcut? Asta-i acum! Las' că ştii tu prea bine!

Dimitrie nu mai putu să se stăpânească; sărmanul izbucni într-un plâns sfâşietor. Suferise prea mult din clipa când pusese piciorul pe pământul Siberiei.

De atunci, chinurile sale nu mai luaseră sfârşit şi acum nici nu era lăsat măcar să moară liniştit.

Afară, înaintea spitalului se auzi uruitul unei căruţe. După câteva clipe, un ţăran se ivi în prag.

Ţăranii din Siberia erau obligaţi să fie întotdeauna la dispoziţia autorităţilor, atât ei, cât şi lucrurile care le aparţineau.

— Unde-i blestematul? strigă săteanul, care era furios de pacostea ce căzuse pe capul lui.

Căci, nu-i era tocmai plăcut să călătorească pe gerul acela, şi încă fără să primească vreo plată pentru această osteneală.

Condamnatul oftă; pe chipul grosolan al ţăranului nu se putea citi nici urmă de milă.

— Hai, scoală, strigă ispravnicul, adresându-se exilatului.

Dimitrie încercă să se ridice, dar scoase un ţipăt de durere şi se prăbuşi în patul mizerabil.

— Aşa, te împotriveşti, ticălosule! strigă beţivul, enervat. Stai că-ţi arăt eu cum să te ridici!

Nenorocitul încercă din nou să se dea jos din pat; broboane reci de năduşeală îi şiroiau pe frunte, o durere sfâşietoare îl chinuia; gemând,

sărmanul căzu pe spate.

— Nu pot, nu pot, bolborosi el, cu ochii scânteietori, ca în friguri.

Chiar îngrijitorul bolnavilor, care văzuse atâtea scene sfâşietoare, se simţi cuprins de milă şi vru să ajute bietului condamnat.

Ispravnicul începu să râdă.

— Hm, ticălosul ştie să se prefacă, strigă el. N-ar trebui, oare, să trec peste instrucţiunile primite? Da, da, cine poate să ştie? Rusia e mare şi împăratul departe.… Câinele ăsta o să amuţească în curând şi o să fie aruncat în groapă. Nimeni nu va întreba de el… Hm, ce-o fi făcut, oare, ca să-l pedepsească aşa aspru, trimiţându-l la Gorni Zerentui? Acolo, nimeni nu trăieşte mai mult de un an; în ocnă au loc nenumărate explozii, iar aerul e ucigător.

Inspectorul se apropie de Dimitrie, învârtind biciul în aer.

Condamnatul se chirci; şfichiul cnutului îi atinse piciorul bolnav. Sărmanul scoase un răcnet ca de fiară rănită şi se zvârcoli în pat, copleşit de durere.

— Fie-vă milă, strigă bătrânul. Omorâţi-mă, dar nu mă chinuiţi… Nu v-am făcut niciun rău, îndurați-vă, nu vedeţi cât sufăr?

— Hai, termină odată! făcu ispravnicul. Răbdarea-mi e pe sfârşite… Luaţi-l pe sus şi duceţi-l în căruţă, căci n-am poftă să-mi pierd vremea cu astfel de ticăloşi, se adresă el celorlalţi doi.

Ţăranul şi îngrijitorul bolnavilor apucară pe Dimitrie, unul de cap, altul de picioare şi, cu toată împotrivirea lui, îl duseră afară.

— Staţi, luaţi şi zdrenţele astea, strigă ispravnicul, aruncând hainele exilatului.

Căruţa era aşternută cu paie. Cei doi oameni aşezaseră pe paie bolnavul, care scuturat de friguri, pierzând orice nădejde, se lăsa acum să i se facă orice. Săteanul îl acoperi tot cu paie, apoi se urcă pe capră, îşi făcu cruce şi dădu bice calului.

Animalul sări în sus şi porni în goană.

Căruţa neavând arcuri, bolnavul era aruncat încoace şi încolo, ca o minge. Când se credea mai bine aşezat, nenorocitul se simţea azvârlit în celălalt capăt.

Calul gonea nebuneşte, căci ţăranul voia să ajungă cât mai repede la staţia următoare, unde bolnavul trebuia predat altui sătean.

Cerul fusese acoperit tot timpul de nori negri.

După puţin timp începu să ningă.

Dimitrie tremura de frig: durerea de la picior era de nesuferit. Nenorocitul izbucni într-un plâns amar.

Dar vaietele sale se pierdură în şuieratul vântului şi uruitul căruţei, care făcea un zgomot asurzitor.

Ţăranul mâna calul din ce în ce mai repede, blestemând soarta care-i hotărâse să facă această călătorie păgubitoare pentru el.

Astfel, sărmanul Dimitrie, omul asupra căreia plutea o taină însemnată, era dus spre noi chinuri, spre noi cruzimi.

Capitolul 137 – Fuga din temniţă

Noaptea învălui din nou câmpia de zăpadă. Vântul începu să şuiere printre casele risipite ale Algaşiului.

Lola stătea la fereastra camerei sale, privind afară. Nobila femeie era foarte tulburată; voia să-şi ţină făgăduiala făcută lui Dimitrie şi, anume, de a vizita pe Vladimir în temniţa unde fusese închis.

Însă, pentru a-şi atinge scopul, trebuia ca inspectorul să fie făcut nevătămător, cu ajutorul votcii sau al grogului.

Asupritorul sărmanei femei nu se întorsese încă acasă, dar putea să pice dintr-un moment într-altul. Băutura fusese pregătită; acum, era vorba ca Lola să-şi joace bine rolul.

Deodată se auzi zgomot la uşa din afară, care se deschise scârţâind; era ispravnicul. Acesta trânti uşa cu putere.

— E prost dispus, aşadar. Va bea cu mai multă sete ca oricând, îşi zise Lola.

Cu cât paşii ispravnicului se auzeau mai lămurit, cu atât femeia se făcea mai palidă la faţă; dezgustul pe care-l simţea pentru acest om crud se mărea din zi în zi. Totuşi, acum sărmana trebuia să-şi stăpânească simţămintele, trebuia să iasă cu zâmbetul pe buze în întâmpinarea chinuitorului ei.

În cele din urmă, statura uriaşă a acestuia se ivi în prag.

— Oh, slavă Domnului că ai venit! zise Lola. Unde ai întârziat atâta?

Ispravnicul aruncă supărat biciul pe masă şi se trânti pe o canapea, care trosni din încheieturi.

— Mii de draci, exclamă el, unde vrei să fi întârzii, dacă nu la blestematul ăla de Dimitrie, prizonierul tainic! Bine că ticălosul a

plecat în sfârşit! Las' că o să aibă grijă Scaraoschi să nu-l lase să ajungă la Gorni Zerentui. Sunt sigur că mizerabilul o să moară pe drum, căci era foarte prăpădit.

Lola se înspăimântă. Dar îşi veni repede în fire, astfel că ispravnicul nu observă nimic.

— De ce l-ai trimis la drum, dacă era aşa bolnav? zise ea.

— Hm, ce întrebare prostească! răspunse celălalt. E la mintea omului că nu prea îmi plăcea să am înainte-mi un asemenea condamnat… N-aveam voie să-l bat; dar azi tot a simţit gustul cnutului meu şi cred că o să-şi aducă aminte multă vreme…

Ticălosul nu putea să-şi ascundă bucuria ce-i producea fapta sa; Lola, însă, trebui să se întoarcă spre a nu i se vedea dezgustul care pusese stăpânire pe dânsa.

— De ce-l numeşti prizonierul tainic? întrebă ea după o scurtă pauză.

— L-am numit eu astfel?… Ei da, sunt sigur că tu n-ai să pălăvrăgeşti asupra acestui lucru, aşa că pot să-ţi spun totul. Cu Dimitrie ăsta e ceva ciudat, nimeni nu ştie cine e, nimeni nu-i cunoaşte numele de familie. A sosit în Siberia îmbrăcat în haine de catifea şi cu o mască pe obraz, continuă ispravnicul. Nimeni n-avea voie să-i vorbească. Cine să fie oare? În privinţa asta sunt o mulţime de păreri, adăugă el.

— Şi ce păreri, anume? făcu Lola, curioasă.

— Ei, asta n-are nicio însemnătate. Mai bine dă-mi un pahar de grog. Dar să fie cum îmi place mie… Nu face economie la votcă, doar o viaţă are omul, ha, ha! De ce n-aş trăi bine?

Soţia condamnatului umplu un pahar cu grog fierbinte şi-l întinse ispravnicului, care-l goli dintr-o singură sorbitură.

— Ah, ce bine îmi face băutura asta! strigă el. Mai umple-mi o dată paharul, îngeraşule!

Lola îi împlini cererea şi beţivul dădu pe gât încă vreo câteva pahare.

— Ascultă, draga mea, zise el, deodată, te-ai uitat tu vreodată mai de aproape la ticălosul ăla de Dimitrie? Hm, ia spune, unde ai mai văzut tu nasul acela, privirile acelea poruncitoare? Ha, ha! Într-adevăr, nu ştii?

Femeia clătină capul.

— Nu, nu ştiu, zise ea.

— Ei, atunci vino să-ţi spun eu, făcu ispravnicul, zâmbind.

Curioasă la culme, Lola se plecă spre beţivul dezgustător. Acesta îi înlănţui gâtul, îşi lipi de obrazul ei moale ca puful, faţa lui pocită, cu barba zbârlită şi ochii-i aprinşi de dorinţă şi-i şopti câteva cuvinte.

Sărmana se cutremură ca străbătută de un curent electric; se făcu galbenă ca un cadavru şi rămase cu privirea aţintită în gol.

— Cu neputinţă, bolborosi ea, în cele din urmă.

Ispravnicul izbucni într-un hohot de râs.

— Ha, ha! nu mă crezi? Dar atunci, de ce toate ordinele vin din cabinetul împăratului? De ce n-are ticălosul ăla niciun nume de familie, de ce nu s-arată locul lui de naştere? Toate astea se potrivesc de minune cu ceea ce-ţi spusei: ispravnicul din Algaşi nu-i om prost, el ştie să citească printre rânduri şi nu greşeşte niciodată…

— Nu, nu-mi vine să cred că poate exista atâta cruzime…

— Ce tot vorbeşti de cruzime? Aici fiecare se gândeşte la el însuşi, iar acela care are putere mai mare face ca şi ceilalţi să i-o simtă… Astfel de oameni neplăcuţi sunt omorâţi sufleteşte, dar în alt chip nimeni nu se gândeşte să atenteze la viaţa lor.

— Dar sfârşitul e acelaşi! Fireşte, mâinile călăului rămân nepătate de sânge, totuşi nenorocitul e prăvălit în mormânt. Spune-mi ce o să se facă Dimitrie în Gorni Zerentui, unde toţi prizonierii mor repede?

— Uf, că greoaie mai eşti de cap! exclamă ispravnicul. O să moară şi el, căci altceva nu-i rămâne de făcut. Închipuie-ţi că dacă şi alţi oameni ar afla ceea ce ştim noi, eu şi tu… Ia mai umple o dată paharul, fiindcă gândurile astea mă înfierbântă.

Lola îi împlini, şi de astă dată, cererea; miloasa femeie simţi născându-se în inima ei o adâncă compătimire pentru sărmanul exilat, dar ce putea să facă ea o biată prizonieră, ca să-i aline durerile?

Deodată un gând îi străbătu prin minte.

Tânărul adus de curând, prietenul lui Dimitrie, va fi în stare să-i dea un sfat. Trebuie, deci, să se pună neapărat în legătură cu el; însă, înainte de toate, se impunea să-l îmbete pe ispravnic.

Ca şi cum ar fi vrut şi dânsa să se ameţească de băutură, Lola îşi umplu un pahar şi-l duse la gură.

Beţivul o privi mirat.

— Ei, draga mea, ţi-a venit şi ţie mintea la cap? Îmi urmezi pilda?

Sărmana femeie zâmbi în silă.

— Dar ce-i cu tine? întrebă ispravnicul, privind-o cu atenţie.

— O, nu pot să mai stau în bucătărie, acolo…

— Ce-i acolo?

— Nu ţi-am spus? Tu râzi, nu-mi dai crezare, totuşi, aşa e… cineva bate mereu în duşumea, ca şi cum ar vrea să iasă…

— Lola, iar începi cu prostiile? Lasă dracului poveştile astea băbeşti, zise ispravnicul, pălind.

— Ce bucuroasă aş fi să nu trebuie să-ţi spun nimic… Dar, cei de jos nu stau liniştiţi. La început, bătăile erau slabe, dar de ieri nu mai e de stat în bucătărie. N-ai vrea să vii cu mine ca să te încredinţezi?

— Eu? Eşti nebună? Lasă fleacurile astea… umple-mi paharul, bea şi tu unul mare şi plin şi atunci n-ai să mai vezi şi n-ai să mai auzi nimic… Ascultă-mi sfatul, sunt sigur de ceea ce spun… taci, lasă morţii în pace…

Zicând acestea, dădu pe gât un alt pahar cu grog.

Deodată, se auzi afară un zgomot ciudat. Ispravnicul tresări.

— Încuie uşa, bolborosi el. Da, ai dreptate, vor să iasă la lumina zilei… Bea, Lola, bea, asta ajută la toate.

Sărmana femeie abia mai prididea să umple beţivului paharul; chipul acestuia începu să se transforme; obrajii i se învineţiră, nasul căpătă o culoare roşie închisă, iar ochii-i luară o strălucire ciudată.

— Curând o să fie beat mort, îşi zise Lola. Aşadar, trebuie să mă apuc numaidecât de lucru.

Ieşi tiptil din cameră, astfel că beţivul nu simţi nimic, şi se duse în bucătărie.

Aici ea pregătise o sfoară lungă, de capătul căreia legase nişte greutăţi, în aşa fel că acestea loveau în oblonul de fier al pivniţei unde se aflau cadavrele.

Lola trase de celălalt capăt al sforii şi imediat se auzi o lovitură.

Soţia condamnatului scoase un ţipăt şi fugi îndărăt în cameră.

— Ajutor! Vin! Iată-i că vin, strigă ea trăgând după dânsa firul, astfel că greutăţile urmară să se izbească de tabla de fier.

Ispravnicul rămase încremenit de spaimă; stătea cu ochii aţintiţi asupra uşii, ca şi cum aştepta ca arătarea să se ivească dintr-o clipă, într-alta.

— Lola, Lola, spune-le să se liniştească, nu-i lăsă să vină aici, vor să

mă omoare, bolborosi el. Ah, simt degetele lor osoase încleştându-se de gâtul meu… Ajutor, dă-mi să beau, dă-mi linişte şi uitare…

Amintirea crimelor săvârşite îl înnebunea. Încăpu iar să golească pahar după pahar; nu trecu mult, şi capul îi căzu pe masă. Adormise. Acum era nevătămător. Lola putea să se ducă în celula unde zăcea Vladimir.

Curajoasa femeie luă cu ea ceva merinde, ieşi din cameră, încuie uşa şi străbătu curtea.

Din clădirea de gardă se auzea o gălăgie infernală. Cazacii îşi aduseseră câteva prizoniere şi făceau chef cu ele.

Lola se înfioră; pretutindeni întâlnea numai cruzimi şi mizerie; în Siberia, doar cei puternici aveau dreptate şi aceştia erau funcţionarii şi soldaţii, care nu ascultau decât de patimile lor.

Beţia şi orgiile erau singurele lor preocupări; condamnatele erau silite să ia parte la chefurile lor.

— Doamne, Dumnezeule, când va cădea, oare, trăsnetul, care să pună capăt tuturor acestor grozăvii? murmură soţia lui Rogal, ridicând ochii spre cer.

Nori negri pluteau deasupra, acoperind stelele blânde, aurii. Cuprinsă de o durere nespusă, Lola îşi plecă privirea spre pământ.

Nu era, oare, şi dânsa o victimă la fel cu cele ale cazacilor?

Sărmana femeie îşi alungă aceste gânduri. Acum era vorba să-şi înfăptuiască opera ei.

Cu mişcări repezi, ea deschise uşa temniţei; un miros respingător o izbi. Se opri o clipă, ca şi cum picioarele i-ar fi refuzat serviciul, apoi păşi înainte, cu curaj.

Pe jos se afla o pojghiţă de gheaţă, formată din lichidul ce se scurgea din haznale.

Lola rămase o clipă pe gânduri şi, după aceea se îndreptă spre una dintre celule, a cărei uşă o deschise.

— Vladimir, şopti ea. Vladimir, eşti aici? Vino afară!

Un oftat dureros îi răspunse.

— Vino la aer curat, că te înăbuşi înăuntru, stărui miloasa femeie.

— Nu pot, căci sunt legat, îngână prizonierul.

— O, Doamne, ce-i de făcut? murmură ea, deznădăjduită.

— Trebuie să mă desfac întâi de lanţurile care mă leagă de perete, răspunse tânărul.

— Unde e cheia? întrebă ea.

— O are inspectorul.

Lola scoase o exclamaţie de bucurie; aşadar, cheia se afla în legătura de chei luată de la ispravnicul îmbătat.

Curajoasa femeie intră în celulă, încercă mai multe chei, până ce, în cele din urmă, descuie lacătul de la lanţurile lui Vladimir.

Arestatul oftă uşurat, căci de multe zile stătea îngenuncheat pe pământul umed, deoarece lanţurile cu care era ferecat, nu-i îngăduiseră să se ridice în picioare.

Sărmanul tânăr se afla într-o situaţie înspăimântătoare; membrele îi amorţiseră din pricina durerilor cumplite, sângele abia mai circula prin vene, capul îl durea îngrozitor. Şi, în tot acest răstimp, prizonierul îşi dorise ca moartea să vină cât mai repede şi să pună capăt chinurilor sale.

Lola îi dădu un vin întăritor şi îi puse comprese reci pe rănile adânci, lăsate de lanţuri; nenorocitul aruncă ocrotitoarei sale o privire plină de recunoştinţă.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, şopti el, căci eu, un biet arestat, nu te pot răsplăti cu nimic. Dar de unde ştiai că sunt aici?

— Dimitrie m-a trimis la dumneata.

— O, sărmanul meu prieten nu m-a uitat. Cum îi merge bietului bătrân?

— Zbirii au fost foarte cruzi cu el. Grav bolnav, cum era, l-au trimis la Gorni Zerentui.

Vladimir se cutremură.

— Vor să-l ucidă cu tot dinadinsul, altfel nu l-ar fi dus acolo, murmură fiul marelui duce.

— Aşadar, e adevărat? şopti Lola. Ispravnicul spunea şi el acelaşi lucru, dar nu voiam să cred.

Tânărul zâmbi.

— O, ticălosul ar trebui crezut întotdeauna când vorbeşte despre asemenea chestiuni, zise el. Căci ispravnicul o fi cunoscând bine locurile şi ştie care sunt ocnele cele mai groaznice. La Gorni Zerentui mina e plină de aer ucigător, care iese din sânul pământului. După câte am auzit, niciun om nu poate să reziste mai mult timp gazelor otrăvitoare. Ce-i drept, arestaţii se ţin pe picioare, dar moartea se apropie de ei cu paşi repezi. După câteva luni, nenorociţii îşi dau

sufletul. Gorni Zerentui e spaima tuturor condamnaţilor.

Lola îşi împreună mâinile.

— Vor să-l împingă pe Dimitrie în ghearele pieirii, îşi zise ea. Aşadar, urmăresc să-l ucidă fără să ridice mâna asupră-i pentru că…

Nobila femeie nu se încumetă să-şi expună bănuiala pe care ispravnicul i-o trezise în suflet; soţia condamnatului rămase încurcată, cu ochii aţintiţi asupra lui Vladimir.

În cele din urmă, se apropie de el şi-i şopti ceva.

Fiul marelui dace rămase înmărmurit.

— Cum, e cu putinţă? bâigui el.

— Da, da, răspunse femeia, şi, totuşi, nenorocitul e tratat cu atâta cruzime. Originea lui a făcut ca bietul om să fie condamnat să aibă o asemenea soartă. Fireşte, la mine nu-i decât o simplă bănuială. Însă, un lucru e clar: în jurul mândrului tron al Romanovilor s-au petrecut lucruri ciudate. Dacă zidurile vechilor palate ar putea să vorbească, câte istorii înfiorătoare am afla! Câte crime de tot soiul n-ar ieşi la iveală? Sărmanul nostru prieten este şi el, poate, o victimă a intrigilor de la Curtea imperială.

Fiul marelui duce se gândi la propria lui soartă. Chipul mamei sale îi apăru în minte; i se păru că prinţesa Vera îşi întinde braţele spre el. Dar tânărul se strădui să-şi alunge aceste amintiri, căci nu trebuia să dezvăluie nimănui taina care învăluia naşterea sa.

— Şi cum am putea să-l scăpăm din situaţia lui înfiorătoare? întrebă Vladimir, după câtva timp.

— Ah, mi-aş da bucuros viaţa, ca să fac o faptă nobilă, răspunse soţia lui Rogal. Dar, noi, bieţii prizonieri, suntem atât de neputincioşi…

Vladimir rămase tăcut; gândurile înfiorătoare puseseră iar stăpânire pe mintea lui.

Nihiliştii puseseră la cale asasinarea împăratului şi a familiei imperiale şi nu aşteptau decât sosirea lui Mihail Bakunin ca să-şi pună planul în aplicare.

În acest timp, marele conspirator pornise, desigur, spre capitală şi nu mai încăpea îndoială că peste vreo zece zile va ajunge la Petersburg.

Şi, atunci, încercarea sa, a lui Vladimir, ar fi fost zadarnică.

Bietul tânăr se îngrozi la gândul că-şi călcase cuvântul şi, cu toate

acestea, nu izbutise să împiedice crimele înfiorătoare.

— Oh, dac-aş putea s-ajung în patrie, murmură el, în cele din urmă.

Lola rămase pe gânduri câteva clipe, apoi şopti:

— Vreau să te scap… cel puţin voi încerca. Pe urmă, vom vedea ce putem face pentru Dimitrie.

Vladimir holbă ochii, privind spre tânăra femeie care, însufleţită de hotărârea ei, stătea dreaptă, cu capul în sus.

— Dar, mai întâi de toate, vreau să ştiu dacă ţi-e teamă de morţi, zise ea.

— Nu, nu mi-e teamă, răspunse fiul marelui duce, căci morţii nu fac nimănui vreun rău.

— Bine, atunci poţi să mă urmezi. Te voi duce în vizuina monstrului, căci nicăieri nu vei fi mai în siguranţă ca acolo.

— O, te urmez oriunde, exclamă Vladimir, căci nu există un loc mai groaznic decât aceste celule, care au fost construite de oameni pentru a chinui pe semenii lor.

Lola îi întinse mâna. Voinicul de odinioară n-ar fi putut să înainteze fără sprijinul ei.

După ce ieşiră din încăpere, soţia condamnatului încuie cu grijă uşa celulei, pentru ca fuga prizonierului să nu fie observată prea curând.

Aerul îngheţat al nopţii înviora pe sărmanul tânăr.

Tremurând de îngrijorare – căci dacă ar fi fost descoperiţi îi aştepta cea mai crudă pedeapsă – cei doi străbătură curtea acoperită de zăpadă.

În camera de gardă, cazacii benchetuiau încă, răcnind ca nişte sălbatici; urletele lor răsunau sinistru în tăcerea nopţii.

Vladimir se simţi străbătut de un fior de groază, la auzul chiotelor acestora.

Ticăloşii aceştia aveau în mână soarta atâtor oameni culţi! Căci, toate rangurile, toate stările sociale erau reprezentate în ocnele siberiene.

În cele din urmă, ajunseră la casa inspectorului.

Lola deschise uşa.

Tânărul intră înăuntru. Acum era în siguranţă, deşi se afla în casa chinuitorului său.

— Înainte, cu curaj, şopti soţia condamnatului. Ticălosul doarme buştean.

Ochii tinerei femei străluceau ca doi cărbuni aprinşi.

— Iată, aici e bucătăria, continuă dânsa. Aşează-te lângă vatră, ca să-ţi mai dezmorţeşti membrele. În acest timp, eu mă duc până la el.

Fiul marelui duce se simţea fericit în mizerabila bucătărie a ispravnicului; încăperea aceea murdară i se părea locul cel mai plăcut din lume.

După puţin timp, Lola se întoarse.

— Doarme tun, zise ea, mă îndemna inima să iau un pumnal şi să i-l înfig în piept, dar m-am gândit că n-ar fi de niciun folos. Omori un ticălos şi alţi zece sunt gata să-i ia locul.

Apoi curajoasa femeie ridică lespedea care acoperea oblonul de fier al pivniţei. Lucrul era foarte uşor, deoarece acum bucata de pământ ars nu mai era înţepenită.

— Te vei coborî înăuntru, zise ea, adresându-se tânărului. Să nu te sperii de cadavrele pe care le vei întâlni acolo, căci ele te vor apăra mai bine decât două regimente de soldaţi; ispravnicul se teme de aceste schelete, pe care el însuşi le-a adus în starea în care se află.

Tânăra femeie luă câteva perne şi o pătură şi coborî în pivniţă, împreună cu Vladimir.

După ce ajunseră jos, aleseră locul cel mai potrivit, unde arestatul urma să doarmă. Sărmanului tânăr i se părea că pivniţa este un palat, iar aerul umed, un balsam dătător de viaţă.

— Acum încearcă să dormi, zise Lola. Când vei auzi trei bătăi în oblonul de fier, să ştii că sunt eu şi să răspunzi.

Vladimir sărută mâna slabă a binefăcătoarei sale şi-i mulţumi, în cuvinte pline de recunoştinţă, pentru mărinimia ei.

— Dar, ce se va întâmpla când fuga mea va fi descoperită? întrebă el, apoi.

— Te vor căuta oriunde, numai aici nu. Din această pricină vei fi silit să rămâi în pivniţă până ce cazacii vor renunţa la cercetările lor.

— O, cât eşti de bună!… îngână Vladimir.

— Bine, bine, acum încearcă să adormi, făcu ea.

Apoi, urcă scara şi puse oblonul la loc, iar lespedea deasupra.

Vladimir se întinse în culcuşul său. Se acoperi cu pătura şi după puţin timp adormi, binecuvântând pe ocrotitoarea lui.

Capitolul 138 – Gorni Zerentui

Această localitate se afla într-o vale largă şi stearpă, la şaizeci de kilometri de cea din urmă staţie rusă şi la vreo cincizeci de kilometri de graniţa Manciuriei.

Valea era înconjurată de un şir de dealuri acoperite de zăpadă.

Pustietăţi, câmpii de zăpadă – altceva nu se vedea de jur-împrejur.

Şi pe cât de pustiu, de înspăimântător era locul, pe atât de groaznică era şederea în această parte a lumii.

Acolo erau adăpostiţi pe vremea aceea cam vreo sută optzeci de condamnaţi, căci exilarea în Gorni Zerentui era ca şi o condamnare la moarte.

Temniţa se alcătuia din două case mari, vechi, ale căror acoperişuri erau sparte în mai multe locuri, astfel că ploaia şi zăpada pătrundeau înăuntru. Afară de asta, clădirile, care erau construite din lemn, se aplecaseră într-o parte, din pricina vântului de nord.

La câteva sute de paşi se afla o cărămidărie; trei rânduri de cărămizi erau puse unele peste altele, însă de zece ani fabricarea lor fusese părăsită, deoarece cheltuielile fuseseră nesfârşite, fiecare funcţionar trebuind să-şi încaseze tributul din banii trimişi pentru construirea unei noi închisori.

Aşadar, lucrul încetase şi nu mai era nici nădejde să se ridice vreodată o clădire mai ca lumea, unde condamnaţii să fie adăpostiţi omeneşte.

Pe de altă parte, pentru cea mai mică schimbare se cerea aprobarea guvernului, cu toate că un funcţionar conştiincios ar fi putut să facă pe loc toată treaba.

Treceau ani până să vină răspunsul la cererea adresată.

Şi, în acest timp multe mii de ruble destinate îmbunătăţirea soartei condamnaţilor, se trecuseră în buzunarele funcţionarilor necinstiţi.

Dar Rusia era mare şi împăratul departe. Cine ar fi putut stabili abuzurile?

Nenorociţii deportaţi, dintre care cei mai mulţi fuseseră exilaţi fără nicio vină, trăiau mai rău ca animalele.

Fiecare cazac îngrijea de calul său, căruia îi dădea un grajd de o mie de ori mai bun ca şandramaua unde se tăvăleau exilaţii, printre care se găseau oameni din familii nobile.

Dimitrie ajunse zdrobit la Gorni Zerentui; ţăranul mânase calul într-o goană sălbatică.

Funcţionarul superior al localităţii, căpitanul Davidoff, era foarte supărat şi bombănea, căci din pricina noului sosit fusese silit să-şi părăsească odăiţa lui caldă.

Din căruţă, căpitanul îşi pironi privirea asupra lui.

Nenorocitul prizonier simţea la picior o durere sfâşietoare. Frigurile îl scuturau.

— Apă, pentru numele lui Dumnezeu, daţi-mi puţină apă, murmură Dimitrie.

— Iată un suflet însetat, zise căpitanul râzând. Daţi-i ceva de băut.

Un servitor aduse un vas murdar, al cărui conţinut răspândea un miros respingător.

Dimitrie duse la buze vasul, pe ai cărui pereţi murdăria se închegase, şi sorbi cu lăcomie lichidul greţos.

Apoi, târându-şi piciorul bolnav, nenorocitul păşi în închisoare.

Dar priveliştea ce se înfăţişă ochilor săi nu poate fi descrisă.

Mai văzuse el în minele de argint, condamnaţi cu ochii intraţi în fundul orbitelor, bolnavi prăpădiţi de scorbut şi alte boli molipsitoare, dar chipuri ca acestea pe care le avea acum înaintea ochilor nu mai zărise niciodată.

Aveau viaţă, oare, trupurile acelea sfrijite, care stăteau întinse pe pământul umed?

Da, fireşte, deoarece piepturile lor se ridicau; nenorociţii răsuflau încă, dar gândirea şi voinţa îi părăsise demult.

Exilaţii sosiseră din mină înainte cu un ceas.

Unii dintre ei erau în nesimţire; aveau ochii deschişi, dar sărmanii oameni nu gândeau, nu vedeau, nu înţelegeau nimic; alţii se ridicaseră în capul oaselor şi duceau la gură, în mod mecanic bucăţile de pâine neagră, pe jumătate crudă şi-şi udau buzele cu un fel de ceai negru, dezgustător.

Feţele tuturor erau acoperite de acea paloare care se vede numai la bolnavii ce nu se mai pot vindeca; şi, într-adevăr, sărmanii oameni erau sortiţi să piară în curând.

Aerul din mină era atât de otrăvitor, încât niciun om nu putea să reziste; durata vieţii, însă, atârna de constituţia fiecăruia.

Condamnaţii se uitară fără surprindere la noul sosit. De multă

vreme se dezvăţaseră să mai aibă vreun interes pentru ceva. Duceau o viaţă de animale: nu se gândeau, poate, decât să se odihnească după munca istovitoare din timpul zilei. Nu luau în seamă nici mirosul înăbuşitor ce domnea în acele încăperi mici. Respirau în toată voia aerul otrăvit, nu mai simţeau acea greaţă care tortura pe arestaţi de îndată ce treceau graniţa Siberiei.

Exilaţii din Gorni Zerentui nu mai erau oameni, ci nişte cadavre ambulante; şi, între aceştia fu trimis Dimitrie, prizonierul tainic.

În cele din urmă, după multă căutare, nenorocitul izbuti să-şi găsească un locşor în şandramaua ticsită. Istovit de drum, mort de foame, bătrânul se trânti pe pământul rece, umed, unde mişunau tot felul de gângănii.

Fireşte că şi aici, ca în toate locurile de deportare, nu existau nici perne, nici pături sau plapome.

Dimitrie închise ochii şi după puţin timp adormi.

Deodată, un ţipăt înspăimântător îl trezi din somn.

Bătrânul se ridică îngrozit, o privelişte înfiorătoare se înfăţişă ochilor săi.

De peretele de lemn era prins un belciug.

Un om încă tânăr era legat de verigă. Aveau chipul acoperit de o paloare cadaverică, iar hainele îi atârnau în neorânduială pe trupu-i slăbit. Făcea impresia unui mort; numai când deschidea ochii, în care lucea o văpaie de rătăcire, se vedea că nenorocitul mai trăieşte.

Dintre buzele învineţite, din care sângele picura, izbucneau ţipete ce nu mai aveau nimic omenesc în ele.

Prizonierul era legat atât de strâns, încât nu s-ar fi putut împotrivi, orice i s-ar fi făcut. Alături de el se afla un vlăjgan care îl lovea cu cnutul.

— Mai bine dă-mi cu ceva în cap şi omoară-mă dintr-odată, se tânguia nenorocitul. Nu vreau să mai trăiesc, nu mai pot să duc viaţa asta ticăloasă… Dă, monstrule, zdrobeşte-mi ţeasta!

Celălalt râse, biciul şuieră prin aer şi se abătu din nou pe spatele exilatului.

Ceilalţi condamnaţi stăteau înlemniţi pe locurile lor. Niciunul nu se încumeta să murmure măcar.

— Nu vrei să taci, ticălosule? răcni supraveghetorul. Cum ai îndrăznit să-ţi vinzi lucrurile, proprietatea împăratului, ca să-ţi

cumperi rachiu?

— Le-am vândut ca să-mi cumpăr uitare, strigă exilatul, ca înnebunit. Voiam să nu-mi mai dau seama, câteva minute, de ticăloşia nemărginită în care mă zbat. O, sunt înspăimântătoare zilele şi nopţile pe care le petrecem aici, ca nişte animale.

— Râiosule, aseară ai îndemnat din nou pe condamnaţi să joace *vint*[1]. Voi n-aveţi voie să vă distraţi.

La fiecare dintre aceste cuvinte, cnutul cădea pe trupul nenorocitului, astfel că zdrenţele de pe el se făcură leoarcă de sânge. La început, condamnatul strigase din răsputeri, însă tăcu deodată şi niciun sunet nu mai ieşi de pe buzele sale învineţite. Îşi pierduse cunoştinţa.

Supraveghetorul îl mai plesni o dată cu biciul, apoi se depărtă, agitând cnutul în aer şi zicând:

— Păcătosul de Hans n-a putut să rabde nici măcar câteva bice. Ha, ha! A căzut în nas ca o muiere slabă.

Şi se făcu nevăzut. Arestatul rămase în aceeaşi poziţie. Cei din jurul său deveniseră atât de nesimţitori din pricina chinurilor îndurate, încât niciunul din ei nu-şi dădu osteneală să-i vină în ajutor, să-i lege rănile ce sângerau.

Şi, totuşi, o tânără femeie se târî, din colţul cel mai îndepărtat, până la locul unde zăcea nenorocitul. Pe chipul ei se citea mizeria şi caznele îndurate.

Ridică cu mare greutate capul condamnatului şi un strigăt de spaimă îi izbucni din piept la vederea trăsăturilor descompuse ale exilatului.

Acesta, care avea ochii ieşiţi din orbite şi buzele însângerate, abia mai răsufla.

— Moare, săriţi, ajutaţi-mă! se rugă femeia.

— Ferice de el, căci a scăpat de chinuri, răspunse un bătrân cu obrajii scofâlciţi şi cu părul alb ca zăpada. Nu-ţi mai da oboseala să-l readuci la viaţă. De ce să-i reînnoieşti suferinţele? Ah, acum e liniştit… de ce n-am ajuns şi eu în starea lui? adăugă el, cu invidie. Ce înseamnă viaţa pentru noi? O povară de care eşti fericit să poţi

[1] Vint – joc siberian; *şurub* în limba rusă.

scăpa… Gândeşte-te la tot ce a suferit bietul om; aerul din ocnă i-a înveninat şi măduva, sălbaticii cazaci l-au bătut, l-au chinuit pentru că, exilat aici pe nedrept, sărmanul a îndrăznit să se răzvrătească împotriva asupritorilor şi a refuzat să sărute mâna care-l lovea.

Două lacrimi străluciră în ochii femeii. Erau, poate, singurele lacrimi ce se vărsau pe urma celui dispărut.

Tânăra privi lung faţa frumoasă a cadavrului – liniştea morţii îi redăduse trăsăturile de odinioară.

Dar, deodată un ţipăt sfâşietor izbucni din pieptul ei. Cu mâna tremurătoare, condamnata mângâie faţa nenorocitului şi-i dădu la o parte părul de pe frunte. Scuturată de fiori, gâfâind, cu gura căscată şi ochii holbaţi, ea se plecă mai mult deasupra mortului; apoi, se prăbuşi peste trupul său, strigând:

— Frate, frate, tocmai în ceasul morţii te regăsesc!

Se lipi de cadavrul frăţiorului mort, lângă care trăise atâtea săptămâni, pe lângă care trecuse de atâtea ori, fără să-l observe din pricina stării de completă nesimţire în care se afla nenorocita.

Dar acum, judecata îi reveni. Biata femeie aşeză, cu dragoste, pe pieptul ei capul mortului.

— Doar o singură dată mai deschide ochii tăi frumoşi, se rugă ea, doar o singură dată mai priveşte-mă cu aceeaşi dragoste care ne-a legat atâta vreme, până ce ai fost smuls de lângă mine… Scumpul meu frăţior, nu mai auzi glasul aceleia care îţi înţelegea şoaptele?

Lacrimi fierbinţi şiroiau pe obrajii scofâlciţi ai sărmanei condamnate. Ceilalţi exilaţi formară un cerc în jurul surorii şi fratelui care trăiseră atâta vreme unul alături de altul, fără să se recunoască şi care se regăsiseră departe de vatra lor, după ce moartea închisese ochii celui din urmă.

Tânăra femeie era zdrobită de această descoperire, tovarăşii ei de suferinţă stăteau muţi în juru-i; după câtva timp, în ochii lor străluciră lacrimi de compătimire.

Dimitrie, a cărui inimă fusese cuprinsă de o nemărginită milă, se târî cât putu mai aproape de exilată.

— Nu plânge, copila mea, şopti el, cu blândeţe. Dumnezeu e mai milos ca oamenii; în curând El te va chema lângă frăţiorul tău.

— Dar unde va fi dus trupul lui? îngână ea.

— Nu întreba de asta, răspunse bătrânul. Doar rămăşiţele

pământeşti vor putrezi aici; sufletul însă, e dincolo de nori, în cer, unde o să-l urmezi şi dumneata.

Condamnata ridică încet capul şi aţinti asupra tainicului prizonier o privire caldă, plină de recunoştinţă. De vorbit, nu era în stare să vorbească. Dat sărmana nu golise până la fund cupa amarului.

Patrula, care vizita la fiecare jumătate de oră încăperile temniţei, intră înăuntru. Cazacii aruncară o privire asupra celor strânşi în jurul condamnatului şi-şi dădură seama că nenorocitul murise.

— Târâţi deoparte pe ticălos, strigă conducătorul lor.

Cazacii se repeziră ca nişte hiene asupra mortului care mai avea pe el câteva zdrenţe.

Zbirii luau hainele celor ce-şi dăduseră sufletul şi le vindeau, pentru ca să-şi poată cumpăra rachiu.

Tânăra femeie scoase un strigăt deznădăjduit şi-şi îmbrăţişă fratele, nevrând să se depărteze de el.

Atunci, loviturile începură să curgă peste mâinile ei; cnuturile din piele împletită lăsau urme însângerate pe mâinile ei delicate, totuşi nenorocita nu-şi desfăcu braţele.

În cele din urmă, şeful patrulei se amestecă şi el şi o izbi cu atâta putere, încât nefericita soră dădu drumul cadavrului.

Fiarele cu chip de om se folosiră de această clipă, apucară trupul neînsufleţit şi-l târâră spre uşă.

Lacrimile întunecară ochii sărmanei femei, apoi, după ce cadavrul fusese scos afară şi uşa se închise, condamnata scoase un ţipăt sălbatic, se clătină şi fu cât p-aci să se prăbuşească la pământ.

Dimitrie întinse bravele şi o sprijini.

Această întâmplare era ca o primire ce se făcea la venirea lui în Gorni Zerentui. Bătrânul condamnat simţi toată grozăvia ce se desfăşurase înaintea ochilor săi şi înţelese că soarta ce-l aştepta era cea mai tristă dintre câte se pot închipui.

Capitolul 139 a – Ocrotitoarea lui Vladimir

Lola aştepta cu nerăbdare să se facă noapte, pentru a putea să vorbească cu Vladimir şi să se sfătuiască împreună asupra sorţii lui.

— Ce-i cu tine, draga mea? o întrebă, ispravnicul, deodată.

Nobila femeie era foarte tulburată; ba scăpa lingura din mână, ba

paharul începea să-i tremure între degete de credeai că n-are putere să-l ţină.

— Nu-i nimic, răspunse ea, atâta doar, că duhurile bat astăzi mai tare ca oricând.

Ispravnicul păli; aceste cuvinte îl înspăimântară, căci îi aminteau de crimele făptuite.

— Dă-mi grog, îngeraşule, zise el apoi, tu te pricepi atât de bine să prepari băutura asta caldă! Din mâinile tale delicate, orice lucru capătă un preţ îndoit.

Şi se apropie de tânăra femeie, încercând s-o îmbrăţişeze.

— Lasă-mă, acum o să-ţi dau un grog minunat, aşa cum îţi place ţie, zise Lola, îndepărtându-se.

După câteva clipe se întoarse. Beţivul zâmbi fericit.

— Ia vino să-mi dregi băutura cu un sărut, făcu el.

O atrase spre sine, cu toată împotrivirea ei, o strânse în braţe şi o sărută. Sărmana tremura de mânie, buzele i se decoloraseră deodată.

— Îngeraşule, bea, fă o mutră veselă! Vezi, eu te iubesc atât de mult! Nu te simţi bine aici? Te-am bătut vreodată? continuă ispravnicul.

Obrajii Lolei se acoperiră de o roşeaţă aprinsă.

Ea să fie bătută de acel om?

— Ei, draga mea, nu mă privi aşa bosumflată, ca şi cum aş fi făptuit cine ştie ce fărădelege. Hm, câte bătăi mai mânca mama de la tata, mai ales duminica şi, cu toate astea, se obişnuise atât de mult cu ele încât i se părea că-i lipsea ceva când el uita s-o ciomăgească.

Zicând acestea, ticălosul izbucni într-un hohot de râs.

— Pricina indispoziţiei tale este că nu bei rachiu, continuă el. Eşti frumoasă, îmi placi, însă ar fi mai bine dac-ai şti de glumă şi ai glumi şi tu. Mofturile astea nu-mi vin la socoteală, nu le pot suferi. De aceea te sfătuiesc să bei şi sunt sigur că vei vedea lumea în alte culori… atunci nu vei mai auzi zgomotele pe care le fac cei din pivniţă.

Ultimele cuvinte le rostise în şoaptă. Lola se simţi cuprinsă de dezgust. Totuşi, ce putea să facă ea, o biată prizonieră, care se afla în puterea acestui om grosolan?

După puţin timp, alcoolul începu să-l biruie şi numai cu mare greutate, ispravnicul izbutea să-şi ţină ochii deschişi.

Lola simţi inima crescându-i de bucurie. În curând asupritorul ei

avea s-adoarmă şi atunci, ea putea să se coboare în pivniţă şi să stea de vorbă cu Vladimir.

— Hai, bea, drăguţo, mai îngână beţivul.

Apoi închise ochii şi adormi, ţinând paharul strâns în mână.

Lola i-l scoase încetişor, ca nu cumva să-l scape jos şi să-l trezească.

După aceea luă ceva merinde, umplu o sticlă cu grog fierbinte şi aruncând încă o privire asupra beţivului care sforăia, se îndreptă spre bucătărie.

Scoase lespedea şi ciocăni de trei ori în tabla de fier. Vladimir răspunse printr-o bătaie uşoară.

Curajoasa femeie ridică oblonul şi coborî scara.

— S-a observat dispariţia mea? întrebă tânărul, după ce femeia ajunse la el.

— Da, ispravnicul a făcut revizia de noapte şi a găsit celula goală, cu toate că el însuşi o încuiase. E foarte prost şi superstiţios şi m-am folosit de aceste însuşiri, povestindu-i o mulţime de istorii înfiorătoare, despre oameni care ar fi fugit prin aer, în zbor. La început a râs; însă, când cazacii pe care i-a trimis în urmărirea ta, s-au întors fără nicio ispravă, atunci mi-a dat dreptate. S-au scormonit toate locurile din jurul închisorii; deoarece n-a nins de câteva zile, ar fi trebuit să se găsească urmele dumitale, dar văzând că nu s-a descoperit nimic, ispravnicul a recunoscut că s-o fi întâmplat vreo minune. Ha, ha, râse Lola. Şi acum era prima oară când se bucura din inimă, de când se afla în Algaşi. De astă dată fugarul a fost mai înţelept, căci s-a ascuns chiar în vizuina monstrului.

— Asta nu s-ar fi putut face fără ajutorul dumitale, binefăcătoarea mea, răspunse Vladimir. Dacă n-ai fi fost dumneata, m-aş fi aflat şi acum în celula mea. Cum să-ţi mulţumesc pentru fapta aceasta atât de mare?

— Nu-mi vorbi de mulţumire, zise nobila femeie, mai ales că fuga dumitale n-a izbutit încă pe deplin. Aş prefera să-mi povesteşti ceva din viaţa dumitale.

Vladimir îi istorisi că era fiul unui nobil polon şi că fusese acuzat că a procurat arme nihiliştilor. Din această pricină, Ţarul semnase decretul de exilare. Însă, izbutise să fugă din Krasnoiarsk, locul unde fusese deportat; după ce se întâlnise cu Dimitrie, porniseră împreună spre patrie; în drum, cazacii îi prinseseră şi-i transportaseră la Algaşi.

Tânărul era destul de îndurerat că nu putea să-i spună adevărul, dar îşi zise că după ce-şi încălcase cuvântul dat părintelui său, n-avea dreptul să destăinuie fapta care pătase viaţa marelui duce.

Lola rămase foarte tulburată auzind povestea născocită de Vladimir şi se hotărî să-l ajute, chiar cu primejdia vieţii ei.

Dar cum putea s-o facă?

La graniţa Manciuriei se ajungea mai uşor, greutăţile acestui drum erau mai mici decât ale aceluia pe care porniseră Vladimir şi Dimitrie.

Deodată, Lola se cutremură; ascultând povestirea tânărului, uitase de inimosul său prieten. Nu, nu, Dimitrie trebuia scăpat de asemenea.

Cei doi se sfătuiră multă vreme, până ce, în cele din urmă, aleseră un plan. Vladimir urma să mai stea câteva zile ascuns în pivniţă. În acest timp, Lola trebuia să-i facă rost de haine şi un paşaport, cu ajutorul căruia cei doi prieteni să se poată urca pe bordul unui vas care să-i ducă în patrie.

După ce luară această hotărâre, nobila femeie se întoarse în bucătărie, iar fiul marelui duce se întinse în culcuşul său.

— Mâine trebuie să mă pun pe lucru, îşi zise Lola, păşind în camera de unde răsunau sforăiturile beţivului.

Ispravnicul dormea adânc, cu capul pe masă, ca şi mai înainte; Lola îl scutură, ca să-l trezească, să-l facă să se culce în patul lui, dar în zadar. În cele din urmă, îl lăsă acolo şi se retrase în camera ei.

Dar biata femeie nu putu să adoarmă atât de repede.

— Trebuie s-o fac, trebuie, şoptea dânsa.

Nu se legase prin jurământ şi, totuşi, făgăduiala ei avea să şi-o împlinească cu sfinţenie.

În sfârşit, adormi; pe semne că avea un vis frumos, căci un zâmbet de fericire plutea pe buzele ei, în timp ce murmura:

— Rogal, soţul meu, mi-am făcut datoria, acum vin la tine, iubitule!

Capitolul 139 b – Îngropaţi de vii

Într-o zi friguroasă de iarnă, deportaţii din Gorni Zerentui se adunaseră înaintea temniţei. Printre ei se afla şi Dimitrie, al cărui picior se vindecase întrucâtva.

Ocna, unde trebuiau să lucreze era cam la trei verste de închisoare.

Sărmanul bătrân de abia se mai ţinea în rând cu ceilalţi.

Era un ger straşnic şi, cu toate acestea, broboane de năduşeală îi umpleau fruntea lui Dimitrie, care îşi dădea toate silinţele să nu rămână în urmă. Exilatul gâfâia din greu şi, din când în când, un geamăt sfâşietor ieşea de pe buzele sale; dar niciunul dintre oamenii îndobitociţi, de care era înconjurat, nu se gândea, să-i aline suferinţele.

Ca să se răzbune pe Dimitrie, ispravnicul din Algaşi nu atrăsese atenţia căpitanului Davidoff că bătrânul nu trebuia bătut.

Cine ar fi stat să cerceteze dacă un ordin era sau nu executat? Şi chiar dacă s-ar fi găsit cineva care să vrea să cunoască adevărul, vinovaţii aveau, doar, atâtea mijloace ca să ascundă faptele lor.

În drumul spre ocnă, nenorocitul primi nenumărate lovituri şi ghionţi de la cazacii neomenoşi care escortau convoiul de exilaţi.

După câtva timp, ajunseră la intrarea ocnei.

Numai treizeci şi şase de arestaţi puteau să lucreze în mină, ceilalţi rămăseseră în temniţă.

Deţinuţii începură să coboare încet treptele, care erau acoperite cu gheaţă.

Le cea mai mică nebăgare de seamă, unul dintre ocnaşi putea să alunece şi atunci târa după sine, în adâncimea înfiorătoare, pe toţi tovarăşii săi.

Mina era foarte lungă, căci săpăturile începuseră încă de pe timpul împărătesei Ecaterina a II-a, din ordinul acesteia. Gangurile laterale erau atât de scunde, încât arestaţii nu puteau să stea în picioare.

Ajungând înaintea stâncii pe care trebuia s-o sfarme, Dimitrie căzu jos, istovit de oboseală: o lovitură de cnut îl făcu să sară în sus.

— Nu mă bate, lasă-mă să mă odihnesc puţin; pe urmă am să muncesc, se rugă sărmanul om. Ia te uită cum îmi tremură mâinile şi picioarele… te rog, fie-ţi milă şi îngăduie-mi să mă odihnesc niţel…

— Câine leneş, te ridici odată! răcni cazacul. Stai tu, că te mângâi puţin cu cnutul şi o să-ţi revii îndată.

Şi îl plesni atât de tare cu biciul, încât Dimitrie secase un ţipăt care făcu să răsune galeriile, apoi bătrânul se prăbuşi din nou la pământ.

— Dracu’ să aibă de-a face cu astfel de ticăloşi, strigă cazacul înfuriat. Acum nu-i vreme de odihnă, leneşule! La muncă! Ceilalţi nemernici s-au şi pus pe lucru.

Dimitrie se târî până la stâncă şi începu să izbească în piatră cu cazmaua. Însă, fiind slăbit peste măsură, nu făcea nicio ispravă, căci unealta nu se înfigea în stâncă.

— Dă tare, aşa cum trebuie, urlă soldatul, a cărui faţă începuse să se facă roşie de mânie.

Dimitrie îşi adună ultimele puteri, căci biciul vâjâia deasupra capului său; dar, cu toate sforţările, loviturile deveneau tot mai slabe. În cele din urmă căzu pe pământul plin de găuri în care se adunase un lichid negricios.

Soldatul ridică biciul şi vru să-l croiască; dar, în aceeaşi clipă, se opri.

Un vuiet ciudat, înăbuşit îi izbise urechea. Deodată, se produse o zguduitură, ca şi cum pământul s-ar fi cutremurat.

Deportaţii încetară lucrul şi priviră înspăimântaţi spre grinzile care susţineau tavanele şi pereţii galeriilor.

Aceste grinzi erau putrede, înnegrite de vreme, astfel că se puteau prăbuşi foarte uşor.

Apoi, ocnaşii întoarseră privirile spre intrarea galeriei, ca şi cum ar fi vrut să fugă.

Cazacul se şi retrăsese într-acolo.

— Staţi pe loc, strigă el. N-a fost nimic. Pe semne că s-a aruncat în aer vreo stâncă.

Nenorociţii începură să tremure. Deodată se simţi din nou o zguduitură şi apoi o trosnitură înfricoşătoare, ca şi cum tot pământul s-ar fi prăbuşit. Un răcnet înfiorător îi răspunse.

Dimitrie rămase buimăcit în locul unde căzuse.

Când ridică privirile şi se uită în jurul său, nu văzu decât ochi holbaţi de spaimă.

— Galeria s-a surpat, suntem închişi aici! strigă un condamnat.

Aceste cuvinte trecură din gură în gură.

Ocnaşii se repeziră spre locul unde se întâmplase nenorocirea. Pietre, moloz, grinzi se aflau acolo, unele peste altele, umplând galeria până-n tavan.

Frica de moarte se zugrăvise pe feţele tuturor. Cu toate că sărmanii îşi doriseră să termine cât mai curând cu viaţa lor mizerabilă, totuşi gândul că vor muri îngropaţi de vii, îi înspăimânta peste măsură.

Orice putinţă de a ieşi la lumina zilei era cu desăvârşire înlăturată.

Lumânările de seu mai ardeau încă, dar se putea socoti exact timpul scurt după care urmau să rămână în întuneric.

— Trebuie să ne bizuim pe propriile noastre puteri, zise în cele din urmă, unul mai curajos. De afară n-o să ne vină nimeni în ajutor.

Cu o înfrigurare uimitoare, nenorociţii începură să lucreze la înlăturarea movilei de bolovani şi moloz.

Dar, după puţin timp, braţele lor sleite de puteri, amorţiseră.

Un strigăt de deznădejde străbătu rândurile ocnaşilor. Sărmanii n-aveau cu ei nici măcar merinde.

Fireşte că puteau să-şi stingă setea, înghiţind bucăţi din gheaţa care acoperea pereţii ca un tapet de cristal. Însă de unde să ia pâine… pâine, cu care să-şi potolească foamea?

O soartă groaznică îi aştepta. Să moară de foame acolo, în sânul pământului? Iar dacă aerul nu se primenea, sărmanii puteau să piară înăbuşiţi.

Unul lângă altul, deţinuţii lucrau, cu ultimele puteri ce le mai rămăseseră, la înlăturarea piedicii ce le stăvilea ieşirea.

Însă sforţările lor nu aveau prea mari rezultate.

— Nu facem nimic, dacă nu căpătăm ajutor din afară, strigă un bătrân.

Un moment, nenorociţii se opriră din lucru şi plecară capetele.

— Lumânarea mea se stinge! Lipseşte aerul! răcni deodată un arestat.

Exilaţii fură străbătuţi de fiori de groază.

— Stingeţi lumânările, lăsaţi aprinsă numai una, ca să avem lumină cât mai multă vreme, strigă bătrânul, care, prin vârsta lui, avea drept la ascultare.

Ceilalţi se supuseră.

La lumina slabă a unei lumânări, exilaţii se clătinau încoace şi încolo, izbind cu cazmalele în stâncă. Se despărţiseră în două grupe, ca să poată lucra fără întrerupere; în timp ce una dintre ele se odihnea, cealaltă urma să sape.

Ocnaşii munceau cu înfrigurare.; niciodată nu s-ar fi bănuit în acele trupuri sleite, istovite de mizerie şi cruzime, atâta stăruinţă şi putere de voinţă.

Era vorba de viaţa lor, acea viaţă mizerabilă, care multora li se păruse o povară. Dar, în această clipă, când erau ameninţaţi s-o

piardă, îşi dădeau seama că nu puteau renunţa la ea.

Însuşi Dimitrie, care îşi dorise din tot sufletul să moară, muncea acum cu atâta râvnă, încât sângele îi ţâşnea pe sub unghii.

Dar cu fiecare bolovan ce-l dădeau la o parte, curajul lor scădea din ce în ce mai mult, căci dădeau de stânci şi mai mari.

Trei lumânări se şi trecuseră. Mai avea încă trei, dintre care una ardea.

Şi când toate se vor fi consumat, ce urma să se întâmple?

Ce aveau să se facă nenorociţii când vor rămâne într-un întuneric adânc, închişi în măruntaiele pământului?

Afară de asta, foamea începuse să-i chinuie.

Arestaţii înghiţeau bucăţi de gheaţă ca să-şi potolească setea, însă aceasta le făcea mai rău: gura şi gâtlejurile le ardeau şi mai tare, astfel că se hotărî ca nimeni să nu mai înghită gheaţă.

Tocmai se înlăturase un strat de bârne şi moloz; străduindu-se din răsputeri, deţinuţii izbutiră să scoată dintre dărâmături o grindă mare şi nădăjduiseră să găsească o ieşire sau măcar o deschidere cât de mică, pe unde să poată intra aerul.

Speranţă zadarnică!

Bătrânul se uită cu grijă la flacăra pâlpâitoare a lumânării; aerul devenea tot mai rar şi, după puţin timp, desigur că lumânarea urma să se stingă.

Şi, apoi, gazele ce ţâşneau din pământ, nemaigăsind nicio ieşire în sus, îngreuiau şi ele aerul.

O femeie se şi lupta cu moartea; sărmana gâfâia, un fluierat ciudat însoţit de gemete sfâşietoare ieşea dintre buzele ei învineţite; privirile ei, lipsite de viaţă, erau aţintite în gol.

Deodată, ochii îi ieşiră din orbite şi faţa i se umflă.

— Aer! Aer! Mă înăbuş! gemu exilata, smulgându-şi zdrenţele ce-i acopereau trupul.

Dimitrie se cutremură; avea înainte priveliştea sfârşitului său, căci mai curând sau mai târziu, toţi câţi se aflau acolo aveau să moară înăbuşiţi.

Rămase pe gânduri. Nu era mai bine, oare să-şi pună singur capăt zilelor, înainte de a suferi acel chin?

Dar cum să-şi înfăptuiască planul?

Chiar şi mijlocul de a-şi lua viaţa fusese smuls nenorociţilor!

— Iată, acum aprind ultima lumânare, zise bătrânul, cu glas răguşit. Când se va termina şi asta, atunci…

Urlete, suspine, blesteme sălbatice răspunseră la cuvintele condamnatului.

— Tăcere, prieteni, tăcere, nu rostiţi asemenea cuvinte, continuă el, gândiţi-vă că suntem în pragul mormântului… Groapa e gata; peste puţin timp vom fi nişte cadavre.

O clipă în galeria surpată domni tăcere adâncă.

Deodată se auzi un ţipăt care răsună înfiorător în liniştea desăvârşită.

Era glas omenesc, oare?

Da, izbucnise din pieptul femeii care se lupta cu moartea. Nenorocita se chirci, buzele ei rostiră un blestem înfiorător împotriva călăilor; ridică braţele, ca şi cum ar fi vrut să se agaţe de ceva. Capul îi căzu pe spate, o tremurătură, un fior trecu prin trupul ei, apoi nenorocita se întinse; condamnata încetase de a mai trăi.

Un tânăr se ghemui lângă cadavrul ei; în ochii lui negri strălucea o flacără ciudată; era începutul nebuniei.

Dimitrie se uita îngrozit la această privelişte. Deodată, bătrânul care îi conducea, zise:

— Ultima lumânare e pe sfârşit. Tovarăşi, trebuie să murim! Nu ne vine nimeni în ajutor… adio, ne vom întâlni în lumea de dincolo…

Condamnatul rostise liniştit aceste cuvinte, care sfâşiară inima lui Dimitrie. Prizonierul tainic îşi aruncă privirile asupra tovarăşilor săi, care, cu ochii îndreptaţi asupra capătului de lumânare, îşi făceau rugăciunea pentru odihna veşnică.

În această clipă, un răcnet sălbatic răsună în galeria năruită; lângă movila de moloz se zvârcolea un om tânăr încă; din ochii săi ţâşneau fulgere de mânie, chipul îi era schimonosit de groază.

— Veniţi, daţi-mi ajutor, strigă nenorocitul. Nu vedeţi cum se clatină pietrele? Puţină răbdare şi ajungem la aer.

Zicând acestea, înnebunitul începu să smulgă pietrele, nădăjduind să-şi croiască un drum.

— Doamne, fie-ţi milă de noi, se închina bătrânul.

Dimitrie stătea cu ochii aţintiţi asupra lumânării. Ceilalţi gâfâiau şi tremurau în jurul lui.

Deodată, lumina se stinse, ultimul muc de lumânare se trecuse.

Capitolul 139 c – Taina lui Dimitrie

Lola Rogal, văduva condamnatului spânzurat, se afla singură în camera ei; ispravnicul se dusese la închisoare.

Suspinând din adâncul inimii, sărmana femeie îşi ascunse în mâini faţa ei galbenă, zbârcită înainte de vreme.

— O, nenorocita de mine, de ce n-am murit în clipa când am călcat pragul acestei case blestemate?! şopti ea. Soţul meu, iubitule, ascultă-mă de acolo, din cer, unde eşti… menirea mea pe acest pământ este să te răzbun! Acum ştiu tot… zbirii, care sunt uneltele oarbe ale ispravnicului, mi-au mărturisit cum te-au torturat pe tine, nevinovatul! Însă eu, soţia ta, te voi răzbuna şi voi chinui pe monstru în acelaşi chip.

Chipul femeii se transformă; într-o clipă, acea deznădejde, pricinuită de cruzimi, dispăru de pe faţa ei. În ochii-i strălucea o hotărâre neclintită, buzele sale, minunat tăiate, începură să tremure de tulburare.

— Doamne, Dumnezeule, ajută-mă să mă răzbun!

Apoi, se ridică şi porni spre bucătărie, cu paşi siguri; ajungând la oblonul pivniţei dădu lui Vladimir semnalul convenit.

— Nu trebuie să mai întârzii, îşi zise ea, acum ispravnicul nu-i acasă… putem porni la lucru. Desigur, dacă s-o întoarce… dar nu, nu-i nimic! Cum o auzi zgomot în bucătărie va fugi: se teme de răzbunarea morţilor… însă o va simţi.

Cu mâinile tremurânde, nobila femeie înlătură lespedea ce acoperea tabla de fier, apoi ridică oblonul. În deschizătură se ivi faţa mirată a lui Vladimir.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el.

— Trebuie să pornim la lucru, răspunse Lola. Nu mai pot răbda să stăm aşa, cu mâinile în sân.

— Ai luat vreo hotărâre? cercetă fiul marelui duce.

— Ascultă-mă, în seara asta voi turna în băutura monstrului un praf care-l adoarme buştean. Acest praf l-am căpătat de la o farmacie, căci voiam să mă ameţesc eu însămi… acum am să-l folosesc ca să mă răzbun… Da, da, să piară ticălosul care mi-a răpit tot, soţul, onoarea, chiar şi încrederea într-o lume mai bună.

Vladimir începu s-o mângâie; glasul său blând o mai linişti. Nenorocita suspină şi izbucni în lacrimi.

— Lola, gândeşte-te la suferinţele mele, zise tânărul. Care dintre noi e mai nefericit? Soţul dumitale e mort demult, a scăpat de toate chinurile pământeşti. Eu, însă, tremur în fiecare clipă de teama urmăritorilor mei…

— Da, ai dreptate, exclamă ea. Dar trebuie să ne unim pentru răzbunare…

— Să ne răzbunăm împotriva acelora care ne chinuiesc, adăugă tânărul, şi să ajutăm pe aceia care suferă ca şi noi loviturile de cnut…

— Îndată ce monstrul se va întoarce acasă, continuă femeia, mă va pune să-i pregătesc băutura lui favorită. O să-i torn înăuntru praful adormitor şi ticălosul se va cufunda într-un somn adânc.

— Şi pe urmă?

— Lasă-te în nădejdea mea… Acum, repede la lucru… Iată, veşmintele astea le-am adus pentru dumneata, sunt hainele unui ţăran siberian. Cred că astfel vei înşela mai lesne ochii cazacilor bănuitori. Căciula s-o tragi peste urechi, ca să nu se observe că eşti tuns. Şi apoi, fireşte că trebuie să te prefaci că eşti tot aşa de bădăran, ca şi alţi săteni.

Vladimir zâmbi.

— O, te gândeşti la toate! exclamă el. Cum aş putea să-ţi răsplătesc vreodată tot ceea ce faci pentru mine?

— Numai într-un singur chip: fiind blând cu cei năpăstuiţi de soartă.

— Da, îţi făgăduiesc că-i voi ajuta cât îmi va fi cu putinţă. Dar, spune-mi, te rog, cum voi căpăta un paşaport?

— Asta e lucru greu, zise Lola. Însă nădăjduiesc că ispravnicul însuşi îţi va da unul.

— Ispravnicul? Mi se pare că vrei să glumeşti, Lola.

— Nu-mi arde mie de glume acum, răspunse ea.

— Bine, dar nu pricep cum o să-l convingi să-mi dea un paşaport?

Femeia zâmbi.

— Superstiţia şi teama de sufletele acelor pe care i-a ucis o să-l facă să elibereze paşaportul.

Vladimir aţinti o privire întrebătoare asupra femeii care, cu toată sălbăticia în care trăia, îşi păstrase puterea de judecată.

— Şi când o să-mi dea paşaportul? întrebă el, văzând că Lola rămăsese tăcută.

— Îndată ce se va întoarce, răspunse soţia condamnatului.

— Prin urmare, chiar azi?

— Fireşte, iar astă-noapte o să fugim.

Vladimir tresări.

— Lola, vrei să mă însoţeşti? zise el. Dar te-ai gândit la toate primejdiile pe care le vom întâmpina în cale?

— O, prietene, vei vedea ce e în s-are să facă o femeie, când vrea să sfarme lanţul ruşinii, strigă ea, cu înflăcărare.

Fiul marelui duce se uită cu admiraţie la această femeie curajoasă, care îşi pusese în gând să-l scape pe dânsul şi pe Dimitrie, din mizeria în care se zbăteau.

— Da, voi fugi împreună cu dumneata, continuă Lola. După fapta pe care o voi săvârşi, va fi cu neputinţă să mai rămân aici. Monstrul m-ar ucide, fără îndoială, dar eu nu vreau să mor, până nu-l voi scăpa şi pe prietenul dumitale, nobilul Dimitrie.

— Ştii cine e Dimitrie? întrebă Vladimir.

— Sigură nu sunt, dar bănuiesc că se comite asupra lui o crimă strigătoare la cer. Ţi-am spus că ispravnicul fiind beat, mi-a mărturisit că…

— Lola, opreşte-te, să nu rosteşti în faţa nimănui asemenea cuvinte, o întrerupse tânărul. Taina asta îngroap-o adânc în inima dumitale. Nici chiar el nu ştie cum se numeau părinţii săi şi nu cunoaşte locul unde s-a născut. Un văl gros acoperă trecutul său; cine va ridica acest văl…

Lola clătină capul.

— Pentru mine, acest văl nu există, zise ea, cunoşteam foarte bine pe bărbatul al cărui nume nu trebuie să-l rostesc. Tatăl meu era bijutierul Curţii. Mulţi oameni de seamă veneau în prăvălia noastră! Femeia tăcu, biruită de amintiri.

Vladimir îşi îmbrăcă hainele ţărăneşti: îi veneau de minune, stofa grosolană îi ascundea statura zveltă, părea un adevărat sătean din Siberia.

— Sforile de care am legat greutăţile sunt în bună rânduială? întrebă curajoasa femeie. Trebuie să ne gândim la toate, ca nu cumva încercarea noastră să dea greş.

— Da, sunt în regulă, răspunse Vladimir. Stând singur în pivniţă şi neavând ce face, am mai legat câteva pietre, astfel că greutăţile fac un zgomot foarte mare.

— De teamă, ispravnicul nu se încumetă să intre în bucătărie, ca să cerceteze de unde vine zgomotul; altminteri, toate planurile noastre ar cădea baltă, adăugă ea.

Apoi Lola aduse în pivniţă nişte belciuge de fier şi o saltea, pe care o întinse jos.

— Aceste belciuge trebuie să fie bine înţepenite în jurul saltelei, zise ea. Iată, aici sunt uneltele necesare.

Vladimir se puse pe lucru şi, după puţin timp, cele patru belciuge erau înfipte în piatră.

— Aşa, făcu Lola, acum adu scheletul femeii şi pune-l în picioare aici, în colţul acesta.

Tânărul îi împlini cererea.

— Ispravnicului îi plac femeile, zise Lola, zâmbind cu dispreţ. Aşadar, vom găti scheletul.

Se apropie de el şi-l înveli cu o pânză roşie.

— Acum, dumneata vei rămâne aici şi nu te vei mişca până nu vei auzi semnalul convenit, încheie soţia condamnatului.

Între timp se făcuse amiază; aşadar, se apropia vremea când ispravnicul urma să se întoarcă acasă.

Lola părăsi pivniţa, intră în camera unde mâncau, puse masa şi apoi se aşeză la fereastră, aşteptându-şi chinuitorul, care trebuia să vină dintr-o clipă într-alta.

Biata femeia de abia izbutea să-şi stăpânească tulburarea; inima îi bătea de se părea că-i va sparge pieptul. Dacă planul ei reuşea, atunci urma să dobândească două lucruri: libertate şi răzbunare.

Fiori de groază o străbătură, când uşa se deschise, în sfârşit, şi ispravnicul intră înăuntru.

— Mii de draci, cum mai ninge! Şi ce ger cumplit, bombăni el, scuturându-şi zăpada ce-l acoperea. Fugarul o să cam aibă de furcă. Pe vremea asta îngheaţă şi vulpile în vizuinile lor, darmite un evadat ca ăla? Eu mă prind…

— Taci, îl întrerupse Lola, nu mai vorbi despre dânsul… iată, mâncarea e gata…

Ispravnicul privi cu lăcomie la bucatele ce i se pregătiseră. Abia de

când Lola se afla în casa lui ducea şi dânsul o viaţă mai ca lumea.

— Ei, mâncărurile trebuie să fie foarte bune, zise el. Da, da, eşti o femeie înţeleaptă; vino să-ţi daţi o guriţă, ca răsplată pentru grija ce-mi porţi.

Atingerea mizerabilului o umplea de dezgust, dar Lola n-avea încotro; trebui să sufere ca dânsul s-o apuce de mijloc, s-o atragă spre sine şi să-şi lipească de gura ei, buzele lui groase.

Dragostea ispravnicului îi producea o scârbă de moarte; dar, în acea zi, sărmana femeie trebuia să joace rolul iubitei credincioase.

— Îngeraşul meu, porumbiţa mea, şopti ispravnicul, mângâind-o.

Lola se lupta cu ea însăşi.

Să arunce, oare, ticălosului, în faţă tot dispreţul, toată ura ce o simţea pentru el?

— Drăguţo, zâmbeşte-mi; mă port, doar, atât de frumos cu tine! Ne vom cununa, vei fi nevasta mea: spune-mi, se poate ceva mai minunat?

Soţia lui Rogal clătină capul în semn de afirmare. Sărmana nu putea să vorbească, deoarece dacă ar fi rostit un singur cuvânt, ar fi izbucnit în plâns.

Se stăpâni din răsputeri şi izbuti să-şi înfrâneze simţămintele.

— Hai la masă, zise ea, în cele din urmă, ca să dea altă direcţie gândurilor chinuitorului ei, mâncarea ta favorită o să se răcească, azi avem *pirog*[2].

Aceste cuvinte scăpară pe Lola de dezmierdările care îi produceau atâta scârbă. Ispravnicul se aşeză la masă şi tânăra femeie îi umplu farfuria cu mâncare.

— Dar unde-i băutura, puişorule? făcu el, deodată. Nu cumva ai uitat-o? Ştiam că nu prea eşti uitucă, druga mea! Te rog, du-te în pivniţă şi adu-mi de băut.

Lola tresări, ca şi cum ar fi fost cuprinsă de spaimă.

— În pivniţă? repetă ea. Ah, nu mă duc, acolo sunt spiritele rele…

— Du-te, draga mea, căci nu ţi se va întâmpla nimic, o încurajă ispravnicul.

---

[2] Pirog era un fel de cârnat, umplut cu carne; acest cârnat se mănâncă cu plăcere de către toate clasele sociale.

— Vino şi tu, mi-e teamă să mă duc singură! Azi, duhurile au bătut mai tare ca până acum… Dacă mi-ar ieşi în cale un strigoi?

— Prostii! Nu există strigoii Cine a murit, e mort!

— Aşa îşi închini tu? Ah, nu vezi ce înspăimântată sunt? Inima îmi zvâcneşte, de parc-ar vrea să-mi sară din piept.

Ispravnicul se uita cu un zâmbet obraznic la mişcările femeii; apoi se plecă şi-i şopti ceva.

Lola păli.

— Obraznicul, murmură ea, dar las' că scap eu azi de el.

Apoi adăugă tare:

— Bine, am să-ţi aduc de băut, dar dacă mi se va întâmpla ceva şi voi ţipa, să-mi vii în ajutor.

— Nici nu mai te îndoi de asta, răspunse ispravnicul, zâmbind batjocoritor.

Soţia lui Rogal părăsi încăperea; asupritorul ei ascultă cu atenţia încordată.

Deodată răsună un ţipăt înfiorător. Ispravnicul se făcu alb ca varul, membrele începură să-i tremure şi, înspăimântat, se retrase într-un colţ al încăperii.

Inspectorul temniţei auzi cu groază hodorogeli pe scara pivniţei.

— Drace, vin morţii, duhurile, bolborosi el.

Uşa fu smucită cu putere şi Lola se ivi în prag; puse pe masă sticla cu vin şi, apoi, se prăbuşi într-un scaun.

— Slavă Domnului, că am scăpat, murmură ea. Ah, aici nu mă mai pot ajunge… Mi se părea că vine după mine un schelet care întindea braţele, vrând să mă prindă, continuă soţia condamnatului. Pentru nimic în lume nu mă mai duc jos. N-auzi ce zgomote vin de acolo?

Lola îşi juca rolul de minune.

Şi, într-adevăr, din beci răsunară tropăituri de picioare, gemete, vaiete. Ispravnicul tremura, ghemuit în colţ.

— Lola, dă-i afară, alungă-i de aici, nu vreau să-i mai aud, îngână ticălosul, care era tot atât de fricos şi superstiţios pe cât era de crud.

Dar tânăra femeie nu se mişcă din loc.

— Nu pot, picioarele îmi sunt ca paralizate, dar simt răsuflarea rece a fantomei… Ah, mi-e teamă, apără-mă, tu eşti bărbat, trebuie să goneşti stafiile…

Zăcând acestea se uita la el, plin de spaimă; clar ispravnicul se afla

într-o stare de nedescris.

— Linişteşte-te, n-auzi că şi duhurile s-au astâmpărat? strigă el, după câtva timp. Ai adus votcă? Fă-mi repede un grog tare, vreau să beau, să uit totul… Da, da, bea şi tu, alcoolul risipeşte gândurile negre, prosteşti…

Lola clătină capul; apoi, prepară băutura cerută, umplu un pahar şi-l întinse ispravnicului, care-l goli dintr-o înghiţitură. Mai turnă un pahar, îşi udă buzele în lichid şi zise:

— Da, ai dreptate, în asta e uitarea…

După aceea, puse pe furiş un praf alb în băutură şi-i dădu paharul.

— Bea, grogul e minunat, zise ea, zâmbind.

— Deoarece mi-l dai tu o să fie şi mai bun, strigă el, luând cupa. În sănătatea ta, iubito!

Lola îl privi nemişcată.

— Hm, ciudat, parcă are gust de migdale amare, se miră ispravnicul, uitându-se în fundul paharului.

— Ei, ce-ţi mai trece prin minte? răspunse ea. Ştii, doar, că n-avem nicio migdală pe aici…

— Aşa e, încuviinţă beţivul. Drace, pleoapele îmi sunt grele ca plumbul… Lola… ce era în grog?

Ultimele cuvinte fuseseră rostite în şoaptă; ispravnicul clipi de câteva ori, apoi capul îi căzu pe masă.

Lola aruncă asupra lui o privire plină de ură, se încredinţă că ticălosul doarme buştean şi ieşi din cameră, coborând scăriţa ce ducea în bucătărie.

— Vladimir, vino, a adormit tun, şopti ea.

Tânărul, cere o aşteptase cu nerăbdare, fu numaidecât lângă nobila femeie.

— Aşadar, praful şi-a făcut efectul? întrebă el, cu însufleţire.

— Da, până acum planul nostru a izbutit de minune… Să pornim la lucru, deci!

Cei doi urcară în camera ispravnicului.

Fiul marelui duce se simţi cuprins de o ură neîmpăcată împotriva acestui om, în mâinile căruia guvernul pusese soarta deportaţilor din Algaşi. Văzu, pentru prima oară, trăsăturile lui grosolane şi se gândi la cruzimile pe care nenorociţii erau nevoiţi să le rabde din partea lui.

În acest timp, Lola deschise un sertar şi luă de acolo un fişic cu

monede de aur.

Deodată, nobila femeie scoase un ţipăt uşor.

— Ce s-a întâmplat? strigă Vladimir.

— Pumnalul acesta, îngână ea, da, da, îl cunosc… Cum de-a ajuns aici, în stăpânirea acestui om?

— Aparţine prizonierului tainic, răspunse fiul marelui duce.

— Cum, Dimitrie e proprietarul acestui pumnal? strigă Lola, privind stiletul, cu luare-aminte.

— Desigur, zise tânărul, l-am văzut la el şi i-a fost luat când ne-au prins cazacii.

— Ciudat, exclamă ea, după atâţia ani şi la o depărtare aşa de mare văd din nou acest pumnal…

— Nu înţeleg ce vrei să spui, făcu tânărul, ridicând din umeri.

— Ascultă-mă, e o înlănţuire foarte curioasă de împrejurări. Eram în vârstă de şase ani. Într-o zi mă aflam în prăvălia noastră, tatăl meu mă ţinea pe genunchi. Deodată, o trăsură se opri înaintea uşii şi un domn înalt, frumos coborî dintr-însa. Tata mă dădu jos de pe genunchi şi alergă în întâmpinarea clientului, înaintea căruia se înclină adânc. Apoi începură să discute, în timp cu necunoscutul examina armele scumpe ce i se aduseseră. Eram curioasă să ştiu despre ce vorbeau, aşa că mă furişai pe lângă ei. Tata vru să mă gonească, dar străinul întrebă, cu blândeţe:

— „E fiica dumitale, Simeon Mihalovici? Oh, e o copilă fermecătoare!”

Tata se înclină din nou, iar eu, necunoscând rangul acelui străin mă apropiai şi mai mult de el.

— „Dumnezeu să te aibă în paza lui”, zise dânsul, mângâindu-mă. „Îţi doresc ca niciodată să nu cunoşti amărăciunile acestei vieţi.”

Apoi, întorcându-se spre tatăl meu, continuă:

— „Pumnalul acesta să mi-l trimiţi la Palat; chiar zilele astea voi pleca în Crimeea.”

Şi se depărtă, după ce-mi mai aruncase o privire plină de dragoste.

— „Ce onoare, copila mea!” exclamă tata, „bunul nostru împărat te-a mângâiat şi ţi-a dat binecuvântarea lui.”

Ce bucurie am simţit atunci! Pe vremea aceea îmi închipuiam un împărat cu sceptrul bătut în pietre preţioase şi cu o coroană strălucitoare pe cap! Chipul împăratului mi-a rămas întipărit în

minte… Pumnalul acesta, pe care îl recunosc după încrustările sale, a fost trimis la Palatul imperial… Aşadar, înţelegi uimirea ce mă cuprinde, văzându-l aici, în pustiurile de zăpadă ale Siberiei, în stăpânirea unui ticălos ca ăsta…

Lola tăcu, uitându-se neîncetat la pumnal.

— Îl iau cu mine, zise ea, în cele din urmă, o să-l predau proprietarului său… Dar cum o fi ajuns oare, în mâinile lui Dimitrie?

Vladimir ridică din umeri.

— Prietenul meu nu mi-a spus nimic despre asta, răspunse el.

— Ei, dar am pierdut destul timp, stând de vorbă, făcu Lola. Acum să ne apucăm de lucru; bani am luat.

— Sunt bani străini, prietenă, murmură tânărul.

— Nu-mi pasă! exclamă ea. La graniţa Siberiei, când am coborât din tren, mi s-a furat tot ce aveam; deci eu nu fac decât să-mi iau înapoi o parte din ceea ce mi s-a smuls.

— Lola, lucru străin nu aduce folos, stărui tânărul. Pune bunii la loc…

— Nu, nu, iau păcatul asupra mea, mâna dumitale va rămâne curată, răspunse nobila femeie, cu hotărâre. Deocamdată ia pumnalul lui Dimitrie.

Vladimir vârî stiletul în sân; simţindu-l la pieptul său, fiul marelui duce se socoti mai în siguranţă.

— Şi acum ce facem? întrebă el.

— Apucă-l de picioare pe ispravnic, zise Lola. Trebuie să-l ducem jos.

— În pivniţă? cercetă tânărul.

— Da, în pivniţă, răspunse ea.

Capitolul 140 – Prin galeriile ocnei

După ce se stinsese şi ultima lumânare, condamnaţii rămaseră într-un întuneric de nepătruns.

Un strigăt de spaimă răsună atunci, urmat de blesteme sălbatice.

Dimitrie îngenunche pe pământul umed, sprijinindu-şi capul de o piatră.

Nenorocitul îşi aştepta sfârşitul. Ce-i dăduse lui viaţa? Numai dureri şi mizerii.

— Doamne, Dumnezeule, nu mă lăsa să sufăr prea mult, îngână bătrânul.

Ceilalţi condamnaţi nu erau atât de resemnaţi; cea mai mare parte din ei, blestemau Cerul şi oamenii, care le hărăziseră un sfârşit atât de înfiorător.

În acest timp, aerul devenea din ce în ce mai înăbuşitor, deoarece gazele ce ieşeau din pământ nu aveau nicio ieşire.

Strigăte deznădăjduite se amestecau cu blestemele celor înnebuniţi de spaimă.

N-avea să le vină nimeni în ajutor, n-avea să se facă nicio încercare ca nenorociţii să fie scoşi la lumina zilei?

Câteva femei şi doi bărbaţi îşi şi dăduseră sufletul.

O groaznică deznădejde pusese stăpânire pe sufletele celor rămaşi în viaţă. La asta se mai adăuga şi întunericul, care era atât de adânc, încât nu se vedea nici mâna înaintea ochilor.

Bătrânul care îi conducea, reluă cuvântul:

— Nimeni nu ne vine în ajutor, zise el. Noi înşine suntem prea slabi ca să înlăturăm piedica ce ne stă în cale. Aşadar, să ne pregătim pentru ceasul cel din urmă, să ne rugăm lui Dumnezeu.

Deodată, un zgomot ciudat ajunse la urechile îngropaţilor de vii.

Ce era, oare? Venea ajutorul mult dorit?

Nenorociţii ascultară cu atenţia încordată. Dar nu mai auziră nimic. O tăcere adâncă domnea pretutindeni.

După câteva clipe, zgomotul răsună din nou.

Aşadar, mântuitorii se apropiau, li se aducea ajutor, în cea din urmă clipă.

Nenorociţii pluteau între nădejde şi îndoială. Vor ajunge salvatorii până la dânşii, înainte ca aerul stricat să-i înăbuşe pe bieţii condamnaţi?

— Aer, aer, mă sufoc! Pentru numele lui Dumnezeu, ajutaţi-mă, nu mă lăsaţi! Fie-vă milă de tinereţea mea! se ruga o tânără fată, zgâriind cu unghiile stânca.

— Ah, mi s-a uscat limba, daţi-mi o înghiţitură de apă, se auzi un glas.

Alţii îşi smulgeau hainele, nădăjduind că astfel vor răsufla mai în voie.

Lovituri de târnăcoape începură să răsune din ce în ce mai lămurit.

Mântuitorii lucrau din răsputeri.

Era şi timpul.

Horcăiturile deveneau din ce în ce mai dese; aerul era atât de înăbuşitor, încât nenorociţii de abia mai puteau să respire.

Cel puţin, dac-ar mai fi putut să reziste până la ivirea salvatorilor!

Condamnaţii care îşi păstraseră sângele rece, ascultau cu atenţia încordată. Deodată, un glas ajunse la urechile lor.

Da, un glas pătrundea prin peretele ce-i despărţea de lumea din afară.

Dimitrie aştepta cu nerăbdare. La un moment dat tresări. Cineva se apropiase de el. O mână rece îi atinse obrazul.

Nu cumva era un muribund, care venea, să-i ceară ajutor?

— Cine eşti? întrebă prizonierul tainic, căci de zărit nu se putea zări nimic prin bezna adâncă ce-i învăluia.

— Ajută-mă, îngână acela care se apropiase de Dimitrie. Ia te uită cum îmi bate inima, capul îmi arde, foamea şi setea mă chinuiesc nespus… Fie-ţi milă de mine, omoară-mă!…

Dimitrie se cutremură; recunoscuse, după glas, că avea de-a face cu un om tânăr.

— Linişteşte-te, ajutorul nu mai e departe, îl îmbărbătă prietenul lui Vladimir.

— Ajutorul? repetă condamnatul. Dar cine o să ne vină în ajutor? Nu, nu, trebuie să murim aici…

— Ascultă, n-auzi cum lucrează? răspunse Dimitrie. În curând vor înlătura dărâmăturile şi atunci vom avea aer din belşug.

— Eu nu cred una ca asta, murmură exilatul. Cunosc, doar, prea bine pe căpitan şi cazacii lui. N-au să-şi pună ei viaţa în joc, ca să scape o mână de condamnaţi.

— Totuşi, auzi cum sapă, soarta noastră i-a înduioşat…

Dimitrie se opri; o îngrijorare inexplicabilă pusese stăpânire pe el. Rămase în ascultare; loviturile încetaseră.

Fusese părăsită, oare, încercarea de a-i salva? Erau prea mari piedicile spre a putea fi biruite?

Cine ar fi fost în stare să răspundă la aceste întrebări chinuitoare?

Prizonierul tainic asculta, cu răsuflarea la gură: într-adevăr, totul fusese cufundat într-o linişte de mormânt, niciun zgomot nu mai pătrundea prin peretele format de stâncile prăvălite.

Braţele lui Dimitrie îi căzură de-a lungul trupului ca nişte bucăţi de cârpă; un oftat sfâşietor ieşi din pieptul său, care tresălta cu putere.

Tânărul de lângă el auzi acest oftat.

— Ei, vezi c-am avut dreptate? răcni nenorocitul. Nimeni nu se gândeşte să ne vină în ajutor… Dacă vrem să scăpăm de aici, trebuie să ne bizuim pe propriile noastre puteri. Nu cunoaşte niciunul dintre voi vreun mijloc de scăpare? Sunt, doar, atâtea galerii şi puţuri părăsite. Nu cumva s-ar putea găsi vreun loc, pe unde să ieşim?

— Eu sunt de scurtă vreme aici, răspunse Dimitrie, nu cunosc ocna. Şi apoi, pe întunecimea asta nici nu e cu putinţă să găsim o ieşire. Nu, dacă nu ne vine ajutor din afară, suntem pierduţi…

Tânărul suspină.

— Atunci, putem să ne pregătim de moarte, zise el. Căci chinuitorii noştri nu ne vor veni în ajutor.

— Dar n-ai auzit adineauri lovituri de târnăcop? întrebă celălalt. Ba, mai mult, mi s-a părut că aud glasul unui om care strigă să nu ne pierdem curajul.

— Se poate, însă or fi întâlnit piedici prea mari şi ne-au lăsat în voia sorţii. O, îi cunosc pe acei ticăloşi care au curaj numai când trebuie să ne bată, dar tremură când văd cea mai mică mişcare a vreunei stânci.

— Tovarăşi, strigă tânărul, nu cunoaşte niciunul dintre voi cotiturile acestei ocne?

— Taci, mai bine să ne culcăm, astfel vom muri mai uşor, răspunse unul dintre condamnaţi.

— Eu cunosc foarte bine ocna, strigă un deţinut. Sfântă Fecioară din Cazan, unde mi-au fost minţile de nu m-am gândit până acum la asta?

Zicând acestea, condamnatul se lovi cu palma peste frunte.

— Ştii toate cotiturile care sunt în mină? întrebă Dimitrie.

— Desigur, numai că ieşirea ar fi foarte primejdioasă, căci la capetele galeriilor sunt gropi adânci şi dacă am cădea în vreuna…

Exilaţii se înfiorară. Fiecare pipăi în jurul său, temându-se ca nu cumva să fie vreo prăpastie prin apropiere.

— Ah, dac-am avea lumină, am putea face încercarea de a ieşi din locul acesta înfiorător, se auzi un glas plângător.

— Mai bine să ne zdrobim ţestele în vreo groapă decât să murim

aici înăbuşiţi, strigă condamnatul cel tânăr.

— Câţi mai suntem în viaţă? întrebă exilatul care îi conducea.

Răspunsurile veniră de pretutindeni şi inimile tuturor se strânseră, aflând că din treizeci şi şase mai trăiau doar douăzeci şi patru.

— Aşadar, trebuie să facem repede ceva, dacă nu vrem să pierim. Cine mă urmează?

— Toţi, strigară, condamnaţii, într-un glas.

— Unde este deportatul care cunoaşte ocna?

— Sunt aici.

— Târăşte-te spre mine; timpul e preţios. Nu simţiţi că aerul devine din ce în ce mai greu? N-avem nicio clipă de pierdut.

Exilatul care susţinea că cunoaşte ocna se târî spre bătrân.

— Ah, dac-am avea puţină lumină! O flacără cât de mică ar fi de ajuns, zise unul dintre ei.

După o scurtă consfătuire, condamnaţii hotărâră să se târască spre dreapta; altfel decât pe brânci nu puteau să înainteze prin galerii.

Curând, mâinile începură să le sângereze din pricina pietrelor asculte; nenorociţii fură siliţi, apoi, să treacă prin băltoacele ce se formaseră din picăturile de apă ce şiroiau pe pereţi. Din când în când, se opreau căci apăsarea ce o simţeau pe piepturi le îngreuia mişcările. Dar nimeni nu rostea vreun cuvânt, nu se auzeau decât gemete şi respiraţia lor şuierătoare.

— Fiţi cu băgare de seamă! zise deodată condamnatul care cunoştea ocna. De aici porneşte o galerie la dreapta şi, apoi, o să dăm peste gangul lui Alexandru; însă, acest gang nu mai e folosit de vreo zece ani. Astfel că nu ştiu dacă vom putea străbate prin el.

— Trebuie, trebuie să încercăm, strigară ceilalţi, îmbărbătaţi de mica izbândă ce o avuseseră până acum.

— Atenţie, aici sunt grinzi şi bolovani, zise călăuza lor.

— Ah, ce întuneric! se tângui un arestat.

— Ştiţi ce? făcu conducătorul. Rămâneţi voi pe loc, iar eu mă voi târî mai repede, deoarece cunosc drumul.

— Nu, nu, nu ne părăsi, strigară ceilalţi, deznădăjduiţi.

— Tovarăşi, lăsaţi-mă să mă duc singur şi voi ajunge mai lesne la lumina zilei. Ar fi foarte greu să ne ţinem laolaltă prin întunecimea asta şi, apoi, galeria e pe jumătate năruită. Vă jur că mă întorc.

Un strigăt de deznădejde răspunse la această propunere.

— Opriţi-vă, aici aerul e mai bun; vin cât de curând înapoi, aducând ajutor, continuă călăuza.

— Ah, acum vrei să ne părăseşti şi tu? strigă unul dintre ei, cu glas sfâşietor.

— Nu, nu, pe fericirea sufletului meu vă jur că mă întorc, răspunse conducătorul.

Acum se amestecă şi bătrânul în vorbă.

— Să mergem înainte cu toţii, zise el, să îndurăm împreună soarta care ne-a fost hărăzită.

— Are dreptate, să murim la un loc, strigară condamnaţii.

— Bine, mă învoiesc, încuviinţă conducătorul, apucaţi-vă de mână şi formaţi un lanţ ca să nu rămână vreunul în urmă.

Exilaţii se supuseră şi astfel începu drumul chinuitor prin galeriile nesfârşite.

Greutăţile pe care le întâmpinară aceşti dezmoşteniţi ai sorţii nu se pot descrie. Chinuiţi de grija că vor pieri acolo, în adâncul pământului, că se vor zvârcoli, torturaţi de foame, în întunecimea aceasta de nepătruns, nenorociţii înaintau mereu.

Întâmplări înfiorătoare, demult uitate, le veniră în minte; oameni, aflându-se în împrejurări ca acelea în care erau ei, nu-şi mai putuseră stăpâni foamea, ridicaseră mâna asupra tovarăşilor lor, îi uciseseră şi se hrăniră cu carnea lor crudă.

Aceste gânduri umplură de groază pe Dimitrie.

— Sunt oameni în stare, împinşi de foame, să făptuiască asemenea cruzimi? se întrebă el. Doamne, Dumnezeule, ocroteşte-ne, se rugă bătrânul, de abia mai ţinându-se de cel de dinaintea sa.

Călăuza se opri deodată.

— Trebuie să rămânem pe loc, zise el. Aici, izvoarele care ţâşnesc din perete au format un pârâu; dacă apa e adâncă suntem pierduţi.

Un strigăt de spaimă, izbucnit din piepturile tuturor, răspunse la aceste cuvinte.

Situaţia era, într-adevăr, groaznică; îndărătul lor galeria astupată, plină de gaze otrăvitoare, iar înaintea lor un pârâu a cărui adâncime n-o cunoşteau.

Curajosul conducător se târî până la malul apei, vrând să măsoare cu braţul adâncimea ei.

— Ei, putem înainta? strigă un condamnat.

— Nu mai întârzia mult, altminteri vom pieri de foame! zise altul.

Călăuza simţi fruntea că i se îmbrobonea de năduşeală. Oricât de mult se plecase, cu braţul întins, nu dăduse de fundul pârâului, a cărui apă era rece ca gheaţa.

— Nu cumva are vreunul din voi un băţ? întrebă el.

— Întunericul ăsta afurisit e pricina tuturor relelor, bombăni bătrânul. O rază cât de slabă de lumină şi am fi scăpaţi!

Unul dintre exilaţi, pipăind în jurul lui, găsi o prăjină, care fu trecută din mână în mână, până ce ajunse la călăuză.

— Hm, pârâul nu-i tocmai adânc, apa ne ajunge doar până la piept, zise acesta, după câteva clipe. Aşadar, hotărâţi să-l trecem?

— Fireşte, răspunse Dimitrie.

— Băgaţi de seamă să nu cadă vreunul în vreo groapă. Căci, fără îndoială, că pe fundul apei sunt adâncituri în stâncă. Prin urmare, să vă lăsaţi binişor, unul după altul, în acelaşi loc. Iată, eu cobor… Staţi o clipă, vreau să-mi dau seama încotro duce galeria.

Condamnaţii rămaseră nemişcaţi, ţinându-şi răsuflarea şi auziră cum conducătorul lor târa prăjina pe pereţi.

Deodată, acesta scoase un strigăt.

— Suntem pe calea cea bună, zise el. Când mă plec de tot la pământ, văd înaintea mea o pată albă, trebuie să fie lumina zilei; fireşte că mai avem mult până acolo, deoarece pata luminoasă e foarte mică; să avem răbdare, însă; doar gândul că, cu fiecare pas ne apropiem de lumea din afară, trebuie să ne dea mângâiere şi curaj.

— Înainte, înainte! strigară exilaţii. În curând vom fi salvaţi.

Pe buzele lui Dimitrie flutură un zâmbet. El bănuia greutăţile înspăimântătoare prin care aveau să treacă încă. Dar nu zise nimic, pentru a nu tulbura bucuria tovarăşilor săi.

— Acum în apă! Luaţi seamă, veniţi unul după altul! strigă călăuza.

La început, totul merse bine. Dimitrie era cel din urmă. Deodată simţi pe cel dinaintea lui, retrăgându-şi mâna pe care o ţinea într-a sa. Tainicul prizonier vru s-o apuce din nou. Atunci, răsună un ţipăt ascuţit, şi stropi mari şi reci, izbiră faţa lui Dimitrie. Se auzea – căci de văzut nu se putea vedea nimic – cum un om se lupta cu apa, căutând să ajungă la malul celălalt, care era foarte aproape. Dar nenorocitul era prea slab.

Ceilalţi deportaţi nu puteau să facă nimic ca să-l salveze. Stăteau cu

toţii încremeniţi, ca nişte stânci, fără să scoată o vorbă.

Deodată, izbucni un nou ţipăt şi se auzi zgomotul pe care-l face un corp afundându-se în apă.

— Încă unul mai puţin!

Acesta era discursul funebru pentru nenorocita victimă. Apoi, Dimitrie îşi iuţi paşii, vrând să iasă din apa rece, care-l pătrunsese până la oase. În sfârşit, ajunse la malul celălalt, unde un alt condamnat, peste care dăduse din întâmplare, îi apucă mâna şi-l trase afară.

— Acum, înainte, repede! strigă călăuza.

Înecatul era uitat, fiecare se gândea la propria lui salvare.

Pata de lumină se vedea din ce în ce mai lămurit; la început era gălbuie, apoi se făcu tot mai albă.

— Lumină! lumină! răcni conducătorul, prăbuşindu-se, istovit, pe pământul umed.

Nervii, care până acum fuseseră atât de încordaţi, se destinseră. Şi picioarele refuzară serviciul lor. Cu hainele ude, lipite de trupurile lor tremurătoare, exilaţii căzură la pământ, uitându-se, ca transfiguraţi, la deschizătura din stâncă prin care pătrundeau câteva raze de lumină.

Chiar în apropierea nenorociţilor se aflau două gropi mari, în care s-ar fi prăbuşit, desigur, dacă n-ar fi fost lumina aceasta.

Se uitară îndărătul lor, şi-şi dădură seama că galeria pe care o străbătuseră trebuia să ducă în sus, căci altfel nu puteau să-şi lămurească faptul că se aflau atât de aproape de lumea din afară.

Plini de bucurie, condamnaţii rostiră o rugăciune, mulţumind lui Dumnezeu că-i salvase.

Drumul ce mai aveau de făcut în sus nu li se părea prea primejdios.

— Înainte, înainte! strigară câţiva.

Foamea îi chinuia nespus, membrele lor erau grele ca plumbul. Lui Dimitrie i se părea că un cerc gros, de fier, îl strânge la tâmple, iar urechile îi ţiuiau.

Adunându-şi ultimele puteri, exilaţii izbutiră să se ţină pe picioare.

— Urmaţi-mă! strigă conducătorul lor, care avea mintea mai limpede.

Aceasta fu norocul îngropaţilor de vii, căci numai datorită chibzuinţei şi stăruinţei călăuzei, izbutiră să ajungă la lumină.

Urcuşul deveni în curând. foarte greu. Grinzile şi scândurile de pe

laturi erau putrede, iar treptele scării, măcinate de vreme şi zăpadă.

— Ne punem viaţa în primejdie, dacă urcăm pe treptele astea, zise călăuza.

Dar sfatul lui n-avu niciun efect. Toţi se îngrămădiră în jurul scării, fiecare voind să ajungă sus cât mai curând.

— Fiţi cu băgare de seamă! strigă conducătorul. Urcaţi-vă pe rând, sunteţi pradă tulburării, nu vedeţi că ne mai aflăm în primejdie?

Aceste cuvinte avură darul să potolească pe condamnaţi care începură să urce în ordine treptele.

Scara şubredă, pârâi, ce-i drept, ba încă se clătină sub greutatea lor, dar nu se mai produse niciun accident. Încet, pas cu pas, condamnaţii se apropiau de călăii lor.

Dimitrie era tot în coadă. Se uită în jurul său şi văzu prăpastia înfiorătoare ce se căsca sub ei. Inima i se opri pentru o clipă; un pas greşit, o uşoară ameţeală şi s-ar fi prăbuşit în adâncime, unde şi-ar fi zdrobit capul.

Scara roasă de vremuri şi acoperită de o pojghiţă de gheaţă, se clătină încoace şi încolo, totuşi condamnaţii puseră, unul după altul, piciorul pe pământ tare.

Când se aflară cu toţii în coliba de deasupra ocnei, căzură ca morţi, nepăsându-le că vântul sufla prin ferestrele sparte, că hainele ude îngheţaseră pe dânşii.

O oboseală fără seamăn îi cuprinse; acum, după ce erau scăpaţi, puterea lor de rezistenţă dispăruse.

Nenorociţii căzură grămadă unii peste alţii şi se adânciră într-un somn din care nimeni nu i-ai fi putut trezi aşa uşor.

Locuitorii şi „autorităţile” din Gorni Zerentui, nici nu bănuiră, măcar, că îngropaţii de vii ieşiseră singuri, prin propriile lor puteri, la lumina zilei.

Capitolul 141 a – Pedepsirea ispravnicului

Cu multă greutate, Lola şi Vladimir coborâră în pivniţă trupul greu al ispravnicului.

Fiul marelui duce, deşi tânăr, voinic din fire, slăbise grozav din pricina lipsurilor şi cruzimilor.

Cei doi prizonieri se temeau ca nu cumva printr-o mişcare violentă

beţivul să se trezească înainte ca ei să-şi fi făcut pregătirile de fugă.

În acest caz, amândoi ar fi fost pierduţi, căci răzbunarea monstrului n-ar fi cunoscut îndurare.

Din fericire, nu se întâmplă nimic neplăcut, astfel că ispravnicul fu întins pe saltea, în mijlocul pivniţei.

— Acum leagă-l zdravăn, dar în aşa fel ca să nu se poată nici măcar mişca, şopti Lola.

Vladimir se puse pe lucru şi trecu frânghia printre cele patru belciuge, formând deasupra ticălosului un fel de reţea.

Lola făcuse rost de un paşaport; mai lipsea doar iscălitura ispravnicului.

Dar, nobila femeie nădăjduia că, insuflându-i teamă, superstiţiosul funcţionar va iscăli documentul.

Se întunecase.

Ispravnicul mai dormea. Lola încercase de câteva ori să-l trezească din somn, dar nu izbuti; beţivul rămase mut pe saltea, probabil că praful ce i se pusese în băutură fusese prea tare.

Era ora opt.

Lola îşi pierduse răbdarea, nu crezuse că va trebui să aştepte atâta.

Deodată, ispravnicul se mişcă. Vru să ridice mâna şi, neizbutind, scoase o înjurătură.

— Se trezeşte, şopti Lola la urechea lui Vladimir, dă-te deoparte, ca să nu te vadă; ţine minte, când o să-mi trec mâna peste frunte, să clatini scheletul cât mai tare.

Ispravnicul oftă din adânc, ceea ce dovedea că-şi vine în fire.

— Lola, Lola, murmură el.

Vru să se ridice, dar frânghia ca care era legat îl împiedeca.

— Mii de draci! Dar ce s-a întâmplat aici? Hai, vino odată! strigă ispravnicul. Cine şi-a îngăduit cu mine gluma asta?

După glasul său răguşit, se vedea prea bine furia ce-l cuprinsese; ochii-i scăpărau fulgere de mânie.

— Ei, n-auzi? Unde dracu o fi? Dar eu unde mă găsesc? Locul acesta îmi e cu totul străin, nu sunt în camera mea… Ştiu că stăteam acolo cu Lola, cu drăgălaşa mea Lola, înainte de a adormi.

Încercă iar să se ridice, dar nu izbuti şi căzu îndărăt, pe saltea, scoţând un blestem sălbatic.

— Lola, Lola, vino, îngeraşule! strigă ispravnicul. Unde te-ai ascuns,

şoricelule?

Văzând că nu capătă niciun răspuns, schimbă tonul, lăsându-se cu totul pradă mâniei.

— Mii de trăsnete, n-ai să ieşi tu odată la iveală? Las' că te învăţ eu minte cum să mă asculţi!

În loc să răspundă, Lola dădu lui Vladimir semnalul convenit; tânărul mişcă scheletul în aşa fel că acesta făcu un zgomot înfiorător.

Era zgomotul caracteristic când mai multe oase se lovesc între ele.

Din pieptul ispravnicului izbucni un răcnet sălbatic.

— Lola, scapă-mă, stafiile m-au luat în puterea lor, strigă el, apoi, iată, se apropie de mine, ridică braţele lor osoase, ca să mă sugrume… Lola, fie-ţi milă, vino-mi în ajutor!

Ochii-i ieşiseră din orbite, faţa i se învineţise, iar membrele-i tremurau, ca în friguri.

— Lola, îngeraşul meu, vino… Da, da, ai avut dreptate, nu voiam să te cred… Ah, iată cum rânjesc spre mine, cum le mai strălucesc ochii! Vino, Lola, voi pune să se zidească pivniţa, nimeni nu va mai bate în oblon, numai scapă-mă din situaţia asta înfiorătoare!

Dar nimeni nu-i răspunse. Soţia lui Rogal stătea în aşa fel că beţivul nu putea s-o vadă.

Tânăra femeie se uita la el cu o privire plină de satisfacţie. Cât suferise, sărmana, din partea acestui monstru! El o adusese în starea în care se afla acum.

Vladimir ar fi vrut să plece, lăsând pe ispravnic în voia sorţii, dar femeia ţinea cu tot dinadinsul să-şi vadă înfăptuită dorinţa de răzbunare.

— Lola, răspunde, eşti aici? mai strigă ticălosul.

— Da, sunt aici! Dar ce s-a întâmplat de răcneşti aşa?

— Mai întrebi ce s-a întâmplat? Nu vezi morţii? S-au însufleţit, vor să mă ia cu dânşii… Lola, dezleagă-mă şi-ţi voi fi recunoscător toată viaţa.

Soţia condamnatului izbucni într-un râs, care produse un ecou înfiorător.

— Ajută-mă, porumbiţo, se rugă beţivul, îţi făgăduiesc tot ce vrei… numai desfă-mi legăturile, ca să pot pleca din iadul acesta înspăimântător… Te rog, fie-ţi milă de mine!…

— Aha, cum s-a schimbat deodată stăpânul cel crud! strigă Lola. A

învăţat să se roage atât de frumos… Mai înainte, dacă se întâmpla cel mai mic lucru neplăcut, cnutul vâjâia şi…

— Dar pe tine nu te-am bătut niciodată, o întrerupse el. Aşadar, îndură-te…

— Da, ai dreptate, nu m-ai bătut niciodată cu biciul. În schimb ai lovit în mine altfel, mult mai rău. Ai chinuit pe nevinovatul meu soţ – pe el, cel mai nobil dintre oameni –, l-ai tratat cu atâta cruzime ca şi cum ar fi fost un ucigaş de rând.

— Taci, astea s-au uitat demult… acum el zace în pământ, e mort…

— Nu, n-am să tac, strigă ea. Inima-mi e sfâşiată de durere şi vreau să-ţi vorbesc… Ah, ţi s-a părut că nu sunt destul de nenorocită după ce mi-ai ucis soţul şi atunci ţi-ai pus ochii pe mine… m-ai silit să fiu amanta ta, monstrule… m-ai înjosit în faţa mea însămi… dar azi, azi ţi-a sunat şi ţie ceasul, azi a venit clipa pe care am aşteptat-o de atâta vreme!

Lola se opri. Amintirea ticăloşiilor pe care fusese nevoită să le rabde, o înfuriase într-atâta, încât simţea că se înăbuşe; ochii ei, de obicei atât de blânzi, acum scăpărau de furie.

Vladimir văzu plin de groază, starea în care adusese pe nobila femeie, cruzimea ispravnicului.

În acea clipă, Lola semăna cu o fiară sălbatică: chinuitorul ei o privea încremenit.

Putea el să nădăjduiască îndurare din partea ei?

Nu vru să lase nimic neîncercat. El, crudul tiran începu să se roage de femeia adânc jignită:

— Lola, aş muri dacă m-ai lăsa aici… primesc orice condiţie, numai eliberează-mă…

Soţia lui Rogal rămase pe gânduri câteva clipe. Ispravnicul aşteptă, cu atenţia încordată, răspunsul.

— Nu, nu pot să fac nimic, trebuie să plec, zise ea în cele din urmă.

— Lola, asta să n-o faci, dacă tu mă părăseşti, ei au să vină…

Femeia râse cu răutate.

— Da, ai dreptate, duhurile au să vină, cerându-ţi socoteală…

— Nu vorbi aşa tare, ca să nu le trezeşti, se rugă ispravnicul, a cărui superstiţie era mai mare decât cruzimea lui.

— Ei bine, îţi voi spune condiţia mea, zise Lola. Vladimir, apropie-te!

Arestatul se ivi deodată înaintea ispravnicului, care-l privi uimit.

— Cum… cum a ajuns omul acesta aici? bolborosi ticălosul.

— Cum? Foarte simplu! Eu însumi l-am ascuns în pivniţă, răspunse tânăra femeie.

— Tu, ticăloaso? exclamă ispravnicul. Îndată, ce voi fi liber o să-l judec şi nemernicul va fi…

— Până atunci, însă, vei rămâne singur în beci, îl întrerupse ea, dând să plece.

O groază de moarte puse stăpânire pe monstru, care se uită îngrijorat spre colţul unde se afla scheletul.

— Lola, te rog nu pleca, murmură ispravnicul. Spune-mi ce ai de zis…

— Mai întâi trebui să-mi făgăduieşti că arestatul acesta nu va primi nicio pedeapsă.

— Da, însă…

— Niciun „însă”, altminteri plec…

— Ei bine, fie, dar gândeşte-te…

— Dacă e vorba de gândire, atunci te las singur, îl întrerupse ea. Vladimir, cu omul acesta nu se poate vorbi.

— Lola, nu fi aşa grăbită, se rugă tiranul. M-a luat gura pe dinainte… te încredinţez că Vladimir nu va fi pedepsit.

— Bine, acum vine a doua condiţie: ca să poată pleca de aici, prizonierul are nevoie de un paşaport şi numai tu eşti în măsură să îi dai un asemenea act.

— Nu, cu niciun chip, strigă ispravnicul. Nemernicul n-o să aibă un paşaport de la mine!

— Acesta e ultimul tău cuvânt?

— Da, ultimul, răspunse el, muşcându-şi buzele.

— Bine, atunci să mergem… Petrecere frumoasă, n-o să fii multă vreme singur… tot îţi plac ţie femeile… păcat, însă, că vei avea parte numai de oase…

— Ticăloaso, te pricepi de minune să aduci un om la deznădejde, strigă ispravnicul, înfuriat. Mă învoiesc… dar, stai, gândeşte-te… datoria… jurământul meu…

— Ha, ha, ia te uită!… De câte ori nu ţi-ai încălcat jurământul, de câte ori nu ţi-ai nesocotit datoria. Dar, la urma urmei, ce-mi pasă mie? Nu vreau să te ademenesc cu vorbe… Plecăm.

— Lola, stai, aşteaptă niţel, zise inspectorul ocnei care şi vedea scheletele victimelor sale plecându-se asupra lui, rânjindu-i, fixându-l cu ochi de foc, suflându-i în faţă aerul rece al mormântului.

— Ei, te-ai hotărât? întrebă Lola.

Ispravnicul îşi dădu seama că orice împotrivire ar fi zadarnică; de aceea, răspunse, încleştând pumnii de furie:

— Îţi eliberez paşaportul, dar atunci…

— Mai întâi, eliberează paşaportul şi apoi vom auzi ce ceri, îi întrerupse ea vorba.

Se aşeză pe pământ şi completă un paşaport pe care-l adusese cu dânsa; apoi, îl întinse ispravnicului.

— Iscăleşte, porunci ea.

Ticălosul ridică mâna şi apucă hârtia.

— Dă-mi condeiul, zise el.

— Iată-l, nu lipseşte decât iscălitura ta; încolo, totul e în regulă.

— Bine, uite am semnat, acum dă-mi drumul, făcu ispravnicul.

Lola izbucni într-un hohot de râs.

— Ţi-ai închipuit una ca asta? zise ea, vârând paşaportul în sân. Tii, că mare nesocotit mai eşti. Acum noi plecăm, ne întoarcem în patrie, dragul meu. Nimeni n-o să ne afle calea. Rămâi eu bine, domnule ispravnic, scheletele victimelor tale îţi vor ţine tovărăşie…

— Lola, astfel îţi ţii făgăduiala? strigă ispravnicul deznădăjduit.

— Ha, ha, dar tu ţi-ai ţinut făgăduiala? Azi îţi plătesc cu aceeaşi monedă… Rămâi cu bine, prietene, tovarăşii tăi au să vină în curând; la miezul nopţii vor fi aici şi vor face în aşa fel ca să nu te plictiseşti.

Zicând acestea, făcu lui Vladimir un semn s-o ia înainte. Tânărul urcă pe scară, iar ea îl urmă.

— Lola, iubita mea, stai aici! strigă ispravnicul. Voi lăsa pe Vladimir să fugă; ba, mai mult, îi voi face rost de cai şi căruţă, numai rămâi lângă mine, nu mă lăsa în această tovărăşie înfiorătoare… Ah, iată-i se mişcă, simt răsuflarea lor rece… Lola, scapă-mă!…

Dar nimeni nu-i răspunse.

Vladimir se opri pe ultima treaptă a scării.

— Lola, ispravnicul poate să moară şi, în acest caz, noi suntem ucigaşii lui, zise nobilul tânăr.

— Dar n-a meritat el moartea de o mie de ori până acum? răspunse ea. Lasă, n-avea nicio grijă, nu moare aşa curând, şi apoi, strigătele lui

vor fi auzite, astfel că-i va veni cineva în ajutor. Noi, însă, trebuie să plecăm cât mai repede căci, îndată ce va fi liber o să pornească în urmărirea noastră şi-ţi închipui ce ne aşteaptă dacă vom fi prinşi.

În această clipă, de jos mai răsună un ţipăt sălbatic, apoi totul rămase cufundat în tăcere.

Uşa casei se deschise încetişor. Două umbre se strecurară afară şi stătură la pândă câteva clipe.

Dar nimeni nu se vedea, nimic nu se auzea.

Cele două umbre porniră înainte.

Erau Lola şi Vladimir.

Tânăra femeie încuiase uşa şi luase cheia; acum o aruncă într-o mlaştină, zicând:

— Iată încă o piedică de a se ajunge la ispravnic. Până se va aduce un lăcătuş, care să descuie uşa, noi vom fi departe. Iată. Începe să ningă, Dumnezeu ţine cu noi, căci nu se vor cunoaşte urmele.

Vladimir, care avea în spate un sac cu merinde, se înfioră.

— Doamne, nu ne judeca după faptele noastre, murmură tânărul. N-aveam încotro, cineva trebuia să piară: noi sau el.

Capitolul 141 b – Răzbunarea condamnatei

Condamnaţii se întoarseră, aproape îngheţaţi în Gorni Zerentui.

Căpitanul Davidoff şterse din registru numele acelora care pieriseră în galeria surpată, apoi toate îşi luară cursul de mai înainte.

Deportaţii fură duşi din nou în ocnă. Se făcură încercări de a se curăţa galeria năruită, dar lipsind uneltele necesare, nu se ajunse la niciun rezultat, astfel că se luă hotărârea să se sape o nouă galerie.

De altminteri, acesta nu era singurul gang părăsit, căci cu instrumentele simple de care condamnaţii erau nevoiţi să se folosească, nu se puteau învinge greutăţi prea mari.

Astfel trecură zilele. O mare tulburare pusese stăpânire pe condamnaţi. Aceştia se apropiau unul de altul şi-şi şopteau pe furiş – asta în timpul zilei. Noaptea, când cazacii îi închideau în temniţă, deportaţii vorbeau iar pe ascuns.

Cu deosebire o femeie era mai activă decât toţi; ici vorbea unui grup, colo dădea îndemnuri singuratice.

— Într-o zi – afară era un ger straşnic şi soarele fusese acoperit de

nori groşi, de zăpadă – glasul unui cazac răsună în temniţă, pentru a trezi pe condamnaţi, dar nimeni nu răspunse.

Soldatul strigă din nou – aceeaşi tăcere.

Atunci, sălbaticul om fu cuprins de furie. Cnutul vâjâi prin aer şi se abătu pe spatele unui exilat. Nenorocitul scoase un ţipăt de durere.

— De ce mă baţi? Nu ţi-am făcut nimic, se tângui deportatul.

— Nu-mi răspundeţi, ticăloşilor? Las' că vă învăţ eu minte să faceţi fasoane…

Zicând acestea, izbi în dreapta şi-n stânga, fără milă.

Exilaţii începură să urle de durere, ba unii se împotriviră chiar.

Cazacul se înfurie.

Tocmai asta urmăreau şi deţinuţii; prea mult fuseseră chinuiţi. Apoi, îi lăsaseră să moară de foame îngropaţi de vii în gloria năruită.

Condamnaţii îşi făcuseră un plan de răzbunare.

O tânără femeie, al cărei soţ murise împreună cu alţii în galeria dărâmată, aţâţase ura ce clocotea de atâta timp în sufletele deportaţilor.

În acea zi, ei hotărâră să se răzbune şi, din această pricină, căutaseră să aţâţa mânia cazacului.

Dimitrie, care se afla lângă tânăra femeie, încercă din nou s-o abată de la hotărârea ei.

— Nu face asta, îi şopti el, duşmanii noştri sunt numeroşi ca spicele de grâu; dacă dobori unul, răsar o mie în locul lui.

Femeia privi în jos, posomorâtă; mâna şi-o ţinea ascunsă într-o cută a rochiei.

— Ce-mi pasă dacă mă vor chinui, sau mă vor ucide? Trebuie să răzbun moartea soţului meu. În fiecare noapte îl văd în vis şi-l aud şoptindu-mi: „Răzbună-mă, scumpa mea soţie, răzbună moartea mea!"… Da, da, trebuie să-i împlinesc dorinţa.

Dimitrie îşi întoarse faţa, adânc înduioşat de suferinţa sărmanei femei, căreia îi fusese dat să bea din plin cupa amarului.

Din rămăşiţele averii sale, ea îşi cumpărase un revolver. Ştia prea bine că nu va scăpa, dar chinurile îndurate îi dăduseră tăria să nu mai pună preţ nici pe viaţa ei.

După puţin timp, veni şi asprul căpitan care se uită furios la condamnaţi.

Aceştia îşi plecară privirile în pământ, cuprinşi de o spaimă de

moarte.

Căpitanul ridică mâna dreaptă, arătând spre un grup de arestaţi, care se aflau chiar în faţa lui.

— Luaţi câţiva dintre câinii ăştia şi croiţi-i cu cnuturile plumbuite, răcni el. Vreau să dau o pildă, o dată pentru totdeauna. Să li…

Tiranul nu putu să-şi sfârşească vorba. Se auzi o detunătură şi Davidoff începu să se clatine.

— Ah, m-a rănit, bolborosi el, căzând în braţele ispravnicului, care stătea lângă dânsul.

Într-o clipă, tânăra femeie fu înconjurată de cazaci. Nenorocita ţinea sus, în mâna dreaptă, revolverul din care slobozire glontele.

— Asta e pentru soţul meu pe care l-ai ucis, ticălosule, strigă ea. Da, ai moartea lui pe conştiinţă… Dar ce vorbesc? Tu n-ai conştiinţă, n-ai inimă, nu poţi vedea suferinţele şi mizeria noastră. Legaţi-mă, nu tăgăduiesc, l-am ucis pe acela care mi-a răpit soţul!

Glontele rănise pe Davidoff în plămâni. Căpitanul fu scos afară de doi cazaci.

Ispravnicul, ajutorul său, porunci ca femeia să fie legată; apoi, o transportară într-o celulă murdară.

Nenorocita fu supusă la caznele cele mai groaznice; şi, când ceru puţine paie ca să-şi odihnească trupul istovit, i se răspunse:

— Tu nu trebuie să te odihneşti!

Ceilalţi condamnaţi aşteptau, plini de groază pedeapsa ce li se va hotărî.

În faţa temniţei se plimba un soldat cu baioneta la armă. Niciunul dintre deportaţi nu se încumeta să se apropie de fereastra închisorii, de teamă să nu fie împuşcat.

În acea zi, exilaţii nu fură trimişi la ocnă. Toţi erau cuprinşi de o nesiguranţă chinuitoare, toţi tremurau în aşteptarea ceasului următor.

Exilaţii stăteau înghesuiţi, ca o turmă de oi pe vreme de furtună.

Deodată, uşa se deschise şi ispravnicul se ivi în prag. Chipul său nu prevestea nimic bun.

— Ticăloşilor, răcni el, voi ştiaţi cu toţii ce pune la cale nebuna aceea. Aţi nădăjduit că prin asta vă veţi îmbunătăţi soarta! Mare noroc că rana căpitanului nu e prea gravă: altminteri, aţi fi fost duşi la spânzurătoare. Acolo se cuvine să ajungă toţi nemernicii care se încumetă să ridice mâna împotriva mai-marilor lor. Azi veţi rămâne

închişi aici. În vremea asta veţi fi bătuţi. Fiecare al şaselea ticălos va primi douăzeci de lovituri cu cnutul plumbuit.

Cazacii apărură din nou. Condamnaţii fură aşezaţi în rând şi se începu numărătoarea. Acela care era al şaselea – bărbat sau femeie – era smucit afară din rând şi dat deoparte.

Nenorociţii începură să plângă, să se roage, dar totul fu în zadar. Mai ales ţipetele femeilor răsunau în temniţă.

— Tăceţi odată, căţelelor! strigă ispravnicul, furios.

Legaţi câte doi, nenorociţii fură scoşi afară.

Soarta înspăimântătoare le stătea limpede înainte.

Cazacii îi aşteptau, înarmaţi cu cnuturi având şase şfichiuri plumbuite la capăt.

Condamnaţii se priveau deznădăjduiţi. Nu era, oare, niciun mijloc, ca să scape de chinuitorii lor?

— Ah, dac-am fi murit în galeria surpată, am fi fost acum izbăviţi de chinuri, şopti Dimitrie.

Bătrânul era şi el printre acei care urmau să fie bătuţi.

Tainicul prizonier se uita în gol, posomorât. De câte ori crezuse că i-a sosit ceasul din urmă? Şi, totuşi, trăia încă, trăia spre a fi torturat mereu, fără sfârşit.

Singura lui bucurie, Vladimir, al cărui caracter nobil avusese prilejul să-l cunoască, îi fusese răpită.

Dimitrie era iarăşi singur, ca mai înainte, cu deosebire că acum un simţământ nou îl copleşea. Condamnatul simţea ce înseamnă să ai un prieten bun căruia să-i împărtăşeşti durerile şi bucuriile tale.

Apoi gândurile exilatului se îndreptară din nou spre castelul singuratic în care îşi trăise copilăria, întrebarea chinuitoare puse din nou stăpânire pe el.

— Ah, aş da orice ca înainte de a închide ochii, să aflu cine a fost tatăl meu şi unde m-am născut, murmură el. Fireşte, părinţii mei trebuie să fi murit demult. Însă poate am fraţi sau surori care vor fi trăind?

În acest timp, ţipetele răsunau în jurul prizonierului misterios. Condamnaţii bătuţi răcneau cât îi ţineau gura; ceilalţi, care îşi aşteptau rândul, ţipau gândindu-se la ei.

Cazacii loveau fără milă.

— Omoară-mă, omoară-mă, striga un bătrân a cărui faţă era

strâmbată de durere, da, da, atunci voi fi scăpat de chinuri.

Călăii izbucniră în râsete sălbatice şi loviră cu şi mai multă putere.

Condamnaţii se cutremurau şi întorceau capetele înspăimântaţi. Printre ei se afla o fată foarte tânără, care, cu ochii ei albaştri, de o cu curăţenie îngerească, se uita îngrozită când la cazaci, când la arestaţii de lângă ea. Încă trei persoane şi venea rândul copilei. Sărmana făcea feţe-feţe. Deznădejdea şi o grijă de moarte îi erau zugrăvite pe obraji.

Copila se înlănţui de o femeie ce stătea lângă dânsa şi privi ţintă înaintea ei. Era orfană de mamă şi tată şi, pentru a-şi agonisi existenţa, urmase cursurile unei şcoli din Petersburg, unde învăţase cu sârguinţă. Într-o zi, însă, toate elevele fură arestate, fără ca cineva să ştie pricina şi, mai puţin decât oricine această fată, mica Fruzia, care fu aruncată într-o celulă izolată. După câtva timp, nenorocita porni spre Siberia, împreună cu un convoi de condamnaţi.

Până în această zi, mica Fruzia nu fusese nevoită să îndure prea multe mizerii, chiar criminalii de rând respectându-i nevinovăţia.

De ce să sufere, sărmana, să fie bătută fără milă? Numai pentru că avusese ghinionul ca numărul şase să cadă pe dânsa? Ce vină avea ea dacă o femeie pe care chinuitorii o împinseseră la nebunie, voise să se răzbune împotriva acelora care îi omorâseră soţul?

Fruzia se înfioră. Mai era încă o femeie, apoi venea rândul ei.

Dimitrie îi citi pe faţă chinul ce o frământa. Bătrânul se uite când la frumoasa copilă când la patul de lemn pe care erau legaţi arestaţii; lângă pat se aflau două bice.

— Sărmană copilă, şopti Dimitrie, nu pot şi te ajut cu nimic. Eu însumi îmi aştept rândul, ca şi tine. Dac-aş avea un cuţit la-ndemână ţi l-aş înfige în piept; căci moartea e de o mie de ori mai plăcută decât chinurile pe care va trebui să le înduri. Draga mea, văzându-te schingiuită de călăi, durerea mea va fi mai mare decât dac-aş fi bătut eu însumi.

Dimitrie o ţinea de mijloc şi simţea că tânăra tremura din tot trupul.

Deodată, un cazac o apucă, smucind-o spre sine. Nenorocita scoase un ţipăt, apoi căzu pe patul pe care fusese îmbrâncită.

Doi soldaţi o legară strâns şi biciul vâjâi prin aer.

Sărmana începu să se tânguiască atât de sfâşietor, încât şi o stâncă s-or fi înduioşat; dar cazacii râdeau şi continuau s-o lovească fără

încetare.

— Cântă, porumbiţo, cântă, strigă unul dintre ei, asta e cea mai frumoasă muzică pentru noi.

Un alt cazac număra loviturile; sângele începu să se prelingă pe picioarele patului; călăii simţeau că-i dor mâinile, atât de multe lovituri dăduseră.

— Acum e destul, strigă unul.

— Încă o lovitură ca să aibă ca şi ceilalţi, altminteri ar putea să fie invidioasă pe ei, răspunse altul, râzând.

— Aşa, acum e destul.

— Dezlegaţi-o, să vină altul! Hai, repede, sunt atâţia care aşteaptă! strigă unul dintre călăi.

Deodată privirile sale căzură asupra tinerei copile.

— Iată o fată care trezeşte dorinţe ascunse, exclamă el. Tovarăşi, n-o mai ferecaţi în lanţuri, o iau cu mine, va fi drăguţa mea.

La auzul acestor cuvinte, trupul Fruziei fu scuturat de un fior; vru să fugă, dar cazacul o reţinu.

— Stai, porumbiţo, nu-ţi fie teamă, nu-ţi fac niciun rău, tu eşti prea drăgălaşă ca să fii bătută cu cnutul… Râzi, îngeraşule, râzi şi dă-mi o guriţă.

— Ajutor, ajutor! Scăpaţi-mă de omul acesta! strigă Fruzia, cuprinsă de groază.

Sărmana fată se retrase spre Dimitrie, care, împins de inima lui bună, întinse braţele şi o strânse la piept. Însă, cazacul o smuci din mâinile bătrânului şi o aruncă între tovarăşii lui.

— Îngeraşule, nu mai plânge, căci n-ai să păţeşti nimic, zise el. Iată, arunc biciul, niciodată n-o să te mai bat… nu, nu te teme…

Biata copilă se lupta din răsputeri să scape din mâinile cazacilor. Dar ce putea să facă ea, o sărmană fată, împotriva atâtor bărbaţi?

Soldatul căreia îi plăcuse, o atrase la piept şi se plecă asupră-i, vrând să-şi lipească buzele sale groase de gura ei delicată.

Deznădăjduită, Fruzia îşi încordă puterile şi izbi în faţă cu atâta putere, încât nemernicul se împletici.

— Ticăloaso, asta ai să mi-o plăteşti scump, scrâşni el.

— Bate-mă, biciuieşte-mă de moarte, nu vreau îndurare, ucide-mă ca şi pe ceilalţi, strigă tânăra, care se simţi însufleţită de un curaj fără seamăn. Vă dispreţuiesc, atât pe voi, cât şi pe mai-marii voştri! Eu, o

fată slabă, îmi râd de voi şi de puterea pe care o aveţi. Da, da, ucideţi-mă, dar sufletul meu nu poate fi atins, el vă va învinui când vă veţi înfăţişa înaintea Celui Atotputernic. În ziua Judecăţii de Apoi mă voi afla acolo şi voi pune o lacrimă în cumpăna păcatelor voastre… atunci, vă veţi lua pedeapsa cuvenită.

— Legaţi-o, e nebună, strigă cazacul, înfuriat. Eu îi voiam binele şi dânsa m-a lovit… să fie biciuită fără milă… Aşa, acum să vedem care dintre noi…

Se întrerupse, scoţând un răcnet sălbatic. Un alt soldat sări lângă el.

— Ce ai? Ce ţi s-a întâmplat? strigă el.

— Mâna, mâna, îngână cazacul.

Braţul îi atârna, ca o bucată de cârpă; ticălosul începu să ţipe ca din gură de şarpe.

— Dumnezeu te-a pedepsit, exclamă Fruzia, cu solemnitate. El ţi-a luat braţul cu care ne băteai pe noi, nevinovaţii…

Ceilalţi soldaţi se uitau încremeniţi la tovarăşul lor, al cărui braţ drept era cu desăvârşire paralizat. Apoi, doi dintre ei înaintară spre fată, o înşfăcară şi o legară de pat, cu frânghiile năclăite de sânge.

Cnuturile începură din nou să vâjâie prin aer; dar, nenorocita nu mai ţipa; doar ochii şi-i ridica spre cer.

Suspină o dată lung, apoi rămase nemişcată.

Fruzia îşi dăduse sufletul pe patul de tortură.

Această privelişte făcu pe Dimitrie cu totul nesimţitor la loviturile ce i se dădură şi lui. Zdrobit, plin de sânge, tainicul prizonier fu aruncat într-un colţ, lângă cadavrul sărmanei copile. Mai avu atâta putere să ridice mâna, pentru a mângâia faţa albă a fetei.

— Odihneşte-te în pace, murmură el, făptură nevinovată. Dumnezeu s-a îndurat de tine, îi trebuia un înger, de aceea te-a chemat la El… Acum, sufletul tău se află în faţa tronului Judecătorului Ceresc…

Capitolul 142 – O descoperire înfiorătoare

Fulgii de zăpadă erau mânaţi de furtuna care urla printre ramurile golaşe ale copacilor piperniciţi. În acelaşi timp, vântul împingea pe şosea doi drumeţi.

Erau Vladimir şi Lola.

Astfel mergeau ei de câteva ore. Zăpada se depunea pe hainele lor, încât păreau doi oameni de zăpadă.

Din când în când, cei doi fugari schimbau câte o vorbă, apoi fiecare era dus de gândurile sale.

— Ah, aş vrea ca ispravnicul să fi căpătat ajutor la timp, zise tânărul deodată, căci dacă va muri…

— Alungă-ţi gândurile astea, răspunse Lola. Nu uita că mergem spre patrie. Am luat o hartă din dulapul tiranului; suntem pe drumul cel mai scurt spre Vladivostok, iar de acolo…

— O, dragă prietenă, asta sună atât de frumos, încât nu ştiu ducă s-ar putea înfăptui…

— De ce să nu se poată? făcu soţia condamnatului. Numai să nu-ţi pierzi curajul. Dac-am vrea să-l salvăm pe Dimitrie, în două zile am ajunge la Vladivostok, mergând tot aşa.

Deodată, Lola se opri, apoi reluă:

— La urma urmei, ar fi mai bine să fugi dumneata singur; cunosc drumul spre Gorni Zerentui şi mi-am jurat să-l salvez pe tainicul prizonier…

— Nu, nu, în acest chip n-aş câştiga prea mult timp, căci localitatea nu e departe de drumul ce duce la Vladivostok, zise tânărul, cu hotărâre. Merg şi eu cu dumneata, Lola, şi nu mă voi da în lături de la nimic ca să-l salvăm şi să ne întoarcem împreună în patrie.

Soţia lui Rogal scoase un ţipăt.

— Ce ai? S-a întâmplat ceva? strigă Vladimir.

— Ah, când ai rostit cuvântul „patrie”, am simţit străbătându-mi trupul un fior, răspunse nobila femeie. Nu, nu, eu nu voi mai revedea niciodată patria…

— Lola, e nevoie, oare, ca eu să-ţi insuflu curaj? zise tânărul. Eşti obosită, întâmplările de aseară te-au tulburat peste măsură, dar îndată ce Dimitrie va fi lângă noi, atunci…

— Nu, nu, inima îmi spune că nu vom ajunge în scumpa noastră patrie, oftă ea.

Tăcerea îi învălui din nou. Zăpada cădea fără încetare. Noaptea era pe sfârşite. La orizont apărură dungi subţiri, albicioase, care luară o culoare trandafirie. Curând, soarele se ivi pe cer, roşu ca focul.

Vladimir şi Lola se opriră ca fermecaţi; priveliştea ce se înfăţişa ochilor era într-adevăr măreaţă.

— Iată, răsare soarele, exclamă tânărul, însufleţit de speranţă.

Soţia lui Rogal îşi trecu mâna peste ochii umezi şi se întoarse, ca Vladimir să nu-i vadă lacrimile.

Încet, încet astrul solar se ridică tot mai mult pe cer. Fiul marelui duce se uita mereu în jurul lor, căutând să găsească un loc unde să facă un popas. Femeia era foarte obosită.

Însă, pretutindeni unde îşi îndrepta privirea, se întindea câmpia de zăpadă, care sclipea în bătaia razelor soarelui.

— Colo se zăresc nişte dealuri, exclamă Vladimir, deodată. Să mergem spre ele, avem nevoie de odihnă, căci de-abia te mai ţii pe picioare.

Lola zâmbi. Era într-adevăr istovită.

— Sprijină-te de umărul meu, zise fiul marelui duce.

Tânăra femeie îl ascultă şi astfel, porniră înainte.

Dar dealurile rămâneau mereu la aceeaşi depărtare.

Lola începu să gâfâie de oboseală, un văl roşu i se pusese pe dinaintea ochilor.

— Nu mai pot, îngână ea, lasă-mă aici, continuă-ţi singur drumul.

— Lola, nu pierde curajul… Îndată ce vei cădea aici, eşti pierdută, căci zăpada te va acoperi ca un giulgiu. Hai, adună-ţi puterile, trebuie să-l salvăm pe Dimitrie, sărmanul exilat.

— Da, ai dreptare, exclamă ea, dar lasă-mă să mă odihnesc puţin.

— Nu, nu putem pierde vremea, zise Vladimir. Înlănţuie-te de gâtul meu, voi încerca să te duc în braţe. Înainte cu câteva săptămâni aş fi fost în stare să te duc oricât, dar acum… ah, acum sunt numai umbra mea…

Lola se supuse, tânărul o ridică şi porni înainte spre culmile depărtate unde nădăjduiau să găsească un loc de odihnă.

În cele din urmă, zăriră nişte puncte negre risipite între două dealuri.

Erau colibe de ale *ostiacilor*[3].

Vladimir îşi iuţi paşii, îndreptându-se spre sat.

Se opri înaintea unei colibe mai mari şi bătu la uşă.

— Intră, strigă un glas bărbătesc.

---

[3] Ostiaci – unul dintre popoarele Siberiei.

Tânărul rămase la îndoială o clipă, dar privirea Lolei îl hotărî să treacă pragul colibei.

Un fum gros îi întâmpină. După ce fiul marelui duce îşi mai deprinse ochii cu fumul, observă că în căsuţă se afla un om bătrân, care stătea lângă sobă, pe o bancă de lemn. Mai erau acolo câţiva porci, vreo patru-cinci găini şi câţiva copilaşi.

— Apropiaţi-vă, zise bătrânul, alungând copiii, care se îngrămădeau înaintea noilor sosiţi, plozii ăştia sunt foarte curioşi să vă vadă, căci arareori se abate vreun străin pe aici; satul nostru e departe de şosea.

— Aceasta e sora mea, zise Vladimir, şi s-a îmbolnăvit pe drum. Ieri, calul nostru a căzut şi a murit. Nu cumva se găseşte pe aici un cal de vânzare?

— Cam greu, suntem săraci, nimeni n-are cal de prisos, răspunse bătrânul. Dar ia aşezaţi-vă lângă foc, sora dumitale pare, într-adevăr, bolnavă.

— Sărmana femeie a venit să-şi vadă soţul care, după cum am auzit, a fost exilat la Gorni Zerentui, continuă Vladimir.

— Aha, şi dumneata ai însoţit-o?

— Desigur, doar nu puteam s-o las să călătorească singură prin ţinuturile astea neospitaliere. Sora mea a ţinut să mergem înainte, fără să ne oprim, până ieri, când ne-a murit calul.

— Hm, proastă afacere, murmură ţăranul, punând pe masă, după obiceiul locului, un fel de bere şi o bucată de pâine neagră.

Vladimir îşi tăie o felie de pâine, apoi întinse Lolei cana cu bere.

— Bea, scumpă surioară, zise el, bea ce-ţi dă omul acesta milos.

Soţia lui Rogal duse cana la buze şi sorbi câteva înghiţituri, apoi oftă şi zise:

— Ah, sunt atât de obosită!

— În odaia de alături se află un pat, unde sora dumitale se poate odihni, zise ţăranul, adresându-se lui Vladimir.

Tânărul îi ajută să meargă în încăperea alăturată.

— Odihneşte-te în linişte, aici suntem în siguranţă, zise el, apoi.

Femeia clătină capul în semn de aprobare. Nenorocita nu mai avea putere nici să vorbească măcar.

Vladimir se întoarse în camera unde se afla ţăranul.

Acesta vru să afle amănunte asupra oaspeţilor săi. Atunci, fiul

marelui duce fu nevoit să urzească o serie de minciuni spre a satisface curiozitatea gazdei sale.

Pe la amiază se auziră tropote de cai; era o ceată de cazaci.

Vladimir se piti după sobă, iar ostiacul deschise fereastra şi întrebă:

— Ce s-a întâmplat? Încotro aşa grăbiţi?

— Doi condamnaţi au evadat din Algaşi, după ce mai întâi, au ucis pe ispravnic, zise unul dintre cazaci.

— Nu cred să ajungă departe, făcu ostiacul, clătinând capul.

— Cum îi prindem, îi şi spânzurăm, strigă soldatul. Ia spune, nu i-ai văzut trecând pe aici?

— Nu, pe aici n-a trecut nimeni, răspunse bătrânul.

— Şi ceea ce este mai rău e că ispravnicul n-a apucat să vorbească nimic, căci a murit fără veste, adăugă cazacul.

Apoi soldaţii porniră înainte, ţăranul zâmbi.

— Hm, condamnaţii din Algaşi vor răsufla, în sfârşit, zise el. Aşa un om crud ca ispravnicul ăsta n-a mai fost niciodată pe aici. Acum şi-a luat şi el pedeapsa.

Vladimir începu să se plimbe prin încăpere, dus pe gânduri.

Ce era de făcut? Cazacii puteau să-l recunoască pe el şi pe Lola şi atunci…

Bietul tânăr nici nu se încumetă să-şi închipuie, măcar, soarta ce-i aştepta.

Se auzi strigat pe nume; intră în camera alăturată. Lola ascultase toată discuţia cu cazacii. Chipul îi era acoperit cu o paloare cadaverică.

— Vladimir, dacă suntem prinşi… nici nu cutez să mă gândesc…

— Taci, Lola, caută de-ţi păstrează cumpătul. Gazdei noastre i-am spus că eşti sora mea, care a venit să-şi caute bărbatul. Bătrânul nu bănuieşte nimic, aşadar trebuie să fim foarte prevăzători şi chibzuiţi.

Zicând acestea, părăsi încăperea.

Deodată Lola tresări.

Nu se auzeau, oare, din nou, tropotele?

Da, cazacii se întorceau.

Inima sărmanei femei se opri în loc.

Lola auzi cum soldaţii descalecă şi-şi leagă caii de parii din faţa uşii. Sări din pat înspăimântată şi îşi lipi urechea de peretele subţire ce despărţea cele două încăperi.

Unde se afla Vladimir? Ieşise, oare, din colibă, înainte de vreme şi fusese văzut şi recunoscui? Ce să facă? Să fugă iar prin pustietatea de zăpadă?

Sărmana se cutremură. Afară furtuna bântuia cu furie; stâlpii ce susţineau coliba trosneau sub puterea vântului.

Inima femeii se strânse de durere.

Uşa se deschise şi cazacii intrară în colibă, înjurând. Lola nu desluşea ce vorbeau, dar îşi dădu seama că erau furioşi.

— Mii de draci, ce administraţie afurisită! Aşa se întâmplă când toţi îşi pierd cumpătul, strigă unul dintre soldaţi. Închipuie-ţi, nici nu ni s-a dat, măcar, semnalmentele fugarilor. Tovarăşii s-au dus înainte, iar noi trebuie să ne întoarcem la Algaşi ca să luăm amănunte asupra înfăţişării celor doi ticăloşi.

— Poate că v-aş putea fi de folos, zise Vladimir.

Lola simţi sângele îngheţându-i în vene; cum îndrăznea el să intre în vorbă cu urmăritorii săi?

— Dumneata? făcu unul dintre cazaci. Ei, ia s-auzim ce ştii?

— Nu cumva îi vei fi văzut pe fugari? întrebă celălalt, în bătaie de joc.

— De unde ştii că nu? răspunse tânărul, liniştit.

— Atunci, vorbeşte, ziseră cazacii, într-un glas.

— Aseară mă aflam pe şosea cu sora mea. Calul nostru murise, astfel că mergeam pe jos. Deodată se iviră înaintea noastră doi oameni care veneau dinspre Algaşi…

— Doi oameni? îl întrerupse un cazac.

— Da, purtau căciuli de oaie şi cojoace albe ca arestaţii. Cum ne-au văzut, voiră s-o cotească spre a nu da ochi cu noi, dar apoi şi-au luat seama şi au trecut pe lângă noi, zicându-ne bună ziua.

— Şi încotro au apucat? cercetă cazacul.

— Spre Strelinsk. I-am urmărit mult timp cu privirea, mergeau voiniceşte, ca şi cum aveau de gând să ajungă azi la Petersburg.

— Hm, ai văzut asta cu ochii dumitale?

— Se înţelege că am văzut cu ochii mei, că doar nu vei fi vrând să văd cu ai altuia, zise tânărul, zâmbind. Te rog să mă crezi că-ţi spun adevărul curat.

— Ei, camarade, vezi că am apucat pe un drum greşit? zise soldatul, adresându-se tovarăşului său. Eu spuneam asta de la început;

nu puteau să fie atât de proşti fugarii, încât s-o ia spre Gorni Zerentui, unde puteau să cadă în mâinile căpitanului Davidoff, un alt drac şi jumătate.

— Da, ai dreptate, încuviinţă celălalt, dar, acum ce-i de făcut?

— Să fluierăm o dată tare, poate că tovarăşii ne vor nuzi şi se vor întoarce; ce să caute la răsărit, când fugarii, mânca-i-ar ciorile, au apucat spre apus?

Cazacii ieşiră afară şi scoaseră un şuierat ascuţit, care răsună până departe pe şesul acoperit de zăpadă. Toţi îşi ţinură răsuflarea, ascultând. Deodată răspunse de departe un alt şuierat.

— Ne-au auzit, se întorc, zise unul dintre cazaci. Bine c-am dat de tine, altminteri am fi fugit degeaba. Ah, dac-am pune mâna pe ticăloşii ăia, o să-i biciuim de moarte că ne-au făcut să alergăm atâta prin ger.

Soldaţii şi Vladimir, care îi însoţise, reveniră în colibă. Cei doi cazaci continuară să blesteme pe fugari. Tânărul simţi fiori trecându-i prin spate căci, dacă soldaţii ar fi ştiut că el e unul dintre cei căutaţi, atunci furia lor n-ar mai fi cunoscut margini.

După puţin timp se iviră şi ceilalţi cazaci şi după ce mulţumiră lui Vladimir – care prin grija Lolei era îmbrăcat întocmai ca sătenii din Siberia şi vorbea dialectul lor –, urmăritorii se pregătită să plece în direcţia arătată.

— Păcat că n-ai să fii şi dumneata de faţă când îi vom biciui pe cei doi ticăloşi, zise un cazac, adresându-se fiului marelui duce. Ah, te-ai distra foarte bine, căci eu ştiu să mângâi cu cnutul în aşa fel că nemernicii simt nevoia să se caţere pe pereţi.

— Vă doresc noroc, strigă Vladimir.

Călăii porniră. Tânărul rămase foarte îngrijorat. Zbirii îi descriseseră bine soarta ce-l aştepta.

— Nu, nu mă vor prinde viu, îşi zise el cu hotărâre. Mai bine îmi înfig în piept pumnalul lui Dimitrie şi, astfel, scap de chinuri.

În acest timp, Lola sa afla în camera alăturată, plângând şi închinându-se. Vladimir intră în încăpere şi ruga lui se uni cu aceea a tinerei femei, amândoi mulţumind lui Dumnezeu că-i scăpase de primejdie.

Apoi, fugarii încredinţară pe bunul ţăran că-i vor purta o recunoştinţă veşnică; după aceea, porniră din nou la drum, temându-

se ca nu cumva cazacii, văzând că nu găsesc nimic, să se întoarcă în satul ostiacilor.

Merseră câtva timp fără încetare; zăpada cădea în fulgi groşi. Gerul devenea tot mai aprig.

— Am obosit, şopti Lola, deodată.

— Adună-ţi puterile, zise Vladimir. Trebuie să trecem dealurile ce se văd în zare.

Tânăra femeie oftă şi porni mai departe, alături de tovarăşul ei, fără să scoată o vorbă.

Cei doi fugari ajunseră la un deal şi începură să urce coasta acestuia; suişul era foarte obositor, picături mari de năduşeală se adunară pe fruntea Lolei. Dar, fără să murmure, curajoasa femeie păşea înainte.

Poteca pe care mergeau nu fusese demult întrebuinţată. Cine ar fi ieşit afară în acea vreme când îngheţa suflarea pe buze? Nicio vieţuitoare nu se vedea de jur-împrejur; o tăcere adâncă învăluia ţinutul.

Deodată, răsună un fluierat prelung.

Fugarii se opriră. Lola îşi roti privirile în jur, însă nicăieri nu se vedea nimic, pe covorul alb de zăpadă.

Deodată, răsună din nou acelaşi fluierat şi, apoi, urmă un uruit ciudat. Vladimir privi spre Lola, speriat.

— Ce-o fi asta? şopti ea, de abia îndrăznind să răsufle de teamă.

— Nu pot să văd nimic, trebuie să fie cineva peste culmea dealului, răspunse Vladimir, tot în şoaptă. Să înaintăm încetişor.

Zăpada căzută de curând le înăbuşea zgomotul paşilor. Tăcerea se aşternuse din nou în jurul lor.

În cele din urmă, ajunseră pe culmea dealului.

— Să cercetăm împrejurimile, zise Vladimir, oprindu-se. Pe aici trebuie să fie oameni; aşadar, să ne încredinţăm dacă ne sunt prieteni sau duşmani.

Lola clătină capul, în semn de aprobare.

Tânărul se târî până la marginea coborâşului râpos, peste care se plecă, spre a vedea mai bine.

— Ce este? întrebă dânsa, văzându-l stând nemişcat.

Deodată se auzi zgomotul pricinuit de căderea unor bolovani.

Lola se apropie de tovarăşul ei. Dar, ceea ce văzu, făcu să i se

oprească inima în loc.

În vale se aflau doi bărbaţi, ale căror feţe nu se puteau vedea, deoarece purtau nişte pălării de pâslă cu boruri late. Necunoscuţii purtau şube cu gulere mari de blană.

Şi, dacă era ciudat să întâlnească oameni în această pustietate, apoi lucrul pe care-l făceau era şi mai ciudat: străinii săpau o groapă în pământul îngheţat.

Aproape de ei se afla un sicriu închis.

La un moment dat, unul dintre bărbaţi sări îi groapă şi o măsură, apoi strigă tovarăşului său câteva cuvinte.

Deşi fugarii nu se aflau prea departe, totuşi nu putură să înţeleagă ce spune.

Deodată străinii apucară sicriul şi-l coborâră îi groapă. Apoi îl acoperiră cu pământ, mai stătură de se chibzuiră niţel, se uitară în jurul lor şi, în cele din urmă se depărtară, dispărând printre stâncile din fundul văii.

Puţin timp după aceasta, se auziră zurgălăi şi curând se ivi o sanie uşoară, care aluneca repede pe zăpadă.

Vladimir nu-şi credea ochilor. În sanie se aflau trei oameni.

— Lola, adineauri erau numai doi, acum mai e unul, zise tânărul, adresându-se însoţitoarei sale.

— Da, şi unul dintre ei pare să fie stăpânul, răspunse Lola. Ia te uită ce gesturi poruncitoare face.

— Ai dreptate, încuviinţă fiul marelui duce. Dar ce-or fi făcut oamenii aici, în vale? Nu prea îmi vine să cred că au săvârşit o faptă cinstită.

— N-ai vrea să mergem să vedem ce au îngropat? propuse curajoasa femeie.

— E primejdios şi, apoi, drumul nostru nu e pe acolo.

— Da, da, totuşi trebuie să coborâm în vale, pentru ca să dezvăluim fapta misterioasă a celor trei oameni.

— Bine, dacă nu te temi de oboseală, nu mă împotrivesc.

Cu ajutorul lui Vladimir, soţia condamnatului izbuti să ajungă în fundul văii. Aici zăpada era până la genunchi. Totuşi, după puţin timp, cei doi fugari ajunseră la groapă. Ici-colo se vedea capacul, negru al sicriului, căci acesta nu fusese bine acoperit cu pământ.

— Eu cred că la mijloc trebuie să fie o crimă, îşi dădu Vladimir cu

părerea.

— De unde ştii că nu vor fi îngropat o comoară? răspunse Lola zâmbind, cu amărăciune.

Cei doi se apucară să dea pământul în lături. După ce capacul ieşi la iveală, Vladimir izbuti să rupă o bucată din el. Deodată, tânărul se dădu înapoi şi o exclamaţie de spaimă ieşi de pe buzele sale îngălbenite.

Fiul marelui duce îşi reveni însă repede şi se puse pe lucru cu înfrigurare, urmând să desprindă scândurile capacului.

— Lola, priveşte, zise dânsul, gâfâind.

— O, Doamne e înspăimântător! Ce s-a petrecut aici? Nu sosim oare prea târziu?

Vladimir desfăcu ultima scândură ce acoperea cosciugul. Înăuntru era întinsă o femeie cu faţa galbenă.

Vladimir stătea nedumerit cu privirile aţintite asupra trupului neînsufleţit.

Deodată Lola scoase un ţipăt: femeia mişcase braţul. Era învelită într-un giulgiu alb, ochii rămăseseră închişi, dar în jurul lor se puteau observa uşoare tremurături.

— Femeia nu-i moartă! strigă Vladimir, tremurând din tot trupul, ca scuturat de friguri.

— Nu, nu e moartă, dar cum s-o aducem în fire? zise Lola. La mijloc trebuie să fie o crimă. Cum a ajuns femeia în această pustietate? Cine erau acei oameni?

— Să încercăm să-i punem sângele în circulaţie, poate vom izbuti s-o readucem la viaţă, propuse tânărul.

Începură să-i frece mâinile, dar în zadar – femeia rămase tot aşa de ţeapănă ca şi mai înainte. Numai din când în când muşchii feţei se mişcau.

Vladimir se uita înaintea lui, posomorât.

— Ei, cum nu ne-am gândit că avem cu noi o sticlă de rom? strigă Lola, deodată. Adu-o încoace, să-i turnăm câteva picături în gură.

Tânărul scoase din sacul pe care-l ducea o sticlă şi o dădu însoţitoarei sale; aceasta desfăcu buzele femeii şi-i turnă, printre dinţii încleştaţi câteva picături de rom.

De astă dată, străduinţele lor fură încununate de izbândă.

Femeia – care după îmbrăcăminte părea să fie de condiţie foarte

bună – sorbi cu lăcomie lichidul şi buzele i se desfăcură, ca şi cum ar fi vrut să mai ceară din băutura înviorătoare.

Vladimir privea cu o mulţumire nespusă, spre cele două femei.

— Îşi vine în fire, şopti Lola, care îşi trecuse un braţ pe după gâtul necunoscutei şi-i ţinea capul în sus.

Tânărul clatină capul, vru să răspundă, dar se opri, copleşit de bucurie, căci nenorocita se mişcă şi îngână:

— Ajutor, ajutor!

Apoi păru că-şi pierdu iar cunoştinţa, deoarece rămase nemişcată.

— Va muri de frig; nu vezi ce uşor e îmbrăcată? zise fiul marelui duce. Sărmana îşi va da sufletul înainte ca noi să aflăm…

— În sac este o jachetă de blană, îl întrerupse Lola.

Tânărul scoase jacheta din sac şi, cu ajutorul însoţitoarei sale, îmbrăcă pe leşinată. Lola continuă să-i toarne în gură picături de rom.

Deodată, străina făcu o sforţare ca să deschidă ochii şi murmură:

— Lăsaţi-mă, îmi face rău…

Soţia lui Rogal tresări de bucurie; aşadar, femeia îşi revenea în simţiri încetul cu încetul.

Într-adevăr, chipul ei începu să se facă roşu; deodată deschise ochii, dar îi închise din nou. Încercă să se ridice.

— Bastian, Eva! îngână ea.

Cei doi fugari ascultau cu încordare.

— Unde sunteţi? De ce nu veniţi? Mi-e frig, vreţi, oare…

Nu fu în stare să continue; cuvintele îi muriră pe buze. Necunoscuta holbă ochii, uitându-se când la Vladimir, când la Lola. Apoi îşi duse mâna la frunte.

— Unde sunt oamenii mei? îngână ea. Ah, aş vrea s-o văd pe Eva. Bătrâna mea servitoare.

Văzând că Vladimir rămâne nemişcat, continuă pe ton rugător:

— Ah, cheam-o pe Eva, te rog!

Încercă din non să se ridice. Lola îi dădu ajutor. Privirile necunoscutei se aţintiră asupra celor doi fugari, care din cauza gerului se înfăşuraseră până la nas în blănurile lor.

— Unde mă aflu? Cine sunteţi? întrebă ea, trimită.

— Ne aflăm în Siberia, aproape de graniţa Manciuriei şi eu sunt…

Vladimir tăcu. N-avea niciun rost să destăinuie unei necunoscute numele său.

— În Siberia? repetă străina. Domnule, ce tot vorbeşti? Cum am ajuns aici?

Fiul marelui duce ridică din umeri.

— La asta nu v-aş putea răspunde, zise el. Însă, ceea ce ştiu e că ne aflăm între Algaşi şi Gorni Zerentui.

O spaimă de moarte păru să pună stăpânire pe îngropata de vie; începu să tremure, scoase un suspin, apoi îşi ascunse faţa în mâini şi izbucni într-un plâns amar.

— Ah simt că nebunesc! murmură ea. Unde sunt servitorii mei?

Vladimir îşi recapătă cumpătul; tânărul îşi zise că trebuie să afle amănunte asupra ciudatei femei.

— Cine eşti dumneata? întrebă el.

Străina tăcu, o roşeaţă vie îi acoperi obrajii, deschise gura, voi să vorbească, dar niciun sunet nu ieşi de pe buzele ei.

— Eşti din Petersburg? continuă tânărul.

— Nu, am locuit în castelul meu Quisisane.

— Şi unde se află acest castel? cercetă fiul marelui duce.

— La răsărit de Petersburg.

— Nu s-ar putea să-mi dai informaţii mai precise?

O nouă roşeaţă acoperi chipul străinei, pentru ca apoi să dispară tot atât de repede. Femeia se cutremură. O lacrimă se rostogoli pe faţa ei palidă.

— Nu, nu pot să-ţi dau amănunte, răspunse ea. Eva era camerista mea, trăiam în belşug şi bogăţie, ca o prinţesă domnitoare; soţul meu…

Zicând acestea, îşi acoperi iar faţa cu mâinile; apoi, încercă să se ridice, dar nu izbuti căci era prea slabă.

— Trebuie să mă întorc la soţul meu, continuă ea. Sărmanul o fi foarte îngrijorat din pricina lipsei mele.

Începu să plângă.

— O, Doamne, ce-o fi zicând Serghie?

— Serghie? Cine e acesta? întrebă tânărul.

— Soţul meu, şopti frumoasa femeie.

— Şi cum îi mai zice soţului dumitale?

— Mie îmi ajungea numele acesta… O, cum îl mai iubeam… Fireşte domnule, oamenii nu trebuie să ştie…

Tăcu, apoi adăugă, cu sfială:

— Servitorii îi ziceau „milostive domnule baron”, Toţi se plecau până la pământ, îndată ce apărea.

— Trebuie să ştiu mai mult, stărui Vladimir.

— Acum nu, poate mai târziu.

— Dragii mei, interveni Lola, care până în această clipă îi ascultase, cu atenţie încordată, trebuie să ne căutăm un adăpost. Soarele începe să apună, gerul devine tot mai mare; vom fi nevoiţi să găsim un loc unde să rămânem noaptea; altminteri s-ar putea să murim de frig.

Vladimir căută să ia o hotărâre, dar în zadar.

Necunoscuta îl văzu şovăind, o grijă de moarte o cuprinse, sări în sus scoţând un ţipăt, îşi roti privirile pe câmpia de zăpadă, apoi se repezi spre Lola şi o apucă în braţe.

— O, dumneata eşti femeie! strigă ea, şi nu se poate să mă părăseşti, salvează-mă şi, atât eu cât şi soţul meu te vom răsplăti împărăteşte. Ce o să se facă sărmanul Serghie? Fără mine, bietul om nu poate trăi.

Lola căută s-o îmbărbăteze. Tânărul se simţi cuprins de o bănuială grozavă.

Dar dacă însuşi soţul victimei voise s-o îngroape de vie?

— Doamnă, îţi respect taina, zise el, dar, pentru a-ţi putea fi de folos, trebuie să cunosc numele soţului dumitale.

— Numele său? repetă străina. O, Doamne, i-am făgăduit să nu-l rostesc niciodată!

Vladimir nu ştia ce să mai creadă.

O femeie să n-aibă voie să pronunţe numele soţului ei?

Nu mai încăpea îndoială că la mijloc era o taină de foarte mare însemnătate.

— Arată-mi, cel puţin, în chip mai lămurit, unde se află castelul în care ai locuit? cerceta fiul marelui duce.

— Quisisane a fost construit la malul mării. E un mic paradis. Ah, de câte ori ne-am plimbat cu barca pe valurile liniştite, la lumina lunii, cu capul rezemat de umărul soţului meu! Eram foarte fericită şi îngerii trebuiau să mă pizmuiască pentru atâta fericire. O, nenorocita de mine, ce s-a petrecut pe urmă? Ce s-a ales din fericirea mea? strigă femeia, frângându-şi mâinile.

Ciudat, necunoscuta avea în degete inele preţioase, dar verigheta lipsea.

O pierduse, oare? Sau îi fusese furată?

Vladimir nu îndrăzni s-o mai întrebe nimic. De altfel, tânărul era preocupat să ia o hotărâre cu privire la ciudata femeie.

Un simţământ de milă îi poruncea să n-o lase în această situaţie înspăimântătoare. Pe de altă parte, îşi zise că nu putea s-o ia cu sine fără să-şi atragă primejdii şi griji noi.

Lola şi dânsul erau fugari; o persoană mai mult, putea lesne să-i ducă la pieire.

Lola observă lupta ce se dădea în sufletul lui.

Se apropia de el şi-i zise:

— E cu neputinţă s-o lăsăm aici, pradă morţii; se poate ca ticăloşii să se întoarcă şi văzând că victima lor se află în viaţă, vor încerca să facă în aşa fel ca s-o înlăture pentru totdeauna.

Tânărul rămase pe gânduri, dar nu găsi niciun plan vrednic de luat în seamă.

— Să meargă cu noi, murmură Lola, tot trebuie să ne găsim un adăpost; aşadar, vom fi trei în loc de doi. Fiind miloşi, Dumnezeu ne va ajuta.

Vladimir îi strânse mâna.

— Mereu bună şi gata să sari în ajutorul aproapelui, zise el, toate mizeriile şi chinurile pe care le-ai îndurat n-au fost în stare să-ţi împietrească inima.

În tot acest răstimp, străina îşi rotea privirile pe câmpia de zăpadă.

— Ciudat! foarte ciudat! murmură ea. Cum am ajuns eu aici? Cine m-a adus?

Ultimele cuvinte le rostise cu glas tare.

— Noi am văzut o sanie în care se aflau trei oameni, răspunse tânărul. Doi păreau să fie servitori, iar celălalt boier.

— Boier? repetă necunoscuta. Ce fel de om era?

— N-am putut să văd bine; dar dacă nu mă înşel era un bărbat înalt, cu mustăţi mari.

— Roşcate?

— Aşa mi se pare.

— Ah, acum înţeleg totul, exclamă străina. Am căzut victimă unui ticălos fără pereche. În sfârşit, monstrul a izbutit să-şi înfăptuiască planul… O, e atât de înspăimântător să fii despărţită de soţul iubit! Serghie, soarta a fost mai tare decât noi! Nădăjduiam că ticăloşii vor

renunţa la planurile lor. Au încercat de multe ori să mă răpească de lângă soţul meu, dar n-au izbutit, deoarece Serghie mă iubea mai mult decât orice pe lume. Acum, însă, neruşinatul m-a smuls pe furiş şi m-a adus în pustietatea asta. Dacă nu mi-aţi fi venit în ajutor, aş fi pierit…

Îşi îngropă faţa în mâini şi izbucni într-un plâns sfâşietor.

— Nu mai plânge, îi zise Lola. Gândeşte-te că există un Dumnezeu care răsplăteşte binele şi pedepseşte răul. El te va răzbuna.

Străina se uită, tulburată, la soţia lui Rogal. Pe chipul ei trecu un zâmbet care o făcu şi mai frumoasă decât era.

Necunoscuta să tot fi avut nouăsprezece ani. Fireşte, gerul şi boala lăsaseră urme pe faţa ei.

— Trebuie să ne căutăm un adăpost pentru noapte, zise Lola. Aşadar, să mergem!

Cele trei persoane adunate în chip atât de ciudat porniră la drum. Trebuiau să găsească un loc unde să-şi poată odihni trupurile istovite.

Ieşind din vale, vântul rece le biciui faţa, dar n-aveau încotro, erau siliţi să meargă înainte, căci în urma lor toate porţile fuseseră închise.

Tânăra străină păşea voiniceşte, deşi veşmintele-i nu erau făcute pentru o călătorie mai lungă pe jos; îşi prinsese în brâu poala lungă a rochiei albe, îşi înfăşurase capul într-o bucată de stofă şi înainta astfel prin câmpia acoperită de zăpadă.

Soarele începuse să se lase spre asfinţit şi, totuşi, cei trei drumeţi nu întâlniseră încă niciun loc unde să se poată adăposti.

Deodată, necunoscuta începu să se împleticească, sforţările ce făcea erau prea mari. Lola o sprijini.

Adesea se înfundau până la genunchi în nămeţii de zăpadă, vântul rece le izbea în faţă. Pe cer se fugăreau nori negri, care acopereau soarele.

— Mi-e teamă să nu mă copleşească oboseala, murmură străina.

— Adună-ţi toate puterile, o îmbărbătă Lola. E cu neputinţă să ne oprim aici.

Un zâmbet obosit flutură pe buzele tinerei femei.

— Oh, îmi dau seama că vă sunt o povară, zise necunoscuta. Fără mine aţi fi fost acum departe şi v-aţi fi încălzit la un foc bun.

Un fior rece îi trecu prin spate. Îşi înfăşură mai bine trupul şi încercă să-şi încălzească mâinile.

Deodată, un văl lung, alb, se desprinse dintre nori şi se lăsă spre

pământ; apoi, pe neaşteptate se făcu întuneric.

Vântul bătea cu furie, împrăştiind movilele de zăpadă. Ochii drumeţilor se închideau fără voie, la izbitura ghimpilor de gheaţă care cădeau din belşug.

Străina căzu jos, gemând; Lola o ridică în grabă, căci rămânerea acolo ar fi însemnat moartea. După câteva minute, sărmana ar fi amorţit şi, apoi, zăpada ar fi acoperit-o.

Fiul marelui duce era foarte îngrijorat. Cât cuprindeai cu privirea, nu se vedea niciun adăpost. Plin de durere, tânărul măsura cu ochii câmpia nesfârşită, căutând să descopere vreun punct întunecos.

N-avea să dea peste nicio colibă?

Vladimir fu cuprins de o dorinţă nebună de a găsi scăpare pentru el şi pentru cele două femei de sub ocrotirea lui, care se luptau din răsputeri împotriva furtunii; dar totul rămase în zadar – câmpia albă se întindea înaintea lor ca un giulgiu uriaş.

Tovarăşii de nenorocire porniră din nou. Vladimir mergea înainte cu câţiva paşi. Deodată duse mâna la ochi.

Ce însemna punctul acela negru, care se vedea în zare?

Era o locuinţă omenească sau numai un tufiş?

— Iată colo salvarea, şopti el, cu răsuflarea întretăiată. Da, da, e o colibă… Sfântă Fecioară, dă-ne putere să ajungem până la ea.

Vederea acelui punct întunecos îi însufleţi, paşii li se înaripaseră şi o rază de nădejde străluci în ochii lor.

Acum salvarea era posibilă, coliba avea să ofere adăpost celor trei drumeţi.

Sărmanii ajunseră la căsuţă mai repede decât îşi închipuiseră. Era o cocioabă, aproape îngropată în zăpadă, dar locuită, căci o dâră de fum ieşea pe coş.

Vladimir se apropie de uşă şi bătu.

— Cine-i acolo? întrebă un glas adânc.

— Nişte drumeţi care nu mai pot să-şi continue călătoria.

— Bine, intraţi, uşa nu-i încuiată, căci pe aici nu sunt hoţi şi apoi, n-am lucruri care să poată trezi pizma vecinilor.

Tânărul aruncă o privire asupra celor două femei care se aflau în spatele său, apoi deschise uşa. Se opri, surprins; auzise adesea vorbindu-se de pustnici bătrâni, dar ceea ce vedea acum întrecea orice închipuire.

Bătrânul care se afla în faţa lui, trebuie să fi fost foarte înaintat în vârstă; pe cap abia mai avea câteva fire de păr alb; era îmbrăcat cu a haină zdrenţăroasă, deasupra căreia purta un cojoc larg. O barbă lungă, albă, îi încadra faţa.

Fiul marelui duce se oprise în prag.

— Iartă-ne că te supărăm, dar…

— Nu mă supăraţi deloc, fiul meu, zise bătrânul. Chiar azi se împlinesc şase luni de când n-am mai auzit glas omenesc, de când n-am văzut un om. Da, da, arareori se abate pe aici vreun drumeţ.

Sihastrul vorbea cu glas adânc, dar lipsit de orice timbru, ca un clopot plesnit.

Deodată, o mare uimire se zugrăvi pe chipul său; zărise pe cele două femei trecând pragul.

— Ah, trebuie să fi trecut ani buni de când n-am mai văzut o femeie, zise el. Şi, astea sunt tinere şi frumoase, adăugă bătrânul, zâmbind.

Lola trase după sine pe tovarăşa ei, care abia se mai putea ţine pe picioare. În colibă se afla un scaun de lemn necioplit, iar lângă sobă, care era atât de mare încât ocupa jumătate din cocioabă, era aşezată o bancă.

Străina, se lăsă, obosită, pe această bancă şi-şi rezemă de soba caldă frumosu-i cap.

— Ah, căldura îmi face atât de bine, murmură ea, un zâmbet de mulţumire trecându-i pe chipul palid.

Lola se ghemui şi ea lângă sobă, în timp ce bătrânul pregătea ceaiul.

— Nu pot să vă ofer prea mult, zise el apoi, dar un pahar cu ceai şi o bucată de pâine de ovăz tot mai am pe aici.

În timp ce se apropie de cele două femei, ochii săi se pironiră asupra necunoscutei.

— Atât de tânără şi frumoasă şi să rătăcească prin câmpiile de gheaţă ale Siberiei! şopti el apoi, lui Vladimir.

Tânărul ridică din umeri, neîndrăznind să dea un răspuns.

— Cât mai e de aici până la Gorni Zerentui, întrebă el, după aceea, ca să schimbe vorba.

— Zece verste, răspunse pustnicul.

— Drumul e rău?

— Nu, duce tot pe lângă movile. Dar ce căutaţi în Gorni Zerentui. Nu ştiţi că acolo e iadul pe pământ? Vai de nenorocitul care îşi face osânda în ocna din Gorni Zerentui! În câteva luni moartea îşi înfige ghearele în trupul lui.

— Ai fost şi dumneata pe acolo?

— Eu, nu, n-am poftă să mă cobor în iadul acela. De douăzeci de ani n-am mai părăsit coliba asta şi nădăjduiesc că tot aici îmi voi încheia viaţa.

— Şi n-ai simţit niciodată dorinţa de a te întoarce printre oameni? cercetă Vladimir.

— Nu, nu, făcu bătrânul. Tocmai pentru că nu mai voiam să văd oameni m-am îngropat în pustietatea asta.

Fiul marelui duce clătină capul mirat.

— Erai tânăr când ţi-ai luat rămas bun de la lume? cercetă el.

— Da, eram în floarea vârstei, când… când mi s-a făcut dor de singurătate. O, suferisem foarte mult, mai mult decât poate răbda un om. Îmi plăcea să trăiesc, eram vesel… deodată nenorocirea se abătu asupră-mi… dar de ce să-mi amintesc de trecut? Sunt mulţi ani de când nu m-am mai gândit la el… ciudat, trebuie să fiu foarte bătrân, de vreme ce nu-mi pot pune frâu vorbirii.

Zicând acestea, chipul bătrânului se transformă; în ochii-i luci o flacără de tinereţe şi trupul i se îndreptă, ca şi cum ar fi crescut deodată.

— Ce e cu dumneata? Ce s-a întâmplat? întrebă Vladimir.

— Hm, ciudat! De când am intrat în coliba asta n-am simţit niciodată ce simt acum. Mi se pare că trebuie să-mi amintesc odată de trecut înainte de a închide ochii pentru totdeauna, am impresia că nu mă pot despărţi de viaţă înainte de a-mi deschide inima în faţa unei fiinţe omeneşti. Poate că numai din această pricină nu m-a chemat încă Dumnezeu la El. O, am suferit mult, n-am trăit totdeauna în aceste locuri înfiorătoare, era un timp când mă aflam în mijlocul societăţii celei mai vesele… Închipuiţi-vă, mama mea a fost doica împăratului…

Bătrânul se opri. Pe feţele oaspeţilor săi se vedea efectul vorbelor sale.

Străina sări în sus deodată şi rămase, răsuflând din greu, înaintea lui.

— Aşadar, soarta te-a aruncat şi pe dumneata în cercul acela al Romanovilor? strigă ea. Aşadar, şi viaţa dumitale a fost legată de aceea a familiei imperiale?

— Da, şi am avut de suferit foarte mult…

— Se pare că un blestem pluteşte asupra tuturor femeilor care au fost iubite de membrii familiei Romanov, continuă străina.

— Se poate, şi stăpâna mea a fost iubită cu patimă; biata femeie n-a avut un sfârşit bun; ba, mai mult, copilaşul ei…

Vladimir ascultase cu încordare vorbele unchiaşului.

— De cine vorbeşti, moşule? întrebă el. O, spune-mi, te rog, tot ce ştii.

— Atunci, trebuie să vă istorisesc o poveste lungă. Aşezaţi-vă colea, tot n-o să puteţi dormi, căci afară furtuna bântuie cu furie. Am să arunc încă un lemn pe foc, apoi veţi auzi povestea tristă a vieţii mele.

Capitolul 143 – În spitalul de leproşi

Lepra izbucnise în Gorni Zerentui.

Acolo, unde murdăria domnea pretutindeni, unde medicii nu se sinchiseau de bolnavi, epidemia se întindea cu o iuţeală uimitoare.

Dimitrie scăpase până acum, dar într-o dimineaţă, când revizia descoperi un alt număr de arestaţi atinşi de boală, bătrânul fu însărcinat ca împreună cu încă doi tovarăşi să îngrijească de bolnavi.

Exilatul se făcu galben ca ceara. Ordinul pe care-l primise era ca şi o condamnare la moarte.

Spitalul se afla chiar alături de temniţă; era o clădire veche pe jumătate năruită, astfel că zăpada şi ploaia pătrundeau neîmpiedicate printre grinzile putrede.

Ferestrele erau nişte spărturi înguste făcute în zid, care odinioară, cu mulţi ani înainte, trebuie să fi avut geamuri de sticlă, care fuseseră înlocuite cu bucăţi de hârtie seu scânduri.

Din această pricină, un semiîntuneric domnea totdeauna în sala plină de mirosuri nesuferite a „spitalului”.

Inima i se opri în loc, când tainicul prizonier trecu pragul acestei încăperi.

Acolo, în sala aceea, care semăna mai mult cu un grajd pentru porci, decât cu un adăpost pentru oameni, urma să stea el zi şi noapte,

îngrijind de bolnavi. Şi încă ce bolnavi!...

Un fior rece îl scutură când văzu feţele nenorociţilor.

Bieţii pacienţi stăteau înşiraţi pe paturile murdare, pline de sânge, cu feţele umflate, acoperite de pete vinete, tablou al unei mizerii de nedescris.

Hrana, care le-ar mai fi dat puţină putere, era neîndestulătoare sau lipsea cu totul. În ce priveşte doctoriile, bolnavii stăteau şi mai rău.

Un medic incapabil care începea să bea de dimineaţă, apărea foarte rar prin încăperea mizerabilă care purta numele de „spital". Şi când se întâmpla să se abată pe acolo, trecea în grabă printre paturi, ţinând batista la nas şi plângându-se că aerul e de nesuportat.

Dacă un bolnav se încumeta să-i facă vreo rugăminte, îl lovea cu biciul, zicând:

— Taci, ticălosule, fugi din calea mea! Nu-i destul că vin în fiecare zi ca să văd feţele voastre dezgustătoare? Pleacă, n-am poftă să mă îmbolnăvesc şi eu.

Şi se depărta în grabă; când ajungea afară răsufla uşurat.

Aşadar, între aceşti bolnavi, era silit să trăiască Dimitrie. Tainicul prizonier, sărmanul, stătea zi şi noapte în aerul acela otrăvitor, plin de microbi.

De multe ori bătrânul era cuprins de deznădejde, dar n-avea încotro, era nevoit să rămână între nenorociţii ale căror gemete îi sfâşiau inima.

Mai ales nopţile, erau îngrozitoare.

Atunci bolnavii, cuprinşi de friguri săreau din paturile lor şi neodihnitul Dimitrie trebuia să vegheze ca nu cumva vreunul dintre ei să-şi pună capăt zilelor; el era răspunzător de viaţa persoanelor încredinţate pazei sale.

Starea sănătăţii ocnaşilor se făcea din zi în zi mai rea; mereu se îmbolnăveau alţi condamnaţi; toate paturile din spital fură ocupate. Pacienţii care mai veniră fură culcaţi pe paie aşternute pe pământul umed.

Dimitrie era doborât; abia se mai târa de la un pat la altul, rostind ici o mângâiere, colo ridicând o pernă, în sfârşit făcând tot ce-i stătea în putinţă. Dar şi forţele sale aveau să se sfârşească în curând.

Pe zi ce trecea, se vedea că bătrânul se apropie de mormânt.

Sărmanul om rugă pe asupritorii săi să-l scutească, cel puţin pentru

câtva timp, de acest serviciu greu, dar zbirii îi râseră în nas.

— Nu cumva ai vrea să se molipsească toţi deţinuţii din pricina ta? îi zise căpitanul Davidoff. Mai bine stai frumuşel aici, căci de o treabă mai greu tot nu eşti bun, iar să îngrijeşti bolnavii nu-i lucru prea obositor.

Când genunchii i se îndoiau şi bătrânul se prăbuşea la pământ, vaietele nenorociţilor îl făceau să se ridice.

Cu deosebire nopţile erau înspăimântătoare. Într-una din ele, sleit cu desăvârşire, bătrânul căzu grămadă şi rămase acolo nemişcat. Când se trezi, privi în jurul său îngrozit. Deodată scoase un ţipăt înfiorător – adormise lângă patul unui lepros, a cărui faţă plină de buboaie vinete, arăta semnele unei morţi apropiate.

Condamnatul sări în sus. Nişte gemele deznădăjduite îi atraseră atenţia.

O, ce grozăvie! N-avea să se sfârşească odată priveliştile acestea înfiorătoare?

Lângă fereastra îngustă prin care străbătea o rază de lună, se mişca o făptură omenească. Faţa-i încadrată de o barbă lungă, deasă, încâlcită, era plină, de bube şi pete de culoare vânătă. Bolnavul ridică braţele sale uscate şi începu să pipăie fereastra.

Ce căuta, oare?

Înnebunise sau fusese cuprins de un acces de friguri?

Dimitrie îl privea ţintă, buimăcit încă de somn; deodată se făcu lumină în mintea lui.

Repede, pe cât îi îngăduiau puterile, Dimitrie se târî la fereastră; vru să strige, să cheme ajutor, dar nu izbuti. Bolnavul îşi trecu în jurul gâtului un laţ al cărui capăt îl legase de una dintre gratiile ferestrei, horcăi puţin, apoi tăcu; moartea pusese capăt vieţii sale mizerabile.

Dimitrie îngenunche lângă el, îi desfăcu laţul, uitând de primejdia molipsirii. Dar în zadar – era prea târziu –, nenorocitul era mort de-a binelea.

Tainicul prizonier lăsă jos cadavrul cald încă; sărmanul nici nu-şi dădea bine seama ce se petrecuse, când, deodată, o femeie se repezi spre el, rânjind. Mai înainte ca Dimitrie s-o poată opri, femeia se prăbuşi în patul sinucigaşului.

— Lăsaţi-mă aici, se rugă ea, împreunându-şi mâinile. Colo jos, pe pământ, e atât de rece! Aici e bine, cald…

Dimitrie simţi ochii umezindu-i-se; mizeria în care se zbăteau nenorociţii era atât de înspăimântătoare şi, totuşi, nu se făcea nimic pentru înlăturarea ei.

Oamenii ocoleau spitalul unde fuseseră internaţi leproşii, chiar doctorul nu se mai arătase din ziua trecută, lăsând pe bolnavi în voia sorţii.

Cine putea să ştie ceva despre cruzimile ce se făptuiau în acele pustietăţi, departe de orice civilizaţie?

„Rusia e mare, Ţarul e departe” – proverbul aceste arată lămurit faptele înfiorătoare ce se săvârşeau în câmpiile de gheaţă ale Siberiei.

Dimitrie luă în braţe mortul, vrând să-l ducă afară; deodată se clătină şi căzu pe spate cu cadavrul peste el; fiind foarte slăbit nu izbuti să iasă de sub acea greutate. Începu să ţipe, dar în zadar. O tăcere de moarte domnea în jurul lui. Mulţi bolnavi nu mai auzeau nimic, din pricina frigurilor. Alţii erau atât de îndobitociţi, sleiţi de boală, încât nici nu ridicară capetele.

Rămase câtva timp acolo, sub trupul neînsufleţit. În cele din urmă, izbuti să se târască de sub el. Membrele îi tremurau de tulburare, ochii i se stinseseră – nenorocitul părea mai mult mort decât viu.

Spaima îl copleşi, când apucând din nou cadavrul, care în acest timp se răcise, începu să-l târască spre uşă.

N-avea să se mai termine odată acea noapte înfiorătoare? Gemetele începură din nou; ici vorbea un om în delir, strigând şi luptând cu un duşman închipuit, mai tare ca el. Colo, o femeie se văieta de dureri.

— Omorâţi-mă, se ruga nenorocita, doar trebuie să mor odată… de ce să mă chinuiesc atâta? Ah, faceţi-vă milă, ucideţi-mă! Daţi-mi puţină otravă, nu va fi prea mare cheltuială, vreau să adorm de veci… Ah, fiţi îndurători şi Dumnezeu vă va răsplăti!

Dimitrie înţelegea prea bine mizeria pe care trebuiau s-o îndure bieţii condamnaţi.

— Şi să nu le pot da niciun ajutor! Să nu le pot alina durerile câtuşi de puţin! murmură tainicul prizonier. Oh, asta e mai înspăimântător decât moartea!

Căzu în genunchi şi ridică spre cer mâinile-i osoase; numai de acolo putea să le vină ajutor; jos, pe pământ, nu era de aşteptat nicio mângâiere.

Bătrânul se gândi la el. Când avea să-i sune ceasul din urmă?

Se simţi scuturat de fiori.

Deodată… ce să fie asta? Nu visa cumva? O piatră aruncată de afară, sparse un ochi de hârtie de la fereastră şi căzu chiar lângă el.

Nu-şi veni încă bine în fire, când o altă piatră, venită pe aceeaşi cale, se opri lângă cea dintâi; apoi, se auzi o bătaie în uşă.

Dimitrie îşi adună puterile şi porni spre uşă, întrebându-se cine putea să vină acolo la o oră atât de înaintată.

— Să fie oare, doctorul sau ispravnicul? îşi zise el. Căci, bolnavi noi nu se aduc decât dimineaţa, după inspecţie.

Capitolul 144 – Povestirea bătrânului

După ce Vladimir şi cele două femei se aşezară lângă sobă, pustnicul îşi începu povestirea:

— Trebuie să ştiţi că eu am locuit odinioară la Curtea imperială din Petersburg, zise el. Mama mea a fost doica împăratului, care m-a iubit foarte mult, cu toate că eram dintr-o familie de oameni săraci. Am fost crescuţi împreună, am împărţit cu el ceasurile de învăţătură ca şi cele de joc. Când am împlinit vârsta de unsprezece ani am rămas orfan, astfel că Palatul imperial a devenit căminul meu. Alexandru Nicolaevici (aşa se numea regele Alexandru a II-lea înainte de a urca pe tron), care pe atunci era mare duce, a primit o educaţie aleasă; învăţaţi de seamă au fost profesorii lui, iar eu am avut fericirea să învăţ alături de el. Mai târziu, am ajuns cameristul lui de încredere. Atunci am călătorit foarte mult. Alexandru devenise un bărbat chipeş şi toate femeile mureau după el. Dar marele duce nu se prea interesa de ele, fiind preocupat de menirea lui. „Viitorul împărat va fi cel dintâi muncitor el statului” – zicea el, adesea. Într-o zi plecarăm în Polonia. Ne oprirăm la Varşovia, unde nobilii polonezi dădură serbări mari în cinstea marelui duce. Într-una din zile, contele Potoki, guvernatorul provinciei, organiză o serbare în parcul palatului Belvedere. Castelul acesta se află la sudul Varşoviei şi a servit de adăpost lui Ludovic al XVIII-lea. Din această pricină, multe încăperi sunt aranjate în stil francez. Pe aleile mărginite de copaci înalţi, s-a trezit la viaţă inima lui Alexandru. Îl urmăream cu privirea, când, deodată văzui pe stăpânul meu plecându-se adânc înaintea unei femei de o frumuseţe răpitoare, apoi rupse un trandafir pe care i-l întinse,

înclinându-se iarăşi. Dânsa întinse mâna, cu sfială. Atunci, Alexandru i-o apucă şi o apăsă pe buzele sale. Fata se făcu roşie ca para focalul, se întoarse şi fugi. Aceasta fuse prima întâlnire dintre marele duce Alexandru şi Maria de Baratinska. Şi întâlnirea asta avea să fie hotărâtoare pentru amândoi, bogată în urmări dureroase. Stăpânul meu îmi mărturisi atunci, ca unui om de încredere, ce-i eram, că i s-a părut că un înger a coborât pe pământ şi s-a ivit înaintea lui, fermecându-l. După ce tânăra fată dispăru, marele duce socoti că serbarea pierduse toată strălucirea pentru el. Nu mai dădu nicio atenţie celor care-i vorbeau şi ochii lui erau mereu în căutarea zânei care-l fermecase. Şi norocul nu-l părăsi. Însuşi contele Potoki îi aduse înainte pe răpitoarea fală – era nepoata lui. Marele duce Alexandru – care până atunci, şi nici după aceea, nu-şi pierduse niciodată cumpătul – se îngălbeni, când frumoasa copilă ridică privirile spre el; apoi, văzând la pieptul ei trandafirul pe care i-l dăduse, roşi până în albul ochilor.

— „Alteţă, vă prezint pe contesa Maria Baratinska, fiica surorii mele, care a murit de curând”, zise guvernatorul, adresându-se stăpânului meu. „În această seară, ea îşi face intrarea în societate.”

Fata se plecă adânc înaintea marelui duce, care, după cam spusei, era un bărbat frumos şi bine ficat. Alexandru rămase încurcat, dar îşi reveni, se înclină şi el, apoi îi oferi braţul, zicând:

— „Îmi dai voie să te conduc prin parc, contesă?”

Tânăra clătină capul în semn de aprobare. Contele Potoki se retrase, iar Alexandru în loc să se ocupe de vreuna dintre aristocratele care erau de faţă, se plimbă prin parc, alături de copila aceea neştiutoare. Mirarea întregii asistenţe era la culme. Dar ce-i păsa marelui duce de ceilalţi? El nu se lăsa condus decât de imboldul inimii sale. Pe scurt, marele duce se îndrăgosti de contesa Maria Baratinska. Fireşte că fata era de o frumuseţe orbitoare. Aşadar, nu trebuie să ne mirăm că marele duce Alexandru, care până atunci nu iubise niciodată, se aprinse după încântătoarea copilă; Maria îl iubea de asemenea. Stăpânul meu se transformă cu totul; nu se mai arăta nicăieri, nici la plimbare, nici la serbări; trăia numai pentru iubita lui. În fiecare zi se putea vedea un călăreţ gonind spre castelul Belvedere. Acolo, pe aleile tăcute, departe de ochii lumii, s-a cimentat dragostea dintre Alexandru şi contesa Maria Baratinska. În cele din urmă,

marele duce declară fetei că vrea s-o ia de soţie. Pentru aceasta, scrise bunului său prieten, stareţul mănăstirii „Sfânta Caterina”, de lângă Petersburg. Eu însumi am fost nevoit să duc scrisoarea spre a-l îndupleca să oficieze cununia. La început, stareţul a refuzat; însă, când însuşi marele duce s-a dus la el, atunci s-a învoit. Un frate al tinerei contese şi eu, cameristul lui Alexandru, am slujit de martori.

Bătrânul se opri, împreunându-şi mâinile; o strălucire vie se aprinse în ochii lui.

— O, dragii mei, continuă el. Rar sau poate niciodată, îi e dat cuiva prilejul să vadă o pereche atât de frumoasă, implorând binecuvântarea Cerului! Tânăra fată, mai ales, părea un înger, în rochia-i albă, cu cununa de lămâiţă pe frunte. După nuntă perechea a plecat împreună cu mine, în Crimeea, unde ne-am stabilit la castelul Rielja. Acolo, tinerii au petrecut zile fericite. Din când în când, marele duce pleca la Petersburg, fiind chemat de afaceri de stat. Până a nu se împlini anul, frumoasa femeie dădu naştere unui băiat. Bucuria celor doi soţi nu mai cunoştea margini.

Vladimir şi Lola se priviră uimiţi. Aşadar, împăratul Alexandru avusese un fiu, înainte de a se însura cu o femeie de rangul lui?

— Vă miraţi? reluă bătrânul. Dar vă jur că tot ce spun e adevărul curat.

— Continuă, continuă, stărui Vladimir. Nici nu-ţi închipui cât de mult mă interesează povestirea dumitale. Dar aş vrea să ştiu un lucru: contesa Baratinska era blondă?

— Da, răspunse pustnicul.

— Ah, acum înţeleg, exclamă tânărul. Ce minunate sunt căile Providenţei! Dar povesteşte mai departe…

— Pe vremea aceea, marele duce Alexandru avea de gând să renunţe la tron în favoarea fratelui său prinţul Constantin Nicolaievici (în timpul povestirii noastre, prinţul Constantin Nicolaievici ajunsese mare duce în locul fratelui său, care se urcase pe tron), însă a fost împiedicat de voinţa nestrămutată a mamei sale, împărăteasa Maria Feodorovna.

Bătrânul se opri din nou; o cută adâncă se săpă pe fruntea lui.

— O, dacă iubitul meu stăpân s-ar fi împotrivit mai cu energie, lucrurile s-ar fi întors în bine, continuă pustnicul, oftând din greu. Dar femeia aceea, care era tot atât de mândră şi poruncitoare, pe cât era

de frumoasă, conducea pe soţul ei, împăratul Nicolae şi pe copiii lor. Împărăteasa voia ca Alexandru să se însoare cu o fată dintr-o familie domnitoare şi, din această pricină, l-a înconjurat de spioni şi prieteni necredincioşi; în curând Maria Feodorovna află despre căsătoria secretă a fiului ei şi se hotărî să sfarme această piedică ce stătea în calea planurilor sale. Noi, servitorii din castelul Rielja aveam ordin strict să nu lăsăm pe nimeni să intre în castel în timpul lipsei stăpânului nostru. Da, îmi aduc bine aminte de acea zi… Marele duce trebuia să plece pentru patru săptămâni. Soţia lui nu voia să-l lase, presimţind că se va întâmpla o nenorocire. Parcă o văd şi acum stând în curtea castelului, îmbrăţişându-şi soţul şi zicându-i:

— „Alexandre, nu pleca! Inima îmi spune că n-o să ne mai vedem… rămâi lângă mine, lângă copilul nostru… nu te duce!”

Însă datoria era mai presus de orice; însuşi viitorul stăpânitor al tuturor ruşilor avea datorii de la care nu se putea sustrage. Marele duce plecă; soţia lui rămase singură, pradă unei mari tulburări. Şi, din nefericire, presimţirile ei se înfăptuiră. A doua zi, dimineaţă, se auzi un uruit şi o trăsură mare se opri în faţa castelului. Clopotul sună lung, stăruitor, ca şi cum noul sosit ar fi vrut să cheme pe toţi din casă. Alergai imediat spre poartă. Dar, rămăsei încremenit de groază: împărăteasa Mană Feodorovna, mama lui Alexandru, stătea înaintemi. Îngălbenii şi începui să tremur, văzând privirea ei, care parcă voia să mă străpungă.

— „Dă-te deoparte, deschide poarta”, îmi porunci dânsa.

— „N-am voie… Marele duce… a ordonat…”

— „Acum îţi ordon eu”, ripostă împărăteasa.

Nu putui şi mă mai împotrivesc. Deschisei poarta. Maria Feodorovna era însoţită numai de un singur om. Dar acest om avea un chip înfiorător. Mama stăpânului meu urmată de însoţitorul ei se repezi pe scara largă, de marmură, a castelului. Inima mi se opri în loc. Dar nu puteam să fac nimic pentru a apăra pe scumpa soţie a marelui duce. Eu şi intendentul castelului ne strecurarăm în spatele celor doi. În cele din urmă, împărăteasa intră în camera unde se afla contesa; aceasta se ridică şi o privi cu curaj. Mama stăpânului meu nu scoase niciun cuvânt, dar se vedea prea bine că de abia putea să-şi stăpânească mânia.

— „Pe cine căutaţi?” zise, după câtva timp contesa, cu blândeţe.

— „Pe dumneata!”

— „Şi de ce pătrundeţi astfel în odaia mea? Nu era nimeni care să anunţe vizita Majestăţii Voastre?”

Maria Feodorovna păli.

— „Cum, îndrăzneşti să-mi vorbeşti astfel?” strigă ea. „Asta mi-o vei plăti scump! Te voi face să simţi mânia mea!”

Contele Tinaceff – însoţitorul împărătesei – se apropie de aceasta, dar nu ca s-o liniştească, ci ca s-o întărâte şi mai mult; ticălosul şopti câteva cuvinte la urechea mamei lui Alexandru.

— „Am eu un mijloc să-ţi zdrobesc mândria”, zise ea adresându-se stăpânei mele.

— „Da, ştiu”, răspunse contesa. „Majestatea Voastră poate să mă şi ucidă; eu nu sunt decât o femeie slabă şi ocrotitorul meu este departe… O, v-aţi ales bine ziua spre a veni aici… Dacă Alexandru ar fi de faţă, sunt sigură că n-aş fi auzit nicio vorbă de ocară… El, nobilul meu soţ ar fi ştiut să mă apere împotriva învinuirilor nedrepte.”

Mi se părea că pământul se clatină sub picioarele mele. Împărăteasa tremura de furie – nimeni nu cutezase până acum să-i vorbească pe acest ton. Îşi pierdu cu totul stăpânirea de sine.

— „O, amanta mai are încă şi mândrie, îndrăzneşte să fie batjocoritoare…”

Contesa simţi tot sângele năvălindu-i la creier; făcu un pas spre împărătească, care se dădu înapoi de teamă.

— „Retrageţi-vă cuvântul, Maiestate”, strigă soţia marelui duce. „Mă puteţi ucide, dar n-aveţi dreptul să vă atingeţi de cinstea mea. Eu sunt soţie, nu amantă!”

Maria Feodorovna se întoarse spre însoţitorul ei, zicând:

— „Aşadar, aceasta e femeia care a sedus pe fiul meu? Ea l-a fermecat într-atât, încât l-a făcut să uite tot ce datorează numelui său?”

Contesa fu cuprinsă de o tulburare fără seamăn.

— „Eu nu v-am sedus fiul, Maiestate”, strigă dânsa, întinzând braţul. „El însuşi a venit să mă ceară de soţie… Fiica unui conte Baratinski stă mai presus de orice bănuială.”

— „Ha, ha”, râse împărăteasa. „Domnule conte, auzi pe ce ton vorbeşte nesocotita asta! Dar nădăjduiesc că se va găsi un mijloc spre a se pune capăt acestei comedii…”

— „Comedie?” exclamă contesa. „Numiţi comedie căsătoria noastră? Majestate, nu îngădui să mi se aducă o asemenea ofensă!”

Îşi duse mâinile la piept şi închise ochii. Apoi, redobândindu-şi cumpătul, continuă:

— „Singura mea vină e că iubesc pe fiul Majestăţii Voastre. Niciodată nu m-am gândit la onoruri, m-am hrănit numai cu dragostea pe care soţul meu a trezit-o în mine. N-am năzuit la cinstea de a fi împărătească… Nu! însă, fericirea mi-o voi apăra din toate puterile. Eu nu mă rog pentru viaţa mea, Majestate… puteţi să mă ucideţi… voi muri bucuroasă, căci ştiu că mă jertfesc pentru Alexandru…”

În acea clipă, o uşă se deschise şi camerista intră în încăpere, ducând de mână pe fiul contesei.

Maria Feodorovna sări îndărăt, ca muşcată de şarpe; se vedea lămurit că luptă din răsputeri că nu-şi piardă cunoştinţa.

— „Iată bastardul!” strigă ea. „Copilul mă va însoţi!”

— „Niciodată!” răcni soţia marelui duce, aruncându-se între fiul ei şi împărătească. „Pe mine mă puteţi ameninţa. Dar îmi voi apăra copilul de furia Majestăţii Voastre.”

— „Cum, aşa merge treaba?” scrâşni Mana Feodorovna.

Cine ştie ce s-ar fi întâmplat atunci, dacă Tinaceff nu s-ar fi întors spre împărătească, şoptindu-i ceva la ureche. Cuvintele sale avură efect.

— „Bine”, zise mama lui Alexandru, „bastardul poate să rămână aici deocamdată… Tu însă, teme-te de mânia mea, care te va izbi şi în mormânt… Te urăsc… urăsc pe bastardul acesta… Lui am să-i…”

Contele Tinaceff, contrar regulilor protocolare – care opresc să se atingă mâna împărătesei altfel decât pentru a o săruta cu respect – luă de mână pe Maria Feodorovna şi o trase repede afară.

Intendentul castelului şi cu mine rămăseserăm ca înlemniţi. Contesa căzu în genunchi, ţinându-şi mereu copilul îmbrăţişat. Deodată, mâinile i se lăsară în lături şi nenorocita mamă fu cuprinsă de un leşin adânc. Când se trezi, era scuturată de friguri. Doctorul veni în grabă şi o examină. La un moment dat, bolnava deschise gura şi un şiroi de sânge ţâşni, înroşind pernele albe ca zăpada. Din pricina emoţiei contesa Baratinska avea o hemoragie. Sărmana rămase nemişcată până seara, părând mai mult moartă decât vie.

În noaptea următoare, marele duce Alexandru sosi la castel, pe un

cal plin de spume. Stăpânul meu avea pretutindeni oameni credincioşi, astfel că aflase pe drum ceea ce se întâmplase. Acum venea să-şi apere soţia şi copilul. Nu vă mai descriu chinurile sale. Nenorocitul se învinovăţea el însuşi şi-şi jură să renunţe la toate onorurile pe care i le dădea demnitatea sa. Bolnava deschise ochii şi privirile sale căzură asupra soţului iubit. O bucurie fără margini se zugrăvi pe chipul ei palid.

— „Aşadar, eşti lângă mine, dragul meu”, murmură contesa.

Marele duce o înlănţui cu braţele şi se lipi de ea drăgăstos.

— „Scumpa mea soţie, de acum înainte voi fi mereu lângă tine”, zise el. „Voi trăi numai pentru tine şi copilul nostru.”

Pe buzele contesei flutură un zâmbet fermecător.

— „Alexandre, cuvintele tale mă bucură nespus de mult”, îngână ea, „dar simt că n-am să mai fiu multă vreme o piedică între tine şi tron… Da, ceasurile îmi sunt numărate… Spaima, grija, emoţia m-au izbit de moarte… eu plec din lumea asta… Mor bucuroasă însă, ştiind că te las liber. Acum îmi dau seama că a fost o crimă din parte-mi să întind mâna spre tine. Dragostea ta aparţine întregului popor; aşadar, trebuie să îmbrăţişezi pe toţi supuşii tăi, aşa cum m-ai îmbrăţişat pe mine… O, Alexandre, numai atunci vei fi înfăptuit menirea ta sfântă… Dragul meu, ştiu că mă iubeşti, m-ai făcut foarte fericită… spune-mi, vrei să-mi împlineşti ultima mea dorinţă?”

Muribunda se ridică în capul oaselor; în ochii-i ardea o lumină îngerească, chipul ei strălucea de fericire.

— „Alexandre, când te vei sui pe tronul Rusiei, eliberează pe ţăranii ruşi din jugul robiei – asta s-o faci din dragoste pentru mine. Şi dacă îmi făgăduieşti că-mi vei împlini dorinţa, părăsesc bucuroasă aceasta lume, unde oamenii m-au făcut să înţeleg cât de mare este ura lor împotriva acelora care cutează să-i înfrunte.”

— „Îngerul meu”, exclamă Alexandru, „rămâi lângă mine; te-am iubit din adâncul inimii, de cum te-am văzut, dar acum îmi plec cu respect capul înaintea ta, făptură sfântă.”

— „Aşadar, îmi făgăduieşti că-mi vei respecta dorinţa? Când eu nu voi mai fi, vei purta grijă de poporul tău!”

— „Da, Maria, îţi făgăduiesc. Dar tu vei rămâne cu noi.”

— „Nu, nu se poate, iubitule… Nici nu-ţi închipui cât de greu îmi vine să mă despart de tine… dar simt că Dumnezeu mă cheamă la

El…”

Marele duce îşi dădu seama că în curând sufletul scumpei sale soţii îşi va lua zborul din trup. Inima i se sfâşia de durere, dar se stăpâni, căutând să nu-şi arate simţămintele, pentru a nu îngreuia ultimele clipe ale contesei. Aceasta zăcea pe pernele garnisite cu dantele, răsufla din greu şi-şi aţinti privirea în ochii blânzi ei soţului ei. Sărmana ştia prea bine că multă vreme nu va mai putea să privească în ochii aceştia, în care, citise întotdeauna o dragoste nemărginită.

— „Alexandre, aş vrea să mai văd o dată copilul nostru”, îngână contesa.

Stăpânul meu dădu poruncile necesare şi, după puţin timp, camerista intră în încăpere, ducând în braţe copilaşul. Marele duce îl apropie de faţa tinerei femei, care îl atinse cu buzele; apoi stăpâna mea îşi întoarse capul zicând:

— „Ia-l de aici, nu trebuie ca lacrimile mele să ude fruntea lui nevinovată, lacrimile muribunzilor n-aduc noroc. O, fiul meu va fi fericit, nu-i aşa, Alexandre?”

— „Da, draga mea, va fi fericit. El e copilul tău şi, precum te-am iubit pe tine, tot aşa…”

— „Taci, nu spune asemenea vorbe. Tu trebuie să te supui dorinţei tatălui tău, îl întrerupse Maria Baratinska. Ai să te însori, pentru ca să dai o mamă poporului, copiii tăi, soţia…”

Glasul contesei fu înăbuşit de lacrimi; sărmana femeie nu putea să fie atât de tare, încât să binecuvânteze venirea unei alte femei în locul ei, alături de marele duce. Căzu înapoi în perne, gâfâind, apoi luă mâna lui Alexandru şi o apăsă pe pieptul ei.

— „Ia te uită cum îmi zvâcneşte inima”, şopti muribunda. „Firul vieţii mi se curmă… Alexandre, rămâi, cu bine… te văd înainte-mi într-o manta de purpură… Ajutor, ajutor! Iubitule, mantaua e acoperită cu sânge.”

Sărmana femeie fu scuturată de un fior apoi se întinse şi inima-i încetă de a mai bate. Soţia marelui duce Alexandru plecase dintre cei vii. Stăpânul meu rămase înlemnit, cu ochii aţintiţi asupra fiinţei dragi, ţinând încă mâna ei într-ale sale. Apoi, se ridică şi, ducând mâna la inimă, exclamă:

— „Dorinţa ta va fi împlinită, femeie sfântă.”

După aceea, închise ochii aceleia pe care o iubise cu atâta patimă.

Bătrânul se opri şi-şi şterge lacrimile.

Cei doi fugari ascultaseră cu atenţia încordată; femeia pe care o scoseseră din sicriu stătea nemişcată, cu privirea aţintită în gol.

— Da, da, îngână ea, în cele din urmă, o femeie iubită de un Romanov n-a fost niciodată cu adevărat fericită. Şi, totuşi, contesa Baratinska e de pizmuit, căci a murit în braţele lui, pe când eu… eu am fost smulsă de lungă soţul meu.

— Şi ce a devenit copilul lui Alexandru? întrebă Vladimir, adresându-se bătrânului.

— Marele duce a rămas mult timp închis în castelul Rielja, răspunse acesta. Trăia retras de lume, stătea îngenuncheat ceasuri întregi înaintea portretului soţiei sale. Într-o zi veniră trimişi ai tatălui său, care îl rugară să vină la Petersburg, deoarece împăratul voia să-l vadă. În cele din urmă, stăpânul meu fu nevoit să se supună. La plecare a luat cu el şi copilul, în scop de a-l duce într-un castel singuratic, unde să fie crescut şi educat, şi unde nimeni să nu-l găsească. Se temea de răzbunarea împărătesei Maria Feodorovna; cât timp aceasta avea să trăiască, Alexandru nu putea să-l ducă la cartea imperială. Băieţaşul avea dascăli buni, servitori mulţi, dar îi lipsea un singur lucru: iubirea unei mame. Mai târziu, marele duce se căsători cu o fată de rangul lui, aşa cum dorise Maria Feodorovna. Nu ştiu dacă a iubit-o pe aceea care i-a fost aleasă de părinţii săi, dar ceea ce ştiu e că stăpânul meu se schimbă foarte mult. Alexandru devenise posomorât, se părea că toată tinereţea, tot idealul său, le îngropase în mormântul soţiei sale. După ce se urcă pe tron, l-am însoţit în străinătate, într-o călătorie mai lungă. La întoarcere mă dusei la castelul unde fusese transportat copilul. Cine ar putea descrie spaima mea, când constatai că micuţul dispăruse fără urmă? Servitorii castelului fuseseră schimbaţi, iar cei noi nici nu ştiau, măcar, cine locuise mai înainte acolo; de atunci, n-am mai dat de urma băiatului. Trebuie să fi fost la mijloc o mână puternică pentru ca lucrurile să fie conduse cu atâta iscusinţă şi învăluite într-o taină de nepătruns. Acum Maria Feodorovna e moartă, trupul ei se odihneşte demult în cavoul bisericii Sf. Petru şi Pavel; dacă ea însăşi sau altul a făcut să dispară copilul, asta a rămas nelămurit până azi. Cu toate cercetările mele, n-am izbutit să pătrund taina. Mai târziu, împăratul, fiind înconjurat de oameni haini la suflet, deveni şi mai întunecat; nu se mai sinchisi de

soarta fiului său. Afacerile de stat îi răpiră tot timpul şi-l transformaseră într-un slujitor neînduplecat al imperiului. Jertfi totul pentru poporul său. După câte am auzit, Alexandru al II-lea nu ţinu seamă nici de dragostea fratelui său, marele duce Constantin.

Vladimir tresări. Fructul acelei dragoste era el însuşi. Dar tânărul nu putea să dezvăluie originea sa. Trebuia să tacă, pentru a-şi înfăptui planul.

— Neţinând seamă că şi el săvârşise aceeaşi greşeală în tinereţe, continuă bătrânul, Alexandru al II-lea despărţi pe fratele său de aceea pe care o iubea. Nenorocita fu exilată în Siberia împreună cu copilaşul ei. Atunci, în mintea mea se născu bănuiala că s-ar fi putut ca şi fiul împăratului să fi fost deportat în această provincie. Căci, toţi aceia care erau neplăcuţi oamenilor care aveau în mâini frânele statului erau trimişi în pustiul de gheaţă al Siberiei. Aşadar, mă hotărâi să plec în căutarea lui. Pornii la drum şi cutreierai toate ocnele, toate închisorile, dar nu mi-a fost cu putinţă să dau de el. Pe semne că tânărul fusese omorât sau, dacă mai trăia, îl ascunseseră atât de bine, încât era cu neputinţă să fie de oprit. Ce-i drept, Maria Feodorovna murise; dar favoritul ei, contele Tinaceff sau urmaşii lui, erau în viaţă şi desigur că se foloseau de influenţa lor pentru a înlătura din cale pe acela care ar fi putut să ceară dreptul la tron. Au trecut mulţi ani de atunci… foarte mulţi. Văzând că toate străduinţele mele rămân fără folos mă hotărâi să rămân în această colibă, unde să-mi aştept moartea…

Bătrânul tăcu. Cei trei drumeţi tăcură de asemenea, cufundaţi în gânduri. Vântul bătea cu furie, fulgii de zăpadă se cerneau neîncetat din cerul acoperit de nori.

Vladimir se gândi la soarta lui, care se asemăna atât de mult cu aceea a fiului lui Alexandru ăl II-lea. Deodată, chipul lui Dimitrie îi apăru în minte. O bănuială grozavă îl cuprinse. Da, acum îşi aduse aminte de ce i se păruse că mai văzuse undeva trăsăturile acelea fine, ochii aceia strălucitori. Şi apoi Dimitrie, nu era el, tratat, în mod deosebit? Toate ordinele cu privire la dânsul nu veniseră, oare, de la Curtea imperială?

În mintea tânărului se făcu lumină. Contele Tinaceff sau aceia care cunoşteau taina se temeau ca nu cumva împăratul să afle că din ordinul Mariei Feodorovna, se pusese la cale răpirea fiului său care

fusese trimis în Siberia. Totuşi nu se încumetau să-l ucidă, căci dacă lucrurile ar fi ieşit la iveală, furia lui Alexandru n-ar mai fi cunoscut margini. Aşadar, se hotărâse să se facă astfel ca fiul împăratului să moară de moarte bună. Din pricina chinurilor îndurate, nenorocitul îmbătrânise înainte de vreme.

— Iată că v-am spus tot ce aveam pe inimă, reluă bătrânul după un lung răstimp. Se pare că Dumnezeu a vrut să rămân în viaţă până când voi fi destăinuit şi altora această taină. Acum îngerul morţii poate să vină…

— Nu spune asta, zise Vladimir. Dumneata poţi să mai trăieşti multă vreme şi să afli lucruri ciudate… Dar, acum să vorbim de prezent. Mâine dis-de-dimineaţă voi porni mai departe, împreună cu sora mea. Spune-mi, doamna poate să rămână aici până ne vom întoarce s-o luăm?

— Desigur, numai dacă vrea să rămână.

— Da, fireşte, răspunse soţia prinţului Serghie. Şi când ne vom întoarce în patrie, soţul meu vă va arăta toată recunoştinţa sa.

Apoi se culcară cu toţii. Cei trei drumeţi, istoviţi de oboseală, se cufundară într-un somn adânc, binefăcător.

A doua zi, Vladimir şi Lola porniră spre Gorni Zerentui, pentru a încerca să-l salveze pe Dimitrie.

*

Am văzut că tainicul prizonier se îndreptase spre uşa încăperii. Când fu aproape, se auzi o nouă ciocănitură.

— Vin, vin! răspunse bătrânul.

— Este chiar el, răsună un glas bărbătesc.

Dimitrie simţi tot sângele năvălindu-i la creier. Nu-i venea să creadă.

Totuşi, aşa era – auzise glasul lui Vladimir bunul său prieten.

Tainicul prizonier începu să tremure de bucurie, ochii-i străluceau. Deodată, uşa se deschise şi un bărbat se ivi în prag; în urma lui se afla o femeie.

Erau Lola şi Vladimir.

Dimitrie rămase nemişcat. Bătrânul începu să gâfâie şi apoi vru să se repeadă spre noii sosiţi. Dar se trase îndărăt, bâiguind:

— Fugiţi, fugiţi, aici e spitalul leproşilor… Depărtaţi-vă în grabă,

dacă ţineţi la viaţa voastră… Nu, nu, vă apropiaţi de mine…

Zicând acestea întinse mâinile, ca şi cum ar fi vrut să-i împiedice să mai înainteze; dar cei doi oameni nu ţinură seamă de vorbele lui.

— Dimitrie, zise fiul marelui duce, am venit să te luăm cu noi, să-ţi dăm libertatea. Nimeni nu ne-a văzut venind, nimeni nu va bănui că am fost aici. Hai, vino cu noi, să pornim spre patrie.

— Spre patrie? repetă bătrânul. Aşadar, nu m-aţi uitat?! Ah, dar nu pot…

Se opri. Chipul său fu acoperit de o paloare cadaverică. Bătrânul mai făcu un pas îndărăt.

— Dumnezeule! exclamă el. Să fiu aşa aproape de libertate, de mântuire din toate chinurile şi, totuşi să nu vă pot urma! Nu, nu se poate! Eu sunt îngrijitorul leproşilor, orice om fuge de mine… Cum aş putea să vă împing în ghearele pieirii tocmai pe voi, aceia pe care îi iubesc? Fugiţi, fugiţi din locul acesta! Mergeţi cu bine şi Domnul să vă binecuvânteze pentru raza de lumină pe care aţi aruncat-o în sufletul meu chinuit…

Vorbise din ce în ce mai repede. În cele din urmă, izbucni în plâns.

— Şi, acum, duceţi-vă sănătoşi, prieteni! zise el, apoi. Eu rămân aici, moartea se va îndura de mine şi va închide curând ochii mei obosiţi.

— Nu, nu se poate, strigă Vladimir, trebuie să mergi cu noi; fără tine nu plecăm din Gorni Zerentui.

— Bine, dar gândiţi-vă la voi, murmură Dimitrie.

— Prietene, nu mai şovăi, zise tânărul. Trebuie să ne întoarcem împreună în patrie… Şi dacă nu vrei să ne urmezi de bunăvoie, vom întrebuinţa forţa.

— Da, Dimitrie, ne-am pus în gând să te salvăm de aici şi o vom face chiar fără voia ta, adăugă Lola, cu hotărâre.

Şi, deoarece bătrânul rămase nemişcat, Vladimir îl apucă de mână şi-l trase repede afară, închizând uşa în urma să.

— Acum să ne grăbim, zise Vladimir. Înainte de a se lumina trebuie să fim departe… Ce mutre au să facă mâine, când vor vedea că îngrijitorul bolnavilor a dispărut!...

— Dar, Vladimir…

— Nicio vorbă, îl întrerupse tânărul, te luăm cu noi şi orice împotrivire nu ţi-ar folosi la nimic.

În cele din urmă, dorul de libertate învinse. Tainicul prizonier se hotărî să-i urmeze.

Porniră la drum. După puţin timp, spitalul rămase mult îndărătul lor.

La ivirea zorilor, fugarii se depărtaseră de-a binelea de Gorni Zerentui.

Dimitrie căzu în genunchi şi rosti o rugăciune fierbinte.

Era salvat. Vladimir şi Lola îi bătătoriseră drumul spre libertate.

Porniră mai departe.

Dar tainicul prizonier se încrezuse prea mult în puterile sale. Încetul cu încetul, bătrânul simţi că forţele îl părăsesc. Deodată, se prăbuşi în zăpadă; nenorocitul scoase un geamăt sfâşietor, apoi se întinse şi rămase nemişcat, ţeapăn ca un mort.

— Ce-i de făcut acum? zise Vladimir. Trebuie să ajungem la colibă cât mai curând. În ce ne priveşte pe noi, n-are de ce să ne fie teamă, dar Dimitrie poartă haine de ocnaş şi ar putea fi recunoscut foarte lesne.

— Să încercăm să-l ducem pe sus, propuse Lola, doar nu putem să-l lăsăm aici, în zăpadă. Dar, ia te uită la chipul lui… mâinile astea, cu venele ieşite în afară…

Nu se încumetă să continue. Se plecă şi puse mâna pe pieptul lui Dimitrie. Inima băltea încă.

— Ce-am putea face ca să-l aducem în fire? întrebă ea.

— Nu putem face nimic, răspunse Vladimir. Singurul lucru ce ne rămâne e să-l ducem până la coliba pustnicului şi acolo vom putea să-i venim în ajutor.

Lola îl apucă de picioare, Vladimir de umeri şi, astfel, porniră mai departe.

Înaintară cu greu, căci uneori erau nevoiţi să se afunde până la genunchi în zăpadă.

După ce se opriră de câteva ori să se odihnească, Vladimir exclamă deodată:

— Iată, colo, în zare se vede coliba bătrânului.

Cei doi fugari se simţiră din nou însufleţiţi de curaj.

— Să ne mai odihnim niţel, murmură Lola, măsurând cu privirea distanţa până la colibă.

— Nu, nu, fă o sforţare, o îmbărbătă însoţitorul ei. Trebuie să

ajungem cât mai curând, ca că putem veni în ajutor sărmanului bătrân.

Soţia condamnatului îşi încordă puterile şi porniră din nou. Când ajunseră la o mică depărtare de colibă, Vladimir scoase un strigăt.

Dar nimeni nu-i răspunse, totul rămase cufundat în tăcere.

— Hm, de ce nu răspunde, oare, bătrânul? se întrebă tânărul, clătinând capul.

— Iată, uşa e deschisă astfel că putem intra nestingheriţi, adăugă Lola.

Vladimir strigă din nou; aceeaşi tăcere.

O grijă chinuitoare puse stăpânire pe inimile celor doi. Mai mult alergând, decât mergând, ajunseră în faţa colibei, unde se opriră şi priviră în jurul lor, miraţi.

Pe zăpadă se vedeau urme de copite şi sanie. Lola şi Vladimir se uitară întrebător unul la altul. Apoi, intrară în colibă.

Aici domnea o tăcere desăvârşită. După ce aşezară într-un pat trupul bătrânului, fugarii porniră în căutarea pustnicului şi a străinei pe care o lăsaseră acolo. Dar nu găsiră nici urmă de dânşii.

Vladimir începu să strige, ieşi iar afară, răcni din răsputeri, dar nu primi niciun răspuns.

Cei doi fură cuprinşi de o groază de moarte.

Ce se făcuse bătrânul? Unde dispăruse femeia?

Deodată, Lola, care stătea în mijlocul încăperii, crezu că aude un geamăt slab. Rămase încremenită; vaietul se auzi din nou.

Aşadar, nu erau singuri în colibă? În afară de ei, se mai afla cineva – şi, acest cineva, trebuia să fie un muribund, căci numai un muribund putea să scoată astfel de gemete.

Fugarii îşi rotiră privirile prin încăperea care servea bătrânului atât ca sufragerie, cât şi ca dormitor; ba, încă şi mâncarea şi-o pregătea acolo.

De unde venea geamătul?

Răsuna dureros, tânguitor, pierzându-se în tăcerea care-i învăluia. Deodată, Vladimir scoase un ţipăt de spaimă. În deschiderea dedesubtul vetrei, unde se păstrau lemnele ca să fie uscate, se mişcase ceva.

Dintr-o săritură, tânărul fu lângă sobă. Cu mâini tremurânde, fiul marelui duce dădu deoparte lemnele şi descoperi trupul unui om

legat.

Îl trase afară şi un nou ţipăt scăpă de pe buzele sale; pustnicul fusese legat, cu mâinile şi picioarele cruciş, iar în gură avea un căluş atât de mare, încât nici nu putea măcar să-şi mişte fălcile.

Nenorocitul era mai mult mort decât viu, căci ticăloşii care îl atacaseră, aprinseseră focul în sobă înainte de a pleca.

Bătrânul scoase un suspin de uşurare, deschise ochii, apoi îi închise iar şi rămase nemişcat.

Vladimir îi puse o pernă sub cap, îi examină membrele şi îi pipăi fruntea. La această atingere, sărmanul om gemu din nou, dar nu se mişcă.

— Ce-i de făcut acum? întrebă tânărul, deznădăjduit.

— Iată, aici e un vin vechi întăritor, răspunse Lola, să-l turnăm bolnavului pe gât.

Încercară să-i picure în gură băutura înviorătoare, dar bolnavul nu putea să înghită nimic.

Vladimir se ocupă de bătrân în timp ce Lola căută să descopere vreo urmă a dispărutei.

Lângă prag zări o bucată din rochia acesteia.

Fusese, oare, străina, răpită de acolo şi, în lupta ce susţinuse cu ticăloşii, se rupsese o fâşie din rochia nenorocitei?

Puse şi lui Vladimir aceeaşi întrebare. Dar tânărul nu-i răspunse, fiind preocupat cu bătrânul pe care îl aşezase pe banca de lângă sobă.

Soţia lui Rogal luă şi ea parte la silinţele tânărului. Dar străduinţele lor nu duseră la niciun rezultat. Răsuflarea lui devenea din ce în ce mai slabă.

Fugarii îl priveau cu atenţia încordată. Nu cumva avea să moară înainte de a vorbi?

În cele din urmă, bătrânul păru că-şi vine în simţiri.

Vladimir se plecă asupra lui şi-l văzu deschizând ochii. Încercă să-i ridice capul.

Lola îngenunchease lângă bancă şi-l mângâia pe faţă. Apoi îi luă încetişor capul între mâini. O privire plină de recunoştinţă o răsplăti pentru dragostea ce arăta nenorocitului.

Bătrânul se silea din răsputeri să vorbească.

— A, a… izbuti el să îngâne, în cele din urmă.

— Unde e străina pe care am lăsat-o aici? întrebă Lola cu glas

tremurător.

O sclipire de mânie se aprinse în ochii rătăciţi ai pustnicului. Făcu o nouă sforţare şi murmură doar atât:

— Tâlharii!

Apoi copul i se lăsă pe spate, ochii i se închiseră şi mâinile-i căzură de-a lungul trupului.

Fratele de lapte al împăratului Alexandru al II-lea încetase de a mai trăi.

Lola închise ochii mortului.

— Acum gura asta s-a închis pentru totdeauna, zise ea. Aşadar, nu putem să aflăm cine a răpit-o pe sărmana femeie? Pararea mea însă, este că duşmanii ei s-au întors şi au luat o cu ei, ca s-o ucidă.

— Da, aşa cred şi eu, încuviinţă Vladimir.

— Sărmana e urmărită de nenorocire, ca şi Dimitrie, de altfel…

— S-ar zice că sunt oameni meniţi numai să se chinuie, adăugă el, gândindu-se la propria lui soartă.

Dar tânărul se smulse din aceste gânduri şi se uită spre tainicul prizonier, care zăcea în nesimţire, cu ochii închişi, de abia răsuflând.

— Lola, ar fi bine să ducem afară cadavrul bătrânului, zise Vladimir apoi, adresându-se însoţitoarei sale, pe urmă ne vom putea ocupa de acela care mai e în viaţă.

Cei doi fugari ridicară trupul neînsufleţit şi-l transportară în faţa colibei.

Vladimir alese un loc, dădu zăpada la o parte, aşeză acolo cadavrul şi-l acoperiră cu pietre, astfel că era ferit de animalele sălbatice.

Apoi, cei doi se întoarseră în colibă şi încercară să readucă în simţiri pe Dimitrie. Câtva timp, bătrânul rămase în aceeaşi stare; însă deodată, o roşeaţă slabă se ivi pe chipul său, picături de năduşeală i se adunară pe frunte şi răsuflarea sa deveni mai regulată, mai liniştită. Se vedea lămurit că starea de nesimţire se transformase într-un somn adânc.

— Iată, încercările noastre au izbutit, exclamă Vladimir. Prietenul nostru doarme şi, când se va trezi, se va simţi mult mai bine.

Tainicul prizonier, dormea ca un copil. Pe chipul său se citea fericirea ce-l copleşise în vis.

— Slavă Domnului, Dimitrie e scăpat! murmură Lola, turnându-i pe gură ceai fierbinte amestecat cu vin întăritor.

Se făcuse amiază. Lola găsise printre proviziile pustnicului, merinde folositoare pentru bolnav, aprinse un foc bun şi găti un fel de supă întăritoare, pe care bolnavul o sorbi cu lăcomie.

Apoi mâncară şi ei, şi după ce tainicul prizonier adormi, ieşiră din colibă ca să termine mormântul bătrânului.

Când terminară, soarele se lăsase demult la asfinţit. Dimitrie mai dormea.. Cei doi se culcară şi ei.

A doua zi, Dimitrie se trezi înzdrăvenit, se ridică în capul oaselor şi văzu pe Vladimir dormind jos, cu capul pe braţ.

— El m-a salvat! Ah! prieteni aşa de credincioşi sunt rari, şopti bătrânul.

Fireşte că bătrânul nici nu bănuia, măcar, unde se afla şi cum ajunsese acolo. Deodată, Vladimir se trezi, şi văzându-şi prietenul scoase un strigăt de bucurie.

— Lola, Lola, vino, s-a făcut bine, e salvat!

Soţia lui Rogal se ivi în pragul camerei alăturate, şi zărind pe Dimitrie în picioare, obrajii ei slăbiţi se colorară de bucurie. Nobila femeie se repezi înainte cu mâinile întinse, zicând:

— Slavă Domnului că te văd însănătoşit. Acum eşti liber.

— Liber? Sunt liber, într-adevăr? repetă tainicul prizonier, care nu putea să-şi creadă urechilor.

— Da, da, suntem liberi, răspunse Lola. Vom porni împreună spre Vladivostok, unde ne vom îmbarca pe un vapor care ne va duce în patrie.

— Desigur, încuviinţă Vladimir. Acum vom avea prilejul să vedem că soarta nu e chiar atât de crudă cu noi, că ne vom bucura iar…

— O, Vladimir, nu-mi zugrăvi tablouri care nu se pot înfăptui! îl întrerupse Lola. Eu nu pot să mai fiu fericită… Şi, apoi, de câteva zile simt aici o durere sfâşietoare…

Zicând acestea, îşi apăsă mâna pe piept.

Încetul cu încetul, Dimitrie se înzdrăveni. Hrana bună, odihna, mângâierile prietenilor săi contribuiseră la refacerea puterilor sale.

— Când plecăm spre Vladivostok? întrebă el, într-o seară. Acum sunt sănătos, astfel că putem porni cât mai curând. Şi, nu ştiu de ce, dar parcă simt că trebuie să mă depărtez cât mai repede de aceste locuri; o nelinişte ciudată a pus stăpânire pe mine, îmboldindu-mă să merg înainte, mereu înainte…

Pe buzele Lolei flutură un zâmbet; şi ea fusese cuprinsă de nelinişte, dar o punea în seama bolii ce-i rodea plămânii şi despre care nu vorbise nimic prietenilor ei.

— Dacă mâine va fi tot aşa frumos ca şi azi, vom putea porni spre Vladivostok, zise Vladimir. Toate pregătirile sunt făcute, astfel că nimic nu ne va mai reţine.

*

A doua zi domnea un ger straşnic, ca toate că soarele strălucea pe cer.

Vladimir ieşi din colibă şi privi în jurul său, pe câmpia albă, care sclipea ca un covor presărat cu diamante. Apoi se întoarse spre căsuţă şi strigă, plin de bucurie:

— Veniţi afară, dragii mei! E o zi minunată! Ah, şi câtă linişte domneşte în atmosferă! exclamă Dimitrie, respirând cu nesaţ aerul rece al dimineţii.

După câteva clipe se ivi şi Lola, care ridică ochii spre cer, apoi privi în zare spre vârfurile unor munţi îndepărtaţi, deasupra cărora se zăreau nori negri.

— Hm, nu lăudaţi prea mult vremea! zise ea. După cât se pare, n-o să avem o zi tocmai frumoasă. Norii aceia care s-adună deasupra munţilor nu vestesc nimic bun. Mie mi-e teamă de o furtună…

— Ah, Lola, nu ne mai îngrijora tocmai acum, când sufletele noastre sunt pline de nădejde.

— Bine, am să tac, zise ea, zâmbind.

În cele câteva zile, Lola se schimbase foarte mult în bine. Fireşte, când era singură, când credea că nimeni n-o vede, atunci îşi apăsa mâna pe inima care-i zvâcnea să se spargă. Capul o durea, iar la tâmple simţea nişte înţepături groaznice. Dar niciun geamăt nu ieşea de pe buzele ei. Vladimir şi Dimitrie luau drept un semn de însănătoşire roşeaţa uşoară ce-i acoperea chipul şi se bucurau din inimă.

— Acum putem porni, zise Vladimir, zâmbind şi aruncându-şi în spate sacul greu cu merinde.

Dimitrie îşi îmbrăcase veşmintele răposatului bătrân, iar hainele sale de ocnaş le arsese; cojocul unchiaşului, deşi foarte mult purtat, era totuşi în stare destul de bună.

Numai tristeţea adâncă ce i se citea în ochi, nu putea fi acoperită, cu nicio haină.

Cei trei fugari se înţeleseră curând asupra modului cum se vor prezenta înaintea autorităţilor din Vladivostok, unde trebuiau să-şi vizeze paşaportul. Acesta era întocmit astfel că toţi trei se puteau folosi de el. Dimitrie avea să se dea drept cumnat al lui Vladimir, iar Lola drept sora tânărului şi soţia lui Dimitrie.

— Şi acum, cu Dumnezeu înainte! zise tainicul prizonier.

Se mai opriră, totuşi, câteva clipe, în pragul acelei colibe care fusese salvarea lor şi care acum avea să rămână pustie; nimic în afară de mormântul sihastrului nu se afla în apropierea ei.

— Dormi în pace, bătrâne, în mormântul tău, acoperit de zăpadă, zise tainicul prizonier, îndreptându-şi privirea spre groapa în care zăcea trupul pustnicului.

Apoi, porniră la drum. În urma lor era închisoarea, iar înaintea lor libertatea. Aveau să mai poposească o noapte şi în ziua următoare trebuiau să ajungă la Vladivostok, pe ţărmul mării Okolzk.

Inimile sărmanilor fugari zvâcneau, ameninţând să le spargă pieptul. După atâtea chinuri şi suferinţe, se îndreptau, în sfârşit, spre portul de unde se vor îmbarca pentru a pleca în patrie.

Privirile lor scrutau parcă, căutând să descopere lanţul de munţi care se întindea până la mare. După câtva timp, acesta începu să se zărească în depărtare.

Deodată, Vladimir se opri, ridică încet capul şi rămase în ascultare.

— Aud zurgălăi, nişte sănii vin în urma noastră, zise el. Poate suntem favorizaţi de soartă şi vom scurta drumul, străbătându-l în sanie, poate…

Cuvintele îi muriră pe buze; îndărătul lor se iviră nişte cazaci, ale căror săbii luceau în lumina soarelui.

Apoi, apăru un convoi de exilaţi. Pe feţele lor palide se citea mizeria cea mai neagră. Nenorociţii erau ferecaţi în lanţuri.

Convoiul era format din vreo douăzeci şi cinci de bărbaţi, în urma cărora venea un şir de sănii în care se aflau femeile şi copiii.

Cu chipurile lor trase, din care sângele lipsea cu desăvârşire, cu ochii lor stinşi, păreau aproape îndobitociţi.

Inimile fugarilor începură să bată cu putere.

Dacă aveau să fie descoperiţi!

Picături de năduşeală rece le îmbrobodiră fruntea. Privirile lor îngrijorate se îndreptară spre convoiul care se apropia din ce în ce.

Fără să ţină seamă unde calcă, deportaţii înaintau în mod mecanic, fără să scoată o vorbă. Păreau mai mult nişte animale.

Vladimir simţi o durere nespusă privind aceste cadavre ambulante.

În cele din urmă, convoiul opri lângă cei trei fugari, care se dădură în lături, ca să le facă loc.

— De unde veniţi? întrebă unul dintre cazaci, adresându-se lui Vladimir.

— De la Shretinsk şi ne ducem să vedem nişte rude, răspunse fiul marelui duce. Dar dumneavoastră dincotro veniţi!

— Din Smirnova şi ne îndreptăm spre staţia cea mai apropiată. Iat-o, se şi vede colo, la dreapta. Însă, trebuie să ne grăbim, căci vremea o să se strice. Fireşte, nu ne pasă nouă de câinii ăştia dindărătul nostru: n-ar fi nicio pagubă dacă ar pieri, căci atunci n-ar mai trebui să ne obosim păzindu-i.

Vladimir nu răspunse nimic. Inima i se sfâşia de milă, dar tânărul trebui să recunoască neputinţa în care se afla.

— Căutaţi să ajungeţi cât mai repede la un adăpost pentru noapte, continuă cazacul. Iată, norii aceia nu prea îmi miros a bine.

Apoi, întorcându-se pe cal, începu să izbească cu biciul în deportaţii care se aflau în primele rânduri.

— Mergeţi mai repede! strigă el. Hai, nu vă mişcaţi ca nişte melci!

Cnutul cădea mai ales asupra unuia dintre exilaţi, care se îndoia de durere.

Convoiul trecu înainte; mai întâi un rând de cazaci, apoi deportaţii, căruţe în care se aflau femeile şi copiii şi, în cele din urmă, un alt rând de soldaţi.

Micuţii scânceau cerând de mâncare, pe chipurile sărmanelor mame erau zugrăvite toate chinurile îndurate; printre aceste femei, se aflau multe care urmaseră de bunăvoie pe soţii sau părinţii lor.

Cei trei fugari rămaseră câtva timp locului, urmărind cu privirea convoiul care se depărta. În cele din urmă, oamenii se zăriră ca nişte puncte mici, negre, apoi dispărură.

Vladimir rupse tăcerea:

— O, nenorociţilor, exclamă el, voi vă duceţi spre ocnă, unde vă aşteaptă mizeria cea mai neagră, pe când noi – o lucire se aprinse în

ochii tânărului – noi ne îndreptăm spre libertate, spre patrie… Prieteni, să mergem înainte!

Scoţând un suspin adânc, porniră din nou la drum.

Timpul trecea. Fugarii n-aveau ceasornic, dar se orientau după soare.

— Slavă Domnului că n-am fost recunoscuţi, continuă Vladimir, după un răstimp, dar vă jur, că vii nu ne-ar fi prins ei; mai întâi v-aş fi ucis pe voi şi după aceea mi-aş fi înfipt pumnalul în inimă.

Sclipirea ochilor săi arăta lămurit că tânărul vorbea foarte serios.

Umbrele amurgului începură să se lase peste câmpia acoperită de zăpadă; se porni un vânt slab.

Norii, care învăluiau vârfurile murgilor, se întinseră, acoperind regiunea cu un văl care se îngroşa mereu. Vântul se înteţea din ce în ce; de unde la început era foarte slab, acum începu să bată mai cu putere, purtând prin aer fulgii de zăpadă îngheţată.

— Se va dezlănţui o furtună cum numai în Siberia se poate vedea, zise Vladimir, iuţindu-şi paşii.

Tânărul se îngălbeni, gândindu-se la urmările uraganului.

— Dumnezeule, ocroteşte-ne, exclamă Lola, cuprinsă şi ea de îngrijorare.

Fulgii de zăpadă deveniră tot mai deşi; în curând nu se mai cunoştea nici cărarea.

— Încotro s-o apucăm? întrebă Lola, plină de spaimă.

Tainicul prizonier se sili să recunoască drumul, dar în zadar. Totul era acoperit de un strat gros de zăpadă.

— Nu cumva suntem sortiţi să murim aici îngheţaţi? se întrebă Vladimir. Nu cumva ne este dat să pierim în pustiul de gheaţă, tocmai acum când nădejdile noastre păreau că vor fi împlinite?

Şi începu să strige din răsputeri. Dar strigătele sale se pierdură în urletele viforului.

— Trebuie să ne urmăm drumul, zise el, în cete din urmă, văzând că nimeni nu-i răspunde. După cât ne-a spus sihastrul, se află pe aici un sat de-al ostiacilor.

Porniră din nou, însă înaintau cu foarte mare greutate, din pricina troienelor de zăpadă.

Niciunul dintre ei nu ştia unde vor ajunge, drumeţii rătăceau fără ţintă, ţinându-se de mână ca nu cumva furtuna să-i despartă.

— Sunt la capătul puterilor… nu mai pot înainta, îngână deodată Lola.

Se vedea lămurit că sărmana femeie era istovită şi abia se mai ţinea lângă tovarăşii el. La un moment dat, căzu în genunchi, dar fu ridicată numaidecât şi târâtă mai departe.

Vântul îi smulse broboada de pe cap.

— Lăsaţi-mă să mă odihnesc câteva clipe, se rugă soţia condamnatului.

Vladimir se împotrivi cu asprime:

— Nu, nu se poate, zise el, asta ar însemna moartea noastră.

Drumeţii porniră înainte, gâfâind, împleticindu-se.

Îndărătul lor îi pândea moartea, care încerca să-i atragă în imperiul ei.

După puţin timp, Lola se prăbuşi din nou în zăpadă. Vladimir abia mai răsufla, căci, pe lângă toate, bietul tânăr mai ducea în spate şi sacul ca merinde.

— Ridică-te, zise el, gâfâind.

— Nu pot, murmură ea, sprijinindu-şi capul în zăpadă.

Fiul marelui duce îşi dădu seama că sărmana femeie era la capătul puterilor.

Ce era de făcut acum? Încotro să se îndrepte?

Deodată, prin urletul vântului, se auzi mugetul unei vaci.

— Auziţi! mugeşte o vacă! strigă Dimitrie.

— Da, aşa e, zise Vladimir. Mugetul a venit de colo, din dreapta. Şi unde sunt animale domestice, trebuie să fie şi case şi oameni.

Se aplecară spre Lola şi o apucară unul de umeri şi celălalt de picioare.

Unde aveau să ajungă nu ştiau nici ei; voiau să aibă, numai, un adăpost, fie chiar la duşmani.

Deodată o lumină sclipi înaintea lor.

Sărmanii oameni se simţiră copleşiţi de bucurie. Cu cât înaintau, lumina devenea tot mai mare. Deodată dispăru. Două ţipete de groază răsunară în noapte, însă sclipirea se ivi din nou.

Ninsoarea se mai potolise. Vladimir, care avea ochi foarte ageri, zări, la o depărtare de vreo câteva sute de metri, o colibă, de unde venea lumina.

Îşi iuţiră paşii.

— Ajutor, ajutor, strigă deodată Vladimir în tăcerea nopţii.

— Ajutor, răcni şi Dimitrie.

Strigătele lor păreau că au fost auzite, căci o uşă se deschise.

— Cine strigă după ajutor? se auzi un glas bărbătesc.

— Aici, aici, exclamă fiul marelui duce.

O făptură neagră veni în fugă spre dânşii.

— Cine sunteţi? Cum aţi ajuns aici pe vremea asta? întrebă ţăranul, după ce se apropie de cei trei drumeţi. Mare noroc că aţi găsit coliba mea, altminteri aţi fi fost pierduţi. Dar lăsaţi să duc eu femeia, căci văd că vă tremură mâinile; trebuie să fiţi obosiţi de moarte.

După puţin timp, ajunseră cu toţii în coliba ţăranului. Un foc mare, pâlpâitor, ardea în vatră.

Vladimir şi Dimitrie se îmbrăţişară, exclamând:

— Salvaţi, suntem salvaţi!

Capitolul 145 – Moartea Fedorei

Am văzut că soţia lui Iso de Margenta, ambasadorul Argentinei la Petersburg, fugise din clădirea incendiată, unde Kardoff şi bătrâna vrăjitoare, o ţineau închisă.

Turbata începu să alerge pe străzi, ţopăind şi vorbind cu ea însăşi.

Trecătorii care o întâlneau se uitau la ea îngroziţi sau se retrăgeau în vreun gang.

Acum, însă, Fedora n-ar fi atacat pe nimeni. Nenorocita îşi potolise furia, cel puţin deocamdată. Deodată se opri înaintea unei case vechi, de culoare cenuşie.

Cântece şi chiote răsunau dinăuntru.

Curioasă, ca toţi nebunii de altfel, Fedora se ridică în vârful picioarelor şi privi pe fereastră. Văzu o încăpere plină de fum, unde petreceau bărbaţi şi femei.

Sunetele paharelor şi cântecele de veselie care ajungeau la urechile ei produseră o impresie atât de mare asupra turbatei, încât se hotărî să intre în casă.

Fedora se îndreptă spre uşă, o deschise şovăind şi se strecură în local.

Se afla în spelunca „La ciuperca otrăvită”, al cărei proprietar era tatăl Taniei, care nu ştia încă nimic despre nenorocirea fiicei sale.

Acum veselia chefliilor ajunsese la culme.

Răufăcătorii şi femeile, pe care alcoolul îi adusese într-o stare vecină cu nebunia, dansau în jurul unei mese pe care se urcase însuşi proprietarul speluncii.

Aceasta numeau ei „dansul în jurul viţelului de aur”.

Şi tatăl Taniei arăta o vădită plăcere primind această denumire. Birtaşul făcea tot felul de glume, în timp ce chefliii îl pişcau sau îl dezmierdau.

Deodată, cercul dansatorilor fu întrerupt.

Cu un strigăt sălbatic, turbata se repezi în mijlocul lor şi, înainte ca cineva s-o poată împiedeca, Fedora sări pe masă, alături de birtaş.

— Ce-i asta? răcni acesta. Iată o vizită cu totul neaşteptată… Dar, pe legea mea, femeia nu-i urâtă, cu toate că pare să nu mai fie tocmai tânără. Îmbrăcămintea ei nu e după ultima modă, totuşi vom spune bun venit necunoscutei. Ei, s-aduceţi rachiu, ca să putem bea în sănătatea străinei.

Cocoşatul aduse câteva sticle de rachiu. Fedora apucă una dintre ele, o duse la buze şi sorbi din ea cu lăcomie.

Apoi îşi trecu braţele pe după gâtul lui Grabonski şi începu să ţopăie cu el pe masă.

Dansul devenea din ce în ce mai sălbatic, astfel că cei de faţă, temându-se ca birtaşul şi Fedora să nu se prăbuşească, le atraseră prin strigăte puternice luarea-aminte.

Dar turbata nu ţinu seamă de nimic, şi urmă să ţopăie, până ce masa se sfărâmă.

— Femeia pare să fie nebună, zise Grabonski, ridicându-se şi ştergându-şi năduşeala ce-i şiroia pe frunte. Dac-ar mai fi dansat mult, ar fi scos sufletul din mine… Totuşi, mititica îmi place. Poate să rămână la mine şi să ţină tovărăşie scumpei mele Tania… Dar unde dracu’ să fie fiică-mea? Prieteni, nu cumva a văzut-o vreunul dintre voi?

Ceilalţi clătinată capul. Frumoasa fată se furişase astfel că n-o văzuse nimeni.

În cele din urmă, Grabonski se îndreptă spre tejghea pentru a lua rachiu.

— Ascultă-mă, n-ai vrea să-ţi măriţi fiica? îl întrebă un răufăcător, care se deosebea printr-o cicatrice uriaşă pe care o avea pe obrazul

stâng.

— Eu s-o mărit? replică Grabonski. Nu, copila mea va şti să-ţi găsească ea singură bărbatul potrivit. Mititica e destul de frumoasă, ca un conte să se îndrăgostească de ea. Pe legea mea, pun rămăşag pe orice, că Tania o să ia un soţ foarte nobil. Are ceva în ea, ceva care prevesteşte că va ajunge departe… Dar ce să fie asta? continuă birtaşul. Lumea se adună înaintea localului… ce să se fi întâmplat?

Clienţii speluncii alergară spre ferestre.

Deodată, uşa se deschise şi doi bărbaţi intrară în cârciumă, ducând trupul neînsufleţit al unei făpturi acoperite cu o pânză.

— Ce-i asta? întrebă birtaşul, mirat.

Nimeni nu răspunse.

Răufăcătorii începură să-şi şoptească unul altuia şi niciunul dintre ei nu se încumetă să privească în ochii lui Grabonski.

— Ce-aţi pus iar la cale? făcu el, zâmbind. Aha, îmi închipui… sub pânză se află o femeie, care vrea să-mi joace un renghi.

Aceeaşi tăcere în jurul său.

Grabonski se plecă şi dădu puţin pânza la o parte.

— Simt un păr mătăsos, zise el, vârând mâna dedesubt, aşadar, nu m-am înşelat. Dar vreau să văd cine-i fetişcana.

Şi, cu o smucitură violentă, trase jos pânza.

Dar rămase cu braţele întinse şi cu ochii holbaţi la priveliştea ce i se oferi.

Înaintea sa zăcea trupul neînsufleţit al Taniei. Sărmana fată avea ţeasta sfărâmată.

— Nu, nu-i copilul meu, nu se poate să fie el, bâigui nefericitul tată. Asta nu-i chipul Taniei, altminteri ea mi-ar vorbi. Şi, totuşi, dacă este ea! strigă birtaşul, deodată. Tania, Tania…

Grabonski apucase mâinile cadavrului şi privea năucit spre faţa desfigurată.

Apoi, însă, îşi reveni în fire şi se ridică.

— Cum s-a întâmplat nenorocirea? întrebă el, tremurând.

Ceilalţi îi povestiră că Tania salvase din flăcări o tânără fată şi, cu acest prilej, se prăbuşise de pe acoperişul casei incendiate.

— Aşadar, şi-a dat viaţa, salvând de la moarte un om! murmură Grabonski. Da, da, ştiam eu că Tania nu va muri de moarte bună… Duceţi-o în camera mea.

E ciudat că cei mai mari criminali care nu ce dau înapoi de la nicio fărădelege, rămân năuciţi în faţa unei nenorociri neaşteptate.

Adânc înduioşaţi, răufăcătorii se apropiară de cadavru şi-l ridicară, îndreptându-se spre încăpere alăturată.

Aici, trupul neînsufleţit fu aşezat pe un pat, iar apoi se împrăştiară cu toţii, ducându-se să cumpere flori ca să le depună la căpătâiul moartei.

Nefericitul tată îngenunche înaintea patului pe care se afla trupul neînsufleţit al fiicei sale şi vărsă lacrimi fierbinţi lângă aceea în care îşi pusese toate nădejdile.

În această clipă, viaţa lui ticăloasă se perindă pe dinaintea ochilor săi, şi omul care până atunci nu se dăduse înapoi de la nicio crimă, îşi jură să înceapă o altă viaţă, pe care s-o închine numai faptelor bune.

*

Turbata dispăruse în învălmăşeala care se produsese.

Fedora începu să alerge iar, până când obosi şi se prăbuşi în colţul unei străzi.

Se afla înaintea unei biserici. Adunându-şi puterile, nenorocita se târî pe trepte, ajunse la uşă, o deschise şi se strecură înăuntru.

Aici, se ghemui în apropierea băncii rezervată săracilor. Închise ochii şi, după puţin timp, se cufundă într-un somn adânc.

Soarele strălucea sus pe cer, când Fedora se trezi. Cu paşi şovăitori, turbata începu să coboare treptele sfântului lăcaş.

În aceeaşi clipă, Boianovski cotea pe după colţul străzii. Medicul zări pe fosta lui soţie şi se ascunse îndărătul unui stâlp, vrând s-o urmărească.

Turbata se îndreptă spre bariera Potemkin. Boianovski se luă după dânsa.

— Sunt răzbunat, murmură el, da, da, sunt răzbunat. Tot ceea ce am suferit în Siberia, chinurile pe care le-am îndurat din pricina ticăloasei, le-am plătit cu vârf şi îndesat. Şi acum, trebuie să-i grăbesc sfârşitul.

Fedora ajunsese într-un cartier, unde locuiau ţărani înstăriţi sau oameni care nu voiau să stea în oraş.

Casele curat ţinute, erau înşiruite în ordine şi aveau înaintea lor câte o grădiniţă.

Turbata se îndreptă spre una dintre ele, care avea o înfăţişare mai impunătoare.

În curtea acesteia, înconjurată cu gard viu, se afla an copilaş. Fără să-şi dea seama de primejdia care îl ameninţa, micuţul se juca cu un tren care aluneca pe nişte şine.

Fedora deschise ochii mari şi se uită cu luare-aminte la copilaş.

— Acum suntem aproape de sfârşit, murmură Boianovski, care se ascunsese îndărătul unui copac din apropiere.

Fosta lui soţie se apropie de gard şi păru că vrea să-l sară.

În aceeaşi clipă, câţiva ţărani veneau pe şosea.

Medicul le ieşi în întâmpinare.

— Dragii mei, zise el, vedeţi femeia de colo?

Sătenii priviră în direcţia arătată.

— Pare să fie o cerşetoare, răspunse unul dintre ei.

— Atunci, n-are decât să se ducă la azilul din satul nostru, adăugă altul.

— Nu, femeia pe care o vedeţi nu e cerşetoare, replică medicul, însă e foarte primejdioasă.

— Primejdioasă? repetă un ţăran. Cum se poate ca o femeie să fie primejdioasă?

— E turbată! strigă Boianovski.

Sătenii se retraseră îngroziţi.

— Turbată? repetară ei. O, asta ar fi îngrozitor… în cazul acesta, ar trebui îndepărtată.

— Priviţi, continuă Boianovski, colo se află un copil a cărui viaţă e în mare primejdie, căci turbata se va năpusti asupra lui şi-l va muşca.

Un ţăran, un bărbat bine făcut, cu părul negru ca abanosul şi o barbă lungă care îi ajungea până la piept, scoase un strigăt de spaimă.

— Ăsta e micul meu Osip, răcni el.

— Aici nu mai încape şovăială, continuă doctorul, trebuie să trecem la fapte. Unul dintre voi să intre în casă şi să ia puşca sau o altă armă care îi va cădea la îndemână.

În această clipă Fedora se căznea să sară gardul, ceea ce nu era tocmai uşor, deoarece acesta era prevăzut cu ţepi.

Dar nenorocita nu ţinu seamă că mâinile-i sângerau, şi-şi adună toate puterile ca să ajungă în curte.

Tatăl copilaşului se întoarse, ţinând în mână o puşcă.

— Trebuie s-o ucidem, într-adevăr? întrebă el.

— Cel puţin s-o facem nevătămătoare, răspunse Boianovski. Dar grăbeşte-te, n-avem timp de pierdut. Vai de bietul copilaş, dacă femeia izbuteşte să ajungă la el. Ştii doar că muşcătura unui turbat este mortală.

— Da, da, ştiu, răspunse ţăranul. Aşadar, n-avem încotro.

Zicând acestea, duse arma la umăr.

Între timp, Fedora se căţărase pe gard şi tocmai se pregătea să sară în curte.

Medicul tremura de tulburare. Acum răzbunarea lui era desăvârşită.

Se auzi o detunătură. Femeia se clătină şi duse mâna la inimă.

— E nimerită, zise Boianovski, cu sânge rece.

— Cred că s-a sfârşit cu dânsa, adăugă ţăranul, repezindu-se spre casă pentru a-şi îmbrăţişa micuţul pe care îl scăpase din primejdie.

Fedora se prăbuşi la pământ într-un lac de sânge.

Boianovski se apropie de ea şi îngenunche lângă trupul fostei sale soţii, aţintindu-şi privirile în ochii ei.

Muribunda horcăia: sângele ţâşnea în şiroaie din rana pe care o avea în partea stângă o pieptului.

Deodată, Fedora deschise ochii. Strălucirea de nebunie care se oglindea într-înşii, dispăruse.

— Mă cunoşti? îi şopti Boianovski.

Rănita clătină capul în semn de negare.

— Nu-ţi mai aminteşti de mine?

— Boianovski, murmură ea, îngrozită.

— Da, nefericitul tău soţ, afirmă răzbunătorul. Acum ţi-a sunat şi ţie ceasul. Ştii că mie trebuie să-mi mulţumeşti că ai ajuns în această stare? Eu sunt medicul care am căutat să te vindec de patima ta; în schimb ţi-am introdus în sânge bacilul turbării.

Fedora încercă să se ridice, voia să strige ajutor, dar nu izbuti.

— Şi acum, tot eu am fost acela care am pus la cale să fii împuşcată, continuă Boianovski, cu glas scăzut. Da, ai fost ucisă ca un câine turbat care trebuie omorât ca să nu semene nenorocire în jurul lui.

Ochii muribundei deveniră sticloşi.

Fedora încercă din nou să se ridice; se vedea lămurit că luptă din

răsputeri să vorbească.

În cele din urmă, de pe buzele ei ieşiră câteva şoapte care pătrunseră ca un pumnal în inima lui Boianovski.

— Îndurare! murmură nenorocita. Mă… mă căiesc…

Se căieşte?

Un fior de gheaţă străbătu trupul medicului la auzul acestor cuvinte. Căci, dacă Fedora se căia, atunci el n-avusese niciun drept să se răzbune.

— Prea târziu, prea târziu, îngână medicul.

Muribunda luă mâna fostului ei soţ.

— Iartă-mă! şopti ea.

— Bine, te iert, Fedora, răspunse Boianovski. Rog pe bunul Dumnezeu să fie îndurător cu tine.

— Îndură… tor… în… du… ră… tor… repetă muribunda.

Trupul îi fu scuturat de un fior, apoi rămase nemişcată, cu ochii închişi. Moartea o scăpase de chinuri.

Boianovski rosti o rugăciune fierbinte pentru iertarea păcatelor aceleia care fusese pricina tuturor nenorocirilor ce se abătuseră asupra capului său.

Şi, poate că în sufletul său regreta că se răzbunase în chip atât de înfiorător.

— O iert, murmură el, a păcătuit mult, dar şi-a ispăşit păcatele.

Ţăranii se apropiară de ei şi propuseră ca trupul neînsufleţit să fie îngropat imediat în micul cimitir al cartierului.

Boianovski încuviinţă.

Cadavrul fu transportat la cimitir, unde rămăşiţele pământeşti ale femeii care nenorocise atâţia oameni fură depuse într-un sicriu de lemn. Apoi coşciugul fu coborât în groapă.

Scurtă rugăciune, câteva lopeţi de pământ – asta fu totul.

Dar o noapte întreagă un bărbat veghe la mormântul proaspăt săpat; abia când primele raze ale soarelui sfâşiară norii, bărbatul se ridică.

Acesta nu era nimeni altul decât Colea de Boianovski.

Medicul păşi încetişor pe şoseaua care se întindea înaintea lui.

Pumnii i se încleştară fără voie şi el murmură, aproape fără să-şi dea seama:

— Întocmai ca Sodoma, care s-a năruit sub povara păcatelor

făptuite acolo, te vei nărui şi tu, oraş blestemat, în care sălăşluiesc crima şi mizeria. Da, în scurt timp te vei îmbrăca în doliu, căci acela care te stăpâneşte se va prăbuşi sub loviturile noastre.

Şi nenorocitul om îşi iuţi paşii, pentru a ajunge cât mai repede acasă.

Însă gândurile sale erau mereu îndreptate spre Fedora, care fusese cea mai frumoasă dintre femei, dar şi cea mai nelegiuită.

Capitolul 146 – În drum spre patrie

Cei trei fugari poposiră noaptea în coliba ţăranului.

A doua zi dimineaţa porniră din nou la drum, într-o sanie pe care o închiriaseră, plătind un preţ foarte mare, din banii pe care Lola îi luase de la ispravnicul din Algaşi.

Tânăra femeie era foarte slăbită. Boala care îi rodea plămânii o chinuia nespus. Totuşi nu destăinui nimic tovarăşilor ei, spre a nu împiedeca continuarea călătoriei.

După puţin timp, coliba săteanului dispăru îndărătul lor.

Vladimir se simţea şi el istovit; suferinţa ce o citea în ochii femeii mărea şi mai mult durerea tânărului.

— Lola, de ce plângi? zise el, deodată, văzându-i lacrimile. Iată, acum nu mai avem mult şi vom ajunge la liman. Fii tare, prietenă, adună-ţi puterile.

Soţia condamnatului zâmbi.

— Da, da, răspunse ea, voi fi tare… până în clipa când chinurile mele vor lua sfârşit. Şi această clipă nu e prea îndepărtată…

Zicând acestea, îşi apăsă mâna pe inimă, o tuse seacă îi zgudui pieptul şi o strălucire ciudată se aprinse în ochii sărmanei femei.

Vladimir văzu acea strălucire şi înţelese că nenorocita avea dreptate.

Totuşi, fiul marelui duce nu se încumetă să se întoarcă. Acum erau aproape de portul salvator. Pierduse atâta vreme, pribegind pe întinsul pustiului de gheaţă şi în acest timp viaţa împăratului şi a marelui duce Constantin era ameninţată de nihilişti, care puseseră la cale complotul împotriva lor.

Tânărul n-avea de unde să ştie că lovitura proiectată de conspiratori fusese amânată din pricina lipsei lui Bakunin care

rămăsese la căpetenia kirghizilor până ce urmărirea autorităţilor se va mai fi potolit.

Aşadar, Vladimir se hotărî să se grăbească, chiar dacă aceasta ar fi însemnat moartea nobilei femei. Şi apoi, mai nădăjduia că ajungând în oraş – dacă sărmana va rezista până acolo – va putea să plece în căutarea unui medic.

Cerul se acoperi de nori negri, mânaţi de furtună. Începu să ningă. La început, fulgii cădeau domol pe câmpia nesfârşită.

Dimitrie oftă din adâncul inimii; cât se vedea cu ochii, se întindea covorul alb de zăpadă. Nicio plantă nu se zărea în jurul lor, nicio pasăre măcar; chiar şi ciorile dispăruseră, gonite de vântul de la nord.

Gerul creştea; sania aluneca din ce în ce mai repede.

Tainicul prizonier stătea cu spatele la ţăran, care mâna caii. Din când în când îşi aţintea privirile asupra tovarăşilor săi şi, atunci, pe chipiul său se zugrăvea o expresie de nespusă durere.

Vladimir şi Lola erau aşezaţi în faţa lui; soţia lui Rogal îşi rezemase capul de pieptul tânărului. Era atât de slabă, încât fără îndoială că ar fi căzut din sanie, dacă fiul marelui duce n-ar fi sprijinit-o cu braţul; părul ei despletit îi înconjura chipul acoperit de o paloare cadaverică; ţinea ochii închişi şi doar un fior care o scutura din când în când, mai arăta că era viaţă în trupul ei.

— A adormit, şopti deodată Dimitrie, făcând semn prietenului său să strângă broboada în jurul capului ei.

În această clipă, Lola deschise ochii şi văzu privirile lui Dimitrie aţintite asupră-i.

— Cum te simţi? Ţi-au mai trecut durerile? o întrebă el cu blândeţe.

— Da, mi-au trecut, mă simt mai liniştită, răspunse ea, încercând să zâmbească.

Dar un fior o străbătu, dezminţind vorbele nobilei femei şi o flacără ciudată sclipi în privirea ei.

Vladimir o înveli mai bine în blană şi o strânse ca putere la pieptul său.

Sania zbura pe întinsul de gheaţă. Vântul bătea cu furie, biciuind feţele călătorilor.

Soarele începuse să asfinţească, ninsoarea încetase, dar gerul era de nesuportat.

Soţia lui Rogal rămăsese nemişcată. Vladimir se plecă asupră-i.

— Lola, Lola, exclamă el, văzând că sărmana nu mai dădea semne de viaţă.

Deodată, tânăra femeie se cutremură şi-şi încleştă mâinile de pătura cu care erau acoperiţi. Câteva şoapte ieşiră de pe buzele ei învineţite, dar cei doi prieteni nu înţeleseră nimic.

— E tare bolnavă, murmură Dimitrie, îngrijorat. Oh, aş vrea să ajungem cât mai curând la Vladivostok ca să i se dea îngrijirile necesare. Iată, obrajii i se aprind din ce în ce mai mult.

— Rogal, Rogal… îngână bolnava, în această clipă. Scumpul meu soţ, aprinde focul, e grozav de frig aici, mi-au îngheţat mâinile…

Vladimir oftă. Starea salvatoarei sale se înrăutăţea din ce în ce mai mult.

— Da, e frig, Lola, zise el, însă trebuie să ai puţină răbdare, căci în curând vom ajunge la Vladivostok şi acolo vei avea un pat bun şi o odaie caldă.

Bolnava începu să clănţănească din dinţi, în timp ce chipul ei devenea tot mai aprins.

— Ei, Rogal, unde vrei să te duci? murmură ea. Nu, nu pleca, rămâi lângă mâine, încălzeşte-mă… gerul m-a pătruns până la oase.

Vladimir tresări. Starea bolnavei îl îngrijora nespus. Se adresă ţăranului, întrebându-l dacă nu cumva există vreun adăpost prin apropiere, dar acesta ridică din umeri, zicând:

— Nu, nu putem opri nicăieri, căci oamenii nu prea îşi fac locuinţe prin locurile acestea pustii. Şi apoi, trebuie să ne grăbim, dacă vrem să ajungem cu bine în oraş.

Caii goneau nebuneşte. Câmpia de gheaţă îi înconjura de pretutindeni.

— Lola, ascultă-mă, te rog, deschide ochii! se rugă Vladimir.

Dar dânsa nu-l auzea şi continua să bolborosească vorbe fără şir.

Deodată, nenorocita tăcu. Fiul marelui duce o cuprinse cu braţul, dezmierdând-o. După câteva clipe, bolnava începu iar să aiureze.

Se credea în locuinţa ei elegantă din Petersburg, la braţul soţului ei.

Era o privelişte îngrozitoare, auzind-o vorbind astfel şi râzând din inimă, în timp ce îngerul morţii îşi întindea asupra ei aripile-i negre.

Deodată, se ivi în zare, la miazănoapte, o lumină roşietică ce se întindea mereu, luând forma unui curcubeu; fulgere dese ţâşniră din

acest curcubeu, sclipind pe câmpia de zăpadă.

Fugarii se uitară înmărmuriţi la priveliştea minunată ce se înfăţişa înaintea ochilor.

— O auroră boreală, exclamă Vladimir.

— Da, aşa e, încuviinţă prietenul său, dar de multă vreme n-am văzut o privelişte atât de fermecătoare. Se pare că Dumnezeu vrea să învăluie într-o lumină magică moartea bietei noastre tovarăşe.

Fiul marelui duce se plecă spre Lola, care abia mai răsufla. Deodată, bolnava deschise ochii, se uită în jurul ei şi scoase un ţipăt sălbatic.

— Rogal, Rogal, iubitul meu, strigă muribunda. Te văd, mă aştepţi lângă tronul lui Dumnezeu… Da, da, vin, razele cele minunate îmi luminează calea…

Soţia condamnatului se opri, istovită.

Cei doi prieteni abia îndrăzneau să respire.

Un zâmbet fermecător transfigura chipul muribundei.

— Vladimir, Dimitrie, rămâneţi cu bine, am ajuns la ţintă… mor… Domnul nu vă va părăsi… veţi ajunge…

Suspină din adânc, apoi capul îi căzu pe pieptul tânărului.

Îşi dăduse sufletul.

Moartea nemiloasă îi amuţise limba, înainte de a putea să-şi ia rămas bun de la prietenii ei.

Zâmbetul îngeresc care-i luminase faţa înainte de moarte, rămase pe chipul nenorocitei.

— S-a stins, murmură Dimitrie, adânc înduioşat. Sufletul ei a zburat la cer… odihnească-se în pace!

Acum fugarii erau nevoiţi să se oprească.

Vizitiul struni caii şi coborâră din sanie. Aleseră un loc pe care îl curăţiră de zăpadă, apoi duseră acolo trupul neînsufleţit al moartei şi-l acoperiră cu bolovani.

Cu ochii plini de lacrimi, cei doi prieteni îşi luară adio de la aceea care se jertfise ca să-i salveze.

Apoi urcară din nou în sanie şi porniră mai departe, lăsând în urma lor movila albă ce ţinea loc de mormânt şi care avea să fie acoperită de zăpadă, astfel că nimeni nu putea să-şi închipuie vreodată că acolo se află înmormântat cineva.

Sania zbura ca săgeata pe câmpia de zăpadă.

De mulţi ani, Dimitrie nu mai făcuse un drum atât de comod. De când trecuse graniţa Siberiei, mersese numai pe jos: ba, mai mult, ducea cu sine povara lanţului cu care era ferecat.

Vladimir rămase tăcut. Gândurile sale se îndreptară din nou spre capitală, unde se aflau aceia care îi erau dragi. Chipul prinţesei Vera îi apăru în minte. Nu va trece mult timp şi frumoasa copilă va apărea aievea înaintea lui.

Dar inima bietului tânăr fu cuprinsă de o deznădejde fără seamăn, gândindu-se la soarta lui crudă.

Avea el, oare, dreptul să-şi vadă iubita, care în realitate era sora lui? Putea el să deschidă rana, care nu se tămăduise încă?

Cei doi prieteni nu schimbară nicio vorbă tot restul drumului care ţinu câteva ore.

În cele din urmă, ajunseră la bariera oraşului Vladivostok, singurul port al Siberiei.

Fugarii răsuflată uşuraţi. După atâtea chinuri, bieţii exilaţi se vedeau, în sfârşit, ajunşi la ţinta călătoriei lor.

Un cazac le ieşi în întâmpinare.

— De unde sunteţi? îi întrebă ei.

— Din satul Tcita al buriaţilor, răspunse Vladimir, după cum îl învăţase ţăranul cu care veniseră.

— Bine, treceţi, strigă santinela. Dar daţi-mi câteva copeici ca să-mi iau rachiu.

Tânărul îi împlini cererea; apoi, sania intră în oraş.

Traseră la un han şi fără să mai piardă vremea, fiul marelui duce porni spre port, în căutarea unui vas, care să-i ducă în patrie.

După puţin timp ajunse în port şi inima începu să-i bată de bucurie, văzând numeroasele vase care erau ancorate.

Unul dintre aceste vapoare trebuia să-l transporte în Petersburg.

Fireşte, primejdii erau multe şi în Vladivostok, dar ele n-aveau nicio însemnătate pe lângă cele pe care le întâmpinaseră până acum.

Tânărul avu noroc în acea zi; într-una dintre cârciumile portului întâlni pe căpitanul unui vas american, care trebuia să ridice ancora a doua zi dis-de-dimineaţă.

Fiul marelui duce intră în vorbă cu el şi, după puţin timp, căzură la învoială. Tânărul îi povesti că era însoţit de cumnatul său, a cărui soţie murise pe drum.

— Ne vom îmbarca chiar deseară, zise Vladimir, care ţinea cu tot dinadinsul să se ştie în siguranţă.

— Bine, pentru mine e totuna, răspunse căpitanul. Am puţină treabă în oraş şi după ce voi termina, mă întorc şi eu pe vapor; nu mă simt la largul meu dacă n-aud şuieratul vântului printre catarge şi izbirea valurilor de vas. Dar un lucru aş vrea să ştiu: paşaportul dumitale e în regulă? Ştii că aici se opresc toţi fugarii din ocnele Siberiei; aşa că poliţia e foarte bănuitoare.

— Da, e în regală, zise Vladimir, cu sânge rece. E nevoie să-l mai vizez şi aici?

— Fireşte, răspunse căpitanul.

— Şi unde trebuie să mă adresez?

— În apropiere se află o casă din cărămidă, cu două etaje, la intrarea căreia este o tăbliţă pe care scrie „Poliţia portului”. Te vei prezenta la ghişeul unde se vizează paşapoartele şi după ce vei lua viza, vei putea veni împreună cu cumnatul dumitale, pe bordul vaporului meu care se numeşte „Fecioara apei”. Şi acum, la revedere, pe deseară!

Căpitanul se îndepărtă, lăsând pe Vladimir pradă gândurilor chinuitoare.

Să se încumete, oare, să se prezinte la poliţie? Nu cumva se dăduseră semnalmentele evadaţilor şi va fi recunoscut?

Dar dacă nu se ducea şi căpitanul văzând că nu mai vine, va intra la bănuială.

Tânărul se frământă câtva timp, neştiind ce hotărâre să ia. În cele din urmă dădu pe gât paharul cu grog şi părăsi cârciuma.

Ajungând afară, se rezemă de un zid şi rămase iar pe gânduri, cu privirea pierdută în gol.

— Ah, dac-aş izbuti să găsesc o scăpare! murmură el. Mă îngrozesc la gândul că putem cădea în mâinile poliţiei tocmai acum, când suntem atât de aproape de scăpare. Însă, dacă în ultima clipă un poliţist îmi va cere paşaportul şi va vedea că m-am ferit de a mă prezenta la poliţie, nu va fi de o mie de ori mai rău?

În cele din urmă, tânărul îşi dădu seama că n-avea încotro şi porni spre clădirea unde se afla poliţie portului.

Ajungând la intrarea acesteia, se opri o clipă şi-şi duse mâna la inimă, care-i zvâcnea să se spargă. Apoi îşi adună tot curajul şi păşi

înăuntru, îndreptându-se spre ghişeul unde se vizau paşapoartele.

— Ce doreşti? răsună dindărătul ghişeului un glas răguşit de băutură.

— Aş vrea să-mi vizez paşaportul, răspunse Vladimir. Plec mâine-dimineaţă la Petersburg, împreună cu cumnatul meu. Sora mi-a murit pe drum.

— Şi unde vreţi să plecaţi?

— La Petersburg.

— Cu ce vapor?

— Vasul se numeşte „Fecioara apei” şi e sub comanda căpitanului Brown.

— Bine, să vedem paşaportul.

Zicând acestea, funcţionarul îşi aţinti privirea în ochii tânărului, care rămase foarte liniştit. Apoi cercetă cu luare-aminte documentul pe care i-l dăduse fiul marelui duce.

— Bine, se va face, zise el, dar nădăjduiesc că vei şti să răsplăteşti osteneala mea.

Vladimir înţelese ce voia funcţionarul şi nu se miră deloc, căci ştia că în Siberia banul preţuieşte mai mult decât orice.

Vârî mâna în buzunar, scoase câteva monezi de aur şi le întinse poliţistului.

Acesta le luă repede, ca şi cum s-ar fi temut ca tânărul să nu se răzgândească, apoi puse viza pe paşaport şi-i dădu documentul.

Când se văzu afară, fiul marelui duce răsuflă uşurat. Aşadar, acum nimic nu-i mai împiedeca să pornească spre patrie.

Singura lui preocupare era dacă va ajunge la timp ca să zădărnicească complotul.

Tânărul porni în grabă spre hanul unde trăsese împreună cu tovarăşul său.

Dar, nu mică-i fu mirarea când, ajungând în apropierea lui, văzu lume adunată în faţa clădirii.

Inima începu să-i bată cu putere. Fuseseră descoperiţi oare?

Cuprins de îngrijorare, Vladimir trase cu urechea la ceea ce discuta mulţimea.

Unul dintre oameni îl puse la curent cu cele întâmplate. În han se adăpostise un condamnat, care evadase din Gorni Zerentui…

Vladimir simţi pământul clătinându-i-se sub picioare. Sângele îi

năvăli la inimă. Totuşi, curajosul tânăr izbuti să-şi ţină cumpătul.

— Aici, unul dintre cazacii care îşi făcuse serviciul la Gorni Zerentui, l-a recunoscut şi a încercat să-l aresteze, continuă povestitorul, dar evadatul nu s-a lăsat prins şi s-a refugiat în pod, de unde a ieşit pe acoperiş. Văzând că urmăritorul său o gata să pună mâna pe el, nenorocitul s-a azvârlit jos, zdrobindu-şi ţeasta.

În această clipă, mulţimea se desfăcu în două, lăsând să treacă doi oameni care duceau pe o targă trupul neînsufleţit al unui bărbat.

Era într-adevăr Dimitrie, tainicul prizonier.

Vladimir rămase cu ochii aţintiţi la chipul iubitului său prieten. Apoi, vru să îngenuncheze înaintea cadavrului, dar îşi dădu seama că aceasta ar fi o nechibzuinţă, căci nu numai că n-ar fi avut niciun folos, ci ar fi îndreptat bănuielile asupra lui însuşi şi ar fi fost arestat fără îndoială.

Aşadar, se stăpâni din răsputeri şi, în cele din urmă, căută să se depărteze cât mai repede de locul cu pricina.

După puţin timp, ajunse în port

Porni pe chei, cufundat în gânduri.

Rămăsese singur. Prietenii săi îl părăsiseră, trecând într-o altă lume, mai bună, unde desigur că vor fi răsplătiţi pentru chinurile suferite pe acest pământ.

Tainicul prizonier murise fără să fi pătruns misterul care învăluia naşterea sa.

Vladimir, totuşi, descoperise taina, dar nu vrusese s-o dezvăluie, până în clipa când bănuielile sale aveau să se adeverească.

Da, bătrânul Dimitrie era fiul împăratului Alexandru al II-lea. Sărmanul căzuse victimă uneltirilor de la curtea imperială. Fără nicio vină, nenorocitul fusese exilat în Siberia unde avusese de îndurat chinurile cele mai groaznice, pentru ca în cele din urmă, tocmai în clipa când se credea salvat, să piară, urmărit de asupritorii săi.

Deodată Vladimir fu trezit din gândurile sale. O barcă se oprise la ţărm; din partea opusă, venea căpitanul cu care vorbise fiul marelui duce.

Tânărul se îndreptă spre Brown, şi-i strânse mâna; apoi, îi povesti că deoarece cumnatul său era nevoit să rămână în oraş, va pleca numai el.

Fără să bănuiască ceva, mai ales că în oraş nu se ştia nimic despre evadarea lui Vladimir, căpitanul îl pofti să urce în barcă şi după câteva minute, ajunseră la vas.

A doua zi, dis-de-dimineaţă vaporul ridică ancora.

Tânărul stătea pe covertă, privind spre ţărmul de care se depărtau tot mai mult. În mintea lui se perindară toate întâmplările petrecute pe pământul Siberiei, mai ales în ultimul timp.

De cealaltă parte se afla marea nesfârşită, pe valurile căreia fiul marelui duce pornea spre patrie, pentru a înfăptui opera ce-i pricinuise atâtea neajunsuri: salvarea împăratului şi a marelui duce Constantin.

Capitolul 147 – Între mamă şi fiu

Călătoria pe mare decurse în linişte. Se părea că suferinţele tânărului fuseseră prea mari, astfel că Domnul voia să-l ocrotească de noi chinuri.

După cinci zile, Vladimir coborî pe uscat, unde luă trenul care avea să-l ducă la Petersburg.

Înainte de a se urca în tren, tânărul trimise o telegramă mamei sale prin care o ruga să vină în capitală, unde să-l întâlnească la un mic han de la bariera Potemkin.

Fiul marelui duce ajunse cu bine în Petersburg. Trase la hanul unde dăduse întâlnire mamei sale şi, când se văzu în odăiţa pe care o închiriase, căzu în genunchi mulţumind lui Dumnezeu că-i ajutase să ajungă până aici.

— Am de înfăptuit o operă măreaţă, zise el, cu glas solemn. Trebuie să salvez viaţa lui Alexandru al II-lea şi să apăr familia imperială de primejdia ce o ameninţă. Ceea ce va urma, aparţine istoriei, care, fără îndoială, va vorbi şi despre mine.

La câteva ore după sosirea tânărului, o trăsură se opri înaintea hanului şi din ea coborî o femeie cu faţa acoperită de un văl des. Necunoscuta ceru o cameră bună.

Vladimir, care stătea la fereastră recunoscu numaidecât pe mama sa.

Alergă în întâmpinarea ei şi după câteva clipe, mama şi fiul se aflau în camera Soniei, unde se îmbrăţişară cu căldură.

În cele din urmă, Sonia se desfăcu din îmbrăţişare, se uită câtva timp în ochii fiului ei şi, trecându-i mâna prin părul negru ca pana corbului, îi zise:

— Spune-mi, fiule, ce s-a întâmplat că te-ai hotărât să părăseşti Siberia? Dacă nu mă înşel, ţi-ai dat cuvântul de onoare că nu te vei îndepărta din Krasnoiarsk, până nu vei primi încuviinţarea tatălui tău. Ai primit această încuviinţare, sau?…

Sonia se opri, neîncumetându-se să-şi exprime bănuiala că fiul ei ar fi fost în stare să-şi încalce cuvântul.

— Da, mamă, îngână Vladimir, ţi-o mărturisesc deschis, nu mi-am ţinut făgăduiala…

— Vladimir, ce-ai făcut? strigă mama lui. Nu ştii, oare, că în cercurile unde am trăit şi în ale căror principii te-am crescut şi pe tine, nu există nimic mai sfânt decât cuvântul de onoare? Cine îl încalcă săvârşeşte un furt asupra lui însuşi, căci nesocoteşte un drept pe care trebuia să-l respecte ca să se bucure de stima semenilor săi.

Tânărul îşi ascunse faţa în mâini.

— Da, ştiu toate astea, zise el, totuşi nu puteam să fac altfel, deoarece este vorba de vieţile unor oameni însemnaţi. Am venit la Petersburg, înfruntând primejdii de nedescris, numai ca să salvez viaţa împăratului şi a membrilor familiei imperiale. O soartă groaznică îi aşteaptă. Nihiliştii au pus totul în mişcare ca să distrugă pe Romanovi.

— Şi tu vrei să-i împiedici?

— Da, mamă. Mihail Bakunin a venit la mine ca să-mi propună să iau parte la un complot.

— Cum, ţi s-a cerul să înfăptuieşti o crimă?

— Nu, ci să culeg roadele ei. Marele conspirator mi-a făcut propunerea să primesc coroana imperială, deoarece în venele mele curge sânge de Romanov. Fireşte, această propunere era foarte ademenitoare şi numai un singur om dintr-o mie, ar fi fost în stare s-o refuze. Şi acela am fost eu, mamă, căci nu mi-aş fi putut ierta niciodată că am ajuns pe tron, printr-o crimă. Nu, mâna şi cugetul meu trebuiau să rămână nepătate; altminteri n-aş fi putut să fiu primul judecător al ţării.

— Bine, fiul meu, răspunse Sonia, ai procedat ca un om demn, dar nu ştii că, scăpând viaţa împăratului, împingi în ghearele pieirii pe

prietenii tăi? Căci, salvarea Ţarului înseamnă moartea lui Mihail Bakunin şi a unchiului tău, Hugo de Pahlen, care a rămas în Petersburg numai ca să poată lua parte la atentat. Conducătorul nihiliştilor, care, ce-i drept, se află în Siberia, a fost nevoit să mai rămână acolo câtva timp, deoarece autorităţile erau cât p-aci să-l prindă. Din această pricină, a trimis un curier în capitală, prin care aducea la cunoştinţa tovarăşilor săi să nu se depărteze din oraş, dar nici să nu întreprindă ceva, până la sosirea lui. Acum, Mihail Bakunin s-a întors şi au pus la cale lovitura plănuită de atâta timp.

— Mamă, ştiu că fapta mea va avea urmări groaznice, zise Vladimir, totuşi n-am încotro. Trebuie să împiedec, cu orice preţ, săvârşirea acestei crime înfiorătoare. M-am hotărât să păşesc înaintea Ţarului şi să-i spun: „Majestate, te voi salva de la moarte, dar făgăduieşte-mi că vei îngădui ca Mihail Bakunin şi tovarăşii lui să fugă din ţară; mulţumeşte-te că ai scăpat dintr-o mare primejdie”.

— Şi crezi, nerodule, exclamă Sonia, crezi, într-adevăr, că împăratul va lăsa să-i scape din mână pe aceia care au pregătit totul ca să pună capăt vieţii sale? Nu, Vladimir, scoate-ţi din cap acest gând. Vai de acela care se amestecă în lupta dintre cele două tabere; el va fi prima jertfă!

— Cum, mamă, tu îmi ceri să tac, atunci când aş putea salva viaţa împăratului? Nu. Nu se poate ca aceasta să fie dorinţa ta… Să îngădui, oare, ca Ţarul să fie omorât tocmai acum, după ce a desfiinţat robia?

— În schimb, dacă împiedeci uciderea lui Alexandru al II-lea, atunci cad jertfă Mihail Bakunin şi unchiul tău, către care privirile poporului se îndreaptă pline de nădejde, căci de la ei aşteaptă mântuirea. Ce-ţi este mai plăcut? Să moară Ţarul sau aceşti doi oameni de seamă?

— O, Doamne, Dumnezeule, nu mai ştiu nici eu, singurul lucru pe care îl ştiu cu hotărâre este că sunt un om nefericit.

— Da, eşti un om nefericit, replică mama lui, şi numai Romanovii poartă vina nenorocirii tale. Ascultă-mă pe mine, întoarce-te cât mai repede în Siberia şi caută să ştergi urmele evadării tale. Este cel mai bun lucru pe care-l ai de făcut

— Nu, e cu neputinţă, strigă tânărul. A trecut mult timp de când am fugit, astfel că faptul trebuie să fie cunoscut pretutindeni. Şi apoi, cum aş putea să plec din Petersburg, lăsând pe împărat în mâinile

acelora care îi pregătesc moartea? Nu, mamă, nu pot îngădui una ca asta şi, chiar dacă ar trebui să trec peste hotărârea ta, nu voi pregeta s-o fac. Rămâi cu bine, mamă, rămâi cu bine… simt că am menirea să fiu salvatorul împăratului. Aşadar, mă duc să-l anunţ de primejdia care îl ameninţă.

— Nu, vei rămâne aici! strigă Sonia, cu glas tunător.

— Mamă, lasă-mă să plec, nu-mi sta în cale. Acum simt, mai mult ca oricând, că sunt şi eu un Romanov. Ceea ce fac e spre binele familiei mele.

— Familia ta? zise Sonia, apucând mâna tânărului. Vladimir nu-ţi dai seama că astfel calci în picioare dragostea mea de mamă? Cum poţi să spui că e familia ta, atâta vreme cât nu vor să ştie de tine, tocmai pentru că în venele tale curge acelaşi sânge. Tatăl tău te-a dispreţuit, cu toate că erai copilul lui. Căci, altfel nu te-ar fi trimis în Siberia. Şi acum vrei să-ţi jertfeşti viaţa pentru el? Şi nu numai viaţa ta, continuă Sonia, ci şi a lui Bakunin, eroul secolului nostru. Vladimir, eşti pe cale să făptuieşti una dintre cele mai mari ticăloşii cu putinţă. Fiule, renunţă la hotărârea ta, te rog, renunţă!

Sărmana mamă căzu în genunchi la picioarele fiului ei şi ridică spre el mâinile împreunate.

Vladimir şovăi. Aceea care se afla înaintea sa era, doar mama lui.

Dar în clipa când era gata să împlinească cererea Soniei, un tablou înfiorător îi apăru în minte.

Tatăl său, marele duce Constantin zăcea înaintea lui, cu trupul acoperit de răni. Alături de muribund se afla prinţesa Vera, care, cuprinsă de deznădejde, îşi smulgea părul şi blestema pe ucigaş. Şi el, Vladimir ar fi putut să împiedece, printr-o singură vorbă, toate acestea.

— Nu, mamă, strigă tânărul, deodată, nu pot deveni asasinul tatălui meu. Rămâi cu bine, mă duc să-mi fac datoria. Voi destăinui Ţarului cele ce s-au pus la cale şi-l voi ruga să fie îndurător cu aceia care au plănuit asasinatul.

Sonia sări în sus, ca o nebună, şi alergă spre uşă, unde rămase cu braţele desfăcute.

— Vei rămâne aici, strigă ea. Dacă ţii cu tot dinadinsul să pleci, vei trece peste cadavrul meu!

— Mamă, exclamă Vladimir, gândeşte-te la ceea ce faci. Nu voi

putea suferi dispreţul întregii lumi şi, fără îndoială că lumea mă va dispreţui dacă nu voi împiedeca uciderea Ţarului.

— Lumea te va dispreţui dacă-ţi vei împinge prietenii în ghearele pieirii, răspunse Sonia, cu hotărâre. Toţi te vor socoti ca pe un trădător mizerabil şi te vor ocoli; iar dispreţul lor se va răsfrânge şi asupra mea, mama ticălosului. Noi suntem prea slabi pentru a încerca să schimbăm hotărârile sorţii. Rămâi, Vladimir, şi te voi răsplăti prin iubirea mea de mamă.

— Nu, nu rămân, lasă-mă să plec, altminteri voi întrebuinţa forţa.

— Cum, ai fi în stare să te foloseşti de forţă împotriva mamei tale?

— Da, exclamă tânărul, voi trece peste orice, dacă nu-mi liberezi drumul.

— Nu te las să pleci! Iată, apropie-te, dacă ai curaj să ridici mâna asupra aceleia care ţi-a dat viaţă.

— Bine, fie, zise Vladimir, tremurând, dacă nu se poate altfel, întâmplă-se grozăvia.

Se năpusti spre mama lui, spre a o da în lături.

Dar Sonia se aşteptase la asta.

În această clipă, un revolver străluci în mâna ei. Curajoasa femeie îndreptă spre tânăr ţeava armei.

— Înapoi, strigă ea, cu glas răguşit, altminteri se va întâmpla una dintre faptele cele mai îngrozitoare: o mamă care îşi ucide fiul.

Tânărul se dădu înapoi cu câţiva paşi, aţintind asupra mamei sale privirile lui rătăcite.

— Mamă, bâigui ei, mamă, ce vrei să faci?

— Da, sunt hotărâtă la orice, strigă Sonia, căci nu pot uita ceea ce a făcut Bakunin pentru mine şi ce a îndurat sărmanul meu frate, din pricina ta. Vladimir, vei rămâne aici, eşti prizonierul meu.

Şi înainte ca tânărul să-şi fi revenit din uimirea lui, Sonia părăsi încăperea, încuind uşa pe dinafară.

— Mamă, strigă el, deznădăjduit, mamă, ascultă-mă!

Dar ea se îndepărtă repede pe coridor.

Fiul marelui duce era prizonier. Se apropie de un scaun şi se prăbuşi pe ei.

— Ce se va întâmpla acum? murmură el. Ah, după ce am trecut prin atâtea primejdii, după ce-am izbutit să ajung la ţintă, propria mea mamă stă în calea operei mele şi mă împiedecă s-o înfăptuiesc.

Oare nu există vreun mijloc să fug de aici?

Alergă spre fereastră şi privi afară. O adâncime înfiorătoare se căsca dedesubtul lui. Camera Soniei era la etajul al treilea şi, apoi, hanul se afla pe o colină, astfel că o săritură pe fereastră ar fi însemnat moartea.

Tânărul se repezi spre uşă şi încercă s-o smulgă din ţâţâni. Dar toate străduinţele sale rămaseră zadarnice.

Birtaşul părea să fie de partea Soniei, căci nimeni nu răspunse la strigătele tânărului.

Atunci, fiul marelui duce îşi dădu seama că trebuie să se supună sorţii.

Se apropie din nou de fereastră şi rămase cu privirile aţintite asupra priveliştii ce se desfăşura sub ochii săi.

În acest timp, Sonia părăsi hanul în grabă şi se îndreptă spre colţul străzii, unde urcă într-o trăsură, poruncind vizitiului s-o ducă la hotelul în care locuia Pahlen.

Acesta se afla în acelaşi hotel, unde Lo se întrema după aventura ei.

Sonia fu întâmpinată cu exclamaţie de uimire.

Căci, nu numai Pahlen era de faţă, ci şi Mihail Bakunin, care se întorsese din Siberia înainte cu câteva zile şi în această clipă se sfătuia cu tovarăşul său cum să se înfăptuiască atentatul împotriva Ţarului.

— Sonia, strigă Pahlen, alergând înaintea surorii sale, spune-mi ce te aduce la Petersburg? Sau ai venit să-mi vezi fiica?

Dar nobila femeie clătină capul, cu hotărâre.

— Nu, dragul meu, zise ea, o chestiune mult mai însemnată mă aduce aici. Şi această chestiune priveşte, în primul rând, pe prietenul nostru, Mihail Bakunin.

Zicând acestea, întinse mâna marelui conspirator, care i-o sărută cu respect.

— Pe dumneata te ameninţă primejdia cea mare, continuă ea, adresându-se conducătorului nihiliştilor.

— O primejdie? exclamară cei doi bărbaţi într-un glas.

— Da, ştiu totul, nu tăgăduiţi că puneţi la cale un atentat împotriva împăratului.

Bakunin păli.

— De unde ştii asta? întrebă el. Spune-mi, te rog, cum ai aflat, nu ne ascunde nimic. Fireşte că sunt cât se poate de uimit auzind că ne

cunoşti taina. Şi mă tem ca nu cumva să fi ajuns şi la urechile acelora despre care e vorba şi care au toate motivele să ne duşmănească.

— Nu, nu, zise Sonia. Am împiedecat ca nesocotitul, care voia să bată toba cu această chestiune, să-şi ducă le îndeplinire hotărârea sa. Ascultaţi, Vladimir este în Petersburg.

Mihail Bakunin tresări.

— Aşadar, a venit ca să fie încoronat?

Sonia clătină capul, în semn de negare.

— Nu, dragostea i-a slăbit curajul, răspunse ea. A venit la Petersburg ca să vă trădeze şi să aducă la cunoştinţa împăratului cele ce se pun la cale împotriva lui. Fireşte, cu acest prilej, va căuta să obţină şi iertarea voastră, dar aceasta nu se va putea întâmpla.

Marele conspirator deveni liniştit. Se vedea lămurit că creierul său lucra cu înfrigurare.

— Şi unde se oftă acum Vladimir? întrebă el, în cele din urmă.

— Într-un han din cartierul Potemkin, unde ne-am întâlnit, răspunse Sonia.

— Aşadar e liber? exclamă conspiratorul.

— Nu, l-am împiedecat să devină trădător. Ameninţându-l cu revolverul în mână, l-am încuiat în camera mea şi am părăsit hanul.

— Şi nu poate să fugă?

— Nu, e cu neputinţă.

— Dar dacă sare pe fereastră?

— Atunci îşi se va zdrobi în prăpastie, răspunse nefericita mamă, izbucnind în plâns.

Pahlen se apropie de sora lui şi o îmbrăţişă.

— S-a purtat ca o eroină, zise el. A jertfit totul pentru poporul ei.

— Vă rog, amânaţi atentatul! se rugă Sonia. Renunţaţi la el, căci nu poate avea urmări bune.

Bakunin dădu din cap, cu energie.

— E prea târziu, murmură el. Toate pregătirile au fost făcute, nu trebuie decât un singur semn al meu şi nenorocirea se va abate asupra Romanovilor.

— Atunci, te rog, nu da acest semn, zise Sonia, împreunându-şi mâinile, cel puţin, renunţă deocamdată.

— Nu, nu se poate, replică marele conspirator. Astfel aş pune în primejdie viaţa tovarăşilor mei, care s-au adunat la Petersburg pentru

a da lovitura de graţie duşmanului pe care-l urâm cu toţii. Am aşteptat cu nerăbdare această clipă, continuă Bakunin, toată viaţa mea n-am urmărit decât un singur scop: nimicirea familiei imperiale şi, tocmai acum, când sunt aproape de ţintă, să renunţ la răzbunarea mea! Nu, nu, soarta împăratului şi a rudelor sale e pecetluită.

În această clipă, se auzi o bătaie în uşă.

— Cine-i acolo? întrebă marele conspirator.

— Un prieten, se auzi un glas bărbătesc.

— Bine, intră, încuviinţă conducătorul nihiliştilor, care recunoscu glasul.

Uşa se deschise şi Boianovski se ivi în prag.

Medicul se apropie de Bakunin.

— Totul e în ordine, şopti el. Mi s-a adus la cunoştinţă că mâine, după cină, Ţarul va pleca de la Palat.

— Cunoşti şi drumul pe care îl va străbate? întrebă marele conspirator.

— Aici sunt însemnate străzile pe care va trece trăsura imperială, răspunse medicul, scoţând din buzunar o hârtie pe care o întinse conducătorului lor.

Bakunin aruncă o privire asupra ei şi clătină capul, mulţumit.

— Bine, zise el, în fiecare stradă se găsesc cel puţin două clădiri, unde tovarăşii noştri au închiriat camere pentru ca să poată arunca bombele asupra împăratului, dacă atentatul din stradă nu va izbuti.

— Aşadar, nu se poate amâna? întrebă Sonia.

— Nu, lovitura va fi înfăptuită, răspunse Bakunin, cu sânge rece.

— Şi ce se va întâmpla cu fiul meu? continuă ea, şovăind.

Marele conspirator tresări, ca fi cum s-ar fi trezit dintr-un vis.

— Trebuie să-l înlăturăm din cale, răspunse el. Pahlen, nu-i aşa că eşti de aceeaşi părere?

— Fireşte, zise bogătanul, şi dacă nu se va putea astfel, îl vom jertfi pentru cauza noastră sfântă.

— Îl veţi jertfi! repetă Sonia. Aşadar, vreţi să-l ucideţi?

— Nu, asta nu, o linişti Bakunin, dar îl vom face nevătămător pentru câtva timp. Şi în privinţa acestui lucru trebuie să luăm imediat o hotărâre, dragii mei, continuă el adresându-se celor doi prieteni. Vreau să aud părerea voastră.

Cei trei nihilişti se retraseră într-un colţ al camerei, în timp ce

Sonia se duse în încăperea alăturată, pentru a-şi îmbrăţişa nepoata.

— Ah, draga mea, exclamă sora lui Pahlen, ţineam atât de mult să te văd. Eşti leită părintele tău.

Cele două femei rămaseră câtva timp împreună. Apoi, Sonia fu chemată din nou în camera unde se aflau conspiratorii.

Privirile nefericitei mame se îndreptară spre chipurile celor trei bărbaţi. Sărmana voia să afle cât mai curând soarta care fusese hărăzită fiului ei iubit.

— Ei, ce hotărâre aţi luat? întrebă ea, tremurând.

— Nu i se va întâmpla nimic, răspunse Bakunin. Va fi scos din hanul unde e ţinut închis şi-l vom transporta în arsenalul nostru.

— Şi unde se află arsenalul vostru? continuă ea.

— Chiar în Petersburg.

— Cum, în Petersburg, sub ochii poliţiei? strigă Sonia, uimită.

— Da, ascunzătoarea noastră cea mai sigură se găseşte sub Neva. Acolo nu îngrămădim numai banii, ci şi armele şi muniţiile, pe care le păstrăm până în clipa când vom avea nevoie de ele.

— Şi Vladimir va trebui să trăiască acolo? întrebă Sonia, îngrijorată.

— Nu-i rămâne altceva de făcut, răspunse Bakunin, ridicând din umeri, şi nu va fi tocmai bine de el, dacă se va împotrivi, sau va încerca să fugă. În acest caz, vom fi nevoiţi să luăm cele mai aspre măsuri şi chiar viaţa lui ar fi în primejdie. Căci, dacă dezvăluie planurile noastre, atunci împinge la pieire sute de tovarăşi.

Apoi marele conspirator îşi luă rămas bun de la Sonia şi se îndreptă, însoţit de Boianovski, spre hanul unde se afla fiul marelui duce.

Pe drum, se opriră la locuinţa medicului, care luă cu el o sticluţă şi o bucată de pânză. După puţin timp ajunseră la han.

Trecuseră câteva ore de când Vladimir fusese făcut prizonier de propria lui mamă. Deodată, uşa se deschise şi doi bărbaţi păşiră în cameră.

Tânărul recunoscu numaidecât pe marele conspirator, însoţitorul acestuia îi era străin.

Fiul marelui duce sări de la locul său şi alergă spre Bakunin.

— Ştiu ce te aduce aici, strigă el, vrei să te răzbuni.

— Până acum n-am niciun motiv să mă răzbun împotriva dumitale,

răspunse conducătorul nihiliştilor. Dar îţi atrag atenţia că răzbunarea mea va fi înfiorătoare, dacă te vei împotrivi hotărârilor mele.

Zicând acestea, marele conspirator scoase un revolver pe care îl îndreptă asupra tânărului.

— Ce înseamnă asta? strigă acesta. Ce vreţi de la mine?

— Aşează-te pe scaunul de colo, porunci Bakunin.

Vladimir începu să râdă.

— Astfel se vorbeşte numai unui copil, zise el.

— Ţi-am spus să te aşezi pe scaun, repetă celălalt. Altminteri, te vei căi!

Tânărul citi în ochii lui Bakunin că acesta nu glumea defel.

Aşadar, se hotărî să-i împlinească cererea.

— Iată, exclamă el, acum puteţi începe execuţia. Ei, de ce te furişezi în spatele meu?

Această întrebare fusese adresată lui Boianovski care se strecurase îndărătul tânărului şi scosese din buzunar sticluţa şi bucata de pânză.

În loc de răspuns, medicul acoperi faţa lui Vladimir cu pânza îmbibată cu lichidul din sticluţă.

— Lasă-mă, strigă fiul marelui duce. Ce... ce vreţi... eu, eu... nu...

Se opri. Narcoticul îşi făcuse efectul.

Acum tânărul zăcea nemişcat şi Boianovski încredinţă pe Bakunin că această stare va dura câteva ore.

Marele conspirator se apropie de fereastră şi făcu un semn cu batista.

După câteva mintale, câţiva bărbaţi păşiră în începere.

Trupul lui Vladimir fu învelit într-o pânză şi transportat afară.

Cam o jumătate oră înainte de miezul nopţii, grupul se conspiratori se opri pe ţărmui Nevei, într-un loc unde malul era abrupt.

— Am ajuns, zise Bakunin. Duceţi-l în arsenal.

Ceilalţi ridicară un chepeng ascuns între stânci şi porniră cu toţii pe scara îngustă ce ducea în adâncime.

Mihail Bakunin mergea în frunte, alături de Boianovski, care ţinea în mână o făclie.

Ciudatul convoi cobori vreo sută de trepte, până ce ajunse într-un gang îngust cam de doi metri. La capătul acestuia se afla o uşă de fier, înaintea căreia oamenii se opriră.

Marele conspirator bătu de cinci ori în uşă, care fu deschisă. În

prag se ivi un bărbat cărunt, uscăţiv, palid, însă foarte înalt. Văzând chipul lui Bakunin, individul lăsă în jos mâinile, în care avea câte un revolver.

— Ei, ce mai e nou, mutule? întrebă marele conspirator, apropiindu-se de paznicul arsenalului.

Mutul clătină capul, dând să înţeleagă că totul e în regulă.

Conducătorul nihiliştilor porni mai departe, urmat de tovarăşii săi. Apoi ajunseră într-o grotă, unde se afla un pat, pe care fu aşezat trupul lui Vladimir.

La un semn al lui Bakunin, ceilalţi, afară de Boianovski, se depărtară.

— Vrei să-l trezesc? întrebă medicul, după ce rămase singur cu marele conspirator.

— Da, poţi s-o faci fără grijă, încuviinţă Mihail Bakunin. Acum el este nevătămător şi nu poate ieşi de aici fără voia noastră.

Boianovski scoase din buzunar o altă sticluţă şi o ţinu sub nasul adormitului.

Chipul tânărului începu să se îmbujoreze. Apoi, Vladimir încearcă să se aşeze în capul oaselor. Făcu o mişcare cu braţul şi în cele din urmă, se ridica în coate şi privi în jurul său.

Tânărul nu putea să-şi dea seama unde se află.

— Unde sunt? întrebă el.

Bakunin făcu câţiva paşi înainte.

— Eşti în puterea noastră, strigă Boianovski.

Un strigăt sălbatic izbucni din pieptul nefericitului tânăr.

Abia acum înţelese situaţia în care se găsea. Era în mâna nihiliştilor!

Aşadar, planul său fusese zădărnicit. Toate chinurile suferite în Siberia, nu-i folosiseră la nimic.

Acum nu mai putea să vină în ajutorul Ţarului, căci nihiliştii îl vor păzi cu străşnicie – aceasta o ştia Vladimir prea bine –, şi ei vor prefera să-l ucidă, decât să-l lase să le scape.

Fiul marelui duce îşi ascunse faţa în mâini şi rămase altfel câtva timp, fără să scoată o vorbă.

Mihail Bakunin se apropie de el şi-i puse mâna pe umăr.

— Nu deznădăjdui, Vladimir Raşinski, zise marele conspirator. N-ai fost adus aici pentru ca să ţi se facă vreun rău sau să fii ucis, nu… nu

ţi se va întâmpla absolut nimic, cu toate că ai merita să fii pedepsit pentru că ai vrut să ne trădezi. Însă va trebui să rămâi prizonierul nostru câteva săptămâni. Te vei mişca în voie prin văgăuna noastră, nu-ţi va lipsi nimic, vei avea mâncare şi băutură; de asemenea ţi se vor pune la dispoziţie oricâte cărţi. Dar libertatea ta va fi îngrădită de noi. Peste câteva săptămâni, vei fi scos la lumina zilei, în acelaşi mod în care ai fost adus aici.

— Dar, cel puţin, spune-mi unde mă aflu! zise tânărul.

— Dedesubtul Nevei, răspunse Bakunin, cu sânge rece.

— Cum, dedesubtul acestui fluviu vijelios? continuă Vladimir. Nu ştiu ce să mai înţeleg. Cum a fost cu putinţă să străbatem valurile şi să ajungem aici nevătămaţi?

— Aici se află arsenalul nostru, zise marele conspirator. Îţi voi da lămuririle necesare, căci vei fi nevoit să rămâi aici câtva timp. Această văgăună se află la o adâncime de patruzeci de picioare sub suprafaţa apei. Un capriciu al naturii a făcut ca o stâncă uriaşă, care se află pe mal, să ajungă până aici. Această stâncă se lăţeşte sub apă, astfel că s-au putut săpa încăperi în care aerul nu lipseşte, aşa că oamenii pot trăi acolo. Şi încăperile de care îţi vorbesc îşi au trecutul lor. Cred că-ţi aminteşti, dragul meu, că împărăteasa Ecaterina cea Mare, care a ştiut să conducă cu multă isteţime frânele statului, era totuşi o femeie căreia îi plăcea să facă dragoste. Pe atunci, nu era mare lucru să faci carieră la curtea Imperială. Singurul lucru ce se cerea era să câştigi inima împărătesei. Apoi, toată Rusia îţi stătea la picioare. Mulţi bărbaţi ambiţioşi s-au folosit de acest mijloc ca să ajungă la putere şi, printre aceştia se află şi Potemkin, cel mai însemnat dintre favoriţii Ecaterinei. Acesta n-o iubea, dar se prefăcea că e îndrăgostit lulea de dânsa. Potemkin se pricepu să încătuşeze atât de bine inima împărătesei, încât aceasta nu făcea nimic, fără să ceară sfatul lui. Înrâurirea lui Potemkin asupra Ecaterinei devenise proverbială. Niciodată împărăteasa nu se arăta în public fără ca favoritul ei să fie alături. Nu iscălea niciun act, dacă Potemkin nu era de faţă. Cine voia să obţină ceva, pe atunci, la curtea Ecaterinei, trebuia să se adreseze mai întâi puternicului Potemkin. Şi favoritul aduse o mulţime de oameni, pe care îi plasă în jurul împărătesei. Rudele sale fură numite în funcţiile cele mai înalte. Oricine făcea parte din familia sa, se bucura de o trecere deosebită. În acest timp, favoritul continua s-o

înşele pe aceea care era stăpânitoarea tuturor ruşilor. Ecaterina credea că guvernarea ei adusese fericirea întregului popor. I se spunea că nu există un singur sat în toată împărăţia, unde să nu domnească pacea, liniştea şi belşugul. Într-un rând, împărăteasa se pregăti să facă o călătorie într-o regiune unde bântuia foametea şi erau numai colibe dărăpănate, iar pământul rămăsese nesemănat din pricină că oamenii n-aveau unelte şi seminţe. Potemkin, însă, se folosi de o şiretenie. Puse să se construiască din scânduri, de-a lungul drumului pe care aveau să-l străbată, căsuţe minunate, care fură vopsite în aşa fel că nu se cunoştea viclenia. Apoi, trimise la locul cu pricina, oameni de-ai săi, care aveau însărcinarea să aclame pe împărăteasă şi să-i mulţumească pentru norocul ce-l adusese asupra ţării. Potemkin se afla în trăsură, alături de Ecaterina. Trecând prin acea regiune, favoritul arătă spre oamenii care îi aclamau plini de entuziasm, şi zise: „Spune-mi, Majestate, nu domneşti asupra unui popor cu adevărat fericit?" Ecaterina nu-şi dădu seama că totul era o simplă comedie şi se simţi satisfăcută, văzând mulţumirea supuşilor ei.

Marele conspirator se opri. Vladimir îl privea, plin de nerăbdare.

— Şi ce legătură este între aceste încăperi săpate în stâncă şi Potemkin? întrebă el, în cele din urmă.

— Vei afla îndată, răspunse conducătorul nihiliştilor. Favoritul rămase la putere mult timp. Cu toate că Ecaterina avea şi alţi amanţi pe lângă el, totuşi aceştia nu se bucurau multă vreme de graţiile împărătesei, care se întorcea mereu la vechiul ei iubit. Dar, într-o bună zi, Potemkin rămase pe gânduri. Un locotenent din garda imperială, un tânăr de o frumuseţe desăvârşită, plăcuse în chip deosebit împărătesei. Ecaterina fu atât de încântată de acesta, încât îl pofti la masă câteva zile de-a rândul, şi când Potemkin vru să facă o scenă de gelozie amantei sale, poruncindu-i să interzică locotenentului de-a mai veni la Palat, aceasta îi întoarse spatele şi începu să râdă. Şi, deoarece favoritul devenea din ce în ce mai bănuitor şi o ameninţă, Ecaterina îi spuse că are nevoie de un general destoinic, care să pornească un război împotriva turcilor şi că se hotărâse să dea lui Potemkin comanda trupelor. Favoritul păli, căci ştia el ce înseamnă când împărăteasa încredinţează o misiune unui om care se bucurase de graţiile ei. Atunci trebuie să renunţe la toată puterea sa, la toată influenţa lui. Ştia că dacă se va depărta pentru câtva timp din capitală

nu mai putea să nădăjduiască vreodată să dobândească vechea lui situaţie. Dar Potemkin era un om foarte chibzuit. Dacă pierdea speranţa de a mai deveni amantul împărătesei, şi prin aceasta stăpânitorul Rusiei, îşi spuse că trebuie cel puţin să plece bogat. Până atunci, nu pusese nimic deoparte, căci nu se gândise niciodată că va fi îndepărtat de la curte. Acum, însă, favoritul începu să adune comori peste comori. Se folosi de toată influenţa lui ca să procure funcţii însemnate tuturor acelora care îl plăteau, strânse bani cât mai mulţi; pe scurt, izbuti să agonisească o sumă foarte mare. Dar o nouă grijă puse stăpânire pe sufletul său. Voia să ducă în siguranţă comoara sa. Ştia prea bine că imediat ce Ecaterina voia să alunge pe cineva de la curte, făcea în aşa fel ca să se scape de el pentru totdeauna. În acest scop, se intenta un proces – şi motive se găseau oricând – iar sentinţa era mai întotdeauna aceeaşi: acuzatul era exilat în Siberia sau, în cazul cel mai bun, condamnat la câţiva ani închisoare. Şi de asta se temea Potemkin. În acest caz, cum ar fi putut el să se folosească de comoara lui? Banii foloseau oricând în Rusia şi, mai ales, visteriei imperiale. În procesele care se intentau foştilor favoriţi, de obicei, se prevedea în sentinţă că averea împricinaţilor va fi confiscată în folosul statului. Se spunea, pur şi simplu, că ea fusese luată din banii statului şi, prin urmare, trebuia să fie redată proprietarului căreia îi aparţinea. Potemkin ştia toate acestea şi îşi luă măsuri de prevedere. Într-o plimbare pe care o făcu pe malul Nevei, favoritul descoperi această stâncă. Căută să afle cât se întinde ea sub apă şi, în acest scop, puse să se facă măsurători. Rezultatul lor fu că favoritul se încredinţă că stânca pătrunde adânc în apa râului. Hotărârea lui fu luată numaidecât. Aici, unde era ascunsă de orice ochi omenesc, voia Potemkin să-şi ascundă comoara. În acest scop, tocmi câţiva oameni de încredere pe care îi puse să jure că nu vor dezvălui niciodată taina pe care o vor afla. Lucrătorii depuseră jurământul. Se spune că se făgăduise fiecăruia dintre ei o răsplată împărătească, dacă vor duce la capăt lucrarea. Apoi, într-o noapte, se începu săpatul în stâncă. Mai întâi se ciopli în piatră o scară, destul de lată ca un om să poată coborî în adâncime, după aceea, gangul subteran fu lărgit din ce în ce mai mult. Intrarea fu ascunsă sub un chepeng, care nu putea fi descoperit. Apoi se săpară în stâncă încăperi, care fură prevăzute cu uşi solide. Astfel luă naştere sub suprafaţa apei o mică cetăţuie, despre

care Potemkin putea să susţină cu drept cuvânt că nimeni n-o va cuceri. După ce totul fu guta, favoritul dădu o masă în cinstea celor zece lucrători care luaseră parte la lucrare şi care juraseră că nu vor destăinui taina. Oamenii veniră fără să bănuiască ceva, deoarece socoteau că aveau dreptul la răsplata promisă, căci munciseră aşa cum n-o mai făcuseră niciodată în viaţa lor. Şi fiecare dintre ei păstrase cu sfinţenie secretul. Potemkin puse să se pregătească în castelul său o masă, unde vinul curse din belşug. Deodată, unuia dintre lucrători i se făcu rău. Muncitorul păli şi se prăbuşi la pământ. Tovarăşii săi voiră să-i sară în ajutor, dar şi ei simţiră o greutate pe inimă şi un văl roşu jucându-le înaintea ochilor. Acestea îi făcură bănuitori şi, în cele din urmă, nenorociţii îşi dădură seama că fuseseră otrăviţi. Adunându-şi ultimele puteri, sărmanii oameni încercară să se îndrepte spre ieşire dar, în aceeaşi clipă, un grup de soldaţi se ivi în prag şi se auzi o salvă de puşti. Lucrătorii se prăbuşiră la pământ, răniţi de moarte. Zece oameni nevinovaţi îşi dădură sufletul în aceeaşi clipă, ucişi mişeleşte în castelul lui Potemkin. Dar favoritul împărătesei Ecaterina îşi ajunsese scopul. Nu mai exista niciun muritor, care să fi putut vorbi despre taina comorilor ascunse în stânca de pe malul Nevei.

— Groaznic, groaznic, murmură Vladimir.

Bakunin izbucni într-un râs batjocoritor.

— Te uimeşte faptul că zece oameni, a căror singură vină fusese că au muncit din răsputeri, au putut fi ucişi, în sfânta Rusie, fără ca nimeni să se fi sinchisit de ei? zise marele conspirator. Dar tocmai aceasta este pricina urii noastre. Din această cauză vrem să distrugem tronul care a fost clădit pe sângele oamenilor nevinovaţi.

— Continuă, continuă, stărui fiul marelui duce, spune-mi cum aţi ajuns în posesia încăperilor din stâncă?

— Mult timp, comorile lui Potemkin rămaseră îngropate aici, continuă Mihail Bakunin. Fostul favorit căzu greu bolnav şi pe patul de moarte vru să destăinuie taina sa. În ultimele clipe, gândurile sale se îndreptară spre aceea care-l alungase de lângă ea. Muribundul ceru ca împărăteasa Ecaterina să-i facă favoarea de a veni la căpătâiul său. Aceasta refuză. Atunci, Potemkin îi trimise vorbă că un muribund vrea să-i facă o destăinuire de mare însemnătate. Ecaterina crezu că este vorba de taina iubirii sale şi, după oarecare şovăială, porunci să fie dusă la palatul lui Potemkin, care se află în piaţa cu acelaşi nume, din

Petersburg. Muribundul întinse împărătesei mâna lui rece ca gheaţa, apoi duse la buze pe aceea a Ecaterinei. „Maiestate”, şopti el, „vreau să-ţi încredinţez un secret… Am o comoară nepreţuită, pe care am adunat-o în timpul când privirile tale se îndreptau cu dragoste spre mine. Toate aceste bogaţii sunt ascunse într-o stâncă de pe malul Nevei.” Şi Potemkin descrise împărătesei locul unde putea fi găsită comoara. După ce fostul favorit închise ochii, Ecaterina nu mai stătu la gânduri, şi-şi însuşi bogăţiile, deoarece se considera moştenitoarea lor legală. Tot ceea ce agonisise el, intră din nou în caseta imperială. Dar, în ceea ce priveşte încăperile săpate în stâncă, nu le dădu nicio însemnătate. Puţin timp după aceea muri şi Ecaterina cea Mare, fără să fi destăinuit cuiva taina. Numai printr-o întâmplare fu dat nihiliştilor să descopere această ascunzătoare minunată. Vladimir, dumneata ştii prea bine că orice trădător este pedepsit cu moartea.

Tânărul se făcu roşu ca sfecla.

— Înţeleg tulburarea ce te-a cuprins, continuă marele conspirator, căci dacă vorbesc de trădători, te gândeşti la tine, care ai vrut să dezvălui planurile noastre. Dar tu ai fost iertat de pedeapsă, căci n-ai depus jurământul care se cere acelora care intră în asociaţia noastră. Cu toate acestea, erai şi tu considerat ca făcând parte dintre ai noştri, căci te credeam unit cu noi printr-o legătură de sânge… Însă acum să revenim la chestie. Iată cum am descoperit ascunzătoarea: Acum vreo zece ani, un tânăr intră în asociaţia noastră. Era student, dar urma să-şi depună în curând examenul de licenţă. Tânărul aderase cu multă însufleţire la ideile noastre şi depuse, fără să şovăie, jurământul trebuincios. Am pus să fie supravegheat, ca orice tovarăş abia intrat în asociaţie. Curând după aceea, ne fu dat să constatăm că acest om era un nevrednic. Tânărul era în legătură eu prefectul poliţiei din Petersburg şi voia să ne trădeze. Aflând aceasta, hotărârăm să fie pedepsit. Într-o noapte luminată de lună îl aduserăm aici, la malul Nevei, şi-l azvârlirăm în apă. Mă întorsei acasă foarte tulburat, căci cu toate că uram din inimă pe acel tânăr care încercase să ne trădeze şi încălcase jurământul făcut, totuşi îl compătimeam deoarece îi fusese dat să moară în floarea vârstei. Mă întinsei în pat, dar nu izbutii să adorm. Înaintea ochilor mei apărea neîncetat icoana nefericitului tânăr care, prin fapta lui, îşi semnase sentinţa de moarte. Îl vedeam luptând cu valurile, iar capul lui încadrat de bucle plutind deasupra

apei. În cele din urmă, coborâi din pat şi, deoarece era o noapte minunată şi vântul adia, mă aşezai la fereastră. Deodată, o făptură se ivi după colţul străzii, înaintă grăbită până în faţa casei mele, se opri la portiţă şi rosti încetişor numele meu. Surprins alergai jos, ţinând revolverul într-o mână, iar în cealaltă lampa. Eram hotărât să-mi vând scump pielea, dacă vreun spion ar fi încercat să mă atragă în cursă. Dar, când deschisei uşa şi mă dădui puţin înapoi, pentru a face loc necunoscutului să intre, abia izbutii să-mi înăbuş un strigăt de groază. Pentru prima dată în viaţa mea mă simţii cuprins de spaimă. În faţa mea, la o depărtare că-l puteam ajunge cu mâna, stătea tânărul pe care cu puţin timp înainte îl azvârliserăm în râu. De spaimă, mă repezii în sus pe trepte; celălalt, însă, mă urmări şi mă apucă de mână. Simţii o atingere rece ca gheaţa, dar aceasta mă încredinţă că am de-a face cu un om în carne şi oase. Tânărul începu să vorbească şi atunci îmi fu dat să aud ceva de necrezut. Nenorocitul se afundase în apă, dar izbutise să găsească un sprijin. La un moment dat, observase că era o stâncă şi ridicând un chepeng intrase într-o încăpere plină cu apă, de unde pătrunse într-un fel de văgăună unde putea să răsufle în voie, deoarece aceasta era umplută numai pe jumătate. Folosindu-se de o scară care ducea până la tavanul peşterii, tânărul ajunsese într-un gang lung. Clătinai capul, neîncrezător, dar trădătorul îşi continuă povestirea. După, ce rămase câtva timp acolo, ca să-şi mai vină în fire, străbătuse gangul şi ieşise din nou la suprafaţă, izbutind să ajungă pe mal, neîmpiedicat. Toate acestea mi se păreau simple născociri şi, totuşi, trebuia să dau crezare tânărului, căci văzusem cum fusese prăvălit în adâncime şi acum se afla înaintea mea viu şi nevătămat. Văzând neîncrederea mea, trădătorul se oferi să mă ducă la locul cu pricina. Primii propunerea sa şi în curând mă încredinţai că tânărul nu minţise. Îi făgădui să-l iert de pedeapsă dacă-mi va arăta văgăuna subterană. După puţin timp găsirăm scara săpată în stâncă, a cărei intrare era acoperită cu un chepeng, ascuns într-un tufiş, astfel că nimeni nu putea s-o descopere. Chemai câţiva tovarăşi, ridicarăm chepengul şi începurăm să coborâm treptele. Tânărul care scăpase de la moarte printr-o adevărată minune, se afla în fruntea noastră. Şi spusele sale se adeveriră cu totul. În adâncul râului se găseau câteva încăperi cioplite în stâncă, unde oamenii puteau să locuiască foarte comod. Atunci luai o hotărâre. Demult căutam în Petersburg un loc

sigur, care să ne folosească de ascunzătoare. Era vorba să ne facem un depozit de arme şi muniţii, şi mai ales de dinamită. Căci, din pricina acestui explozibil, nimeni nu se încumeta să ne închirieze vreo clădire, de teamă ca nu cumva printr-o întâmplare, dinamita să explodeze. Acum, însă, găsisem ceea ce căutam. Armele noastre fură aduse aici; tot în aceste încăperi făcurăm instalaţiile pentru fabricarea dinamitei, tezaurul nostru a fost de asemenea ascuns aici. Chiar şi tu, Vladimir Raşinski, vei fi nevoit să rămâi pe loc câteva săptămâni, căci eşti prizonierul nostru.

— Prizonier, sunt prizonier, îngână tânărul, n-am deci, putinţa, să salvez viaţa împăratului?

— Ţarul nu mai poate fi salvat, replică Bakunin, căci mâine trupul său va fi sfâşiat în bucăţi.

— Aşadar, atentatul va fi înfăptuit?

— Da, dinamita îşi va face datoria, răspunse marele conspirator. Totul este pregătit până în cele mai mici amănunte, întocmai ca o piesă de teatru, a cărei punere în scenă a fost studiată cu luare-aminte… şi sunt sigur că reprezentaţia va fi pe pacul publicului.

— Nu, nu va fi, exclamă Vladimir. Blestemele a milioane de oameni se vor îndrepta asupră-ţi, Mihail Bakunin.

Marele conspirator înălţă capul, cu mândrie.

— Tinere, strigă el, tu nu ştii nimic despre năzuinţele poporului. Familia Romanov va înceta să mai existe. Ce am avut de la ei? Făgăduieli – nimic altceva decât făgăduieli –, care n-au fost împlinite niciodată. Voi deschide uşile închisorilor din Siberia şi voi reda libertatea miilor de nenorociţi care zac acolo fără nicio vină. Toţi aceia care au avut de suferit de pe urma împăratului, vor îngenunchea înaintea mea, îmi vor săruta mâinile şi mă vor binecuvânta ca pe eliberatorul Rusiei.

O sclipire se aprinse în ochii săi, trupul său luă o atitudine impunătoare şi însuşi Vladimir nu-şi putu reţine admiraţia ce o simţea pentru acest om.

— Şi, dacă ceea ce spui este adevărat, atunci libertatea poate fi câştigată numai printr-o faptă sângeroasă? întrebă tânărul, în cele din urmă. Nu există, oare, mijloace mai blânde, prin care se poate ajunge la acelaşi rezultat?

— Poporul rus, care este îngenuncheat de zbirii săi, nu are alte căi

pentru a-şi recâştiga drepturile pe care le au orice oameni.

Din acest punct de vedere, Bakunin avea dreptate. Stăpânitorul tuturor ruşilor guverna cu asprime şi înăbuşea în sânge orice încercare ce avea ca scop salvarea poporului din mizeria în care se zbătea. De fapt, împăratul nu era vinovat, dar oameni de teapa lui Aşinov mai erau la curte şi aceştia nu-şi puteau menţine puterea decât asuprind pe cei slabi şi fără apărare.

În Rusia nu era ca în alte ţări, unde poporul îşi are reprezentanţii săi care pot oricând să ceară judecarea vinovaţilor. În imperiul moscovit, pătura de jos era nevoită să rabde fără să crâcnească orice nedreptate i se făcea. Din această pricină, oropsiţii alergau sub drapelul lui Bakunin, care îşi propusese înlăturarea tuturor nedreptăţilor.

— Şi tatăl meu trebuie să moară? întrebă Vladimir, în cele din urmă.

— Da, răspunse conducătorul nihiliştilor. După ce Ţarul va fi omorât, voi pătrunde, în fruntea oamenilor mei, în palatul marelui duce, care va fi ucis de asemenea. Apoi, prinţesa Vera va fi adusă înaintea mea şi-i voi da să aleagă; sau renunţă la tron de bunăvoie, sau…

— Sau? strigă Vladimir…

— Va împărtăşi soarta unchiului, tatălui şi verilor ei, continuă Bakunin, cu sânge rece.

— O, nelegiuitele, exclamă tânărul, nu vrei să cruţi nici măcar viaţa unei copile nevinovate? Vrei s-o ucizi, numai fiindcă face parte din familia Romanovilor? Şi eu… eu să ştiu că viaţa ei este ameninţată şi, totuşi, să nu-i pot sări în ajutor? Dă-te la o parte, Bakunin, vreau să mă duc la iubita mea, cel puţin ea să fie salvată.

— Nenorocitule, strigă marele conspirator, îmbrâncindu-l cât colo, ştii că eşti în puterea mea? Un singur semn şi cazi sub loviturile oamenilor mei. Numai din consideraţie pentru mama ta, am hotărât să-ţi cruţăm viaţa. Dar dacă vrei să ne înfrunţi, nimic nu ne mai reţine şi, în câteva clipe, eşti un copil al morţii. Vladimir, dă-ţi seama ce faci!

Tânărul păli, prăbuşindu-se pe pat.

Marele conspirator se apropie de el şi-i puse mâna pe umăr.

— Ridică-te, Vladimir, fii bărbat, zise Bakunin. Priveşte cu

resemnare ceea ce nu mai poate fi schimbat; nu există nimeni pe lume care să poată zădărnici pieirea Romanovilor. Eu am luat hotărârea şi tovarăşii mei au încuviinţat-o, astfel că mâine Alexandru al II-lea va fi un cadavru. Cel mai bun lucru pe care-l ai de făcut este să rămâi nepărtinitor. Nu te amesteca în lupta cea mare ce o pornim împotriva familiei imperiale. Îţi fac din nou propunerea pe care ţi-am mai făcut-o odată. Spune-mi, vrei să primeşti coroana Rusiei? Vladimir, te asigur că dacă nu mă refuzi şi eu rămân alături de tine, atunci suntem siguri de izbândă.

— Nu, de o mie de ori nu! strigă Vladimir. Oricât de ademenitoare este propunerea ta, o refuz cu hotărâre!

— Bine, fie cum vrei tu, zise Mihail Bakunin. Şi acum, mă voi retrage, căci mai am de lucru.

Dispăru din încăpere, dar se întoarse imediat, însoţit de paznicul care le deschisese uşa la venire.

— Iată, îţi las în pază acest prizonier, zise conducătorul nihiliştilor, adresându-se mutului. Eşti răspunzător cu viaţa ta, dacă izbuteşte să fugă, auzi?

Mutul clătină capul în semn de afirmare.

— Ai arme şi te poţi folosi de ele la orice încercare de fugă pe care o va face omul acesta, continuă Bakunin arătând pe Vladimir. Dar nădăjduiesc că nu vei fi nevoit să recurgi la forţă, căci socot că prizonierul îşi dă seama de situaţia în care se află.

Apoi, marele conspirator părăsi din nou încăperea subterană.

*

Îndată ce rămase singur, tânărul începu să se plimbe prin văgăună, pradă unei mari tulburări.

Trebuia cu orice preţ să scape de acolo. În cele din urmă luă o hotărâre.

Fiul marelui duce se apropie de paznicul său.

— Eşti sărac? întrebă, el, adresându-se mutului.

Acesta dădu din cap în semn de afirmare.

— Ia spune-mi, n-ai vrea să fii bogat? continuă Vladimir.

Ochii mutului străluciră de lăcomie.

— Ei bine, eu îţi voi da prilejul să-ţi împlineşti dorinţa, dacă îmi ajuţi să scap de aici, zise fiul marelui duce. Răspunde-mi, există vreun

mijloc ca să pot ieşi la lumina zilei?

Mutul rămase pe gânduri, aţintindu-şi privirile asupra prizonierului său, ca şi cum ar fi vrut să se încredinţeze cu ce fel de om are de-a face.

Deodată se năpusti spre o masă, pe care se aflau nişte foi de hârtie, şi scrise câteva rânduri pe una dintre ele.

Vladimir citi:

„Există un mijloc, dar ţi-l voi spune numai dacă am încredinţarea că-mi vei da răsplata imediat ce vom ajunge afară."

— Aha, înţeleg, vrei un înscris, făcu tânărul. Bine, spune-mi numele tău.

Mutul se apropie din nou de masă şi scrise iar câteva rânduri:

„Da, vei afla numele meu, de asemenea cine sunt şi care este originea mea; îţi voi da să citeşti povestea vieţii mele."

Apoi, trase după sine pe Vladimir într-un colţ al văgăunii şi scoase de sub o piatră o bucată de hârtie îngălbenită.

Tânărul luă hârtia şi o citi.

Era o poveste foarte ciudată, care fusese scrisă chiar de eroul ei.

Iată ce cuprindea:

„Odinioară, înainte cu vreo douăzeci de ani, eram un poliţist foarte bine văzut.

Avusesem norocul să salvez viaţa prinţului Paul, care urma să fie ucis chiar de cameristul său.

Pe atunci, aveam o soţie foarte frumoasă. Cameristul prinţului venea adesea pe la noi. La un moment dat, începui să bănuiesc că între nevasta mea şi tânărul servitor există o legătură tainică.

Îndată ce căpătai convingerea că bănuielile mele sunt întemeiate, ameninţai pe soţia mea cu moartea, dacă nu-mi spune adevărul.

Atunci, ea îmi mărturisi că tânărul camerist, care făcea parte dintr-o asociaţie politică, a primit însărcinarea să suprime viaţa prinţului Paul, stăpânul său.

Mă dusei numaidecât la prefectul poliţiei din Petersburg şi-i povestii cele

auzite.

Acesta zădărnici atentatul. Cameristul fu spânzurat.

Ca răsplată pentru fapta mea, primii, la poliţie, o slujbă foarte însemnată.

Ticăloasa mea soţie fu alungată din casa mea. O dispreţuiam din adâncul inimii şi nu puteam s-o mai rabd lângă mine, cu toate că aveam doi copii de la dânsa.

Dar denunţul meu nu avu ca urmare numai avansarea în slujbă, ci atrase asupră-mi ura nihiliştilor.

De două ori încercară să mă ucidă, două gloanţe fură trase asupra mea, fără să mă nimerească.

Eu, însă, lucram cu înfrigurare să descopăr locul unde îşi ţineau adunările.

Dar toate străduinţele mele rămaseră fără folos.

Conspiratorii ştiau să se sustragă urmăririlor mele.

Totuşi, într-o zi, fui mai viclean decât dânşii.

Folosindu-mă de o travestire minunată, izbutii să mă strecor printre ei şi astfel aflai tainele lor.

Dar nu adusei la cunoştinţa superiorilor mei descoperirile făcute, căci voiam să aflu mai întâi toate secretele nihiliştilor.

Apoi, fără îndoială că aş fi fost numit prefect.

Într-o noapte, mă trezii din somn şi văzui în jurul meu cinci oameni înarmaţi până-n dinţi. Aceştia mă traseră jos din pat, silindu-mă apoi, să mă îmbrac.

Afară era un ger de crăpau pietrele. Un strat gros de zăpadă acoperea pământul.

Ticăloşii, care erau mascaţi, mă târâră până la o trăsură care aştepta înaintea porţii. Pornirăm în goana cailor; trăsura ocoli, astfel că nu ştiam unde eram dus.

În cele din urmă, ne oprirăm în faţa unei căsuţe, despre care nu-mi aminteam s-o fi văzut vreodată.

Aici, fui adus înaintea lui Mihail Bakunin.

— „Ticălosule, răcni acesta, acum îţi vei primi pedeapsa cuvenită. Dar să nu-ţi închipui că te vom ucide, nu; aceasta ar fi o pedeapsă prea uşoară. Vei rămâne în viaţă, însă voi face în aşa fel ca să nu poţi destăinui tainele noastre.

Apoi făcu semn unui nihilist, care se apropie de mine. Avea în mână o

geantă de piele, cum obişnuiesc să poarte medicii.

Mi se legară mâinile la spate şi câteva braţe vânjoase mă ţinură ca într-un cleşte. Apoi, nihilistul oare avea înfăţişarea unui doctor, se apropie de mine şi îmi făcu o mică operaţie care mă lăsă mut pentru toată viaţa.

Leşinai de durere.

Când îmi venii în simţiri, începui să nădăjduiesc că moartea mă va scăpa de chinuri, dar mă înşelasem, căci văzui că nihiliştii îmi dădură îngrijirile medicale, astfel că rana se vindecă încetul cu încetul.

Îi întrebai adesea, prin scris, fireşte, cum mă vor putea împiedeca să destăinui tainele lor, atâta vreme cât eram în stare să scriu.

Dar păreau că se sinchiseau prea puţin de aceasta.

Când mă restabilii complet, îmi dădui seama că nu mai trăiam la lumina zilei, ca ceilalţi oameni. Fusesem dus dedesubtul Nevei, în văgăuna săpată în stâncă.

Imediat ajunsei la încredinţarea că-mi era cu neputinţă să fug.

După câtva timp, nihiliştii – care erau convinşi, că niciun muritor nu poate scăpa din această temniţă deoarece uşa care dă la scară era încuiată – mă făcură paznicul ascunzătorii lor.

Aici îşi au ei arsenalul lor şi chiar tezaurul asociaţiei.

Dacă vreunul dintre ei vrea să se ascundă în aşa chip ca nimeni să nu-l găsească, atunci se foloseşte de aceste încăperi.

Sunt aici de douăzeci de ani, în timpul cărora am fost lipsit de lumina soarelui.

Totuşi, cunosc un mijloc prin care se poate ajunge la suprafaţă, numai că un singur om nu-i de ajuns, ci trebuie cel puţin doi, care să-şi unească puterile.

Cine va fi cel de-al doilea? Îl vom găsi vreodată?”

Aici se sfârşea manuscrisul.

Afirmaţiile mutului nu puteau fi puse la îndoială.

Tânărul privi înaintea lui, îngândurat. Deodată, se apropie de mut.

— Ascultă-mă, de astă dată ai găsit tovarăşul de care ai nevoie, zise el.

Nenorocitul tresări de bucurie. Întinse braţele şi vru să vorbească, dar niciun sunet nu ieşi de pe buzele sale.

— Arată-mi mijlocul de a scăpa din această închisoare blestemată, şi-ţi jur că te voi răsplăti cum se cuvine, continuă tânărul. Şi dacă vrei

să-ţi dau un înscris care să adeverească aceasta, sunt gata s-o fac.

Fiul marelui duce aşternu pe aceeaşi hârtie căreia mutul încredinţase povestea vieţii sale, următoarele rânduri:

„Îmi iau obligaţia să îngrijesc ca de un frate pe posesorul acestui înscris, paznicul văgăunii din stânca dedesubtul Nevei, îndată ce va izbuti să mă scoată la lumina zilei.

Jur pe viaţa mea, că-mi voi respecta întru totul această făgăduială.

Vladimir de Pahlen Raşinski."

Mutul privi cu luare-aminte rândurile scrise, apoi clătină capul în semn de aprobare.

După câteva clipe apucă pe Vladimir de mână şi-l trase după sine. Coborâră câteva trepte şi ajunseră într-o mică peşteră. Un bolovan uriaş se afla înaintea unei deschizături, pesemne pentru a împiedeca pătrunderea apei.

Mutul arătă spre acest bolovan, apoi luă creionul şi scrise pe hârtie:

„Dacă izbutim să dăm piatra deoparte, putem să ajungem în apă şi să ne salvăm, înotând până la suprafaţă.

Ai curajul să faci această încercare, tovarăşe de suferinţă?"

Vladimir îşi îndreptă privirile spre fostul poliţist.

— Crezi, într-adevăr, că e cu putinţă să mişcăm piatra din loc? zise el.

Nenorocitul clătină capul în semn de afirmare, apoi aşternu din nou pe hârtie gândurile sale:

„Am încercat adeseori, dar eram prea slab că să izbutesc. Acum, însă, fiind ajutat de tine, sunt sigur că voi avea succes.

Dar, n-avem nicio clipă de pierdut; nihiliştii se pot întoarce dintr-un moment într-altul, căci sunt foarte bănuitori şi mă supraveghează cu străşnicie.

Până în cel mult jumătate oră trebuie să fim gata."

— Cred că te înşeli, răspunse Vladimir. Pentru a da în lături bolovanul, doi oameni nu sunt de ajuns. Socot că ar trebui cel puţin

cinci, şi mă îndoiesc dacă şi aceştia, ar putea să ducă lucrurile la bun sfârşit.

Mutul îşi lăsă capul pe piept, cuprins de deznădejde. Nenorocitul îşi împreună mâinile; apoi, aruncă asupra lui Vladimir o privire în care se citea o durere nemărginită.

Aşadar, nădejdea pe care o nutrea de zece ani era spulberată.

Îşi dorise mereu să găsească un tovarăş puternic, care să-i ajute să urnească piatra din loc. Sperase că astfel, va izbuti să ajungă la suprafaţă.

Şi acum, trebuia să-şi dea seama că se înşelase.

Deodată, Vladimir se apropie de el şi, punându-i mâna pe umăr, zise plin de însufleţire:

— Ascultă-mă, nu deznădăjdui! Cred că am găsit mijlocul să ieşim din încurcătură. Nu putem oare să înlăturăm bolovanul cu ajutorul dinamitei?

Fostul poliţist ciuli urechile.

Propunerea tovarăşului său nu era rea.

Scoase din buzunar o hârtie şi scrise:

„Dacă ne vom folosi de dinamită, riscăm să ne pierdem viaţa. Căci, în cazul că vom pune o cantitate prea mare din explozibil, atunci stâncile se vor prăbuşi peste noi şi ne vor zdrobi trupurile.”

După ce citi răspunsul, Vladimir dădu din umeri şi zise:

— Totuşi, trebuie să încercăm, bizuindu-ne pe noroc. Poate că vom întrebuinţa tocmai atâta dinamită cât trebuie ca să arunce în aer o parte din peşteră, iar cealaltă va rămâne întreagă. La urma urmei, socot că niciunul dintre noi n-are nimic de pierdut. Dacă nu izbutim să ieşim la lumina zilei, înseamnă să rămânem aici, la cheremul nihiliştilor. În ce mă priveşte, sunt hotărât să nu mai fiu mult timp prizonierul lor… Cât despre tine, duci o viaţă nedemnă de un om. Trăieşti aici, ca şi cum ai fi îngropat de viu. Valurile Nevei vâjâie deasupra ta. Lumina soarelui nu ajunge niciodată în aceste încăperi întunecoase şi umede. Singurii oameni pe care îi vezi sunt nihiliştii care te-au adus în această stare şi care nu te vor elibera de aici până la moarte. Aşadar, trebuie să-ţi pui viaţa în joc, dacă vrei să te bucuri de ea.

Mutul întinse mâna lui Vladimir.

Sărmanul om încercă din nou să vorbească, dar în zadar.

Deodată sări în sus şi trase pe Vladimir după el. Străbătură în grabă câteva încăperi şi se opriră înaintea unei uşi de fier, care n-avea broască.

Fără îndoială că această uşă se deschidea cu ajutorul unui mecanism secret.

Într-adevăr, mutul se aplecă şi apăsă pe un buton care se afla într-o adâncitură a stâncii.

Uşa se ridică încetişor.

Uimit peste măsură, fiul marelui duce intră într-o încăpere foarte mare.

Pe pereţii de granit ai acestei încăperi se vedeau atârnând puşti, revolvere, pumnale; ba chiar şi un mic tun se afla într-un colţ.

Tezaurul nihiliştilor era depus într-un dulap de formă ciudată.

Mutul arătă, prin scris, lui Vladimir, că suma care se găsea în dulap era de peste un milion de ruble.

„Fiecare dintre ei trebuie să depună în casa asociaţiei, tot ceea ce-i aparţine, îl lămuri fostul poliţist. *Niciunui nihilist nu-i este îngăduit să aibă averea lui proprie, totul este jertfit pentru cauza cea sfântă.”*

— Dar unde se găseşte ceea ce căutăm? întrebă tânărul. Banii nu ne pot folosi la nimic; numai dinamita ne va da putinţa să ieşim la suprafaţă.

Mutul se îndreptă spre un alt dulap şi trase un sertar. Înăuntru se aflau coşuleţe împletite, şi în fiecare dintre ele se găseau câteva tuburi de dinamită.

Vladimir scoase imediat unul dintre aceste coşuleţe.

— Atâta cred că va fi de ajuns, zise el.

Tovarăşul său încuviinţă din cap şi amândoi părăsiră grota, îndreptându-se din nou spre peştera unde se afla deschiderea ce dădea în apă.

Tânărul puse coşuleţul dedesubtul stâncii pe care voiau s-o arunce în aer. Apoi luă un fitil lung, al cărui capăt îl lăsă în coşuleţ, iar celălalt îl apucă în mână şi porni spre scările prin care ajunseseră în peşteră.

— Şi, acum, vino-ncoace, mutule! porunci Vladimir. Fă-ţi rugăciunea!

Fiul marelui duce îşi împreună şi el mâinile şi cei doi prizonieri ai nihiliştilor rămaseră tăcuţi câteva clipe, fiecare implorând mila cerească pentru izbândirea încercării lor.

— În clipa când se va produce explozia, ne vom năpusti amândoi spre ieşire, continuă tânărul, apoi. Căci, altfel, apa năvălind înăuntru, va fi foarte greu să mai ieşim de aici.

Fostul poliţist ascunse la sân hârtia căreia îi încredinţase povestea vieţii sale şi se alătură de tânărul său tovarăş.

Acesta aprinse un chibrit. La lumina flăcării, fiul marelui duce observă că sărmanul om tremura.

— Nu-ţi fie teamă, zise Vladimir. Gândeşte-te că vieţile noastre sunt în mâinile lui Dumnezeu, care poate să le cruţe sau să le nimicească.

Chibritul se stinse. Tânărul aprinse un al doilea şi-l apropie de fitil.

Flacăra se îndreptă cu repeziciune spre coşul cu dinamită.

Cei doi prizonieri o urmăreau cu înfrigurare.

— Acum, acum se va produce explozia, şopti Vladimir.

Dar deocamdată, totul rămase cufundat în tăcere.

Mutul îngenunchease. Fiul marelui duce îşi scosese haina, pentru ca să fie mai liber în mişcări.

— Atenţie! strigă el, arătând spre deschiderea din stâncă.

O detunătură uriaşă cutremură pereţii, ca şi cum o sută de tunuri ar fi fost slobozite în aceeaşi clipă.

— Suntem pierduţi, îngână tânărul.

De groază, mutul scosese şi el un strigăt nearticulat.

Dar, în clipa următoare, arătă spre locul unde mai înainte se afla bolovanul.

— Înainte, n-avem timp de pierdut! strigă tânărul.

Cei doi se năpustiră, în acelaşi timp, spre deschizătura din stâncă.

Valurile îi izbiră în faţă. Fiul marelui duce începu să înoate din răsputeri.

După câteva secunde, bieţii prizonieri se aflau afară din peşteră. Nu trecu mult şi tânărul se văzu la suprafaţă.

Acum se lăsă dus de curent. Malul nu mai era departe.

Deodată îşi aminti de tovarăşul său.

Unde era mutul?

Tânărul se întoarse şi privi suprafaţa apei. La o mică depărtare, zări trupul unui om care se lupta cu valurile.

Era fostul poliţist.

Fiul marelui duce se îndreptă spre el.

— Curaj, curaj, mutule, strigă el. Ţine-te bine, îţi vin în ajutor.

Dar nenorocitul clătină capul şi făcu o sforţare, ca şi cum ar fi vrut să ridice braţele, însă nu izbuti.

Explozia îi retezase mâna dreaptă, până aproape de cot.

Din pricina tulburării ce-l cuprinsese, Vladimir nu-şi dăduse seama, acum însă observă că apa din jurul nenorocitului se înroşise de sânge.

Mutul clătină capul, ca şi cum ar fi vrut să zică:

— Nu, nu, pentru mine nu mai există scăpare.

Apoi dispăru în adânc.

Tânărul înţelese că orice încercare ar fi rămas zadarnică. Aşadar, îşi încordă puterile şi începu să înoate spre mal.

După câteva minute ajunse la ţărm.

Zorile începuseră să se arate la răsărit. Fiul marelui duce rămase locului câtva timp, până ce hainele de pe el se uscară. Apoi sări în sus, hotărât să pornească spre palatul marelui duce.

Ce-i drept, era dis-de-dimineaţă, dar vestea pe care o aducea avea prea mare însemnătate, astfel că nădăjduia că tatăl său nu-i va lua în nume de rău o vizită atât de matinală.

În aceeaşi clipă, răsări soarele.

Tânărul ridică mâinile spre astrul solar, exclamând:

— Tu, tu nu vei îngădui ca razele tale să lumineze o faptă atât de înfiorătoare. Ocroteşte familia imperială şi dă-mi putinţa să ajung la timp ca să salvez viaţa lui Alexandru al II-lea.

Apoi, fiul marelui duce se îndreptă spre oraş.

Din când în când arunca priviri cercetătoare în jurul său, temându-se ca nihiliştii să nu fi pus iscoade pe ţărm.

Dar nimic nu-i dădu de bănuit.

În cele din turnă, ajunse în oraş.

Fiind prea devreme şi simţindu-se obosit, tânărul se hotărî să se oprească undeva ca să se mai odihnească puţin.

Într-adevăr, trecând pe dinaintea unui hotel, Vladimir intră şi porunci că i se aducă ceva de mâncare şi o sticlă cu vin, căci voia să-şi mai învioreze forţele sleite.

După ce mâncă, se întinse pe canapea şi adormi.

Trebuie să fi dormit multe ore, căci când se trezi, soarele strălucea sus pe cer.

Fiul marelui duce se frecă la ochi, apoi coborî de pe sofa.

— Şi acum, mă voi duce la tata, zise el. Dea Domnul ca acest drum să mă ducă la ţintă.

Coborî scările în grabă şi cu paşi zvelţi se îndreptă spre palatul marelui duce Constantin.

Capitolul 148 – Cea din urmă plimbare

Alexandru al II-lea se privi în oglinda cea mare, care se afla deasupra uşii cabinetului său.

Această oglindă era o adevărată operă de artă şi data încă de pe vremea împărătesei Ecaterina cea Mare.

Însă Ţarul părea că e nemulţumit de el însuşi, căci clătină capul, îndurerat.

— Am încărunţit, murmură el, da, da, părul mi-a albit peste noapte. La urma urmei, nu-i de mirare, căci sunt foarte bătrân. Şi apoi, veşnica tulburare în care trăiesc, veşnica teamă că voi fi ucis, ar fi putut să mă îmbătrânească înainte de vreme. Acum, însă, mi-am ajuns ţinta vieţii mele. Poporul vrea să aibă o constituţie. Bine, o va avea. Năzuinţa mea este să domnesc întocmai ca şi ceilalţi suverani din Europa; inima mi se sfâşie de durere, auzind cât de iubiţi sunt regii altor ţări, chiar mult mai mici decât Rusia. Şi atunci, îmi zic: „Nu s-ar putea să fie tot astfel şi în imperiul meu?” Dar se pare că am fost născut ca să ispăşesc păcatele strămoşilor mei, care au asuprit poporul. Acum sunt nevoit să îndur chinurile până la sfârşit. Şi apoi, în tinereţea mea, am făptuit şi eu multe greşeli. M-am lăsat condus de oameni ambiţioşi, care nu urmăreau decât satisfacerea intereselor lor. Ah, n-ar fi fost mai bine dacă nu ascultam de porunca mamei mele, Maria Feodorovna? N-aş fi fost mai fericit dac-aş fi renunţat la tron şi rămâneam în castelul meu din Crimeea, departe de lume, alături de soţia mea şi de scumpul meu copil! Fiul meu! Unde or fi putrezind acum oasele sale? De la întoarcerea mea n-am mai auzit nimic despre iubitul meu Dimitrie… Duşmanii l-au înlăturat, desigur, din calea mea. Ar fi trebuit, poate, să fiu mai energic, să pornesc eu însumi în

căutarea lui, dar cei care nu voiau să ţină seamă de simţămintele mele, au ştiut să mă încătuşeze atât de bine încât, în cele din urmă, nu m-am mai sinchisit de el. Dar acum, să lăsăm aceste amintiri care pătează trecutul meu, să ne gândim la momentul de faţă, căutând să-mi răscumpăr greşelile din tinereţe…

Împăratul scoase din buzunar ceasul său de aur, împodobit cu briliante.

— E ora douăsprezece, zise Ţarul, apropiindu-se de birou. Gorciacoff m-o fi aşteptând în anticameră.

Agită un clopoţel de argint şi, după câteva clipe, un lacheu intră în cabinetul particular al împăratului.

— Excelenţa Sa domnul ministru Gorciacoff e aici? întrebă Alexandru al II-lea.

— Da, Majestate, răspunse lacheul. Excelenţa Sa aşteaptă de o jumătate oră.

— Spune-i să intre.

Servitorul se înclină plin de respect şi părăsi încăperea în timp ce Ţarul se înapoie la birou şi începu să răsfoiască printre hârtiile ce se aflau acolo.

— Plângeri, mereu plângeri, murmură el. Acum îmi dau seama că fratele meu Constantin avea dreptate. M-am înconjurat de slujbaşi necredincioşi, asta este totul. Ticălosul acela de Aşinov, fratele Eustachie şi alţii de teapa lor, m-au defăimat înaintea ţării, m-au smuls din inimile supuşilor mei. Acum, însă, nu vreau să mă mai folosesc de mijlocitori între mine şi poporul meu. Mă voi coborî eu însumi printre aceia asupra cărora domnesc.

Draperia sălii de audienţe se dădu în lături şi un bărbat mic şi îndesat se ivi în încăpere. O barbă albă încadra chipul său cu trăsături fine, în care doi ochi străluceau îndărătul unor ochelari de aur.

Omuleţul purta o haină simplă, neagră, însă la pieptul său sclipea o stea de argint în mijlocul căreia se afla un briliant de mărime neobişnuită.

— Ah, Gorciacoff, dumneata eşti? zise Ţarul, ieşind în întâmpinarea noului sosit. Te-am cam lăsat să aştepţi… Apropie-te, Excelenţă.

Ministrul se înclină plin de respect, apoi făcu câţiva paşi înainte.

— Ia loc, dragul meu Gorciacoff, continuă Ţarul, arătând spre un scaun din faţa biroului. Am de vorbit cu dumneata chestiuni de mare

însemnătate.

— Sire, aţi poruncit să viu la Palat şi, ca întotdeauna, m-am grăbit să împlinesc porunca Majestăţii Voastre, răspunse omuleţul.

— Îţi mulţumesc foarte mult, mai ales că ştiu cât eşti de ocupat. Dumneata eşti unul dintre puţinii oameni din ţară, care îşi fac datoria cu prisosinţă şi asupra cărora cad toate poverile. Dar acum, să-ţi arăt pentru ce te-am chemat.

— Vă ascult, Majestate.

— Gorciacoff, vreau să-mi fac testamentul, începu împăratul.

Ministrul tresări.

— Cum, vreţi să vă faceţi testamentul, Sire? exclamă el. Dar socot că vă grăbiţi...

Ţarul clătină capul, cu hotărâre.

— Nu, nu, zise el, nu trebuie să ne lăsăm amăgiţi de aparenţe. Mă consider ca şi cum aş fi un om grav bolnav, suferind de inimă, care poate să-şi dea sufletul în orice clipă. Dragul meu Gorciacoff, fii atent la cele ce-ţi voi spune…

Omuleţul plecă privirile în pământ, cam încurcat.

— Majestate, trebuie cu orice preţ? îngână el. Trecem oare prin timpuri atât de grele, încât socotiţi absolut necesar să vă arătaţi ultimele dorinţe?

— Deocamdată nu-i vorba decât de testamentul meu politic, răspunse Ţarul. Aşadar, fii cu luare-aminte. Las tronul fiului meu cel mai mare, care, cu ajutorul lui Dumnezeu, va guverna sub numele de Alexandru al III-lea şi căruia îi doresc din toată inima să aibă o domnie mai fericită şi mai folositoare decât a mea. Dorinţa mea este ca dumneata, Gorciacoff, să rămâi alături de fiul meu şi să-l slujeşti cu aceeaşi credinţă şi dragoste cu care m-ai slujit pe mine.

Ministrul duse mâna la inimă, adânc mişcat.

— Vă jur, Majestate, că voi fi credincios fiului Vostru.

— Vreau ca viitorul împărat al Rusiei, continuă Ţarul, să urmeze aceeaşi cale pe care am pornit şi eu în ultimul timp. Eliberarea poporului de sub jugul celor ce-i asupresc, acordarea unor libertăţi cât mai largi – aceasta să fie lozinca lui. Menţinerea vechilor principii este cu neputinţă. Poporul rus a început să se trezească la viaţă, sub soarele blând al învăţăturii. Trebuie să ne dăm toată osteneala ca el să fie luminat, să se bucure şi el de progresele civilizaţiei. Repetă mereu

fiului meu, că trebuie să se bizuie numai pe popor, căci numai prin el poate deveni puternic. Alexandru al III-lea să fie aspru, neîndurător numai cu nobilii, care asupresc şi nimicesc pe cei slabi.

— Da, sunt cu totul de părerea Majestăţii Voastre, zise Gorciacoff, şi mă simt fericit că pomeniţi despre acest fapt în testamentul Vostru politic.

— Şi, acum, mai departe, continuă Ţarul, întinzându-se în fotoliu. În ceea ce priveşte politica externă, socot că ar fi foarte bine să încheiem cu Franţa un pact de alianţă. Prevăd că regatul prusian va deveni din ce în ce mai puternic. Războiul din 1870 a dovedit că mica Prusie vrea să cucerească toată lumea civilizată. Gorciacoff, trebuie să fim cu luare-aminte şi să nu lăsăm să piară o putere ca Franţa. Căci altminteri, Prusia sau mai bine zis Germania, va ameninţa serios existenţa Rusiei. Chiar dacă tratatul cu Franţa va fi numai de formă, totuşi nouă ne va aduce mari foloase, deoarece Germania nu se va încumeta să ne atace. Apoi, mai doresc ca fiul meu să nu facă noi cuceriri. Nenorocirea ţării noastre constă în întinderea ei prea mare. Un popor care locuieşte pe o suprafaţă cât jumătate din Europa, nu poate fi guvernat atât de uşor. Orice cucerire ar fi de prisos; singurele cuceriri ce se poate face, sunt acelea în domeniul ştiinţei. Acestea sunt dorinţele mele, Gorciacoff, şi te rog să ajuţi fiului meu ca ele să fie împlinite. De asemenea, îi cer să asculte de sfaturile iubitului meu frate Constantin şi-i poruncesc să îngrijească de fiica acestuia, prinţesa Vera. Îmi făcusem planuri mari cu această copilă, voiam să întind, cu ajutorul ei, o punte între familia Romanov şi regele Prusiei, o punte cum a mai existat odinioară. Dar nu vreau să judec faptele nepoatei mele; dragostea ei a biruit căci, dacă dragostea nu este o putere de care politica să ţină seamă, totuşi, are foarte mare însemnătate pentru un tată şi un unchi iubitor.

În acest timp, Gorciacoff îşi făcuse câteva însemnări pe o hârtie.

După ce împăratul termină, ministrul o împături şi zise zâmbind:

— Această hârtie neînsemnată va fi, poate, hotărâtoare pentru viitorul omenirii.

— Da, să nădăjduim că nu te înşeli, dragul meu Gorciacoff, să nădăjduim că Rusia nu va pierde rolul conducător pe care l-a luat în ultimul secol, răspunse Ţarul, cu glas solemn. Acum poţi să te retragi, căci aştept pe fratele meu cu care vreau să ies la plimbare.

Gorciacoff se ridică, dar nu se depărtă, ci rămase locului.

Împăratul îl privi surprins.

— Ei, ce s-a întâmplat, dragul meu? Vrei să-mi faci vreo rugăminte? O, te rog, să nu şovăi, căci aş fi fericit să-ţi pot dovedi cât de mult te preţuiesc.

— Da, Majestate, am o rugăminte, zise ministrul, şi, împlinindu-mi-o, veţi înfrumuseţa bătrâneţile mele.

— Vorbeşte, Excelenţă, arată-mi ce-ţi doreşte inima, stărui Alexandru al II-lea. Ţi-a plăcut vreun castel din imperiul meu, te-a fermecat vreun giuvaier din tezaurul meu? Spune-mi despre ce e vorba şi-ţi făgăduiesc că-ţi voi împlini dorinţa numaidecât.

Gorciacoff clătină capul.

— Când un om a ajuns la vârsta mea, servind tot timpul în mod cu totul dezinteresat pe suveranul său, nu mai are el astfel de dorinţe, răspunse ministrul. Nu, Majestate, dacă sunteţi gata să-mi împliniţi o rugăminte, atunci pot să-mi iau îndrăzneala s-o exprim: Sire, încheiaţi pace cu nihiliştii.

Împăratul sări în sus, uimit.

Ochii săi începură să arunce fulgere de mânie.

— Cum, Gorciacoff, strigă el, dumneata mă sfătuieşti să fac una ca asta? Dumneata îmi ceri să închei pace cu aceşti nemernici? Ştii, doar, prea bine că în război nu există îndurare pentru aceia care se năpustesc asupra nenorociţilor căzuţi pe câmpul de luptă şi-i ucid, spre a-i jefui. Astfel îi socot eu pe nihilişti; nişte hiene însetate de sânge. Ei nu se încumetă să lupte deschis şi se folosesc numai de viclenii şi aţâţări.

Gorciacoff clătină capul, cu tristeţe.

— Majestatea Voastră poate că are dreptate susţinând că nihiliştii se folosesc de asemenea arme, zise el. Dar nu trebuie să uitaţi că n-au altele. Sire, cea mai mare parte dintre supuşii Majestăţii Voastre sunt pătrunşi de ideile nihiliste, şi dacă aceşti supuşi vor pieri, atunci ţara întreagă va avea de suferit nespus de mult.

Alexandru al II-lea începu să se plimbe prin încăpere, pradă unei mari tulburări.

— Aşadar, eşti de părere să facem pace cu nihiliştii? zise el. Şi cum crezi că se poate înfăptui asta?

— Majestate, răspunse Gorciacoff, există un singur mijloc ca

nihiliştii să se liniştească… Daţi tării un parlament şi numiţi pe Mihail Bakunin printre sfetnicii tronului.

— Mihail Bakunin, sfetnicul tronului? repetă Ţarul, ca şi cum n-ar fi înţeles. Mihail Bakunin să dobândească una dintre slujbele cele mai însemnate ale imperiului?

— Sire, Bakunin este un om foarte înţelept, care ar putea aduce multe servicii Rusiei, dacă i s-ar da putinţa s-o facă. Dacă Majestatea Voastră mi-ar fi cerut să arăt cine aş vrea să fie urmaşul meu, după ce voi fi închis ochii, aş fi avut curajul să răspund: „Mihail Bakunin mă va înlocui cu succes”. În orice caz, aş prefera ca un astfel de om să-mi fie prieten, decât duşman.

— Şi eşti de părere că Bakunin va trece de partea noastră, dacă va fi numit într-o slujbă însemnată?

— El nu va renunţa la principiile sale, răspunse ministrul, dar va primi funcţia, căci astfel va putea să lucreze pentru patria sa.

— Bine, fie, încuviinţă împăratul, scrie-i şi caută să-l câştigi de partea noastră. Însă, fireşte că trebuie să faci în aşa fel ca să nu se vadă că-l rugăm să ne acorde prietenia lui.

— Nu, Majestate, aş da dovadă de prea puţină dibăcie, dacă aş lăsa să se întrevadă aceasta. Voi întocmi lucrurile astfel ca Mihail Bakunin să vină el la noi.

— Atunci, nu mai amâna şi scrie-i chiar azi.

— Da, voi face aşa cum porunceşte Majestatea Voastră, cu toate că va fi foarte greu să aflu adresa conducătorului nihiliştilor. Căci, deocamdată Mihail Bakunin mai este urmărit de autorităţi şi pe capul lui a fost fixat un premiu.

În această clipă, lacheul intră în încăpere şi anunţă:

— Trăsura aşteaptă la scară.

— Ah, am şi uitat, strigă împăratul. Aşteaptă-mă o clipă, dragul meu Gorciacoff, şi vom pleca împreună. Dar unde să fie fratele meu, marele duce Constantin? Nu prea i se întâmplă să se lase aşteptat. Dar, la urma urmei, vom pleca fără el, căci nu vreau să-mi mai amân plimbarea. Ascultă-mă Gorciacoff, ştii ce-mi propusesem?

— Nu, rog pe Majestatea Voastră să aibă bunăvoinţa să mi-o spună.

— Aş vrea să mă plimb şi eu odată pe străzile Petersburgului şi, anume, într-o trăsură deschisă, ceea ce n-am făcut niciodată. Poporul trebuie să vadă că nu mă tem. Am auzit că am fost luat în bătaie de

joc, din pricină că sunt însoţit de o gardă atât de puternică. Astăzi am poruncit să vină cu mine numai doi călăreţi, care să călărească alături de trăsură.

— Majestatea Voastră s-a gândit bine la ceea ce vrea să facă? întrebă omuleţul.

— Fireşte, răspunse Ţarul, în ultimul timp s-a vorbit atât de puţin despre nihilişti, aceştia au fost atât de liniştiţi, încât am început să cred că au renunţat la planurile lor sângeroase. Şi chiar dacă n-ar fi aşa, chiar dacă va trebui să am un sfârşit dureros – mi-e tot una, dacă se va întâmpla mai curând sau mai târziu, căci voi muri cu conştiinţa împăcată că am pierit ca un erou.

Apoi, împăratul făcu un gest şi părăsi încăperea împreună cu Gorciacoff.

Cei doi străbătură un şir de camere splendide. În urma lor păşea cameristul Ţarului, care mergea cu capul plecat.

Astfel ajunseră în încăperea numită „odaia lui Pavel”. Aici se aflau tot felul de lucruri care aparţinuseră împăratului Pavel. Vase minunate, în stil rococo, fotolii aurite, covoare de preţ de care se folosise răposatul suveran, împodobeau încăperea.

— Dragul meu Gorciacoff, zise Ţarul, oprindu-se deodată, acesta a fost cel mai nefericit dintre toţi împăraţii Rusiei. Căci Pavel a vrut să facă bine poporului său şi nu i-a fost dat să-şi vadă visul înfăptuit, căci ucigaşii l-au suprimat înainte de a-şi putea duce planurile la îndeplinire.

Zicând acestea, Alexandru al II-lea făcu o mişcare cu mâna şi izbi un vas care căzu la pământ, prefăcându-se în cioburi.

Bătrânul camerist scoase un ţipăt. Chiar Ţarul se dădu înapoi, vădit tulburat.

— Ce s-a spart? întrebă Gorciacoff nemişcat. Ah, înţeleg, era una dintre vazele preţioase care se aflau pe masă.

Într-adevăr, era o vază minunată, împodobită cu trandafiri roşii, ca sângele.

Cameristul îşi împreună mâinile. Alexandru al II-lea privi lung spre credinciosul său servitor.

— Ştiu la ce te gândeşti, moşule, zise Ţarul. Tremuri pentru viaţa mea, din pricină că am avut nenorocirea să sparg vaza. Căci, o veche legendă este legată de obiectele acestei încăperi.

— Da, o veche legendă, repetă bătrânul, cu glas sugrumat, o legendă care se adevereşte cu o precizie uimitoare.

— Ia te uită la moşneagul ăsta superstiţios, râse Ţarul, adresându-se lui Gorciacoff.

— Şi legenda e, într-adevăr, atât de înfiorătoare? întrebă omuleţul.

— Excelenţă, murmură cameristul, ori de câte ori se sfarmă un obiect din această cameră, o nenorocire se abate asupra familiei Romanov. Întotdeauna s-a adeverit aceasta. Mai deunăzi, când a murit fiul mai mic al Majestăţii Sale, un tablou s-a desprins de pe perete fără ca cineva să fi umblat pe aici. Rama preţioasă se prefăcu în bucăţi, deoarece era roasă de carii.

— Ei, atunci, nu-i nimic de mirare, căci dacă rama n-ar fi fost putredă, tabloul ar fi rămas la locul lui, răspunse Gorciacoff, zâmbind.

— Da, ştiu, ştiu, murmură bătrânul, mai mult pentru sine. Dumnezeu să aibă în paza sa viaţa împăratului.

Alexandru al II-lea se apropie de credinciosul servitor şi-l bătu pe umeri:

— Linişteşte-te, moşule, zise el, să nu-ţi închipui că răposatul Ţar a întins mâna spre a mă lua la dânsul. Nu, mai am încă de trăit şi în curând voi întreprinde o călătorie lungă şi frumoasă, în care tu mă vei însoţi.

— Ah, dac-ar fi cu putinţă! exclamă cameristul.

— Da, da, îţi făgăduiesc, zise împăratul. Şi, acum, să mergem, Gorciacoff.

Întinse bătrânului mâna, care se plecă şi o sărută cu respect.

Apoi, împăratul, însoţit de ministrul său, coborî în curtea Palatului.

Garda imperială stătea în poziţia de onor, iar tobele băteau.

O trăsură aştepta înaintea portalului, de la care pornea în sus o scară largă, numită, „scara marilor duci” din pricină că atunci când se năştea un mare duce, pruncul era dus pe aici până la catedrala de peste drum.

Trăsura era căptuşită cu mătase albastră pe care strălucea, brodat cu aur, blazonul familiei Romanov.

Vizitiul stătea mândru pe capră, purtând o căciulă din blană de urs; de fiecare parte a trăsurii se afla câte un ofiţer din garda imperială, călare pe un armăsar minunat.

— Ce zi frumoasă, exclamă Ţarul. Zău, soarele nu mi s-a părut

niciodată atât de strălucitor. Vrei să mă însoţeşti, dragul meu Gorciacoff?

— Regret din suflet că sunt nevoit să refuz invitaţia Majestăţii Voastre, răspunse omuleţul, dar peste un sfert de oră trebuie să iau parte la un consiliu de miniştri. Prin desfiinţarea robiei s-au născut în ţară o serie de nemulţumiri şi acum trebuie să le potolim.

— Mereu eşti cu gândul la muncă, mereu la datorie, zise Alexandru al II-lea. Bine, du-te, dragul meu. Şi fii încredinţat că-ţi vom purta o veşnică recunoştinţă.

Ministrul se înclină plin de respect şi vru să coboare treptele, când o făptură ciudată se desprinse din mulţimea care se adunase în faţa Palatului.

Fără voie, Gorciacoff se dădu înapoi, apropiindu-se de împărat.

Făptura urcă scările. Era o femeie bătrână îmbrăcată în zdrenţe. Pe faţa ei palidă, osoasă, străluceau doi ochi mari, cu priviri pătrunzătoare. Bătrâna se sprijinea într-un băţ gros, necioplit. Un văl mare, rupt fâlfâia în jurul capului ei, iar părul îi cădea pe ceafă în neorânduială.

— Ce-i asta? strigă Alexandru al II-lea. Iată o apariţie foarte neplăcută.

— Pesemne că femeia vrea să vorbească cu Majestatea Voastră, îşi dădu cu părerea Gorciacoff. Poate că e o nenorocită care are nevoie de vreun ajutor.

Împăratul şovăi. O teamă ciudată puse stăpânire pe el.

— Da, poate că ai dreptate, zise Ţarul, în cele din urmă. Dar s-auzim ce o aduce aici. Mătuşico, ce doreşti de la mine? întrebă el, adresându-se bătrânei.

Aceasta se opri, sprijinindu-se pe băţul ei şi aţinti asupra lui Alexandru o privire lungă, pătrunzătoare.

— Cum, nu mă cunoşti, Tătucule? zise ea.

— De unde vrei să te cunosc? făcu împăratul. Nu cumva ţi-ai ieşit din minţi, bătrânico?

— Nu, nu, exclamă femeia, şi asta ţi-o voi dovedi îndată. Iată, după cum smulg acest văl de pe capul meu şi-l calc în picioare, tot astfel ridic vălul viitorului şi-ţi voi spune ceea ce te aşteaptă.

Zicând acestea, rupse vălul pe care-l purta şi-l aruncă la pământ.

Gorciacoff se întoarse spre împărat şi-i zise:

— Majestate, nu daţi ascultare acestei femei, căci fără îndoială că e vreo înşelătoare care vrea să vă înfricoşeze.

O transformare uimitoare se produsese asupra lui Alexandru al II-lea. Împăratul era palid ca ceara şi stătea nemişcat, cu privirea aţintită în gol.

— O înşelătoare? izbuti el să îngâne, în cele din urmă. Dar las-o să vorbească; mi se pare că m-am mai întâlnit o dată cu ea.

Apoi se adresă bătrânei:

— Ce vrei, de ce-mi aţii calea?

— Pentru ca să te previn, împărate.

— Să mă previi? repetă Ţarul. Despre ce este vorbe?

— O mare primejdie te ameninţă, Majestate.

— O primejdie? Bine, dar nu trăiesc eu în mijlocul supuşilor mei credincioşi?

— Împărate, continuă bătrâna, astăzi a sosit clipa pe care ţi-am zugrăvit-o odinioară.

— Nu înţeleg. Vorbeşte mai lămurit…

Femeia se apropie de împărat, astfel că ceea ce şoptea dânsa Ţarului, nu putea să fie auzit de nimeni altul, afară de el.

— Îţi aminteşti că într-o zi ai venit la o ghicitoare? îl întrebă ea încetişor. Erai însoţit de un om pe care mai târziu l-ai pedepsit cu asprime, poruncind să i se taie picioarele.

— Ivan Kardoff, îngână Ţarul. Nu, nu-mi vorbi de el, nu vreau să mai ştiu nimic de acest ticălos.

— Vrăjitoarea se numea Valloni, zise bătrâna. Îţi mai aminteşti da asta, tătucule?

— Da, îmi amintesc, dar continuă, continuă…

— Şi ai uitat cu totul ce ţi-a arătat atunci bătrâna ghicitoare? cercetă necunoscuta.

— Nu, n-am uitat, murmură împăratul, îmi amintesc lămurit, mi-a arătat o privelişte înfiorătoare. Mă aflam în trăsură şi o bombă care fu aruncată spre mine, mă sfâşie în bucăţi.

Bătrâna, izbucni într-un râs batjocoritor.

— Da, aşa este, întocmai aşa, şopti ea. Şi, acum, priveşte la trăsura care te aşteaptă colo jos… Ia spune-mi, nu se aseamănă cu aceea pe care ţi-am arătat-o atunci?

Ţarul duse mâna la frunte.

— Da, are dreptate, zise el.

— Ei bine, află că eu sunt vrăjitoarea Valloni, continuă bătrâna. Împărate, te previn să renunţi la această plimbare, căci moartea îţi aţine calea. Păzeşte-te să vii în apropierea ei, căci altfel eşti pierdut.

— Aşadar, trebuie să fiu ucis?

— Da, întocmai aşa cum ţi-am arătat odinioară.

Împăratul simţi un fior străbătându-i trupul.

În aceeaşi clipă privirile sale se îndreptară spre mulţimea ce se înghesuia în faţa porţii.

Ce laş ar fi apărut el acum în ochii supuşilor săi, dacă ar fi renunţat să iasă la plimbare!

— Îţi mulţumesc, zise el, adresându-se bătrânei vrăjitoare. Îţi mulţumesc pentru grija ce-mi porţi, dar nu voi ţine seamă de sfatul tău.

— Împărate, ascultă-mă…

— Te-am ascultat şi hotărârea mea a fost luată, o întrerupse Alexandru al II-lea.

Şi scoase din buzunar o pungă de mătase, brodată cu aur.

— Ţine, zise el, aruncându-i o monedă de aur pe care bătrâna o prinse cu multă îndemânare. Iată răsplata pentru sfatul tău.

Vrăjitoarea întoarse moneda pe toate părţile, apoi murmură:

— Aur, aur strălucitor, dar nu-l voi lua, căci e rece şi umed… şi umezeala înseamnă sânge. Ia-ţi înapoi aurul, împărate şi du-te cu Dumnezeu… aceasta va fi ultima ta plimbare.

Şi cu o dibăcie care ar fi făcut cinste celui mai bun scamator, aruncă moneda în punga pe care împăratul o mai ţinea în mână.

— Sire, zise Gorciacoff, care observase toată scena, socot necesar ca bătrâna să fie arestată. Astfel va fi silită să arate ce a făcut-o să-ţi dea acest sfat.

— Nu, nu, lăsaţi-o în pace, răspunse Ţarul. O cunosc demult, e o vrăjitoare care se ocupă cu ghicitul în cărţi şi alte lucruri de soiul acesta. E foarte bătrână şi poate că a căzut în mintea copiilor.

— Aşadar, Majestatea Voastră nu dă nicio însemnătate avertismentului ei?

— Fireşte, replică împăratul. Şi, acum, rămâi cu bine, dragul meu Gorciacoff.

Ţarul întinse din nou mâna ministrului său şi se pregăti să urce în

trăsură.

În această clipă, Valloni se apropie iarăşi de Alexandru al II-lea.

— Împărate, strigă ea, ţine seamă de sfatul meu… Tu nu te vei mai întoarce niciodată în casa ta!

Ţarul făcu un semn lacheului, strigând:

— Goniţi-o, e nebună!

— Ha, ha, nebună! exclamă vrăjitoarea, luaţi-mă drept nebună, aruncaţi-mă în fortăreaţa Petru şi Pavel, faceţi cu mine ce vreţi, dar peste două ore tot Petersburgul va fi îndoliat, căci un Romanov va zace în sicriu.

Alexandru al II-lea simţi un fior de gheaţă străbătându-i trupul.

— Legaţi-o, porunci Ţarul, cu glas tunător.

Soldaţii se năpustiră asupra bătrânei şi în clipa următoare, vrăjitoarea era legată zdravăn.

Chipul ei se schimonosise de furie.

— Cum, strigă ea, aceasta e răsplata credinţei mele? Astfel răsplătiţi pe aceia care sunt îngrijoraţi de soarta împăratului? Ei bine, atunci îţi doresc ca duşmanii familiei imperiale să izbândească. Du-te, mândrule Ţar, urcă-te în trăsură şi porneşte în goană cailor spre moarte.

— Puneţi-i un căluş în gură, strigă Alexandru, luaţi-o de aici nu vreau s-o mai aud.

Vrăjitoare vru să mai spună ceva, făcu o sforţare uriaşă, ca şi cum ar fi vrut să se năpustească asupra Ţarului, dar soldaţii o împiedecară, târând-o cu ei.

Alexandru al II-lea rămase pe gânduri.

— Să plec fără escortă, însoţit numai de cei doi călăreţi? se întrebă el. Nu, ar fi o nebunie să-mi pun viaţa în primejdie, fără niciun rost.

Făcu semn unuia dintre ofiţeri şi-i porunci să aducă un detaşament de soldaţi călări.

Câteva minute după aceea, escorta sosi.

Împăratul sări în trăsură. Un singur semn şi caii porniră în galop.

Mulţimea îl aclamă din nou şi apoi trăsura dispăru.

Ţarul se tolăni pe perne.

Scena pe care o trăise, cu câteva clipe înainte îl tulburase foarte mult.

Ceea ce îi spusese vrăjitoarea, îi reveni din nou în minte.

Dacă bătrâna avea, totuşi, dreptate şi acum el, împăratul, se ducea spre pieire?

Cum, să moară înainte de a-şi vedea înfăptuită opera?

Nu, ar fi o nebunie. Soldaţii îl înconjurau, doar, din toate părţile.

Iar oamenii se înghesuiau pe străzi, ca să-l aclame, sau să-l salute.

Căci, era într-adevăr un eveniment ca Alexandru al II-lea să iasă în stradă într-o trăsură deschisă.

Locuitorii Capitalei se bucurau, în sfârşit, că pot vedea şi ei chipul împăratului lor.

Pentru câteva clipe, Ţarul uită de preocupările şi grijile sale. Zâmbea cu bunăvoinţă şi răspundea la saluturi.

Deodată, convoiul se opri.

— Ce s-a întâmplat? strigă Ţarul, sărind de la locul său.

Teama puse din nou stăpânire pe el. Unul dintre ofiţerii care îl însoţeau se apropie de trăsură.

— Majestate, zise el, o femeie s-a aruncat înaintea cailor noştri.

— O femeie? făcu Ţarul.

— Pesemne că vrea să vă roage ceva, continuă ofiţerul. Ea susţine că trebuie neapărat să vorbească Majestăţii Voastre.

— E tânără? cercetă Alexandru.

— Da, şi încă frumoasă. E îmbrăcată toată în negru şi pare să fie în doliu.

Suveranul îşi muşcă buzele.

Se întâmpla adeseori ca soţiile sau copii acelora care erau exilaţi în Siberia, să-i aţină calea şi să-l roage să graţieze pe sărmanii deportaţi.

Împăratul îşi zise că şi de astă dată trebuie să fie vorbe de aşa ceva şi, de aceea, ar fi fost foarte bucuros să nu dea ochi cu necunoscuta.

— Întrebaţi-o cine e şi ce vrea, porunci el.

Ofiţerul se îndepărtă de trăsura imperială.

Nenorocita se mai afla înaintea cailor, fiind hotărâtă să se lase strivită de copitele lor, decât să se dea într-o parte.

După câteva minute, ofiţerul se întoarse, aducând răspunsul.

— Majestate, zise el, femeia este soţia fostului prefect al poliţiei din Petersburg, Aşinov, care a fost executat de curând.

— Soţia lui Aşinov? întrebă împăratul. Şi ea vrea să-mi facă o rugăminte?

— Da, ţine cu tot dinadinsul să fie adusă înaintea Majestăţii

Voastre.

— Bine, să i se împlinească cererea, răspunse împăratul.

După câtva timp, Francesca fu adusă înaintea lui Alexandru al II-lea.

— Sire, îndurare, îndurare, strigă ea.

— Dumneata eşti soţia fostului prefect Aşinov? întrebă Ţarul.

— Da, Majestate, răspunse frumoasa femeie, tremurând.

— Cred că ştii că soţul dumitale m-a trădat? continuă suveranul.

— Ştiu, ştiu, însă…

— Am fost nevoit să semnez sentinţa de condamnare la moarte, o întrerupse împăratul. Mi-a fost cu neputinţă să vă feresc de această durere, căci, dacă aş fi îngăduit ca funcţionarii necinstiţi să ocupe slujbele cele mai însemnate ale imperiului, atunci ce s-ar mai fi ales din poporul meu?

— O, Sire, nu mă încumet să vorbesc despre hotărârile Majestăţii Voastre şi, chiar dacă aş vrea s-o fac, ar fi prea târziu. Însă, vă rog să mă ocrotiţi… Am fost alungată din locuinţa lui Aşinov, mi s-a luat toată averea… acum, sunt atât de săracă, încât n-am nici măcar un adăpost.

— Şi cine a făcut toate acestea? întrebă Ţarul.

— Funcţionarii Majestăţii Voastre, răspunse Francesca.

— Funcţionarii mei? repetă împăratul. Dar ce i-a îndrituit s-o facă?

— Sentinţa care a fost rostită împotriva soţului meu, replică frumoasa femeie. Căci aceasta nu prevedea numai executarea nenorocitului, ci şi confiscarea întregii averi. Şi astfel, am fost aproape despuiată, nelăsându-mi-se decât ceea ce am pe mine. Sire, o asemenea cruzime…

— Nu intra în vederile mele, completă Ţarul. Voi căuta să-ţi viu în ajutor. Dacă nu mă înşel, soţul dumitale avea o mică vilă în apropierea Moscovei?

— Întocmai, Majestate, vila Socol.

— Ei bine, aceasta îţi va rămâne. Chiar azi voi da ordinele necesare. N-avea nicio grijă, vila va intra în posesia dumitale şi afară de asta, ţi se va înmâna o sumă de bani, din e căror dobândă vei putea trăi liniştită. Dumneata nu trebuie să ispăşeşti păcatele soţului dumitale.

— O, vă mulţumesc, Sire, vă mulţumesc din inimă, strigă

Francesca, plecându-se spre a săruta mâna împăratului.

Acesta, însă, şi-o retrase şi făcu un semn vizitiului.

Trăsura porni înainte, însoţită de escorta imperială.

Cei de faţă, cărora scena nu le scăpase, înţeleseră că împăratul dăduse iarăşi dovadă de mărinimie şi izbucniră în urale nesfârşite.

Auzind strigătele entuziaste ale supuşilor săi, Alexandru al II-lea se simţi mai liniştit.

— Poate, oare, să se găsească, printre oamenii aceştia, cu care sunt atât de îngăduitor, vreunul care să încerce să-mi ia viaţa? se întrebă Ţarul. N-am dreptul să mă bizui pe faptul că voi fi ocrotit, dacă s-ar porni ceva împotriva mea? Da, fireşte, supuşii mei preţuiesc toate străduinţele ce le fac spre a veni în ajutorul celor oropsiţi; ei nu vor cuteza niciodată să ridice mâna împotriva împăratului, care urmăreşte un singur ţel: binele patriei.

În această clipă, trăsura coti în bulevardul Newski.

Capitolul 149 – Sfârşitul lui Alexandru al II-lea

În aceea şi dimineaţă, o adunare ciudată avea loc în locuinţa lui Boianovski.

Vreo treizeci de oameni, bărbaţi şi femei, şedeau în jurul unei mese, unii dintre ei stând chiar în picioare.

Mihail Bakunin prezida adunarea şi se găsea în capul mesei.

Dar marele conspirator părea foarte tulburat, căci nu luase loc pe scaun, ci rămăsese în picioare, sprijinindu-se cu o mână de masă.

— Prieteni, zise el, cu glas tremurător, astăzi a venit clipa când trebuie să se hotărască soarta noastră. Astăzi e ziua cea mare, când vom porni lupta decisivă împotriva familiei Romanov. Ani întregi, aş putea zice chiar decenii întregi, am lucrat pentru ca să ne ajungem ţelul nostru. Am aşteptat cu nerăbdare această zi, întocmai cum mama aşteaptă clipa când va putea să privească în ochii pruncului nou născut. Am aşteptat-o cum condamnatul care a lâncezit treizeci de ani în celulele subterane ale fortăreţei Petru şi Pavel, aşteaptă clipa când va fi eliberat din temniţa blestemată. Şi acum, dragi prieteni, ceasul nostru a sunat. Inimile ne zvâcnesc cu putere, sângele circulă mai repede prin venele noastre, trupul ne e străbătut de fiori. Acum se cere să lucrăm cu mintea limpede şi să ne păstrăm sângele rece.

Numai dacă vom proceda cu chibzuială, adânc pătrunşi de opera ce trebuie s-o înfăptuim, numai atunci ne vom bucura de izbândă. Şi apoi, cred că ştiţi cu toţii că este vorba de viaţa noastră. Dacă lovitura pe care vrem s-o dăm familiei Romanov, nu reuşeşte, atunci suntem pierduţi. Niciunul dintre noi nu trebuie să spere că va scăpa. Căci prigoana ce se va porni împotriva noastră, a nihiliştilor, va întrece tot ceea ce cunoaşte istoria. O armată întreagă de poliţişti va fi pusă pe urmele noastre, şi fără îndoială că niciun tovarăş nu va izbuti să părăsească ţara. Prieteni, împăratul trebuie să piară şi, odată cu el, toţi membrii familiei Romanov. Niciunul dintre ei nu trebuie să rămână în viaţă, pentru ca să putem desfăşura în linişte steagul revoltei pe ruinele Palatului imperial. Şi acum, să trecem la împărţirea rolurilor acestei drame sângeroase. Am hotărât rolul pe care îl va avea fiecare dintre noi şi nădăjduiesc că ştiţi ce aveţi de făcut; totuşi ar fi bine să vă reamintesc. Unde este tovarăşa care va trebui să apuce căpăstrul cailor?

O tânără femeie, ieşi din rândurile nihiliştilor. Era frumoasă, atrăgătoare şi mai curând s-ar fi putut crede despre ea că e făcută spre a ferici un bărbat, decât că ar putea lua parte la o crimă.

Această femeie, însă, avea un trecut foarte zbuciumat.

Fusese căsătorita cu ambasadorul Italiei la Petersburg.

Soţul ei, un tânăr nobil şi bogat, primise misiunea de a reprezenta în capitala Rusiei interesele patriei sale. Atunci, luă cu dânsul şi pe soţia lui, Gaetana.

Închirie una dintre clădirile cele mai elegante ale Petersburgului şi fu primit în societate cu braţele deschise.

Într-o zi, însă, avu nefericirea să fie lovit de un glonte tras de împărat, în timpul unei vânători organizate de Ţar.

Această nenorocire fu discutată în fel şi chip.

Se spunea că tânărul diplomat îndreptase, din întâmplare, arma lui asupra Ţarului, care văzând aceasta, descărcare arma în pieptul nenorocitului. Alexandru al II-lea îşi închipuise că ambasadorul voia să-l ucidă şi, pentru a nu cădea victimă acestei ticăloşii, trăsese asupra tânărului.

Este cu neputinţă să descriem durerea Gaetanei când cadavrul soţului ei fu adus în palatul ambasadei.

Sărmana femeie îşi adorase bărbatul. Deznădejdea ei nu mai

cunoscu margini. Începu să-şi smulgă părul şi căzu într-o stare vecină cu nebunia.

În cele din urmă, după ce se mai potoli şi-şi recăpătă sângele rece, intră în asociaţia nihiliştilor.

Nutrea o ură de moarte împotriva Ţarului, care-i ucisese soţul, şi deveni astfel o vrăjmaşă înverşunată a familiei imperiale.

Puterea de convingere a lui Mihail Bakunin izbutise să facă din fosta contesă una dintre nihilistele cele mai înflăcărate.

Însăşi Gaetana rugase pe marele conspirator să-i încredinţeze un rol însemnat în drama ce urma să se joace.

Dânsa trebuia să oprească trăsura împăratului pentru ca tovarăşii ei să arunce bombele ucigătoare.

— Aşadar, hotărârea dumitale este luată, Gaetana? zise Mihail Bakunin, adresându-se tinerei femei. Ştii că prin aceasta îţi pui în primejdie propria-ţi viaţă? Căci, nu cred să mai ai timpul să fugi. Şi în acest caz, sau vei fi omorâtă de schije, sau vei fi prinsă şi, atunci, te aşteaptă o soartă înfiorătoare.

— Da, ştiu, ştiu totul, răspunse italianca, plecându-şi privirile.

— Gaetana, încă mai e timp să-ţi schimbi hotărârea, continuă Bakunin. Dacă vrei să renunţi la planul dumitale, poţi s-o faci fără înconjur şi te încredinţez că nimeni nu te va mustra. Căci ştim cu toţii că n-ai devenit nihilistă pentru a scăpa sărmana noastră patrie, ci spre a înfăptui o răzbunare personală. Te vom dezlega de jurământul făcut şi vei putea să te întorci în frumoasa Italie, unde ne vei uita atât pe noi, cât şi timpul nenorocit petrecut la ruşi.

Gaetana clătină capul cu hotărâre.

— Nu, nu, exclamă ea, nu pot să-ţi primesc sfatul, Mihail Bakunin. Am jurat că voi lua parte la uciderea Ţarului şi vreau să-mi respect jurământul. Îmi atragi atenţia că mă duc la o moarte sigură. Dar nu-ţi dai seama că aceasta nu poate decât să mă bucure? Căci moartea mă va uni cu iubitul meu soţ. Şi apoi, gândeşte-te că voi muri cu încredinţarea că trupul lui Alexandru al II-lea va sângera alături de mine. Aşadar, mă duc la moarte cu braţele deschise.

Cuvintele tinerei femei înflăcărară pe nihilişti.

Conspiratorii se adunară în jurul ei şi o îmbrăţişară cu căldură.

Bakunin îi întinse mâna, adânc mişcat.

— Adio, Gaetana, zise el. Domnul să-ţi călăuzească paşii pe calea

cea bună. Noi nu ne vom revedea, sunt sigur de asta. Dar dacă îţi voi supravieţui, te rog să fii încredinţată că până la ultima mea suflare îţi voi păstra o amintire pe care un om o poate purta numai aceluia care a dat dovadă de un eroism fără seamăn. Şi acum, Boianovski, bunul meu prieten, e rândul tău…

Medicul se apropie de marele conspirator.

Acesta îi puse mâinile pe umeri şi privi adânc în ochii lui.

— Boianovski, prietene, continuă conducătorul nihiliştilor, cu un ton care arăta tulburarea ce-l cuprinsese, tu ai fost ales să dai lovitura hotărâtoare familiei Romanov. Folosindu-te de o travestire, te vei apropia cât mai mult de trăsura imperială. Ceilalţi vor avea grijă ca jandarmii să nu te oprească, căci dacă ar încerca s-o facă, tovarăşii noştri îi vor ataca. Apoi vei păşi lângă trăsură, arătând Ţarului pâinea pe care o vei avea în mâini, şi care va fi umplută cu dinamită. Ştii ce ai de spus cu acest prilej. Fireşte că Ţarul va refuza să-ţi răspundă. Atunci, vei arunca pâinea în trăsură. Explozia se va produce numaidecât. Trupul lui Alexandru al II-lea va fi sfâşiat în bucăţi şi – nu vreau să-ţi ascund nimic – odată cu el vei pieri şi tu.

— Da, ştiu, zise Boianovski, cu sânge rece. Astăzi trebuie să-mi jertfesc viaţa, dar o fac bucuros, căci ştiu că prin aceasta, aduc ţării mele un serviciu însemnat.

— Boianovski, ai chibzuit bine? replică marele conspirator. Gândeşte-te, mai ai timp să te retragi. Iată, uşa îţi stă deschisă; dacă vrei să pleci, nimeni nu te va urma. Ba, mai mult chiar, vreau să împiedec să se vadă încotro îţi vei îndrepta paşii. Îţi dau cuvântul meu de onoare că nimeni nu-ţi va sta în cale. Căci jertfa ta e atât de mare, încât numai acela care e gata la orice, o poate aduce.

— Da, sunt gata la orice, exclamă medicul. Ah, dacă fiecare locuitor al sfintei Rusii ar gândi ca mine! Va veni un timp, sunt sigur de asta, când numele de Bakunin şi Boianovski vor fi rostite cu veneraţie adâncă şi portretele noastre se vor găsi în casa fiecărui rus, iar credincioşii vor păşi în faţa acestor portrete şi se vor ruga pentru noi. Atunci, toţi vor zice că noi am fost cei mai buni fii ai ţării.

— Voi aţi fost cei mai buni fii ai ţării, repetară cei de faţă.

Apoi, nihiliştii se adunară în jurul lui Boianovski, îl sărutară, îi strânseră mâna şi-i doriră noroc în întreprinderea lui primejdioasă.

— Îngenuncheaţi, strigă, deodată, Bakunin, cu glas tunător.

Conspiratorii îi împliniră porunca.

Mihail Bakunin desfăcu larg braţele, ca şi cum s-ar fi aflat în faţa unei mulţimi pioase.

— Tovarăşi, vă binecuvântez, continuă el, cu glas solemn. Fiecare dintre noi s-a născut cu menirea să moară, luptând pentru ţară şi libertate.

— Pentru ţară şi libertate, repetară ceilalţi în cor.

Apoi, marele conspirator continuă, adânc mişcat:

— Îmi iau rămas bun de la voi toţi. Nu se ştie dacă voi supravieţui atentatului. Şi acum, când mă despart de voi poate pentru totdeauna, vreau să vă spun că am luptat veşnic pentru izbândirea cauzei noastre, pentru eliberarea patriei de sub jugul tiraniei.

— Asta o ştim prea bine, răspunse Boianovski.

— Aşadar, să trecem mai departe, continuă conducătorul nihiliştilor. În cazul când bomba pe care o va arunca Boianovski nu-şi va atinge ţinta, cu alte cuvinte, dacă Ţarul va scăpa nevătămat, atunci o altă bombă va trebui să pună capăt vieţii sale. Pahlen, tu eşti acela care ai fost ales să arunci cealaltă bombă. Ţi se va da o carte, care va fi de asemenea umplută cu dinamită. Această carte o vei arunca la picioarele Ţarului. Şi acum, vă las cu bine, adio tovarăşi!

Suspine adânci izbucniră din piepturile celor de faţă.

Deodată un tânăr blond, cu ochi albaştri, scoase un strigăt şi se prăbuşi la pământ.

Era sculptorul pe care l-am întâlnit în vila Nataliei.

— Ce s-a întâmplat? strigă Mihail Bakunin.

— Glatzov a leşinat, răspunse un glas de femeie.

— Glatzov e prea slab, reluă marele conspirator, căutaţi să-l readuceţi în simţiri.

În urma străduinţelor tovarăşilor săi, tânărul deschise ochii.

Era galben ca ceara şi tremura.

— Acum putem porni, zise Bakunin, Dumnezeu să ne călăuzească paşii.

Nihiliştii îşi mai strânseră o dată mâinile, apoi părăsiră casa, unul câte unul, pentru că ieşirea unui număr mai mare de oameni ar fi stârnit bănuieli.

Fiecare se strecură spre locul care-i fusese stabilit dinainte.

Bakunin, Pahlen şi Boianovski rămaseră singuri.

— V-am reţinut, dragii mei, începu marele conspirator, apucând de mână pe prietenii săi, pentru că voiam să-mi mai iau o dată rămas bun de la voi. Mai aveţi să-mi încredinţaţi ceva, aveţi de făcut vreo destăinuire?

Pahlen se alătură de prietenul său.

— Bakunin, zise el, tu ştii prea bine ce-mi apasă inima.

— Da, te înţeleg, e vorba de Lo… replică marele conspirator. Dar, îţi dau cuvântul meu de onoare că dacă voi supravieţui atentatului, voi îngriji de fiica ta, întocmai ca un tată. Nu, nu ca un tată, adăugă Bakunin, ci, ascultă-mă Pahlen, vreau să-ţi fac o mărturisire… Lo este prima femeie care a făcut asupra mea o impresie adâncă, astfel că sunt aproape hotărât să-i cer mâna. Însă nu ştiu dacă fiica ta mă iubeşte. Ori de câte ori mi-am pus această întrebare, n-am putut să-i găsesc răspunsul. Aş fi vrut să-i vorbesc demult despre asta, dar n-am avut curajul şi apoi, nu voiam s-o fac înainte de a afla părerea ta. Acum însă, îţi pun întrebarea şi te rog să-mi răspunzi cinstit: Dacă aş rămâne în viaţă, ai încuviinţa să-mi dai în căsătorie pe fiica ta?

Pahlen desfăcu braţele.

— Vino la pieptul meu, prietene, strigă el, nici nu-ţi închipui ce mândru sunt că un om ca tine s-a îndrăgostit de fiica mea. Şi ca să nu rămâi în îndoială, adresează-te ei însăşi. Ea se află în camera alăturată.

Bakunin strânse mâna bogătaşului şi păşi în încăperea cealaltă, unde Lo îl aştepta pe părintele ei.

— Încă nu vine tata? întrebă tânăra americană, văzând pe Bakunin.

— Mai are puţină treabă, draga mea, răspunse marele conspirator. Până la întoarcerea lui trebuie să te mulţumeşti cu tovărăşia mea.

— O tovărăşie care mi-a fost întotdeauna plăcută, replică Lo. Ah, Mihail Bakunin, aş vrea să-ţi pun o întrebare. Tatăl mea m-a introdus pe furiş în această casă, ştiu că aici s-au adunat o mulţime de oameni. Nu ştiu de ce, dar parcă simt o greutate pe inimă… mi-e teamă ca tatăl meu să nu se amestece în vreo întreprindere care i-ar putea primejdui viaţa.

— Draga mea Lo, zise Mihail Bakunin, eşti destul de mare ca să afli adevărul. Tatăl dumitale mai are de plătit în Rusia o veche datorie. Din această pricină a trecut Oceanul şi s-a reîntors în patrie.

— O veche datorie? făcu Lo. Bine, dar poate să plătească, are doar

destui bani…

Marele conspirator clătină capul, cu tristeţe.

— Nu e vorba de bani, zise el, ci de o răzbunare. Părintele dumitale a suferit o groaznică lovitură, care a pornit din Palatul imperial. Acum s-a reîntors în ţară, pentru a relua lupta împotriva familiei Romanov, o luptă foarte serioasă, în care ne putem aştepta la orice.

Lo îşi ascunse faţa în mâini.

— Sărmanul meu părinte, murmură ea. O, ştiu că nu va scăpa…

— Totuşi nu trebuie să ne pierdem nădejdea, replică Bakunin. Dar nu numai el îşi primejduieşte viaţa, ci şi eu, împreună cu încă cincizeci, şaizeci de tovarăşi. Lo, oamenii nu s-au născut numai pentru a se bucura de viaţă, pentru a culege roadele dulci pe care ni le dă viaţa, ci trebuie să fim gata în orice clipă să ne aruncăm în vâltoarea luptei pentru libertate şi să ne dăm sângele pe altarul dreptăţii. Şi eu mă duc să înfrunt moartea, Lo.

— Aşadar, şi dumneata! strigă tânăra.

Însă, deodată se linişti şi, apropiindu-se de marele conspirator, îi întinse mâinile.

— Mihail Bakunin, zise Lo, eram o copilă neştiutoare şi nu puteam să înţeleg că există oameni care să-şi jertfească viaţa pentru un ideal – căci, fără îndoială că libertatea este un ideal. Însă, de când te cunosc pe dumneata, acest lucru s-a lămurit în mintea mea. Da, noi, oamenii, ne-am născut cu un drept la libertate şi, vai de aceia care vor să ne răpească acest drept. Aşadar, porniţi la luptă şi apăraţi-vă drepturile, exclamă tânăra, cu ochii strălucitori. Şi în timp ce voi veţi lupta, eu mă voi ruga lui Dumnezeu să vă ducă la izbândă.

Mihail Bakunin o privea, uimit peste măsură. Niciodată Lo nu i se păruse atât de frumoasă, atât de fermecătoare.

— Lo, strigă el, deodată, Lo, copilă dragă, iubită, vino la pieptul meu.

Tânăra şovăi, dar peste câteva clipe, se afla la pieptul omului care era cu atâţia ani mai mare ca ea!

Frumoasa fată se lipi de marele conspirator, întocmai după cum căprioara înspăimântată se refugiază lângă acela care a scăpat-o de urmărirea vânătorului neîndurător.

— Tu, erou al poporului, murmură copila, ah, dac-ai şti cât de mult te respect…

— E adevărat? strigă Bakunin, tremurând de tulburare. Mă iubeşti, inima ta bate pentru mine? O, draga mea Lo, spune-mi că nu sunt pradă unui vis! Sau dacă mă înşel, trezeşte-mă… dar lasă-mă să mă mai bucur câteva clipe de această fericire nespusă.

Lo îşi trecu mâna prin părul lui mătăsos, care începuse să încărunţească.

— Te iubesc, şopti fata, oferindu-i buzele.

Mihail Bakunin, omul tare, care ştia să ticluiască planuri atât de sângeroase, se plecă deasupra frumoasei copile şi o copleşi de sărutări fierbinţi.

— Lo, murmură el, n-am iubit niciodată. Şi eşti singura fiinţă care mi-a încătuşat inima. Şi dragostea ce-ţi port e atât de mare, încât nimic nu va putea să mi-o smulgă.

— Nimic, nimic, zise Lo, vom rămâne veşnic împreună.

— Da, vom rămâne veşnic împreună, repetă marele conspirator. Şi dacă planul nostru va izbuti, continuă el, cu ochi scânteietori, atunci te voi duce departe de această ţară, într-un loc unde ne vom putea trăi din plin viaţa. Atunci opera mea va fi înfăptuită, iar tu îmi vei da răsplata pentru toate străduinţele mele de până acum.

— Da, eu îţi voi da răsplata, murmură Lo, şi voi căuta din răsputeri să te fac fericit.

Aşadar, aproape de prăpastia în care arma să fie azvârlit Alexandru al II-lea, răsărise o floare a iubirii, întocmai după cum plăpânda floare a reginei răsare pe marginea locurilor prăpăstioase din munţi.

Deodată, se auzi o bătaie în uşă.

— Bakunin, a venit timpul, răsună glasul lui Pahlen.

— Da, a venit timpul, repetă marele conspirator, smulgându-se din îmbrăţişarea iubitei sale, vin îndată, dragii mei.

Conducătorul nihiliştilor îşi luă rămas bun de la Lo, zicându-i că o consideră ca logodnica lui, ba chiar ca soţia lui, astfel că va fi văduvă, dacă el va rămâne pe câmpul de luptă.

Apoi, se reîntoarse la prietenii săi.

Cei trei bărbaţi părăsiră casa.

*

Alexandru al II-lea îşi urma drumul.

Când se apropiată de strada Inginerilor, împăratul făcu semn

conducătorului trupei de cazaci, anume Dvarjetzki.

— Domnule colonel, fii cu luare-aminte, zise Ţarul. Nu ştiu ce am, dar mi se pare că ne apropiem de o mare nenorocire.

— Majestate, să nădăjduim că nu va fi nimic, răspunse ofiţerul. Până acum n-am observat nimic suspect. Şi apoi, străzile sunt înţesate de agenţi secreţi. Dacă s-ar fi întâmplat cel mai mic lucru, care ar fi stârnit bănuială, atunci aş fi fost anunţat numaidecât.

— Bine, colonele, zise Ţarul, făcându-i semn să se depărteze.

Ofiţerul se întoarse din nou la locul său, în fruntea detaşamentului de cazaci.

În acest timp, cortegiul ajunsese la întretăierea străzii Inginerilor cu aleea Ecaterina.

Deodată, o femeie prost îmbrăcată, se aruncă înaintea cailor.

Această femeie nu era nimeni alta decât Gaetana.

De fapt, fusese stabilit ca italianca să apuce caii de căpăstru, însă, spre a-şi ajunge mai sigur ţinta – oprirea cortegiului – tânăra preferase să se arunce înaintea lor.

Caii nu putură fi opriţi la timp, astfel că zdrobiră trupul nefericitei femei.

În aceeaşi clipă, un bărbat se desprinse din mulţime şi se apropie de trăsura imperială.

Bărbatul avea în mână o pâine.

Desigur că cititorii noştri au înţeles că e vorba Boianovski.

Împăratul holbă ochii la acela care se apropiase de trăsură, căci privirea lui nu prevestea nimic bun.

— Ce vrei de la mine? strigă Ţarul, când celălalt ajunse la aripa trăsurii.

— Majestate, aceasta este ultima pâine pe care o mai am în casă, răspunse Boianovski. Atât eu, cât şi copiii mei, ne zbatem în cea mai neagră mizerie.

Împăratul se plecă puţin în afară. Începu să simtă o compătimire, adâncă pentru nenorocitul om.

În această clipă, Boianovski aruncă sub trăsură, cu toată puterea, pâinea umplută cu dinamită.

Urmă o detunătură asurzitoare. O ploaie de schije şi sfărâmături din aripa trăsurii se abătu asupra mulţimii.

Totuşi, ca prin minune, Ţarul nu se alese decât cu o mică rană la

picior.

Colonelul Dvarjetzki întoarse catul. În clipa următoare, ofiţerul se afla alături de Boianovski şi plecându-se spre acesta, îl apucă de ceafă, până ce cazacii veniră şi-l înşfăcară pe atentator.

Peste câteva momente, Boianovski era înconjurat de mulţime, care începu să se agite, vrând să-l linşeze.

Colonelul, însă, se aşeză înaintea lui, apărându-l cu sabia.

— Lăsaţi-l în pace! strigă el. Slavă Domnului că împăratul nostru a scăpat neatins. Cât despre ticălosul ăsta, justiţia va avea grijă de el.

— Nu, nu, îl vom pedepsi noi, răcni mulţimea, înfuriată.

— Ba trebuie să rămână în viaţă, ca să poată face mărturisiri, tună colonelul.

— Mărturisiri? exclamă Boianovski. Mai bine mă las ciopârţit în bucăţele decât să-mi trădez tovarăşii.

În acest timp, Alexandru al II-lea rămăsese în trăsură, pe jumătate leşinat.

Deodată, simţindu-se înzdrăvenit, Ţarul se ridică şi coborî din trăsură.

Atunci, văzu zăcând pe pământ cadavrul acoperit de sânge al unuia dintre soldaţii săi. Un copil fusese rănit.

Împăratul încreţi fruntea.

— E groaznic, murmură el, a curs sânge nevinovat.

— Vă simţiţi bine, Majestate? întrebă celălalt ofiţer. Nu vi s-a întâmplat nimic?

— Nu, după cum vezi, răspunse Ţarul. Am scăpat numai cu spaima.

Vizitiul se dădu şi el jos de pe captă, apropiindu-se de împărat.

— Majestate, se rugă el, n-ar fi mai bine să vă depărtaţi? Iată, mulţimea devine din ce în ce mai numeroasă şi cine ştie câţi duşmani mai sunt printre ceilalţi!

— Nu, nu, răspunse Ţarul, vreau să văd cine e atentatorul.

Apoi se apropie de colonelul Dvarjetzki.

— Domnule colonel, eşti nevătămat? întrebă Alexandru al II-lea.

— Da, absolut nevătămat, răspunse ofiţerul, dar bucuria mea cea mai mare mi-o produce faptul că Majestăţii Voastre nu i s-a întâmplat nimic de pe urma faptei necugetate a acestui ticălos.

— Da, slavă Domnului, am scăpat neatins, acum primejdia a trecut, zise împăratul.

Boianovski izbucni într-un hohot de râs batjocoritor.

— Nu trebuie să mulţumeşti lui Dumnezeu, făcu el, primejdia n-a trecut încă.

— Cine eşti, omule? întrebă Ţarul. Spune-mi, ce ţi-am făcut că ai vrut să mă ucizi?

— Odinioară, eram şi eu unul dintre favoriţii tăi, răspunse medicul. Dar, capricios cum eşti, m-ai alungat din slujba pe care o aveam şi, folosindu-te de soţia mea ticăloasă, m-ai exilat în Siberia. Numele meu este Colea de Boianovski şi am fost consilier de stat.

Împăratul se dădu înapoi, îngrozit.

— Colea de Boianovski? strigă, el. Tocmai tu ai vrut să mă ucizi?

— Împărate, mai bine roagă-te lui Dumnezeu să-ţi ierte păcatele. Clipele tale sunt numărate, zise nihilistul, cu nepăsare. Acum nu mai poţi să fugi.

— Majestate, ar fi mai bine să vă depărtaţi, se rugă Dvarjetzki.

Celălalt ofiţer şi vizitiul se alăturară şi ei acestei rugăminţi.

În acest timp, mulţimea nu mai contenea să aclame pe împărat.

— Bine fie, încuviinţă Alexandru al II-lea. Aşadar, să pornim spre palat.

Ţarul se întoarse spre trăsură, care nu avusese prea mult de suferit de pe urma exploziei, astfel că mai putea fi întrebuinţată.

Tocmai când voia să urce, Pahlen ieşi din mulţime şi ridică braţul în care ţinea cartea aducătoare de moarte.

Agenţii secreţi observară primejdia, însă era prea târziu.

Cartea căzu la picioarele lui Alexandru al II-lea.

În clipa următoare, se auzi o detunătură, ca şi cum nenumărate tunuri ar fi fost slobozite în acelaşi timp.

Casele din jur se cutremurară. Cei de faţă nu izbutiră să vadă ce s-a petrecut, deoarece un nor de praf îi învălui.

Şi când norul se risipi, o privelişte înfricoşătoare se ivi înaintea ochilor mulţimii înspăimântate.

Împăratul se prăbuşise la pământ, ţinând mâinile încleştate de o bucată de fier, aparţinând trăsurii.

— Ţarul a fost ucis, strigă colonelul Dvarjetzki, prindeţi pe criminali!

Apoi, alergă spre împărat.

— *Oubiei menia!*[4] – S-a sfârşit cu mine! murmură Alexandru al II-lea.

Ofiţerul, care fusese şi el rănit, se plecă deasupra muribundului.

— *Holodno, holodno* – mi-e frig, îngână acesta.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Majestate, ascultaţi-mă, exclamă ofiţerul.

Ţarul clătină capul.

— Da, da, te ascult, se auzi ca a şoaptă de pe buzele sale.

Ceilalţi soldaţi, voiră să-l ridice, spre a fi dus într-una dintre casele apropiate, unde să i dea ajutor medical, dar Ţarul, care, deşi grav rănit, îşi păstrase cunoştinţa, bâigui:

— La Palat… acolo… vreau să mor.

Trupul nenorocitului împărat fu luat pe sus. Muribundul abia mai dădea semne de viaţă.

Colonelul Dvarjetzki făcu un semn şi Ţarul fu aşezat într-o trăsură, care porni spre Palat.

Nihiliştii îşi ajunseseră scopul. Suveranul Rusiei era pe moarte.

Aşadar, aceşti patrioţi fanatici, care vedeau în pieirea Ţarului singurul mijloc prin care patria putea fi salvată, îşi văzură înfăptuită dorinţa pe care o nutreau de atâta vreme.

Dar, ţinând seama de starea de lucruri din Rusia, de abuzurile ce se săvârşeau în imperiul moscovit de toate nedreptăţile pe care un popor oropsit era nevoit să le sufere din partea unor funcţionari corupţi, nu trebuie să ne mirăm că suveranul acestei ţări a avut un asemenea sfârşit.

Şi apoi, pe lângă toate aceste fapte, se mai adăuga şi distanţa care exista între Ţar şi supuşii săi. Temându-se mereu de vreun atentat, Alexandru al II-lea părăsea foarte rar Palatul şi, atunci când o făcea, era înconjurat de o escortă puternică, ceea ce dovedea teama împăratului. Din aceasta pricină, poporul nu se simţea legat de acela

[4] Scena uciderii Ţarului a fost descrisă aşa cum s-a petrecut. De asemenea, socotim de datoria noastră să redăm întocmai ultimele cuvinte pe care le-a rostit Alexandru al II-lea, nefericitul împărat al Rusiei, care a căzut victimă atentatului odios pus la cale de nihilişti.

care îl ocârmuia. Ruşii îşi respectau suveranul, dar nu-l iubeau.

Şi nu-l iubeau pentru că el nu se coborâse niciodată printre supuşii săi, ca să le asculte plângerile, să le satisfacă cererile, să se intereseze de nevoile lor.

Iată de ce a fost cu putinţă ca în Rusia să ia naştere o asociaţie ca aceea a nihiliştilor şi de ce s-au găsit oameni care să primească însărcinarea de a suprima viaţa împăratului lor.

Cititorii noştri, cărora le-am arătat toate ororile pe care le-au îndurat oameni cu totul nevinovaţi, au înţeles, fără îndoială, din ce pricină această faptă odioasă a găsit bărbaţi care să-şi ia misiunea de a o duce la îndeplinire.

Cu toate acestea, oricât de mari au fost chinurile poporului rus, oricât de apăsător a fost jugul tiraniei, istoria a înfierat fapta necugetată a nihiliştilor, căci niciodată oamenii civilizaţi n-au putut admite ca prin mijloace violente, să se răstoarne o stare de lucruri care dăinuieşte de secole şi, mai ales, să se ridice mâna împotriva aceluia care se afla în fruntea ţării.

*

Pahlen aruncase bomba aducătoare de moarte.

Dar nici el nu scăpă neatins. Câteva schije îl răniseră destul de grav.

Nenorocitul se prăbuşi la pământ, apoi, însă, încercă să se ridice. Dar era prea târziu; mulţimea îl observase şi se năpustise asupra lui.

În clipa următoare avu loc o scenă groaznică.

Oamenii înfuriaţi, tăbărâră împotriva atentatorului şi-l călcară în picioare.

— Lo!

Acesta fu singurul cuvânt pe care nihilistul mai izbuti să-l rostească.

Apoi, îşi dădu sufletul sub loviturile mulţimii întărâtate.

Nefericitul se jertfise pentru cauza sfântă.

În acest timp, Boianovski era dus la închisoare.

Pe drum, înainte de a intra în fortăreaţa Petru şi Pavel, medicul încercă să se sinucidă, dar pumnalul îi fu smuls, astfel că nu izbuti să-şi ducă la îndeplinire funestul plan.

Fostul consilier de stat aşteptase cu nerăbdare, ca tovarăşii lui să încerce să-l pună în libertate, dar aşteptarea lui rămase zadarnică.

— Am fost uitat, murmură Boianovski.

Unde se afla, oare, Mihail Bakunin! De ce lăsa el ca prietenul său să fie jertfit şi nu încerca să-i vină în ajutor?

Unde era marele conspirator în clipa când zarurile fuseseră aruncate şi soarta Rusiei urma să se hotărască?

Capitolul 150 – Prea târziu

Vladimir pornise pe drumul care ducea la palatul tatălui său, marele duce Constantin.

În cele din urmă, tânărul ajunse înaintea clădirii, unde rămase nehotărât câteva clipe, neştiind ce să facă.

Dar nu era timp de pierdut. Trebuia să salveze viaţa împăratului, trebuia să-l vestească de primejdia ce-l ameninţa.

Vladimir păşi înăuntru, izbutind să ajungă la primul etaj al palatului.

Aici, însă, un ofiţer îi ieşi în întâmpinare şi-l întrebă ce doreşte.

— Trebuie să vorbesc neapărat cu Alteţa Sa imperială, răspunse tânărul.

Ofiţerul ridică din umeri.

— Regret, dar astăzi marele duce nu primeşte pe nimeni, zise el.

— Atunci spuneţi-i numele meu şi sunt încredinţat că mă va primi numaidecât, stărui Vladimir.

— Vă înşelaţi, domnule, replică ofiţerul. Am primit ordin strict să nu las pe nimeni să intre; chiar dacă ar fi vorba de membrii familiei imperiale, tot aş fi nevoit să le refuz cererea, deoarece Alteţa Sa nu vrea să fie stingherit.

Tânărul apucă mâna ofiţerului şi zise, adânc tulburat:

— Domnule, dar trebuie să înţelegeţi, că un om care ţine cu tot dinadinsul să fie lăsat să intre, aduce o veste de cea mai mare însemnătate. Dacă nu vreţi să mă anunţaţi marelui duce, voi pătrunde înăuntru cu forţa.

— Cu forţa? Ei, asta aş vrea s-o văd!

Zicând acestea, ofiţerul se aşează înaintea uşii care dădea în cabinetul marelui duce.

Vladimir se apropie de el, cu priviri rugătoare.

— Domnule, exclamă tânărul, vă rog, lăsaţi-mă să intru. Dumneavoastră nu ştiţi ce mă aduce aici, nici nu vă puteţi închipui măcar… Vă implor, anunţaţi-mă Alteţei Sale până nu e prea târziu. Dacă nu vreţi s-o faceţi, veţi avea să daţi socoteală odată. Căci Ţarul este ameninţat de o mare nenorocire, şi nu numai el, ci întreaga familie Romanov. Spuneţi marelui duce că Vladimir vrea să-i vorbească, Vladimir care a fugit din Siberia, spre a salva vieţile celor ce-i sunt dragi.

Dar ofiţerul clătină capul, cu hotărâre.

— Nu, nu se poate, zise el. Am primit ordin strict şi nu-l pot încălca.

— Însă trebuie să înţelegeţi că există momente când nu se poate ţine seamă de ordine. Chiar şi cel mai credincios oştean trebuie să facă o excepţie, atunci când e vorba de viaţa suveranului său.

Vladimir se afla lângă ofiţer. Deodată, îi încleştă braţul cu o putere de fier.

— Dacă nu vreţi să-mi împliniţi rugăminţile, atunci vă voi sili s-o faceţi, strigă tânărul.

În această clipă, o altă uşă fu deschisă şi o tânără fată se ivi în prag.

— Ce se petrece aici? întrebă ea, apropiindu-se de cei doi bărbaţi.

Vladimir îşi desprinse mâna de pe braţul ofiţerului şi se întoarse spre tânăra fată.

— Vera, tu! strigă fiul marelui duce, uimit.

— Vladimir! îngână prinţesa.

În clipa următoare, nepoata Ţarului apucă mâinile iubitului ei.

Fiica lui Constantin ştia că frumosul tânăr se află în Siberia, ştia că Vladimir îşi dăduse cuvântul să nu părăsească Krasnoiarskul fără încuviinţarea tatălui său şi, totuşi, acum îl vedea înaintea ei.

Tulburarea tinerei fete fu nemărginită.

— Tu, aici? strigă ea. Eşti tu într-adevăr, frate, spune-mi ce vrei, spune-mi cât mai repede, căci îmi închipui că trebuie să se fi întâmplat ceva groaznic.

Încetul cu încetul, Vladimir îşi veni în fire.

— Vera, exclamă el, Ţarul este ameninţat de o mare primejdie. Trebuie să vorbesc neapărat tatălui nostru; te rog, anunţă-mă alteţei sale…

Tânăra prinţesă păşi spre ofiţer, care se afla tot înaintea uşii.

— Domnule, zise eu, te rog, lasă-mă să intru la tatăl meu.

Ofiţerul şovăi o clipă; apoi, însă, se dădu în lături.

— Poftim, făcu el, cu o plecăciune.

Fiica marelui duce intră în încăpere.

După câteva clipe, uşa se deschise din nou şi Constantin se năpusti afară.

— Am auzit bine? strigă el. Vladimir, tu eşti, într-adevăr?

— Da, eu, Alteţă Imperială, răspunse tânărul. Trebuie să vă vorbesc între patru ochi şi aceasta până nu e prea târziu.

— Bine, intră.

Marele duce întinse mâna, arătând spre cabinetul său. Vladimir nu mai stătu la gânduri şi păşi în încăpere.

— Vladimir, ai părăsit Krasnoiarskul, zise Constantin. Nu ştii, oare, că ţi-ai dat cuvântul că n-o vei face fără încuviinţarea mea?

— Da, tată, ştiu, ştiu, îngână tânărul, cuprins de o tulburare adâncă, dar era vorba de o viaţă omenească şi din această pricină am crezut că trebuie să-mi calc cuvântul de onoare.

— Trebuie să-ţi calci cuvântul de onoare? repetă fratele Ţarului. Uiţi, oare, că un oştean şi, pe lângă asta, un vlăstar al familiei imperiale, n-are voie să-şi calce niciodată cuvântul dat? Chiar dacă ar fi fost vorba de zece vieţi omeneşti, tot ar fi trebuit să rămâi la locul tău până ce te-aş fi dezlegat de făgăduiala dată.

Vladimir păli. Răsuflând din greu, dânsul răspunse:

— Chiar şi atunci când ar fi fost în joc viaţa Majestăţii Sale? Pentru numele lui Dumnezeu, în timp ce noi vorbim, ucigaşii poate că şi-au şi înfăptuit planul lor sângeros. Tată, trebuie să lucrăm cu grabă… Nihiliştii au pus la cale un atentat împotriva Ţarului şi am venit încoace ca să vă previn. În fruntea acestei conspiraţii se află Mihail Bakunin şi s-a hotărât ca în timpul unei plimbări pe care o va face Majestatea Sa, să se arunce o bombă asupra trăsurii imperiale. Tată, du-te şi arată împăratului primejdia ce pluteşte deasupra capului său. Du-te şi salvează viaţa suveranului Rusiei!

— Cum, e adevărat ceea ce-mi spui? strigă marele duce.

— Da, tată, ţi-o jur.

— Nu cumva la mijloc e o greşeală? Nu cumva te-ai înşelat?

— Nu, nu m-am înşelat… Tată, fiecare minut e preţios. Nu mai sta

la gânduri.

Marele duce se întoarse spre un dulap unde se păstrau tot felul de arme.

Constantin luă un pistol încrustat cu sidef şi întinse şi fiului său un revolver minunat.

— Vino, fiule, zise el, vino să ocrotim viaţa împăratului nostru.

Apoi strânse mâna tânărului.

— Ah, dragul meu, exclamă fratele Ţarului, cu ce piedici trebuie să fi luptat până ai ajuns aici!

— Da, tată, am întâmpinat piedici de neînvins; totuşi, cu ajutorul lui Dumnezeu, am izbutit să ajung în capitală.

— Cum aş putea să-ţi mulţumesc pentru fapta ta, fiule?

— Nu-ţi cer decât să mă ierţi că mi-am călcat cuvântul de onoare, răspunse Vladimir. Şi, acum, să mergem. Însă, înainte de a părăsi această încăpere, vreau să-mi faci o făgăduială…

— Ce făgăduială, dragul meu?

— Tată, ştii că mama se bucură oarecum de ocrotirea nihiliştilor…

Marele duce încreţi fruntea.

— Ce vrei să spui cu asta? întrebă el, nedumerit.

— A trebuit să lupt mult cu mine însumi, până ce m-am hotărât să vin încoace şi s-o fac pe trădătorul, continuă Vladimir. Oamenii ale căror planuri le-am dezvăluit sunt prietenii mei cei mai buni şi ţin foarte mult să fie graţiaţi. Nu vreau ca Mihail Bakunin să moară sub securea călăului. Trebuie să-mi dai cuvântul de onoare că te vei sili din răsputeri să obţii iertarea nihiliştilor.

— Ar fi în zadar, căci Ţarul nu-i va ierta, replică marele duce. Ştii doar prea bine principiul său: „Cine a fost prins cu arma în mână, urmărind ceva împotriva împăratului, va cădea jertfă călăului”.

— Bine, dar de astă dată trebuie să se facă o excepţie. Vreau ca Mihail Bakunin să fie graţiat, dacă vor pune mâna pe el.

— Voi face tot ce-mi va sta în putinţă, zise marele duce. Şi acum, vino!

Părăsiră încăperea şi, ajungând în curte, Constantin porunci să se înşeueze doi dintre caii cei mai iuţi.

Apoi marele duce şi fiul său încălecată şi porniră în galop spre Palatul Ţarului. După câteva minute ajunseră.

— Rămâi pe cal, strigă Constantin, adresându-se lui Vladimir. Eu

mă voi duce să aduc vestea la cunoştinţa fratelui meu… Dar ce să fie asta? Iată, bătrânul camerist priveşte de-a lungul străzii, plin de îngrijorare. Ce-i cu dumneata, moşule?

Credinciosul servitor se apropie de marele duce.

— Ah, Alteţă Imperială, exclamă el, sunt foarte neliniştit. Majestatea Sa a ieşit la plimbare, dar inima îmi spune că se va întâmpla o nenorocire.

— Aşadar, şi tu eşti neliniştit, moşule? zise Constantin. Nu cumva ştii încotro s-a îndreptat trăsura fratelui meu?

— Nu, răspunse cameristul, singurul lucru pe care-l ştiu e că Majestatea Sa voia să facă o plimbare, apoi urma să inspecteze una dintre cazărmile oraşului.

— În acest caz, nu ne rămâne altceva decât să aşteptăm aici întoarcerea lui, zise cu amărăciune fratele Ţarului.

În aceeaşi clipă un murmur ciudat se auzi de pe stradă.

Marele duce se făcu galben la faţă.

Vladimir îşi întoarse calul şi porni în goană spre stradă, unde văzu un grup de oameni care se îndrepta spre Palat.

— Ce s-a întâmplat, strigă tânărul. De ce se înghesuie lumea şi ce-i cu trăsura care înaintează atât de încet?

Era cupeul în care se afla trupul împăratului.

Marele duce se năpusti şi el spre poartă şi privi plin de îngrijorare spre mulţimea care se apropia.

De ce oamenii ţineau capetele plecate şi erau galbeni ca ceara?

De ce îşi îndreptau spre trăsură privirile lor îndurerate? De ce pe feţele tuturor se citea o groază de nedescris?

Marele duce nu izbuti să-şi răspundă la niciuna din toate aceste întrebări.

Deodată, apucă mâna lui Vladimir şi şopti tânărului:

— Am venit prea târziu… Ah, sărmanul meu frate!

Uşiţa cupeului fu deschisă.

Cazacii care formaseră escorta imperială se aşezară pe două rânduri, lăsând între ei un drum de trecere.

Trupul plin de sânge al Ţarului, fu ridicat din trăsură.

Marele duce scoase un ţipăt de groază.

— Aşa a vrut Dumnezeu, zise colonelul Dvarjetzki, cu glas solemn. Alexandru al II-lea a căzut victimă faptei unui nebun, care a aruncat

asupra împăratului o bombă cu dinamită.

Marele duce lupta din răsputeri împotriva unui leşin, care ameninţa să-l cuprindă.

— Unde… unde s-a întâmplat? bâigui fratele Ţarului.

— În strada Inginerilor.

— Ucigaşii au fost prinşi? continuă Constantin, care izbutise să-şi mai vină în fire.

— Unul dintre ei a căzut în mâinile noastre şi celălalt e mort, dar sute şi mii se mai află în ţara asta întinsă.

— Sărmanul meu frate mai trăieşte sau sufletul lui nobil a zburat la cer? cercetă Constantin.

— Mai trăieşte, dar e pradă unui leşin adânc, răspunse ofiţerul. Vrea Alteţa Voastră să ne urmeze în dormitorul împăratului?

Vladimir porni şi el, în mod mecanic, fără să-şi dea seama încotro merge.

Trupul împăratului fu aşezat pe patul din dormitorul său.

Bătrânul camerist îngenunche lângă iubitul său stăpân.

— O, ştiam eu că aşa se va întâmpla, suspină servitorul. Ucigaşii ăştia blestemaţi au omorât pe cel mai bun om al timpurilor.

Deodată împăratul deschise ochii. Muribundul ceru să fie chemat fiul său, care era urmaşul său la tron.

Moştenitorul tronului se apropie de patul pe care zăcea părintele lui.

Alexandru al II-lea îşi îndreptă privirile asupra sa şi a marelui duce Constantin.

— Aşadar, tot…

Acestea fură ultimele cuvinte care ieşiră de pe buzele sale.

Nefericitul împărat îşi dădu sufletul, scăpând de chinurile care îl zbuciumau.

Afară, înaintea patului se îngrămădiseră mii şi mii de oameni.

Lumea aştepta, în tăcere, desfăşurarea evenimentelor. Din când în când un blestem se rostea împotriva ucigaşilor. Se înălţară mii de rugăciuni pentru însănătoşirea împăratului. Mulţimea mai nădăjduia că lucrurile se vor întoarce în bine, căci nimeni nu-şi închipuia că Ţarul fusese rănit de moarte.

Deodată, steagul Palatului fu coborât pe jumătate.

Era semnul că un mare doliu învăluise ţara.

Un suspin adânc străbătu mulţimea. Oameni care nici nu se cunoşteau măcar, căzură unul în braţele altuia. Acum se ştia că Ţarul Alexandru al II-lea plecase dintre cei vii.

Uşa balconului de la primul etaj se deschise şi în pragul ei se ivi făptura unui bărbat bine făcut, cu ochii strălucitori şi pe a cărui faţă era întipărită o hotărâre neclintită.

Era Alexandru al III-lea.

Şi, ca şi când oamenii ar fi vrut să arate noului împărat că niciunul dintre ei nu avea vreo legătură cu atentatorii, din piepturile tuturor celor adunaţi, izbucni acelaşi strigăt:

— Trăiască Ţarul!

Alexandru al III-lea privi tăcut spre mulţimea din faţa Palatului.

Colo jos se afla poporul peste care avea să domnească; supuşii săi îl aclamau.

Dar tânărul împărat nu se bucura. Soarta tristă a tatălui său, veşnica ură care se purta familiei imperiale, îl îndurerau nespus.

Alexandru al III-lea mulţumi, clătinând încet capul, apoi se retrase în interiorul încăperii, unde se afla unchiul său, marele duce Constantin.

— Şi, acum, Alexandre? întrebă fratele fostului Ţar.

— Cum, mă mai întrebi? făcu noul împărat, încleştând pumnii.

Ochii săi aruncau fulgere de mânie.

— Mă voi răzbuna cumplit, scrâşni el. Mă voi răzbuna asupra acelora care mi-au ucis tatăl şi se vor răzvrăti împotriva mea. Tu ştii, doar, ce mult îşi iubea poporul Alexandru al II-lea şi cum se consacrase cu trup şi suflet binelui supuşilor săi. Totuşi, el avea un mare păcat: a fost un suveran prea blând. Eu, însă, voi domni altfel. Aceşti ruşi trebuie ocârmuiţi altfel decât a făcut-o tatăl meu. Nu sunt vrednici să fie trataţi ca un popor civilizat, nu sunt vrednici să li se dea drepturi. Nu, ei trebuie guvernaţi cu ajutorul cnutului şi acel împărat care vrea să ajungă la liman va trebui să înoate în sânge. Sunt absolut hotărât să nu trăiesc, ca tatăl meu, într-o veşnică teamă. Primele mele fapte, prin care îmi voi începe domnia, vor fi închinate răzbunării. Vai de aceia care au izbutit să scape nepedepsiţi. Voi porunci, de asemenea, ca toate bugetele să fie controlate. Şi fiecare funcţionar necinstit va fi exilat în Siberia. Tot astfel, voi urmări cu toată furia pe aceia care s-au răzvrătit împotriva noastră. Ei vor avea

să simtă toate rigorile legii. Iar pe lângă pedeapsă vor suferi şi răzbunarea mea. Sunt hotărât să urmăresc pe asasini până ce-i voi vedea dispăruţi dintre cei vii. Şi, vai de ei dacă vor cădea în mâinile mele! Trebuie să existe o posibilitate de a stârpi asociaţia nihiliştilor şi nădăjduiesc că o voi găsi.

Marele duce îl ascultase în tăcere.

După ce nepotul său termină, Constantin clătină capul în semn de dezaprobare.

— Dragul meu nepot, zise el, îngăduie-mi să te mai numesc astfel. Peste un ceas voi respecta în tine pe suveranul meu. Dar deocamdată, în această oră, care va fi poate cea mai însemnată din viaţa ta, vreau să te previn de ceea ce te aşteaptă. Nu te folosi de aceste măsuri pe care le crezi nimerite. Iubirea poporului se poate câştiga numai prin blândeţe, dragoste şi dreptate. Dreptatea! Însemnătatea acestui cuvânt a fost necunoscută celei mai mari părţi dintre supuşii tăi. Numai aceia care erau bogaţi s-au bucurat de ea. Poporul, însă, a fost asuprit şi îngenunchеat. Şi, crezi, poate, că aceia care ţi-au ucis tatăl, au pornit din mijlocul poporului? Nu, ai comite cea mai mare greşeală dacă ţi-ai închipui una ca asta.

Alexandru al III-lea făcu un gest de nerăbdare, întrerupând pe unchiul său.

— Destul, destul, strigă el, lasă-mă să-mi urmez calea pe care mi-am ales-o. Vreau să fiu primul Ţar al Rusiei, care să nu se folosească de sfaturi şi să nu se bizuie pe puterea supuşilor săi. Sunt hotărât să nu mă abat din drumul meu şi acest drum e plin de sânge şi presărat cu spânzurători şi ghilotine.

Constantin îşi întoarse faţa, adânc îndurerat.

— Atunci, nu vei domni aşa cum ar fi vrut tatăl tău să domneşti, zise el. Socoteam de datoria mea să te previn… Acum sunt supusul Majestăţii Voastre şi mă declar gata să vă execut poruncile.

Alexandru al III-lea clătină capul, nemulţumit. Pe chipul său se citea ura ce nutrea împotriva ucigaşilor părintelui său.

— Voi porunci ca nihilistul care a fost prins să fie audiat numaidecât, zise noul împărat. Dar cum se numeşte ticălosul?

— Boianovski, răspunse marele duce, cu glas scăzut.

— Ei bine, voi porunci ca, dacă va fi nevoie, acest Boianovski să fie supus la torturi ca să i se smulgă mărturisiri. În primul rând, trebuie

să obţinem de la el numele tovarăşilor săi. Apoi, vom face o razie în toată Rusia şi vai de nihiliştii care vor cădea în mâinile noastre. Nemernicii vor ispăşi fapta lor odioasă.

— Pot să fiu de folos, într-un chip oarecare, Majestăţii Voastre? întrebă marele duce.

— Te numesc preşedintele tribunalului, care va avea să judece procesele politice şi care va fi alcătuit din cei mai de seamă fii ai ţării.

— Şi n-ar vrea Majestatea Voastră să mă scutească de această slujbă împovărătoare?

— Regret că sunt silit să nu ţin seamă de dorinţa dumitale, unchiule, răspunse Alexandru al III-lea. Numai un membru al familiei imperiale e demn să stea în fruntea acestei instituţii. Îţi dau pe mână procesul nihiliştilor şi te rog să te duci în temniţa unde a fost închis atentatorul. Vorbeşte cu el şi încearcă să-i smulgi mărturisiri. În afara de aceasta, va trebui să descoperim domiciliul din Petersburg al lui Mihail Bakunin. Conducătorul nihiliştilor se află în capitală, căci fără el atentatul nu s-ar fi săvârşit. Deci, nu trebuie să lăsăm niciun colţ necercetat şi nădăjduiesc că vom izbuti să puneau mâna pe ticălos.

— Aşadar, o vânătoare în toată regula, murmură marele duce.

Apoi făcu o plecăciune şi se retrase.

Într-una din încăperile Palatului îl aştepta Vladimir.

— Ah, eşti aici! strigă tatăl său, văzându-l. Hai, vino cu mine.

Urcară amândoi într-o trăsură, care porni spre palatul marelui duce.

Aici Constantin se închise într-o cameră, unde rămase câtva timp refuzând să vadă pe cineva.

Servitorii care vegheau înaintea uşii, îl auziră suspinând din greu.

Sărmanul plângea moartea fratelui său, pe care îl iubise din toată inima.

Vladimir se retrăsese şi el într-o cameră, aşteptând hotărârea pe care marele duce o va lua, cu privire la el.

Nefericitul tânăr voia să-l roage să nu-l mai trimită în Siberia.

Căci, dacă n-avea dreptul să se unească cu prinţesa Vera, cel puţin voia să trăiască în apropierea ei.

Soarele asfinţise aproape, când un servitor intră în camera lui Vladimir, rugându-l să vină la mamele duce.

Constantin şedea la biroul său şi nu se ridică nici la intrarea

tânărului, ci-i făcu doar un semn să ia loc pe un fotoliu.

Şovăind, Vladimir se lăsă să cadă într-un scaun din piele verde.

— Fiul meu, începu marele duce, acum trebuie să stăm de vorbă în mod serios. Majestatea sa împăratul Alexandria al III-lea mi-a predat instruirea şi judecarea procesului nihiliştilor. Cu multă neplăcere am primit această misiune, căci sunt destoinic la orice, numai nu ca să fiu un judecător sever, care trebuie să privească mereu înaintea sa şi care este silit să smulgă vălul chiar de pe tainele cele mai gingaşe. Dar Ţarul n-a vrut să mă scutească de această slujbă neplăcută. Ştia că astfel mă va îndurera nespus. Însă legăturile dintre mine şi nepotul meu n-au fost niciodată strânse şi, acum, mai puţin ca oricând. De aceea, nu voi mai rămâne mult timp în Rusia. Mă gândesc foarte serios să plec împreună cu fiica mea din ţara mizeriei şi a nedreptăţilor şi să mă stabilesc într-un loc mai frumos: în Italia sau Franţa. Dar în acest caz, voi avea grijă ca tu, Vladimir, să poţi locui în Rusia nesupărat de nimeni. Şi, acum, mă adresez ţie nu ca tatăl tău, ci ca judecătorul nihiliştilor… Te-ai înfăţişat înaintea mea, zicându-mi că se pune la cale un atentat împotriva Ţarului. Din nefericire, avertismentul tău a venit prea târziu. În orice caz, însă, eşti în situaţia de a-mi putea răspunde la câteva întrebări. Nu trebuie să şovăi, căci răspunzându-mi, nu numai că aduci un serviciu patriei tale ci, îmi uşurezi şi mie, tatăl tău, sarcina grea pe care i-a încredinţat-o Ţarul. Aşadar, te rog să-mi răspunzi unde se află în momentul de faţă, Mihail Bakunin?

Vladimir tăcu, privind înaintea lui posomorât.

Tocmai de asta se temea.

Pentru a salva viaţa împăratului, fusese gata să-ţi trădeze prietenii, dar în niciun caz nu voia să uşureze prinderea lor.

— Tată, exclamă Vladimir, ridicându-se şi apropiindu-se, plin de respect de marele duce, niciodată nu-ţi voi răspunde la o asemenea întrebare. Ştii, doar, că Mihail Bakunin este prietenul mamei mele. El i-a venit în ajutor odinioară, când Sonia de Pahlen a fost deportată în Siberia.

Chipul marelui duce se făcu palid ca ceara.

Din motive bine întemeiate nu prea îi plăcea să audă vorbindu-se despre aceste lucruri.

— Atunci, Mihail Bakunin a ocrotit-o pe mama, continuă Vladimir.

El a scăpat-o din ghearele unui ofiţer de cazaci, căruia nenorocita era să-i cadă jertfă, iar mai târziu a salvat-o de la moarte, când voiau s-o ucidă în închisoare, folosindu-se de aburi fierbinţi. Mama mi-a vorbit adeseori de aceste lucruri şi ele s-au întipărit adânc în mintea mea. Şi-apoi, port lui Mihail Bakunin un respect deosebit nu numai fiindcă e prietenul mamei mele, ci pentru calitatea lui de a pătrunde în sufletele oamenilor. Faptul că e duşmanul vostru nu-l poate înjosi în ochii mei. Şi tocmai pe acest om vreţi să-l trădez? Nu, tată, nu-mi poţi cere una ca asta şi socot că nici nu mă crezi în stare să fiu denunţător.

— Respect vederile tale, fiule, răspunse marele duce, dar vei înţelege că porunca Ţarului trebuie împlinită. Nu, nu-mi e îngăduit să şovăi. Nici chiar dacă e vorba de tine. Aşadar, vei rămâne prizonierul meu deocamdată. Vladimir, îţi dau timp să chibzuieşti. Dacă până în opt zile nu-mi destăinui tot ceea ce ştii cu privire la planurile nihiliştilor, la locuinţele şi ascunzătorile lor, atunci voi fi nevoit să iau măsuri mai riguroase. Fiule, nici nu poţi să-ţi închipui ce mult mă îndurerează acest lucru, dar împăratul Alexandru al III-lea este aspru şi, mai ales când e vorba de răposatul meu frate nu vreau să dau dovadă de slăbiciune.

Vladimir se înclină.

— Sunt prizonierul tău, tată, şi-ţi dau cuvântul meu de onoare că nu voi încerca să fug, dat nu-ţi închipui că voi face destăinuiri.

— Atunci, spune-mi, cel puţin, unde se află Mihail Bakunin.

— Chiar dacă aş vrea să-ţi răspund la această întrebare, tot n-aş putea s-o fac. Căci Mihail Bakunin se aseamănă cu o pasăre. Ba se află pe o ramură, ba pe o stâncă înaltă unde nimeni n-ar putea s-o urmărească atât de lesne. Acest om nu va fi prins niciodată, deoarece poporul îl iubeşte. În fiecare colibă se simte ca la el acasă, în orice palat e primit cu bucurie. Pretutindeni găseşte ascunzători, pretutindeni are prieteni gata să-l ajute.

— Dacă lucrurile stau într-adevăr aşa, zise marele duce, gânditor, atunci cel mai bine ar fi ca Romanovii să renunţe la putere. Căci asta ar însemna că toată Rusia e de partea lui Mihail Bakunin.

— Şi de unde ştii că nu e aşa, tată? întrebă Vladimir.

— Nu, nu, nu se poate să ai dreptate, replică marele duce. Te încredinţez că există mii şi mii de oameni, care sunt gata să moară pentru familia imperială. După părerea mea, Mihail Bakunin nu este

omul drept care îl iei tu, ci cel din urmă dintre ticăloşi. Şi astăzi a dovedit-o cu prisosinţă. Sărmanul meu frate a pierit în lupta cu acest om, dar a fost ucis pe la spate. Şi acum, du-te, Vladimir, întoarce-te în camera ta. Voi trimite să te cheme, dacă voi avea nevoie de tine.

Tânărul se îndreptă spre uşă.

Deodată, marele duce sări în sus, desfăcând braţele.

— Nu, dragul meu, nu, strigă el. Vino la pieptul meu.

În clipa următoare, Vladimir se afla în braţele tatălui său.

— Te admir din toată inima că nu vrei să devii trădător, zise Constantin, înduioşat. Da, tu eşti sânge din sângele meu, carne din carnea mea. Sunt mândru de tine, fiule.

Tânărul se plecă şi sărută mâna părintelui său.

Apoi părăsi încăperea şi se îndreptă spre camera elegantă, care îi fusese destinată.

Ajungând acolo, se prăbuşi într-un scaun, scoţând un suspin adânc.

Aşadar, era din nou prizonier, mereu prizonier.

Blestemul care fusese rostit la naşterea sa se împlinea întru totul.

În venele sale curgea sângele Romanovilor şi, totuşi, nu se simţea atras către această familie, care îi era străină cu desăvârşire.

Inima îi bătea mai cu putere pentru Mihail Bakunin, pentru omul acesta mare şi, totuşi, atât de nenorocit.

Capitolul 151 – Fuga lui Bakunin

Unde se afla Mihail Bakunin în timp ce pe strada Inginerilor avea loc acea faptă sângeroasă, în timp ce împăratul era omorât, iar nihiliştii îşi vedeau atins scopul pe care îl urmăriseră de atâta vreme?

Ne-am mai pus o dată această întrebare, acum însă, vom şi răspunde.

Mihail Bakunin mai avea de dus ceva la îndeplinire.

Marele conspirator voia să răzvrătească pe locuitorii capitalei şi să organizeze revoluţia.

Cu mult timp înainte, intrase în legătură cu câţiva ofiţeri din garnizoana Petersburgului şi izbutise să câştige de partea sa pe aceşti oameni tineri şi fără experienţă.

Bakunin îi pusese să jure că, în aceeaşi clipă, când Ţarul va muri, aceştia vor desfăşura în garnizoană drapelul răscoalei.

Dacă regimentele din gardă ar fi trecut de partea revoluţionarilor, atunci ar fi fost foarte uşor să se pună stăpânire pe întregul oraş.

Şi tinerii ofiţeri îşi ţinură jurământul.

În clipa când tovarăşii săi se îndreptau spre locul unde urma să aibă loc atentatul, marele conspirator se strecură în curtea cazărmii, travestit în vânzător ambulant.

Într-un coş uriaş, legat cu o curea, se aflau sticle cu vin, rachiu, cârnaţi şi brânză. Dar între acestea se găseau şi câteva bombe, nişte revolvere şi un pumnal spaniol.

Astfel înarmat, marele conspirator păşi în curtea cazărmii.

Se înţelesese cu ceilalţi nihilişti ca, de îndată ce Ţarul va fi ucis, vestea să-i fie adusă la cunoştinţă, pentru ca, la rândul său, s-o împărtăşească tinerilor ofiţeri, care să pornească răscoala.

Soldaţii se adunară în jurul falsului negustor şi cumpărară diferite alimente.

În acest timp, Bakunin începu să vorbească despre familia Romanovilor şi istorisi povestea unui soldat, care dezertând, spre a-şi putea vedea mama, care se afla pe patul de moarte, fusese prins şi murise sub loviturile de cnut ale călăilor săi.

Bakunin vorbi cu atâta înflăcărare, încât soldaţii rămaseră foarte tulburaţi.

— Ce grozăvie! exclamă un bătrân caporal. Să nu ţi se îngăduie să-ţi vezi mama, care se află în ultimele clipe!?... Şi, apoi, să mori sub loviturile călăului!?…

— Lucrurile s-au petrecut întocmai aşa, adăugă Mihail Bakunin. Am fost de faţă când nenorocitul era biciuit în curtea fortăreţei Petru şi Pavel. Călăii fuseseră aleşi dintre cazaci, care sunt devotaţi cu trup şi suflet împăratului, şi pe care acesta îi poate folosi la orice. Fiecare dintre aceşti demoni era înarmat cu un cnut, prevăzut cu vârfuri de plumb. Nefericitul fu îmbrâncit printr-una din porţile fortăreţei. O, Dumnezeule, ce privelişte înfiorătoare! Sărmanul om tremura de spaimă. Fusese despuiat până la brâu şi era silit să înainteze mereu printre rândurile cazacilor. Tânărul se împotrivi, dar câţiva soldaţi păşiră în faţa lui şi-l ameninţară cu moartea dacă nu merge mai departe. Atunci, nenorocitul porni înainte, clătinându-se pe picioare. Era un bărbat frumos şi mândru, de-ţi era mai mare dragul să-l priveşti. Pieptul, ceafa şi spatele păreau cioplite din piatră; un cap

minunat stătea pe doi umeri laţi. Orice femeie şi-ar fi simţit inima zvâcnindu-i cu putere la vederea acestui bărbat. Tobele băteau. Loviturile cădeau una după alta pe spatele bietului tânăr, lăsând dâre adânci, din care sângele ţâşnea, prelingându-se în jos. La început, dezertorul urlă de durere. Vru să se ferească, dar în zadar; biciul se abătea mereu asupra lui. Apoi, însă, nenorocitul căzu în nesimţire. Trupul său fu ridicat şi medicul militar cercetă rănile tânărului. După ce-l examină, acesta se îndreptă spre căpitanul care se afla în fruntea cazacilor şi-i zise: „Domnule căpitan, n-aveţi nicio grijă! Poate să mai facă un drum…” Rănile nenorocitului fură spălate cu oţet, ceea ce-i pricinui dureri atât de arzătoare, încât sărmanul om se trezi din leşin. Apoi, fu silit din nou să treacă printre cele două şiruri formate de cazaci. Cnuturile se abătură din nou asupra lui şi sângele începu iar să-i şiroiască pe trup. Deodată, nenorocitul scoase un strigăt sălbatic, ridică braţele şi se prăbuşi la pământ. O tresărire, un suspin uşor, apoi rămase nemişcat. Medicul militar se apropie de el. Se făcuse cam palid la faţă şi privea ţintă spre chipul dezertorului. „A avut un atac de inimă. Omul e mort”, zise el. Şi, într-adevăr, era mort. Auziţi camarazi, fusese omorât – din porunca Romanovilor.

Soldaţii începură să murmure, o mare agitaţie se produse printre ei şi Bakunin constată cu bucurie că izbutise să semene şi aici ura împotriva familiei imperiale.

Pline de nerăbdare, privirile marelui conspirator se îndreptară spre poartă.

Nihilistul care trebuia să-i aducă vestea că atentatul a reuşit, nu se mai arăta.

Să se fi întâmplat ceva între timp?

Oare, atentatul nu putuse să aibă loc, tovarăşii lui Bakunin să fi fost prinşi înainte de a putea duce la îndeplinire planurile lor?

Chiar marele conspirator, omul care nu-şi pierdea niciodată cumpătul, simţi un fior străbătându-i trupul, la acest gând.

— O, numai de nu s-ar fi întâmplat o nenorocire! murmură el.

Unul dintre ofiţerii care făceau parte din conspiraţie, se apropie de Bakunin. Era un tânăr plin de înflăcărare.

— Ei, cum stăm? îi şopti el. N-avem încă nicio veste?

— Niciuna, răspunse conducătorul nihiliştilor, dar înştiinţarea poate sosi dintr-o clipă într-alta.

— La dracu, numai de n-am da greş, murmură ofiţerul, dar nu ştiu de ce nu mă simt în apele mele.

— Fii liniştit, dacă trupa e de partea noastră, nu se poate să nu izbândim.

— Cât despre asta, nicio grijă, replică ofiţerul, soldaţii sunt nemulţumiţi din pricină că Ţarul a dat întâietate altor regimente. Regimentele din gardă vor lupta din răsputeri când va fi vorba să pornească împotriva Romanovilor.

— Să nădăjduim că aşa va fi! zise Bakunin.

De abia îşi sfârşise vorba, că un bărbat palid la faţă se năpusti în curtea cazărmii.

Era un port-drapel care îşi făcea serviciul în regimentul de gardă.

Numele său era Rudikovski[5].

Stegarul era plin de praf şi năduşeala îi şiroia pe frunte, din pricina sforţării pe care o făcuse de a ajunge la cazarmă cât mai repede.

Intrând în curte, se năpusti spre Bakunin şi ofiţerul cu care acesta stătea de vorbă.

— Ce este? strigă ofiţerul. S-a întâmplat ceva?

— Da, ceva groaznic, îngână port-drapelul. Puneţi să se sune alarma, domnule locotenent. Va trebui să apărăm cazarma.

— Omule, ai înnebunit? Ce tot vorbeşti acolo? Spune mai repede ce s-a întâmplat.

— Ţarul… a fost… a fost ucis.

— A fost ucis? strigă Bakunin. Aşadar, e mort, într-adevăr?

De astă dată nu mai fu în stare să-şi ascundă bucuria. Căci, acum afla că străduinţele sale de atâţia ani fuseseră încununate de succes, acum afla vestea pe care o aşteptase mereu. Alexandru al II-lea era mort; aşadar partida fusese câştigată.

— Omule, visezi? făcu ofiţerul. Dă-ţi seama ce spui.

Stegarul îşi ascunse faţa în mâini.

---

[5] Acest port-drapel fusese, într-adevăr, de faţă la săvârşirea atentatului. După ce explodase prima bombă stegarul era atât de tulburat, încât nici nu mai recunoscu pe împăratul său. Din această pricină, în clipa când Alexandru al II-lea se îndrepta spre nihilistul prins, Rudikovski se adresase Ţarului, întrebându-l: „Spune-mi, te rog, împăratul a avut ceva de suferit?” Iar Ţarul îi răspunsese: „După cum vezi, dragul meu, am scăpat absolut nevătămat”.

— O, domnule locotenent, exclamă el, dacă aţi fi văzut ceea ce am văzut eu, v-ar fi îngheţat sângele în vine şi aţi fi rămas buimăcit în primul moment, tot astfel cum am rămas şi eu.

— Rudikovski, vino-ţi în fire, interveni un bătrân căpitan. Povesteşte-ne ce s-a întâmplat…

— Mort, strigă stegarul, Alexandru al II-lea nu mai trăieşte.

— Şi cine l-a omorât?

— Nihiliştii, răspunse Rudikovski. Două bombe au fost aruncate asupra împăratului, îşi continuă port-drapelul povestirea sa pe care toţi cei de faţă o ascultară cu nespusă încordare. Prima dată, Dumnezeu a ocrotit viaţa sărmanului împărat. Dar a doua oară, o, când mă gândesc… toată partea de jos a trupului a fost sfâşiată în bucăţi.

— Acum e momentul, şopti Bakunin ofiţerilor care făceau parte din conspiraţie.

Aceştia se împrăştiară în curtea cazărmii şi păşiră înaintea soldaţilor care se înarmaseră.

Conspiratorii povestiră soldaţilor că Ţarul fusese ucis şi că un alt regiment va fi hotărât pentru paza împăratului.

Ofiţerul care vorbise cu Bakunin era atât de înflăcărat, încât cuvintele sale răsunau în toată curtea.

Deodată, un bătrân caporal ieşi din rând.

— Trădătorule, exclamă el. Vrei să ademeneşti trupa, vrei să pui la cale o faptă pe care istoria o va înfiera. Iată ceea ce ţi se cuvine.

Se auzi o detunătură şi locotenentul se prăbuşi la pământ, rănit de moarte.

Această faptă îndrăzneaţă avu o urmare hotărâtoare.

Soldaţii doborâră la pământ pe ofiţerii care îi îndemnau la răscoală.

Bakunin îşi dădu seama că aici încercarea lui dăduse greş. Marele conspirator se repezi spre poartă.

Din fericire, izbuti să ajungă în stradă, îndărătul lui se auziră strigăte de furie. Apoi, răsună alarma. Sunetele trompetelor pătrundeau până departe.

Mihail Bakunin se amestecă printre trecători.

Pretutindeni se auzea vorbind numai despre groaznicul atentat.

— Ticăloşii, strigă un bătrân pensionar.

Cuvântul pătrunse adânc în inima lui Bakunin. Era, doar, vorba,

despre tovarăşii săi.

Teama pentru soarta lui Pahlen şi Boianovski îl sili să meargă înainte.

Fuseseră ucişi, oare?

În cele din urmă, conducătorul nihiliştilor ajunse în strada Inginerilor.

Marele conspirator se strecură, printre primele rânduri ale celor adunaţi acolo.

— Pentru numele lui Dumnezeu, este adevărat că Ţarul a fost omorât? întrebă el, adresându-se vecinului, care părea să fie un funcţionar.

— Da, socot că în clipa de faţă Alexandru al II-lea şi-a dat sufletul, răspunse acesta.

— Şi, cel puţin, ucigaşii au fost prinşi?

Inima lui Mihail Bakunin zvâcnea cu putere, punând această întrebare.

Funcţionarul clătină capul, mulţumit.

— Unul dintre ucigaşi e mort, zise el. Iată colo cadavrul lui. Celălalt a fost legat şi dus la închisoare, dar las' că n-are nici el zile multe.

Unul omorât, iar celălalt prins.

Aceste cuvinte răsunară mereu în mintea marelui conspirator.

Deodată, se năpusti înainte.

Da, colo zăcea trupul lui Pahlen.

Nenorocitul fusese groaznic mutilat.

— Aşadar, bunul meu prieten a avut un sfârşit înfiorător, murmură Mihail Bakunin. Iar celălalt prins…

Marele conspirator se depărtă. Nu mai voia să vadă şi să audă nimic.

Îşi îndreptă paşii spre casa unde se afla Lo.

După câtva timp ajunse. Urcă scările încetişor.

Cum să înceapă? Cum să aducă la cunoştinţa tinerei fete vestea că tatăl ei murise?

Totuşi trebuia s-o facă, Lo trebuia să cunoască groaznica soartă a lui Pahlen.

Bakunin intră într-o încăpere. Lo se afla acolo.

Tânăra fată nu-l recunoscu, deoarece Bakunin mai era travestit.

— Ce vrei de la mine? întrebă ea.

Conducătorul nihiliştilor îşi smulse barba.

— Acum ştii pe cine ai înaintea ta, Lo? întrebă el.

— Ah, tu eşti! exclamă frumoasa americană. Ei, ce veste îmi aduci? Dar ce mai întreb? Faţa ta mi-o spune lămurit. Trebuie să se fi întâmplat o nenorocire, da, da, înţeleg totul…

— Sărmană copilă, murmură Bakunin, apucând mâna tinerei fete.

Ochii ei se umplură de lacrimi. Lo se prăbuşi într-un scaun.

— Aşadar, e mort?

— Da, a murit ca un erou, luptând pentru libertate! Şi atâta timp cât ţara va exista, ruşii vor rosti cu veneraţie numele tatălui tău.

— O, nefericitul meu părinte, îngână fata, suspinând şi ascunzându-şi fata în mâini.

— Lo, exclamă Bakunin, apropiindu-se de ea.

Tânăra îşi ridică privirile.

— Lo, tu n-ai rămas singură pe lume, continuă marele conspirator, gândeşte-te că sunt alături de tine. Acum te întreb din nou: vrei să fiu tatăl sau soţul tău? Dacă nu mă poţi iubi aşa cum trebuie iubit un soţ, sunt gata să te îngrijesc ca un tată. Şi îţi jur în acest moment solemn, că-mi voi împlini cu sfinţenie datoria şi te voi înconjura cu o dragoste de adevărat părinte.

— O, dragul meu, ocrotitorul meu, strigă ea, aruncându-se în braţele lui Bakunin, care o îmbrăţişă cu căldură.

— Spiritul tatălui tău străjuieşte asupra noastră, reluă marele conspirator, după o scurtă pauză, în răstimpul căreia Lo izbutise să-şi mai stăpânească durerea – şi, văzându-ne uniţi pentru totdeauna, va întinde mâinile deasupra capetelor noastre şi ne va binecuvânta.

Lo se lipi de iubitul ei şi cei doi îndrăgostiţi schimbară sărutări fierbinţi.

Deodată Bakunin se desfăcu din îmbrăţişarea tinerei fete.

— Pentru numele lui Dumnezeu, strigă el, n-avem nicio clipă de pierdut, poate că zbirii se şi află pe urmele mele.

— Cum, iubitule, crezi că eşti urmărit? întrebă tânăra, cuprinsă de îngrijorare.

— Nu numai că cred, dar sunt chiar sigur, răspunse el. Premiul care a fost pus pe capul meu va fi înzecit, numai ca să pot fi prins. Aşadar, şederea mea în Rusia nu poate fi de lungă durată.

— Atunci vin şi eu cu tine, zise Lo cu hotărâre.

— Nu, nu mă vei însoţi, replică Bakunin. Ar fi foarte primejdios dacă ai fi alături de mine.

— Cum, atunci trebuie să ne despărţim? întrebă ea, înspăimântată.

— Da, ne vom despărţi, pentru ca apoi să ne unim pentru totdeauna. Lo, acum e vorba să trecem peste o piedică ce ne stă în cale iar după aceea va urma o fericire senină, desăvârşită. Chiar azi vei părăsi Rusia, plecând spre Anglia, adăugă el, cu glas liniştit.

— Spre Anglia? întrebă tânăra. De ce nu spre America?

— Pentru că acolo am prieteni, răspunse marele conspirator. Dacă nu voi putea să rămân în Anglia, voi fugi mai departe, peste Ocean şi dacă voi fi nevoit, mă voi afunda în pădurea seculară. Iubito, chibzuieşte bine şi răspunde-mi dacă vei fi fericită cu viaţa pe care aş putea să ţi-o ofer în inima pădurii, departe de civilizaţie. Căci, dacă vei primi să mă urmezi, atunci voi cere să-mi porţi o dragoste nestrămutată.

— Îţi jur că voi fi pe veci a ta, Mihail, exclamă tânăra, cu glas solemn. Îţi jur că-ţi voi rămâne totdeauna credincioasă, orice s-ar întâmpla.

— Orice s-ar întâmpla! repetă Bakunin, copleşit de bucurie.

Apoi arătă iubitei sale drumul pe care trebuia să-l urmeze:

— Vei părăsi capitala peste două ore, luând trenul care pleacă în Germania, zise el. După ce vei ajunge acolo, vei porni spre Hamburg, unde te vei îmbarca pe primul vapor.

— Şi când mă urmezi? întrebă Lo.

— Când te urmez? repetă Bakunin, puţin îndurerat. Acest lucru nu depinde de voinţa mea. Acum se va porni împotriva mea o urmărire înverşunată. Spionii mă vor înconjura din toate părţile, astfel că nu pot să ştiu când voi izbuti să mă strecor printre rândurile lor. Dar sunt sigur că voi izbuti, căci steaua dragostei va călăuzi paşii mei.

— Aşadar, ne revedem la Londra? întrebă fiica lui Pahlen.

— Da, la Londra, încuviinţă marele conspirator, şi nădăjduiesc că nu va trece mult timp până atunci. Acum voi întocmi o scrisoare pe care o vei duce la Londra. Sunt sigur că familia căreia va fi adresată această scrisoare te va primi ca braţele deschise şi te vei bucura de o îngrijire cu adevărat părintească.

Îşi strânseră din nou mâna, apoi Bakunin se aşeză la birou şi

aşternu în grabă câteva rânduri pe o foaie de hârtie, pe care o împături şi o vârî într-un plic.

În cele din urmă, cei doi îndrăgostiţi îşi luară rămas bun. Niciun cuvânt de duioşie, nicio făgăduială nu schimbară între ei.

Apoi marele conspirator îşi îmbrăţişă iubita şi se depărtă.

Peste două ore, Lo se afla în trenul care o ducea spre Germania.

Mihail Bakunin, însă, se pregăti de drum, se pregăti pentru fuga care avea să încununeze viaţa acestui om minunat.

Capitolul 152 – Un vânat preţios

După discuţia avută cu Lo, Mihail Bakunin se îndreptă spre prăvălia modistei Petrovna.

Cocoşata era foarte îngrijorată.

Imediat ce află că Ţarul Alexandru al II-lea fusese omorât, Petrovna îşi zisese că Bakunin trebuie să fie amestecat în această afacere.

Când marele conspirator păşi pragul prăvăliei, o exclamaţie de bucurie scăpă de pe buzele modistei.

— O, prietene, strigă ea, luându-i mâinile, faptul că te văd viu şi nevătămat mă bucură nespus.

— Petrovna, răspunse marele conspirator, deocamdată, ce-i drept, sunt sănătos şi liber. Dar situaţia se poate schimba în orice clipă. Poate că zbirii se şi află pe urmele mele. Trebuie să mă salvez prin fugă. Şi am venit la dumneata, tocmai ca să-mi ajuţi să fug. Numai dumneata poţi s-o faci. Spune-mi, eşti gata să-mi vii în ajutor? Dar înainte de a-mi răspunde, vreau să-ţi atrag atenţia asupra unui lucru: de îndată ce vei primi să-mi împlineşti rugămintea, o mare primejdie va pluti deasupra capului dumitale, căci dacă eu voi fi prins, eşti şi dumneata pierdută. Ştii, doar, că oricine ajută unui nihilist să fugă, va avea de suferit toată asprimea legii. În această clipă s-au şi lipit pe toate străzile afişe prin care se anunţă că premiul pus pe capul meu a fost înzecit. Şi acum, după ce ştii toate acestea, răspunde-mi dacă vrei să mă ajuţi.

— Mă mai întrebi, Bakunin? zise Petrovna, cu însufleţire. O, ceremi viaţa şi sunt gata să ţi-o dau oricând. Şi nu numai viaţa, ci şi tot ceremi aparţine. Căci, dacă am ajuns la situaţia mea, asta ţi-o datorez numai dumitale, Mihail Bakunin. Doar dumneata ai fost acela care mi-

a oferit suma trebuincioasă ca să pot deschide magazinul de mode. Şi chiar dacă n-ar fi fost aşa… Bakunin, lasă-mă să-ţi fac o mărturisire… Îţi vorbeşte o sărmană fată cocoşată, dar ştiu că nu eşti omul care să iei în bătaie de joc cuvintele mele sincere. Din clipa când te-am zărit, inima mea ţi-a aparţinut dumitale. Te-am iubit, Mihail Bakunin, dar nu mi-am îngăduit să sper că vei fi al meu, căci ştiam că o prăpastie adâncă ne desparte. Niciodată nu se va putea întinde o punte deasupra acestei prăpăstii. De aceea socoteam că nu e o crimă să te iubesc. În fiecare seară mă rugam pentru dumneata, iar dimineaţa, când mă trezeam, şi înălţam din nou către Domnul rugile mele, icoana dumitale îmi plutea înaintea ochilor. Mihail Bakunin, sărmana cocoşată ţi-a mărturisit dragostea ei, astfel că te poţi bizui pe dânsa. Şi, acum, spune-mi repede cu ce pot să-ţi fiu de folos.

O lacrimă străluci în ochii lui Bakunin.

Dragostea bietei fete îl înduioşase nespus.

— Petrovna, exclamă el, strângându-i mâinile, şi mie îmi erai întotdeauna simpatică, dar vreau să fiu sincer cu dumneata. Chiar acum m-am logodit cu o fată fermecătoare, care nu se teme să-şi lege de bătrâneţea mea viaţa ei tânără. Am hotărât să ne stabilim în Anglia sau America, unde să ne căsătorim.

— O cât de fericită trebuie să fie ea, strigă Petrovna, împreunând mâinile, şi cu toate că n-o cunosc încă pe tânăra fată, o binecuvântez totuşi, o binecuvântez de mii de ori. Dar, spune-mi, te rog, cum să-ţi ajut la fugă?

— Petrovna, răspunse marele conspirator, după câteva clipe de gândire, trebuie să fiu foarte viclean dacă vreau să scap de urmăritorii mei. Fotografia mea a fost răspândită în toată ţara, astfel că trebuie să mă folosesc de o travestire. Dar niciuna nu va fi atât de bună ca aceea a unei femei.

— Ah, vrei să îmbraci veşminte femeieşti? strigă modista. Da, e o idee bună, căci astfel nu vei fi recunoscut şi eu pot să-ţi fiu de folos la îndeplinirea planului. Te voi transforma în aşa fel că nimănui nu-i va trece prin minte că sub văl se ascunde chipul lui Mihail Bakunin.

— Şi dumneata trebuie să mă însoţeşti la gară, adăugă marele conspirator. Vom trece drept două bătrâne care vor să plece într-o stagiune climaterică din Germania. Dumneata vei fi stăpâna, iar eu menajera. Astfel ne vom urca în tren şi numai după ce vom fi în

Germania şi vom izbuti să ajungem într-un port la mare, numai atunci pot nădăjdui că fuga mi-a izbutit. În acest caz, ne vom despărţi la Hamburg; dumneata vei pleca înapoi în Rusia fără ca cineva să bănuiască că ai înlesnit fuga lui Mihail Bakunin, iar eu voi porni mai departe. Dacă eşti de acord, dă-mi mâna, Petrovna!

Fără să şovăie, cocoşata strânse mâna marelui conspirator.

— Dacă sunt de acord? zise ea. Mai bine porunceşte-mi ce să fac.

— Ei bine, atunci transformarea poate să înceapă, încuviinţă conducătorul nihiliştilor.

Petrovna se duse în camera alăturată şi alese nişte veşminte femeieşti pe care le puse la dispoziţia lui Bakunin.

Acesta se îmbrăcă în grabă. Purta o rochie de călătorie şi, în jurul gâtului, un guler din broderii. Apoi, cocoşata făcu rost de o perucă, cu care marele conspirator îşi acoperi părul său. Peruca era de un blond deschis şi numai aceasta ar fi fost de ajuns ca Bakunin să nu fie recunoscut.

În cele din urmă, modista îi puse o pălărie minunată, de culoare albastră, împodobită cu flori, şi de care atârna un văl albastru-deschis.

Când se privi în oglindă, Mihail Bakunin nu-şi putu stăpâni o exclamaţie de uimire.

— Pe legea mea, strigă el, urmăritorii ar trebui să aibă ochi de vultur, ca să mă poată descoperi sub această travestire. Nădăjduiesc, sunt încredinţat chiar, că vom izbuti să ajungem în Germania.

Petrovna se îmbrăcă şi ea cât putu mai repede.

Apoi se duse la poliţie unde ceru să i se elibereze un paşaport pentru dânsa şi însoţitoarea ei.

Funcţionarul o întrebă cum se numeşte această însoţitoare şi, atunci, modista răspunse fără să mai stea la gânduri:

— Menajera mea se numeşte Rosa Sander şi e rusoaică de origine.

Poliţistul bombăni ceva care ar fi vrut să însemne că în timpurile de faţă nu poţi fi destul de prevăzător, apoi însă, dădu Petrovnei paşaportul cerut.

Jumătate de oră mai târziu, cam pe înserate, două doamne bătrâne se urcară într-o trăsură, poruncind birjarului să le ducă la gară.

După ce ajunseră acolo, coborâră şi, îndreptându-se spre ghişeu, cerură două bilete pentru Berlin.

— De acolo vom pleca direct la Hamburg, fără să ne mai oprim în

capitala Germaniei, şopti Bakunin însoţitoarei sale.

Apoi trecură amândouă în sala de aşteptare, unde luară loc.

Bakunin privea în jurul său cu deosebită atenţie. Pretutindeni bănuia că sunt spioni sau urmăritori.

Şi, aşa era într-adevăr. Urmăritorul se afla în apropierea sa.

*

După ce Vladimir se depărtase, marele duce porunci să vină la el un poliţist, despre care ştia că întrece pe toţi ceilalţi prin destoinicia sa.

Era acelaşi Rustcef, care fusese subalternul lui Aşinov, şi căruia fostul prefect avea să-i mulţumească pentru descoperirea falsificărilor de monede ale bancherului Jagodkin.

Rustcef izbutise să ajungă departe. Acum trecea drept cel mai bun detectiv din Petersburg. Avea cea mai înaltă slujbă din poliţia secretă şi se zvonea că va fi numit în focul devenit vacant prin moartea lui Aşinov.

Marele duce dădu detectivului ordine categorice.

Poliţistul trebuia să descopere ascunzătorile nihiliştilor, să-i prindă şi, mai ales, să facă tot ce-i va sta în putinţă ca să aresteze pe Mihail Bakunin.

— După ce vei aduce la îndeplinire aceste porunci, te poţi bizui pe recunoştinţa mea, îi zise marele duce. Te voi recomanda Majestăţii Sale, rugându-l să-ţi încredinţeze slujba de prefect ai poliţiei. Şi nădăjduiesc că vei fi mai credincios familiei imperiale, decât predecesorul dumitale.

Rustcef se înclină, plin de respect.

— Eu nu cunosc interese particulare, zise poliţistul, tot ceea ce fac, e consacrat familiei Romanov.

— Bine, Ţarul va fi încântat auzindu-te vorbind astfel, continuă Constantin. Şi, acum, Rustcef, trimite agenţi în toate gările din Petersburg. Căci nu mai încape îndoială că nihiliştii vor căuta să se sustragă pedepsei, acum, după ce planul lor a dat greş. Fiindcă sunt informat că ei nu urmăreau numai uciderea împăratului, ci a tuturor membrilor familiei imperiale. Înainte de toate, să fie supravegheate gările capitalei şi sunt sigur că ticăloşii vor cădea în cursă.

Rustcef făgădui că va face întocmai şi se depărtă apoi, în grabă.

Ajungând la poliţie, dădu ordinele trebuincioase şi, în aceeaşi zi, o

armată de peste o sută de spioni fu pusă în mişcare.

Aproape fiecare familie bănuită fu supravegheată.

Avură loc şi câteva perchiziţii, fără ca vreuna dintre ele să ducă la cel mai mic rezultat.

Niciunul dintre nihilişti nu fu prins.

Numai sărmanul Boianovski lâncezea în fortăreaţa Petru şi Pavel.

Gările erau înţesate de poliţişti, care sub felurite travestiri, supravegheau pe călătorii ce se urcau în trenuri.

Rustcef însuşi alerga de la o gară la alta, scrutând pe fiecare pasager, cu privirile sale pătrunzătoare.

Avea nu numai în buzunar fotografia lui Bakunin, ci şi în minte. Ştia perfect ce înfăţişare avea marele conspirator, astfel că orice greşeală era cu neputinţă.

Mai mult decât atât: poliţistul era ferm încredinţat că în clipa când conducătorul nihiliştilor se va afla înaintea lui, îl va recunoaşte numaidecât şi întâmplarea făcu astfel că detectivul luă loc la o masă, alături de cele două doamne bătrâne.

Acolo se aflau numai oameni de seamă, căci erau în sala de aşteptare a claselor întâi şi a doua.

Bănuielile lui Rustcef s-ar fi îndreptat asupra oricui, numai nu asupra celor două femei care stăteau liniştite, bându-şi ceaiul în tihnă, şi vorbind în şoaptă.

Cum să-şi fi închipuit poliţistul că acela pe care îl căuta era identic cu bătrâna palidă, îmbrăcată în albastru, care îşi ridica puţin vălul, din când în când, ca şi cum ar fi fost înăbuşită de căldura dogoritoare ce domnea în sală.

Deodată răsună clopotul care vestea plecarea trenului.

Cele două femei se ridicară. Cea îmbrăcată în albastru se plecă pentru a-şi lua geamantanul.

Poliţistul deveni atent, căci cu ochiul său ager, observase că bătrâna îşi ridicase cu prea mare uşurinţă valiza.

Nu, nu, această bătrână părea prea puternică pentru o femeie.

— Dar las' că sunt eu cu ochii în patru, îşi zise detectivul.

Părăsi şi el locul său şi ieşi pe peron, urmărind pe cele două călătoare.

Trenul care pleca în Germania, era tras în faţă şi călătorii începură să se urce în compartimente.

Cele două femei se pregăteau, tocmai, să facă la fel.

Rustcef nu le părăsea din ochi.

— Ăsta e un bărbat, murmură el, nu, nu se poate să mă înşel. Iată-l, se urcă în compartiment cu o uşurinţă de care poate da dovadă numai un bărbat… Să fie, oare, Bakunin, care vrea să fugă, travestit în femeie? Hm, asta ar fi o idee… ia să vedem cum stau lucrurile.

Poliţistul se apropie de vagon cu multă băgare de seamă.

Dar Bakunin observase că era urmărit; şi, apoi, îl cunoştea personal pe poliţistul Rustcef şi zărise numaidecât că renumitul detectiv al Petersburgului se afla în gară.

— Da, da, aşa e, îşi zise marele conspirator pe mine mă caută, dar nu mă va găsi.

Abia se închisese în urma lor uşa compartimentului, că Bakunin trase spre sine pe cocoşată şi-i şopti:

— Petrovna, acum e acum. Colo, pe peron, se află cel mai dibaci poliţist din Petersburg şi, după cât se pare, m-a recunoscut. Am citit în ochii lui că bănuieşte cine se ascunde sub travestirea mea. Ascultă-mă, prietenă, iată care este singura noastră putinţă de scăpare… Aşează-te lângă uşă şi ţine cu putere clanţa. În acest timp eu mă voi strecura afară prin cealaltă uşă a compartimentului. Acolo se află un tren care, ce-i drept, nu pleacă spre Germania, însă porneşte înaintea acestuia. Voi încerca să mă furişez în trenul de care îţi vorbesc, şi apoi, facă-se voia sorţii. Astfel, vom scăpa, cel puţin pentru moment, de urmărirea detectivului. Şi acum, rămâi cu bine, Petrovna. Nu voi rosti vorbe de prisos, ci te încredinţez, numai, că-ţi voi purta o recunoştinţă veşnică pentru tot ce-ai făcut pentru mine.

Marele conspirator strânse mâna cocoşatei, apoi dispăru prin cealaltă uşă a compartimentului.

În aceeaşi clipă, trenul de alături se puse în mişcare.

Bakunin sări pe scara unui vagon şi împinse uşa unui compartiment.

Din fericire, acesta era gol. Conducătorul nihiliştilor se aşeză într-un colţ al canapelei, în timp ce trenul pornea înainte, ca o săgeată.

Rustcef nu-şi mai dezlipea privirile de pe compartimentul în care intraseră cele două femei.

Încet, încet detectivul se apropie de uşa acestuia.

Inima detectivului începu să-i bată de bucurie.

Acum avea să pună mâna pe acela care era căutat de atâta vreme, pe acela pentru care fuseseră scotocite toate colburile ţării şi pe capul căruia se pusese un premiu foarte mare; bărbatul, care se afla în fruntea asociaţiei nihiliştilor şi a cărui pieire însemna nimicirea întregului partid, va cădea peste câteva clipe în mâinile sale, ale lui Rustcef.

În închipuirea sa, detectivul se şi vedea prefect al poliţiei din Petersburg.

Deodată, scoase din buzunar fluierul său de argint.

O singură şuierătură şi toţi agenţii împrăştiaţi în gară se vor aduna în jurul lui.

Şi într-adevăr răsună o şuierătură scurtă, ascuţită.

În clipa următoare, zece oameni voinici se aflau lângă detectiv.

Rustcef nu mai stătu la gânduri şi puse mâna pe clanţa unui compartiment, vrând s-o deschidă.

Însă nu izbuti numaidecât. Credincioasa Petrovna se împotrivea din răsputeri, căci ştia că e vorba de viaţa lui Mihail Bakunin.

— Deschideţi, strigă Rustcef, furios.

Şi, deoarece nu i se împlini cererea, poliţistul smuci uşa şi o deschise.

Mişcarea fusese atât de violentă, încât detectivul era cât p-aci să cadă. Îşi păstră însă echilibrul şi apoi se năpusti în compartiment.

Un strigăt de furie scăpă din pieptul său, văzând că Mihail Bakunin dispăruse.

Într-un colţ ai compartimentului zăcea Petrovna, cu mâinile împreunate şi privirile plecate în pământ.

Cocoşata părea atât de nevinovată, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Rustcef se apropie de ea.

— N-aţi văzut o doamnă bătrână care a intrat în compartiment odată cu dumneavoastră? întrebă el.

Petrovna îşi ridică privirile spre detectiv.

— Dacă am văzut o doamnă? repetă modista. Dumnezeule sfinte, fireşte c-am văzut, dar nu numai una. Erau doar atâtea în gară…

— Bine, bine, replică poliţistul, dar aceea pe care o caut eu, purta o rochie albastră, o pălărie împodobită cu flori şi un văl albastru-deschis. Bătrâna era destul de înaltă, chiar prea înaltă pentru o

femeie.

— Nu, n-am văzut o asemenea persoană, răspunse cocoşata.

— N-ai văzut? strigă detectivul. O, crezi că mă poţi înşela? Am văzut, doar, cu ochii mei, când persoana în chestiune a intrat în compartiment odată cu dumneata! Pesemne că s-a ascuns pe aici pe undeva. Ia perchiziţionaţi compartimentul, se adresă el oamenilor săi.

Agenţii se năpustiră înăuntru şi, după ce modista fu îmbrâncită afară, începură să scotocească compartimentul.

Lucrurile fură răsturnate cu josul în sus, băncile fură smulse de la locurile lor, dar toate cercetările rămaseră zadarnice; agenţii nu izbutiră să găsească ceea ce căutau.

Rustcef spumega de furie.

— A fugit, scrâşni el, aşadar, a fugit într-adevăr. Dar cum a fost cu putinţă una ca asta? se întrebă poliţistul, în clipa următoare. Cum a izbutit să fugă Mihail Bakunin? Doar eu însumi l-am văzut intrând în compartiment!

Dar dibaciul poliţist găsi numaidecât răspuns la întrebările sale.

— Nu, nu se poate altfel, continuă el, ticălosul s-a urcat printr-o parte şi a coborât pe cealaltă. Pe semne că a observat că e urmărit – din nefericire nu sunt travestit – şi, desigur că mă cunoştea.

În cele din urmă, detectivul socoti că cel mai bun lucru pe care îl avea de făcut era să coboare din tren cât mai repede cu putinţă.

— Atunci, nihilistul, trebuie să fie pe aproape, îşi zise Rustcef.

Vicleanul poliţist nu ştia un lucru şi anume că alături de trenul acesta se mai afla unul, cu care fugise Bakunin.

Aşadar, nu se mai îndoia deloc că marele conspirator rămăsese în Petersburg.

Părăsind gara, Rustcef se îndreptă spre poliţie de unde trimise câteva echipe de agenţi, care să cerceteze oraşul.

Ar fi arestat-o bucuros pe modistă, dar n-avea niciun motiv, care să-l îndreptăţească s-o facă.

Căci cocoşata tăgăduia cu încăpăţânare de a se fi urcat în compartiment împreună cu o bătrână.

În cele din urmă, Rustcef ajunse la încredinţarea că Bakunin părăsise capitala.

Dar, aflând că marele conspirator voise să plece în Germania, detectivul se hotărî să pornească şi el pe acelaşi drum.

După trei zile poliţistul ajunse la Hamburg.

Ştiind că Bakunin îl cunoaşte, detectivul se travesti într-un locotenent din armata franceză.

Îşi alesese această travestire, fiindcă vorbea la perfecţie limba franceză, astfel că avea toate şansele să nu fie recunoscut.

Trase la un hotel destul de bun şi începu imediat cercetările.

*

Mihail Bakunin ajunsese şi el la Hamburg.

Nu-şi schimbase planurile sale, ci coborâse la prima staţie din trenul cu care fugise din Petersburg şi se urcase într-altul, care îl adusese în Germania.

Ajungând la Hamburg, închirie o cameră la un hotel din port şi, după o noapte de somn odihnitor se duse la ţărm ca să chibzuiască la ceea ce avea de făcut.

Chiar în acea zi pleca un vapor spre Anglia, dar Bakunin socoti că trebuie să-şi aleagă un mijloc mai sigur.

Voia să închirieze o luntre care să-l ducă până la insula Heligoland. Apoi urma să rămână pe insulă câteva zile şi după aceea să urce la bordul unui vas englez.

Şi cu cât se gândea mai mult la acest plan, cu atât i se părea mai bun.

Acum se cerea să găsească o luntre care să-l ducă la insulă.

Nu era cu totul neprimejdios să porneşti pe o barcă pe Marea Nordului. Căci, în ultimele zile bântuiseră furtuni violente şi marinarii susţineau că ele vor reveni.

Bakunin se depărta de hotel din ce în ce mai mult. Nu voia să intre în vorbă cu barcagiii adunaţi în grup, ci căuta vreun luntraş singuratic căruia să-i facă propunerea sa.

În cele din urmă, găsi unul.

Marele conspirator se apropie de acesta şi, străduindu-se să-şi subţieze cât mai mult glasul, zise:

— Ascultă-mă, n-ai vrea să câştigi ceva parale?

Barcagiul – un tânăr înalt, cu o cămaşă vărgată, păr blond şi o barbă scurtă – îşi îndreptă privirile spre femeia dinaintea lui.

— Fireşte că vreau, răspunse luntraşul, numai să nu fie vorba de o afacere necinstită.

— Nu, n-ai nicio grijă, continuă bătrâna, se cere doar să fii curajos.

— Ei, cât despre asta las' pe mine, râse barcagiul.

— Şi nu te-ai teme nici să mă duci cu barca până în insula Heligoland?

Marinarul scoase o şuierătură ascuţită.

— Dacă e vorba numai de atât, atunci putem porni imediat, zise el.

— Şi cât ceri pentru asta?

— Păi socot că cincizeci de taleri n-ar fi prea mult, căci îmi cam primejduiesc viaţa cu acest prilej.

— Bine, îţi dau cincizeci de taleri şi un bacşiş bun pe deasupra, dacă izbuteşti să mă duci la Heligoland.

— Atunci, urcaţi-vă în barcă, şi vom vâsli spre gura Elbei.

— Stai, că nu merge aşa repede, replică femeia îmbrăcată în albastru, trebuie să mă întorc la hotel, ca să pun în ordine câteva chestiuni şi apoi vin înapoi. Nădăjduiesc să te găsesc în acelaşi loc?

— Da, vă aştept aici, zise barcagiul.

— Aşadar, peste o oră mă întorc, adăugă bătrâna.

— Am înţeles, doamnă.

Bakunin scoase un mic portofel şi luând o monedă, o întinse luntraşului.

— Iată un taler arvună, zise marele conspirator.

Barcagiul luă moneda şi o vârî în buzunar, zâmbind.

— Vă mulţumesc, doamnă, făcu el, înclinându-se adânc. Aşadar, mă găsiţi tot aici. Şi am să vâslesc cu atâta putere, încât barca va zbura pe valuri.

— Bine, la revedere.

Zicând acestea, Bakunin se întoarse.

Marele conspirator nu observă că în clipa când el se întorcea, o făptură negricioasă dispăru îndărătul tufişului care mărginea Elba în acest loc.

Bakunin fusese supravegheat în tot timpul convorbirii sale.

Rustcef îl zărise pe ţărm şi-l urmărise. Apoi, când conducătorul nihiliştilor se îndreptă spre hotel, poliţistul nu-l scăpă din ochi.

Spre norocul său, Bakunin se uita în jurul său din când în când, astfel că observă pe ofiţerul francez care se ţinea mereu după el.

În cele din urmă, marele conspirator îşi zise că acesta nu poate să fie decât un detectiv travestit.

Şi Mihail Bakunin se hotărî repede.

Cum ajunse la hotel, se retrase în camera lui şi lepădă veşmintele femeieşti pe care le purta. Apoi deschise geamantanul şi scoase un costum de marinar, compus dintr-o bluză albastră, un pantalon alb şi o beretă tot albastră. După ce se îmbrăcă în grabă, conducătorul nihiliştilor se aşeză în faţa oglinzii, privindu-şi în linişte noua sa travestire.

Era fără barbă şi uitându-se în oglindă trebui să-şi mărturisească că era încă un bărbat destul de chipeş, care mai putea să placă femeilor.

— Ah, dacă m-ar vedea Lo, murmură marele conspirator.

Dar n-avea timp de pierdut, căci pe scări se şi auzea zgomot de voci.

Nu mai încăpea îndoială că era detectivul care îl urmărise şi care venea, însoţit de hotelier, să-l ia la cercetare.

Bakunin alergă spre uşă şi se încredinţă că zăvoiul era tras. Dar, pentru mai multă siguranţă, trase un dulap mare, pe care îl propti în aşa fel că baricada intrarea.

În acest mod, retragerea îi era asigurată, căci urmăritorii trebuiau să piardă timp, până când izbuteau să înlăture piedica din faţa uşii.

Apoi conducătorul nihiliştilor se apropie de fereastră şi o deschise.

Locuia la etajul întâi al hotelului şi fereastra dădea în curte.

O săritură ar fi fost foarte primejdioasă, dar spre norocul lui Bakunin, acoperişul casei vecine se întindea până în apropierea ferestrei.

Fără să mai stea la gânduri, marele conspirator sări pe acest acoperiş şi începu să se târască înainte. În cele din urmă, găsi o scară sprijinită de perete şi care ajungea până la el.

Astfel, fugarul izbuti să ajungă pe pământ.

Se afla în curtea casei învecinate.

Bakunin se temea să nu dea loc la bănuieli, dacă va fi întâlnit acolo, dar se părea că steaua lui bună îl ocroteşte. Căci nimeni nu-l împiedică: după câteva clipe, ieşi în stradă şi se îndreptă spre port.

În acest timp, Rustcef avusese o discuţie cu hotelierul.

Detectivul îi ceruse ca, în numele poliţiei ruseşti, să-i dea ajutor la prinderea unui criminal care izbutise să fugă.

— Dumnezeule, exclamă hotelierul, un răufăcător se ascunde în casa mea? Doamne, cum e cu putinţă una ca asta? Dar, spune-mi, te

rog, cine e criminalul?

— Doamna care a sosit ieri.

— Cum, vrei să spui că bătrâna aceea îmbrăcată în albastru e un răufăcător? Nu, domnule, în cazul cel mai bun nu poate fi decât o răufăcătoare.

— Eu ştiu ce vorbesc, zise detectivul. Sub veşmintele femeieşti se ascunde un bărbat şi încă unul dintre cei mai primejdioşi oameni din Rusia. Dar, ca să nu lungesc vorba, îţi voi spune adevărul… E vorba de Mihail Bakunin, conducătorul nihiliştilor din ţara mea.

Hotelierul se scărpină după ureche.

— Hm, proastă afacere, bombăni el. Nu va fi tocmai uşor să-l arestezi, căci, desigur că nu se va lăsa el prins cu una cu două. Şi apoi, ce te faci dacă are cu dânsul vreo bombă pe care o va arunca în clipa când vom intra în camera lui? Nu, nu. Domnule nu vreau ca în hotelul meu să se făptuiască un act de violenţă. Arestează pe criminal oriunde, numai în casa mea nu.

— Aşadar, te împotriveşti?

— Da, mă împotrivesc, răspunse hotelierul, cu tărie, căci, dacă se va produce aici vreo faptă sângeroasă, atunci toată lumea va ocoli hotelul meu.

— Cât despre asta nu poate fi vorba, replică poliţistul. Crezi dumneata că un nihilist are întotdeauna la el bombe?

— Fireşte. Şi mai ales un nihilist care e urmărit.

Rustcef bătu cu piciorul în pământ, nerăbdător.

— Domnule, exclamă detectivul, nu mai şovăi să-mi dai încuviinţarea de a aresta pe criminal. Dacă refuzi, mă voi adresa poliţiei din Hamburg, care fără îndoială că-mi va veni în ajutor. Şi apoi, continuă poliţistul, nu te gândeşti că guvernul rusesc te va răsplăti? Ţi se va conferi o decoraţie sau, dacă nu ţii la asta, vei primi o mare sumă de bani ori vei fi numit furnizorul Curţii imperiale.

Ambiţiosul hotelier, care demult dorea să aibă o decoraţie, pentru ca să se fălească cu ea la orice prilej, rămase pe gânduri.

— Ei, dacă-i vorba pe-aşa, dacă pot să mă aleg cu o decoraţie, atunci face să risc. Urmează-mă la etajul unde se află camera femeii îmbrăcată în albastru. Dar, te implor, domnule să nu se facă zgomot, să nu te foloseşti de armă.

— N-ai nicio grijă, îl linişti Rustcef, acest revolver îl voi întrebuinţa

numai ca să bag groază în criminal.

Zicând acestea, poliţistul scoase din buzunar un revolver minunat, cu mânerul argintat.

— Şi, acum la lucru, continuă detectivul.

— O clipă, te rog, zise hotelierul, un omuleţ gras, pe care gândul că va fi nevoit să păşească înaintea unui nihilist îl înspăimânta, dumneata eşti înarmat, dă-mi voie să iau şi eu o armă.

Şi dispăru într-o încăpere, unde se află bucătăria.

După câteva clipe se ivi din nou.

Într-o mână ţinea un cuţit mare, care folosea la tăiatul fripturii, iar în cealaltă un ciocan de lemn, cu care se bate carnea înainte de a fi friptă.

— Aşa, zise el, îmbărbătat, acum comedia poate să înceapă… Dar, nu socoti că sunt fricos, adăugă hotelierul după ce urcase vreo câteva trepte, domnule, n-ar fi bine să luam cu noi şi câţiva servitori?

— Pentru numele lui Dumnezeu, numai asta nu, strigă poliţistul. N-avea nicio teamă, că o scoatem noi la capăt şi singuri… Hai, repede, nu mai sta la gânduri.

Zicând acestea, porni pe scară, înaintea omuleţului.

După câteva minute ajunseră în faţa uşii unde locuia bătrâna îmbrăcată în albastru.

— Aici e? şopti detectivul.

Hotelierul clătină capul în semn de afirmaţie.

— Da, da, răspunse el, asta e camera pe care i-am închiriat-o, dar dacă aş fi ştiut că am de-a face cu un răufăcător şi, mai ales, cu un nihilist care s-a strecurat aici travestit în veşminte femeieşti, nu l-aş fi primit nici în ruptul capului. Şi apoi, am citit prin ziare că Bakunin ăsta e un om foarte crud, pentru care câteva vieţi omeneşti n-au nicio însemnătate…

— Nu trebuie să ţinem seamă de vieţi omeneşti, atunci când e vorba să ne atingem o ţintă înaltă, răspunse detectivul. Domnule, dacă vei muri cu acest prilej, vei avea, cel puţin, mângâierea că ai murit aducând un serviciu Rusiei.

Hotelierul se înclină şi zise, clănţănind din dinţi:

— Îţi mulţumesc, aş fi foarte fericit să mor în serviciul patriei dumitale.

— Înainte, stărui Rustcef.

Apoi, bătu cu pumnul în uşă.

— Deschideţi! strigă el.

Nu se auzi niciun răspuns. Totul rămase cu cufundat în tăcere.

— Ei, cam nu vrea să se supună, zise detectivul, izbind din nou în uşă.

Însă, deoarece nici de astă dată nu primi niciun răspuns, poliţistul începu să zgâlţâie uşa.

— Deschideţi, răcni el. În numele legii, deschideţi!

— Nu încerca să scapi, strigă şi hotelierul.

— Mihail Bakunin, ştiu că te afli în această cameră, cu toate că porţi veşminte femeieşti, adăugă celălalt. Predă-te şi evită o zadarnică vărsare de sânge.

— Da, evită o zadarnică vărsare de sânge, repetă omuleţul, suntem gata la orice.

Poliţistul mai aşteptă câteva minute, apoi scoase din buzunar o daltă mică.

— Ce vrei să faci cu asta? întrebă hotelierul, înspăimântat.

— Vei vedea îndată, replică Rustcef.

Vârî dalta între uşă şi toc; se auzi o trosnitură şi broasca zbură la pământ.

— Pentru numele lui Dumnezeu, strici uşa, zbieră omuleţul.

— Tăcere, porunci Rustcef, dacă mai scoţi o vorbă te împuşc.

Hotelierul îşi dădu seama de situaţie.

— Cât despre mine, fă ce vrei, răspunse el, numai nu mă amesteca în această afacere. Aş fi fost mai bucuros dacă nu te-aş fi cunoscut…

Detectivul se mulţumi să arunce hotelierului o privire furioasă. Apoi îşi îndreptă din nou atenţia asupra uşii.

În cele din urmă, aceasta fu spartă. Acum se aflau înaintea altei piedici.

— Aha, s-a baricadat, strigă Rustcef. Ia să înlăturăm dulapul. Cheamă servitorii.

Omuleţul porni pe trepte în jos şi, după câteva minute, se întoarse, urmat de servitori.

Aceştia se puseră pe lucru şi nu trecu mult timp şi dulapul fu dat deoparte.

Dar un blestem sălbatic scăpă de pe buzele lui Rustcef, când văzu că cuibul era gol şi pasărea zburase.

— A fugit, strigă el, da, da, ne-a scăpat.

— Vezi, nu ţi-am spus eu? făcu hotelierul care se afla lângă poliţist. Mihail Bakunin e un om în stare de orice. Dacă nu mă înşel a fugit pe fereastră.

Detectivul alergă la fereastră.

— Fireşte, zise el, se mai văd şi urmele.

Într-adevăr, paşii marelui conspirator se întipăriseră în praful care acoperea acoperişul.

— A sărit pe acoperişul casei vecine, murmură detectivul.

— Da, aşa e, încuviinţă hotelierul.

— Şi a avut grijă să-şi schimbe toaleta, continuă detectivul. Acum nu mai avem de-a face cu doamna îmbrăcată în albastru, ci ticălosul s-o fi folosind de vreo altă travestire. Dar las' că ştiu eu încotro s-a îndreptat, aşa că voi putea să-l urmăresc.

— Şi cum rămâne cu decoraţia? întrebă hotelierul, încercând să-l mai reţină.

— Ia lasă-mă acum cu decoraţia dumitale, exclamă detectivul. Ştii dumneata ce am suferit din pricina şovăielilor dumitale? Cel mai primejdios nihilist, omul pe capul căruia a fost pus un premiu însemnat, mi-a scăpat din mână. Acum, lasă-mă să plec şi fereşte-te să sufli vreo vorbă despre cele întâmplate.

Poliţistul părăsi hotelul şi se îndreptă spre ţărm.

Ştia că Bakunin urma să se întâlnească din nou cu luntraşul pe care-l tocmise.

Rustcef închirie o şalupă şi porunci cârmaciului să pornească spre vărsarea Elbei.

— Mai repede, mai repede, strigă poliţistul după ce motorul fu pus în funcţiune şi şalupa se depărtase de locul de plecare.

— Domnule, nu se poate să mergem mai repede, replică marinarul.

— Plătesc dublu, dacă măreşti viteza.

— În acest caz, suntem în primejdie ca motorul să facă explozie.

— Nu mă interesează, vreau să înaintăm cât mai repede.

Zicând acestea aruncă pe măsuţa din barcă vreo câteva monezi, care făcură o impresie puternică asupra cârmaciului.

Acesta porunci fochistului să mărească viteza cât mai mult cu putinţă.

Barca porni înainte cu toată viteza.

Cei doi marinari de pe şalupă se apropiară de cârmaci şi-i atraseră atenţia că în scurt timp cazanul va exploda.

Însă Rustcef le aruncă o privire plină de furie şi strigă:

— Trebuie să înaintăm cât mai repede; plutim din ordinul guvernului rusesc şi în interesul său.

Capitolul 153 – În Insula Heligoland

După ce Mihail Bakunin izbutise să părăsească hotelul, marele conspirator se îndreptase spre port.

Acum toată chestiunea era dacă barcagiul putea să pornească numaidecât.

Cea mai mică întârziere putea să-i aducă pieirea, căci avea doar o jumătate oră înaintea urmăritorilor săi.

Alergând din răsputeri, conducătorul nihiliştilor ajunse la locul unde trebuia să se întâlnească cu luntraşul.

Acesta stătea pregătit de plecare.

— E totul gata? îl întreba marele conspirator.

Barcagiul îl privi nedumerit.

— Ce să fie gata? zise el.

— Barca pe care am închiriat-o şi cu care trebuia să mă duci în insula Heligoland.

— Barca pe care ai închiriat-o? râse celălalt. Ei, camarade, pesemne că vii de la ospiciu. Eu am fost angajat de o doamnă şi numai dânsa va pleca cu luntrea mea.

Mihail Bakunin apucă mâna marinarului.

— Omule, nu-ţi dai seama că veşmintele femeieşti pe care le purtam înainte nu erau decât o travestire? Uită-te bine la mine: nu sunt eu persoana cu care ai stat de vorbă înainte cu o oră? O împrejurare anumită m-a silit să mă folosesc de această travestire. Sunt un fugar politic, n-am făptuit nicio fărădelege, poţi să mă iei în barcă fără nicio grijă. Cât despre preţul cu care ne-am înţeles, îl voi plăti îndoit. Dar nu mai sta la gânduri…

Barcagiul clătină capul.

— Domnule, aceasta e o chestiune foarte neplăcută, zise el. Ştii doar că ne este interzis cu asprime să luăm în bărci pe criminali…

— Însă eu nu sunt criminal, îl întrerupse Bakunin.

— Asta o spui dumneata, dar poate că în ochii justiţiei eşti văzut altfel. O asemenea întreprindere poate să mă coste capul sau, cel puţin, libertatea – dacă vom fi prinşi.

— Dar nu trebuie să ne lăsăm prinşi, replică marele conspirator.

— Nu, nu pot, murmură barcagiul. Îmi pun viaţa în primejdie…

— Cât ai cerut ca să mă duci în insula Heligoland? Cincizeci de taleri, nu-i aşa? Ei bine, sunt hotărât să-ţi dau trei sute.

— Trei sute de taleri? îngăimă barcagiul, cu inima zvâcnind.

Tânărul se gândi la fata care locuia pe insulă şi cu care voia să se căsătorească. Tatăl acesteia, un corăbier bogat, îi refuzase mâna fiicei sale, deoarece tânărul era sărac.

Aşadar, o sumă atât de mare putea să-l ademenească.

Barcagiul se gândi la ochii frumoşi ai iubitei sale, la gura ei care ştia să sărute atât de pătimaş, se mai gândi la jurământul ce-i făcuse că în răstimp de un an se va căsători cu dânsa.

Deodată întinse mâna lui Bakunin, zicând:

— S-a făcut, domnule, m-am hotărât să plec.

— Repede, repede! stărui marele conspirator.

Sări în barcă, luntraşul îl urmă şi, câteva clipe după aceea, se depărtau de ţărm.

Conducătorul nihiliştilor îmbărbăta mereu pe barcagiu să vâslească din răsputeri, dar chiar şi fără sfaturile acestuia, tânărul ar fi făcut-o.

Căci trebuia cu tot dinadinsul să iasă din raza poliţiei portului.

— Numai după ce ajungem în mare, putem să nădăjduim că vom scăpa, zise el. Atunci voi părăsi drumul obişnuit şi, făcând un ocol, mă voi îndrepta spre insulă.

— Dar vremea cum crezi că va fi? întrebă marele conspirator.

Barcagiul se uită spre cer, îngrijorat.

— Colo îndărătul nostru se îngrămădesc nori negri, dar să sperăm că nu ne vor ajunge, răspunse tânărul. Se ştie că norii nu trec peste vărsarea Elbei. Aşadar, dacă izbutim să intrăm în mare, putem nădăjdui să avem un timp minunat.

— Da, să nădăjduim că aşa va fi, adăugă Mihail Bakunin.

Apoi se trânti pe podeaua bărcii, încercând să doarmă niţel.

Dar era prea nervos. Mintea marelui conspirator era preocupată de primejdiile ce-l aşteptau.

Apoi gândurile sale se îndreptară spre Lo.

— Unde să fie acum logodnica mea? se întrebă el. Dacă a părăsit Petersburgul, după cum i-am spus eu, atunci trebuie să fi ajuns la Londra, sau, în orice caz, foarte aproape de ţintă.

Conducătorul nihiliştilor începu să facă planuri. Avea mulţi prieteni în Londra. Aceştia îl vor ascunde de urmăritorii săi.

— Şi-apoi, voi începe o altă viaţă, îşi zise marele conspirator. Deocamdată situaţia din Rusia este pierdută, căci Alexandru al III-lea va domni cu toată asprimea. Vor trebui să treacă multe decenii până când să ne arătăm din nou colţii. Eu însă, mă simt obosit, nu mai sunt în stare să lupt pentru milioane de oameni, fără să mi se arate recunoştinţa pe care o merit. Vreau să duc o viaţă tihnită alături de scumpa mea Lo, pe care o iubesc cu toată patima.

În acest timp barcagiul vâslea din răsputeri; năduşeala îi şiroia pe frunte.

Bakunin se oferi să-i ajute, dar tânărul refuză.

— Lasă, domnule, zise el, până la insulă, mă mai ţin puterile. Dar ai hotărât ce vei face după ce vei ajunge acolo? Căci fără îndoială că autorităţile din insulă vor fi înştiinţate prin telegraf şi, în acest caz, eşti pierdut.

— Da, ştiu ce am de făcut, răspunse marele conspirator. Dacă izbutesc să pun piciorul pe pământul insulei, mă pot socoti ca şi salvat, deoarece urmăritorii mă vor putea lua cu dânşii numai în cazul că mă vor putea atrage pe bordul unui vas rusesc.

— Asta nu se va întâmpla, răspunse barcagiul. Cunosc o persoană în Heligoland, care ştie toate potecile, astfel că va putea să te ascundă la nevoie. Această persoană e logodnica mea.

— Ah! eşti logodit?

— Da, domnule, sunt logodit cu o fată fermecătoare şi numai de hatârul ei am făcut această călătorie primejdioasă. Căci, ne-am înţeles să ne căsătorim peste un an şi atunci, cei trei sute de taleri, pe care mi i-ai făgăduit, îmi vor fi de mare folos.

— Şi îţi voi înmâna banii de îndată ce voi pune piciorul pe pământul insulei. Dar, ia spune-mi, fără cei trei sute de taleri nu te poţi căsători?

Barcagiul clătină capul.

— Nu, domnule, răspunse el, tatăl fetei este foarte zgârcit. A făcut avere în Heligoland, închiriind camere vilegiaturiştilor. Din această

pricină urmăreşte planuri mari cu fiica sa. Vrea s-o căsătorească numai cu un om bogat. Eu, însă, nu am decât această barcă şi cele două mâini.

— Barca e bună, răspunse marele conspirator, iar mâinile sunt cinstite şi pot munci, astfel că eşti demn de tânăra fată.

O flacără de recunoştinţă străluci la ochii barcagiului.

— Bătrânul nu vrea să-mi dea mâna fiicei sale, continuă el, şi-a ameninţat-o c-o va trimite la nişte rude din Suedia, dacă nu se desparte de mine. De atunci, ne întâlnim pe ascuns.

— Dar insula e mică, replică fugarul, există, oare, vreun loc unde părintele ei să nu vă poate găsi?

— Ne folosim de un vicleşug foarte ingenios, zise tânărul. Când Gerta ştie că mă afla pe mare în apropierea insulei, atunci ia o barcă şi vine la mine. Astfel ne bucurăm de câteva ore fericite, pe care le petrecem în largul mării.

— Da, fireşte, încuviinţă Bakunin, zâmbind. Iubirea e pretutindeni aceeaşi; săraci şi bogaţi o împărtăşesc deopotrivă.

— Acum, însă, se schimbă situaţia, continuă barcagiul, cu hotărâre. Ducă voi putea să arăt bătrânului trei sute de taleri care îmi aparţin, atunci se va îndupleca.

— Bine, dar trei slute de taleri nu e o sumă atât de însemnată, replică marele conspirator, poate că tatăl fetei vrea ca ginerele său să fie mai bogat.

— O, ştie dânsul că dacă am aceşti bani, atunci sunt un om făcut. Căci voi putea să-mi cumpăr o corabie mai ca lumea şi, în acest caz, aş putea să mă duc la pescuit în apele mării Nordului, unde sunt peşti foarte mulţi şi preţuiţi. Încetul cu încetul, mi-aş strânge o avere destul de însemnată.

— Îţi doresc mult noroc, zise Mihail Bakunin. Nădăjduiesc că în scurt timp îţi vei vedea visurile înfăptuite. Şi acum, vreau să încerc să dorm niţel. Simt că oboselile din ultimele ore m-au istovit cu totul.

— Somn uşor, domnule, îi ură barcagiul. Bagă de seamă să nu răceşti. Iată, înveleşte-te cu haina mea.

Mihail Bakunin se întinse din nou pe podeaua bărcii. Conducătorul nihiliştilor încercă iarăşi să aţipească.

În cele din urmă, răsuflarea lui regulată arăta că adormise.

Inimosul tânăr vâslea din răsputeri ca să scoată barca din apele

portului Hamburg.

Dar, deodată, auzi din depărtare uruitul unei bărci cu motor.

Tânărul îşi încorda privirile şi izbuti să desluşească în zare conturul unei şalupe care se apropia cu mare iuţeală.

Barca se afla în apropiere de Kuzhaven, unde Elba se varsă în mare.

— Ciudat! murmură luntraşul, şalupa se îndreaptă spre noi! Să însemne ea vreo primejdie pentru călătorul meu?

Dar tânărul îşi alungă acest gând şi începu să fluiere o arie veselă.

Însă, şalupa înainta cu o viteză din ce în ce mai mare, astfel că barcagiul îşi zise:

— Ăştia trebuie să fie nebuni. Au încălzit cazanul că nu se poate să nu facă explozie. Această viteză e cu totul neobişnuită şi, fără îndoială, că poliţia fluvială îi va pedepsi. Un lucru, însă, este sigur: şalupa urmăreşte o ţintă pe care vrea s-o ajungă cu orice preţ. Drace, să fie această ţintă călătorul care doarme liniştit în barca mea? Am să îl trezesc, ca să vedem despre ce e vorba.

— Domnule, scoală-te, şopti el.

Marele conspirator deschise ochii şi, în câteva clipe, îşi dobândi puterea de judecată.

— Ce s-a întâmplat? zise el, frecându-se la ochi.

— Ia priveşte într-acolo, răspunse barcagiul, vezi şalupa aceea care vine spre noi, întocmai cum se năpusteşte uliul asupra unui porumbel? Să fie, oare, în legătură cu dumneata?

Bakunin îngenunche pe podeaua bărcii şi privi cu luare-aminte spre şalupa care se apropia.

Viteza ei îi dădea şi lui de bănuit.

— Barca pluteşte cu o iuţeală de parc-ar vrea să ne străpungă. Tinere, fă o sforţare, caută să ajungi în mare.

— Da, domnule, acesta e singurul nostru mijloc de scăpare.

Luntraşul vâslea cât putea de repede, dar barca cu motor se apropiase foarte mult.

Bakunin sărise în picioare şi, după ce aruncă o privire asupra urmăritorilor săi, se adresă barcagiului:

— Tinere, ai arme cu dumneata?

— Nimic afară de un cuţit mure, răspunse luntraşul.

— Şi eşti hotărât să lupţi pentru mine?

— Da, domnule, căci mi-ai devenit foarte drag.

— Atunci ia acest revolver şi apără-ne pe amândoi, dacă barca se apropie prea mult.

Marele conspirator scoase din buzunar un revolver încărcat pe care i-l înmână, arătându-i cum să se folosească de el.

— Ascultă, parcă aud un glas? zise deodată Mihail Bakunin.

Barcagiul ciuli urechile.

— Da, ne vorbesc prin megafon, strigă el, în cele din urmă.

Într-adevăr, pe întinsul apei răsunară următoarele cuvinte:

— Opriţi, în numele legii. Vă poruncim să rămâneţi pe loc până când ne vom apropia. Dacă nu ascultaţi de poruncă, tragem.

— Aha, sunt înarmaţi, zise barcagiul, zâmbind, ne ameninţă că ne vor împuşca… Bine, să încerce, deci.

Şi mişcă braţele cu şi mai multă putere.

— Te rog să nu te foloseşti de armă, zise el. Este strict interzis. Dacă ajungem în largul mării, nădăjduiesc s-o scot la capăt.

Şalupa înainta cu aceeaşi viteză, dar nici luntraşul nu stătea cu mâinile în sân.

Făcând o sforţare supraomenească, izbuti, în cele din urmă, să ajungă în largul mării Nordului.

Acum barca cu motor se afla la o depărtare de vreo sută de metri. Chipurile celor dinăuntru se puteau desluşi.

Bakunin arătă spre un bărbat care stătea lângă cârmaci.

— Acesta e detectivul Rustcef, care mă urmăreşte din Rusia, zise marele conspirator.

Poliţistul îşi aţintise şi el privirea asupra conducătorului nihiliştilor.

— Omul îmbrăcat în haine de marinar, murmură el, da, da, el este… Acum şi-a luat altă travestire, dar nu ne vom lăsa înşelaţi. Măriţi viteza, plătesc oricât.

Cârmaciul dădu ordin ca viteza să fie mărită.

— Nu se poate, răspunse mecanicul, motorul va exploda.

— Dar trebuie să-i ajungem, strigă poliţistul, altminteri nu-i mai prindem niciodată. Barcagiul pare să aibă o putere de uriaş. Să ne lăsăm noi întrecuţi de un om, cu toate că avem motorul la dispoziţie? Mai repede, mai repede, chiar dacă motorul sare în aer.

— Bine, dacă porunciţi, o fac, dar nu-mi iau nicio răspundere, replică mecanicul.

Cârmaciul dădu ordin ca motorul să fie pus în maximum de viteză.

Rustcef tremura de tulburare. Detectivul era în înfrigurarea pe care urmărirea criminalilor o produce asupra poliţiştilor.

— Asta cam nu-mi place, murmură barcagiul, adresându-se marelui conspirator. Şalupa înaintează ca săgeata şi, dacă motorul rezistă, nu va fi tocmai bine de noi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ne-au ajuns, strigă conducătorul nihiliştilor. Ce-i de făcut? Să mă arunc în apă şi să încerc să mă salvez înot?

— Domnule, asta poţi s-o faci şi mai târziu, răspunse luntraşul. Mai aşteaptă câteva minute. Eu cred că urmăritorii noştri nu vor izbuti să ne prindă…

O detunătură asurzitoare străbătu aerul.

Şalupa sărise în aer; motorul explodase din pricină că fusese prea tare încălzit.

Sfărâmăturile bărcii cu motor începură să plutească pe apă. Se vedea cum oamenii luptă cu valurile.

— Groaznic, murmură Bakunin. Şi toate acestea din pricina mea.

Cârmaciul şalupei fusese rănit de explozie şi acum lupta din răsputeri să se menţină la suprafaţă.

Rustcef, însă, scăpase teafăr.

Explozia îl azvârlise în apă, dar nu fusese atins de sfărâmăturile şalupei.

Acum era vorba de viaţa lui. Aceasta o ştia prea bine detectivul.

Dar de unde să-i vină salvarea? În lung şi în lat, cât cuprindea cu privirea, nu se vedea nicio barcă, niciun vapor, afară de luntrea pe care se afla Mihail Bakunin.

Şi poliţistul nu putea să spere că acela pe care îl urmărea cu atâta înverşunare, că lui Mihail Bakunin i se va face milă de el şi-l va lua în barca lui.

— Sunt pierdut, sunt pierdut, murmură Rustcef. Acum se spulberă toate visurile mele de mărire. Desigur că nu voi putea să mă ţin mult timp la suprafaţă, cu toate că ştiu să înot foarte bine.

Rustcef avea în Petersburg soţie şi copii.

Gândurile sale se îndreptară spre aceştia. Apoi se lăsă dus de valuri.

Marea spumega în jurul său, făcându-l să-şi piardă minţile.

Poliţistul se uita pe întinsul apei nădăjduind, să zărească vreo scândură de care să se poată agăţa.

Din fericire, curentul apei împinse spre el o bucată din scheletul şalupei.

Detectivul se încleştă de ea cu putere; apoi sări deasupra. Acum nu mai era nevoit să se bizuie numai pe braţele sale.

Marele conspirator se uită la urmăritorul său, plin de compătimire.

— Să-l lăsăm să se înece sub ochii noştri? întrebă conducătorul nihiliştilor, adresându-se barcagiului. Cu toate că e duşmanul meu de moarte, m-a urmărit cu înverşunare şi nu m-ar fi cruţat dacă aş fi căzut în mâinile lui, totuşi, gândindu-mă că ar fi destul să întindem braţul ca să-l salvăm de la moarte, parcă mă simt copleşit de milă.

— Domnule, îţi primejduieşti viaţa dacă-l scapi, zise barcagiul.

— Bine, dar, n-avem noi datoria să venim în ajutorul semenilor noştri? strigă marele conspirator.

— Fireşte, dar sunt sigur că omul acesta nu va şti să-şi arate recunoştinţa, replică luntraşul.

— Dragul meu, nu cunoşti oamenii, continuă Bakunin, nenorocitul acesta ştie prea bine că e pierdut dacă nu-i venim în ajutor. Crezi dumneata că ar fi în stare să fie nerecunoscător dacă-l scăpăm de o moarte sigură? Sunt încredinţat că toată viaţa lui va binecuvânta numele lui Mihail Bakunin.

— Şi dacă va continua să te urmărească, după ce se va vedea pe pământ?

— Crezi că e cu putinţă?

— Nimic nu e cu neputinţă pe lumea asta, răspunse barcagiul. Oameni recunoscători sunt foarte puţini la număr.

— Eu am multă experienţă în această privinţă, zise marele conspirator, şi m-am încredinţat întotdeauna că acela pe care îl scapi de la o moarte înfiorătoare, îţi poartă o recunoştinţă veşnică. Nu, nu, trebuie să venim în ajutorul nenorocitului.

— Fie-vă milă, se rugă detectivul, nu mă lăsaţi să mă înec...

— Bine, îţi vom veni în ajutor, sărmane om…

— Nu, domnule, să n-o faceţi, strigă barcagiul. În ochii acestui om se vedea că urmăreşte ceva rău. Iată, cu câtă viclenie se uită la dumneata.

Rustcef încercă să se apropie de barcă, dar valurile îl aruncau mereu mai departe.

— Vezi, domnule, nici natura nu vrea să-l salvezi, continuă

luntraşul. Talazurile îl împing imediat ce se apropie de noi. Ascultaţi-mă, nu vă salvaţi duşmanul.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ajutor, strigă Rustcef, în această clipă.

Chipul nenorocitului era schimonosit de groază, Ochii-i ieşeau din orbite, iar mâinile îi tremurau.

Se afundase pe jumătate în apă şi nu mai lipsea mult să se scufunde.

Deodată scoase un ţipăt înfiorător.

Un obiect lung, întunecat se mişcase sub apă.

În aceeaşi clipă, se ivi la suprafaţă un cap triunghiular; ochii detectivului se aţintiră asupra animalului, care deschise gura, lăsând să se vadă două şiruri de dinţi albi, ascuţiţi.

Barcagiul tresări, cuprins de spaimă.

— Un rechin, strigă el.

Marele conspirator îşi dădu seama că poliţistul era pierdut dacă nu i se venea imediat în ajutor.

Rechinul se lăsă pe spate, căci numai în această poziţie îşi poate ataca victimele.

— Nu mă lăsaţi să fiu sfâşiat de fiară, strigă Rustcef, fie-ţi milă de mine, Bakunin şi-ţi jur că voi fi prietenul tău.

Conducătorul nihiliştilor îşi scoase revolverul.

— Întinde lopata spre nenorocit, zise el, adresându-se barcagiului.

Acesta îi împlini porunca.

Poliţistul se apucă cu ambele mâini de lemnul salvator.

Luntraşul îl trase spre barcă.

Rechinul se năpusti asupra lui ca o săgeată şi fără îndoială că i-ar fi sfâşiat piciorul dacă, în aceeaşi clipă, n-ar fi răsunat o detunătură asurzitoare.

Marele conspirator trăsese asupra animalului; şi o făcuse cu atâta siguranţă, încât glonţul pătrunsese în burta rechinului, pricinuindu-i o rană mortală.

Apa se înroşi iar fiara dispăru în adânc.

Bakunin ajută barcagiului să tragă în luntre trupul nenorocitului, care căzuse în nesimţire.

În cele din urmă, detectivul fu scos din apă şi întins pe podeaua bărcii.

Conducătorul nihiliştilor se plecă deasupra lui, plin de compătimire.

— Mai trăieşte, oare? întrebă el pe barcagiu.

— Cred că a înghiţit prea multă apă, răspunse acesta.

— Nu, nu, se mişcă, strigă Bakunin. Aud foarte lămurit bătăile inimii sale. Nenorocitul trăieşte. Spaima l-a adus în această stare. De altfel nici nu-i de mirare.

Barcagiul şi călătorul său încercară să-l readucă în simţiri şi, după câteva clipe, Rustcef îşi reveni.

Deschise ochii şi văzând pe Mihail Bakunin începu să tremure.

Marele conspirator înţelese pricina spaimei sale şi încercă să-l liniştească.

— N-ai niciun motiv să te temi dragul meu, zise el. Ştiu că guvernul ţi-a cerut să porneşti în urmărirea mea. Eşti, doar, funcţionar şi trebuia să-ţi faci datoria. Însă ai avut ghinion şi erai cât p-aci să-ţi pierzi viaţa dacă nu te scăpăm eu. Mă bucur din suflet că am putut să-ţi vin în ajutor şi nu-ţi cer decât un singur lucru: jură-mi că vei înceta urmărirea şi nu vei căuta să-mi aţii calea.

Detectivul căzu la picioarele lui Bakunin.

— Nici nu e nevoie să fac acest jurământ, murmură el. Recunoştinţa ce-ţi port mă va hotărî să nu-ţi mai fiu duşman, ci prieten.

Zicând acestea vru să sărute mâna marelui conspirator.

Fireşte că acesta se împotrivi.

— Şi, acum, unde vreţi să mă duceţi? întrebă poliţistul, privind în jurul său.

— În insula Heligoland, răspunse Mihail Bakunin. Vei rămâne acolo, iar eu îmi voi urma drumul. Îţi cer cuvântul de onoare că nu vei părăsi insula înainte de patru săptămâni şi nici nu te vei pune în legătură, prin scris, cu uscatul. Astfel, voi fi încredinţat că nu vei trăda locul încotro m-am îndreptat.

Detectivul întinse mâna salvatorului său.

— Te asigur că n-ai niciun motiv să te temi în această privinţă, răspunse el, căci astăzi am avut cea mai bună dovadă că eşti un om într-adevăr nobil.

Bakunin clătină capul, mulţumit.

— Vezi ce bine am făcut că am salvat viaţa duşmanului meu? zise

el, adresându-se luntraşului.

Acesta dădu din umeri.

— Numai să nu regreţi, murmură tânărul.

Rustcef scoase un suspin adânc şi se prăbuşi pe bancă, unde rămase cu privirile amintite asupra întinsului apei.

Luntraşul începu să devină din ce în ce mai îngrijorat.

— În curând se va porni o furtună mare, îngână el, şi mai avem încă o oră şi jumătate până să ajungem la ţărmul insulei. Ah, dac-am izbuti, numai, să fim pe uscat înainte de izbucnirea uraganului.

— Ne ameninţă vreo primejdie? întrebă Mihail Bakunin.

— Da, o primejdie foarte mare, răspunse barcagiul. Nicăieri furtunile nu sunt mai violente ca în apropierea insulei Heligoland. Pe aici sunt nenumărate stânci, de care un vas se poate sfărâma foarte uşor.

Din nefericire, îngrijorarea tânărului era întemeiată.

Cerul deveni din ce în ce mai întunecat, nori negri se adunau la orizont şi niciun vânt nu adia.

Apa era liniştită, ca şi cum ar fi fost atinsă de o baghetă magică ce ar fi încremenit-o.

Domnea un zăduf de nesuferit. Năduşeala şiroia pe fruntea celor ce se aflau în barcă.

Deodată se lăsă un întuneric atât de adânc, încât nu se mai vedea nici mâna înaintea ochilor. Bakunin, luntraşul şi Rustcef nu se înţelegeau decât prin strigăte.

— Dumnezeule, ce se va întâmpla acum? exclamă barcagiul. Niciodată nu mi-a fost dat să văd o asemenea furtună pe marea Nordului. Ah, iată c-a şi început să fulgere.

Şi, după acest fulger, urmară alte cinci, unul după altul.

Răsună o detunătură înfricoşătoare şi marea începu să spumege şi să vâjâie.

Valurile deveneau tot mai mari. Luntrea ere aruncată de colo până colo. Părea o coajă de nucă într-o baie, unde un copil se joacă cu apa.

— Acum vâslele nu mai folosesc la nimic, strigă luntraşul.

Bakunin privea înaintea lui, posomorât.

Aşadar, îi fusese dat să scape din toate primejdiile care îl ameninţaseră, iar acum trebuia să piară în valuri?

Furtuna izbucni cu o violenţă de nedescris.

Apa se izbea cu furie de barcă, vrând parcă s-o zdrobească, dar scândurile rezistară valurilor.

Sirenele vapoarelor, anunţând trecerea vaselor, se auzeau înăbuşit.

— Vai de noi, dacă ne ciocnim de vreun vapor, zise barcagiul. Atunci, suntem pierduţi, căci nu mai încape îndoială că ne vom scufunda în adânc.

— Şi nu există nicio nădejde să ajungem la ţărm, sau să se potolească furtuna? întrebă marele conspirator.

Barcagiul răspunse printr-un „nu” hotărât.

Rustcef căzuse în genunchi şi se ruga.

Gândurile lui Bakunin se îndreptară spre iubita lui.

În mâna dreaptă ţinea un revolver. Era ferm hotărât ca în clipa când valurile vor răsturna barca, să nu mai încerce să se salveze înot, ci să-şi pună capăt vieţii printr-un glonţ tras în inimă.

Marea deveni şi mai furtunoasă, iar barca era împinsă de valuri spre o direcţie anumită.

— Cine ştie unde ne va duce apa? zise barcagiul, cu tristeţe.

— Cum, n-ai vreo busolă cu dumneata? întrebă Mihail Bakunin.

— Nu, răspunse tânărul, nu eram pregătit pentru o călătorie atât de lungă.

În această clipă se auziră împuşcături de alarmă, ceea ce dovedea că un vapor era în primejdie.

— Dumnezeu să fie îndurător cu acei care se îneacă colo, se rugă barcagiul.

Apa începu să pătrundă în luntre, care se lăsă din ce în ce mai afund.

— Suntem pierduţi, exclamă tânărul, singurul lucru ce ne-a rămas este să ne despărţim de cele pământeşti.

— Ei bine, strigă marele conspirator, dacă sfârşitul a venit într-adevăr, atunci să ne împăcăm cu toţi aceia pe care i-am duşmănit în viaţă. Iert pe acei care au greşit cu mine şi rog să mă ierte toţi oamenii cărora le-am pricinuit vreo suferinţă.

În clipa următoare, luntraşul scoase un strigăt de bucurie.

— Iată, se înseninează, răcni el. Suntem salvaţi.

Şi, într-adevăr uraganul se potoli tot atât de brusc pe cât se pornise. Cerul se înseninâ şi întunericul dispăru.

Deodată zăriră înaintea lor, ridicându-se din apă, o stâncă uriaşă,

care se afla la o depărtam cam de vreun sfert de oră.

— Aceasta e insula Heligoland, strigă barcagiul, aşadar, valurile nu ne-au abătut din calea cea bună.

— Iată o luntre care ne vine în întâmpinare, zise Mihail Bakunin, înăuntru se află o singură persoană. Da, da, văd lămurit, ochii mei nu mă înşală.

Barcagiul îşi îndreptă privirile spre direcţia arătată.

— Să mă ia dracu' dacă asta nu e Gerta mea, strigă el. Da, da, e dânsa, recunosc şi barca. Pesemne că şi-a închipuit că vin şi mi-a ieşit în întâmpinare, drăguţa de ea. Nu-i vorbă, că e şi timpul să vină, căci luntrea noastră se umple din ce în ce mai mult cu apă şi ameninţă să se scufunde.

Şi aşa era într-adevăr.

Barca, în care se afla fata pescarului din Heligoland, ajunse lângă luntrea lor, şi Bakunin, tânărul şi Rustcef izbutiră să urce într-însa; apoi, luntrea cu care veniseră până acolo, dispăru în valuri.

Dar cei trei bărbaţi erau salvaţi.

Tânărul privi cu dragoste spre iubita lui.

— Gerta, exclamă luntraşul, cum aş putea să-ţi mulţumesc?

— Iubitule, inima îmi spunea că ai să vii, răspunse fiica pescarului. Fără să-mi dau seama, m-am îndreptat spre ţărm, m-am urcat în barcă şi am pornit pe mare. Dar cine sunt oaspeţii pe care îi aduci?

Barcagiul povesti logodnicii sale cine era Mihail Bakunin şi cum, printr-o mărinimie fără seamăn îşi salvase urmăritorul.

Tânăra se uită, plină de admiraţie, la Mihail Bakunin.

— Îţi datorăm mult, domnişoară, zise conducătorul nihiliştilor, luându-i mâna, dumitale trebuie să-ţi mulţumim că ne mai aflăm în viaţă.

— O, noi, locuitorii insulei Heligoland, suntem obişnuiţi să ne primejduim viaţa, ca să ne salvăm semenii, răspunse fata. Marea este patria noastră. Dar, acum, să mergem cu toţii în casa părintelui meu, unde veţi fi găzduiţi. Tata se va bucura că-i aduc oaspeţi atât de plăcuţi.

— Poate că aceşti oaspeţi sunt cam primejdioşi, replică Mihail Bakunin, îngândurat.

— La noi nu există nicio primejdie, zise tânăra. De îndată ce vă veţi afla sub acoperişul nostru veţi fi în siguranţă.

După puţin timp ajunseră la ţărm.

Deoarece terenul era plin de nămol şi luntrea nu putea să înainteze chiar până la coastă, barcagiul îşi suflecă pantalonii până mai sus de genunchi şi duse pe mal pe cei doi călători.

La urmă îşi luă în braţe iubita, care se lipi de el, plină de dragoste, şi porni cu ea prin apă.

— Ce se mai aude cu tatăl tău? o întrebă el.

— A rămas la hotărârea lui, şopti fata, în timp ce tânărul se apropia de ţărm. Nu vrea să ştie de tine.

— Da, fireşte, pentru că sunt prea sărac.

— Aşa e, încuviinţă dânsa, tata vrea să aibă un ginere bogat.

— Dar ce ar spune dacă i-aş număra astăzi trei sute de taleri noi nouţi?

Gerta holbă ochii la iubitul ei.

— Trei sute de taleri? îngână ea. Cum ai ajuns tu la banii ăştia. Pentru numele lui Dumnezeu, doar nu vei fi făcut vreo nesocotinţă.

Barcagiul tremura, de tulburare.

— Mă crezi în stare să fac vreo faptă necinstită? întrebă el, aproape mânios.

— Nu, nu, exclamă fata. Ştiu că eşti cel mai cinstit băiat din lume; dar nu pot să pricep cum de ai câştigat banii ăştia.

— Călătoria pe care am făcut-o acum mi-a adus această sumă. Nădăjduiesc că de astă dată bătrânul nu va mai avea nimic de zis.

— Vino, vino, dragul meu, strigă tânăra, copleşită de bucurie. Să mergem la tata!

*

Bakunin şi Rustcef se aflau de două zile în locuinţa pescarului Walding.

Tatăl Gertei primise pe oaspeţii săi, dar aceştia s-ar fi înşelat amarnic dacă ar fi numit „prietenoasă” această primire.

Căci, bătrânul nu era deloc prietenos.

Era un om înalt şi uscăţiv, cu părul cărunt, care îi ajungea până la umeri. Purta în urechi nişte inele de aur şi avea o faţă ca cioplită din piatră. Vorbea foarte rar, uneori treceau zile întregi fără să scoată un cuvânt, şi privea în jurul său plin de neîncredere.

Gerta părea să fie singura fiinţă pe care o iubea într-adevăr.

Inima bătrânului aparţinea cu totul fiicei sale, pentru care muncea din răsputeri chiar şi acum, când nu mai avea nevoie s-o facă. Chiar pe vreme rea, Walding pornea pe mare şi pescuia, până ce-şi umplea barca. Apoi se întorcea la ţărm şi se bucura nespus când prada pe care o aducea era mai bine răsplătită.

În schimb, fiica lui câştigase inima fugarului.

Marele conspirator îşi petrecea toată ziua în tovărăşia Gertei, care îi arăta grădina şi-i dovedea multă bunăvoinţă cu orice prilej.

În primele zile, Rustcef zăcuse la pat.

Primejdiile şi spaima prin care trecuse, îl îmbolnăviseră.

Apoi, însă, îşi reveni, şi asta datorită în cea mai mart parte îngrijirilor Gertei.

După puţin timp, poliţistul se întremase atât, încât putea să iasă în grădină.

Dar, lucru ciudat, detectivul evita să se întâlnească cu Bakunin.

Când îl zărea venind, se furişa în altă cameră şi, după cât se părea, evita să-l încredinţeze din nou de toată recunoştinţa lui.

După cinci zile de la sosirea lor pe frumoasa insulă, Rustcef se apropie de Gerta, zicându-i:

— E adevărat ce am auzit, şi anume că luna viitoare vă căsătoriţi?

— Da, domnule, răspunse tânăra, făcând o uşoară plecăciune.

— Vă doresc mult noroc, continuă detectivul, dar ascultă-mă ce-ţi spun, draga mea. Acolo unde domneşte sărăcia, nu poate să existe fericire.

— Numai de sărăcie nu poate fi vorba, replică tânăra, tata îmi va da o zestre destul de mare şi, apoi, viitorul meu soţ are o avere frumuşică. El a primit trei sute de taleri pentru călătoria pe care a făcut-o.

— Trei sute de taleri? repetă Rustcef şi un zâmbet ciudat îi flutură pe buze. Cea mai uşoară boală şi aceşti bani se topesc. Nu, dacă aţi avea cel puţin o mie de taleri, ar mai merge.

Gerta izbucni într-un hohot de râs.

— O mie de taleri? exclamă ea. Dar de unde vrei să-i luăm, domnule?

— Eu cunosc mijlocul să-ţi faci rost de ei, răspunse detectivul.

Tânăra se dădu înapoi.

— Ce vrei să spui cu asta? întrebă fiica pescarului.

Rustcef se uită cu luare-aminte în jurul său, vrând să se încredinţeze că nu-l aude nimeni, apoi apucă mâna fetei.

— Gerta, şopti poliţistul, dacă vrei, poţi să câştigi această sumă, pe care ţi-o voi plăti peste câteva zile.

Gerta păli.

— Şi ce-mi ceri în schimb? întrebă ea.

— Să-mi ajuţi să fac nevătămător un mare criminal.

— Cine e acest criminal? cercetă fata.

— Omul cu care am venit în casa voastră… Mihail Bakunin.

— Să-l faci nevătămător? Ce înţelegi prin asta, ce pui la cale împotriva sa?

— Trebuie să ne năpustim asupra lui când va dormi şi să-l legăm zdravăn, şopti Rustcef. Apoi îl vom duce pe bordul primului vapor care va acosta la ţărm.

— Cum, eşti în stare de una ca asta? exclamă tânăra, cu inima zvâcnind şi aruncând o privire dispreţuitoare asupra poliţistului. Ai uitat cu totul ce a făcut pentru dumneata Mihail Bakunin? Când rechinul era cât p-aci să te sfâşie cu dinţii lui ascuţiţi, Mihail Bakunin a fost acela care a împuşcat fiara, iar apoi te-a scos din apă şi te-a luat în barca lui. Ar fi putut foarte bine, să te lase să mori, căci de jur-împrejur – mi s-a povestit, doar, totul – nu se afla nicio fiinţă care să-ţi fi putut sări în ajutor. Şi acum vrei să te porţi atât de urât cu el? Să-ţi fie ruşine!

Gerta se întoarse, voind să se depărteze, dar Rustcef o reţinu.

— Lasă-mă, porunci fata, nu vreau să te mai văd, eşti un trădător.

Detectivul izbucni în râs.

— Mă crezi, într-adevăr, în stare de una ca asta? întrebă el.

— Fireşte, după cele ce am auzit…

— Ei bine, draga mea, reluă poliţistul, află că am vrut să te pun la încercare. Din însărcinarea prietenului meu, Mihail Bakunin, – acum sunt, într-adevăr, prietenul său –, am vrut să mă conving dacă prietenia pe care i-o arăţi, este atât de sinceră cum pare. Bakunin voia să vadă dacă vei refuza suma pe care ţi-am oferit-o. Şi ai trecut examenul cu succes. Ai respins propunerea mea şi prietenul meu se va bucura nespus când îi voi aduce asta la cunoştinţă. Totuşi mia de taleri n-o vei pierde, căci Bakunin şi cu mine ţi-o vom oferi ca dar de nuntă.

Tânăra rămase încremeniră.

Acest om spunea adevărul?

Nu, de o mie de ori nu. Era cu neputinţă ca Mihail Bakunin să fi vrut s-o pună la încercare.

Şi, chiar dacă aceasta i-ar fi fost intenţia, ar fi făcut-o el însuşi.

— Am înţeles, murmură ea.

Şi, fără să mai aştepte ceva, se depărtă.

Detectivul îşi muşcă buzele şi rosti un blestem.

— Drace, mi s-a împotrivit, şopti el. Acuma trebuie să mă grăbesc să-i viu de hac ticălosului, căci fetişcana e în stare să-i spună totul şi atunci Bakunin se va feri. Dacă dânsa n-a vrut să primească, să nădăjduim că tatăl va fi mai înţelegător… Bătrânul pare să fie foarte lacom de bani; nu mai încape îndoială că va fi gata să câştige suma pe care i-o voi oferi.

În această clipă, tatăl fetei intră în grădină şi se apropie de Rustcef.

Detectivul îi şopti câteva cuvinte, apoi îl trase după sine într-un tufiş.

Acolo, cei doi rămaseră câtva timp, discutând.

Rustcef oferea o mie de taleri; bătrânul voia două mii.

În cele din urmă căzură la învoială.

Rustcef îi făgădui două mii de taleri, iar bătrânul îşi lua obligaţia să predea legat pe Bakunin detectivului şi, afară de asta, să-l ducă până la Hamburg.

— Dar când să-l atacăm? întrebă poliţistul.

— În timpul somnului, răspunse pescarul. Atunci ne vom furişa în camera lui, unde îi vei arunca peste cap o plasă pe care ţi-o voi da. După aceea, îl voi lega şi-l vom duce de acolo.

— Planul îmi place, răspunse Rustcef. Numai plasa trebuie să fie destul de trainică.

— În privinţa asta să n-ai nicio grijă, zise pescarul.

Târgul fusese încheiat, astfel că cei doi îşi strânseră mâinile.

Bakunin habar n-avea de primejdia care-l ameninţa.

În seara aceleiaşi zile, marele conspirator voia să se culce, după ce trăsese zăvorul camerei sale, când se auzi o bătaie în uşă.

Uimit, conducătorul nihiliştilor deschise uşa şi uimirea lui crescu şi mai mult, când văzu înaintea sa pe tânăra fată.

— Ce te aduce aici la ora asta, Gerta? întrebă Mihail Bakunin. S-a

întâmplat vreun fapt pe care trebuie să mi-l aduci la cunoştinţă numaidecât?

— Lasă-mă să intru, domnule, şopti fiica pescarului, şi aici se mai află o persoană, care mă însoţeşte şi, anume, logodnicul meu.

Cei doi tineri păşiră înăuntru.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Mihail Bakunin, în şoaptă. Mă ameninţă vreo primejdie?

— Da, domnule, o primejdie foarte mare, răspunse Gerta.

— Din partea cui?

— Din partea omului pe care l-ai salvat şi care îţi datorează viaţa, căci l-ai scăpat de o moarte înfiorătoare.

— Ah, să fie Rustcef atât de nerecunoscător? murmură Bakunin. Dar vorbiţi mai încet, căci poate trage cu urechea.

Conducătorul nihiliştilor se apropie de masă şi, sprijinindu-se de ea cu ambele mâini, privi în jos, posomorât.

— Spuneţi-mi despre ce e vorba, continuă el, după câteva clipe. Dar nădăjduiesc că nu veţi aduce învinuiri pe care să nu le puteţi dovedi.

— O, vă pot face dovada oricând, zise Gerta. Şi sunt sigură că veţi rămâne uimit când veţi auzi totul.

Tânără povesti lui Mihail Bakunin încercarea lui Rustcef de a o hotărî să-i predea pe marele conspirator, lucru pentru care îi oferea o mie de taleri. Fugarul tresări auzind acestea. Apoi, luă mâna Gertei.

— E adevărat ce spui, copilă dragă? exclamă el.

— Vă jur că e adevărul, răspunse tânăra. Şi, apoi, cum aş putea să mint când e vorba de o chestiune atât de însemnată?

— Atunci, Rustcef e pierdut, scrâşni marele conspirator.

Chipul său era schimonosit de furie, iar ochii îi scânteiau. Deodată scoase un revolver din buzunar.

— Acest Rustcef e un ticălos, zise Bakunin, lumea n-o să piardă nimic dacă el moare… Da, trebuie să piară!

— Pentru numele lui Dumnezeu, vrei să-l ucizi? strigă tânăra. Asta să n-o faci până când nu te încredinţezi că are intenţia să-şi înfăptuiască planul. Poate că a fost numai o ispită, iar acum se căieşte şi e îngrozit de acest gând.

— Nu, nu, exclamă Bakunin. Acum îl cunosc destul de bine. Încă de câteva zile purtarea lui mi-a dat de bănuit, dar nu-mi trecea prin minte că ar fi în stare să pună la cale o faptă atât de mârşavă, nu-mi

închipuiam că există pe lume oameni atât de răi.

— Vezi, domnule, interveni barcagiul, n-aveam eu dreptate când îţi atrăgeam luarea-aminte? De ce nu l-ai lăsat să se înece sau să cadă pradă rechinului?

— De ce n-am făcut-o? Pentru că sunt un om milos, răspunse, marele conspirator. Dar n-am pierdut încă nimic. Ai dreptate, Gerta, continuă el, adresându-se fiicei pescajului, trebuie să mă încredinţez dacă vrea să-şi pună planul în aplicare. Acum mă voi întinde în pat, fără să mă dezbrac şi voi stinge lumina. Uşa poate să rămână descuiată. Dacă Rustcef vrea, într-adevăr, să mă atace, atunci se va strecura în camera mea chiar astă-noapte, căci ştie prea bine că mâine plec. Aşadar, trebuie să se folosească de orele acestea, deoarece altminteri nu va mai avea prilejul să pună mâna pe mine. Dumneata, Gerta, şi logodnicul dumitale vă veţi ascunde pe aici pe undeva. În clipa când individul se va furişa înăuntru, îl împuşc.

Tânăra se cutremură. Gândul că în casa tatălui ei se va desfăşura o dramă atât de sângeroasă, şi chiar sub ochii ei, o înfricoşa.

Mihail Bakunin o îmbărbătă prin câteva cuvinte, apoi stinse lumina, căci i se păruse că aude paşi pe trepte.

Dintr-o săritură fu lângă pat, apoi se culcă îmbrăcat şi închise ochii.

Cei doi tineri se ghemuiseră într-un colţ al încăperii.

Se scurse o jumătate oră fără ca să se fi întâmplat ceva deosebit. Bakunin începuse să devină nerăbdător, când se auziră paşi apropiindu-se de uşă.

— Vine, îşi zise marele conspirator.

Într-adevăr, clanţa fu apăsată. Cel care voia să pătrundă în cameră încerca dacă uşa e încuiată.

Apoi, după ce căpătă convingerea că era descuiată, o împinse încetişor.

Un curent slab se produse în odaie.

Bakunin se stăpâni din răsputeri să nu se năpustească asupra ticălosului şi să-i dea pedeapsa meritată.

Paşii se apropiară de patul în care se afla marele conspirator.

Gerta apucă mâna logodnicului ei; tânăra răsufla din greu şi tremura de tulburare.

Conducătorul nihiliştilor văzu o făptură întunecată apropiindu-se de el. Doi ochi scânteiau în întuneric.

Bakunin ridică revolverul, îndreptându-l spre duşmanul său.

Dar ce era asta?

Rustcef nu venise singur, ci mai era însoţit da cineva.

Nu cumva se înşela? Poate că era numai un joc al închipuirii sale înfierbântate?

Marele conspirator nu putea să-şi răspundă la această întrebare, care îl frământa nespus.

Degetele sale se încleştară de mânerul armei şi, deodată, răsună o împuşcătură.

Un strigăt sălbatic se auzi în noapte.

Ca să fie mai sigur că-şi răpusese duşmanul, Bakunin mai slobozi un glonţ.

Urmă un suspin adânc şi zgomotul unui corp care se prăbuşeşte.

— Lumină, pentru numele lui Dumnezeu, faceţi lumină, strigă Gerta.

Tânărul alergă spre masă şi aprinse lumânarea care se afla acolo.

În acest timp, conducătorul nihiliştilor sări din pat.

O privelişte înfiorătoare i se înfăţişă ochilor.

Pe podeaua camerei zăceau, într-un lac de sânge, trupurile a doi bărbaţi.

Amândoi păreau că se luptă cu moartea.

Deodată, unul dintre ei rămase nemişcat.

Şi, acesta nu era nimeni altul decât tatăl Gertei.

Glonţul lui Bakunin îl lovise drept în inimă.

Rustcef era şi el rănit mortal. Glonţul îi pătrunsese în plămânul drept şi ieşise prin spate.

Se mai ridică o dată şi deschise gura, ca şi când ar fi vrut să spună ceva, dar un val de sânge ţâşni printre buzele sale.

Detectivul îşi dădu sufletul la picioarele lui Bakunin.

Tânăra se aruncase deasupra cadavrului părintelui ei. Sărmana fată încă nu putea să-şi dea seama cum de ajunsese aici bătrânul pescar.

Dar scotocindu-se în hainele sale se găsi o scrisoare prin care Rustcef se obliga să achite lui Walding încă o mie de taleri, dacă Bakunin îi va fi predat în această seară, viu sau mort.

— Aşadar, a luat parte la ticăloşie, zise marele conspirator, cu glas adânc.

Gerta se depărtă de cadavrul părintelui ei.

Niciodată nu-l iubise din inimă, ci îi dăduse doar o ascultare de copil; acum însă şi ultimele picătură de dragoste filială dispărură din pieptul ei.

În dimineaţa următoare cele două cadavre fură îngropate.

Ceremonia avu loc în tăcere. Pe o colină a insulei se săpară două morminte, fiecare având deasupra o cruce simplă, neagră.

*

În aceeaşi zi când se îndeplini trista solemnitate, Mihail Bakunin părăsi insula Heligoland.

Un vapor care trecea pe acolo, plecând spre Anglia, îl luă pe bord.

Gerta şi logodnicul ei îl conduseră cu barca până la vas.

— Şi acum, rămâneţi cu bine! le zise marele conspirator, când se afla pe scara de frânghie, care îi fusese lăsată de pe covertă. Rămâneţi cu bine, dragii mei şi vă doresc din toată inima ca dragostea voastră să fie veşnică şi să vă lumineze întotdeauna. Şi, când veţi fi fericiţi şi copii iubitori vă vor înconjura, gândiţi-vă la nenorocitul care a venit la voi ca fugar şi pe care l-aţi adăpostit cu atâta bunăvoinţă. El vă va rămâne recunoscător toată viaţa şi dacă veţi fi în nevoie puteţi să-i spuneţi păsul şi vă încredinţez că-l veţi găsi oricând gata să vă ajute.

— Dar care este numele dumitale? întrebă luntraşul, strângându-i mâna din nou.

— Eu sunt Mihail Bakunin. Rustcef avea dreptate bănuind în mine pe conducătorul nihiliştilor. Da, eu sunt acela care a pus la cale uciderea Ţarului Rusiei.

Mai făcu un semn spre cei doi iubiţi, apui urcă pe covertă.

După câteva clipe, vaporul porni, ducând pe bordul său pe marele conspirator, spre Anglia.

Capitolul 154 – Mort pentru libertate!

După ce Lo se despărţise de logodnicul ei, începu să-şi facă pregătirile pentru a părăsi Petersburgul.

Bakunin se înţelesese cu ea să se întâlnească în Anglia şi tânăra nu şovăi să urmeze sfatul iubitului ei.

Avea cu dânsa întotdeauna o geantă plină cu bani, astfel că nu-i fu prea greu să pornească imediat la drum.

Fiica lui Pahlen luă o trăsură şi porunci birjarului s-o ducă la gară. Acesta dădu bice cailor, dar străzile fiind înţesate de lume şi vehicule, din pricina atentatului, nu putură să străbată prin ele cu uşurinţă.

Oamenii formaseră grupuri mari care ovaţionau pe noul Ţar sau blestemau pe ticăloşii care puseseră capăt vieţii lui Alexandru al II-lea.

Inima tinerei fete bătea cu putere.

— Ah, dacă m-aş vedea odată plecată din Petersburg, îşi zise ea.

Căci, ce o mai ţinea în acest oraş?

Tatăl ei era mort, aceasta o auzise chiar din gura lui Bakunin. Marele conspirator fugise, nihiliştii erau împrăştiaţi. Acum nu mai avea pe nimeni care s-o ocrotească.

Tânăra plângea, cu faţa ascunsă în batistă.

Da, inima îi spusese, la venirea în Petersburg, că o aşteaptă mari nenorociri aici şi, din nefericire, presimţirile ei se împliniseră întocmai.

Deodată, trăsura se opri.

Vizitiul sări de pe capră şi se apropie de un grup de oameni adunaţi pe strada Inginerilor, care discutau cu aprindere.

În cele din urmă, se întoarse la trăsură.

— Ce este? întrebă Lo. S-a întâmplat iar ceva?

— Domnişoară, astăzi se petrec numai minuni, răspunse birjarul. Aici au prins pe unul dintre blestemaţii de nihilişti care au comis atentatul împotriva Ţarului. Individul zăcea ca mort pe asfalt şi, într-adevăr, era foarte grav rănit, astfel că nimeni nu mai socotea că-şi va mai reveni vreodată. Însă, tocmai în clipa când au vrut să-l ridice, muribundul a deschis ochii.

— Pentru numele lui Dumnezeu, unde e rănitul? strigă Lo.

Birjarul întinse mâna, arătând spre mulţime.

Tânăra coborî din trăsură şi se apropie de grupul format.

— Acesta e unul dintre blestemaţii de ucigaşi, răspunse unul dintre oameni la întrebarea fetei. Iată, el e acela care a aruncat la picioarele Ţarului bomba care a pus capăt vieţii lui Alexandru al II-lea.

Lo se strecură printre oameni şi, ajungând în primele rânduri, rămase ca încremenită.

Tatăl ei zăcea în braţele câtorva străini.

Da era Pahlen.

Dar ce înfăţişare avea nenorocitul!

Inima tinerei fete se opri, la vederea părintelui iubit.

Trupul său era acoperit de răni şi sânge. Ochii-i erau închişi; şi, după cât se părea, nihilistul se străduia să-i ţină astfel.

Lo vru să se apropie de el, să-i strige:

— Tată, tată, ia-mă cu tine!

Dar în aceeaşi clipă se ivi un detaşament de jandarmi călări.

Mulţimea se împrăştie.

Soldaţii ridicară trupul rănitului, îl aşezară într-o trăsură şi porniră în galop.

În timpul acestei scene, care se petrecuse cu o iuţeală uimitoare, Lo nu fusese în stare să rostească niciun cuvânt măcar.

Acum ştia că tatăl ei mai trăia şi, deci, nu-i era îngăduit să părăsească oraşul până când moartea nu-l va scăpa de chinurile sale groaznice.

Şi tânăra îşi dăduse seama numaidecât că aceasta n-avea să întârzie.

Sărmanul ei părinte nu mai putea să trăiască mult.

Aproape că acest gând era o mângâiere pentru biata copilă, căci ştia că soarta tatălui ei va fi dintre cele mai groaznice, deoarece bietul om se afla în mâinile urmăritorilor săi.

— Şi, acum, ce se va întâmpla cu el? întrebă Lo, adresându-se unuia dintre cei de faţă.

— Ei, domnişoară, nu-i prea greu de ghicit, răspunse acesta. Va fi dus la fortăreaţa Petru şi Pavel şi, probabil, că, cu toate că e grav rănit va fi executat mâine dimineaţă. Dar ticălosul îşi merită soarta. Nu există nicio tortură care să fie prea groaznică pentru acela care a ucis pe Ţar.

Lo se îndreptă spre trăsură. Strecură o monedă birjarului şi-i porunci să plece.

Apoi, făcând un ocol, tânăra se întoarse în locuinţa ei.

După ce intră în casă, Lo îşi sprijini capul în mâini şi rămase pe gânduri.

Da, era datoria ei să rămână în Petersburg şi să caute cu orice chip să ajungă până la tatăl ei, chiar dacă n-avea nicio nădejde să izbutească.

Dar cine putea s-o ajute, cine să-i dea un sfat cum să iasă din această situaţie groaznică?

În cele din urmă se gândi la Sonia.

Sora părintelui ei se afla în Petersburg, dânsa avea legături cu oameni de seamă. Poate că era în stare să-i vină în ajutor?

Lo coborî iarăşi din casă, luă o trăsură şi porni spre locuinţa Soniei.

Găsi pe nefericita femeie plângând!

— Ştiu totul, copila mea, strigă Sonia, ieşindu-i în întâmpinare. Scumpul meu frate şi-a dat sufletul.

— Nu, nu, trăieşte, cu toate că e pe marginea mormântului.

— Trăieşte? exclamă mama lui Vladimir. Dar unul dintre nihilişti, care a fost la mine ca să-mi aducă vestea nenorocirii, mi-a zis că a văzut că tatăl tău a fost sfâşiat de schijele bombei…

— Şi Bakunin era încredinţat că nenorocitul meu părinte a murit, continuă fata. Dar pe semne că nu i-a fost dat să scape de chinuri atât de repede. Tata mai trăieşte şi a fost dus în fortăreaţa Petru şi Pavel. Nici eu, nici dumneata, nu putem să-i îmbunătăţim soarta, totuşi trebuie să facem tot ce ne va sta în putinţă, ca să mai vorbim cu el înainte de a părăsi această lume. Te rog din suflet, înlesneşte-mi să pot pătrunde la el.

— Asta va fi foarte greu, drage mea, replică Sonia. Cum să capăt o asemenea încuviinţare?

— Mătuşico, trebuie să-l mai văd o dată, zise Lo, cu hotărâre.

Sonia clătină capul.

— Bine, copila mea, răspunse sora lui Pahlen, te voi părăsi pentru o oră şi când mă voi întoarce, nădăjduiesc să-ţi aduc încuviinţarea de a-l vizita în temniţă.

Zicând acestea, nobila femeie se depărtă, îndreptându-se spre palatul marelui duce.

Constantin era ocupat şi dăduse ordin ca nimeni să nu fie primit.

Sonia fu cuprinsă de deznădejde; se stăpâni totuşi şi rugă pe lacheu să-i dea toc, hârtie şi cerneală.

Apoi scrise câteva rânduri adresate marelui duce.

Cam după vreun sfert de oră, servitorul se întoarse, aducând un ordin scris prin care se poruncea directorului închisorii să îngăduie celor două femei intrarea în temniţă, cu o jumătate oră înaintea execuţiei.

Când urma să aibă loc execuţia, nu se arăta nici în ordin şi nici lacheul nu fu în stare s-o lămurească.

Sonia se întoarse acasă, unde arătă nepoatei sale preţiosul document.

— Astăzi vom avea, cel puţin, posibilitatea să-l mai vedem o dată, zise tânăra, îmbrăţişând-o. Sărmanul meu părinte se va simţi mai îmbărbătat, se va despărţi mai lesne de viaţă, dacă va putea să mă mai cuprindă în braţe o dată şi să mă sărute pe frunte.

Apoi cele două femei se îndreptară spre fortăreaţa Petru şi Pavel.

La început paznicii nu vrură să le îngăduie intrarea în temniţă, dar văzând ordinul marelui duce deveniră mai binevoitori.

Directorul închisorii le primi numaidecât.

Era un om mai în vârstă, cu barbă albă şi privirea pătrunzătoare.

— Dumneata eşti sora deţinutului Hugo de Pahlen? întrebă el pe Sonia. Iar dumneata fiica lui? continuă el, adresându-se tinerei fete. Vreţi să vă luaţi rămas bun de la condamnat, nu-i aşa?

— Da, răspunse Lo, cu un oftat adânc.

— Chiar acum a venit şi sentinţa de condamnare la moarte, zise directorul. Execuţia va avea foc mâine la răsăritul soarelui.

— Şi putem să vorbim cu el acum?

— Nu, replică bătrânul, aici scrie că vă este îngăduit să-l vedeţi cu o jumătate oră înainte de execuţie şi eu mă conformez întocmai ordinului.

— Ei bine, vom aştepta, răspunse Sonia. Ne îngăduiţi să rămânem aici?

— Fireşte, zise directorul închisorii. Voi porunci să vi se pună la dispoziţie o cameră.

Bătrânul director dădu unui funcţionar poruncile trebuincioase şi, după câteva minute, Lo şi Sonia fură conduse într-o încăpere simplă, unde urmau să-şi petreacă noaptea.

— Nu vom putea dormi, zise Sonia, după ce rămase singură cu nepoata ei. Somnul nu se va lipi de genele noastre. Ah, mă simt copleşită de groaza la gândul că mâine dimineaţa sărmanul meu frate va fi dus la moarte… Aş mai avea o singură dorinţă…

Se întrerupse şi rămase cu privirea aţintită în pământ.

— Şi care este acea dorinţă? întrebă Lo.

— Aş vrea să mor odată cu el.

Tânăra fată îşi trecu braţele pe după gâtul mătuşii sale.

— Nu vorbi astfel, se rugă ea. Tu trebuie să trăieşti, căci mai ai

datorii de îndeplinit.

— Nu, nu mai am nicio datorie, nimic au mă mai reţine în viaţă.

— Gândeşte-te la Vladimir…

Sonia tresări.

— Sărmanul meu fiu, murmură ea, ştergându-şi lacrimile.

Apoi, însă, începu să-şi blesteme soarta.

— Ah, cine e vinovat de toate nenorocirile ce s-a abătut asupra familiei mele? strigă ea, frângându-şi mâinile. Eu, numai eu port toată vina. Lo, vei auzi acum, în această clipă solemnă, mărturisirea unei femei, care se căieşte pentru pasul greşit ce l-a făcut în tinereţea ei. Mi se pare ca şi cum eu aş fi fost aceea care a mărit ura împotriva familiei Romanov, ca şi cum aş fi turnat păcură peste foc. Nefericitul meu frate n-ar fi intrat în asociata nihiliştilor, dacă n-ar fi vrut să mă răzbune pe mine. De ce m-am lăsat ademenită de marele duce? De ce am încuviinţat să mă răpească din casa părintească? Ah, dacă aş fi putut să renunţ la dragostea mea, lucrurile s-ar fi petrecut cu totul altfel!

Lo căută s-o mângâie.

— Oare se poate renunţa atât de uşor la dragoste? întrebă tânăra fată.

Sonia dădu din umeri.

— Sunt oameni care izbutesc s-o facă, răspunse ea, dar acela care poartă în pieptul său o inimă simţitoare, preferă să moară decât să-şi înăbuşe dragostea ce s-a născut în sufletul său.

Lo căzu în genunchi la picioarele mătuşii sale.

— Binecuvântează-mă, femeie nobilă, strigă ea. Binecuvântează-mă, căci şi în inima mea s-a născut o iubire.

Sonia luă între mâini capul tinerei fete şi privi cercetător în ochii minunaţi ai nepoatei sale.

— Iubeşti, Lo? întrebă ea. Dar cine e fericitul care ţi-a încătuşat inima?

Tânăra se făcu roşie ca para focului.

— Este omul cel mai prigonit, dar şi cel mai iubit din lume, răspunse ea. E un erou fără seamăn şi, totuşi, un mare răufăcător, cel puţin aşa îl consideră mii de oameni. Însă, chiar dacă ar fi un răufăcător, tot l-aş iubi, până la sfârşitul vieţii mele.

— Despre cine vorbeşti? întrebă Sonia, uimită.

— Despre Mihail Bakunin, răspunse tânăra, cu însufleţire.

— Cum, îl iubeşti pe Mihail Bakunin, cu toate că părul său a început să încărunţească? Şi el te iubeşte la rândul său?

— Da, mătuşico, îngână Lo.

Nobila femeie desfăcu braţele deasupra capului nepoatei sale.

— Te binecuvântez, copila mea, zise Sonia cu glas solemn, căci ai făcut o alegere de care orice fată s-ar simţi mândră. Alături de acest om vei fi fericită şi vei păşi uşor prin viaţă.

Apoi, o ridică şi o strânse la piept.

Cele două femei rămaseră câtva timp îmbrăţişate.

În cele din urmă, Sonia se desprinse cu blândeţe din braţele copilei, şi, trecându-şi mâna peste ochi, zise:

— Acum nu trebuie să ne mai gândim la asta, Lo. Nu ne este îngăduit să vorbim despre noi, ci despre sărmanul om care este atât de aproape şi, totuşi, atât de departe de noi. Să vorbim despre tatăl tău, copilă dragă. Trebuie să vedem dacă nu există vreun mijloc să pătrundem în celula lui şi să rămânem cu el astă-noapte.

— Mătuşico, zise Lo, am cu mine câteva mii de dolari în bancnote. Nu s-ar putea, oare, să mituim pe paznicii săi? Nu cer să-l pună în libertate, adăugă tânăra, ci doar, să-mi îngăduie să fiu în apropierea tatălui meu. Căci, sunt încredinţată, că ar fi o mare mângâiere pentru el să ne aibă lângă dânsul în ultimele lui ore.

— Da, trebuie să încercăm, încuviinţă Sonia, dar după cât am auzit, funcţionarii temniţei Petru şi Pavel sunt oameni de încredere care nu pot fi corupţi cu niciun chip.

În această clipă, uşa fu deschisă şi un temnicer bătrân intră înăuntru.

— Dumneavoastră sunteţi doamnele care aşteaptă execuţia condamnatului Pahlen? întrebă el.

— Da, răspunse Sonia.

— Deţinutul m-a însărcinat să vă spun că nu trebuie să vă îngrijoraţi din pricina lui, continuă bătrânul. Pahlen se duce la moarte cu fruntea sus.

— Dar de unde ştie că suntem aici? cercetă sora nihilistului.

Paznicul privi cercetător în jurul său.

— I-am spus-o eu, şopti el. Chiar dacă mi-am călcat datoria, totuşi, nu puteam să-i refuz această mângâiere. Doar suntem oameni şi avem

o inimă în pieptul nostru…

— Şi nu există niciun mijloc să ajungem până la el? întrebă Sonia. Am vrea să fim lângă dânsul astă-noapte.

Funcţionarul se împotrivi cu hotărâre.

Dar lacrimile tinerei fete, rugăminţile Soniei şi cinci sute de ruble, care îi fură oferite, avură darul să-l înduplece.

— Bine, sunt de acord, zise el, în cele din urmă, veniţi după mine. La urma urmei nu e cine ştie ce crimă, dacă în loc să le îngădui să intre în celulă cu jumătate oră înaintea execuţiei, le voi lăsa înăuntru cu două ore mai de vreme, se mângâie el însuşi.

Cele două femei porniră în urma temnicerului, păşind de-a lungul câtorva coridoare, până ce ajunseră la o scară şubredă, pe jumătate putrezită.

Apoi începură să coboare treptele, cu băgare de seamă.

— E închis într-una dintre celulele subterane, le lămuri bătrânul.

— Mi-e totuna unde se găseşte acum, zise Sonia, căci în curând va fi liber, cu totul liber.

În cele din urmă, temnicerul se opri în faţa unei uşi scunde. Bătrânul scoase o cheie din buzunar, o vârî în broască şi descuie uşa pe care o dădu de perete.

Inima tinerei fete bătea să-i spargă pieptul.

Condamnatul şedea pe un scaun. La intrarea celor doua femei, nici nu-şi ridică privirile, crezând că se întorsese paznicul.

— Tată! şopti Lo.

Pahlen înălţă capul.

— Lo, scumpa mea copilă, exclamă nihilistul.

Totuşi, nu se ridică de pe scaun, deoarece rănile pricinuite de explozie nu-i îngăduiau s-o facă.

În clipa următoare, cele două femei îngenunchează lângă dânsul, una la dreapta, cealaltă la stânga.

Pahlen puse o mână pe capul surorii, iar cealaltă pe capul fiicei sale şi le dezmierdă cu dragoste nespusă.

Sonia şi Lo izbucniră în lacrimi.

— De ce plângeţi? întrebă Pahlen. Liniştiţi-vă! Priviţi cu curaj înaintea voastră! Mor bucuros, mă despart liniştit de lumea asta. Şi, nu-i aşa că Mihail Bakunin a scăpat?

— Da, a scăpat, răspunse Lo.

— Atunci, nu mai am nicio grijă, continuă nihilistul cu glas liniştit, căci ştiu că vei rămâne alături de el toată viaţa. Şi lângă acest om vei fi la adăpost, copila mea. Aşadar, să aşteptăm cu nepăsare ultima clipă; să fim liniştiţi până în momentul când se va ivi călăul să mă ducă la moarte.

Un curaj eroic se vădea în cuvintele acestui martir pentru libertate.

— Dar nu există niciun mijloc să scapi, tată? întrebă Lo.

Pahlen izbucni într-un râs amar.

— Copila mea, răspunse nihilistul, ai auzit tu vreodată, ca un om care a avut nenorocirea să cadă într-o groapă cu tigri, să izbutească, totuşi, să scape nevătămat? Noi ne găsim tot într-un astfel de loc. Cine a fost aruncat în celulele subterane ale fortăreţei Petru şi Pavel, acela nu mai are dreptul să nădăjduiască, deoarece e pierdut, pierdut fără scăpare…

— O, tată, iubitul meu fată, exclamă Lo, desfăcând braţele, cum voi putea trăi fără tine?

— Vei putea, copilă dragă, crede-mă, zise Pahlen. Mihail Bakunin mă va înlocui. Du-i ultimele salutări din parte-mi şi spune-i că am murit bucuros pentru libertate. Căci ştiu că am adus Rusiei un serviciu însemnat. Dar, spune-mi, te rog, ce urmări a avut atentatul?

Sonia clătină capul.

— O, sărmanul meu frate, zise ea, te-ai jertfit în zadar. Alexandru al II-lea e mort; în schimb Alexandru al III-lea s-a urcat pe tron. Şi, după cât se pare, acesta va fi şi mai aspru, ca şi cum ar vrea ca sub domnia lui să existe şi mai puţină libertate şi dreptate.

Pahlen privi înaintea lui, posomorât.

— Acest Alexandru al III-lea ar trebui să aibă veşnic înaintea lui imaginea tatălui său, ucis în chip atât de groaznic. Ar trebui să vadă mereu în faţă-i trupul sfâşiat al părintelui său şi să-şi spună că şi lui îi va suna odată ceasul, că şi pentru el va veni clipa când poporul asuprit se va răzbuna în mod înfiorător împotriva sa… Ah, e de o mie de ori mai bine să trăieşti ca un biet cerşetor, decât să fii împărat. Căci, dacă cerşetorul nu posedă nimic, totuşi, are cel puţin, dreptul să trăiască. Ţarul, însă, n-are acest drept. El trebuie să fugă, ca un vânat urmărit, până când, în cele din urmă, glonţul vânătorului îl va răpune.

Deodată, uşa se deschise şi paznicul păşi în celulă.

— Pahlen, zise bătrânul, vrei să ţi se aducă un preot ca să-ţi faci

ultima spovedanie?

Condamnatul se împotrivi.

— N-am nevoie de nimic, răspunse el, am tot ce-mi trebuie.

Zicând acestea, desfăcu braţele şi strânse la piept pe sora şi fiica sa.

— Pregăteşte-te, Pahlen, şopti paznicul, clipa nu mai e departe.

— Bine, deci, strigă nihilistul, ridicându-se cu greutate, căci rănile îi pricinuiau dureri nespuse, acum voi părăsi acest pământ. O libertate adevărată mă aşteaptă colo sus, în cer…

— Vrei să ţi se dea un întăritor? întrebă temnicerul. Se obişnuieşte ca cei condamnaţi să capete înainte de moarte o sticlă cu vin tare. Te-aş sfătui să nu refuzi.

— Nu, replică Pahlen, vreau să păşesc cu mintea limpede înaintea morţii.

— Atunci, pot să chem călăii, zise bătrânul.

Se îndreptă spre uşă şi părăsi celula. După câteva clipe se întoarse, însoţit de doi bărbaţi uriaşi.

Erau ajutoarele călăului şi purtau veşminte roşii. Fiecare dintre ei avea în mână câte o secure ascuţită.

Toate acestea se petreceau din ordinul guvernului, care voia ca Pahlen să sufere cât mai mult înainte de moarte.

Lo se agăţă de gâtul părintelui ei

— Ia-mă cu tine, tată, strigă tânăra, vreau să murim împreună.

Pahlen se desfăcu cu blândeţe din îmbrăţişarea ei.

— Fii tare, copila mea, zise nihilistul, nu arăta acestor oameni ce se petrece în sufletul tău. Şi acum, Sonia şi Lo, conduceţi-mă la moarte!

Paznicul încuviinţă din cap.

— Eu nu pot să iau nicio hotărâre în această privinţă, zise el, dar sunt ferm încredinţat că cel mai mare magistrat al imperiului, care aşteaptă în sala de execuţie, nu va avea nimic împotrivă.

— Urmează-ne, porunci unul dintre ajutoarele călăului.

Niciunul dintre ei nu se încumetă să-l atingă, ci-l lăsară să păşească alături de ei.

Dar pierderea de sânge suferită de condamnat îl slăbise prea mult, astfel că fu silit să se sprijine de însoţitorii săi.

În cele din urmă, ajunseră într-o încăpere spaţioasă, cu o fereastră mare, care dădea în curtea închisorii.

Aici, îngrozitoarele pregătiri se şi făcuseră.

În mijlocul sălii se afla un butuc, iar alături de acesta un sicriu.

Judecătorul stătea la o masă acoperită cu negru. Ceva mai deoparte se vedea un scaun.

— Şi acum ţi se va citi din nou sentinţa de condamnare la moarte, şopti paznicul.

Nihilistul se apropie de masă şi judecătorul îi citi sentinţa. Apoi, magistratul rupse un beţişor pe capul condamnatului.

Pahlen nu-şi pierdu nicio clipă sângele rece.

— Călăi, vă predau pe acela care e ucis pe împăratul nostru, zise judecătorul, ridicându-se, luaţi-l şi faceţi cu el, aşa cum porunceşte legea.

Unul dintre călăi se apropie de Pahlen şi, apucându-l de mână, îl conduse în faţa scaunului.

Sonia şi Lo se retraseră într-un colţ, plângând.

Gâdele îi făcu semn să se aşeze, iar celălalt veni lângă condamnat şi-i tăie, cu ajutorat unui foarfece lung, părul de la ceafă.

— La ce foloseşte aceasta? întrebă condamnatul.

— Pentru ca să nu te chinui prea mult, răspunse călăul, căci, altminteri, s-ar putea să nu nimeresc unde trebuie.

— Atunci, nu pot decât să-ţi mulţumesc, replică nihilistul.

Însuşi călăul se simţi cuprins de milă. Niciodată nu i se întâmplase ca un condamnat să se ducă la moarte cu atâta sânge rece.

După ce i se tăie părut, Pahlen fu ras la ceafă, pentru ca să se îndepărteze şi cele mai mici firişoare de păr.

În sfârşit, se termină şi această înfiorătoare toaletă.

— Ridică-te, zise călăul, adresându-se condamnatului.

Acesta se ridică încetişor, apoi se apropie de fiica lui.

— Rămâi cu bine, draga mea copilă, zise nihilistul. Domnul să-ţi călăuzească paşii în viaţă.

Sărmana fată se aruncă la pieptul părintelui iubit.

— Tată, tată, nu trebuie să mori, nu, nu se poate să mori, strigă tânăra. Oare nu mai există milă pe acest pământ?

Zicând acestea, Lo se întoarse spre magistrat.

Bătrânul clătină capul, adânc înduioşat de durerea frumoasei fete.

— Tatăl dumitale îşi mentă moartea, răspunse el. Aşadar, nu-i îngreuia clipa de despărţire.

— Dacă oamenii nu mai ştiu ce înseamnă mila, atunci îngerii din

cer te vor ocroti, reluă tânăra. Dar, nu, nu te las, trebuie să rămâi cu mine, strigă ea, deznădăjduită.

— Lo, stăpâneşte-te, murmură Pahlen. Copila mea, ne vom revedea, doar… Da, acest gând mă însufleţeşte acum. Şi chiar dacă în viaţă n-am crezut că există o lume dincolo de mormânt, acum însă, nu mă mai îndoiesc…

Zicând acestea, îşi îndreptă privirile spre cerul albastru care se vedea prin fereastra încăperii.

— Da, mi se pare că o perdea uriaşă se ridică dinaintea ochilor mei şi o ceată de îngeri îmi iese în întâmpinare, continuă condamnatul. O trăsură se desprinde din nori şi porneşte spre mine… Doamne, care sălăşluieşti deasupra noastră, nu mă judeca cu asprime… Şi, acum, sunt gata să mor…

Îşi îmbrăţişă din nou fiica, sărutând-o cu dragoste, apoi se întoarse spre sora lui, adânc mişcat.

— Sonia, nefericita mea surioară, îngână el, îngenunchează la mormântul tatălui nostru, spune-i că am pornit spre dânsul şi roagă-l să nu mă mai primească cu un blestem, ci cu o iubire părintească. Socot că mi-am ispăşit păcatele…

Apoi, condamnatul se apropie de magistrat.

— Domnule judecător, zise el, dacă Majestatea Sa Ţarul vă va întreba cum a murit asasinul lui Alexandru al II-lea, răspundeţi-i că nihilistul nu s-a căit, dar a dat ultima lui binecuvântare Rusiei şi familiei Romanov. Doresc familiei imperiale ca de acum înainte să fie ferită de nenorociri şi bunăvoinţa Domnului să se reverse asupra ei. Acum, călăule, sunt al tău…

Zicând acestea, Pahlen se îndreptă spre butuc.

Călăii nu fură nevoiţi să se atingă de el, căci condamnatul îşi sfâşie singur veşmintele şi, după ce mai aruncă o privire asupra fiicei sale, îşi puse capul pe butuc.

Gâdele se apropie de el, ridicând securea deasupra lui.

— Opreşte te, strigă Lo, înnebunită, opreşte-te, omorâţi-mă pe mine în locul tatălui meu…

Dar era prea târziu.

Securea căzuse şi retezase nenorocitului şira spinării.

Capul condamnatului se rostogoli de pe butuc.

Cu ochii holbaţi de groază, Lo se dădu înapoi, prăbuşindu-se fără

cunoştinţă, în braţele Soniei.

— Luaţi-o de aici, zise încetişor magistratul.

Lo şi Sonia fură duse în camera unde aşteptaseră înainte.

Medicul constată numaidecât moartea condamnatului.

Trupul şi capul lui Pahlen fură puse într-un sicriu şi îngropate în cimitirul fortăreţei Petru şi Pavel.

După un sfert de oră, când Lo îşi veni în simţiri, tânăra fată se ridică şi zise, liniştită:

— De acum înainte nu mai am tată.

Sonia se apropie de nepoata sa, încercând s-o mângâie; dar aceasta se împotrivi şi continuă:

— Tatăl meu a murit în lupta pentru libertate. Mătuşico, îţi făgăduiesc că nu voi uita niciodată că sunt fiica unui Pahlen. Şi, acum, ştiu unde este locul meu. Chiar astăzi voi părăsi oraşul şi voi pleca spre Anglia, unde mă vom uni pe veci cu Mihail Bakunin. Imnul libertăţii va fi marşul nostru nupţial… Rămâi cu bine, soră a nefericitului meu tată, rămâi cu bine… Îţi doresc ca atunci când ne vom revedea, Rusia să fie liberă, să fie scăpată de jugul asupritor al tiraniei.

Tânăra fată se smulse din braţele mătuşii sale şi părăsi în grabă camera.

În zadar strigă Sonia în urma ei, vrând s-o reţină. Lo ajunse la poarta temniţei şi opri o trăsură în care se urcă, îndepărtându-se în grabă.

— În venele ei curge sânge de Pahlen, murmură Sonia. Domnul s-o ocrotească, hărăzindu-i o soartă mai bună decât tatălui ei.

Capitolul 155 – Suprema jertfă

Înmormântarea lui Alexandru al II-lea avusese loc.

Defunctul Ţar fusese dus la groapă cu onoruri deosebite.

Fiul său Alexandru al III-lea voise să arate respectul pe care îl păstra tatălui său şi urmărise să dea prilej Rusiei să dovedească ura ce o purta poporul împotriva ucigaşilor împăratului.

Timp de câteva zile, trupul neînsufleţit fusese expus în catedrala Petersburgului. Cosciugul era împodobit cu flori minunate.

Ambasadorii ţărilor străine şi oamenii de seamă ai Rusiei

trimiseseră coroane, suveranii din Europa scrisori de condoleanţe, astfel că din toate părţile lumii veniseră dovezi de prietenie pentru ţara care fusese atât de grea încercată, prin doliul ce o învăluise.

Alexandru al III-lea fusese prevenit să nu se arate în public, cu prilejul înmormântării, căci duşmanii săi ar putea să pună ceva la cale, iar tânărul Ţar nu dăduse ascultare acestor sfaturi şi urmase cortegiul funebru, prin străzile înţesate de lume.

Dar nimic deosebit nu se petrecuse cu acest prilej. Nicio bombă nu fusese aruncată, niciun nihilist nu încercase vreun atentat la viaţa împăratului – o tăcere desăvârşită domnise în tot timpul când cortegiul străbătu străzile capitalei.

Un suspin adânc se auzi din piepturile tuturor.

Sicriul fu coborât într-un mausoleu din catedrala oraşului, după ce trupul fusese îmbălsămat.

Inima defunctului Ţar fu pusă într-o urnă mică, de argint şi aşezată pe altarul sfântului lăcaş.

Când se întoarse de la înmormântarea tatălui său, Alexandru al III-lea găsi în sala de aşteptare pe primul judecător al imperiului, care venise să ia ordine cu privire la soarta lui Boianovski.

— Celălalt nihilist a fost executat imediat, deoarece ne temeam ca nu cumva să moară din pricina rănilor primite cu prilejul exploziei, zise magistratul.

— Şi cum a murit ticălosul? întrebă Ţarul. A tremurat înaintea morţii sau a privit-o fără teamă?

— Majestate, niciodată n-am văzut un om mergând la moarte cu mai mult sânge rece, răspunse judecătorul. Acum, însă, e vorba de celălalt nihilist, care a fost prins. Socot că n-ar fi bine să-l executăm numaidecât. Dimpotrivă, cer Majestăţii Voastre încuviinţarea ca ticălosul să fie torturat. Căci, acum trebuie să ne silim din răsputeri să căpătăm mărturisiri. De astă dată nu mai este vorba să-i luăm viaţa, pentru ca să fie mai puţin cu un nihilist pe lume, ci trebuie cu tot dinadinsul să aflăm numele tăinuitorilor şi tovarăşilor săi.

Alexandru al III-lea clătină capul, în semn de încuviinţare.

— Ai dreptate, zise el, ia măsurile trebuincioase, îţi dau aprobarea mea pentru aceasta.

*

În acest chip soarta lui Boianovski fu pecetluită.

Instrumentele de tortură se şi pregătiseră, călăii fortăreţei Petru şi Pavel se şi bucurau că vor avea o privelişte sângeroasă, dar Boianovski se sustrase puterii oamenilor.

Cu toate că i se luaseră toate obiectele ce i-ar fi putut sluji ca să-şi pună capăt vieţii, nihilistul găsi totuşi un mijloc care îl scăpă de chinuri.

Medicul îşi împleti o funie din paiele culcuşului său. Apoi legă funia de una dintre gratiile celulei şi-şi trecu laţul în jurul gâtului.

Gândurile sale se îndreptară din nou spre aceia pe care îi iubise în viaţă şi le trimise ultimele salutări.

— Rămâi cu bine, Mihail Bakunin, şopti el, rămâneţi cu bine, voi tovarăşi credincioşi Nu, nu vreau să vă trădez! Supus groaznicelor torturi care mă aşteaptă, poate că n-aş mai fi putut să rabd şi aş fi destăinuit numele vostru. Dar aceasta nu se va întâmpla, buzele mele se vor închide pentru totdeauna, înainte de a fi supus la chinuri. Vin, Fedora, vin, aşteaptă-mă acolo sus, unde nu există trădare şi unde sufletul tău trebuie să se fi purificat. Te-am iubit din toată inima pe tine, cea mai frumoasă dintre femei şi, n-am primit decât nerecunoştinţă. Şi, totuşi, acum, când moartea e doar la un pas de mine, îmi dau seama cât de ferici, eram că te puteam îmbrăţişa… Vin, Fedora, ia-mă la tine…

Apoi, se aruncă la pământ şi laţul se strânse în jurul gâtului său.

Nenorocitul se zbătu de câteva ori, apoi rămase ţeapăn.

Colea de Boianovski îşi dăduse sufletul.

Când călăii păşiră în celulă, nu mai găsiră decât un cadavru.

Primul judecător al imperiului turba de mânie.

Porunci numaidecât ca paznicul sinucigaşului să fie arestat şi pus în fiare.

Şi furia magistratului era îndreptăţită, căci nu ştia cum să se dezvinovăţească înaintea împăratului că arestatul avusese prilejul să-şi pună capăt vieţii.

Ceru medicilor să examineze cu luare-aminte trupul nihilistului, pentru a constata dacă nu cumva la mijloc este doar o prefăcătorie, dar aceştia râseră cu hohote şi afirmară cu tărie că moartea trebuie să se fi produs îndată.

Alexandru al III-lea spumegă de furie când află de sinuciderea lui

Boianovski.

— Sunt înţeleşi, strigă el, aruncând într-un colţ raportul care i se înaintase. Da, da, toţi cei cure mă înconjoară sunt nihilişti. Ei l-au omorât pe acesta sau, cel puţin, l-au ajutat să se omoare, pentru ca să nu-i trădeze. Dar am să-i curăţ de pe suprafaţa pământului. Voi porni în fruntea unui regiment care va străbate oraşul, înotând în sânge.

Apoi, împăratul convocă consiliul de miniştri şi, în aceeaşi zi se revocară câteva dispoziţii blânde pe care le orânduise defunctul Ţar.

Astfel, Rusia se cufundă din ce în ce mai mult în întunericul despotismului.

Desfiinţarea robiei fusese decretată, dar aplicarea ei fu zădărnicită prin diferite legi.

O armată de spioni se revărsă din nou asupra ţării.

Alexandru al III-lea voia ca poliţia să fie cea mai mare putere în stat.

Aproape în fiecare familie se afla câte un spion.

Tatăl nu mai putea să aibă încredere în fiul său, iar acesta se ferea de părintele lui. Chiar mama trebuia să se teamă să nu fie trădată de propriul ei copil.

Denunţurile începură să se ţină lanţ.

Se făcură nenumărate perchiziţii în locuinţele acelora care erau bănuiţi că au legături cu nihiliştii şi vai de nenorociţii care nu puteau să-şi dovedească nevinovăţia.

Uneori, sărmanii oameni fură exilaţi în Siberia, unde erau aruncaţi în mine, numai pentru că vreun vecin răutăcios jurase că împricinatul avea principii nihiliste.

O epocă grea începu pentru Rusia.

Dar ceea ce preocupa mintea împăratului nu erau numai evenimentele petrecute în ţară, ci chiar în sânul propriei sale familii.

Niciodată Alexandru al III-lea nu se simţise atras către verişoara lui, Vera, fiica marelui duce Constantin.

Tânărul Ţar o urâse întotdeauna pentru firea ei sinceră, blândă.

Printre însemnările tatălui său, Alexandru al III-lea găsi şi proiectul ca Vera să se căsătorească cu un prinţ german.

Hârtia conţinea următoarele rânduri, scrise de însuşi Alexandru al II-lea:

„Am renunţat la acest proiect, din pricină că prinţesa Vera s-a împotrivit cu hotărâre.

S-o silesc eu pe fiica fratelui meu?

Nu, nu vreau s-o fac să ştie ce este iadul pe pământ, căci o căsnicie fără dragoste nu e nimic altceva.

Vera va rămâne liberă; voi renunţa la hotărârea luată."

Alexandru al III-lea citi aceste cuvinte, pline de blândeţe, dar nu le împărtăşi.

Opt zile după urcarea lui pe tron, Ţarul porunci ca marele duce să vină la Palat şi-i aduse la cunoştinţă că Vera va trebui să se căsătorească cu prinţul german.

Marele duce se cutremură, căci ştia prea bine că aceasta însemna moartea nefericitei sale fiice.

— Sire, doar ştiţi că fiica mea a afirmat răposatului Ţar că preferă să moară decât să devină soţia acelui om, pe care nu-l iubeşte, răspunse Constantin.

Ţarul dădu din umeri, nerăbdător.

— Şi eu aş sta la gânduri să fac multe lucruri, dacă interesele statului nu mi-ar porunci să trec peste dorinţa mea, replică Alexandru al III-lea. Dar şi eu trebuie să mă supun, căci nu sunt decât o parte din maşinăria pe care o alcătuim cu toţii. Nu, unchiule, aici nu mai încape şovăială. Trimite-o încoace pe fiica dumitale, pentru ca eu însumi să-i aduc la cunoştinţă hotărârea luată.

— Atunci, sărmana mea copilă e pierdută, murmură Constantin, astfel ca Ţarul să nu-l poată auzi. Bine, voi spune Verei să se prezinte înaintea Majestăţii Voastre, continuă el, cu glas tare.

Apoi, se înclină cu respect şi părăsi cabinetul împăratului.

Peste o oră, tânăra prinţesă se afla în faţa lui Alexandru al III-lea.

— Scumpa mea verişoară, începu acesta curtenitor, întinzându-i mâna, cum m-am urcat pe tron, m-am gândit la fericirea ta. Ţi-am ales de soţ pe cel mai demn dintre vlăstarele familiilor domnitoare. Nu mai trebuie decât să iscăleşti actul de căsătorie şi totul e gata. În acest scop, am discutat cu ambasadorul Germaniei, şi am hotărât ca nunta să aibă loc la Berlin. Aşadar, vei pleca în capitala Prusiei şi acolo te vei cununa cu prinţul german… Cum, păleşti, tremuri? Ce-i cu tine?

Prinţesă Vera de abia mai izbutea să răsufle.

Aşadar, acum trebuia din nou să destăinuiască totul, întocmai cum făcuse în faţa lui Alexandru al II-lea.

Şi e foarte greu unei fete să mărturisească unui bărbat tainele inimii sale.

Totuşi nu-i rămânea altceva de făcut.

Frumoasa copilă îşi împreună mâinile şi strigă:

— Majestate, nu-mi cereţi să mă jertfesc pentru interesele statului. N-am curajul să distrug pentru totdeauna viaţa şi fericirea mea. Nu, Sire, nu mă siliţi să acord mâna mea unui om pe care nu-l iubesc.

Împăratul clătină capul.

— Scumpă Vera, zise el, voinţa mea e neînfrântă… Dacă am rostit odată un cuvânt, nimic nu mă poate hotărî să-l retrag. Iar acei care se împotrivesc, vor fi nimiciţi. Cine nu e cu mine, acela e contra mea; aşadar, dacă nu vrei să te căsătoreşti cu prinţul german, ceea ce ar întări situaţia mea prin faptul că ar îmbunătăţi relaţiile cu Prusia – înseamnă că trebuie să te consider ca pe un vrăjmaş. S-a zvonit că nu prea ţin la poporul german, continuă Ţarul. Dacă lucrurile sunt într-adevăr aşa sau nu, asta nu vreau s-o dau pe faţă, dar, în orice caz, e bine să dau o dovadă Germanilor că nu vreau să mă depărtez de ei. Şi ce dovadă mai bună aş putea da, decât trimiţând în Germania pe scumpa mea verişoară, pentru ca să facă fericit un vlăstar al familiei domnitoare din Prusia? Şi, acum, nu mai şovăi, Vera, şi semnează actul de căsătorie.

Ţarul pusese dinainte să se întocmească documentul pe care îl prezentă acum nefericitei prinţese.

Şi, întocmai ca şi tatăl său, îi vârî condeiul în mână.

Dar în faţa acestui om cu voinţa de fier, Vera nu mai putu să se împotrivească aşa cum o făcuse înaintea milosului împărat Alexandru al II-lea.

Răsuflând din greu, biata fată semnă actul.

Apoi se îndreptă spre uşă cu atâta grabă, încât părea că fuge.

— Stai, nu te grăbi aşa, făcu Ţarul.

— Mai doriţi ceva, Majestate? întrebă Vera. Oare, n-am făcut destul? Ce jertfă mai cereţi în afară de inima mea?

— Frumoasa mea verişoară, zise Ţarul, după cum văd, ţi-am produs o mare durere… Căci, prin hotărârea mea, ţi-am alungat din inimă

icoana iubitului, către care te simţeai atrasă…

Vera ridică cu mândrie capul.

— Sire, exclamă tânăra, există taine de care nici măcar un împărat n-are dreptul să se atingă.

— Şi, totuşi, mi-am îngăduit s-o fac, replică Ţarul, zâmbind. Însă vreau să tămăduiesc rana… Vera, încă nu ţi-am spus care va fi darul meu de nuntă. Ştiu că ţi-a plăcut întotdeauna micul castel din Gatcina, care se află în mijlocul unui parc, unde se înalţă şi o bisericuţă. Încă de pe când erai copilă îţi făcea plăcere să te joci acolo.

— Pentru că era singuratic, răspunse Vera.

— Ei bine, continuă Alexandru al III-lea, acest castel împreună cu bisericuţa, va fi darul pe care ţi-l voi face la nunta ta. Şi, în sfântul lăcaş vei putea să te rogi pentru acela pe care l-ai iubit şi cu care nu ţi-a fost îngăduit să te căsătoreşti.

Tânăra simţi sângele năvălindu-i la creier. Această batjocură o îndurera nespus. I se părea că vorbele Ţarului răniseră pe Vladimir.

— Da, mă voi ruga în bisericuţă, strigă ea, tremurând, dar nădăjduiesc, că sub domnia Majestăţii Voastre, nu va trebui să mă rog niciodată pentru Rusia. De asemenea, nădăjduiesc că nu voi fi silită să îngenunchez acolo pentru a implora mila Domnului să vă ocrotească de ucigaşii, care s-ar putea înarma ca să vă ucidă, întocmai ca pe răposatul Vostru părinte.

Ţarul îşi muşcă buzele.

— Bine, Vera, murmură el, poţi să pleci. Şi vezi de roagă-te să nu asmuţi asupră-ţi mânia suveranului tău.

Tânăra se înclină şi părăsi încăperea.

Cum ajunse la palatul marelui duce, frumoasa fată se îndreptă spre biroul tatălui ei, cu toate că s-ar fi simţit mult mai liniştită dacă ar fi stat de vorbă cu Vladimir, care se mai afla încă acolo.

Marele duce ieşi în întâmpinarea fiicei sale, adânc mişcat.

— Ştiu ce ţi-a spus Majestatea Sa, zise Constantin. Copila mea, fii tare, trebuie să te supui.

— Trebuie să mă supun? repetă prinţesa, dusă pe gânduri.

Constantin dădu din umeri.

— Fiica mea, continuă el cu glas melodios, atâta timp cât fratele meu era în viaţă, puteam nădăjdui că voi izbuti să-i schimb hotărârea, dar asupra fiului său n-am niciun fel de înrâurire. Noul împărat are o

voinţă neclintită şi nu există om în Rusia care să-l poată înduplece. Trebuie să ne supunem cu toţii hotărârilor sale.

— Aşadar, crezi şi tu că vor veni zile grele pentru sărmana noastră patrie?

— Tăcere, copila mea, zise marele duce, acestea sunt chestiuni asupra cărora nu ne este îngăduit să vorbim. Şi acum, Vera, spune-mi ce hotărâre ai luat.

Tânăra îşi încrucişă mâinile peste pieptu-i feciorelnic.

— Dacă nu se poate altfel, mă voi supune poruncii Majestăţii Sale, răspunse ea. Împăratul mi-a spus că va trebui să plec în Germania, pentru ca să mă căsătoresc cu acela care mi-a fost ales de soţ.

— Da, copila mea, mâine vei porni la drum.

— Aşadar, chiar mâine? îngână frumoasa fată. Bine, tată, nu mă voi împotrivi.

— O, buna mea copilă, ce ascultătoare eşti, strigă Constantin, îmbrăţişând-o. Spune-mi, cum să-ţi mulţumesc? Jertfeşti pentru mine viaţa şi fericirea ta. Căci, ştiu prea bine că te supui numai ca să nu mă pun într-o situaţie neplăcută faţă de Ţar.

Vera se plecă şi sărută mâna părintelui ei.

— Tată, zise copila, mi-aş fi dorit să-ţi înveselesc bătrâneţea. Aşa însă, nu-mi rămâne decât să îndepărtez mâhnirea ce te-ar cuprinde, dacă m-aş împotrivi poruncii Ţarului.

— Să-mi îndepărtezi mâhnirea? repetă marele duce. O, de acum înainte ea va fi veşnic oaspetele meu. Nepotul meu, Alexandru al III-lea, care s-a urcat de curând pe tronul Rusiei, nu va fi niciodată ceea ce a fost tatăl său. Şi, acum, du-te, copila mea. Voi pregăti totul pentru plecare.

Prinţesa Vera îşi luă rămas bun de la tatăl ei şi se îndreptă, cu paşi hotărâţi, spre camera pe care o ocupa Vladimir.

Era o încăpere foarte elegant mobilată şi avea un balcon care dădea în grădină.

Tânărul suferise mult în ultimele zile. O greutate uriaşă îi apăsa inima, căci fiul marelui duce îşi închipuia că tatăl său nu-l va mai privi niciodată cu blândeţe, din pricină că-şi călcase cuvântul.

Da, fugise, doar, din Siberia, fără încuviinţarea părintelui său, cu toate că îi făgăduise că nu va părăsi Krasnoiarskul până când marele duce nu-i va îngădui s-o facă.

Şi, chiar dacă fuga lui n-avea alt scop decât salvarea familiei imperiale, totuşi fapta lui rămânea săvârşită: îşi călcase cuvântul, pe care trebuia să-l respecte cu orice chip.

Un zâmbet de fericire pluti pe buzele tânărului, când prinţesa Vera intră în camera lui. Chipul său palid se îmbujoră.

— Cum, tu eşti, Vera? strigă fiul marelui duce. Vii la mine?

Tânăra prinţesă încuie uşa în urma ei. Pe faţa frumoasei fete era întipărită o hotărâre neclintită. Privirile-i erau liniştite şi fiecare gest, fiecare mişcare părea măsurată.

— Da, vin la tine, Vladimir, pentru că vreau să-ţi fac o comunicare de mare însemnătate, zise ea. Acum este vorba de fericirea noastră, acum trebuie să se hotărască dacă mâine voi fi un cadavru, sau voi mai răsufla încă.

Vladimir scoase o exclamaţie de spaimă.

— Vera, strigă el, cine îţi vrea răul? Spune-mi, şi-ţi jur pe Dumnezeul meu că…

— Vladimir, tu n-ai puterea să faci nimic aceluia care îmi vrea răul, îl întrerupse tânăra, luându-i mâna. Căci el e atât de sus, atât de sus, încât numai Dumnezeu îl poate ajunge.

— Atunci, nu e nimeni altul decât Ţarul.

— Ai ghicit, Vladimir.

— Şi ce vrea de la tine? întrebă fiul marelui duce.

— Ce vrea de la mine? repetă prinţesa, cu amărăciune. S-a hotărât să pună în aplicare proiectul la care defunctul Ţar a renunţat de dragul meu. Împăratul mă sileşte să mă căsătoresc cu prinţul german.

Vladimir se dădu înapoi. Tânărul răsufla din ce în ce mai greu.

— Iubito, strigă fiul marelui duce, nu voi admite una ca asta! Aş fi putut să renunţ la tine, să dispar din calea ta, dar să te ştiu în braţele altuia... O, când mă gândesc că trebuie să devii soţia altuia, simt că-mi vine o nebunie… Mi se întunecă înaintea ochilor… retrage-ţi făgăduiala, Vera, căci altfel, îţi jur că în zilele următoare se va făptui un nou regicid în Rusia, împăratul va fi…

— Taci, Vladimir, pentru numele lui Dumnezeu, taci!

Prinţesa îşi îmbrăţişase fratele şi nu-l lăsase să sfârşească vorba, căci depuse o sărutare fierbinte pe buzele sale.

Apoi se desfăcu încetişor din îmbrăţişarea lui.

— Vladimir, zise ea, deocamdată eşti înfierbântat din pricină că

vestea pe care ţi-am adus-o este recentă încă. Dar, încetul cu încetul îţi vei da seama că, prin violenţă, nu putem face nimic aici. În schimb, dacă ne vom folosi de viclenie, vom izbândi…

— Bine, dar cum vrei să faci, ca să înşeli pe Ţar?

— M-am gândit eu, răspunse Vera, şi dacă ai curaj nu mai încape îndoială că vom izbuti.

— Dacă am curaj? făcu Vladimir. Mai bine întreabă-mă dacă mă încumet să lupt cu întreaga omenire. Şi chiar dacă ar fi vorba să mă duc la moarte pentru tine, iubito, n-aş mai sta o clipă la gânduri. Alături de tine aş fi în stare să trec şi râul întunecat care desparte lumea asta de cealaltă.

Vera se uită, plină de dragoste, la iubitul ei.

— Atunci, dragul meu Vladimir, zise ea, vom juca o festă Ţarului. Mi-a poruncit să plec mâine. O trăsură mă va aştepta în faţa palatului, ca să mă transporte la gară, de unde urmează să iau trenul spre Germania. Ştii tu ce hotărâre am luat eu, iubitule?

— Vorbeşte, vorbeşte, stărui Vladimir, care era numai ochi şi urechi.

— În locul meu va pleca altcineva.

— Altcineva? Nu înţeleg…

— Da, o altă fată, care este cam de aceeaşi statură cu mine. Nimeni nu va bănui ceva, dacă va purta pe faţă un văl gros, când va porni la drum. În acest chip nimeni nu-şi va da seama că la mijloc este o înşelătorie, astfel că altă persoană va pleca la Berlin în locul meu. Şi până se va descoperi totul, noi am fugit.

— Am fugit? repetă tânărul. Aşadar, eşti hotărâtă să te laşi răpită de mine? Vrei să ne retragem împreună în pădurea seculară, unde să trăim departe de lume? Acolo îţi voi construi, cu propriile mele mâini, o colibă; voi dormi înaintea uşii tale şi vai de acela care s-ar încumeta să-ţi facă vreun rău. Mă voi lupta cu fiarele sălbatice şi le voi răpune, numai să te ştiu la adăpost…

— Visătorule, exclamă Vera, mângâind părul lui mătăsos. Viaţa pe care mi-o zugrăveşti e atât de frumoasă, încât aproape că nu-mi vine să cred că ea se poate înfăptui. Totuşi trebuie să încercăm să ne ajungem ţinta, continuă ea, cu însufleţire. Totul e pregătit, Vladimir. Camerista mea, frumoasa Valesca, care este renumită prin asemănarea ei cu mine, s-a hotărât să mă înlocuiască. Curajoasa fată îşi

primejduieşte viaţa. Dar sunt încredinţată că tatăl meu nu va lăsa să i se facă vreun rău. În afară de asta, i-am făgăduit o vilă la ţară, pe care o va primi în dar, dacă planul nostru va izbuti. Acest dar, precum şi dragostea ce mi-o poartă, au hotărât-o să înfrunte pe Ţar şi să joace rolul meu în această ciudată comedie. Tânăra se va urca mâine în trăsură, apoi pe va aşeza în compartiment în locul meu şi sunt convinsă că-şi va juca rolul de minune, căci camerista e o artistă înnăscută. Înşelătoria nu se va descoperi decât la Berlin. Nimeni nu va bănui ceva, dacă aşa-zisa prinţesă, copleşită de durere, îşi va ascunde faţa în mâini şi nu-şi va depărta vălul. Iar în acest timp, noi vom pribegi departe, iubitule. Aşadar, pregăteşte totul, pentru ca nimeni să nu ne stea în cale. Va trebui să ne luăm o înfăţişare cât mai modestă şi să ne amestecăm în mulţime, astfel ca nimeni să nu ne recunoască sau să atragem asupra noastră luarea-aminte. În acest scop, aş vrea să-ţi fac o propunere: să ne travestim în doi călători italieni. Ştii doar, că la Petersburg vin mulţi vizitatori din Italia. Vom lua două bilete de clasa a treia şi vom pleca spre Italia, prin Viena. După ce vom ajunge acolo, ne vom îmbarca pe un vapor şi vom porni spre Africa, unde vom rămâne câtva timp, până ce se va ivi prilejul să ne urmăm fuga spre America. Iată, acesta e planul meu de fugă, iubitule. Spune-mi, îţi place?

Orice plan care ar fi avut ca rezultat unirea lui Vladimir cu Vera, ar fi plăcut tânărului.

Dacă iubita lui i-ar fi propus să fugă împreună în ţara Laponilor, fiul marelui duce n-ar fi şovăit o clipă s-o însoţească.

Trase spre sine pe iubita lui şi o sărută cu patimă.

— Şi eşti, într-adevăr, hotărâtă să fugi cu mine? întrebă el, după un răstimp. Vera, nu te gândeşti la ai tăi, la părintele nostru?

— M-am gândit la el, totuşi am crezut cu cale să nu-mi schimb hotărârea, răspunse tânăra. Fireşte că fapta mea îi va îndurera adânc pe părinţii mei şi, mai ales, tata ar suferi nespus, dar în cele din urmă, se va mângâia cu gândul că fiica lui e fericită.

— Dar ce va face Ţarul când va vedea că l-ai înşelat într-un chip atât de grosolan?

— Va turba de mânie, căci el crede că nimeni nu se poate împotrivi hotărârilor sale, răspunse frumoasa copilă. Dar încetul cu încetul se va potoli şi nu va vrea să arate lumii că e în stare să trimită pe eşafod un

vlăstar al familiei imperiale. Şi chiar dacă ar face-o, voi fi fericită să mor împreună tu tine, Vladimir.

Tânăra copilă se lipi de iubitul ei şi aţinti spre dânsul o privire plină de duioşie.

Fiul marelui duce o sărută din nou.

Dar nici aceasta nu era o sărutare frăţească.

Există oameni, care se simt atraşi unul faţă de altul cu o putere atât de mare, încât nimic nu-i poate despărţi.

Dragostea care se născuse în inimile celor doi tineri nu putea fi spulberată de faptul că erau amândoi copiii aceluiaşi tată.

Ba mai mult, această descoperire îi legase şi mai trainic unul de altul.

Vera şi Vladimir nu se iubeau ca doi muritori, ci ca două fiinţe care au fost create una pentru cealaltă.

Cei doi îndrăgostiţi mai rămaseră câtva timp împreună, discutând amănuntele planului lor de fugă.

În cele din urmă, se despărţiră şi Vera se întoarse în camera ei.

Vladimir nu rămase nici el locului, ci părăsi palatul, cu încuviinţarea marelui duce, căruia îi spusese că se duce în oraş ca să se mai plimbe niţel.

În realitate, tânărul se îndreptă spre una dintre străzile mărginaşe, unde intră într-o prăvălie şi cumpără două costume cum poartă locuitorii din Savoia.

Apoi se întoarse pe înserate în palatul marelui duce şi se furişă în camera lui, fără să dea de bănuit ceva.

Capitolul 156 – Falsa prinţesă

În dimineaţa zilei următoare, Ţarul Alexandru al III-lea primise în audienţă diferiţi oameni.

Dar împăratul dădu prea puţină atenţie celor care veneau să-şi spună păsurile şi privea mereu la ceas, cuprins de nerăbdare. În cele din urmă, lacheul anunţă sosirea lui Savary, mareşalul Curţii.

— Să intre numaidecât, porunci Alexandru a III-lea.

Mareşalul Curţii se ivi în cabinet.

Era un bărbat înalt şi slab, cu barbă, şi păru pieptănat cu grijă.

Marchizul de Savary era francez de origine, dar trăia de mulţi ani la

Curtea imperială din Petersburg şi ştiuse să-şi câştige şi încrederea noului Ţar.

Alexandru al II-lea nu prea ţinuse la lăudărosul francez, dar fiul său îl favoriza din ce în ce mai mult.

— Dragul meu Savary, zise împăratul, când mareşalul Curţii intră în cabinet şi făcu o plecăciune adâncă înaintea Ţarului, am pentru dumneata o misiune foarte delicată. Nimeni nu e atât de potrivit s-o ducă la îndeplinire ca dumneata.

— Sire, sunt la ordinele Majestăţii Voastre, răspunse francezul.

— Este vorba de o căsătorie, Savary, continuă Ţarul, şi ştiu că eşti meşter în asemenea chestiuni.

— O, Majestatea Voastră mă măguleşte, exclamă bătrânul.

— Nu, nu, dragul meu, ştiu eu ce spun. Sunt încredinţat că vei duce lucrurile la bun sfârşit. Marchize, te-am ales ca să conduci o tânără la logodnicul ei.

Savary duse mâna la piept.

— Sire, exclamă el, n-aţi fi putut nimeri mai bine. Am mare talent la astfel de lucruri.

— Ei bine, pregăteşte-te să pleci în Germania astă-seară, împreună cu prinţesa Vera, continuă Ţarul.

— Ah, cu prinţesa Vera, repetă francezul.

— Da, întocmai, e vorba despre verişoara mea, replică Alexandru al III-lea. Am hotărât s-o mărit cu un prinţ german şi sunt încredinţat că dumneata cunoşti acest proiect de căsătorie.

— Fireşte, am auzit adeseori vorbindu-se despre asta, încuviinţă mareşalul Curţii.

— Ei bine, prinţesa Vera s-a împotrivit până acum să facă acest pas, din pricină că un altul pusese stăpânire pe inima şi mintea ei. Ha, ha, e caraghios, un altul al cărui nume nici nu trebuie rostit, măcar, la Curte. Răposatul meu tată era prea slab în această privinţă. Ştii că defunctul Ţar judeca cu blândeţe tot ce era în legătură cu unchiul meu, marele duce Constantin sau familia sa. Din această pricină, verişoara mea a izbutit să se împotrivească proiectului de căsătorie. Eu, însă, am alte păreri. Visul nebunesc al unei tinere fete nu trebuie să stea în calea intereselor statului. Verişoara mea trebuie să se căsătorească cu prinţul german şi o va face. Astă-seară la ora nouă fix, o trăsură o va aştepta înaintea palatului tatălui ei. Dumneata te vei

duce s-o iei şi o vei conduce la gară, de unde va porni spre Germania, cu un tren special. Îmi răspunzi că prinţesa Vera va ajunge cu bine la Berlin şi că se vor respecta formalităţile trebuincioase, cu privire la căsătorie. În afară de dumneata, fiica marelui duce va fi însoţită de camerista ei, patru ofiţeri şi trei doamne de onoare. Guvernul german a fost înştiinţat în această privinţă, la Berlin s-au şi început pregătirile pentru nuntă, care, de altfel, va avea loc în tăcere – şi dumneata n-ai altceva de făcut decât să o conduci pe tânăra fată la logodnicul ei.

— Şi vă făgăduiesc, Majestate, că-mi voi îndeplini misiunea, răspunse Savary.

— Dar această însărcinare nu e atât de uşoară pe cât se pare, replică Ţarul. Prinţesa Vera e îndrăgostită şi dumneata ştii prea bine că o fată care iubeşte e în stare să facă orice. Vei pune să se păzească uşile vagonului în timpul călătoriei, căci nu sunt sigur dacă prinţesa, care este o fire visătoare, nu se va arunca din vagon ca să se lase strivită de roţile trenului.

Marchizul făcu un gest de spaimă.

— Majestate, socot că vedeţi lucrurile prea în negru, zise el, căci cum s-ar putea ca o prinţesă să uite consideraţia pe care o datorează familiei Romanovilor?

— În ce priveşte asta, ştii doar că dragostea e oarbă, răspunse împăratul, zâmbind. Şi, acum, dragul meu Savary, ia măsurile trebuincioase în vederea călătoriei şi cere să ţi se achite, la casa Palatului, suma necesară. Fireşte că nu se va economisi nimic, pentru ca totul să fie pus la punct.

Marchizul se înclină plin de respect şi părăsi încăperea.

Aceasta era o însărcinare care trebuia să-i aducă glorie şi răsplată.

În mintea lui se şi vedea înconjurat de onoruri, iar pe pieptul său străluceau nenumărate decoraţii ruseşti şi germane.

*

La ora nouă fix, o trăsură elegantă aştepta înaintea palatului marelui duce Constantin.

Vera se aruncă din nou în braţele părintelui ei. Tânăra era copleşită de durere, astfel că marele duce fu nevoit să-şi adune tot sângele rece ca s-o mai liniştească.

Frumoasa copilă era îmbrăcată toată în negru şi un văl des îi

acoperea faţa.

Tânăra logodnică părea mai curând o văduvă.

În cele din urmă, se smulse din braţele tatălui ei.

— Te rog să nu mă însoţeşti, zise ea, lasă-mă să cobor singură. Rămâi aici şi scuteşte-mă de chinurile unei noi despărţiri.

Marele duce îşi luă rămas bun de la fiica sa, care mai oftă o dată din adânc şi părăsi camera.

Când se văzu singură în coridor, se întoarse deodată şi porni în grabă pe covorul moale care îi înăbuşea paşii.

La un moment dat, se ivi înaintea ei o făptură care avea o astfel de înfăţişare, ca şi cum Vera s-ar fi aflat în faţa unei oglinzi şi şi-ar fi văzut acolo imaginea.

Era îmbrăcată întocmai ca tânăra fată şi avea cam şi aceeaşi statură.

Nici vălul des nu-i lipsea.

— Valesca? exclamă frumoasa copilă.

— Eu sunt, Alteţă, răspunse cealaltă. A sosit clipa?

— Da, Valesca, coboară treptele în grabă şi urcă-te în trăsură fără să adresezi vreun cuvânt cuiva.

— Vă las cu bine, Alteţă, şopti credincioasa cameristă.

— Du-te cu Dumnezeu, copilă curajoasă şi te încredinţez că recunoştinţa mea va fi veşnică.

— Mă jertfesc cu drag, Alteţă, şopti camerista. Dar nu mai pierdeţi timpul…

— Da, da, să ne grăbim, murmură Vera. Depărtează-te cât mai repede, până nu vine tata.

Valesca porni spre scară, pe când tânăra prinţesă se strecură spre camera lui Vladimir, a cărei uşă era întredeschisă.

În acest timp, falsa prinţesă cobora scările.

Îşi lăsase vălul pe faţă, astfel că nimeni nu-i putea deosebi trăsăturile.

Lacheii, care erau înşiraţi în hol, se închinară plini de respect, când tânăra păşi printre rândurile lor.

Câţiva servitori mai bătrâni se apropiată de ea şi-i sărutară mâinile.

Dar credincioasa cameristă îşi juca rolul de minune. Nu scoase niciun cuvânt, ci făcu doar un gest, ca şi cum ar fi vrut să zică:

— Rămâneţi cu bine, dragii mei! Nu am puterea să-mi exprim

simţămintele ce mă însufleţesc.

La ieşirea din hol o aştepta marchizul de Savary.

Înfumuratul francez, era în ţinută de gală şi pe pieptul său străluceau decoraţiile sale.

Mareşalul Curţii făcu înaintea falsei prinsese o plecăciune adâncă.

— Alteţă imperială, murmură el, Ţarul mi-a dat o însărcinare foarte neplăcută, dar datoria mă sileşte s-o duc la îndeplinire… ştiu totul, dar n-am avut încotro… Îmi îngăduiţi să vă ofer braţul, Alteţă?

Valesca îl luă de braţ.

Camerista trebui să se stăpânească din răsputeri să nu izbucnească într-un hohot de râs, căci comedia începea s-o distreze din ce în ce mai mult.

Marchizul se îndreptă cu paşi zvelţi spre trăsură şi ajută tinerei să se urce în elegantul echipaj.

— Frumoasă fată, îşi zise francezul, ce mândră păşeşte! Da, numai o prinţesă se poate purta astfel.

Valesca se tolăni pe pernele trăsurii, îşi dădu puţin capul pe spate, şi închise ochii.

— Putem porni, Alteţă? întrebă Savary.

Camerista clătină capul în semn de încuviinţare. Marchizul porunci vizitiului să pornească şi trăsura se îndreptă în galop spre gară.

În această zi se interzisese accesul publicului pe peron.

Cu toate acestea, o mare mulţime de oameni se adunase în faţa clădirii, căci în Petersburg se zvonise că prinţesa Vera va pleca în călătorie.

Locuitorii oraşului nu erau străini de motivul acestei plecări.

E, într-adevăr, ciudat, că tocmai acele taine care n-ar trebui să pătrundă în public, sunt cunoscute de popor în timpul cel mai scurt cu putinţă.

Tot astfel se întâmplase şi cu plecarea prinţesei Vera.

Şi, locuitorii oraşului nu voiseră să renunţe de la a-şi lua rămas bun de la iubita lor prinţesă.

Se adunară în mare număr în faţa gării şi nu se îndepărtară, cu toate încercările poliţiei de a-i împrăştia.

În mulţime se aflau nenumărate fete, fiecare dintre ele ţinând un buchet de flori în mână.

Desigur că prinţesa Vera ar fi fost înduioşată de aceste dovezi de

simpatie.

Valesca, însă, îşi simţea inima strânsă de durere, gândindu-se la nefericita ei stăpână.

Pentru ca să se împiedice vreo nenorocire, se formase un cordon de poliţişti, care ţineau publicul la oarecare distanţă de clădirea gării.

Acum, când trăsura se opri, mulţimea rupse cordonul şi se înghesui spre falsa prinţesă, oferindu-i flori.

Numai cu mare greutate marchizul de Savary izbuti să se retragă pe peron, împreună cu frumoasa fată.

De afară, însă, se auzea din ce în ce mai tare:

— Du-te cu bine, prinţesă, Dumnezeu să te aibă în paza sa. La revedere, la revedere!

În cele din urmă, Valesca se afla în vagon.

Răsună o fluierătură ascuţită şi trenul se puse în mişcare.

Credincioasa cameristă a prinţesei Vera răsuflă uşurată.

Căci, stăpâna ei era salvată şi, apoi, chiar ea însăşi va fi, după puţin timp, peste graniţă, unde mânia Ţarului nu mai putea s-o ajungă.

Fericită, frumoasa fată îşi împreună mâinile şi murmură o rugăciune, gândindu-se la aceea pentru care îşi primejduise viaţa.

Apoi, rămase cu privirea aţintită în gol. Încetul cu încetul, neliniştea o cuprinse şi Valesca începu să-şi dea seama de toată grozăvia situaţiei.

Îşi zise că înşelătoria trebuia să se descopere la sosirea ei în Berlin, dacă nu mai de vreme şi atunci, mânia Ţarului nu va mai cunoaşte margini.

— Alexandru al III-lea nu va uita niciodată că m-am încumetat să-l înfrunt, murmură Valesca. Desigur că împăratul va căuta pe orice cale să pedepsească pe stăpâna mea. Cât despre mine, nu mai încape îndoială că mă aşteaptă o moarte înfiorătoare…

Totuşi, camerista îşi jucă rolul de minune.

Pretextă o durere de cap, îşi ascunse faţa în mâini şi se retrase într-un colţ al vagonului.

Politicosul francez, care o însoţea, avea destulă delicateţe, ca să-i respecte durerea.

Porunci celorlalţi să se retragă pentru ca tânăra „prinţesă” să se poată odihni în voie.

Apoi, marchizul se apropie de Valesca şi-i zise, făcând o plecăciune

adâncă:

— Alteţa Voastră porunceşte să părăsesc compartimentul sau îmi îngăduie să rămân? Majestatea Sa Ţarul mi-a dat ordin să nu vă părăsesc din ochi nicio clipă…

Credincioasa cameristă dădu din umeri, fără să răspundă ceva.

Savary luă tăcerea ei drept o încuviinţare să rămână pe loc şi se ghemui într-un colţ al vagonului.

Trenul înainta cu repeziciune.

După un răstimp, mareşalul Curţii încercă să lege o conversaţie cu aceea pe care o însoţea, dar tânăra fată dădu răspunsuri scurte, lăsând să se înţeleagă că vrea să fie lăsată în pace.

Marchizul începu să devină din ce în ce mai neliniştit. Purtarea „prinţesei” o considera ca un semn de trufie.

— Dar las’ că se schimbă ea când vom ajunge în Germania, îşi zise francezul. Acolo nu va mai avea încotro şi va trebui să fie binevoitoare cu logodnicul ei, căci nu-mi vine să cred că se va încumeta să înfrunte hotărârea Ţarului şi să refuze mâna prinţului.

Savary se cufundă în meditaţie, gândindu-se la răsplata pe care împăratul i-o va da pentru ducerea la îndeplinire a delicatei sale misiuni.

În acest timp, Valesca se ruga neîncetat ca fuga Verei şi a lui Vladimir să izbutească.

Apoi, însă, oboseala o copleşi şi ochii credincioasei cameriste se închiseră.

Frumoasa fată adormi.

Marchizul de Savary se lupta şi el cu somnul, care ameninţa să-l cuprindă.

În cele din urmă, nobilul francez începu să sforăie.

Timpul se scurse astfel şi, după câteva ore, zorile se iviră, trimiţând în vagon o lumină slabă, nehotărâtă.

Alexandrovo era ultima staţie unde urma să se oprească trenul. Apoi, treceau graniţa.

Marchizul de Savary obişnuia să se scoale foarte devreme.

De altfel, mulţi oameni de vârsta lui se trezesc la răsăritul soarelui.

Şi această obişnuinţă nu-l părăsi nici în timpul călătoriei.

Bătrânul deschise ochii, căscă şi se ridică încetişor din fotoliul de pluş.

— Hm, ciudată situaţie, murmură mareşalul Curţii, să fii singur cu o prinţesă şi încă cu cea mai frumoasă din toată împărăţia! Ah, dacă aş fi tânăr, îşi continuă el monologul, în şoaptă, dacă aş mai avea frumuseţea de odinioară… Atunci, din această situaţie picantă ar fi putut să iasă o aventură minunată, dar aşa, dragul meu Savary, a trebuit să te încovoi sub povara vremii, părul tău a făcut loc perucii, şi eşti şi tu nevoit să te foloseşti de mijloace de înfrumuseţare, pentru ca să nu se observe că eşti un om mai în vârstă…

Ar fi putut foarte bine să zică: „un om bătrân”, dar elegantul francez nu se încumeta să-şi mărturisească lui însuşi că, la urma urmei, era un moşneag în toată puterea cuvântului.

Marchizul se apropia de „prinţesă” şi rămase în picioare înaintea ei. Tânăra dormea încă.

— Păcat că nu-i pot vedea faţa, murmură Savary, vălul ăsta des acoperă chipul ei fermecător…

Mareşalul Curţii aruncă în jurul său o privire cercetătoare.

Trebuia, cu orice preţ, să ridice vălul. Simţea nevoia să vadă încă o dată trăsăturile aceleia, care era socotită ca una dintre cele mai frumoase femei ale Rusiei. Voia să se încredinţeze dacă prinţesa arăta rău, dacă durerea nemărginită ce-i cuprinsese sufletul se întipărise pe faţa ei.

Bătrânul se uită din nou în jurul lui, căci ceea ce voia să facă era o îndrăzneală fără seamăn.

Dar „prinţesa” era în mâna lui; într-o măsură oarecare, marchizul era împuternicitul Ţarului şi, în această calitate, putea să-şi îngăduie să ridice puţin vălul aceleia pe care o însoţea.

Acum, bătrânul se afla foarte aproape de tânăra fată.

Camerista era cufundată într-un somn adânc, căci tulburarea o învinsese cu totul.

Sărmana habar n-avea de primejdia care plutea acum deasupra capului ei.

Mareşalul Curţii apucă cu grijă un colţ al vălului care acoperea faţa adormitei şi-l ridică încetişor.

Deodată, Savary se dădu înapoi.

Înnebunise oare, sau nu se dezmeticise din somn?

Aceea care se afla înaintea lui nu era fiica marelui duce Constantin.

Să se fi transformat ea astfel, în ultimele săptămâni, de când n-o

mai văzuse?

Bătrânul îşi aminti că ultima oară o zărise cu prilejul încoronării lui Alexandru al III-lea.

Dar, atunci, prinţesa avusese altă înfăţişare.

— Nu, nu, această fată nu e verişoara Ţarului, murmură Savary.

Şi, cu cât căuta să-şi amintească mai lămurit chipul prinţesei, cu atât bănuiala sa prindea rădăcini mai adânci.

În cele din urmă, francezul ajunse la convingerea că fuseseră cu toţii victimele unei îndrăzneli nemaipomenite.

Mânia lui nu mai cunoscu margini; îşi înfipse mâinile în perucă şi începu să-şi smulgă părul de ciudă.

Apoi, însă, se mai potoli şi se retrase într-un colţ al compartimentului, ca să chibzuiască ce-i de făcut.

Nu mai încăpea îndoială că se pusese la cala o înscenare.

Însoţitoarea lui nu era prinţesă Vera, ci o înşelătoare.

Dar mareşalul Curţii îşi dădu seama că n-are mult timp de stat la gânduri.

În cele din urmă luă o hotărâre. Se apropii din nou de Valesca şi strigă din răsputeri:

— S-a descoperit înşelătoria!

Camerista sări în sus, buimăcită de somn.

Totuşi, cuvintele care îi ajunseseră la ureche pătrunseseră ca un pumnal în inima ei.

Sărmana fată tocmai visase că înşelătoria fusese descoperită şi că ea, Valesca, era condamnată la moarte pentru fapta ei îndrăzneaţă.

„S-a descoperit înşelătoria!”

Cuvintele bătrânului îi răsunau în urechi.

Dar nu, nu era adevărat, totul nu era decât o născocire a închipuirii sale.

Deodată, Valesca zări un bărbat care se înclinase înaintea ei, zicând:

— Ai dormit bine, falsă prinţesă?

Tânăra scoase un ţipăt de spaimă şi se prăbuşi în fotoliu.

Marchizul de Savary sări la uşă şi trase zăvorul.

Acum era singur cu frumoasa înşelătoare, care va trebui să-i mărturisească totul.

Cu chipul schimonosit de furie, mareşalul Curţii se apropie de

credincioasa cameristă.

— Spune-mi cine a pus la cale această comedie? strigă el, cine ţi-a încredinţat rolul pe care l-ai luat?

Valesca începu să tremure.

— Dumnezeule milostiv, murmură sărmana fată. Iertare, iertare, nu mă rog pentru mine, ci pentru aceea pe care am vrut s-o salvez. O, domnule, fie-vă milă, nu ne trădaţi…

Marchizul se înfurie şi mai tare.

— Auzi îndrăzneală, răcni el, să mi se facă asemenea propuneri?… Să las ca Majestatea Sa să fie înşelat? Nu, nu, voi dezvălui înşelătoria şi, în acelaşi timp, voi purta de grijă ca vinovaţii să fie prinşi. Şi chiar dacă aceştia vor trebui căutaţi în palatul marelui duce, te încredinţez că nu vor scăpa de pedeapsă. Sunt împuternicitul Majestăţii Sale Ţarul şi mă voi arăta demn de încrederea ce mi s-a arătat. Şi acum, spune-mi cine eşti?

La început, Valesca nu fu în stare să răspundă. Cuvintele i se opriră în gâtlej, iar inima îi zvâcnea cu putere, ameninţând să-i spargă pieptul.

— Îndurare, îndurare!… bâigui ea, în cele din urmă, căzând la picioarele marchizului.

Acesta, însă, o ridică cu asprime.

— Singurul mijloc ca să-ţi mai îmblânzeşti pedeapsa, este să mărturiseşti totul, zise el. Prinţesa Vera ştie de această înşelătorie?

— Da, îngână camerista.

— De ce trebuia zădărnicită plecarea prinţesei? continuă bătrânul.

Valesca îşi recăpătă sângele rece.

— Pentru că iubeşte pe un altul, strigă ea, pentru că nu voia să se lase vândută. Nu, nici chiar Ţarul n-are dreptul să jertfească fericirea ei…

— Dar cine eşti dumneata? cercetă Savary.

— Camerista Alteţei Sale imperiale.

— Cine e bărbatul care se ascunde îndărătul acestei înscenări? continuă mareşalul Curţii, pe un ton cu totul schimbat.

Tânăra tăcu.

— Răspunde, răcni el. Spune-mi adevărul, căci altminteri vei regreta amarnic.

— Nu ştiu cine e acest bărbat, murmură Valesca.

Credincioasa cameristă nu voia să-şi trădeze stăpâna. Şi aşa vorbise prea mult.

— De unde aş putea eu să ştiu despre cine era vorba? adăugă tânăra. Alteţa Sa imperială, prinţesa Vera, nu putea să încredinţeze un asemenea secret cameristei sale.

— Dacă fiica marelui duce nu s-a sfiit să-ţi dea rolul ei, desigur că ţi-a destăinuit şi planul pe care l-a pus la cale, replică marchizul, cu sânge rece.

— Îţi pierzi timpul, domnule… diplomat! zise ea, cu dispreţ. Nu deţin niciun secret.

— Ei, la urma urmei, mi-e totuna… Voi opri trenul şi ne vom întoarce la Petersburg, încheie Savary.

Zicând acestea, bătrânul se năpusti spre semnalul de alarmă.

Camerista se aşează în calea lui, strigând:

— Mai bine omorâţi-mă, decât să opriţi trenul. Vă implor, domnule, fie-vă milă… Nu dezvăluiţi taina, măcar încă două zile. Prin aceasta nu faceţi nicio faptă rea, ci ajutaţi, doar, ca doi oameni care se iubesc, să se unească pentru totdeauna.

— Doi oameni care se iubesc? strigă marchizul. Aşadar, tot de o dragoste a prinţesei Vera este vorba? În Petersburg circulă felurite zvonuri, în această privinţă – se spune că… dar să lăsăm asta.

Dă-te la o parte, vreau să trag semnalul de alarmă, trebuie să opresc trenul.

În această clipă se auzi o şuierătură ascuţită.

Era semnalul că trenul se apropia de o staţie.

— Am ajuns la graniţă, zise francezul. De aici ne vom întoarce.

Câteva minute mai târziu trenul special se opri, pufăind în gara Alexandrovo.

— Eşti prizoniera mea, porunci marchizul. Să nu care cumva să încerci să părăseşti compartimentul, căci voi încuia uşa pe dinafară.

Zicând acestea, bătrânul se depărtă.

Nefericita fată căzu în genunchi şi începu să se roage.

Dar, credincioasa cameristă nu se rugă pentru ea, căci ştia că e pierdută. Nu, Valesca implora mila Domnului pentru aceea de dragul căreia se jertfise, pentru cei doi iubiţi care voiau să se unească pentru totdeauna şi a căror viaţă era ameninţată.

*

O oră mai târziu, Alexandru ai III-lea fu trezit din somn.

Înaintea patului său se afla cameristul lui, care îi întinse o telegramă.

— Rog pe Majestatea Voastră să mă ierte că mi-am luat îndrăzneala să-i tulbur somnul, zise acesta, dar tocmai acum a sosit o telegramă care pare să aibă o mare însemnătate. De aceea, s-a hotărât să vă trezim din somn, pentru a vă înmâna depeşa.

Împăratul luă telegrama din mâna servitorului. Dar de abia aruncase o privire asupra hârtiei, că scoase o exclamaţie de furie.

— Nu, nu e cu putinţă, strigă el, nimeni nu poate avea îndrăzneala să mă înfrunte cu atâta neruşinare.

Împăratul parcurse de câteva ori cuprinsul telegramei, nevenindu-i să-şi creadă ochilor.

Iată conţinutul ei:

„Cuprins de deznădejde, mă văd silit să vă aduc la cunoştinţă că atât Majestatea Voastră cât şi eu, am fost victimele unei înşelătorii de o îndrăzneală fără seamăn.

Conform poruncii Majestăţii Voastre, m-am prezentat aseară la palatul marelui duce, pentru a lua pe Alteţa Sa imperială prinţesa Vera, pe care urma s-o conduc în Germania.

La graniţă, însă, făcui constatarea că însoţitoarea mea nu e fiica Alteţei Sale Imperiale marele duce, ci camerista acesteia.

Am poruncit imediat ca trenul să se întoarcă la Petersburg, pentru ca Majestatea Voastră să ia hotărârile pe care le va crede de cuviinţă.

După cât am aflat, înşelătoria a fost pusă la cale spre a înlesni fuga prinţesei Vera, care voia să dispară cu iubitul ei.

Rămân al dumneavoastră prea plecat supus,

Marchiz de Savary.”

Alexandru al III-lea spumega de mânie.

Aşadar, fusese victima unei înşelăciuni?

Se îmbrăcă în grabă şi apoi agită clopoţelul. Cameristul intră în dormitorul împăratului.

— Să vină noul prefect al poliţiei din Petersburg, maiorul Daniceff care a sosit ieri din Krasnoiarsk, porunci Ţarul.

Servitorul se înclină plin de respect şi se depărtă în grabă.

Alexandru al III-lea trecu în cabinetul său de lucru şi începu să se plimbe prin cameră.

— Aşadar, au cutezat să mă înfrunte? murmură el. Dar se va vedea că pedepsesc cu asprime orice lipsă de respect faţă de mine. Chiar dacă unchiul meu, marele duce Constantin, e amestecat în această comedie neruşinată, voi şti să dovedesc că cu mine nu se poate glumi. Nu vor fi cruţaţi nici membrii familiei imperiale, vreau să arăt tuturor că oricine trebuie să se supună hotărârilor mele.

Deodată, Ţarul se opri şi rămase tăcut câteva clipe, apoi se apropie de birou, se aşeză şi aşternu pe o hârtie câteva rânduri.

Peste un sfert de oră, un lacheu intră în cabinetul împăratului.

— Excelenţa Sa prefectul poliţiei din Petersburg, maiorul Daniceff aşteaptă în anticameră, anunţă el.

— Să intre, porunci Alexandru ai III-lea.

Câteva clipe mai târziu, Daniceff păşi în cabinet. Încă pe vremea domniei lui Alexandru al II-lea, maiorul fusese numit prefect al poliţiei Capitalei.

Această numire veni în chip cu totul neaşteptat, pe când Daniceff mai locuia la Krasnoiarsk, împreună cu iubita lui soţie, Lydia, fiica nihilistului Ianitzki.

Plin de deznădejde, guvernatorul se văzu silit să-şi părăsească postul.

Milostivul om era adânc îndurerat, deoarece nu mai putea veni în ajutorul condamnaţilor, îmbunătăţindu-le soarta.

Dar funcţia în care îl numise împăratul era prea însemnată ca să-i fie îngăduit s-o refuze.

Alexandru al III-lea încuviinţă alegerea făcută de tatăl său în această privinţă, astfel că maiorul Daniceff se găsea acum la Petersburg, unde sosise înainta cu o zi şi îşi luase slujba în primire.

Noul prefect se opri înaintea împăratului, care îl chemase la o oră atât de neobişnuită.

— Sire, sunt la ordinele Majestăţii Voastre, zise Daniceff, înclinându-se cu respect.

— Domnule prefect, acum ai prilejui să-mi dovedeşti dacă voi găsi în dumneata omul de care am nevoie, începu împăratul.

Apoi, povesti cu respiraţia întretăiată, în ce chip fusese înşelat şi

cum i se zădărniciseră planurile.

— Şi, acum, du-te la palatul marelui duce Constantin şi arestează pe prinţesa Vera, încheie Ţarul.

— Să arestez pe prinţesa Vera? exclamă Daniceff, înspăimântat. O, Majestate, gândiţi-vă bine la pasul pe care vreţi să-l faceţi. Căci, în ultimul secol nu s-a petrecut niciodată în familia Romanov o asemenea dramă.

Alexandru al III-lea clătină capul, cu hotărâre.

— Vreau să rup cu tradiţia, strigă el. Chiar dacă ar fi vorba de aceia care sunt foarte apropiaţi de mine, sunt hotărât să nu ţin seamă de nimic şi să-i pedepsesc cu cea mai mare asprime, dacă au cutezat să se răzvrătească împotriva mea. Şi, apoi, continuă Ţarul, nu mai încape îndoială că la mijloc e şi iubitul prinţesei. Bănuiam mereu pe locotenentul Raşinski, care a fost exilat în Siberia. Am scotocit printre hârtiile verişoarei mele şi m-am încredinţat că acest tânăr nu-i este indiferent. Desigur că Vladimir Raşinski se află în Petersburg. Cutreieră tot oraşul, nu lăsa niciun colţ necercetat şi după ce Raşinski va fi găsit, vei…

Ţarul şovăi o clipă, apoi continuă, cu sânge rece:

— …vei porunci să fie întemniţat în fortăreaţa Petru şi Pavel şi, anume, într-una dintre celulele subterane în care pătrunde apa Nevei.

Daniceff păli.

Ce misiune îi era dat să ducă la îndeplinire!

Cu toate că maiorul avea motive să fie pornit împotriva lui Vladimir, totuşi Daniceff înţelesese suferinţele prietenului său şi, după cum ne aducem aminte, încuviinţase în tăcere fuga lui.

Desigur că cititorii noştri îşi amintesc ultimele cuvinte rostite de guvernatorul Krasnoiarskului, la plecarea prietenului său din reşedinţa ce-i fusese hotărâtă.

Maiorul nu voise să încuviinţeze pe faţă această evadare, dar îşi dăduse prea bine seama ce urmărise tânărul, când venise să-l roage să-i împrumute calul.

— Vom executa întocmai porunca Majestăţii Voastre, răspunse noul prefect al poliţiei din Petersburg.

— Cât despre aceea care a avut bunăvoinţa să ia locul prinţesei, continuă Ţarul, nu vom face multă vorbă cu dânsa. Voi semna sentinţa de condamnare la moarte şi execuţia va avea loc în cea mai mare

tăcere.

— Cum, Majestate, exclamă Daniceff, nu vreţi ca nenorocita şi fie trimisă în judecata unui tribunal ordinar? Socot că poporul n-ar fi tocmai mulţumit, căci e cu neputinţă ca lucrurile să nu ajungă în public – dacă am proceda cu atâta asprime…

— Bine, fie, încuviinţă Alexandru al III-lea voi renunţa la moartea ei. Însă, deoarece procesul ar stârni vâlvă, poruncesc ca tânăra să fie transportată în Siberia, pe cale administrativă şi să fie exilată într-o localitate unde condamnaţii nu pot rezista climei. Aşadar, ai aflat care sunt poruncile mele, Daniceff. Acum te poţi retrage.

Prefectul poliţiei din Petersburg se înclină şi părăsi cabinetul Ţarului.

Adânc îndurerat, maiorul se întoarse acasă şi povesti soţiei sale ceea ce aflase.

— Nu voi putea să îndeplinesc multă vreme această slujbă, zise el. Peste puţin timp îmi voi înainta demisia.

— Nu, dragul meu, e mai bine să nu-ţi părăseşti slujba, răspunse Lydia, căci dacă vor veni, într-adevăr, zile grele pentru Rusia, după cum se pare, atunci e preferabil ca oameni înţelegători, ca tine, să ocupe funcţii înalte. „Aceştia vor putea să mai împuţineze nenorocirile şi să micşoreze mizeria, ceea ce ar atrage asupra lor binecuvântarea poporului oropsit.

*

După puţin timp, Daniceff se îndreptă spre palatul marelui duce pentru a duce la îndeplinire poruncile împăratului.

Aici însă, găsi cuibul gol.

Cei doi tineri dispăruseră fără urmă.

Când vestea fu adusă la cunoştinţa împăratului, acesta porunci ca toate gările oraşului să fie ocupate de poliţişti, care să formeze un cordon în jurul capitalei, astfel ca nimeni să nu poată părăsi Petersburgul.

— E cu neputinţă să fi plecat din oraş în timp atât de scurt, zise Alexandru al III-lea. Trebuie să le aţinem calea şi să-i urmărim până ce ne vor cădea în mână.

*

În acest timp, Vladimir şi Vera treceau prin clipe îngrozitoare.

Travestiţi în doi locuitori din Savoia, tinerii izbutiseră să părăsească palatul marelui duce.

Vera purta o rochie scurtă, de culoare albastră, garnisită cu catifea. Talia ei subţire era strânsă într-un corset care o făcea şi mai zveltă şi de sub mânecile bufante ieşeau braţele ei minunate. Părul era împletit în două cozi, care îi ajungeau până la şold.

Vladimir avea să el o înfăţişare destul de chipeşă.

Tânărul era îmbrăcat tot în portul locuitorilor din Savoia.

Se informase la gară şi aflase că trenul pentru Viena pleca pe la ora douăsprezece noaptea.

Cei doi iubiţi se hotărâră să se folosească de acest tren.

Dacă izbuteau să treacă graniţa austriacă, se puteau socoti în siguranţă, căci acolo autorităţile ruseşti nu mai erau în stare să-i urmărească cu atâta înverşunare ca pe pământul patriei.

Ştim că tinerii voiau să plece din Viena spre Italia, iar de acolo să treacă în Africa, unde aveau să aştepte până ce se ivea prilejul să fugă în America.

În acest chip, nu mai încăpea îndoială că urmăritorii lor le vor pierde urma.

Cei doi îndrăgostiţi ajunseră cu bine la gară.

Nu mică fu spaima lui Vladimir când află că toată trenurile care urmau să plece spre Germania în acea seară, fuseseră suspendate.

— Un tren special a pornit spre graniţă, îi zise impiegatul, şi pentru ca acesta să aibă drumul liber, toate celelalte garnituri au fost oprite în gări.

Tânărul luă drept un semn rău această veste.

— Vom fi nevoiţi să aşteptam până mâine-dimineaţă, se adresă el iubitei sale, astfel pierdem câteva ore. Dar nu avem încotro, aşa că va trebui să ne petrecem noaptea într-un chip oarecare.

Însă, tânăra nu vru să audă de nimic, preferând să rămână în sala de aşteptare.

În cele din urmă, Vladimir consimţi la această propunere şi cei doi îndrăgostiţi se îndreptară spre sala de aşteptare, unde fiul marelui duce porunci să li se aducă ceai.

După ce li se împlini cererea, tinerii se mai înviorară cu băutura caldă.

Apoi, Vera începu să se simtă obosită, îşi sprijini capul de speteaza băncii pe care şedeau şi, după puţin timp, adormi.

Vladimir, însă, veghea.

Tânărul căzu pe gânduri. Săvârşise o faptă care va rămâne unică în istoria Rusiei.

Răpise o prinţesă.

Fără îndoială că această îndrăzneală va stârni vâlvă în lumea întreagă.

Şi influenţa împăratului nu va fi de ajuns, oare, ca o armată întreagă de spioni să fie pornită pe urmele fugarilor, indiferent în ce ţară s-ar fi aflat ei?

— Dar zarurile au fost aruncate, îşi zise tânărul. Acum trebuie să sufăr urmările faptei mele.

Fiul marelui duce luă o hotărâre: dacă fuga lor ar fi descoperită şi poliţia ar izbuti să-i găsească urma, duşmanii săi nu vor izbuti să-l prindă viu.

— Dacă voi fi prins, îşi zise el, ţarul Alexandru al III-lea va porunci să fiu omorât în chinurile cele mai înfiorătoare… Dar aceasta nu se va întâmpla… mai bine îmi pun eu însumi capăt vieţii. Şi ce viaţă am dus!… continuă el, cuprins de deznădejde. În venele mele curge sângele Romanovilor şi el este tot atât de înfierbântat ca şi cel al Ţarului. Cu toate acestea, în ochii săi nu sunt decât un om pribeag, fără niciun drept, fără cinste, fără apărare… Un blestem înfiorător a fost rostit la naşterea mea şi, de atunci, rătăcesc mereu pe drumul care mă va duce la mormânt.

Deodată, fiul marelui duce fu trezit din visare, de o agitaţie care se produse în sala de aşteptare.

Uşile erau deschise şi închise în grabă. Oamenii forfoteau înăuntru şi afară şi-şi şopteau mereu.

Trenul care pleca spre Germania, trebuia să fie tras la peron peste un sfert de oră, căci zorile şi începuseră să se ivească.

Totuşi Vladimir se hotărî să cerceteze cauza tulburării ce cuprinsese mulţimea.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el pe un jandarm care se afla la uşă.

Acesta dădu din umeri şi nu scoase nicio vorbă.

Vladimir îi strecură o monedă în mână. Soldatul deveni mai vorbăreţ.

— Trebuie să se fi întâmplat ceva în Palatul imperial, şopti el, căci am primit ordinul ca toate gările să fie ocupate. După cât am auzit, se pare că e vorba de doi fugari pe care trebuie să-i prindem.

Fiul marelui duce se stăpâni din răsputeri să nu scoată un strigăt de spaimă.

Ştia, doar, prea bine, cine erau aceşti fugari.

Urmărirea fusese pornită împotriva lui şi a prinţesei Vera.

Se îndreptă în grabă spre iubita lui, pentru a-i aduce la cunoştinţă înfiorătoarea veste.

Dar când o văzu dormind atât de liniştit, fără să bănuiască nimic din primejdia ce plutea deasupra capetelor lor, tânărul nu se încumetă s-o trezească.

— Dormi, dormi, sărmană copilă, murmură el.

Deodată se plecă deasupra iubitei sale şi depuse o sărutare pe buzele ei.

Vera deschise ochii şi-l apucă de mână.

— Ce s-a întâmplat? îngână ea. Pari neliniştit… Nu, nu, trebuie să-mi spui adevărul, nu-mi ascunde nimic, vreau să ştiu totul… Fuga noastră a fost descoperită, suntem urmăriţi, nu-i aşa?

Vladimir lăsă capul pe piept. O durere nemărginită se întipări pe chipul său.

— Vera, bâigui el, a venit timpul să ne despărţim…

— Să ne despărţim? repetă prinţesa. Cum, e cu putinţă?

— Da, Vera, trebuie să ne luăm rămas bun pentru totdeauna, continuă fiul marelui duce. E prea târziu… pentru noi nu mai există scăpare…

În această clipă, uşa fu smucită cu violenţă şi maiorul Daniceff intră înăuntru, însorit de câţiva ofiţeri de poliţie.

Prefectul poliţiei din Petersburg îşi plimbă privirile în încăpere, ca şi cum ar fi căutat pe cineva.

Deodată, rămase cu ochii aţintiţi asupra celor doi tineri.

Maiorul se apropie de ei încetişor.

Pe chipul său nu se putea citi nici urmă de bucurie; dimpotrivă, durere.

— Vladimir Raşinski, zise el, cu jumătate glas.

— Daniceff, exclamă Vladimir, dumneata, tocmai dumneata eşti acela care mă va împinge în prăpastie?

— Nu, răspunse prefectul, eu nu sunt decât unealta unui om mai puternic ca mine. Vladimir Raşinski, eşti prizonierul meu!

— Şi ea? întrebă tânărul, arătând spre prinţesa Vera.

— Va fi tratată cu mai puţină asprime, replică Daniceff. Totuşi, Majestatea Sa Ţarul mi-a poruncit s-o arestez.

Vladimir izbucni într-un hohot de râs.

— Minunat, minunat, strigă el, cea mai frumoasă prinţesă din Rusia, aceea pe care tot poporul o adoră, este arestată… La urma urmei, n-ar fi nimic nou în istoria Rusiei, dacă un Romanov e omorât din porunca altui vlăstar al familiei imperiale.

— Tăcere, îi şopti prefectul, această sfidare nu face decât să-ţi înrăutăţească situaţia.

— Şi unde vreţi să mă duceţi? întrebă tânărul.

— Am primit ordin să te întemniţez în fortăreaţa Petru şi Pavel, răspunse Daniceff.

— Bine, sunt prizonierul dumitale, dar îţi cer o singură favoare. Îngăduie-mi să-mi iau rămas bun de la părintele meu… Acum vei afla cine este el… Tatăl meu e marele duce Constantin, şopti Vladimir, sunt un Romanov…

Daniceff păli. Acum vedea totul limpede.

— Îţi voi îndeplini rugămintea, răspunse prefectul, însă trebuie să-mi dai cuvântul de onoare că nu vei încerca să fugi.

— Nu, nu voi încerca să fug, exclamă tânărul. Îţi jur că după ce mă voi afla în palatul tatălui meu, nu voi păşi afară neînsoţit de dumneata.

— Aşadar, ne-am înţeles, încheie maiorul. Şi, acum, să mergem. Alteţa Sa prinţesa Vera ne va urma.

După câteva minute, Daniceff şi prizonierii săi erau în drum spre palatul marelui duce Constantin.

În acest timp o scenă zguduitoare se petrecuse acolo.

Când descoperi fuga fiicei sale, marele duce fu cuprins de o tulburare vecină cu nebunia.

Nefericitul părinte alergă prin toate încăperile, strigă numele fiicei sale, dar în zadar.

— Nu, tu nu trebuie să-mi fii răpită, răcni el, nebun de durere, nu, copila mea, tu eşti sprijinul bătrâneţilor mele… întoarce-te înapoi la mine… întoarce-te…

Şi, la vaietele lui se adăugară şi cele ale soţiei sale, marea ducesă Ella.

Dar palida femeie, care, de altfel, nu prea se folosea de influenţa ce o avea asupra soţului ei, era mai chibzuită decât Constantin.

— Nu există niciun mijloc să aflăm încotro s-a îndreptat Vera? întrebă ea. N-ar putea nimeni să ne dea o lămurire în această privinţă?

Marele duce îşi aţinti privirile în pământ.

— Da, e cu putinţă, murmură el, e cu putinţă să fie la dânsa.

— La dânsa? cercetă Ella. De cine vorbeşti?

— Nu mă întreba, draga mea, se rugă Constantin. Te rog, retrage-te în camera ta şi lasă-mă singur o oră. Voi face tot ce e cu putinţă ca să-mi regăsesc fiica.

Unchiul Ţarului îşi sărută soţia, apoi intră în biroul său.

Aici aşternu câteva rânduri pe o hârtie, o împături, puse pecetea sa deasupra, iar după aceea o înmână unui servitor.

Cam peste o oră, Sonia Raşinski intră în cabinetul marelui duce. Scrisoarea fusese adresată nobilei femei, pe care Constantin o implorase să vină numaidecât la el, spre a-i aduce la cunoştinţă o veste foarte dureroasă pentru amândoi.

— Pentru ce m-aţi chemat, Alteţă? întrebă ea, oprindu-se în prag.

— Nu-mi vorbi pe acest ton, Sonia, o rugă marele duce, numeşte-mă ca şi odinioară, căci acum trebuie să ne venim în ajutor unul altuia, trebuie să lucrăm împreună.

— Dar ce s-a întâmplat? cercetă Sonia, cuprinsă de nelinişte.

Marele duce îi povesti că fiica lui fugise cu Vladimir.

Nobila femeie îşi aţinti privirile în pământ şi murmură:

— Acesta este blestemul care se împlineşte întocmai…

Apoi, însă, înălţă capul şi întrebă:

— Şi, acum, ce vrei de la mine, Constantin?

— Te implor să-mi răspunzi dacă Vladimir ţi s-a adresat ca să-i ajuţi la fugă.

— Cum, mă crezi în stare de o asemenea nelegiuire? strigă ea. E doar sora lui…

— Tăcere, şopti Constantin, rotindu-şi privirile în jur, ca şi cum s-ar fi temut să nu-i audă cineva, nu-mi aminti de asta. Aşadar, Vladimir a fugit fără să-şi ia rămas bun de la mama lui?

— Da, fără să-şi ia rămas bun, repetă Sonia.

Şi cei doi oameni, care se iubiseră odinioară, rămaseră mult timp împreună, sfătuindu-se ce e de făcut.

Deodată, marele duce tresări, căci auzise uruitul unei trăsuri care se oprise la poartă.

Constantin se apropie de fereastră şi dădu în lături perdeaua.

— Ce-i asta? strigă el. Ei sunt, ei sunt, îi recunosc, cu toate că poartă îmbrăcăminte foarte ciudată. E Vladimir şi Vera, iar Daniceff, prefectul poliţiei, îi însoţeşte.

— Domnul să fie milostiv cu ei, îngână Sonia, nenorociţii au fost arestaţi…

— Aşadar, copiii mei se întorc acasă, ca arestaţi? murmură Constantin.

Cu paşi şovăitori, nefericitul părinte se apropie de masă.

După câteva minute, un lacheu anunţă marelui duce sosirea lui Daniceff. Prefectul intră în cabinet, însoţit de cei doi tineri.

În câteva cuvinte, maiorul istorisi lui Constantin cele întâmplate.

Acesta îl ascultă în linişte.

— Porunca Majestăţii Sale trebuie să fie executată, spuse apoi, unchiul Ţarului. Dar te rog ca fiica mea să fie lăsată aici şi eu mă pun chezaş pentru dânsa. Îţi dan cuvântul meu că prinţesa Vera nu va părăsi locuinţa mea, zise marele duce, văzând că prefectul şovăie.

— Asta mi-e de ajuns, Alteţă imperială, răspunse Daniceff, vă voi împlini cererea, cu toate că procedez împotriva poruncii Majestăţii Sale.

— Şi ce faceţi cu Vladimir? strigă Sonia.

— În această privinţă trebuie să mă conformez întocmai ordinului împăratului, zise maiorul. Tânărul urmează să fie transportat în fortăreaţa Petru şi Parei.

— Da, te voi însoţi de bunăvoie, interveni fiul marelui duce, dar te rog să-mi îngădui câteva minute. Vreau să mă retrag în camera mea, unde păstrez o amintire de preţ, pe care vreau s-o iau cu mine.

— Te însoţesc, strigă Sonia.

— Nu, mamă, rămâi aici, răspunse tânărul, vreau să fiu singur.

— Vladimir, bănuiesc ce urmăreşti, îngână nefericita femeie.

— Tăcere, mamă, tăcere, îi şopti fiul ei, vrei să mor de mâna călăului?

Sonia se îndreptă din mijloc. Era palidă ca ceara. Îşi îmbrăţişă fiul şi-l sărută.

— Adio, Vladimir, adio, zise ea, cu glas scăzut.

Nicio lacrimă nu strălucea în ochii nenorocitei mame. Tânărul se plecă şi-i sărută mâna.

— Iartă-mă, iartă-mă mamă, bâigui el.

Apoi se îndrepta spre uşă.

Când ajunse în prag, se întoarse şi zise, adresându-se iubitei sale:

— Vera, voiam să-mi iau şi de la tine rămas bon.

Tânăra prinţesă alergă spre el, cu mâinile întinse:

— Du-te cu Dumnezeu, izbuti să îngâne fiica marelui duce.

Vladimir citi în ochii ei că-i dă încuviinţarea pentru ceea ce voia să facă dânsul.

Mama şi iubita lui ştiau că moartea îl chema în împărăţia ei.

Cele doua femei îl înţelegeau, îşi dădeau seama că el poate proceda altfel, că era mai bine să-şi pună singur capăt vieţii, decât să moară pe eşafod.

— Vladimir, strigă Daniceff, îmi dai cuvântul tău de onoare că nu te depărtezi?

— Rămân în această casă, răspunse tânărul, te poţi bizui pe asta, Daniceff.

Apoi se retrase încetişor, după ce mai aruncă o ultimă privire asupra mamei şi iubitei sale.

Capitolul 157 – Mormântul din Gatcina

Vladimir se îndreptă cu paşi hotărâţi spre camera lui.

După ce intră în încăpere, fiul marelui duce închise cu grijă uşa în urma sa. Apoi, rămase nemişcat, cu privirile aţintite în gol.

— Da, trebuie s-o fac, trebuie, murmură el, nu mai pot da înapoi… Mi-am luat rămas bun de la toţi aceia pe care i-am iubit. O, am văzut că ele m-au înţeles şi ştiu că mă duc la moarte. Bine, deci, voi muri aşa cum se cuvine să moară un Romanov.

Zicând acestea, păşi spre birou, pe care se afla o casetă împodobită cu sidef. O deschise şi scoase dinăuntru un revolver.

Cercetă arma cu luare-aminte; era încărcată.

— Vânătoarea s-a sfârşit, murmură el, îndreptându-se spre uşa

balconului, cerbul gonit nu mai poate să alerge, sărmanul se prăbuşeşte… Acum se termină tragedia, care a început în clipa când am văzut lumina zilei. Cel din urmă cerşetor din Rusia a fost mai fericit decât mine, care mă trag din familia imperială. Da, există oameni care se nasc cu menirea să sufere toată viaţa lor. Păcatul care m-a adus pe lume, a fost ispăşit. Vreau să-mi mai arunc privările doar o singură dată asupra oraşului, care se întinde înaintea mea şi apoi… apoi va urma întunericul veşnic.

Deschise uşa balconului şi păşi afară.

— Colo, se întinde capitala patriei mele, exclamă el, sprijinindu-se de grilajul aurit. În această clipă mi se pare că am puterea să pătrund viitorul… norii se destramă dinaintea ochilor mei, vălul se ridică… văd sfârşitul… Stai până la urmă pe tronul tău, îngâmfate Ţar! Dar tu nu eşti de pizmuit; dimpotrivă, te compătimesc, muritorule încoronat, cel mai nenorocit dintre semenii tăi. Tronul se clatină, coroana e trasă de pe capul tău de mâini nevăzute. Viaţa ta nu e decât o agonie lungă şi fiecare zi ce ţi se dăruieşte nu face decât să-ţi prelungească chinurile. O, aş renunţa bucuros la o astfel de viaţă; e un blestem să te naşti în familia Romanov. Las lumea în urma mea şi ţi-o dăruiesc cu toate bucuriile ei. Şi, acum, pieriţi, voi imagini întunecate şi faceţi loc amintirilor senine. Mai iveşte-te o dată în mintea-mi, icoană a iubitei mele. Rămâi cu bine, Vera, rămâi cu bine, Vladimir îţi trimite un ultim sărut şi moare…

Zicând acestea, îndreptă spre inimă ţeava revolverului.

— Nu trebuie să-mi greşesc ţinta, strigă el, tremurând, nu, pentru numele lui Dumnezeu… Căci, dacă m-aş răni numai, atunci… dar nu, asta nu se va întâmpla. Înger al morţii, fii binevenit, te primesc cu braţele deschise…

O detunătură se auzi pe balconul camerei lui Vladimir.

— Vera, îngână nobilul tânăr.

Apoi i se întunecă înaintea ochilor, se clătină şi se prăbuşi la pământ.

*

După ce Vladimir se depărtase, o tăcere apăsătoare se lăsă în biroul marelui duce.

Niciunul din cei de faţă nu se încumetă să scoată o vorbă.

Sonia suspina din când în când, iar Vera stătea nemişcată.

Deodată, frumoasa fată sări în sus. Prinţesa desfăcu braţele şi se uită în jurul ei, cu priviri rătăcite.

— El moare, tată, da, o ştiu, moare… strigă fiica marelui duce.

— Da, sărmană copilă, zise Sonia, cuprinzând-o în braţe. Ai dreptate, el va muri, se va jertfi…

— Cine va muri? Cine vrea să se jertfească? strigă prefectul poliţiei din Petersburg.

— Vladimir, răspunse Sonia, cu glas adânc.

— Asta nu trebuie să se întâmple, exclamă Daniceff. E prizonierul meu şi dacă nu-l duc la închisoare… ah, Vladimir, acum te înţeleg…

În acest timp, prinţesa Vera se năpustise afară şi porni în goană pe coridor.

— Vladimir, strigă tânăra, încât glasul ei răsună în toată casa, Vladimir, tu nu trebuie să mori, vreau să trăieşti pentru mine, Vladimir…

Sonia o urmă, cuprinsă de o tulburare fără margini.

Acum cele două femei ajunseră înaintea camerei tânărului.

În această clipă răsună o detunătură.

— E prea târziu, strigă Vera, căzând în braţele Soniei, aproape leşinată.

După câteva secunde îşi reveni şi cele două femei trecură pragul încăperii ocupate de fiul marelui duce.

— Vladimir, strigă Vera, eu sunt, iubitule, nu vreau să mori…

Dar încăperea era goală.

Sonia îşi roti privirile în jurul ei.

Deodată, observă că uşa care dădea în balcon, era deschisă.

Amândouă se năpustiră pe balcon. Un strigăt de groază izbucni, în acelaşi timp, de pe buzele nenorocitelor femei.

Acela care pentru ele însemna totul în viaţă, zăcea înaintea lor.

Alături de trupul său se afla revolverul, fumegând.

Nenorocitul mai răsufla încă, dar sfârşitul nu mai era departe.

Vladimir mai deschise ochii şi aţinti asupra iubitei sale o privire îndurerată.

— Vera, iubito… îngână muribundul.

Acestea fură ultimele sale cuvinte.

Prinţesa scoase un ţipăt şi se aruncă asupra cadavrului.

— Vladimir, strigă ea, ascultă-mă, iubitule… ah, prea târziu… e mort…

Sonia îngenunchease lângă trupul fiului ei.

— Păcatele părinţilor au fost ispăşite de copilul lor, murmură ea.

Marele duce şi prefectul veniseră şi ei la faţa locului.

Constantin aruncă o privire asupra cadavrului, apoi se retrase în cameră şi, copleşit de durere, se prăbuşi pe un divan, suspinând.

Daniceff se plecă deasupra mortului şi-i închise ochii.

— A murit ca un erou, îngână maiorul.

Sonia întinse mâna şi o apăsă pe pieptul fiului ei.

— S-a oprit, bâigui ea, s-a oprit, această inimă nobilă a încetat de a mai bate. Dar aici, lângă cadavrul tău, continuă ea, cu priviri strălucitoare, fac proorocirea că niciun Romanov nu va muri atât de frumos ca tine, cel mai nobil dintre Romanovi.

Vera se plecă şi depuse o ultimă sărutare pe buzele iubitului.

EPILOG

Trecură ani.

Istoria lumii şi-a urmat cursul. Dar în paginile rezervate Rusiei au fost înscrise fapte întunecate, ruşinoase.

Ţarul tremura pe tronul său; Alexandru al III-lea n-avea încredere în popor. Împăratul era urât de supuşii săi.

Teama, care-l chinuia veşnic, nu da răgaz suveranului, nici în clipele când ar fi trebuit să se bucure.

Nihiliştii au reluat cu şi mai multă însufleţire opera începută de Mihail Bakunin.

Marele conspirator mai trăi multă vreme, alături de iubita lui Lo, dar niciodată nu se întoarse în fruntea partidului său, pe care îl condusese odinioară cu voinţa sa neclintită şi cu priceperea lui. Îşi dorise o viaţă tihnită şi, cu toate că n-avu copii, ultimele raze ale vieţii sale luminară un om fericit.

Sonia nu supravieţui mult după moartea fiului ei.

Se retrase în vila Nataliei Kardoff, unde rămase până la sfârşitul vieţii.

Nobila femeie slăbi din zi în zi, până ce într-o dimineaţă îşi dădu sufletul, înconjurată de acei care o iubiseră şi o respectaseră.

Prinţesă Vera nu se mai căsători; dânsa fu singura mângâiere a tatălui ei.

Ca şi mai înainte, frumoasa fată era adorată de popor, căci, unde se arăta, alina durerile şi încuraja pe cei nenorociţi. Din această pricină, fu numită „îngerul din Petersburg”.

Daniceff şi Lydia se bucurară de copiii lor. Maiorul îşi părăsi repede funcţia sa plină de răspundere. Fostul prefect nu fu în stare să-şi calce pe inimă şi să aducă la îndeplinire porunci care erau date în dispreţul tuturor simţămintelor omeneşti.

Petrovna se stabili la Londra, locuind în casa lui Bakunin.

Din când în când venea pe acolo şi Felsing, care între timp, ajunsese un respectat profesor al Universităţii din marele oraş.

Pe străzile Londrei rătăci câtăva vreme o femeie slabă şi îmbrăcată în zdrenţe, despre care se povestea că fusese pe vremuri soţia lui Aşinov, prefectul poliţiei din Petersburg.

Şi, într-adevăr, era Francesca.

Nenorocita căzuse din treaptă în treaptă şi, în cele din urmă, intră în rândurile acelora care, mai curând sau mai târziu, sfârşesc într-un spital.

În parcul din Gatcina, la o mică depărtare da bisericuţa castelului, se vede un mormânt singuratic.

Arbori uriaşi se înalţă în jurul său, iar flori veşnic proaspete îl acoperă.

Acesta e locul cel mai frumos din tot parcul şi natura şi-a împrăştiat cu dărnicie farmecele sale deasupra mormântului.

Aproape în fiecare zi, o femeie neînchipuit de frumoasă îngenunchează lângă acest mormânt.

O rochie neagră, simplă, îi acoperă trupul.

Fermecătoarea făptură vine singură acolo. Apoi îngenunchează şi se roagă.

Lacrimi fierbinţi şiroiesc pe obrajii ei.

Sărmana femeie e prinţesa Vera, fiica marele duce Constantin.

Şi, deasupra singuraticului mormânt din parcul castelului Gatcina se înălţa o cruce de marmură neagră, pe care se află scris, cu litere aurite, pe jumătate şterse de vreme:

„VLADIMIR”

– Sfârşitul romanului –